Jargang 31, nummer 1, januari/februari 1998, Uitgave van de politieke partij Democraten 66

DEMOCRAAT

1

Thom de Graaf

Playing captain van de fractie

Tom Kok pept op

Kansen voor D66

Beelden uit Belgrado

IDI in actie

Bezuiniging Defensie

Is één miljard wel mogelijk?

Dead-end democratie

Nog een dikke maand en het is weer zover: raadsverkiezingen. Campagneteams zijn overal druk om op de valreep nog te scoren. Er wordt geplakt, gecanvast, in marktkramen gekleumd, gepolitiekcafeet, gefolderd, persoonlijke brieven geschreven, enzovoort. Kortom: alle vanouds bekende instrumenten worden weer uit de kast getrokken. De kiezers ondergaan het lankmoedig, kijken het eens meewarig aan, concluderen: "oh, is het weer zover, zijn die vier jaar nu al om, kijk ze zich eens uitsloven", denken bij zichzelf "jullie bekijken het maar" en gaan over tot de orde van de dag.
Ik kan ze overigens geen ongelijk geven, want diep van binnen knaagt het bij mij ook al een hele tijd. Ik begin er steeds meer van overtuigd te raken, dat ons traditionele democratische bestel niet meer van deze tijd is. Dat geldt vooral voor instituties als gemeenteraad en provinciale staten. Wat stelt het democratisch proces daar nu in vredesnaam nog voor?

Eens in de vier jaar mag de burger gaan stemmen. Het resultaat daarvan is een zogenaamde volksvertegenwoordiging. Maar diezelfde burger vindt helemaal niet meer dat die gekozenen hem ook vier jaar lang echt vertegenwoordigen. Hij gaat na het stemmen dus weer gewoon zijn eigen weg. Hij behartigt zijn belangen zelf wel, daarbij flink geholpen door de ambtenarij. Zowel bestuur als ambtenaren sloven zich uit om het de burger steeds makkelijker te maken. Zij organiseren stadspanels, draagvlakdiscussies, huiskamergesprekken, mini-referenda, enzovoort. Ook zetten steeds meer gemeenten hun raadsinformatiesystemen op Internet. Een uitkomst: elke burger heeft dezelfde uitgangspositie als een raadslid. Hij kan agenda's raadplegen, notulen van raadscommissies, raadsbesluiten, gemeentelijke verordeningen, beleidsinformatie over tal van onderwerpen, daarbij geholpen door doeltreffende zoeksystemen.

Wèg de bevoorrechte positie van het raadslid. De representatieve democratie wordt links ingehaald door de draagvlakdemocratie en rechts door de teledemocratie. Ogenschijnlijk gaat het om technieken die voor iedereen open staan. Maar in de praktijk bieden zij slechts aan een beperkte groep burgers volop gelegenheid om buiten de raad om invloed op de besluitvorming uit te oefenen. Ook het college en de ambtenarij kunnen zo, zonder dat de gemeenteraad er aan te pas komt, brede steun onder hen passende groeperingen organiseren. Dat alles gaat precies zo op voor de Staten, zodat raads- en statenvergaderingen steeds meer het karakter krijgen van rituele dansen en door een select aantal burgers afgedwongen jaknikkerij.
Geen wonder dat velen geen zin meer hebben om actief te worden in de lokale of provinciale politiek en dat het aantal leden van politieke partijen zorgwekkend daalt. Het huidige systeem heeft zichzelf gewoon overleefd. Hoogste tijd voor een grondige herformulering van ons democratisch stelsel. Dat moet echt op korte termijn gebeuren, want over een paar jaar wordt het bij gebrek aan belangstelling gewoon vanzelf bijgezet in het Nationaal Democratiemuseum.

Wat me bij dit alles buitengewoon aan het hart gaat is het gebrek aan aandacht binnen onze eigen partij voor dit wezenlijke probleem. Wij discussiëren over van alles, behalve over het herscheppen van de democratie, zodat we daarmee ook de 21ste eeuw in kunnen. Zelfs in het document "Voor de Verandering", waarin toch heel veel op de schop werd genomen, zijn we erin geslaagd met een grote boog om dit vraagstuk heen te lopen. Onze partij een vernieuwingspartij? Ben je gek, wij zijn intussen niets beter dan al die andere partijen, slechts een van de dragers van de Democratie op haar laatste tocht. Net over de dertig en al helemaal uitgeblust, een typisch geval van jammer. ◆

Henk van der Linden

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten 66 en verschijnt tien keer per jaar. Een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave.

Deze raad wordt gevormd door:
Atilla Arda, Moncef Beekhof, Peter van den Besselaar, Tanja Brok, Arthur van Buitenen, Sebastian Dingemans, Fred Herrebout, Edmond Hofland, Eric van de Lisdonk, Tom Stroobach, Han Weber, Pierre Wimmers (voorzitter)

Met dank aan: Freerk Bisschop, Annelie Boogerd, Saskia Bruines, Doeke Eisma, Jos Heijmans, Tom Kok, Marjanne de Kwaasteniet, Henk van der Linden, Martijn de Schepper, Ralph E. de Vries, Rob de Wijk.
Eindredactie: Mark van Barschot
Vormgeving: Anker en Strijbos, Utrecht
Fotografie: Dennis Sies, tenzij anders vermeld
Druk: Brouwer Utrecht BV

Verschijning volgende nummers:
nr. 2 - half maart
kopijsluiting 11 februari
nr. 3 - half april
kopijsluiting - 11 maart
Landelijk Secretariaat D66
Postadres:
Postbus 660
2501 CR Den Haag
Bezoekadres:
Noordwal 10, Den Haag
Tel.: 070 - 3566066
Fax: 070 - 3641917
E-mail: lsd66@d66.nl
Internet home-page: www.d66.nl
Bereikbaar vanaf Den Haag CS met tram 3, richting Loosduinen, halte Noordwal.

Visueel gehandicapten kunnen de Democraat ontvangen via de Nederlandse Luister en Braille Bibliotheek (070 - 3211211).

De Democraat wordt gedrukt op chloorvrij gebleekt papier. Hij wordt verstuurd in een uit polyethyleen vervaardigde verpakking die onschadelijk is in de vuilverbranding. Deze heeft verder geen schadelijke invloed op de kwaliteit van het grondwater en is uitstekend te recyclen.

Mededeling

Adverteren in de Democraat?

Dat kan!
Vraag vrijblijvend naar onze tarievenlijst.

Bel: (070) 356 60 66

Inhoud

In het kaderartikel informatie over colleges en het Hoofdbestuur, Adviesraad, het Opleidingscentrum, de Stichting Wetenschappelijk Bureau, de Eurofractie en het IDI.

10/11 Interview Thom de Graaf,

"Wij maken de toekomst"

De wittebroodsweken van Thom de Graaf als fractievoorzitter zijn achter de rug. Reden voor de Democraat om hem op te zoeken voor een goed gesprek. Hoe bevalt zijn nieuwe rol in de fractie en hoe vult hij die in. Thom de Graaf spreekt over de campagne, 4 jaar paars, zijn jeugd en de directe toekomst van D66.

Foto: Dennis Sies

En verder:

2 Commentaar: Henk van der Linden

4/5 Tom Kok ziet veel kansen voor D66

6/7 Open planvorming: Bestuurlijk smeermiddel of overdemocratisering?

9 IDI - Jij wordt!

13 Uit de Regio: Verslag van de kandidatenpresentatie in Amsterdam

14 Een week met ... Suskia Bruines, fractiemedewerker in Amsterdam, doet verslag van een drukbezette week.

16 Campagne: Het Sportplan

17 Europees parlement: Milieu is tijdbom onder uitbreiding van de Unie

18 Signalement: Boele Staal en Ernst Bakker
Uitslag 2e ronde interne verkiezingen

19 Ingezonden / Partijagenda

20 Column: Fred Heerdink / Een voorzitter los Heinsius

8 Beelden uit Belgrado

IDI in actie

Belgrado, hoofdstad van Servië, waar de ene politieke partij nog nationalistischer is dan de andere. Tegen de achtergrond van de zoveelste ronde van de schier eindeloze Servische presidentsverkiezingen, organiseerde IDI een seminar over openheid in bestuur op lokaal niveau. Een (sfeer)verslag uit het land waar Marx nog leeft.

Foto: Ralph E. de Vries

12 Bezuiniging Defensie

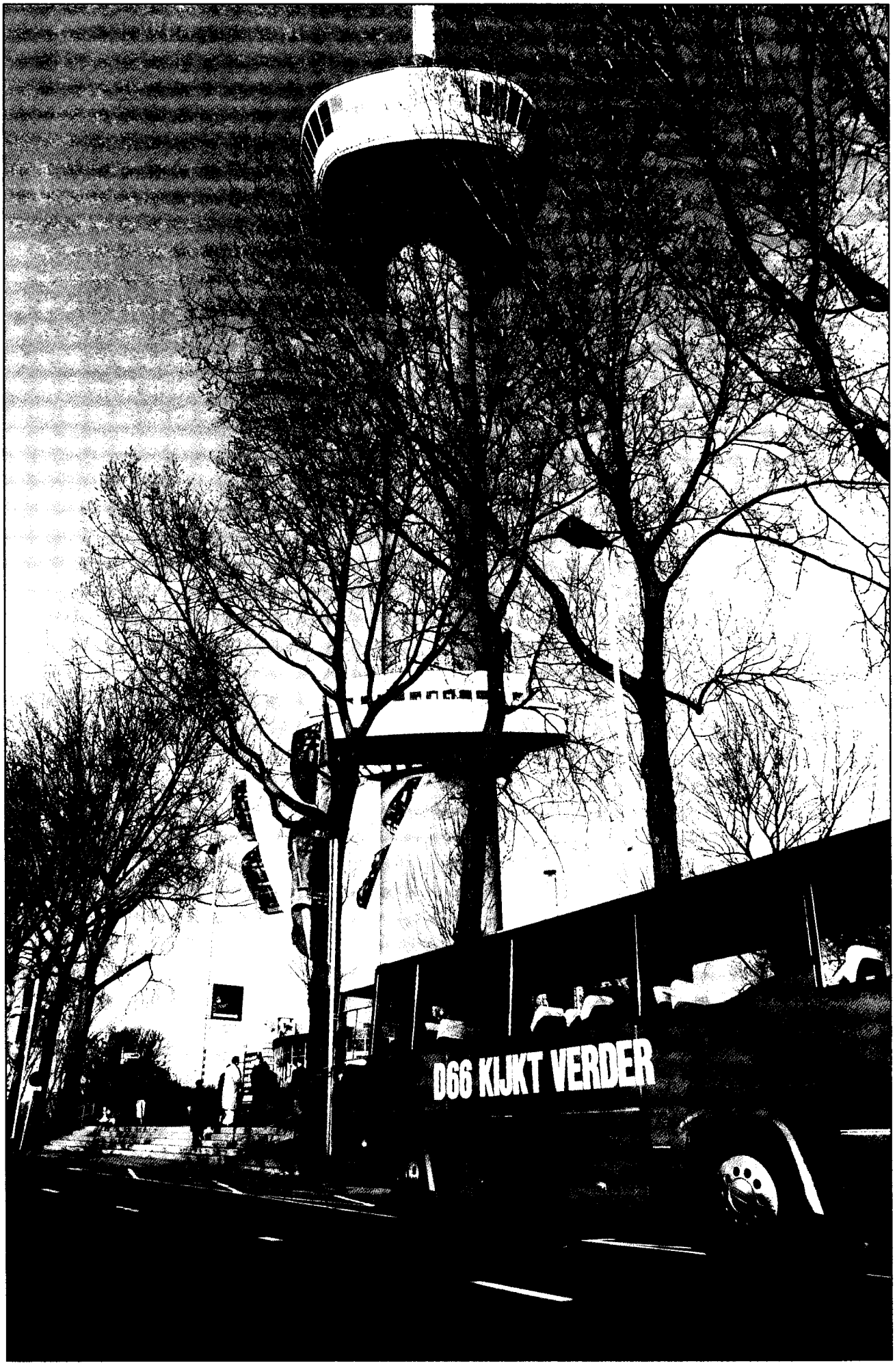
Wat zijn de gevolgen?

Volgens het conceptverkiezingsprogramma wil D66 één miljard bezuinigen op defensie. Wat betekent dat voor de rol van de krijgsmacht en voor de internationale politieke ambities van Nederland. Rob de Wijk legt de vinger op de zere plek en schetst een aantal scenario's bij verschillende alternatieven.

Foto: Marcel Minnée

Foto: Dennis Sies

D66 de hoogte in voor campagnestart

Welkom in de politiek

In de media lijkt het soms alsof D66 ernstig ziek is. "Deskundigen" van binnen en buiten de partij buigen zich over de patiënt en dragen remedies aan. Zit D66 daadwerkelijk in de put ? De visie van de partijvoorzitter.

door Tom Kok

D66 is een onorthodoxe, toekomstgerichte partij. Een partij die voor de problemen van vandaag moderne en praktische oplossingen zoekt. Een partij die de burger nauwer bij de politiek wil betrekken. Een partij die de democratie wil verbeteren en daartoe zelf het goede voorbeeld geeft door de leden de belangrijkste plaats in te laten nemen. Waarschijnlijk zijn dit herkenbare redenen waarom u ooit lid bent geworden.

Het zijn elementen die een aanstekelijk optimisme losmaken in een D66-er. Dat optimisme is een inspiratie, een kans. En het werkt. In 1997 zijn wij gegroeid van 13000 naar 13500 leden. Dat betekent een ommekeer na jaren van daling. Zet dat af tegen de landelijk trend van afname van leden van politieke partijen en je ziet een goed perspectief. Op de kandidatenlijsten van de gemeenteraad staan inmiddels honderden nieuwe namen, honderden nieuwe kansen.

Maar, op het moment van dit schrijven staan we volgens de laatste opiniepeilingen op twaalf zetels verlies. De herindelingsverkiezingen in Noord-Brabant en Drenthe hebben laten zien dat deze onderzoeken de waarheid dicht benaderen. En het is nog niet zeker of we de bodem van de put al bereikt hebben. Maar, zitten we überhaupt in de put?

Wapenfeiten

Dus niet. Er is een solide lijst wapenfeiten die duidelijk aangeeft wat D66 in de afgelopen kabinetsperiode allemaal heeft bereikt. Bovenaan die lijst staat verreweg het belangrijkste resultaat, waar we vier jaar geleden van de kiezer het mandaat voor kregen: de totstandkoming van het paarse kabinet. Een kabinet dat kon zorgen voor een doorbraak in de traditionele politieke verhoudingen, een kabinet waarmee we de beloftes die we aan de kiezers hebben gedaan konden waarmaken. D66 speelt daarbij naar verhouding een invloedrijke rol die vormgegeven wordt door uitstekende bewindslieden. Zij zijn gezichtsbepalend voor het huidige beleid. Zaken als verruiming van winkeltijden, kleinere klassen, kleine ondernemers in het ziekenfonds en het op de politiek agenda zetten van het grote stedenbeleid, zijn enkele andere wapenfeiten. Bij welk verkiezingsprogramma komt het totale kabinetsresultaat nog het meest in de buurt? Bij dat van D66 dus.

Dat beleid verdient een vervolg. Met andere woorden: D66 was onontbeerlijk bij de totstandkoming van een paars kabinet, maar is ook onontbeerlijk bij de instandhouding ervan. Met die gedachte gaat D66 de landelijke verkiezingscampagne van 1998 in. Het paarse kabinet is het bewijs bij uitstek dat er een alternatief in de coalitievorming mogelijk is.

Naast de positieve krachtsinspanning die onze bewindslieden en kamerleden leveren moet ook het goede werk dat is verricht op lokaal en regionaal niveau niet worden onderschat. In honderden gemeenteraden en colleges zijn we vertegenwoordigd, om ook daar een D66-stempel op te drukken. In 28 gemeenten bekleden D66'ers het ambt van eerste burger. Verder zijn er 119 D66-wethouders, twee gedeputeerden en twee Commissarissen der Koningin die vorm geven aan het provinciaal bestuur. Het mooiste bewijs van de krachtsinspanning werd onlangs geleverd in de gemeente Elst, waar D66 de grootste partij is gebleven met 34 procent van de stemmen. In tegenstelling tot wat negatieve berichtgeving van de laatste periode suggereert, zijn er dus voldoende punten waarop D66 zich kan profileren. Uit onderzoek blijkt dat een hele grote groep kiezers nog geen definitieve partijkeuze heeft gemaakt. De schatting ligt op tenminste dertig procent. Die mensen bepalen hun keuze in de laatste drie weken voor de verkiezingen. Dat is dus nog een belangrijke groep waarop de partij zich de komende periode moet gaan richten. D66 moet daarbij uitgaan van haar eigen kracht: onorthodox en toekomstgericht. Een belangrijk moment waarop dat geïllustreerd kan worden is het twee-daags congres op 14 en 15 februari aanstaande. Dit congres staat geheel en al in het teken van de naderende gemeenteraads- en Tweede Kamerverkiezingen, de lijsttrekker zal gekozen worden en het verkiezingsprogramma wordt vastgesteld.

Kortom

Er zijn voldoende uitdagingen om aan te pakken, ruim voldoende wapenfeiten, inspirerende kansen waarop D66 zich kan richten. Bij deze wil ik alle gemeenteraadsleden en wethouders die na deze verkiezingen niet meer beschikbaar zijn, namens het hoofdbestuur van harte danken voor hun inzet, energie en bereikte resultaten. De mensen die doorgaan en de nieuwkomers wens ik veel succes. Vooral de laatsten wens ik heel veel plezier in één van de grootste uitdagingen die je in Nederland kunt aangaan: welkom in de politiek! ◆

Telefonisch spreekuur Tom Kok

Praatje met de voorzitter? Partijvoorzitter Tom Kok nodigt u uit voor een telefonisch gesprek. De beller krijgt 10 minuten de tijd om ideeën en suggesties te bespreken. Bel voor een afspraak het Landelijk Secretariaat, tel. 070-3566066

Open planvorming:

Bestuurlijk smeermiddel of overdemocratisering?

Gelukkig wordt tegenwoordig niet alleen binnen D66 creatief nagedacht over manieren om burgers meer te laten deelnemen aan het bestuur. Reden voor D66 om na te denken over bestaande en nieuwe initiatieven, het ijzer wordt immers gesmeed wanneer het heet is. Drie leden van het "talentenproject" van het Opleidingscentrum geven een voorzet voor de discussie op het congres

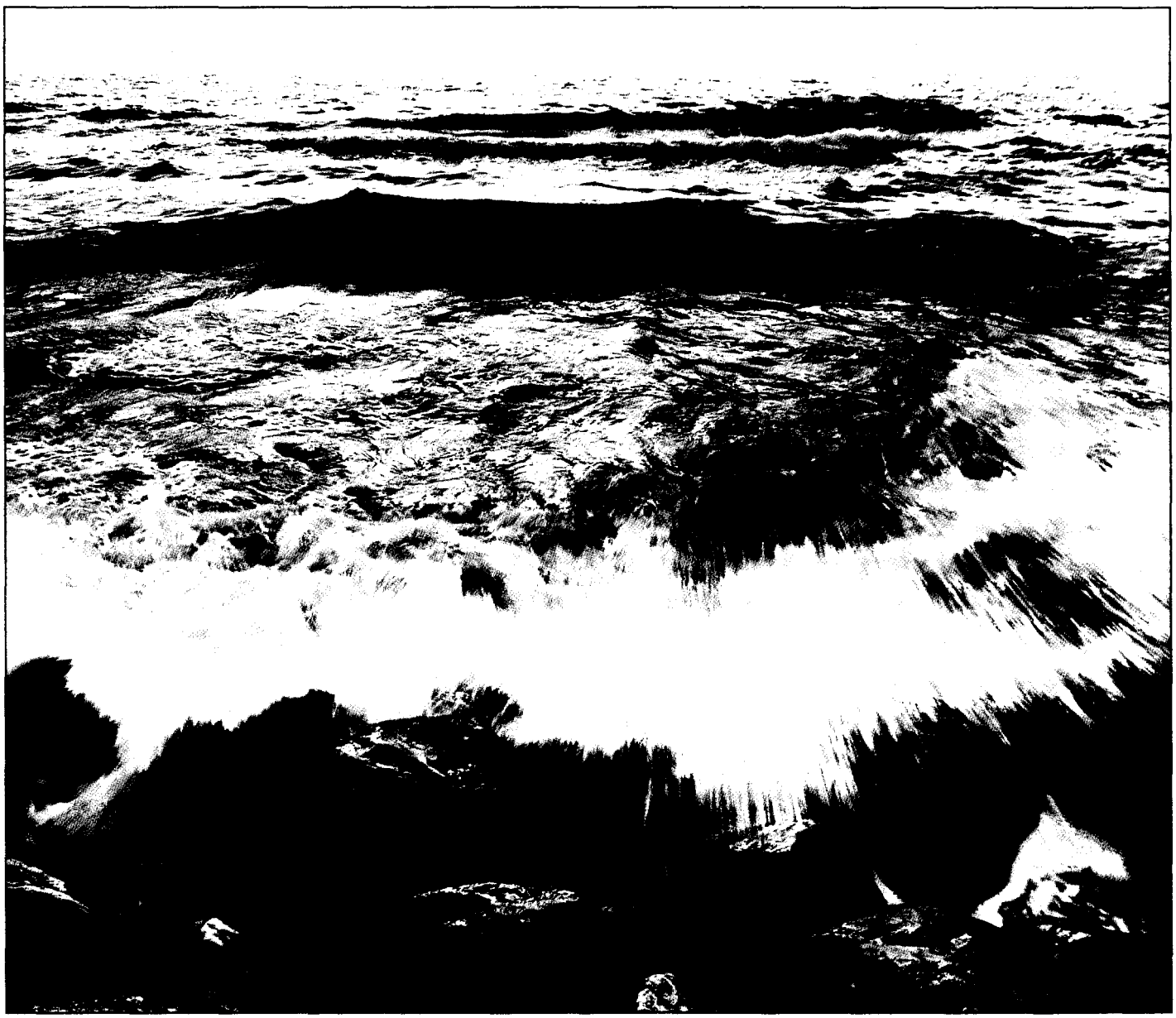

Foto: Marcel Minnée

Zeeuwen geven land niet snel terug aan de zee

Door Freerk Bisschop, Annelie Boogerd & Martijn de Schepper

Participatie

Meer en meer wordt gebruik gemaakt van alternatieve processen voor het ontwikkelen van plannen en het nemen van besluiten in het openbaar bestuur. Een noemer daarvoor: open planprocessen. Ambtenaren en politici op alle niveaus geven - enthousiast of schoorvoetend - vorm aan een aloud ideaal van D66: participatie. En het zijn lang niet altijd D66 bestuurders die dat beijveren of realiseren. Je moet je zelfs afvragen of het nog wel een specifiek D66 punt is. Zeker als je ziet dat de processen binnen D66 soms

akelig besloten blijken. Waarom geen verkiezingsprogramma met naast elkaar gezette opties, zoals de programma commissie eigenlijk wilde? Waarom geen open verkiezing van de lijsttrekker in plaats van een decreet? Maar laten we niet polemisch doen over D66. Want de politieke praktijk is weerbarstig. Dus je kunt je beter afvragen of de zogenaamde "open planprocessen" in het openbaar bestuur wel in lijn zijn met wat D66 er mee wil bereiken: democratische betrokkenheid van burgers bij het bestuur. Weliswaar komt het begrip "open planvorming" maar twee keer voor in het concept verkiezingsprogramma, maar staat participatie (15 keer) hoog op de agenda.

Gaat voorspraak voor inspraak?

Op de vraag wat een open planproces precies is worden in de praktijk verschillende antwoorden gegeven. Het is nog in de ontwikkelingsfase, iedereen probeert het uit. In principe probeert men al in een vroeg stadium alle belangengroepen bij het planproces te betrekken, zodat de meningen en wensen van die belangen groepen in het plan verwerkt kunnen worden. De vraag is in hoeverre een open planproces bijdraagt aan de democratisering van de samenleving. Kan het open planproces inspraak-procedures vervangen? Maakt een open planproces een referendum overbodig, of kan na een zorgvuldig open proces het resulterende plan met een referendum van tafel worden geveegd? Zullen "beroeps-participanten" elk open planproces gaan domineren ten koste van geïnteresseerde burgers die aan zo'n proces deelnemen? Zal de overheid niet een dergelijk proces inzetten om de burgers zoet te houden en vervolgens te doen waar ze zelf zin in heeft? Wordt dit proces door overheid en bestuurders gezien als een soort Haarlemmer-olie om alle problemen op te lossen? En hoe moet het na besluitvorming met de inspraak; is die dan overbodig geworden? M.a.w. kan de voorspraak de inspraak vervangen?

Of is open planvorming het zoveelste instrument van een politiek bestuur dat zijn geloofwaardigheid bevecht, hetgeen resulteert in nog tragere en gecompliceerde besluitvorming? En waarmee het dan gewoon een vorm van overdemocratisering wordt? D66 moet antwoorden kunnen geven op bovenstaande vragen om werkelijk participatie te bewerkstelligen en het democratisch gehalte van de besluitvorming te bevechten en te garanderen.

Voorbeeld Westerschelde

Open planvorming is geen overbodige luxe. Dat bleek bijvoorbeeld toen in de provincie Zeeland werd aangekondigd om bepaalde delen te ontpolderen als compensatie voor de natuur vanwege het uitdiepen van de Westerschelde. Na jaren van onderzoek en planvorming werd dit plan aan de bevolking gepresenteerd. Maar de bevolking had de stormvloed ramp van 1953 nog vers in het geheugen en was radicaal tegen. "Moeizaam verworven en met hand en tand verdedigd land wordt niet teruggeven aan de zee". De oppositie was zo groot dat deze plannen in ieder geval in de ijskast zijn gezet. Of ze er ooit weer uitkomen is de vraag. Wanneer de bevolking eerder in het planproces betrokken was met de vragen hoe de Westerschelde veilig te houden èn de natuur kansen te geven, was waarschijnlijk al eerder duidelijk geworden dat voor ontpolderingen geen draagvlak was en hadden veel onderzoeksgelden aan andere alternatieven besteed kunnen worden. Toch?

Voorbeeld IJburg

De VINEX lokatie IJburg ten oosten van Amsterdam heeft weliswaar een plan-geschiedenis die teruggaat tot de vijftiger jaren, maar in opdracht van het paarse stadsbestuur werd door de projektgroep, die de laatste jaren de planvorming trok, zorgvuldig gediscussieerd met belangengroepen en burgers van Amsterdam. Dat leidde tot principiële keuzen en belangrijke aanpassingen. Maar het landelijk opererende Natuurmonumenten was niet betrokken en dwong een (correctief) referendum af. Gelukkig voor het Amsterdamse bestuur werd de (inmiddels verhoogde) kiesdrempel niet gehaald, maar als IJburg verworpen was door het referendum, had het open plan proces met een faillissement gezeten. Of niet?

Kom naar het congres

Op het komende D66 congres in februari worden bovenstaande vragen bediscussieerd. In een 'fringe meeting' zullen enkele verrassende sprekers elkaar stevig aan de tand voelen over de pro's en con's van open planprocessen. Zijn het de nieuwe kleren van de keizer of een bruikbaar instrument voor betere en democratischer besluitvorming? We heten alle geïnteresseerde D66-ers van harte welkom om mee te denken en praten op zaterdag 14 februari, van 12.45 tot 13.45 uur. Let op het congresboek! ◆

Aankondiging Congres

Natuurlijk is er behalve de fringe-meeting "Open Planvorming" meer te doen op het congres. Veel meer. Hoofdpunten van dit 66e congres zijn natuurlijk de vaststelling van het verkiezingsprogramma 1998-2002 en de verkiezing van de lijsttrekker. Daarnaast zijn er ook discussiebijeenkomsten over de komst van de Euro, Zuid-Afrika, defensie, en de energiewet. Er wordt een ondernemersforum gehouden en in één van de bijeenkomsten wordt de eindsprint ingezet naar de gemeenteraadsverkiezingen. Thom de Graaf wordt geïnterviewd en Tom Kok, Jan Willem Bertens en de nieuwe lijsttrekker zullen speechen. Er vindt een verkiezingsmarkt plaats waarbij verschillende belangenorganisaties informatie aanbieden. 's Avonds kunt u genieten van een cabaretvoorstelling, het optreden van de band of de disco. En mocht de volle congresagenda u even te veel worden dan kun u gebruik maken van de faciliteiten van het congrescentrum zoals het prachtige overdekte zwembad met sauna, bubbelbad en fitnessruimte.
Dit 66e congres mag u niet missen. In het katern van deze Democraat vindt u de congresagenda, een routebeschrijving, een aanmeldingsformulier voor het hotel en nog meer informatie.

CONGRES 66 14 en 15 februari 1998,
congrescentrum Leeuwenhorst
Langelaan 3, 2211 XT Noordwijkerhout

En mocht u er nou écht niet bij kunnen zijn, dan kunt u het congres volgen op internet. Op www.d66.nl wordt het congres in tekst, beeld en geluid live weergegeven.

Beelden uit Belgrado

Tegen de achtergrond van de zoveelste ronde van de schier eindeloze Servische presidentsverkiezingen, organiseerde IDI een seminar over openheid in bestuur op lokaal niveau. Een verslag uit het land waar Marx nog leeft.

door Ralph E. de Vries

Weinig te zien in Servische toekomst

Tranen

Belgrado, eens één van de meest welvarende steden op de Balkan, is vervallen tot een mistroostige achterbuurt van Europa. Hoewel de oorlog geen fysieke sporen heeft achter gelaten in de straten van Belgrado, hangt zij als een grauwe sluier over de stad. Waar de rivieren Sava en Donau samenstromen, heerst een pak laaghangende, donkere wolken. Wolken, die elke zonnestraal blokkeren. Fijne regendruppels vallen op het gelaat van de stad. Of zijn het tranen om een verloren oorlog?

De D66-Stichting Internationaal Democratisch Initiatief organiseerde op 12 en 13 december 1997 in samenwerking met de Democratic Center Foundation in Belgrado een seminar onder de titel "Open Government at the Local Level". Voor dit seminar waren vertegenwoordigers van de democratische oppositie, vakbonden, nongouvermentele organisaties en media uitgenodigd. Doel was het aanreiken van praktische handvatten voor het voeren van lokale politiek.

Het hotel doet denken aan een versleten pak van stalinistische snit. Breedgeschouderd en met een formidabele buikmaat herbergt het een roemrijk verleden. De voering bestaat uit jaren 70 meubilair dat de tand des tijds niet langer kan doorstaan. In een binnenzak bevindt zich een fotogalerij. In zwart-wit poseert De Maarschalk met Anthony Quinn op het gigantische terras van het restaurant. Het is dan 1961 en de zon schijnt nog.

Obsessie

Benieuwd naar de actuele politieke situatie begonnen de trainers uit Nederland, Matt Poelmans, D66-wethouder te Oegstgeest, en Jan Hamming, PvdA-raadslid te Tilburg, met de vraag waar de problemen zich op lokaal niveau in Servië afspelen. De nationale media, met name de staatstelevisie, worden door Milosevic en consorten beheerst, zodat burgers zeer eenzijdige informatie krijgen voorgeschoteld. Maar ook de onderlinge verdeeldheid binnen de oppositie speelt de regerende Socialistische Partij van Servië in de kaart. De federale overheid houdt de lokale politiek in een ijzeren greep. Het zijn de restanten van een achterhaald systeem, waarmee de ex-communisten onder het mom van democratie hun machtspositie handhaven. De journalist van het onafhankelijke radiostation B92 concludeerde dat alle politieke partijen in Servië uit zijn op het beheersen van de media. De obsessie voor media-aandacht kwam de Nederlandse trainers niet geheel onbekend voor.

Geparkeerd op de zevende etage, zodat de gast wel moet denken dat het hotel een ruime bezettingsgraad kent. In de lobby kijken louche ogende mannen in leren jacks iedere gast wantrouwig aan. Jongemannen, jongens nog, draven af en aan om voor hen uiteenlopende opdrachten uit te voeren. De winkelstraten tonen allerhande luxe consumptie-artikelen. Alle merken zijn voorradig. Onbetaalbaar voor de gemiddelde inwoner van Belgrado en zelfs aan de prijzige kant voor een welvarende buitenlander. Maar de maffia is door de oorlog rijk en machtig gemaakt.

Breedsprakerig

Kenmerkend voor de politieke structuur in Servië is dat alles om de partijleider draait. Eén man(!) die zich kenmerkt door breedsprakerigheid en in prachtige volzinnen de Servische idealen prijst. Je bent voor of tegen hem. Een degelijke onderbouwing van ideeën en doelstellingen lijkt dan niet noodzakelijk. Matt Poelmans probeerde hierin verandering te brengen door nut en noodzaak van het maken van een partijprogramma uit te leggen. Na de theoretische uitleg volgde een praktische test van de opgedane kennis. De meeste deelnemers kwamen tot korte, werkbare teksten, waarin de wederzijdse verantwoordelijkheid van de overheid en burgers voor de samenleving werd aangekaart.

"Marx leeft" staat er op een muur gekalkt. De stad is één groot aanplakbord. Verkiezingsaffiches zijn laag over laag geplakt. Deze dikke plak van geduldig papier en uitgehard stijfsel weerspiegelt de politieke impasse. Vuk Draskovic is zijn wilde haren kwijt. Keurig gekapt kijkt hij de Servische toekomst in. Zijn matte oogopslag verraadt dat er niet veel te zien is. Milutinovic, Milosevic's leenman, lacht als een boer met kiespijn en vraagt zich af hoeveel verkiezingsronden hij nog nodig zal hebben om president van Servië te worden. Onder de neus van Vojislav Seselj heeft iemand een Hitler-snorretje getekend.

Kruitvat

Kosovo is het lont in het kruitvat is op de Balkan. Gezien de gespannen situatie aldaar lijkt een oplossing van de minderhedenkwestie verder weg dan ooit. Ook de vertegenwoordigers van de Hongaars sprekende minderheid uit de Vojvodina bevestigden dat de positie van de minderheden na 1990 sterk is verslechterd. Het regime praat in holle frasen, komt afspraken niet na en traineert onderhandelingen. De positie van de minderheden vormde tevens het thema van het onderdeel "onderhandelen". Een gewaagde keuze, die evenwel uitstekend uitpakte. Op overtuigende wijze verbeeldde de deelnemers uit de Vojvodina in de rol van het Servische regime diens onderhandelingstaktieken.

Langs de weg naar het vliegveld is enige tijd geleden een nieuw benzinestation, Dayton genaamd, geopend. Het lijkt een wrange grap, maar de automobilisten zijn tevreden. Sinds het akkoord van Dayton is er in ieder geval weer voldoende benzine. De internationale sancties lijken op het eerste gezicht geen effect te hebben. Maar de gewone man lijdt in stilte. De politieke chaos heeft de mensen murw ge-

maakt. De protesten zijn verstomd. De meesten hebben drie banen om de eindjes aan elkaar te knopen. Wat wil je als je maandelijks van 400 D-mark moet rondkomen.

De evaluatie van het seminar leerde de organisatoren dat de honger naar kennis bij de deelnemers groot was. De gekozen invalshoek van lokale politiek bood voldoende stof tot discussie. Lokaal bestaat de meeste kans op het doorbreken van de macht van de SPS. De burgemeester van Pirot, een stadje vlak bij de grens met Bulgarije, meldde wat dat betreft bemoedigende verhalen. Terwijl de Zajedno coalitie (bestaande uit de Civil Alliance of Serbia, de Democratic Party en de Serbian Renewal Party) op nationaal niveau uit elkaar is gespat, functioneert de lokale Zajedno coalitie ondanks grote tegenwerking van de SPS nog steeds en vormt zij zelfs het college van B&W. 's Avonds in een klein café even buiten Belgrado laait een felle discussie op. Wie heeft schuld aan de oorlog? "Het Westen, Van den Broek en Kinkel hadden nooit Kroatië mogen erkennen. Het federale leger had alle opstandige deelrepublieken met gemak tot de orde kunnen roepen." Hoewel de wapens voorlopig zwijgen, woedt de propaganda-oorlog voort. Plotseling is er muziek, stemmen verstommen. Snaren van citers rijgen akkoorden aaneen. Weemoedige liederen klinken in de nacht. De dagelijkse werkelijkheid wordt met drank en muziek in slaap gesust. ◆

Ralph E. de Vries, medewerker Buitenland en coördinator van de Stichting Internationaal Democratisch Initiatief D66 op het Landelijk Secretariaat

Ivsom slaat vleugels uit

IDI = [IVSOM]^2

Deze ogenschijnlijk cryptische formule herbergt een belangrijke statutenwijziging van de internationale stichting van D66. De Stichting 'Instituut voor Vorming en Scholing Oost- en Midden-Europa', een voor buitenlanders moeilijk uit te spreken mondvol, heet vanaf oktober 1997 Stichting 'Internationaal Democratisch Initiatief'. Met de naamswijziging werd tevens het werkterrein van de stichting uitgebreid. IDI kijkt verder dan Oost- en Midden-Europa.

door Marjanne de Kwaasteniet

IVSOM werd in 1990 opgericht met als doel activiteiten te ontwikkelen ter bevordering van het democratiseringsproces in Midden- en Oost-Europa. Door de afgelopen 8 jaar in samenwerking met verwante democratische partijen en bewegingen in 12 Oost- en Middeneuropese landen zo'n 60 projecten te organiseren, heeft D66 via IVSOM concreet invulling aan deze doelstelling gegeven. De projecten zijn zowel praktisch (een training politieke vaardigheden) als theoretisch (een milieuseminar) van aard. Wanneer de activiteiten in Nederland plaatsvinden, wordt ook aandacht besteed aan de specifieke 'cultuur' van D66. Op het laatste congres in Emmen waren bijvoorbeeld veertig Slowaken en vijf Esten te gast, die onder andere kennismaakten met de kandidaatstellingsprocedure van D66.

Internationale oriëntatie

De herijking van de stichting kent twee belangrijke redenen. Andere Nederlandse politieke partijen hebben hun -niet op Europa gerichte- activiteiten ondergebracht in een aparte stichting (de Evert Vermeer Stichting van de PvdA) of een brede stichting voor internationale samenwerking inclusief de activiteiten in Midden- en Oost-Europa (de Eduardo Frei Stichting van het CDA). Laatstgenoemde opzet kenmerkt het huidige IDI en creëert een ruimere armslag voor toekomstige activiteiten. Daarnaast investeert D66 in vergelijking tot deze partijen relatief weinig in partijactiviteiten, die zich richten op internationale contacten danwel thema's. Dat is eigenaardig. Van oudsher kent D66 de ambitie een internationaal georiënteerde partij te willen zijn. Bovendien levert de partij op dit moment de minister van buitenlandse zaken. Voldoende redenen dus om de internationale ambitie van D66 beter te verankeren. Het laten vallen van de geografische beperking van de stichting beantwoordt hieraan en creëert een juridisch instrument waarin internationale scholings- en vormingsactiviteiten kunnen worden ondergebracht.

Modernisering

Eind vorig jaar heeft de stichting IDI op basis van de nieuwe opzet reeds acte de présence gegeven. In samenwerking met de Evert Vermeer Stichting, de Zuid-Noord werkgroep van Groen Links en het Derde Wereld Centrum Nijmegen, heeft IDI namelijk op 28 november jl. de werkconferentie 'Modernisering in Mondiaal Perspectief' georganiseerd. Een scala aan organisaties en bewegingen op het gebied van internationale milieuvraagstukken, ontwikkelingssamenwerking en ontwapeningsproblematiek, waren hierbij uitgenodigd te discussiëren over noodzakelijke veranderingsstrategieën voor onze eigen samenleving. Op basis van de discussie is een manifest geproduceerd, dat tijdens de komende campagnemaanden in een serie bijeenkomsten aan politici zal worden voorgelegd.

Bescheiden fondsen

IDI, als zijnde IVSOM in het kwadraat, heeft een eerste belangrijke stap in de richting van verbreding gezet. Vooralsnog zijn de ambities van het IDI-bestuur vanwege het gebrek aan fondsen bescheiden te noemen. Het is echter ook aan de leden van D66 zelf, om wat van de nieuwe stichting te maken. Nieuwe ideeën en initiatieven alsook aan te boren potentiële fondsen kunnen aan het succes van IDI bijdragen. Denk mee en draag bij aan het nieuwe IDI! ◆

Marjanne de Kwaasteniet is Secretaris Buitenland en voorzitter van de Stichting IDI

Thom de Graaf:

"Wij maken de toekomst"

Na drieëneenhalf jaar kamerlidmaatschap werd Thom de Graaf (40) onlangs gekozen tot de nieuwe D66-fractievoorzitter in de Tweede Kamer. Hij wordt omschreven als jong, ambitieus en talentvol. Wat beweegt iemand om zichzelf met, wat in de wandelgangen een 'politieke hondenbaan' wordt genoemd, te belasten? Een gesprek over het heden, verleden en de toekomst.

Door Sebastian Dingemans en Fred Herrebout

We treffen De Graaf in zijn nieuwe werkkamer op het Binnenhof. Bij binnenkomst waan je je eigenlijk nog in de sferen van zijn voorgangers Van Mierlo en Wollfensperger, die ooit in dezelfde kamer resideerden.
Het is pas tweeëneenhalve maand geleden dat Thom de Graaf het roer van Gerrit Jan Wolffensperger als voorzitter van de D66-Tweede Kamerfractie overnam, maar daar is tijdens het gesprek weinig van te merken. Dat is ook niet vreemd, want zijn politieke interesse en onomstreden vaardigheden zijn hem met de paplepel ingegoten. De Graaf: "Ik kom uit een politiek nest, mijn vader was een echt bestuurder. Hij is 15 jaar kamerlid voor de KVP geweest. Hoewel dat deels in een periode was dat ik nog heel erg jong was, kreeg ik hoe dan ook een klap van de molenwiek mee. Niet zozeer wat de partijpolitieke kleur betreft, maar wel in de belangstelling voor het publieke domein en het openbaar bestuur, zij het dat mijn vader altijd een beetje meewarig deed over D66."
De Graaf's daadwerkelijke politieke belangstelling kwam eigenlijk pas rond 1977. Na een jaartje geflirt te hebben met de PPR begon hij zijn eigen ideeën en visies te ontwikkelen ten aanzien van de roerige politieke verhoudingen van dat moment. De Graaf: "Die ontwikkeling had sterk te maken met de noodzakelijke veranderingen die naar mijn idee in de politieke structuur doorgevoerd moesten. Er was maar één partij die dat bloedserieus nam en dat was D66. Dat trok mij heel sterk aan. Een progressieve partij, zonder dogmatiek en zonder het gevoel op te wekken de wereldverbeteraar te willen zijn. Dat beeld werd natuurlijk belichaamt door Hans van Mierlo, maar ook door Jan Terlouw die destijds de politiek leider was. Het was de tijd waarin het bestaansrecht van D66 in het geding was. Ik voelde me toen verplicht om eraan mee te werken om dat kleine politieke stroompje niet verloren te laten gaan".
Sindsdien zijn Thom de Graaf en D66 sterk met elkaar vervlochten. Gedurende een periode van twintig jaar was hij onder meer voorzitter van de afdeling Nijmegen, vice-voorzitter van de D66 Adviesraad en secretaris politiek van het Hoofdbestuur van D66 en lid van de gemeenteraad in Leiden. In mei 1994 werd hij lid van de Tweede Kamer voor D66. Na het vertrek van Gerrit-Jan Wollfensperger naar de NOS werd hij door de fractie gekozen als zijn opvolger.

Hoe bevalt het fractievoorzitterschap ?
"Het gekke is dat ik nog geen tijd heb gehad om mezelf die vraag serieus te stellen. Vanaf de dag dat ik gekozen werd heeft Gerrit Jan Wolffensperger de zaken meteen aan me overgedragen en ben ik aan de slag gegaan. Ik heb het weekend nog wat bloemen in ontvangst mogen nemen, maar daarna kreeg ik meteen te maken met de politieke problemen van alledag. In vergelijking tot het kamerlidmaatschap kun je stellen dat het twee totaal verschillende vakken zijn. Je moet afstand nemen van je oude portefeuille en je ineens met een veel breder scala aan onderwerpen bezighouden: van de varkens tot de EMU, van de leerplicht tot hypotheekrenteaftrek. Maar het allerbelangrijkste van een fractievoorzitter is dat hij investeert in zijn collega's in de fractie. Want uiteindelijk gaat het erom, aan die heterogene verzameling mensen die in de fractie zitten recht te doen als individu en om er tegelijkertijd een mooi, effectief geheel van te smeden. Ik denk dat dat een grote opgave is".

Je bent dus eigenlijk een soort manager van de fractie ?
"Het woord *playing-captain* is eigenlijk de juiste benaming: het gevoel hebben dat je iedereen in zijn waarde laat en dat jij ze als fractievoorzitter ondersteunt in wat zij aan het doen zijn. En verder heb je natuurlijk je verantwoordelijkheid naar de bewindslieden toe. Ik zal maar niet te snel in de terminologie van Wallage vervallen die het altijd heeft over een 'draaischijf' tussen de fractie en de kabinetsleden. Een draaischijf daar geloof ik niet in, maar je bent wel de eerst aangewezen persoon die over de communicatie tussen fractie en bewindslieden gaat en die ervoor zorgt dat alles wat in het bewindsliedenoverleg wordt besproken, zo goed mogelijk naar de fractie wordt vertaald".

Wellicht is het nog vroeg voor een evaluatie, maar hoe kijk je aan tegen de afgelopen kabinetsperiode ?
"Gek genoeg is het een mengeling van gevoelens: het is verfrissend en vernieuwend, maar aan de andere kant is het is ook een gewoon kabinet. En bij een gewoon kabinet horen uiteraard ook teleurstellingen. Er moeten natuurlijk compromissen gesloten worden en dat levert niet altijd het gewenste resultaat op. Een ervaring die elke regeringsfractie wel eens heeft. Maar ik geloof dat dit kabinet haar ambities toch in ruime mate heeft kunnen botvieren: de drift en het verlangen om de zaken eens grondig aan te pakken. Bijvoorbeeld de manier waarop Hans Wijers de Nederlandse economie slagvaardiger, effectiever en flexibeler heeft gemaakt. Of het nu gaat om het doorbreken van de kartelvorming, de verruiming van de winkeltijden of het investeren in nieuwe technologie. Dat heeft ook kunnen plaatsvinden, omdat dit kabinet niet gevangen zat tussen intermediaire structuren en iets meer afstand heeft genomen van de stroperige besluitvorming. Neem daarnaast de gehele rechtshandhaving. Vier jaar Hirsch Ballin en daarvoor acht jaar Korthals-Altes. Twaalf jaar lang een beleid van: het moet harder, het moet steviger, het moet krachtiger. Toen kwam D66 in de regering en hebben we uit kunnen voeren wat we altijd hebben voorgestaan: betere kwaliteit van de rechtshandhaving, van politie en van het Openbaar Ministerie. Aanpakken van oorzaken, dus het grote stedenbeleid, dus meer aandacht voor preventiebe-

Foto: Dennis Sies

"Mijn vader deed altijd een beetje meewarig over D66."

profiel en vallen daardoor meer op. Maar zonder D66 zouden PvdA en VVD dit kabinet niet hebben en zouden ze ook niet dit beleid kunnen voeren. Naar de kiezer toe is dat inderdaad moeilijk uit te leggen, omdat ze er niet zo dicht op zitten dat ze de lasnaden van het kabinet kunnen zien. Wat mij betreft betekent het dat wij de kiezers duidelijk moeten maken dat wij de enige zekerheid zijn dat dit beleid in zo'n coalitie ook in de toekomst mogelijk is. D66 is niet de lijm van de coalitie van twee anderen, maar is één van de drie partners, zonder welke de paarse identiteit niet zou kunnen bestaan. Wil de kiezer dit kabinet daadwerkelijk continueren, honoreren en verder uitbouwen, dan moet hij voor het hart van het kabinet stemmen en dat is D66. Zonder D66 is een tweede paarse kabinet simpelweg niet mogelijk. De slogan voor de komende verkiezingen luidt: *D66 kijkt verder* en wat mij betreft betekent het: *Wij maken de toekomst*".

Over verkiezingen gesproken, wat zou een belangrijk thema moeten zijn tijdens de verkiezingscampagne ?
"Belangrijke thema's zijn veiligheid, onderwijs, zorg en de verhouding economie en milieu. Maar ook democratische vernieuwing. Ik las na het PvdA congres in het PvdA-vlugschrift dat het kamerlid Rehwinkel, een warm pleitbezorger voor de staatsrechtelijke vernieuwing, zeer teleurgesteld is in zijn partij, omdat de PvdA zich heeft uitgesproken tegen de direct gekozen burgemeester. Niet de kiezers, maar de gemeenteraad moet de burgemeester kiezen. En dat is nu precies het probleem met de PvdA. Dertig jaar lang roepen ze: Goh, dit is interessant, maar ze hebben nooit daadwerkelijk de politieke wil gehad om de macht ook ter discussie te stellen. Om mensen rechtstreeks de mogelijkheid te geven om mee te beslissen. Voor het eerst in dertig jaar is er een voorstel gekomen van het kabinet, geïnitieerd door Jacob Kohnstamm, voor een ander kiesstelsel. En het werd uiteindelijk door de PvdA en de VVD in de Tweede Kamer weggestemd. De PvdA is een buitengewoon conservatieve partij wanneer het aankomt op staatsrechtelijke en bestuurlijke vernieuwing en het lijkt wel alsof het een partij is die terugschrikt voor het daadwerkelijk afstaan van macht. Wat mij betreft blijft de staatsrechtelijke vernieuwing dus een zeer belangrijk punt in de komende verkiezingscampagne". ◆

leid en natuurlijk niet alleen meer, maar ook kwalitatief betere politie. Intussen zie je dat het werkt. Wellicht zal het nieuwe met paars II er vanaf zijn, het vernieuwende hoop ik niet".

Hoe dan ook, de rol van D66 binnen het kabinet komt blijkbaar niet goed over bij de kiezer als we de recente opiniepeilingen moeten geloven...
"De positie van D66 in dit kabinet is een hele vreemde. We lijken een beetje op de Königsmacher die zelf geen koning kan worden. Het lijkt wel of D66 ergens achter dit kabinet staat in plaats van dat we er middenin staan. Als je van jezelf paars bent en je bouwt een paarse combinatie dan val je zelf even weg. De PvdA en de VVD zijn groter in aantal en scherper van

Ingezonden mededeling

VACATURE

Doeke Eisma, lid van het Europees Parlement, vraagt een persoonlijk medewerker die het liefst voor 1 maart in Brussel kan beginnen. De geschikte kandidaat is bekend met de Europese besluitvormingsprocessen en heeft een gedegen kennis van milieubeleid. De functie moet tot het einde van het mandaat van het EP in juni 1999 worden ingevuld, en vereist een grote flexibiliteit. De geschikte kandidaat is in staat aan meerdere onderwerpen tegelijk te werken en partijpolitieke activiteiten te initiëren.

Voor nadere informatie: Gerben Jan Gerbrandy, tel: 0032 2 284 5797
Sollicitaties naar: Doeke Eisma, Ruychroklaan 36, 2597 EN DEN HAAG.

Bezuinigingen Defensie

Niet zonder gevolgen

Het einde van de Koude Oorlog heeft geleid tot een compleet andere rol voor de Nederlandse krijgsmacht, waarop bovendien enthousiast werd bezuinigd. Zijn echter verdere bezuinigingen, zoals D66 wil, wel mogelijk? Een zoektocht naar het evenwicht tussen onze internationale politieke ambities enerzijds en onze bezuinigingsambities anderzijds

door Rob de Wijk

Het voorstel van D66 om één miljard op Defensie te bezuinigen leidde tot een fundamenteel debat over de Nederlandse defensie-inspanning. Een fundamenteel debat is nodig omdat simpele maatregelen bij Defensie niet meer mogelijk zijn. Meer efficiency zit er niet in, omdat de huidige regering dit spoor heeft uitgemolken om de in het regeerakkoord afgesproken bezuinigingen weg te werken. Elke substantiële bezuiniging heeft daarom per definitie gevolgen voor het "produkt" van Defensie, de gevechtskracht.

Sipkes, van Groen-Links, vertolkte aardig de kern van het huidige debat. Zij schreef in de volkskrant van 6 december j.l. dat Nederland niet goed is in "het met grof geschut afdwingen van vrede, maar vooral in het bijdragen aan vredebewarende operaties". Deze conclusie moet volgens haar gevolgen hebben voor de inrichting van de krijgsmacht. Met name de luchtmobiele brigade moet het daarbij ontgelden.

Srebrenica

Het debâcle van Srebrenica wordt vaak aangevoerd als bewijs dat de Nederlandse krijgsmacht niet in staat is tot "robuust" optreden. In deze redenering worden de militaire effectiviteit en politieke besluitvorming echter door elkaar gehaald. Politiek is besloten tot een operatie met hoge risico's. In Srebrenica moest een gering aantal te licht bewapende troepen, te veel Moslims, tegen teveel Serviërs beschermen. Daarvoor werd door militaire adviseurs herhaalde malen, zelfs in het openbaar, gewaarschuwd. De les die uit Srebrenica kan worden getrokken is dat politieke doelstellingen in evenwicht moeten zijn met militaire middelen. Als in internationaal verband onvoldoende middelen beschikbaar zijn, is de politieke conclusie dat niet aan een dergelijke operatie moet worden begonnen. Met de geschiktheid van de Nederlandse krijgsmacht om robuust op te treden heeft Srebrenica niets te maken, want "grof geschut" was daar niet aanwezig.

Toch mogen bij de geschiktheid van de krijgsmacht voor het uitvoeren van haar taken vraagtekens worden gezet. Evenals andere Westerse krijgsmachten wordt de Nederlandse krijgsmacht momenteel ingezet in binnenstatelijke conflicten die in alle opzichten verschillen van het type oorlog waarop de Westerse krijgsmachten zich gedurende de koude oorlog hebben voorbereid. Strijders bedienen zich van onconventionele strijdwijzen, zoals hit-and-run tactieken en guerilla. Daarmee weten Westerse krijgsmachten niet goed raad. De Amerikanen hebben een harde les geleerd: in 1993 verdreven nauwelijks 700 zwaarbewapende stadsguerilla's zo'n 18.000 Amerikaanse VN-troepen uit Somalia. Ook de Russen konden weinig klaarspelen in Tsjetsjenië. De test voor de Nederlandse krijgsmacht is gelukkig uitgebleven, want onze krijgsmacht heeft de afgelopen jaren nooit robuust hoeven op te treden.

Politieke ambities

De hamvraag die in het huidige defensiedebat mijns inziens moet worden beantwoord is de volgende: is de Nederlandse samenleving bereid, ondanks onze morele verontwaardiging over schendingen van de mensenrechten en de internationale vrede en veiligheid, grote materiële en personele risico's aan te gaan, ons langdurig aan de oplossing van een conflict te verplichten en daarvoor ook de nodige financiën beschikbaar te stellen? Als deze vraag met "neen" wordt beantwoord, zijn zeer forse ingrepen in de krijgsmacht mogelijk. We hebben dan nog slechts voor onze verdediging in NAVO-verband een grotendeels mobilisabele krijgsmacht nodig, plus enkele parate eenheden voor risicoloze vredebewarende taken, zoals het leveren van een bijdrage aan de VN-peacekeeping missie op Cyprus.
Als het antwoord "ja"is, dient de discussie over onze ambitie te gaan. De kernvraag is dan of wij ons nog langer gedurende een aaneengesloten periode van tenminste drie jaar, willen verplichten aan vier vredesoperaties tegelijkertijd. Daaraan verbonden is de vraag met welke middelen wij willen bijdragen aan een internationale vredesmacht. Willen we hoofdzakelijk een ondersteunende rol spelen, bijvoorbeeld met transportvliegtuigen of genie, of willen we ook deelnemen aan risicovolle operaties met tanks, jachtvliegtuigen en fregatten? De uitkomst van deze discussie heeft grote gevolgen voor de samenstelling van

(Vervolg op pagina 18)

Foto: Marcel Mimmée

Kamerverkiezingen 1998

Wat wil ik: een verkiesbare plaats

Het veelgeprezen one-man, one-vote systeem van D66 veronderstelt enige bekendheid van kandidaten bij de leden. Dus worden bijeenkomsten georganiseerd waarop kandidaten zich presenteren aan de leden, zodat zij zelf kunnen beoordelen op wie ze willen stemmen. Eenieder die wil stemmen of stemmen wil trekken, is daar natuurlijk aanwezig. Toch?

Democraat doet verslag van een presentatie van aspirant Tweede Kamerleden op 4 december 1997 in Amsterdam

door Moncef Beekhof

Langzaam, maar niet minder genadeloos, drong het nieuws bij de aanwezigen door. Was de reis uit het verre Noorden nu voor niets geweest? Had het Zuiden niet beter van dichtbij kunnen worden bewerkt? Een gevoel van bedruktheid werd vakkundig verstopt achter een masker van onverzettelijkheid en optimisme toen bleek dat Den Haag Vandaag op het laatste moment toch niet zou komen. Geen leuke close-ups of interviews dus, ook niet van de overige, nauwelijks aanwezige, pers. Hiermee werd de eerste van de drie kandidatenpresentaties voor de Tweede Kamer een onderonsje tussen de aanwezige leden van D66-Amsterdam en de kandidaten, waarbij de leden gelukkig wel ruim in de meerderheid waren.

Foto: Marcel Minnée

Media laten het afweten

Het is elke vier jaar een verplicht nummer waar menig kandidaat fors tegenop ziet. Op handige wijze verzwaarde de afdeling Amsterdam het lijden van de kandidaten door, net als vier jaar geleden, naast de twee 'officiële' presentaties een eigen bijeenkomst te organiseren. En omdat het de bakermat van D66 en veel leden betreft komen ze ook daar steeds braaf naartoe. Alhoewel. Het meest opvallend bleven toch die kandidaten die er niet waren. Geen Els, Hans, Dick, Thom, Roger of Bert. Om er maar een paar te noemen.

Bij hen die wel aanwezig waren, bleken de basislessen kandidaatstelling en campagnevoeren goed te zijn doorgedrongen. Het gelobby was niet van de lucht en de drankjes leken de hele avond wel gratis.

Gezeten op een hoog podium en achter open tafeltjes bleek iedere bescherming tegen nerveus schuivelende voeten, plotselinge jeuk of onderhands aangegeven briefjes te ontbreken.

Een opzet was gekozen waarin zes groepen kandidaten door een interviewer aan de tand werden gevoeld over uiteenlopende onderwerpen als onderwijs (wat wel heel vaak aan de orde bleek te komen), het bedrijfsleven en het vermogen van kandidaten om een zaal stil te krijgen.
Ondanks dat er gedegen, afwisselend en vaak humoristisch werd geïnterviewd (het smoelenboek was goed bestudeerd), werd het geheel na een uurtje wat langdradig. Vrijwel alle kandidaten zaten namelijk zeer verantwoord en dus op hun hoede te antwoorden. Door dit keurige spel tussen vrager en bevraagde, bestond al snel de neiging te kijken naar de wellicht minder relevante aspecten als houding, verschijning en alertheid. Vooral humor deed het goed en was soms een gedegen wapen in de profileringsstrijd.

Zij die al een paar jaar ervaring in de kamer hadden, bleken het spel toch iets beter onder de knie te hebben dan de frisheid, doch af en toe onzekerheid uitstralende nieuwelingen. Hun stem was luider, hun betoog scherper maar hun antwoorden wel weer voorzichtiger.

Het vermogen een zaal stil te krijgen bleek voor diverse kandidaten een steeds grotere opgave, naarmate de avond vorderde. Het leegraken van de zaal was omgekeerd evenredig met het drukker worden in de achterin gelegen bar. En daar bleek waar de meeste mensen echt voor waren gekomen: met elkaar en over elkaar praten zonder dat de spotlights de woorden konden uitvergroten.

Ook al zullen sommigen dit soort bijeenkomsten heel anders ondergaan, voor mij werd de sfeer toch het sterkst uitgedrukt in de leus op één van de zelf-promotieposters aan de muur: "Wat wil ik: een verkiesbare plaats". Wellicht wat plat, maar tenminste wel recht door zee. ◆

Saskia Bruines, fractiemedewerker

Saskia Bruines is sinds 1992 medewerker van de Amsterdamse gemeenteraadsfractie en sinds 1996 ook van de Noord-Hollandse Statenfractie. Zij staat als derde op de lijst voor de Gemeenteraadsverkiezingen. Ze is getrouwd en heeft een dochter.

Een impressie van de hectische laatste week voor het kerstreces.

Zaterdag 13 december
Catharina is vier jaar! Crèche-af en na de kerstvakantie naar school. Dat moet natuurlijk gevierd worden. Maar weinig tijd voor voorbereiding. De hele vorige week is het op het werk druk en chaotisch geweest. Er komen nogal wat persoonswisselingen in de Amsterdamse fractie, o.a. vanwege de benoeming van Ernst Bakker als burgemeester van Hilversum.
De verjaarspartij is een drukke chaos maar zeer geslaagd. Met één arm roerend in de soep gebeld door de coördinator van de Groene Lijst (waarbij D66-Noord-Holland is aangesloten) voor de verkiezingen van het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, waarvoor ik ingezetenen-kandidaat ben. Ik ben gekozen! De precieze uitslag is nog niet bekend, maar of ik akkoord ga met het voordragen als DB-er van een reeds zittend bestuurslid? In principe geen bezwaar.

Zondag 14 december
Een relatief rustige dag.

Maandag 15 december
Vandaag wil ik alle nog liggende klussen op de fractiekamer afmaken. Post, financiën, uitwerken van campagnepunten. De uitnodiging voor de nieuwjaarsreceptie van de statenfractie en het regiobestuur Noord-Holland is gelukkig nog net niet de deur uit als blijkt dat niet Els Borst maar Thom de Graaf komt. Atilla Arda, per 1 januari onze nieuwe fractievoorzitter, belt nog even met de redactie van Laat de Leeuw, waarin hij morgen zal "optreden". Spannend. Hij heeft heel verstandig met campagneleider Simone de Waard doorgenomen wat hij zal zeggen en hoe.
De fractievergadering 's avonds staat in het teken van de slotbeschouwingen en stemmingen voor de begroting 1998. Voor veel moties van D66 is steun. Maar het voorstel voor een onderzoek naar de mogelijkheden van gecontroleerde verkoop van XTC heeft nogal wat stof doen opwaaien. Ernst zit voor in een razend tempo. Hij is moe en zit wellicht met zijn hoofd al half in Hilversum. Mijn af te werken lijst is te optimistisch gebleken. Morgen dan maar.

Dinsdag 16 december
Met Catharina een ochtendje wennen op de nieuwe school. Ze stuurt me na een half uur weg: "ga nou maar mam". Druk op het stadhuis, de telefoon staat niet stil. Uitwerken van de afspraken van de fractievergadering, zodat Elzeline de Jong goed voorbereid het akkoord-partijenoverleg in kan. Het blijkt dat een aantal collegeleden toch moeite heeft met het positieve pre-advies op de XTC-motie. De Burgemeester wil een nieuw pre-advies. Zo werkt dat natuurlijk niet. Hij schijnt nu een brief aan de raad te gaan schrijven.
Om 18.00 uur in Hilversum: de uitslag van de waterschapsverkiezingen. De opkomst in Amsterdam was verwacht laag, 13,1 %. Amsterdam zit voor het eerst in het waterschapsverband en de communicatie naar de inwoners had absoluut beter gekund. Tot mijn verrassing en vreugde blijk ik meer dan 10% van de Amsterdamse stemmen vergaard te hebben, veruit de meeste. Terug in de trein vraag ik me af of ik op grond van deze uitslag geïnteresseerd moet zijn in een DB-zetel. Hoe dan ook: de strategie nu is natuurlijk om al die mensen die nu op mij hebben gestemd, te bewegen dat ook bij de gemeenteraadsverkiezingen te doen.

Net op tijd thuis voor Den Haag Vandaag. Ik ben blij met de opstelling van D66 ten aanzien van de varkens. D66 voert het debat op inhoud. En zo hoort het.
Daarna Atilla bij Paul de Leeuw. Perfect.

Woensdag 17 december
Raadsleden rennen af en aan door de gangen. Veel moties worden op het laatste moment nog gewijzigd om steun te vergaren. De XTC is een belangrijk onderwerp voor allen. Het is toch lastig de Telegraaf-koppen, dat D66 Amsterdam wil dat de overheid XTC gaat verkopen, te weerspreken. Maar Bart Robbers doet het uitstekend.
Om 16.00 met Catharina naar de oogarts in het voormalig Prinsengrachtziekenhuis, dat gelukkig de medische functie behouden heeft. Catharina mag een bril gaan uitzoeken. Zij vindt dat fantastisch. Op de tweewekelijkse fractieborrel is, net als het laatste half jaar, geen D66-lid te bekennen. Jammer dat dit blijkbaar niet meer werkt.
Tijdens de avondvergadering breek ik het record heen en weer hollen tussen de raadszaal en de fractiekamer: aanpassing van de XTC-motie.

Donderdag 18 december
Normaal mijn vrije dag, maar vanwege de slotbeschouwingen, en de nog steeds bestaande stapel, toch gewerkt. De XTC-motie in aangepaste vorm (onderzoek naar gecontroleerde verkoop is er uit, maar wel wordt gevraagd om een debat over XTC en andere uitgaansdrugs) komt in stemming: de stemmen staken. Herstemming op 7 januari.
Na overleg met velen besluit ik uiteindelijk mijn grootste inzet te geven aan het raadslidmaatschap en niet op te gaan voor het bestuur van Amstel, Gooi en Vecht. Maar 's avonds tijdens het Groene Lijst-overleg stel ik wel aan de orde dat ik op grond van de uitslag sterk overweeg mij te kandideren. Wat vindt men daarvan? Men volgt mijn redenering niet. Ik wordt razend op de mevrouw die het waagt op te merken dat die verkiezingen toch maar één grote poppenkast waren. Ik ben blij dat ik lid ben van D66.
Na afloop nog even naar de nazit van de Raad. Nog net Den Haag Vandaag in de perskamer: niet te geloven hoe Ferry Mingelen de afloop van het varkensdebat samenvat.
Er lijkt een stilzwijgende afspraak bij het journaille te zijn over hoe te spreken en schrijven over D66: negatief. Maar soms is daar wel aanleiding toe. Het lijkt soms of interne discussies via de pers worden gevoerd.

Vrijdag 19 december
Prachtig stukje in het "Nieuws van de Dag" over mijn verkiezing als hoofdingeland. Goede foto en een mooie mengeling tussen waterschap en D66, zelfverzekerdheid en dankbaarheid...
's Middags wekelijks overleg met "de eerste vijftien" van de nieuwe lijst voor de gemeenteraad. We bespreken de campagne, en een aantal grote onderwerpen met elkaar. Zeker nu de lijst zo vernieuwd is, is dat uitermate zinnig.
Mooie hoofdredactionele commentaren in NRC en Volkskrant over de varkens. Het kan dus wel.
Het is kerstreces! Maar de stapel ligt er nog steeds. Volgende week dus toch nog aan de slag. ◆

Ingezonden mededeling

Sta af en toe even stil

6 mei 1998

www.snm.nl

STICHTING NATUUR EN MILIEU

telefoon 030 · 233 1328

Startschot

Het sportplan van D66

De campagne is in volle gang. Naast de meer traditionele campagne-activiteiten heeft D66 gekozen voor een project dat zeer nadrukkelijk het debat met de samenleving zoekt. In een periode van drie weken wordt telkens één onderwerp centraal gesteld en uitgediept. Over dit onderwerp gaat D66 in gesprek met zoveel mogelijk vrijwilligers, belanghebbenden, organisaties en overige geïnteresseerden. Zo komen we erachter welke wensen en ideeën bij hen leven, en wat wij als D66 daar mee kunnen.

In de komende weken zal het thema "Onderwijs" centraal staan. In de afgelopen weken was dat "Sport". De tekst van het sportplan van D66 leest u hieronder.

D66 vindt sport belangrijk

Sporten is leuk, ontspannend, gezellig en gezond. Samen sporten leidt tot verbroedering, in teams en in de club. Je hoort bij de vereniging: je bent deelnemer. En je maakt er vrienden. Bovendien leidt sporten tot voldoening en zelfrespect.

Een goed sportbeleid vereist een gezamenlijke inspanning van de sportsector en van de overheden. De rol van de gemeenten moet actiever worden. Sport moet meer bij andere terreinen zoals jeugdbeleid, onderwijs, ouderenbeleid en beleid gericht op integratie en participatie worden betrokken. Ook op landelijk niveau verdient sport een integrale aanpak.

D66 wil daarom:

1. **Dat het budget van de rijksoverheid voor sport wordt verdubbeld van 45 naar 90 miljoen gulden.**

2. **Dat dit geld onder meer gaat naar het verbeteren van de ondersteuning van de verenigingen door de nationale sportbonden.**
   Veel verenigingen kunnen steun gebruiken bij het zoeken naar oplossingen voor het tekort aan vrijwilligers en financiële middelen. De bonden moeten de verenigingen meer kunnen bijstaan bij de werving, begeleiding en opleiding van vrijwilligers en van kader.

3. **Dat het schoolzwemmen opnieuw wordt ingevoerd in het basisonderwijs.**
   Zwemvaardigheid is van belang voor de veiligheid en sportieve ontwikkeling, zeker voor bepaalde doelgroepen. Het schoolzwemmen moet daarom weer opgenomen worden in de bekostigingssystematiek voor het basisonderwijs. In die systematiek kan rekening gehouden worden met het aantal achterstandsleerlingen op scholen.

4. **Dat er weer vakleerkrachten lichamelijke opvoeding komen in het basisonderwijs.**

5. **Dat gemeenten in samenwerking met scholen, sportorganisaties en bedrijven het sporten in het onderwijs bevorderen.**
   D66 wil meer verlengde schooldagprojecten. Omdat in veel gezinnen beide ouders werken is er niet altijd opvang na schooltijd. Toch vragen jongeren ook na schooltijd om zorg. Steeds meer scholen organiseren buiten schooltijd (maar wel binnen de schoolse context) activiteiten voor jongeren. Gemeenten en sportorganisaties moeten stimuleren dat sport een belangrijk onderdeel van deze activiteiten wordt. Sportverenigingen kunnen nauw bij de naschoolse activiteiten worden betrokken.

6. **Dat een strippenkaart wordt ingevoerd waardoor kinderen in de leeftijd van de basisschool gratis verschillende sportlessen volgen om te ontdekken hoe leuk sporten is en daarna een keuze kunnen maken voor een bepaalde sport.**

7. **Dat verenigingen en bonden de inspanningsverplichting op zich nemen om hun bestuursstructuren te democratiseren en te bevorderen zodat ook vrouwen en allochtonen kunnen doorstromen naar bestuurlijke en kaderfuncties.**
   De sport is gebaat bij democratische en open structuren, waarin de leden van een vereniging of van een bond echt invloed kunnen uitoefenen, van onderop en onbelemmerd.

8. **Dat in de sportsector de komende kabinetsperiode tenminste 1.000 door het rijk gesubsidieerde banen worden gerealiseerd.**

9. **Dat mensen met een uitkering meer ruimte krijgen voor vrijwilligerswerk.**
   Als aan een uitkeringsgerechtigde de fiscaal vrijgestelde vergoeding voor onkosten wordt toegekend, moet deze niet met de uitkering worden verrekend. Sociale diensten moeten ruimhartiger kunnen zijn in het verlenen van een tijdelijke opschorting van de sollicitatieplicht voor vrijwilligers.

10. **Dat topsport in Nederland onder zeer professionele omstandigheden kan worden beoefend.**
    De overheid kan hieraan bijdragen door:
    - een goed topsportfinancieringssysteem
    - vergroten van de inkomenszekerheid en sociale zekerheid van topsporters
    - uitbreiding en versterking van het topkader
    - versterking van de talentontwikkeling
    - versoepeling van prestatiebeursverplichtingen gedurende topsportbeoefening,
    - meer en betere wetenschappelijke begeleiding.

Kosten onderschat

Milieu is tikkende tijdbom onder uitbreiding EU

Volgens recente berekeningen kost het 300 miljard om de Midden- en Oost-Europese landen te laten voldoen aan de EU-milieuwetgeving. Het is dus niet realistisch om te verwachten dat Nederland de bijdrage aan de EU kan gaan verlagen, zoals sommigen graag zouden willen. Een inventarisatie.

door Doeke Eisma

Strategische vraagstukken

Als het vraagstuk van de uitbreiding van de Europese Unie met Midden- en Oost-Europese landen (MOEL) aan de orde komt, gaat de meeste aandacht op hoog internationaal politiek niveau, d.w.z. bij de ministers van buitenlandse zaken en de regeringsleiders, uit naar strategisch politieke vraagstukken. De keuze welke landen eerst met onderhandelingen mogen beginnen, of Turkije wel of niet bij Europa hoort etc. Te weinig wordt op dat niveau gesproken over andere problemen bij de uitbreiding. Eén daarvan is het milieu.

Zwarte driehoek

Vrijwel iedereen is bekend met beelden uit ernstig vervuilde gebieden in Oost-Europa, zoals de beruchte Zwarte Driehoek op de Pools-Duits-Tsjechische grens. Dat zijn voorbeelden van de manier waarop men in de voormalige communistische landen met het milieu omging. Op papier had een land als Oost-Duitsland de strengste milieuwetgeving ter wereld, maar in de praktijk stelde het niets voor omdat men zich simpelweg niet aan die wetgeving hield. Het gevolg is dat de huidige regeringen te kampen hebben met een erfenis van zeer verouderde, ernstig vervuilende industrieën, totaal gebrek aan milieu-infrastructuur zoals afvalvoorzieningen. Toch willen deze landen op korte termijn toetreden tot de Europese Unie met haar strenge milieubeleid.

Toetreden over twintig jaar?

Volgens berekeningen kost het voldoen aan de EU milieuwetgeving in alle MOEL gezamenlijk ongeveer 300 miljard gulden. Een bedrag dat zelfs op de middellange termijn niet is op te brengen door de huidige lidstaten en de kandidaten gezamenlijk. Toch blijft de formele positie van de EU dat de MOEL op het moment van toetreden moeten voldoen aan de volledige EU milieuwetgeving. Volgens enkele simpele rekensommetjes zou dat betekenen dat de eerste landen pas over ongeveer 20 jaar zouden kunnen toetreden. Politiek wordt de uitbreiding echter doorgedrukt. Het gevaar hiervan is dat absolute prioriteit gegeven zal gaan worden aan wetgeving op het gebied van de interne markt, d.w.z. produktgerichte wetgeving zoals de richtlijn over de uitstoot van schadelijke stoffen door auto's. Hoewel hieronder ook een deel van de milieuwetgeving valt, is het gevaar niet denkbeeldig dat de rest van de Europese milieuwetgeving voor de toetredende landen een lagere prioriteit krijgt. In de MOEL is al waar te nemen dat men de milieuwetgeving als een minder harde voorwaarde ziet dan andere, waardoor minder in milieu wordt geïnvesteerd.

Voorstellen

Als rapporteur voor de Milieucommissie van het EP probeer ik hiervoor oplossingen aan te dragen. Eén daarvan is dat nieuwe investeringen, die vanaf nu gedaan worden in de kandidaatlidstaten voldoen aan de huidige EU milieuwetgeving. Hierdoor kan voorkomen worden dat de achterstand nog groter wordt. Een tweede is dat ik de Europese Commissie verzoek een voorstel te doen met een selectie van de belangrijkste onderdelen van de Europese milieuwetgeving buiten de interne markt, waaraan de kandidaatlidstaten moeten voldoen op het moment van toetreden. Op grond van enkele objectieve criteria, zoals gevaar voor de volksgezondheid, schade voor de natuur e.d., moet de Commissie zo'n lijst vast kunnen stellen. Hiermee wordt getracht het milieu hoog op de prioriteitenlijst te houden. Immers, toetreden is het heilige doel van deze landen en als daarvoor forse investeringen in het milieu noodzakelijk zijn, zullen die ook plaatsvinden. Ten derde stel ik in mijn rapport voor om een garantiefonds in te stellen voor lokale banken in de MOEL die leningen willen verstrekken aan milieuprojecten van het midden- en kleinbedrijf of overheden. Uit bezoeken aan enkele landen is gebleken dat voor deze, met het oog op toetreding rendabele investeringen, zoals bijvoorbeeld een gemeentelijke afvalwaterzuiveringsinstallatie, bij deze banken onwennigheid bestaat om kredieten beschikbaar te stellen. Juist omdat de private sector een grote bijdrage zal moeten gaan leveren aan de totale inspanningen kan zo'n garantiefonds uitkomst bieden. Al mijn voorstellen zijn inmiddels door het EP aangenomen, waardoor we de komende maanden meer druk kunnen uitoefenen op Commissie en Ministerraad.

Kosten onderschat

Het financieringsprobleem verdient ook in bredere zin meer aandacht. Lange overgangstermijnen zullen in de toekomst niet alleen schadelijk zijn voor het milieu in Midden- en Oost-Europa, maar ook in het westen. Het zal de verdere ontwikkeling van milieubeleid immers ernstig vertragen. Er dient daarom meer geld te worden vrijgemaakt vanuit de EU. Het is immers ook direct in ons belang om in dat deel van Europa te investeren in het milieu. Momenteel is zowel bij de Commissie als bij de lidstaten een grote terughoudendheid te bespeuren als het gaat om het beschikbaar stellen van meer geld voor Oost-Europa. Terecht heeft Van Mierlo enkele weken geleden in een brief aan zijn collega's van de andere lidstaten erop gewezen dat de wens tot uitbreiden niet te verwezenlijken is zonder daarvoor

(Vervolg op pagina 19)

Uitslag 2e ronde interne verkiezingen

Dit is de uitslag van de tweede ronde van de interne verkiezingen voor het vaststellen van de officiële kandidatenlijst voor de Tweede Kamer.

plaats	naam	punten
1	Graaf, Th.C. de	103681
2	Borst-Eilers, E.	97296
3	Boxtel, R.H.L.M. van	91505
4	Dittrich, B.O.	83554
5	Mierlo, H.A.F.M.O. van	76710
6	Ybema, G.	59884
7	Veer, P.K. ter	49536
8	Bakker, A.D.	47282
9	Schimmel, A.J.	46456
10	Scheltema-de Nie, O.	46323
11	Lambrechts, E.D.C.M.	43013
12	Hoekema, J.Th.	42220
13	Giskes, F.C.	42063
14	Ravestein, F.	34886
15	Riet, N. van 't	34170
16	Augusteijn-Esser, M.J.	34151
17	Vliet, S. van	33720
18	Tommel, D.K.J.	33620
19	Walsem, J. van	30467
20	Jorritsma-van Oosten, J.A.	29642
21	Hacquebord, L.	29516
22	Telleman, A.G.M.	27884
23	Hesseling, D.E.	26387
24	Fermina, H.G.	26228
25	Bos, B.R.A. van den	25537
26	Roethof, G.D.	24599
27	Jeekel, J.F.	24561
28	Wessels, P.H.B.	22807
29	Fraenk, B.R.V.	20802
30	Bos, C.W.J.	17613
31	Ruis, M.	17242
32	Koning, M. de	16153
33	Hulten, M.H.M. van	15940
34	Pieters, S.	15799
35	Winants, L.M.C.	14823
36	Berman, J.E.M.	12519
37	Biekman, B.A.	11883
38	Prizmič, V.	11359
39	Verbeek, M.	9870
40	Ahne, M.J.	9484
41	Maneschijn, H.A.H.	9399
42	Stephan, C.A.	9197
43	Waning, J.J.W. van	8816
44	Bruijn, R.R. de	8733
45	Hendriks, R.L.W.	8655
46	Dijkstra, C.M.	8644
47	Buis, H.	8417
48	Akker, P.W.H. van den	7944
49	Bakker, S.M.	7637
50	Flierjans, J.	7567
51	Slottje, C.	7165
52	Choenni, C.E.S.	7004
53	Portegies, A.M.	6961
54	Eden, S.J.	6575
55	Speear, R.A.	6494
56	Geus, A. de	6429
57	Crebas, J.I.	5980
58	Weber, J.F.	5795
59	Pijper, H.	5653
60	Jacobs, E.L.	5640
61	Braak, M.H.W. ter	5599
62	Kok, K.H.	5417
63	Mosk, H.S.	5339
64	Ross, H.J.	5251
65	Leeuwen, J.P. van	4937
66	Albers, L.H.	4906
67	Teegelaar, D.	4900
68	Brummelhuis-Middelhoff, H.G.L.M.	4656
69	Roelofs, H.D.	4609
70	Doucet, P.G.	4584
71	Jagt, B.B.	4569
72	Enschede, M.	4546
73	Arkesteijn-van Willigen, M.J.	4447
74	Veeger, L.A.	4289
75	Keulen-Saenger, G.B. van	4235
76	Spangenberg-Carlier, M.I.	3973
77	Dinkgreve, H.H.J.J.	3913
78	Pott-Buter, H.A.	3871
79	Vries, J. de	3760
80	Klein Nibbelink, H.J.	3675
81	Timmermans, J.C.H.	3476
82	Waal, A.L.	3475
83	Berg-Voets, A.C. van den	3400
84	Kunst-Beckman, M.H.	3335
85	Eijsten, B.A.	3171
86	Loon, M.H.A.A. van	3158
87	Amsberg, J.I.E.	3088
88	Kuiper, E.R.	2953

Signalement

Benoemingen van Burgemeesters en Commissarissen der Koningin weerspiegelen, altijd met enige vertraging, de politieke krachtsverhoudingen in ons land. Zo kan het gebeuren dat, op een moment dat D66 politiek de wind tegen heeft, de partij qua benoemingen (nu pas) in de lift zit. De Democraat signaleert de twee belangrijkste benoemingen van de laatste tijd.

Boele Staal, Commissaris der Koningin in Utrecht

"Neem nu bijvoorbeeld de hele Schipholdiscussie. Daar hadden we het wel over het milieu, maar waar het in feite op neerkwam is of het 44 miljoen passagiers mochten zijn, 1200 of 1500 huizen en of de nacht tot 6.00 of tot 6.30 uur duurt. Moet Borsele dicht in 2003 of in 2007? Hoe is het mogelijk dat het parlement daar drie dagen over bezig is?" Aan het woord is Boele Staal, de nieuwe Commissaris der Koningin in Utrecht. In een interview in Voor de Draad, spreekt het voormalige Eerste Kamerlid openhartig over zijn benoeming, zijn functie, de rol van D66 als coalitiepartij en natuurlijk de provincie Utrecht. Staal, die als eerste op de voordracht van de vertrouwenscommissie stond, is op 1 januari begonnen in zijn nieuwe functie.

Ernst Bakker, Burgemeester van Hilversum

Op 1 februari is Ernst Bakker begonnen aan zijn nieuwe uitdaging als burgemeester van Hilversum. Bakker was als wethouder Verkeer en Vervoer in Amsterdam recentelijk veel in het nieuws vanwege de aanleg van de Noord-Zuidlijn van de metro. Hij kwam in beeld als kandidaat voor de burgemeesterspost in Hilversum, nadat oud CDA-leider Heerma wegens ziekte zijn kandidatuur introk. Vervolgens prijkte zijn naam als eerste op de voordracht. Bakker heeft in december afscheid genomen van de fractie in de hoofdstad.

Bezuinigingen Defensie

(Vervolg van pagina 12)

het parate deel van de Nederlandse krijgsmacht, en bepaald tevens welke besparingen mogelijk zijn.

Aanpassen

Daarnaast is de vraag hoe de (overgebleven) krijgsmacht beter geschikt te maken voor het optreden in binnenstatelijke burgeroorlogen. Zonder aanpassing blijven simpele humanitaire missies of risicoloze vredebewarende operaties mogelijk, onder voorwaarde dat de vredesmacht afziet van de toepassing van geweld. Daardoor raakt men betrokken bij een burgeroorlog, met alle gevolgen van dien. In dat geval laat Nederland "robuust" optreden over aan andere landen.
Verhoging van de effectiviteit van het optreden vergt vooral een cultuuromslag, een ander gebruik van de huidige middelen, nieuwe trainingsmethoden en vooral aanpassing van de doctrine volgens welke wordt opgetreden.
Als door het volgende kabinet tot een nieuwe Defensienota wordt besloten, zullen uitspraken over het politieke ambitieniveau en het maatschappelijk draagvlak voor "robuuste" vredesondersteunende operatie, richting moeten geven aan de wijze waarop bezuinigingen worden ingevuld. Als wordt ingeschat dat het huidige ambitieniveau nu en in de toekomst te hoog is, zijn vergaande bezuinigingen mogelijk. Als wij het huidige niveau willen handhaven, zijn er nog steeds mogelijkheden voor bezuinigingen, maar zijn deze aanmerkelijk beperkter. Mogelijke oplossingsrichtingen zijn dan centralisatie of decentralisatie van de planningsstaven van het Ministerie en de Haagse staven van de krijgsmachtdelen en een reorganisatie van de krijgsmachtdelen, bijvoorbeeld door "alles wat vliegt" bij de luchtmacht en "alles wat rijdt" bij de landmacht.
Mogelijk valt er ook nog iets te halen door nog eens kritisch naar de omvang van bepaalde eenheden te kijken. Maar wonderen moeten in dit geval niet worden verwacht. ◆

Rob van Wijk is lid van de Werkgroep Buitenland.

Om groen van te worden

Van de Democraten in Nederland heb ik altijd gedacht dat ze zichzelf blijven; in staat zijn op enige afstand gebeurtenissen op waarde te schatten. Maar drie dagen voor kerst, lees ik in NRC Handelsblad dat u om bent. U bent van mening, zo lees ik na afloop van het varkensdebat, dat eerder besloten had moeten worden om mee te gaan met PvdA en VVD.

Onlangs heb ik ergens geschreven dat D66 meer kleur moet tonen. Dit in een reactie op het imago van D66; dat is een grijze ballenclub. En inderdaad, D66 ***is*** een grijze partij! Ingepakt door het nieuws, ingepakt door vrees.

Toen onze ministers na het kabinetsberaad voorbehoud hebben laten aantekenen tegen de bijgestelde varkenswet, was dat een sterk moment. Toen mevrouw Borst onze fractie opriep voet bij stuk te houden, was dat een sterk moment. Toen ons kamerlid Ter Veer aankondigde dat wat hem betreft pas bij de stemming zou blijken hoe de fractie over de bijgestelde plannen zou stemmen, was dat een sterk moment. Zie eens hoeveel kleur dat gaf aan de partij, dat was een volstrekt helder standpunt; perfect, compliment, goed gedaan!

Wat daarna gebeurde was schokkend:
Van uur tot uur heb ik gevolgd wat er tijdens het varkensdebat naar buiten kwam. Zelden heb ik zo duidelijk waargenomen hoe mensen, die namens niemand anders spreken dan zichzelf, de feiten inkleuren. Maar de verbazing was volledig, toen duidelijk werd dat die inkleuring ***het*** nieuws was geworden. En ***dat*** nieuws blijkt vervolgens "eenieder" zich eigen te maken; kleurloze schuivelaars die zich aansluiten bij de massa(media).

Toen ik las dat 80% van onszelf onze beoogd lijsttrekker niet meer zou steunen (...), werd het tijd om een kerstpreek te schrijven.

Het zou een grote vergissing zijn om de beoogd lijsttrekker niet te steunen, zoals u unaniem en met overtuiging in Emmen wel deed. Wat u zou doen is slechts vallen voor de verleiding van de media; goed nieuws is geen nieuws, en als er geen nieuws is, maken zij het nieuws zelf.
Inderdaad, het zou groot nieuws zijn als D66 te elfder ure besluit dat er geen beter voetbal is dan paniekvoetbal; groot nieuws. Maar, namens niemand anders dan mijzelf, slecht nieuws. Tijd voor het credo: De verkiezingen zijn in het voorjaar; zorg dat het land groen ziet!

Eext, 23 december 1997
William van Oosterwijk

Milieu is tikkende tijdbom

(Vervolg van pagina 17)

meer geld vrij te maken. De nationale politieke partijen moeten daarom niet denken in de toekomst minder te kunnen uitgeven aan Europa. De uitbreiding zal een zeer kostbare operatie worden die in tegenstelling tot wat de Commissie beweert waarschijnlijk niet binnen de huidige begrotingsgrenzen van de EU te verwezenlijken zal zijn. Helaas heeft de top in Luxemburg in december over de financiële kant van de uitbreiding nog geen beslissingen genomen.

Wacht niet te lang

Het EP tracht zo de politieke druk op de regeringsleiders te vergroten om verder te kijken dan directe nationale en geopolitieke belangen. Het milieu is daarvoor te belangrijk en de rijkdom aan biodiversiteit in de MOEL te groot. Tijdens de Europese Raad in december in Luxemburg is daar helaas nog geen aandacht aan besteed. Moeilijke beslissingen zoals deze worden immers doorgeschoven totdat een besluit echt niet meer kan uitblijven. Voor het milieu is het van groot belang dat dat niet te lang gaat duren. ◆

Doeke Eisma is lid van het europees Parlement voor D66

Partijagenda

5 feb	start van campagneproject Onderwijs (CT) door het hele land
14/15 feb	Congres Nieuwe Stijl; Congrescentrum Leeuwenhorst, Noordwijkerhout
18 feb	Themadag Friesland: "Duurzaamheid" met Hans Weijers (CT)
20 feb	Themadag Zeeland: "Kunst en Cultuur" met Aad Nuis (CT)
21 feb	Speech en presentatie (OC) in Groningen
23 feb	Themadag Gelderland: "Duurzaamheid en leefomgeving" met Els Borst (CT)
24 feb	Themadag Flevoland/Noord-Holland: "Milieu en Ruimtelijke Ordening" met Els Borst (CT)
25 feb	Themadag Zuid-Holland: "Integrale Veiligheid" met Els Borst en Winnie Sorgdrager (CT)
26 feb	Themadag Groningen: "Onderwijs" met Els Borst (CT)
27 feb	Themadag Overijssel: "(Grote)Stedenbeleid" met Jacob Kohnstamm (CT)
2 maart	Themadag Nrd. Brabant/Limburg: diverse thema's met Els Borst, Hans Weijers en Aad Nuis (CT)
3 maart	Themadag Utrecht: "Economie", tevens afsluiting Gemeenteraadscampagne Els Borst, Thom de Graaf, Hans Weijers en vele anderen (CT)
4 maart	Gemeenteraadsverkiezingen
14 maart	Speech en Presentatie (OC) in Nijmegen
14 maart	Leren Debatteren (OC) in Utrecht

OC = Opleidingscentrum
SWB = Stichting Wetenschappelijk Bureau
CT = Campagneteam

Bel voor meer informatie: 070 - 3566066

column

Zelfontplooiing

Het is misschien twintig jaar geleden dat een partij, die met een slogan als 'werk, werk en nog eens werk' de verkiezingen in zou gaan, zou moeten rekenen op een forse nederlaag. Nederland emancipeerde en bevrijdde zich van het strakke arbeidsethos, het 'wie niet werkt zal niet eten' principe en koos voor zelfontplooiing in plaats van carrière. De massale sluiting van bedrijven in de industrie leek er op te wijzen dat werkloosheid iets blijvends zou zijn. Om in de postindustriële samenleving te overleven moest je een baan bij een overheidsinstelling zien te krijgen, lang studeren of je snel inschrijven voor de - vele - activiteiten van het buurthuis.
De opiniebladen spraken van de nieuwe vrijgestelden: studenten en anderen zonder baan die zich volop konden storten op cultuur, uitgaan en het doorbreken van de laatste taboes in de samenleving. Professor en minister van Sociale zaken Albeda onderscheidde werknemers 'in de wind', arbeiders in de industrie die voortdurend hun produktiviteit moesten verhogen en desondanks ontslagen konden worden, en de werknemers 'in de luwte', werkzaam bij de overheid, omroep of universiteit. Deze werknemers waren verzekerd van een goedbetaalde baan en genoten een behoorlijke vrijheid in het doen van hun werk.
Door het eerste kabinet Lubbers in 1982 eindigde dit utopia in opbouw. Bezuinigen op overheidsuitgaven, verlagen van uitkeringen, loonmatiging en meer marktwerking betekende het einde van de vrijgestelden. De beter opgeleiden onder hen ontplooiden zich voortaan in hun adviesbureau of automatiseringsbedrijf en zijn inmiddels binnen. En slecht opgeleide vrijgestelden bleken er nauwelijks te zijn. Wel veel slecht opgeleide werklozen, die nooit de fase van zelfontplooiing hadden bereikt.
Inmiddels is de staatskas vrijwel op orde, de werkloosheid gedaald - mede dank zij veel parttime banen - en is de welvaart sterk gegroeid. En ook buiten de economische statistieken ziet Nederland er niet slechter uit. Het aanbod aan cultuur is groter en vooral gevarieerder dan twintig jaar geleden, toen de subsidiegever nog bepaalde wat cultuur was.
Van de door Albeda aanbevolen luwte is niet veel meer over. Overheidsdiensten zijn verzelfstandigd of hebben hun efficiëntie drastisch verhoogd. En ook op universiteiten gaat het er zakelijker aan toe. Zo nu en dan klinkt van daar uit een noodkreet over de verwoestende invloed van de markt - vermengd met nostalgie naar de jaren zeventig. Maar veel aandacht krijgt het niet meer in de politiek en de rest van de samenleving. De prioriteit ligt bij het verbeteren van de positie van de vele laagopgeleide, langdurig werklozen, door ze aan werk te helpen. Zelfontplooiing wordt nog steeds aangemoedigd: alleen heet het nu 'verbeteren van je employability'. ◆

Fred Herrebout

D66 spreekt mij aan!

☐ Noteer mij als lid en stuur mij een welkomstpakket
☐ Stuur mij vrijblijvend een informatiepakket

Naam **man/vrouw**

Adres

Postcode/plaats

Telefoon

D66 DEMOCRATEN

Opsturen naar:
Landelijk Secretariaat D66
Postbus 660
2501 CR Den Haag

een voorzitter

Paars Twee !?

Onder de kerstboom gezeten, was ik de voor en nadelen van Paars Twee voor D66 aan het overdenken. Nauwelijks bekomen van het varkensdebat, waren het in eerste instantie vooral de nadelen die de overhand hadden. Ik heb altijd geleerd dat je goed voor je coalitiepartner moet zorgen en zeker voorkomen dat hij in de hoek terechtkomt waar de klappen vallen.
Investeren in de discussie met elkaar, en met respect voor elkaars belang samenwerken, zijn de hoofdzaken op grond waarvan een goede coalitie bestaat. Als je op die manier politiek met elkaar omgaat, dan pluk je daar de vruchten van in de toekomst.
Binnen de huidige coalitie mis ik die sfeer op dit moment. Wallage roept in de pers hoe Thom de Graaf zich moet gedragen en dat hij zich niet moet profileren en Blauw passeert ter Veer alsof hij niet bestaat!! Met andere woorden er is geen ruimte voor ons binnen dit kabinet, althans zo lijkt het wel.
D66 zit in de hoek waar de klappen vallen, in de voorspellingen zakken we naar -5 zetels en alsof dat nog niet genoeg is wordt in de pers een stevige discussie gevoerd over de beoogd lijsttrekker Els Borst. Op het moment als u dit leest is dat gelukkig voorbij, althans dat hoop ik toch, immers de leden hebben dan middels de poststemming gesproken.
Het kan zijn dat de PvdA en de VVD nog moeten wennen aan Thom de Graaf maar als ik Thom was zou ik Wallage en Bolkenstein eens uitnodigen voor een "goed gesprek". Zoals men nu met D66 denkt te kunnen omgaan is volstrekt onaanvaardbaar, en totaal niet voorwaardenscheppend om met elkaar verder te gaan na de verkiezingen van mei.
D66 heeft voldoende meerwaarde in Paars Een, (komt alleen niet over bij de burgers) en kan dat ook voor Paars Twee hebben, om zelf te bepalen onder welke voorwaarde we überhaupt participeren in Paars Twee.
Mijn idee is om alleen mee te doen onder de voorwaarde dat we met respect voor elkaars belang en met een open discussie, Nederland kunnen besturen.
Ik hoop in ieder geval, dat niet iedere zelf benoemde partijbobo de pers gaat bellen met zijn mening want dan krijgen we het zelfde probleem als met de lijsttrekker. ◆

Jos Heijmans,
Regiovoorzitter Limburg.

Inhoud

pag. 1 Congres 66
pag. 3 Adviesraad
pag. 4 Stichting Wetenschappelijk Bureau
pag. 4 IDI
pag. 5 Opleidingscentrum
pag. 7 Bestelbon
pag. 9 Hotelreserveringsformulier

CONGRES 66

AGENDA (concept)

Zaterdag 14 februari 1998

10.00 - 10.15
- **opening door de partijvoorzitter**
- introductie congresleiding
- benoeming notulen- en stemcommissie op voordracht congresleiding
- toelichtingen verkiezingsprocedures door Landelijke Verkiezingscommissie

10.15 opening stembussen

10.15 - 10.25 **FINANCIEN**
- contributieregeling 1999
- regio- en afdelingsbijdrageregeling 1999

ORGANISATIE
- invulling stemadviescommissie EK-verkiezingen
- invulling stemadviescommissie EP-verkiezingen
- wijzigingsvoorstellen Statuten en Huishoudelijk Reglement

10.25 - 10.50 **PRESENTATIE KANDIDATEN BESTUREN EN COMMISSIES**

11.00 - 12.00 **CONCEPT-VERKIEZINGSPROGRAMMA**

12.00 - 12.15 **PRESENTATIE KANDIDATEN LIJSTTREKKERSCHAP TWEEDE-KAMERVERKIEZINGEN**
toelichting stemprocedure verkiezing lijsttrekker door voorzitter LVC

12.15 - 12.45 **LUNCHPAUZE**

12.45 - 13.45 **FRINGE MEETINGS:**
a. Zuid-Afrika
b. De komst van de Euro (Eurofractie)
c. Maak kennis met D66 (Opleidingscentrum)
d. Het open planproces (Opleidingscentrum)
e. Lokale eindsprint (Bestuurdersvereniging)

14.00 - 14.30 **INTERVIEW FRACTIEVOORZITTER TWEEDE KAMER**

14.30 - 16.15 **CONCEPT-VERKIEZINGSPROGRAMMA**

16.15 - 16.45 **ACTUELE POLITIEKE MOTIES**

16.45 - 17.05 **TOESPRAAK PARTIJVOORZITTER**

schorsing

vanaf 18.00 diner
vanaf 20.30 cabaret
vanaf 22.00 feest

Zondag 15 februari 1998

09.45 - 09.55 **heropening congres door congresvoorzitters**
voorstellen congresleiding en notulen- en stemcommissie

10.00 - 11.30 **CONCEPT-VERKIEZINGSPROGRAMMA**

11.30 - 11.45 **PAUZE**

11.45 **sluiting stembussen lijsttrekker TK-verkiezingen**

11.45 - 12.45 **FRINGE MEETINGS:**
a. Ondernemersforum (D66 Ondernemingskring)
b. Energiewet (Statenfractie D66-Utrecht)
c. Defensie

12.45 - 13.15 **TOESPRAAK VOORZITTER EUROFRACTIE**

13.15 - 13.45 **PAUZE**

13.45 **sluiting stembussen kandidaten besturen en commissies**

13.45 - 16.00 **CONCEPT-VERKIEZINGSPROGRAMMA**

16.00 - 16.05 **uitslagen verkiezingen besturen en commissies**

16.05 - 16.30 **TWEEDE-KAMERVERKIEZINGEN**
- bekendmaken lijsttrekker
- toespraak lijsttrekker

16.30 **sluiting congres**

FRINGE MEETINGS

ZUID-AFRIKA

Als één van de Nederlandse parlementaire partijen participeert D66 in de Stichting voor het Nieuwe Zuid-Afrika (SNZA). Deze stichting bevordert de politieke pluriformiteit in Zuid-Afrika via een reeks projecten tussen Nederlandse en Zuidafrikaanse partijen. D66 heeft in het verleden deelgenomen aan projecten met de Democratic Party, de Inkatha Freedom Party en het ANC.

In de week voorafgaand aan het verkiezingscongres ontvangt D66 een delegatie van de Democratic Party uit Zuid Afrika voor een werkbezoek in het kader van de verkiezingscampagne. Met het oog op de Nederlandse verkiezingen in maart en mei en de Zuidafrikaanse parlementsverkiezingen in 1999 is een programma samengesteld waarbij alle aspecten van de D66-campagne aan de orde komen. Op deze manier hoopt D66 een bijdrage te kunnen leveren aan een gunstig verkiezingsresultaat voor de DP in 1999.

Op het congres wordt een fringe meeting gehouden over de huidige politieke situatie in Zuid-Afrika. Op de bijeenkomst kunnen congresgangers uit eerste hand de laatste ontwikkelingen van de aanwezige DP-ers vernemen.

MAAK KENNIS MET D66

Gespreksleider	Harry Vissers, voorzitter Opleidingscentrum
Met	Letty Demmers, burgemeester van Reusel-De Mierden
	Stefanie van Vliet, lid Tweede Kamer D66

Deze bijeenkomst is bedoeld als een introductie voor nieuwe leden zij die belangstelling hebben voor D66. Aan de orde komen: wat zijn de belangrijkste doelen waar D66 zich op richt? Wat wordt nu bedoeld met de voor D66 zo kenmerkende manier van politiek bedrijven? In deze bijeenkomst komt tevens aan de orde hoe je een actieve invulling kunt geven aan het D66-lidmaatschap. Deelnemers ontvangen na afloop de publicatie 'Maak kennis met D66'.

HET OPEN PLAN PROCES

Gespreksleiding	Freerk Bisschop, manager marktstrategie Energiebedrijf Noord West
Met	Prof. Teisman, hooleraar planologie Kath. Un. Nijmegen
	Machteld Versnel, D66-kamerlid en voorzitter commissie Ruimtelijke Ordening
	Een lokaal bestuurder

D66 is voorstander van open planprocessen en ziet deze als instrument om de participatie te vergroten. Maar werkt het ook echt en is er niet snel sprake van overdemocratisering? Over dit onderwerp een debat na een inleiding van prof. Teisterman, expert op dit gebied en opsteller van een evaluatie van de HSL-zuid verbinding.

'LOKALE EINDSPRINT, een stimulans voor uw lokale campagne'

Laat uw campagne-motivatie tot ongekende hoogte stijgen op deze bijeenkomst van de Bestuurdersvereniging! Er zijn drie korte inleidingen: campagnedirecteur Ewout Cassee trekt aan de rode draad die door alle lokale campagnes moet of kan lopen; Simone de Waard, campagnecoördinator in Amsterdam, vertelt over de campagne aldaar; Dick Ross, campagnecoördinator in onze succesgemeente Elst (Gelderland), geeft tips voor een effectieve campagne. Onder leiding van Hein van Oorschot,voorzitter van de Bestuurdersvereniging, kan de discussie dan losbranden. De bijeenkomst wordt afgesloten met een Speakerscorner onder leiding van Edo Spier, afdelingsvoorzitter van Amsterdam en D66-er van het eerste uur. Drie JD-ers bijten het spits af met als opdracht: breng in 66 seconden D66 aan de man. Wie steekt hen vervolgens de loef af?!

ONDERNEMERSFORUM

Aan de hand van stellingen die de missie van de D66 Ondernemerskring raken wordt er gestemd en gediscussieerd. De missie van de ondernemerskring luidt: Duurzaam ondernemen is het stelselmatig bevorderen van dynamiek en het bevorderen van wisselwerking tussen onderneming en samenleving zodat een balans ontstaat tussen de interne en externe wereld van de onderneming.

CABARET

Don Quishokking was in de jaren zeventig een toonaangevende en taboedoorbrekende cabaretgroep.
Twee van hen, Pieter van Empelen en Fred Florusse treden nu weer regelmatig samen op, veel voor congressen en speciale gelegenheden.
Zij zullen het congres hun visie geven op het politieke krachtenveld van nu en wellicht de partij nog van waardevolle campagneadviezen voorzien. Hun wapen daarbij is humor, scherp en muzikaal ondersteund.

LOCATIE

Leeuwenhorst Congres Centrum
Langelaan 3
2211 XT Noordwijkerhout
Telefoon 0252-378888
Fax 0252-378890

CONGRESBOEKEN

Congresboek A bevat alle ingediende amendementen op het verkiezingsprogramma. U kunt dit congresboek nog voor het congres in uw bezit krijgen m.b.v. de bestelbon in dit katern. In congresboek B vindt u de Actuele Politieke Moties en aanvullende informatie. Congresboek B is op het congres beschikbaar bij de verschillende balies.

STEMRECHT

Om stemgerechtigd te zijn op dit voorjaarscongres dient u de contributie over 1997 te hebben voldaan. Leden die in 1998 lid zijn geworden dienen uiteraard de contributie over 1998 te hebben voldaan. De contributie kan eventueel ter plekke contant worden voldaan.

TOEGANG

Een toegangsbewijs voor het congres kost *f* 25,-. U heeft hiermee zowel op zaterdag als op zondag toegang.

NOG NOOIT EEN CONGRES MEEGEMAAKT?

Speciaal voor nieuwe leden en mensen die nog nooit een congres hebben meegemaakt organiseert het Opleidingscentrum de bijeenkomst "Maak kennis met ...". Daarnaast ligt er een folder voor u klaar die u alles vertelt over het reilen en zeilen van het congres.

KINDEROPVANG

Gedurende het dagprogramma op zaterdag en zondag is er kinderopvang beschikbaar. De crèche is voorzien van speeltjes, de ouders dienen zelf voor eten en drinken voor de kinderen te zorgen. Wanneer u gebruik wilt maken van de kinderopvang, dan kunt u dat aanmelden via de bon in dit katern.

DINER EN OVERNACHTING

U kunt met behulp van de bon in dit katern een hotelkamer reserveren. Ter plaatse kunt u zich opgeven voor het diner van zaterdagavond (*f* 27,50).

SPREEKUUR LVC

Ook op congres 66 zal de Landelijke Verkiezingscommissie een spreekuur houden. Als u vragen heeft met betrekking tot de procedurele kant van de verkiezingen kom dan gerust langs. Plaats en tijdstip komen in congresboek B te staan, dat U op de balie van het congres aantreft.

ONTSPANNING

Naast de overvolle congres agenda is er ook ruimte voor ontspanning. Congrescentrum Leeuwenhorst beschikt over een overdekt zwembad, een sauna, een bubbelbad, een fitness-ruimte, twee squashbanen en vier bowlingbanen. Het centrum ligt naast een prachtig natuurgebied en vlakbij het strand.

BEREIKBAARHEID

PER OPENBAAR VERVOER

Vanuit Den Haag of Noordwijk: bus 90
congresbuspendel (*f* 5,-, enkele reis):
Leiden (station, bushalte J) - Noordwijkerhout:
vertrektijden (zaterdag & zondag): 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30 uur
Noordwijkerhout-Leiden (station):
vertrektijden (zaterdag & zondag): 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00 uur

PER AUTO

1 - Vanuit richting Amsterdam: Autosnelweg Amsterdam/Schiphol/Den Haag (A4) volgen. Bij de splitsing A4-A44 houdt u rechts aan, de A44 richting Sassenheim/Leiden West/Den Haag centrum. U neemt afslag no. 3, Noordwijkerhout/Sassenheim/Noordwijk (N208). Daarna blijft u rechtdoor rijden (N443). Na ca. 5 km volgt u de borden "congrescentrum". Bij de 3e rotonde gaat u nog rechtdoor, na ca. 250 m ziet u links de ingang van Leeuwenborst Congres Centrum.
2 - Vanuit richting Rotterdam/Den Haag (via Wassenaar): Autosnelweg A13 volgen richting Den Haag/ Amsterdam. Na de splitsing bij het Prins Clausplein houdt u rechts aan, richting Voorburg/Den Haag/Utrecht. Bij de volgende splitsing houdt u links aan, richting Den Haag/Scheveningen (A12). Deze weg blijft u volgen, bij het einde van deze weg gaat u rechts, richting Wassenaar. U komt op de A44 en volgt deze weg richting Leiden/Amsterdam. U neemt de afslag Leiden/Valkenburg/Katwijk/Noordwijk (N206) en gaat bij de stoplichten linksaf, richting Katwijk/Noordwijk. U blijft deze weg ca. 10 km volgen, richting Noordwijkerhout. Daarna kunt u de borden "congrescentrum" volgen. Bij de afslag Noordwijkerhout/Sassenheim linksaf. Bij de rotonde gaat u rechtdoor, na ca. 250 m ziet u links de ingang van Leeuwenhorst Congres Centrum.
3 - Vanuit richting Utrecht: U volgt de autosnelweg A2 richting Amsterdam. Afslaan bij de afslag Amstelveen/Schiphol/Haarlem (A9). U volgt de borden richting Schiphol. Bij Schiphol volgt u de A4 en bij de splitsing A4-A44 houdt u rechts aan, de A44 richting Sassenheim/Leiden West/Den Haag centrum. Verder volgt u de route als aangegeven onder punt 1.

ADVIESRAAD

vervolg op melding in katern Democraat 97/10

In 1998 vinden weer verkiezingen plaats voor de Adviesraad. De Adviesraad geeft tussen de congressen door gevraagd en ongevraagd advies aan het Hoofdbestuur en aan de D66-fracties in de Staten-Generaal en het Europese Parlement. Ten behoeve van deze verkiezingen is aan elke regio een aantal zetels en een gelijk aantal plaatsvervangende zetels toegekend, gebaseerd op het aantal leden in die regio. Voor de Adviesraad 1998-2000 is de volgende zetelverdeling vastgesteld:

GRONINGEN:	3	zetels	+	3	plv zetels
FRIESLAND:	3	zetels	+	3	plv zetels
DRENTHE:	3	zetels	+	3	plv zetels
OVERIJSSEL:	3	zetels	+	3	plv zetels
GELDERLAND:	5	zetels	+	5	plv zetels
UTRECHT:	5	zetels	+	5	plv zetels
NOORD-HOLLAND:	8	zetels	+	8	plv zetels
ZUID-HOLLAND:	8	zetels	+	8	plv zetels
ZEELAND:	2	zetels	+	2	plv zetels
NOORD-BRABANT:	5	zetels	+	5	plv zetels
LIMBURG:	3	zetels	+	3	plv zetels
FLEVOLAND:	2	zetels	+	2	plv zetels
TOTAAL:	50	zetels	+	50	plv zetels

De kandidaatstelling is nog geopend tot dinsdag 24 februari 12:00 uur. Kandidaatstellingsformulieren zijn verkrijgbaar bij de Landelijke Verkiezingscommissie, Noordwal 10 2513 EA DEN HAAG, telefoon 070-3566066.
Op het kandidaatstellingsformulier kunt u aangeven of u zich zowel voor het gewone lidmaatschap als voor het plaatsvervangend lidmaatschap beschikbaar wilt stellen, danwel slechts voor één van beide functies.

De Landelijke Verkiezingscommissie.

Verkiezingen Eerste Kamer en Europees Parlement 1999
Vanaf 31 januari 1998 zijn de profielen en de voorgestelde invulling van de stemadviescommissies opvraagbaar bij het Landelijk Secretariaat, zie bon elders in dit katern.

Stichting Wetenschappelijk Bureau

Onlangs is de Wetenschappelijke Raad van Advies voor de SWB ingesteld. Uitdrukkelijk is niet gekozen voor een 'vergaderraad'. De leden, meest prominenten uit wetenschappelijke kring, treden op als adviseur voor de SWB. Hen kan om advies gevraagd worden, bijvoorbeeld als het gaat om de beoordeling van tekstmateriaal, onderwerpen ten behoeve van het SWB-onderzoeksprogramma en bijvoorbeeld om suggesties voor mogelijke deelnemers voor projecten.
Voor al deze onderwerpen zijn de leden van de raad in principe individueel aanspreekbaar. Een keer per jaar zal de raad als geheel bijeenkomen om met het SWB-Bestuur te confereren over relevante thema's. Zij zal hierbij worden voorgezeten door de voorzitter van de SWB.

Idee is het politiek-wetenschappelijk tijdschrift van het wetenschappelijk bureau van D66. Idee bevat interviews, analyses, commentaren en achtergrondartikelen over ontwikkelingen die relevant zijn voor de politiek. Idee verschijnt 6 x per jaar en een abonnement kost *f* 74,-; losse nummers van een lopende jaargang *f* 12,50.

IDEE

IDEE nummer 1, 1998

Het thema van dit nummer luidt: *Van 'Keerpunt' naar 'Paars'*. Het gaat in op de rol en de betekenis van D66 bij de totstandkoming van de kabinetten Den Uyl en Kok.

Aan het woord hierover komen o.a.:
- Hans van Mierlo, Bas de Gaay Fortman en Paul Lucardie.

Korte statements van:
Ruud Lubbers, Laurens Jan Brinkhorst en Henk Hofland (NRC columnist).

En verder:
- Willeke van Staalduinen over de reorganisatie van het Openbaar Bestuur.
- Peter Ras over ontwikkelingssamenwerking èn mensenrechtenbeleid.
- Een gesprek met de voorzitter van de SWB werkgroep Ruimtelijke Ordening Hein Struben.

In 1997 verschenen de volgende themanummers van Idee:
1. De mens in de samenleving
2. Europa
3. Economie en milieu
4. De overwerkte arbeidsmarkt
5. Gezondheidszorg
6. Politieke vernieuwing en democratisering

Deze nummers zijn nog bij de SWB verkrijgbaar ad *f* 10,— excl. portokosten

Naar een vitale economie

Een nieuwe publicatie van de SWB over economie

In de nieuwe reeks cahiers van de SWB is een publicatie verschenen van de projectgroep economie. 'Naar een vitale economie' is een poging om het economische denken binnen de partij te vernieuwen en bij de tijd te brengen. Globalisering, technologische ontwikkelingen, de vorming van de Europese Unie en moderne opvattingen over democratie hebben hun weerslag op economische processen. Niet alleen op hoe deze verlopen, maar ook hoe we deze dienen te beoordelen. In het cahier wordt dan ook een model gepresenteerd, waarlangs men de economische werkelijkheid anno 1997 inzichtelijk kan maken en geschikt voor politieke beoordeling. Dit model is gebaseerd op vier waarden, de vier D's genoemd, te weten duurzaamheid, democratie, dynamiek en draagvlak. Economisch beleid dient volgens de opstellers aan alle vier de waarden te worden getoetst.

Prijs: *f* 15,00

Schenkingsdeclaratieformulier
SWB werkgroepleden die een schenkingsdeclaratieformulier wensen te ontvangen kunnen dat aanvragen bij de SWB.

Internationaal Democratisch Initiatief

Eind 1997 is het *Instituut Vorming en Scholing Oost- en Midden-Europa* omgevormd in *Internationaal Democratisch Initiatief*. Meer over de achtergronden en gevolgen van dit besluit leest u in deze Democraat (nr. 1 1998).
Hieronder een verslag van een IDI-project in Nederland.

Polen
In het kader van het IDI-project met Polen heeft een zevental jonge Poolse politici een werkbezoek aan Nederland gebracht. Doel van dit bezoek was het uitwisselen van ervaringen met politiek actieve Nederlandse jongeren. De zeven vertegenwoordigden de jongerenorganisatie Mlodzi Demokraci (Jonge Democraten), die gelieerd is aan de politieke partij Unia Wolnosci (Vrijheidsunie). De Vrijheidsunie vormt sinds vorig jaar een coalitieregering met de partij, die is voortgekomen uit Rooms-Katholieke splinterbewegingen rond de vakbond Solidariteit. Met deze nieuwe regering kwam een einde aan de vorige coalitie van de sociaal-democratische partij (ex-communisten) en de Boerenpartij.

Discussie
Het programma van het werkbezoek richtte zich met name op jongeren en politiek. Gedurende de verschillende activiteiten bleek dat de Polen een geheel eigen mening hadden, die niet altijd met de Nederlandse overeenkomt. Zo werd in Utrecht een bezoek gebracht aan de Landelijke Studentenvakbond (LSVB). De Internationaal Secretaris van de vakbond hield een prikkelend betoog, dat tot een stevige discussie over financiën, doelen en organisatiestructuren leidde.
Een dag later volgde in Amsterdam een ontmoeting met de Internationaal Secretaris, de Voorzitter en belangstellende leden van de Jonge Democraten. De vaak typisch Nederlandse inzichten op het gebied van bijvoorbeeld abortus, drugs, euthanasie en het poldermodel resulteerde een goed inhoudelijk debat.
Michel van Hulten volgde met een toelichting op het verkiezingsprogramma van D66. Zijn ervaring als (voormalig) voorzitter van programmacommissie zorgde in combinatie met zijn uitgebreide kennis van Polen voor een zeer aangename bijeenkomst.
Het programma werd afgesloten met een bezoek aan de Jongeren Gemeenteraad van Leiden. Deze raad, die bestaat uit leden van de jongerenorganisaties/partijen, bewaakt de belangen van Leidse jongeren en vormt een schaduwgemeenteraad naast de eigenlijke gemeenteraad.

Terugkijkend op een enerverende week waarin zowel politieke inhoud als cultuur centraal hadden gestaan, concludeerden de Poolse gasten en Nederlandse organisator dat het dit IDI-project buitengewoon geslaagd en interessant was geweest.

Remco Koerten,
projectmanager IDI

Opleidingscentrum

NIEUW AANBOD TRAININGEN

De nieuwe folder van het Opleidingscentrum is als bijlage toegevoegd aan deze Democraat (1998, 1). Hierin is een overzicht opgenomen van de trainingen in 1998 en begin 1999.

Voor nieuwe of ontwakende leden zijn er kennismakingsdagen met de partij. Leden die actief willen worden, hebben een keuze uit allerlei vaardigheidstrainingen en informatieve bijeenkomsten. Zo is er de keuze uit: 'Speech en

presentatie', 'Leren debatteren', 'Omgaan met de media', 'Efficiënt werken in de raad', 'Leiden van een vergadering', 'Conflicthantering', 'Gemeentefinanciën', 'Oriëntatie op het Statenwerk'.

De trainingen van het Opleidingscentrum zijn ook een belangrijk ontmoetingspunt voor leden, waarbij vele ervaringen worden uitgewisseld. Dat gebeurt dan ook heel enthousiast met al die vrijwilligers in het afdelingsbestuur en in de steunfractie, maar ook met de gekozen bestuurders zoals raadsleden, fractievoorzitters, statenleden, Eerste- en Tweede-Kamerleden, waterschapsbestuurders en wethouders.

Bij enkele vaardigheidstrainingen is een onderscheid gemaakt tussen beginners en gevorderden. Ook is er de mogelijkheid aangegeven om trainingen in combinatie te volgen. U volgt dan bijvoorbeeld eerst de training 'Speech en presentatie' op 25 april en daarna de training 'Leren debatteren' op 9 mei.

Neem even de tijd de folder in te zien, pak uw agenda en maak een keuze uit het aanbod. Vul vervolgens de antwoordbon in of neem contact op via telefoon (070 - 356 6066), fax (070 - 364 1917) of e-mail (oc@d66.nl).

D66 CONGRES LIVE VIA INTERNET!

D66 kijkt verder. Zij laat zich niet graag door nieuwe ontwikkelingen overdonderen, zij gaat liever met de ontwikkelingen mee.

In het weekend van 14 en 15 februari zal de D66-site helemaal in het teken staan van het congres.
Wat er wordt gezegd is direct via internet te volgen. Al het belangrijke nieuws is meteen te lezen en te zien, net als de speeches trouwens.

Dat het nieuwe medium internet implicaties zal hebben voor de manier waarop burgers en politiek met elkaar communiceren staat volgens ons buiten kijf. Daarom willen wij nu al ontdekken hoe dit allemaal in zijn werk gaat. Wie dit weekend thuis, op het werk of vanaf een vakantieadres in een ver land naar de D66-pagina's toegaat kan chatten met prominente D66'ers of direct vragen stellen aan bewindslieden. D66 loopt graag voor. D66 kijkt verder.

Wij nodigen iedereen uit om tijdens het congres een kijkje te nemen via de D66-internetzuilen. En wie na afloop van het congres nog eens rustig wil overzien wat er nou allemaal is gebeurt, kan bij thuiskomst alles vinden op
HTTP://WWW.D66.NL

Het D66-internetteam.

EUROPEES PARLEMENT

D66 ELDR

EUROPA BULLETIN

Middels het Europa Bulletin houdt de Eurofractie D66 de leden op de hoogte van standpunten die namens D66 in het Europees Parlement worden ingenomen.

OPENING IN EUROPESE AANPAK OPS

De Europese Commissie zal in Europese wetgeving meer nadruk leggen op de bestrijding van het Organisch Psycho Syndroom (OPS). Zo wordt een richtlijn vastgesteld betreffende vervanging van schadelijke oplosmiddelen en wordt bekeken of de reeds bestaande aanbeveling over schadevergoeding voor lidstaten bindend gemaakt kan worden. Dit zijn de belangrijkste conclusies van een hoorzitting over de bestrijding van OPS, gehouden in december, naar aanleiding van vragen hierover van Johanna BOOGERD aan de Europese Commissie.

Zoals eerder op deze pagina's beschreven tast OPS het zenuwgestel aan en kan ernstige vormen van hersenschade tot gevolg hebben. De ziekte wordt veroorzaakt door beroepsmatige blootstelling aan chemische oplosmiddelen, en kan leiden tot geheugenverlies en soms tot verlammingen. Het syndroom komt vooral voor onder schilders en tapijtlijmers die veel gebruik maken van producten met oplosmiddelen, zoals tolueen en benzeen. In Nederland lijden zo'n 2500 mensen aan OPS.

In de Europese Unie bestaat, in tegenstelling tot de Verenigde Staten, nog geen regelgeving betreffende het beroepsmatige gebruik van oplosmiddelhoudende producten. Door een richtlijn inzake de bestrijding van blootstelling aan chemische stoffen komt hierin verandering. Hierin wordt een wettelijke vervangingsplicht voorgesteld, waarbij chemische stoffen die als schadelijk bekend staan, waaronder oplosmiddelen, in de bedrijfsvoering vervangen moeten worden door minder schadelijke stoffen. De Europese Commissie beloofde ook nadere studie te verrichten naar stoffen waarvan het vermoeden bestaat OPS te veroorzaken.

Volgens BOOGERD is vervanging van oplosmiddelrijke naar oplosmiddelarme productie een krachtig instrument voor de industrie om innoverend aan de slag te gaan. Nu nog wordt afnemend concurrentievermogen vaak als reden genoemd om geen duurdere oplosmiddelarme producten te gebruiken. "Bij de behandeling van de richtlijn in het Europees Parlement zal ik er nauwlettend op toezien dat er een juridisch raamwerk komt waarmee de stoffen waarvan bekend is dat ze OPS veroorzaken, vervangen moeten worden of aan strengere arbeidsvoorschriften moeten voldoen" aldus BOOGERD na de hoorzitting.

Voor meer informatie:
Johanna BOOGERD + 32.2.284.5795

UITSTOOT VAN VLUCHTIGE ORGANISCHE STOFFEN

Op 14 januari heeft in het EP een debat plaatsgevonden over een richtlijn ter bestrijding van de uitstoot van vluchtige organische stoffen bij industriële installaties. Dit zijn onder andere oplosmiddelen in verf. EISMA heeft zich daarin sterk gemaakt voor de mogelijkheid om met nationale programma's de Europese doelstellingen te bereiken. Nederland heeft immers een zeer succesvol convenant, KWS 2000, waarin de overheid met de industrie afspraken heeft gemaakt over de vermindering van de uitstoot. Convenanten zijn nog steeds niet door Brussel erkend als reguliere beleidsinstrumenten voor het bereiken van Europese doelstellingen. In deze richtlijn heeft de Europese Commissie deze mogelijkheid voor het eerst toch opgenomen en ook binnen de Raad werd daar voor het eerst overeenstemming over bereikt. In het EP, dat huiverig is voor convenanten,zijn amendementen aangenomen die nationale programma's uitsluiten. D66 heeft daar tegen gestemd. D66 zal zich de komende weken daarom inzetten om in de tweede lezing van het EP

de mogelijkheid om via convenanten de doelstellingen te bereiken weer opgenomen te laten worden. Daarnaast hebben EISMA en BOOGERD de Europese Commissie opgeroepen zo snel mogelijk met een voorstel te komen dat de oplosmiddelen in verf reguleert. Schilders ademen deze oplosmiddelen in, die onder andere kankerverwekkend zijn, de hersenen kunnen aantasten en invloed heeft op de vruchtbaarheid. Watergedragen verf is een goed alternatief. Commissaris Bjerregaard heeft beloofd op korte termijn met dit voorstel te zullen komen.

Voor meer informatie:
Doeke EISMA + 32.2.284.5797

RICHTLIJN DEELTIJDARBEID: ACHTERDEUR VOOR NEDERLAND ?

Bij het debat in het Europees Parlement over het richtlijnvoorstel inzake deeltijdarbeid stelde Johanna BOOGERD dat de richtlijn gezien moet worden als eerste stap in de richting van gelijke rechten voor deeltijdwerkers. Het voorstel dat nu voorligt is gebaseerd op de door de Europese sociale partners (Europese werkgevers, werknemers en overheidspersoneel) vorig jaar gesloten raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid. De ontwerprichtlijn heeft tot doel een algemeen kader in het leven te roepen voor het opheffen van discriminatie van deeltijdwerkers en verbetering van de kwaliteit van deeltijdarbeid. Daarnaast probeert de richtlijn de ontwikkeling van deeltijdarbeid in Europa te bevorderen. Aannemen van de richtlijn door de Raad van Ministers is pikant, omdat hierdoor via een achterdeur Nederland alsnog gedwongen wordt wetgeving te maken over deeltijdarbeid, na de verwerping van de initiatiefwet ROSENMöLLER door de Eerste Kamer.

BOOGERD vindt wel dat in de toekomst aanvullende wetgeving ontwikkeld moet worden. Lidstaten en sociale partners hebben namelijk in de ontwerprichtlijn tal van ontsnappingsmogelijkheden. Zo is de richtlijn uitsluitend tot deeltijdwerkers beperkt, terwijl andere vormen van 'a-typische' arbeid (telewerk, uitzendarbeid en afroeparbeid) niet worden genoemd. Daarnaast is de reikwijdte van de richtlijn beperkt, doordat het beginsel van non-discriminatie alleen van toepassing is op de arbeidsvoorwaarden en bijvoorbeeld niet op de sociale zekerheid van deeltijdwerkers. Juist dit laatste leidt in veel gevallen tot concurrentievervalsing. BOOGERD riep sociale partners op bovenstaande zaken beter uit te werken in de arbeidsovereenkomsten per sector en per bedrijf.

Tot slot zette BOOGERD vraagtekens bij de representativiteit van de sociale partners in de Europese sociale dialoog. Zo ontbreekt het midden- en kleinbedrijf in de sociale dialoog.

Voor meer informatie:
Johanna BOOGERD + 32.2.284.5795

GEZAMENLIJKE RAAD MILIEU-TRANSPORT

De eerste 6 maanden van 1998 zal de Raad onder voorzitterschap staan van het Verenigd Koninkrijk. Opvallend in het programma is dat tweemaal ruimte is gereserveerd voor een gezamenlijke Raad van de ministers van milieu en transport. Dit is volgens EISMA een belangrijk Brits initiatief omdat de transportsector één van de grootste vervuilers van het milieu is. Het aandeel in de uitstoot van CO2 en andere schadelijke stoffen is enorm. Afspraken zoals die door milieuministers zijn gemaakt in Kyoto over het broeikaseffect moeten dus ook met de collegae van transport besproken en door hen ondersteund worden. De milieunormen worden steeds strenger en de industrie spant zich in om daaraan te voldoen, maar desondanks blijft de uitstoot van schadelijke stoffen door de transportsector stijgen door de toename van de transportbewegingen. Het zijn de transportministers die de noodzakelijke maatregelen kunnen nemen om de daadwerkelijke kosten van vervoer, dus inclusief de milieukosten, in rekening te brengen. Eindelijk een werkelijke toepassing van het principe van "de vervuiler betaalt"! Dat zal dan onder andere moeten leiden tot een kerosineheffing voor vliegtuigen.
Problemen als met Zwitserland, dat buitenlandse vrachtwagens fors wil laten betalen voor het gebruik van haar wegen door de Alpen, moeten dan eenvoudiger kunnen worden opgelost.

Op 15 januari heeft in het EP een debat plaatsgevonden over de Zwitserse houding. De EU verzet zich fel tegen de hoge heffingen voor vrachtwagens. D66 is echter van mening dat Zwitserland weinig meer doet dan de formele EU-principes toepassen: de vervuiler betaalt. Daarnaast is deze discussie van groot belang voor Oost-Europa. De explosieve groei van transport is in dit deel van Europa één van de grootste bedreigingen voor het milieu. Voor een groot deel is de huidige EU daarvoor verantwoordelijk vanwege het transitverkeer. Als de landen in Oost-Europa naar Zwitsers voorbeeld ook hogere kosten in rekening kunnen brengen aan vrachtwagens is dat een grote overwinning voor het milieu.

Voor meer informatie:
Doeke EISMA + 32.2.284.5797

DE KANSEN VAN HET BRITSE VOORZITTERSCHAP

De komende 6 maanden zijn de Britten aan de beurt om de vergaderingen van de Raad van Ministers van de Europese Unie. Op zich niets bijzonders. Alle lidstaten zijn immers beurtelings voorzitter. De agenda en de activiteiten van de Unie wordt voor het grootste deel bepaald door de dagelijkse praktijk. De introductie van de Euro, de uitbreiding van de Unie en de strijd tegen de werkloosheid en criminaliteit zijn voor de hand liggende, maar daarom niet minder belangrijke, prioriteiten.

Het Britse voorzitterschap heeft echter ook nog drie uiterst belangrijke kanten. Op de eerste plaats de veranderde toonzetting van de Britten in Europa. Het anti-Europese geluid uit de tijd van Thatcher en Major ligt achter ons. Tony Blair wil een actieve rol spelen in Europa. Hij wil de Britse burgers laten zien dat Europa nuttig is voor de burgers van Europa, ook die in Groot-Britannië. Nu krijgt hij de kans om zich te bewijzen.

Dat engagement kan hij tonen in de voorbereiding van de introductie van de Euro. De Britten zullen voorlopig niet deelnemen, omdat ze zich er economisch niet klaar voor achten. Het VK zal de laatste knopen door moeten hakken om de andere in staat te stellen met de Euro van start te gaan. De onafhankelijke manier waarop het Britse voorzitterschap dit zal doen, zal een bewijs zijn van het engagement ten aanzien van de Europese integratie. In die zin is de principiële ondersteuning van het Euro-project door Tony Blair zeer te waarderen.

Vervolgens zal het Britse voorzitterschap ook worden ingezet om een meer ethisch buitenlands beleid te voeren. BERTENS ondersteunt hem hierin van harte, maar wil naast de mooie woorden graag de daden zien. Op de eerste plaats betreft dat de belangrijke plaats die Tony Blair aan mensenrechten wil geven. BERTENS wil dat het Britse Voorzitterschap tijdens de Mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties de situatie in China weer ter sprake brengt en daar een resolutie zal inbrengen. Vorig jaar deed Minister van Mierlo tevergeefs zijn best om China veroordeeld te krijgen voor zijn mensenrechtenschendingen. Van de Britten mag worden verwacht zich daar dit jaar voor in te zetten, indien ze dat ethische buitenlandse beleid serieus menen. D66 is van mening, dat Europa ook een stringente lijn moet hanteren tegenover o.a. Nigeria, Birma en Algerije.

Een andere component van dat ethische buitenlandse beleid vormt de wapenhandel. De beslissing aan welke landen niet en aan welke wel wapens mogen worden verkocht, is een integraal element van het buitenlands beleid. Zakelijke belangen mogen niet prevaleren boven morele en veiligheidsbelangen.
Het Britse Voorzitterschap wil daarom de bestaande Europese regels inzake wapenexport aanscherpen. D66 hoopt, dat dit strikte regels zullen zijn die eenduidig zullen worden toegepast. In regelmatig overleg zullen de ministers van de 15 lidstaten elkaar op de hoogte moeten brengen van hun exportbeslissingen en de toepassing van de aangescherpte criteria van exportbeleid. Tenslotte zal er ook meer openheid van en informatievoorziening door de minister aan de Tweede Kamer moeten komen, zodat een serieuze parlementaire controle kan plaatsvinden.

BERTENS zal de wapenexport ter discussie brengen tijdens de komende vergaderingen van de Subcommissie Veiligheid en Ontwapening, waar hij voorzitter van is. De Europese Commissie heeft op verzoek van het Parlement hierover ook reeds een mededeling gestuurd naar het Europees Parlement. "Nu in de drie instellingen van de Unie de regulering ter sprake komt, is de kans groot dat we eindelijk stappen voorwaarts gaan zetten", aldus BERTENS.

Voor meer informatie:
Jan-Willem BERTENS +32.2.284.5602

COMMOTIE OVER DRUGS LOOPT MET EEN SISSER AF

Tijdens de januarisessie van het Europees Parlement heeft het verslag d'Ancona over de harmonisatie van drugswetgeving voor de nodige commotie gezorgd. Dit onderwerp polariseert het EP, niet alleen langs politieke maar ook langs nationale lijnen. Ook binnen de ELDR zijn de meningen sterk verdeeld: daarom werd besloten om twee stemlijsten op te stellen die respectievelijk het standpunt van de VVD (onder leiding van Jan Kees Wiebenga) en van D66 (onder leiding van Laurens Jan Brinkhorst) vertolken.
Het verslag is geschreven vanuit een pragmatische invalshoek: de rapporteur is bereid geweest om compromissen te sluiten zonder echter de essentiële boodschap prijs te geven. D66 kan zich dan ook grotendeels in het verslag terugvinden. Het verslag stelt vast dat een Europese harmonisatie van de drugswetgeving momenteel niet mogelijk is. Een Europees drugsbeleid zou voorlopig vooral gericht moeten worden op een concrete verbetering van de samenwerking tussen de lidstaten, regio's en steden. Plaatselijke en regionale overheden moeten meer beleidsvrijheid krijgen op het gebied van drugs. Het verslag legt de nodige nadruk op de
gezondheids-dimensie van het drugsvraagstuk.
Zo wordt de Raad gevraagd om meer geld beschikbaar te stellen voor de preventie van de vraag naar drugs, voorlichting en de verbetering van de opvang van verslaafden. Het recht op een adequate medische behandeling dient onverkort ook voor verslaafden te gelden.
Behandelprogramma's inclusief degene die een medische verstrekking van hard drugs inhouden zouden in aanmerking moeten kunnen komen voor Europese subsidie.

Kernpunt van het rapport is de decriminalisering van softdrugs en in het kader daarvan de noodzakelijke herziening van de relevante VN-Conventies, zodat het voor landen mogelijk wordt om het gebruik van illegale drugs niet langer strafbaar te stellen, de handel in en productie van cannabis te reguleren en het medisch voorschrijven van heroïne en methadon toe te staan. Binnen de Socialistische groep werd d'Ancona geconfronteerd met het voornemen van Labour om zich onder druk van het thuisfront te gaan onthouden van stemming. De uitkomst van de stemmingen op de amendementen en op het verslag in zijn geheel werd hierdoor veel onzekerder. In het licht daarvan pleitte d'Ancona voor een terugverwijzing naar de Commissie Openbare Vrijheden en werd hierin gesteund door Brinkhorst. Met 252 stemmen voor en 223 stemmen tegen werd het verslag uiteindelijk terug naar de Commissie verwezen.

Voor meer informatie:
Laurens Jan BRINKHORST +32.2.284.5796

COLOFON
Het Europa Bulletin wordt samengesteld door de Eurofractie D66. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de leden van het Europees Parlement:

Jan-Willem BERTENS: +32.2284.5602
Medewerker: Leon PEIJNENBURG

Johanna BOOGERD: +32.2284.5795
Medewerker: Martin VAN 'T ZET

Laurens Jan BRINKHORST: +32.2284.5796
Medewerker: Catharina DE LANGE

Doeke EISMA: +32.2284.5797
Medewerkers: Gerben Jan GERBRANDY/
Babette GRAEBER

Contactpersoon van de Eurofractie in Nederland:
Arthur van BUITENEN: 070-3182634

Persvoorlichter: Tessa MAAS: +32.2.284.6685

BESTELBON

LANDELIJK SECRETARIAAT

IK BESTEL:

- ☐ een materialenbestellijst
- ☐ kandidaatstellingsformulier Adviesraadsverkiezingen 1998
- ☐ adreslijst Adviesraad 1996-1998
- ☐ voorstel invulling SAC EK en EP (vanaf 31 januari beschikbaar)
- ☐ congresboek A congres 66 - 14/15 feb 98
- ☐ aanmeldingsformulier kandidaatstelling vacatures besturen en commissies congres 66
- .. formulier indiening moties/amendementen *(vul aantal in)*
- ☐ flop met voorbeeld-formulier indiening moties/amendementen
- ☐ flop met planningen EK EP AR PS
- ☐ planning EK verkiezingen 99 op papier
- ☐ planning EP verkiezingen 99 op papier
- ☐ planning AR verkiezingen 99 op papier
- ☐ planning PS verkiezingen 99 op papier
- ☐ overzicht besluitvorming congres 65
- ☐ proces-verbaal verkiezingen besturen en commissies congres 65

De papieren planningen en formulieren krijgt u (in enkelvoud) gratis, voor floppen met documenten moeten wij u f 5,00 per stuk in rekening brengen.

De per november 1997 geactualiseerde versie van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement van D66 kunt u bestellen door *f* 13,- (incl. porto) over te maken op giro 1477777 t.n.v. penningmeester D66, Den Haag, o.v.v. HHR 4311.

De nieuwste versie van het DIC-functionarissenadresboekje is te bestellen door *f* 10,- over te maken op hetzelfde gironummer o.v.v. DIC 4313.

Kinderopvang congres 66

Ik meld ... kinderen aan voor de kinderopvang op het congres in Noordwijkerhout.
(leeftijd(en) ...)

OPLEIDINGSCENTRUM

IK MELD ME AAN VOOR:

- ☐ Leren debatteren op 10 januari in Amsterdam. Kosten: *f* 45,00

- ☐ D66 en de praktijk van de gemeenteraad op 10 en 17 januari. Kosten: *f* 50,00
- ☐ Utrecht
- ☐ Obdam

- ☐ Conflicthantering op 17 januari in Eindhoven. Kosten *f* 45,00

- ☐ Handelen in onderhandelen op 23 en 24 januari in Doorn. Kosten: *f* 175,00

- ☐ Omgaan met de media op 24 januari in Utrecht. Kosten: *f* 45,00

- ☐ Leiden van een vergadering op 14 februari in Den Haag. Kosten *f* 45,00

- ☐ Speech en presentatie op 21 februari in Groningen. Kosten *f* 45,00

Tien dagen voor aanvang van een cursus krijgt u het cursusmateriaal thuisgestuurd. Zodra u het materiaal ontvangen heeft, bent u definitief ingeschreven en verplicht de cursuskosten met bijgaande acceptgiro te voldoen.

IK BESTEL:

- ☐ D66 en de praktijk van de gemeenteraad. *f* 17,50

Werkwijzer lokaal verkiezingsprogramma
- ☐ deel 1. *f* 10,00
- ☐ deel 2. *f* 10,00

- ☐ Vaardigheden voor het politieke vak. *f* 7,50
- ☐ Gemeente en financiën. *f* 10,00
- ☐ Leidraad voor de afdeling. *f* 15,00
- ☐ Abonnement op het tijdschrift Voor de Draad. *f* 50,00 per jaar.

WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Uitgaven nieuwe stijl

SWB-boeken
- ☐ Technologie in politiek perspectief, 1996, *f* 25,-

Cahier nieuwe stijl
- ☐ De stad als culturele werkplaats, kunstenpublicatie, 1996, *f* 15,00
- ☐ Van ideologie tot politieke verantwoordelijkheid, 1997, *f* 15,00
- ☐ Naar een vitale economie, 1997, *f* 15,00

Uitgaven oude stijl

Brochures
- ☐ De veranderende rol van de politieke partijen, 1991, *f* 15,-
- ☐ Duurzame ontwikkeling, 1992, *f* 19,50
- ☐ Referenda en Politiek, 1993, *f* 19,50
- ☐ De ruimte waarin wij leven, Jan Glastra van Loon, 1994, *f* 19,50
- ☐ Bestuurlijke Dilemma's, 1994, *f* 19,50

Cahiers
- ☐ Relatie en Huwelijk, 1991, *f* 8,-
- ☐ Denken over democratie, van forum naar partnerschap, 1993, *f* 10,-
- ☐ In Goede Banen, een analyse van het verschijnsel migratie, 1993, *f* 10,-

- ☐ Ingrijpen in menselijk leven, 1994, *f* 12,50
- ☐ Denkend over een nieuw stelsel van gezondheidszorg, 1994, *f* 10,-
- ☐ De waarde van de democratie, 1994, *f* 2,50
- ☐ Nieuwe prioriteiten in het buitenlands beleid, 1995, *f* 12,50
- ☐ Op weg naar een pluriforme gezondheidszorg, 1995, *f* 10,00
- ☐ De mythe van de ruimte, Een politiek-culturele benadering van de ruimte, 1996, *f*10,-

Nota's

- ☐ Op zoek naar publiek, medianota, 1993, *f* 5,-
- ☐ Inzet voor vrede, 1994, *f* 12,50
- ☐ De PBO, Bestuurlijke vernieuwing in de agrarische sector, 1995, *f* 5,00
- ☐ De waarde van de democratie, 1994 *f* 2,50
- ☐ In de basis voorzien, 1996, *f* 12,50
- ☐ Inburgering en integratie in Nederland, 1996, *f* 7,50

Speciale uitgave

- ☐ De open samenleving en haar vrienden, 13 auteurs over politiek en bestuur, red. Kees Schuyt en Christiaan de Vries, Boom, Amsterdam 1995, *f* 29,50

Het tijdschrift *Idee*

Idee verschijnt 6x per jaar. ca. 30 pagina's per nummer. Een abonnement kost *f* 74,- per jaar. Studenten krijgen na het opsturen van een kopie van hun studentenkaart *f* 40,- gerestitueerd. Een los nummer kost *f* 12,50; oude jaargangen *f* 10,-.

- ☐ Ik neem een abonnement
- ☐ Ik wil een los nummer
- ☐ Index 1997
- ☐ SWB Jaarverslag 1996

Dhr./ mevr .....

Straat .....

Postcode Plaats .....

Telefoon .....

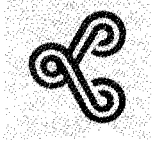
Lidnummer .....

Functie in D66 .....

Deze bon opsturen naar: D66, Postbus 660, 2501 CR Den Haag.
U kunt ook telefonisch (070 - 356 60 66), per fax (070 - 364 19 17)
of per e-mail (lsd66@d66.nl) bestellen.

FORMULIER VOOR HOTELREGISTRATIE C O N G R E S 6 6

leeuwenhorst
congres centrum

D66-adm.nr. - m/v : ..... m / v

naam en voorletters : .....

adres : .....

postcode/woonplaats : .....

tel.nr/dag/avond/faxnr : .....

Prijzen per persoon per nacht/diner/reservering

- Mogelijkheden type hotelkamers:
  a eenpersoonskamer met bad/douche/toilet f 85,00 per nacht
  b tweepersoonskamer met bad/douche/toilet f 60,00 per nacht
- Voor het diner van zaterdagavond kunt u zich ter plaatse opgeven.
- Indien u een tweepersoonskamer reserveert zonder opgave van een tweede naam, zorgen wij voor een kamergeno(o)t(e).

Bovengenoemde reserveert:

logies/ontbijt voor:	type	1e persoon	2e persoon
0 14 - 15 febr. 1998 (1 nacht),	....	ad f. ..	ad f. ...
0 13 - 15 febr. 1998 (2 nachten),	....	ad f. ..	ad f. ...
	+/+	---------	----------
Te betalen totaal		f ..... +	f. .... = f. .....

Indien u met twee personen een kamer reserveert, vul dan hier de gegevens in van de 2e persoon:

D66-adm.nr. - m/v : ..... m / v

naam en voorletters : .....

adres : .....

postcode/woonplaats : .....

tel.nr/dag/avond/faxnr : .....

Buspendel

Gedurende het congres rijdt er zowel op zaterdag als op zondag tussen 9.30 uur en 18.00 uur een pendeldienst van Leiden naar het Leeuwenhorst Congres Centrum en weer terug. Meer informatie over de frequentie in de volgende Democraat. De kosten van een enkele reis bedragen fl. 5,- per persoon.

Kinderopvang

Wij verzoeken u aan te geven of u gebruik wilt maken van de kinderopvang.

0 geen kinderopvang 0 wel kinderopvang ..... kinderen

Overige mededelingen

Stuurt u dit volledig ingevulde formulier zo spoedig mogelijk naar:
Leeuwenhorst Congres Centrum, afdeling reserveringen, Langelaan 3, 2211 XT NOORDWIJKERHOUT. U kunt het formulier ook faxen, nummer 0252-378891.

Voor vragen kunt u bellen met afdeling reserveringen van Leeuwenhorst Congres Centrum, telefoonnummer 0252-378437, van maandag tot en met vrijdag van 08.30 - 17.00 uur.

Na ontvangst van dit registratieformulier sturen wij u de rekening. Na ontvangst van de betaling is uw reservering gegarandeerd. Vermeld bij betaling s.v.p uw D66-administratienummer!

Annuleringsvoorwaarden:
- tot en met 22 januari 1999 kunt u kostenloos annuleren
- vanaf 23 januari 1998 zijn de annuleringskosten 75%
- no-show (d.w.z. annulering op de dag van aankomst) = 100% annuleringskosten

handtekening: .... datum

DEMOCRAAT

2

"Special verkiezingen Gemeenteraad"

reportages en reacties

Congres Noordwijkerhout

D66 klaar voor verkiezingen

De Euro

Cement voor Europees Huis

Lokale verkiezingen

Geef gemeenten lokale premier

Beginselvaste onduidelijkheid

De roots van D66

Beursgang

De beursgang van D66 zal de Nederlandse politiek definitief veranderen. Alleen PvdA, VVD en wellicht het CDA kunnen in het spoor van de Democraten kapitaal vergaren bij beleggers, meent hoogleraar C.A.L.L. Optie "Voor de andere partijen valt het doek".
Het plan van D66 om in de toekomst als een beursfonds door het leven te gaan, kwam voor Optie niet als een verrassing. "Het hing in de lucht", aldus de hoogleraar politicologie en beleggingen, die de toenemende affectie tussen politieke partijen en effectenbeurs al tijden volgt. D66 heeft volgens Optie geen andere keus. "Wil de partij mee blijven doen op nationaal en zeker op Europees niveau dan heeft zij kapitaal nodig. Zonder kapitaal slaagt in de toekomst geen enkele partij er meer in om topmanagers geïnteresseerd te krijgen voor een politieke functie. Alleen met kapitaal zijn gerechtvaardigde eisen als aanvullingen op matige salarissen, compensaties voor gemiste personal benifits en ronduit slechte wachtgeldregelingen te realiseren. Alleen een beursgang is het geschikte middel om het vertrouwen te krijgen van meer dan middelmatige kandidaten. Iedereen is ervan overtuigd dat politieke partijen Europese concurrenten krijgen", aldus Optie. "Behalve de partijen met uitzonderlijk goede netwerkrelaties, zal geen enkele partij erin slagen veel leden op topfuncties te krijgen zonder voldoende kapitaal op de bank en dus zonder een beursnotering", meent hij.
Voor weinig Nederlandse partijen is het weggelegd om in navolging van D66 naar de beurs te gaan en zo een Europese toekomst veilig te stellen, meent de hoogleraar. "PvdA, VVD, CDA en Groen Links zie ik als kandidaten, want deze partijen hebben een landelijke uitstraling. De andere partijen moeten zich voorbereiden op een bestaan in de marge. In Nederland zal een grote groep tweederangs-partijen ontstaan, waarvan de mogelijkheden sterk zullen teruglopen. Voor een partij als de SP valt nu het doek".
Een vertrouwenwekkende uitstraling is volgens de wetenschapper een vereiste, omdat de eerste jaren zeker 60 procent van het kapitaal van particulieren moet komen. Lokale leden kunnen dat niet alleen opbrengen. "En professionele beleggers zullen slechts mondjesmaat investeren, want politieke partijen blijven zeer risicovolle fondsen". Politieke partijen met beursaspiraties moeten vertrouwen inboezemen om de institutionele beleggers toch over de streep te trekken. Optie ziet daarom in eerste instantie meer mogelijkheden voor de VVD en de PvdA dan voor het CDA. "De VVD en de PvdA zijn geen ééndagsvliegen. Die politieke partijen hebben bewezen er een lange-termijnstrategie op na te houden. Het CDA is er nog niet klaar voor. Dat loopt nog vooral naar zichzelf te zoeken. Maar het kan op den duur wel, want de trouw aan het merk CDA is vooral bij vermogende ouderen redelijk groot".
Om de eventuele aspiraties van andere politieke partijen niet bij voorbaat ijdel te maken moeten de emitterende bank en D66 er nu alles aan doen om de hoge verwachtingen te temperen, zegt Optie. "Het Endemol-effect ligt op de loer. Als D66 de verwachtingen niet kan waarmaken zal dat invloed hebben op de eventuele introductie van andere politieke partijen. Het is zaak het optimisme in toom te houden, zeker bij een beursgang die de toon zal zetten voor andere partijen".
De bestuurders van D66 en andere beurskandidaten zullen verder hun presentatie moeten veranderen. "De relatie met de beurs zal goed moeten zijn. Het achterhouden van informatie, het verdraaien van feiten, het zal allemaal moeten verdwijnen. Ze moeten met hun billen bloot. Gezien het niveau van de gemiddelde bestuurder zal dat nog de nodige problemen opleveren".

Doorgaans goed ingelichte kringen binnen D66 weten te melden dat de partijtop als neveneffect van de beursgang op een elegante manier van het one-man-one-vote-systeem wil afkomen. Voortaan hebben de aandeelhouders het voor het zeggen en niet al die willekeurige leden. "Juist zij die echt in de partij investeren bepalen straks wat er gaat gebeuren. En dat is alleen maar winst", geeft een HB-lid aan dat liever anoniem wil blijven. Bovendien wordt verwacht dat de beursgang zal leiden tot stabilisatie binnen de partij. Onderlinge onenigheid zal immers tot lagere koersen leiden, en daarop zit niemand te wachten. ◆

(Vrij naar de Volkskrant van 17 februari 1997)

Henk van der Linden

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten 66 en verschijnt tien keer per jaar. Een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave.

Deze raad wordt gevormd door:
Atilla Arda, Moncef Beekhof, Peter van den Besselaar, Tanja Brok, Arthur van Buitenen, Sebastian Dingemans, Fred Herrebout, Edmond Hofland, Eric van de Lisdonk, Tom Stroobach, Han Weber, Pierre Wimmers (voorzitter)

Met dank aan: Johanna Boogerd, Marcel Griens, Rufus van der Kerke, Loesewies van der Laan, Henk van der Linden, Henk Pijlman, William Oosterwijk, Michiel Scheffer, Gerard Schouw, Ralph E. de Vries, Simone de Waard.

Eindredactie: Mark van Barschot
Vormgeving: Anker en Strijbos, Utrecht
Fotografie: Dennis Sies, tenzij anders vermeld
Druk: Brouwer Utrecht BV
Verschijning volgende nummers:
nr. 3 - half april
kopijsluiting 11 maart
nr. 4 - begin juni
kopijsluiting - 22 april

Landelijk Secretariaat D66
Postadres:
Postbus 660
2501 CR Den Haag
Bezoekadres:
Noordwal 10, Den Haag
Tel.: 070 - 3566066
Fax: 070 - 3641917
E-mail: lsd66@d66.nl

Internet home-page: www.d66.nl
Bereikbaar vanaf Den Haag CS met tram 3, richting Loosduinen, halte Noordwal.

Visueel gehandicapten kunnen de Democraat ontvangen via de Nederlandse Luister en Braille Bibliotheek (070 - 3211211).

De Democraat wordt gedrukt op chloorvrij gebleekt papier. Hij wordt verstuurd in een uit polyethyleen vervaardigde verpakking die onschadelijk is in de vuilverbranding. Deze heeft verder geen schadelijke invloed op de kwaliteit van het grondwater en is uitstekend te recyclen.

Mededeling

Adverteren in de Democraat?

Dat kan!
Vraag vrijblijvend naar onze tarievenlijst.

Bel: (070) 356 60 66

Inhoud

In het katern vindt u informatie over Congres 66, het Hoofdbestuur, Adviesraad, het Opleidingscentrum, de Stichting Wetenschappelijk Bureau, de Eurofractie en het IDI.

9/12 Special Gemeenteraadsverkiezingen

Reportages en reacties

Op 4 maart kreeg D66 een flinke dreun bij de gemeenteraadsverkiezingen. Hoe hard is de klap aangekomen? De Democraat peilt reacties. Van degenen die zich hard hebben ingezet voor de campagne in Groningen, Den Bosch en Amsterdam. Er is goed nieuws uit... Plus een impressie van de verkiezingsavond in Hilversum waar de landelijke kopstukken bijeen waren.

En verder:

2 ***Commentaar: Henk van der Linden***

14 ***Een week met ...: Loesewies van der Laan, voorlichter van Eurocommissaris Hans van den Broek***

17 ***Geef gemeenten een gekozen lokale premier***

18 ***Aankondiging / ingezonden***

19 ***Ingezonden / Partijagenda***

20 ***Column: Fred Herrebout / Een voorzitter: Michiel Scheffer***

4/8 Congres Noordwijkerhout

Paars staat centraal

Ruim meer dan duizend mensen reisden in het weekend van 14 en 15 februari af naar Noorwijkerhout. Het verkiezingsprogramma werd vastgesteld en de lijsttrekker gekozen. Democraat doet verslag

13 De Euro

Cement voor het Europees Huis

Begin mei wordt definitief besloten over de euro en de EMU. Een echt debat wordt daarover in Nederland nauwelijks gevoerd, of het moet zijn door de VVD die (z)inspeelt op op negatieve emoties. Volgens Europarlementariër Johanna Boogerd moet D66 nadrukkelijk de voordelen van de euro onder de aandacht brengen.

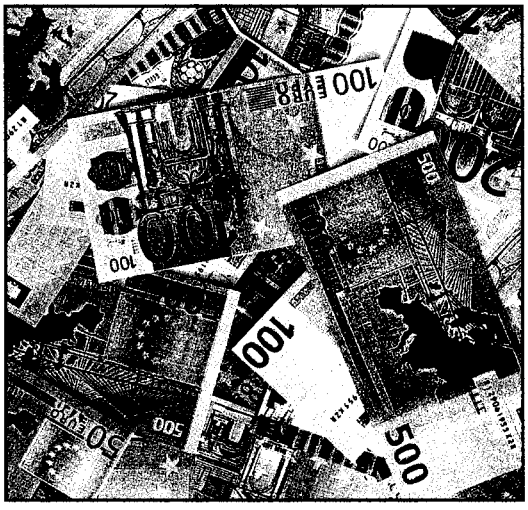
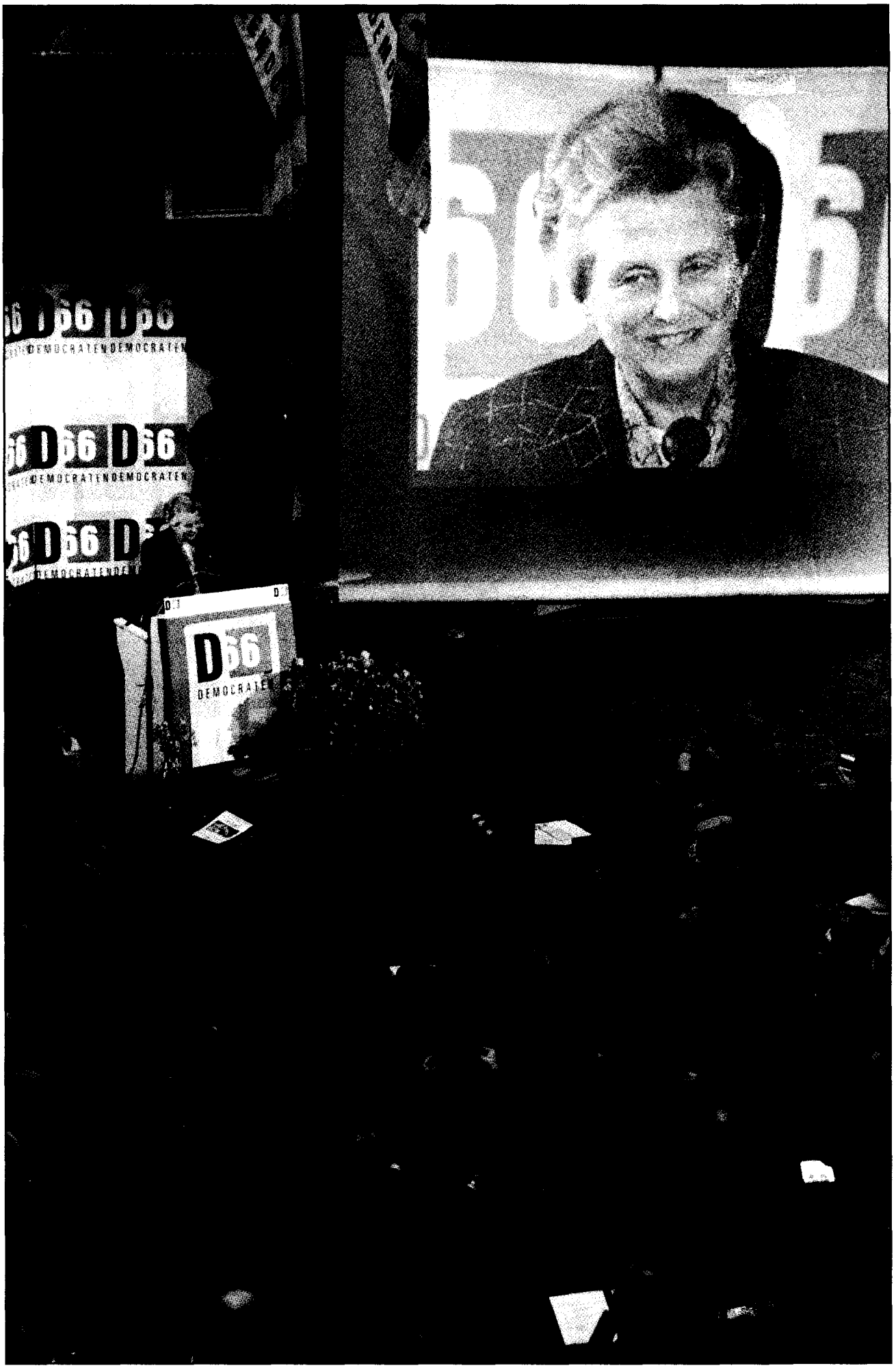

Foto: Marcel Mimnée

D66
DEMOCRATEN

Verkiezingsprogramma vastgesteld
Congres kiest voor Borst

Het 66e congres van D66. De aankomende verkiezingen zetten de toon: het verkiezingsprogramma werd besproken en aangenomen, de kandidatenlijst vastgesteld en de nieuwe lijsttrekker werd gekozen. Verkiezingscongressen zijn normaal gesproken enerverend of spannend. Dat was dit keer niet het geval. Maar het was wel een druk bezocht congres waar vertrouwen en optimisme over de toekomst - ondanks de slechte peilingen - sfeerbepalend waren. En waar de kleur paars een grote rol speelde.

door Tanja Brok

Onder de strakke leiding van de congresvoorzitters werden op zaterdagochtend de financiële en organisatorische zaken in hoog tempo afgehandeld. Zodat 's ochtends al een half uur voorsprong op het snelste schema werd genomen.

De congresvoorzitters zagen geen reglementaire bezwaren om eerder met de behandeling van het verkiezingsprogramma te beginnen. Ze brachten echter hun voorstel om zulks ook te doen wel in stemming, teneinde zich van de goedkeuring van de aanwezige leden te verzekeren. Het zal niemand hebben verbaasd dat de aanwezige leden best eerder wilden beginnen, al klonk er vanuit de half lege zaal nog wat protest van mensen die vonden dat dat niet fair is t.o.v. de mensen die op de geplande tijd pas komen. En zo begon het congres - een half uur te vroeg - aan een van de belangrijkste gebeurtenissen sinds 4 jaar: de behandeling van het landelijke verkiezingsprogramma.
Met in het eerste half uur meteen de discussie over wel of niet 3% economische groei.

Programma

De behandeling verliep vrij soepel en vlot. Dankzij de alerte en soms strenge congresleiding werd het programma, geheel tegen alle bestaande tradities in, bijna binnen de geplande tijd afgehandeld. De voorzitter van de Programmacommissie illustreert dit elders in deze Democraat: 690 amendementen in 7 uur, dat is één amendement per 40 seconden! Toch werd er, een beetje afhankelijk van het tijdstip en onderwerp, volop gediscussieerd en gedebatteerd. Maar tot een echte uitspatting leidde het niet. De afgelopen maanden speculeerden de media regelmatig over het grote verschil van mening dat in de partij zou bestaan tussen de milieu- en de Wijers-aanhangers over 3% economische groei. Het congres besloot 3% in het programma te laten staan en maakte hiermee een einde aan deze discussie. Er werden hier en daar wel wat groene puntjes aan het programma toegevoegd. En de tekst over het drugsbeleid werd wat liberaler. Het voornemen om het aantal coffeshops terug te dringen werd geschrapt en de kleinschalige teelt van Marihuana moet worden gereguleerd gemaakt.

Het referendum blijft kroonjuweel

Veruit de meeste commotie ontstond over een amendement dat op zondagochtend aan de orde was over het referendum voor dieren. De indieners van dit amendement vonden dat dieren de kans moeten krijgen om door middel van een pootafdruk hun mening te uiten over hun eigen leefomstandigheden. De Programmacommissie vond dit niet eerlijk ten opzichte van dieren die geen poten hebben, voorzag bovendien grote problemen met duizendpoten en kon het amendement daarom niet overnemen. Volgens de indieners hoefde dit helemaal geen probleem te zijn, de DNA-fingerprint is bijvoorbeeld een prima alternatief voor pootloze dieren. Waar het om gaat is het principe wie beslist er nou eigenlijk over wie? Na stemming (neem uw stemkaart in uw rechtervoorpoot...) werd het amendement onder grote hilariteit aangenomen. Tot grote verbazing van de indieners zelf die dat niet bedoeld en verwacht hadden. Zo blijkt maar weer dat het referendum nog steeds een van de belangrijkste kroonjuwelen van de D66-leden is. Of dat referendum nou voor burgers of voor dieren is.....

Paars verder kijken

De partij is klaar voor de verkiezingen en heeft veel vertrouwen een goede afloop en de toekomst. In de verschillende toespraken en interviews werd dat telkens benadrukt: D66 speelt en zal een belangrijke rol van betekenis spelen. Dat zal ook de motivatie achter het campagnethema 'D66 kijkt verder' zijn, waarbij de keuze voor paars centraal staat. De paarse campagnebus stond dan ook prominent in een van de congreszalen, er waren boeren met "paarse kool" en zelfs de bloemstukken waren paars.
Vertrouwen in de toekomst sprak ook nadrukkelijk uit de toespraak van partijvoorzitter Tom Kok. Hij liet zijn gedachten gaan over de veranderende positie van de politieke partij in Nederland en ziet hierin een (voortrekkers)rol voor D66. Volgens de partijvoorzitter is D66 als geen ander in staat vorm te geven aan de noodzakelijke vernieuwing en vooruitgang. De inmiddels opgewarmde zaal luisterde aan het eind van de eerste congresdag naar een interview met Thom de Graaf, de nieuwe fractievoorzitter. Hij reageerde scherp op de actualiteit en de coalitiegenoten en bracht de stemming er, zo vlak voor het diner en feest, goed in. Waar het CDA bijvoorbeeld nog niet is 'ingelogd op de toekomst', is D66 dat volgens hem wel degelijk. Voor het CDA geldt: CTRL,ALT,DEL.

Els Borst

Voorzitter van de D66 fractie in het Europarlement, Jan-Willem Bertens, pleitte op zondag voor het afschaffen van het vetorecht inzake buitenlands beleid van de Europese Unie. Alleen dan kan snel, effectief en daadkrachtig beleid worden gevoerd. Bertens waarschuwde voor verslechtering van taal-onderwijs in Nederland en ridiculiseerde de wens van de VVD om de afdracht aan de Unie te verlagen.
Aan het einde van de tweede congresdag was wat spanning in de zaal voelbaar over verkiezing van Els Borst als lijsttrekker en met name over haar afsluitende speech. Els Borst werd onder

De stemming zit er goed in

D66 Almere brengt dierenreferendum in praktijk

Foto: B. Friedländer

Zonder D66 geen volgend paars kabinet.

Passages uit de congresrede van Els Borst, uitgesproken op zondag 15 februari j.l.

(vervolg pagina 3)

luid applaus gekozen tot lijsttrekker met een overgrote meerderheid aan stemmen. In haar speech sprak ze in eerste instantie over de redelijkheid, het pragmatisme en het fatsoen van D66. Dat wil ze zelf uitstralen en dat deed ze ook. Het paarse bloemetje op haar jasje illustreerde haar tweede kernboodschap: zonder D66 was dit kabinet er nooit geweest, was dit kabinet nooit wat geworden en zal er geen volgend paars kabinet zijn. Afsluitend steekt Els Borst de lokale campagnevoerders, die nog een paar lange en moeilijke weken te gaan hebben, een hart onder de ruim. 'Boodschappen verkopen is altijd moeilijker dan boodschappen doen. En daarom willen alle bewindslieden, kamerfracties en campagneteam u alle steun geven om een goede uitslag te behalen. Die goede uitslag verdient u.'

Zoals gezegd, het was geen spannend congres, maar dat wat misschien wel het belangrijkste was is gebeurd. De congresgangers gingen vol vertrouwen - en met een paarse blik in hun ogen - op weg, op weg naar huis en naar de campagne. ◆

Afgelopen voorjaar zei ik tegen Hans van Mierlo "Ja, ik doe het". Vandaag heeft U gezegd "Wij doen het". En zo ben ik ben nu Uw lijsttrekker.

Hans, je bent niet weg. Integendeel. Maar je bent niet meer het eerste gezicht van D66. En dat is even wennen. Voor ons maar ook voor de kiezers. Een van jouw grote gaven is de unieke manier waarop jij hardop kan nadenken over onze democratie, over haar waarden en haar hinderlijke gebreken. Jouw instrumenten om die gebreken te repareren zijn nog steeds onze kroonjuwelen. Dinsdag zal een van die kroonjuwelen, het referendum, definitief uit de kast worden gehaald en in de kroon van onze democratie geplaatst worden. Als denker heb je je gelukkig niet teruggetrokken. In die rol blijven we je ook hard nodig hebben. Hans, bedanken doe ik je niet: dat komt pas bij je afscheid en daar zijn we nog lang niet aan toe.

Soms met herkenning, vaak met verbazing volg ik de media. "Ze luistert, analyseert, bemiddelt. Ze heeft tact en geduld, forceert niet. Zoekt overeenstemming, niet de confrontatie. Betrokken bij problemen. Vrijzinnig en integer. Ze hebben het dan over de nieuwe lijsttrekker van D66. En als ik dat lees denk ik ja, dat is typisch D66 en daar ben ik trots op, maar soms denk ik wel eens: ze moeten eens weten hoe ik echt ben.

De kracht van D66 is precies dat waar anderen meewarig over doen, omdat het apolitiek zou zijn: de redelijkheid van Jan Terlouw, de analyse van Hans van Mierlo, de betrokkenheid en het pragmatisme van mijzelf. En steeds weer is het onze opdracht duidelijk te maken dat juist onze opstelling onze politieke kracht is. Het gaat ons niet om het eigen gelijk, het gaat om de zaak zelf. Wij vinden dat partij-ideologie een povere raadgever is in het debat over de lastige vraagstukken waar wij in onze samenleving voor staan. En daarom kiezen wij voor een politieke opvatting waarin fatsoen en redelijkheid centraal staan. Wij willen de samenleving zo inrichten dat alle mensen zich betrokken voelen bij hun omgeving, invloed kunnen uitoefenen op wat hen raakt en in de persoonlijke levenssfeer in vrijheid hun eigen keuzen kunnen maken. Niet de structuren, de wetten en de regelingen maken ons land, maar de inzet, de inspi-

Congres 66 live op internet

ratie en de capaciteiten van mensen. En dus moet de mens in de politiek centraal staan. Als individu, maar vooral als volwaardig lid van de samenleving.

Vier jaar geleden maakte D66 het paarse kabinet. Een kabinet dat het goed heeft gedaan. Heel Nederland kan na het werk nog naar de winkel gaan. Heel Nederland profiteert van de honderdduizenden banen die er zijn bijgekomen. Heel Nederland weet dat de kleine criminaliteit daalt, dat er minder verdachten worden heengezonden. Heel Nederland profiteert van de forse investeringen in cultuur en in onze grote steden. Heel Nederland weet dat de huurstijging fors is gematigd. En heel Nederland weet intussen dat door de Medicijnenwet de prijzen van medicijnen dalen.

Als een kabinet vier jaar goed werkt, zonder veel onderling gekrakeel, lijkt dat vanzelfsprekend. Was het maar zo. Zonder D66 was dit kabinet er nooit geweest, was dit kabinet nooit wat geworden, en zal er geen volgend paars kabinet zijn. Al die verhalen over: "PvdA en VVD kunnen het ook best samen, gaan voorbij aan een basisregel uit de chemie: Als je een atoom uit een molecule haalt, wordt het altijd een ander molecule, met een andere werking. Het D66-atoom is essentieel in het paarse molecule.

Economische groei mag niet ten koste gaan van onze leefomgeving. Zo staat het in ons verkiezingsprogramma en voor ons is dat het hart van het beleid voor de toekomst: het begrip duurzaamheid. Kiezen voor duurzaamheid betekent in de eerste plaats: kiezen voor selectieve groei. Selectief in de keuze van produkten, selectief in produktiemethoden en processen, en selectief in de bestemming van de gegenereerde inkomsten.

Maar wij moeten ook bouwen aan de maatschappelijke infrastructuur: onderwijs, zorg en veiligheid. Aan de kwaliteit van de onmiddellijke leefomgeving: de buurt. En de politiek moet zorgen dat iedereen mee kan doen. Ook wie chronisch ziek is, ook wie gehandicapt is, ook wie verslaafd is. En wie van elders komt en zijn draai hier niet kan vinden zonder ondersteuning.

Deze week hebben we onze plannen voor het onderwijs gepresenteerd. We willen minder pretenties, meer ruimte en aandacht voor de leerling, meer inspraak voor de ouders en meer rust voor de leerkracht. Kleinere klassen en minder zware lesroosters. De bureaucratie in het onderwijs moet worden gesaneerd. Lesgeven moet weer leuk worden, moet weer de status krijgen die het verdient.

In paars 2 wordt onderwijs nummer 1.

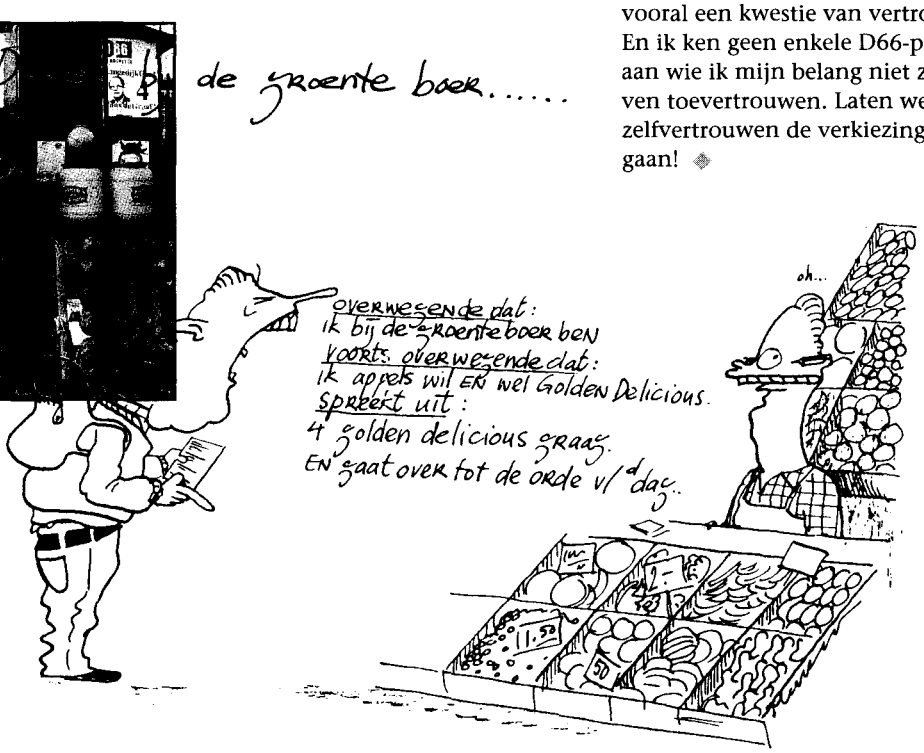
Vier jaar is te kort om van de VVD een progressieve partij en van de PvdA een liberale partij te maken. Met name daar waar de opstelling van onze coalitiepartners op gespannen voet staat met onze opvattingen. Vraagstukken die raken aan de rechten en vrijheden van de burgers: de gelijkwaardigheid van leefvormen, euthanasie, maar ook het drugsbeleid. In dit kabinet hebben we gezaaid. In het volgende willen we oogsten. Ons drugsbeleid met volksgezondheid, tolerantie en gezond verstand als uitgangspunten heeft school gemaakt, in binnen en buitenland. Het Frankrijk van Chirac en het VVD-congres kiezen nu ook voor medische heroineverstrekking. Zelfs het CDA begint er nu iets van te begrijpen. Praktisch heel Europa zoekt naar wegen om het softdrugsbeleid te decriminaliseren. Het is wel vaker zo. Dat D66 vooruit loopt. En dat anderen aarzelend volgen. Dat heet politieke moed!.

Het aantal wereldburgers dat het slechter heeft dan wij is helaas te groot om de grenzen zonder meer open te stellen. Maar, het is niet beschaafd om de toelating van echte vluchtelingen te koppelen aan een quotum. Mensen zijn geen vissen. Een rijke natie die zijn welvaart niet wenst te delen, gaat er niet op vooruit. Je krijgt uiteindelijk de rekening gepresenteerd door de volgende generatie: in gebrek aan burgerzin; in een dalende sociale kwaliteit van de samenleving.

Democraten, Wie voor D66 kiest, kijkt verder. Politiek is ook en misschien vooral een kwestie van vertrouwen. En ik ken geen enkele D66-politicus aan wie ik mijn belang niet zou durven toevertrouwen. Laten we met dat zelfvertrouwen de verkiezingen in gaan! ◆

Paarse campagne-kool

Marco van Lierop

Burger is de baas van de overheid

passages uit de congresrede van Tom Kok, uitgesproken op zaterdag 14 februari j.l.

Het zesenzestigste congres van onze partij. Een mooi moment om nu eens niet om te kijken, een prachtig moment voor het achterwege laten van nostalgische mijmeringen. Het ligt ook in onze aard om niet zozeer trots te zijn op wat bereikt is maar veeleer ambitieus en optimistisch te zijn over hetgeen dringend in de toekomst moet gebeuren.

De discussie over de rol van de politieke partij in Nederland is momenteel fors in het nieuws. Is het geringe ledental van de gezamenlijke politieke partijen van driehonderdduizend zorgelijk ?

Zeker is dat de betekenis van de partijen niet is afgenomen op de twee terreinen die hun basislegitimatie vormen, rekrutering en het organiseren van de kiesvereniging. Het is wel zaak te zorgen dat de politieke partij met onze tijd meegaat en zich meeontwikkelt. Ik schets enkele ontwikkelingen waar we absoluut een antwoord op moeten gaan geven.

De meest fundamentele is dat de sociale kring waarbinnen de Nederlander functioneert meer en meer individueel bepaald is geworden, persoonlijker. In het kielzog van deze beweging is ook de politiek persoonlijker geworden. Er wordt minder gekozen op vaste ideologie, meer op een betrouwbaar gezicht.

Een tweede ontwikkeling is de grotere rol van de massamedia. Door de media heeft elke burger vrijwel evenveel informatie als de politicus. Daardoor verdwijnt de mystiek uit het politieke bedrijf. In de trekkracht van deze verzakelijking zie je vervolgens de nieuwe rol opkomen van de journaliticus, de journalist die met een sterke eigen mening zich mengt in het debat tussen politici. Daar is overigens niets mis mee, als je er maar voor uit komt.
De derde ontwikkeling is de veranderende relatie tussen burger en bestuur. Om de politiek heen gaan de burgers en belangenverenigingen rechtstreeks naar bestuurders en vice versa. De representatieve democratie wordt een draagvlak democratie. De burger is klant geworden van de overheid.

Hoe te reageren op deze veranderingen.
Ons stelsel zou volgens mij gebaat zijn bij aanpassingen.
Bij de politieke partij is een mentaliteitsverandering nodig van probleemoplossing naar het anticiperen op problemen. De partijen dienen zich daarom te mengen in het debat over onderwerpen waar de overheid niet de sleutel is tot de verandering. Een voorbeeld is het Europees debat, waar de politieke partij een belangrijke rol heeft. De partij zal een beweging moeten zijn voor de Europese burgerrechten. Via onze partijdemocratie moeten vertegenwoordigers van dit gedachtengoed invloed kunnen verwerven.
Ten tweede is het dringend gewenst dat de partijen verzekeren dat de rol van de burger als klant van de overheid weer wordt gecorrigeerd. De burger is allereerst de baas van de overheid. En die rol kan alleen de politieke partij hem teruggeven. De methode daartoe is dat de tendens van de verpersoonlijking van de politiek wordt gedemocratiseerd. En dat betekent dus dat meer bestuurders rechtstreeks hun mandaat krijgen van hun baas, de burger.

Ten derde dienen de partijen terug te keren van hun rol als managers van de overheid en zich weer toe te leggen op het creëren van de visie op de publieke zaak. De maatschappelijke regie is een totaalbelang dat het gezichtsveld van vrijwel alle bestuurders overschrijdt. Juist de politieke partijen hebben een unieke positie om dit op te pakken.

Tenslotte is ons stelsel gebaat bij een kwaliteitsverbetering binnen de politieke partijen. Met name omdat via deze apparaten de rekrutering van het toekomstige bestuur loopt is het onafwendbaar dat er meer middelen beschikbaar moeten komen van de overheid voor politieke partijen.
Congres, D66 spreekt in hoge mate aan bij de kiezer die zich niet bij voorbaat op een ideologische keuze heeft vastgelegd.
Vorige week bleek uit onderzoek dat bij de verkiezingen de zwevende groep nog groter is dan gebruikelijk, namelijk 50 %. Het is aan ons om in deze groep steun te bevechten. Dat zal niet gaan met algemene principes of abstracte thema's. Wel met een lijstje concrete inhoudelijke punten die dicht bij het dagelijkse leven van de Nederlander liggen. Punten waar wij herkenbaar door zijn en waar wij de onderhandelingen voor paars 2 mee ingaan. En al kunnen we de kiezer niet garanderen dat we al die punten zullen halen, wij zijn wel de enige stem die concreet uitzicht op een tweede paars kabinet biedt.

Voor de Verandering The Next Generation

Het project Voor de Verandering heeft geleid tot een bundel van ideeën, samengebracht in de map Partij in Beweging. In zijn congresrede gaf Tom Kok het startschot voor "Voor de verandering, The Next Generation".

Het hoofdbestuur roept u op om in een groep leden en niet leden van vrije samenstelling een discussie te voeren over wat u bezig houdt. Het onderwerp bepaalt u zelf. De vorm is vrij, het resultaat is echter niet vrijblijvend. Wij nodigen u uit het resultaat van de discussie neer te leggen in een manifest, en dat ter beschikking te stellen aan het hoofdbestuur. Alle manifesten zullen worden bijeengebracht in het Next Generation Dossier van Voor de Verandering. Een dossier waarin de koppeling komt te liggen van de tijdgeest met het gevoel van de D66-er. Ook de Adviesraad, de Toekomstkamer etc. roepen wij op hun bijdrage te leveren door het opstellen van manifesten.
Wij zullen met de regiobesturen een actie starten om het ontstaan van groepen te stimuleren.
We gaan voor 99 manifesten. Die moeten er zijn voor 1 oktober. Vanuit deze manifesten zal het hoofdbestuur samen met al onze parlementariërs, bouwen aan het democratische perspectief.

D66 is een ideeënpartij. Doe er weer eens wat extra's aan.

Uitslagen verkiezingen
Hilversum Centraal

Woensdagavond 4 maart. Het was een doffe dreun. Een flink verlies was verwacht, maar de werkelijke uitslag was ontnuchterend. Is de D66 nu in zak en as, of brengt dit verkiezingsresultaat het strijdbare in de D66-er naar boven? Een impressie vanuit Hilversum, waar de landelijke kopstukken samen kwamen.

Door Mark van Barschot

Maandenlang is er stevig campagne gevoerd. En dan komt de dag van de verkiezingen. Traditiegetrouw verzamelen lokale campagnevoerders, politici en andere geïnteresseerden zich op de bewuste avond in het plaatselijke stad- of gemeentehuis om in broederlijke gezamenlijkheid kennis te nemen van de uitslag. Maar wat te doen met al die landelijke D66-politici die vol overgave de lokale campagnes hebben ondersteund. Zij hebben tenslotte geen lokale thuishaven.
Kersverse burgemeester Ernst Bakker bood hen onderdak in het monumentale Dudok-Raadhuis van Hilversum. En zo kwam het dat Els, Thom, Tom, Hans, Hans en anderen op woensdagavond in de prachtige trouwzaal bijeen waren.

Onverdiend

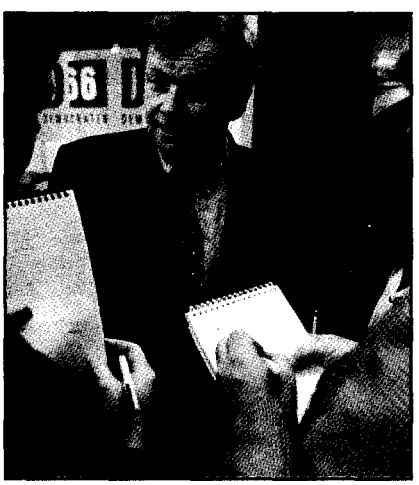
Al snel na acht uur wordt duidelijk dat D66 een flinke tik zal krijgen. Uit het hele land stromen uitslagen binnen waaruit blijkt dat de partij tussen de 50 en 70 procent van haar zetels verliest. Cameraploegen storten zich op Hans van Mierlo. Hij relativeert de uitslag door te wijzen op het verleden waarin we dit allemaal al eerder hebben meegemaakt. Om daar vervolgens aan toe te voegen dat het verlies tragisch en bovendien onverdiend is voor al die lokale D66-politici die zulk goed werk hebben verricht.

Media

Dan lijkt er een opstootje te ontstaan in de aangrenzende grote zaal waar de lokale Hilversumse politici bijeen zijn. Omringd door cameraploegen die zich een weg banen door de drukte, is Els Borst onderweg naar de trouwzaal. Niet gehinderd door respect of cultureel besef, springen fotografen op het authentieke Dudok-meubilair om toch vooral dat ene unieke plaatje van Els Borst te kunnen schieten.
Borst legt uit dat een zo zwaar verlies moet worden gezien als een signaal van de kiezer. Als de vertaling van deze uitslag naar een landelijk aantal zetels (7 a 8) op 6 mei ook de uitslag is, kan en zal D66 niet meeregeren. Maar D66 zal alles in het werk stellen om de keizersgunst terug te winnen.

D66 komt terug

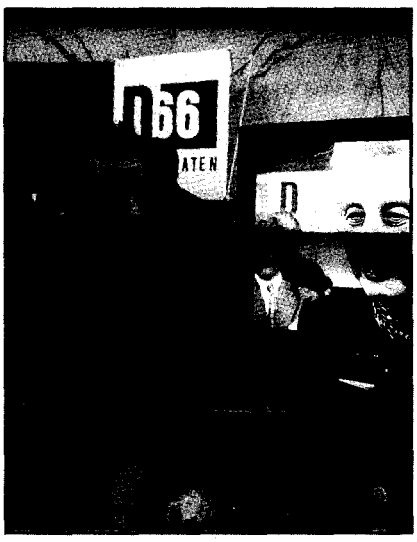
Er was in Hilversum natuurlijk geen reden tot blijdschap. Toch heerste er geen verslagenheid. Er steeg zelfs even gejuich op uit de zaal toen de uitslag van Rotterdam binnenkwam. Extreem rechts is weggevaagd.
Uit verschillen commentaren viel op te maken dat deze uitslag juist het strijdbare in de D66-er naar boven haalt. Hetgeen treffend geïllustreerd werd door nieuw campagnemateriaal dat in Hilversum aanwezig was. Met vooruitziende blik zijn D66-boemerangs voorzien van de tekst "Gooi uw stem niet weg,
D66 komt sterk terug". ◆

Den Bosch tevreden met behoud van twee D66 zetels

door Marcel Griens

Toen ale kruitdampen van de bekend gemaakte uitslagen in 's Hertogenbosch opgetrokken waren, heerste er - over all - tevredenheid bij de D66 aanhang. Met een bescheiden 4,5 % van de stemmen houdt D66 zijn 2 raadszetels en kan zelfs voorzichtig gaan speculeren over een mogelijke deelname aan het college. Na een avond die begon met onheilspellende uitslagen en prognoses van de D66-fracties elders in het land, was het behoud van de eigen zetels toch iets om heel tevreden mee te zijn. Kennelijk heeft de huidige fractie in de afgelopen twee jaar na de gerucht-makende herindelingsverkiezing van 28 november 1995 het nodige krediet opgebouwd, want anders hadden ook de Bossche D66-ers de wrange vruchten geplukt van de negatieve landelijke tendens voor onze partij.

Rosmalens Belang

De verkiezingscampagne in Den Bosch duurde maar enkele weken, en werd niet gedomineerd door items die er echt uitsprongen. Dus bleef de vraag wat er na 2 jaar Rosmalens Belang nog over zou blijven van die aardige en bescheiden dorpspartij, die op de golven van de herindelingsemotie naar 10 van de 39 zetels opklom en tot haar eigen stomme verbazing 2 wethouders mocht leveren. Ze hebben het niet waargemaakt in de afgelopen periode, door gebrek aan politieke kwaliteit en door een te lange inwerkperiode (die is eigenlijk nog niet voorbij!).
Verlies voor Rosmalens Belang was dus zeker, maar hoeveel? Het verlies is uiteindelijk beperkt gebleven, vier zetels verlies, waarmee Rosmalens Belang samen met het gelijkblijvende CDA met 6 zetels de grootste fractie is. Het verlies werd door Rosmalens Belang echter als een overwinning gevierd: in absolute zin bleef deze lokale partij de grootste.
Doordat de PvdA toch wel verrassend zakte van 6 naar 5 zetels, is daarmee de coalitie in Den Bosch verzwakt: met 17 zetels geen meerderheid voor het zittende college, dat op zoek moet naar nieuwe en liefst sterke partners. In dat verband kan de D66 fractie, met 2 oud-wethouders, misschien nog een rolletje spelen.
Net als 2 jaar geleden bij de herindeling hield de Katholieke Universiteit Brabant een stembusonderzoek. Twee opvallende uitkomsten daaruit voor ons. In de eerste
plaats heeft D66 in Rosmalen bij de "oude" kiezers stemmen teruggehaald van Rosmalens Belang (240). Die winst ging weer teniet doordat de nieuwe kiezers in Rosmalen in sterke mate bij Rosmalens Belang terecht kwamen.

Jonge kiezer

Terugkijkend na een zenuwachtig avondje: de 2 zetels voor D66 zijn behouden, en met 2 gemotiveerde en politiek ervaren raadsleden gaan we er voor 4 jaar vol tegenaan. Binnenkort wordt de campagne geëvalueerd en maken we een strijdplan voor de komende periode. Een ding is zeker: we moeten als D66 weer hard op zoek naar de jongere kiezers. En daarmee geef ik impliciet aan dat we als partij vanaf nu op zoek moeten gaan naar onze kiezers, als echte volksvertegenwoordigers. Het zal wennen worden. ◆

Marcel Griens is fractievoorzitter in 's Hertogenbosch

D66 wint fors

De verkiezingen voor de gemeenteraden zijn voor D66 in heel Nederland uitermate teleurstellend verlopen. Toch zijn er enkele positieve resultaten geboekt. Wellicht heeft u deze niet terug kunnen vinden in de uitslagenoverzichten. Daarom zet de Democraat ze voor u op een rijtje.

Door Mark van Barschot

De 5 gemeenten waar D66 de grootste winst heeft geboekt zijn de volgende.
1. Heerjansdam: 10,4 %
2. Wunseradiel: 4,8 %
3. Susteren: 4,8 %
4. Egmond: 2,4 %
5. Voerendaal: 1,5 %

In de volgende vijf gemeenten heeft D66 het hoogste percentage van het aantal stemmen binnengehaald.
1. Heerjansdam: 25,5 %
2. Gennep: 19,7 %
3. Egmond: 19,0 %
4. Muiden: 16,8 %
5. Voerendaal: 16,3 %

Bron: NRC Handelsblad

Bovenaan beide lijstjes staat de gemeente Heerjansdam, waar D66 bovendien de grootste partij is geworden. Een goede reden voor de Democraat om eens te informeren naar het verhaal achter dit prachtige resultaat. "D66 Heerjansdam heeft zich zeer actief ingezet voor het behoud van het landelijk gebied", aldus lijsttrekker Arie Willemstein. "In Heerjansdam ligt een groot rangeerterrein van de NS waar veel met gevaarlijke stoffen wordt gewerkt. Bovendien ligt Heerjansdam op het tracé van zowel de Betuwelijn als de HSL. D66 heeft zich enorm ingespannen om de HSL ondergronds te krijgen. Helaas is dat niet gelukt, maar de inwoners van Heerjansdam hebben blijkbaar toch veel waardering gehad voor onze inzet." Een andere verklaring voor de winst is de manier waarop D66 zich nadrukkelijk met lokale politiek heeft beziggehouden. Willemstein: "Al vanaf 1994 hebben wij een maandelijks spreekuur waar burgers terecht kunnen met klachten, maar ook met ideeën. Vervolgens gaan we daarmee aan de slag en proberen zo daadwerkelijk iets voor mensen te betekenen. Deze opzet slaat goed aan, getuige de honderden bezoeken die aan ons spreekuur zijn gebracht".
Volgens Willemstein ligt de derde reden voor het goede resultaat in de campagne die is gevoerd. "We hebben bijvoorbeeld de mensen die onze hulp hebben ingeroepen via het spreekuur, benaderd met een Groene Kaart. Daarmee hebben we ze herinnerd aan de steun die wij ze hebben gegeven, en het resultaat dat we voor ze hebben geboekt. Met die kaart vroegen wij hun steun op 4 maart. Ook hebben we per wijk een folder gemaakt over de specifieke onderwerpen die in die wijk spelen. Die folder, evenals ons programma, is huis aan huis verspreid". Als grootste partij gaat D66 nu proberen een college te vormen. ◆

Campagne in Groningen

door Henk Pijlman

Al voor de jaarwisseling zijn we er klaar voor. Er is een enthousiast campagneteam, er is 30.000 gulden in kas. TV-spotjes en radio-spotjes in voorbereiding. Een afspraak met de lokale krant is gemaakt. Ik mag met regelmaat artikelen leveren voor de opiniepagina. Alleen landelijk

gaat het te langzaam. Eindeloos zeuren over vragen als: wat wordt de leus, hoe ziet het affiche eruit? Het blijkt staatsgeheim. Als het komt, besluiten we niet mee te doen. Nu al vier jaar verschuilt D66 zich achter Paars. Dat wil men nu ook weer. De vier ministers op het affiche!! Maar we hebben hier geen Paars, en Paars heeft D66 tot nu toe weinig opgeleverd. Goed, we doen het zelf wel! Mijn kop op de affiches en achterop de stadsbussen.

Oosterpark

En dan komt de jaarwisseling. De Oosterparkrellen en de daaropvolgende affaire. ik overleg met Thom de Graaf en Olga Scheltema. Wij besluiten de burgemeester te steunen. De discussies in de fractie waren spannend maar ook open en eerlijk. Het is een waagstuk. Wordt er juist van ons niet iets anders verwacht? Als de fractievoorzitter zijn bijdrage in de gemeenteraad uitgesproken heeft, voel ik dat het goed uitpakt. Door zijn argumentatie heeft iedereen vrede met de keuze van D66. De burgemeester vertrekt. De stad staat op zijn kop. Felle polemieken in de krant. Wat betekent dit voor de verkiezingen? De campagne komt eindelijk op gang. Met weinig mensen bereiken we heel veel. Dagelijks staan we in de kranten.

Papa, jij hier?

Mijn collega Joan Pieters-Stam begint een persoonlijke campagne; houdt de enige vrouwelijke wethouder in het zadel. Bij FC Groningen bieden we de wedstrijdbal aan (kost duizend gulden). "Henk Pijlman steunt FC Groningen, steun Henk Pijlman op 4 maart", klinkt er door het stadion. Dat levert weer publiciteit op. Joan geeft een recitel in de Waagstraat. Dat horen we weer via de radio. Het lijsttrekkersdebat gaat goed. Ik moet niet te scherp worden, soms ben ik ook een beetje een straatvechter. Maar volgens het Nieuwsblad van het Noorden "laat Koen Schuiling, VVD-lijsttrekker, zich de kaas van het brood eten door een veel scherpere Henk Pijlman". Het landelijk campagneteam komt ook. Binnen veertien dagen moeten we het organiseren. Als alles klaar is zegt men af. Wij zijn woedend. Het gaat toch door. Het wordt een succes. Hans van Mierlo geeft college voor 500 studenten. Els Borst opent een nieuwe wijkbibliotheek, gekoppeld aan "mijn" school in het Oosterpark. Er is veel pers. s Avonds is er een bomvolle zaal op onze verkiezingsbijeenkomst. De toespraken vallen goed. Wel merk ik aan de massaal toegestroomde pers dat zij echt nieuwe politieke uitspraken missen. Dat mis ik ook. We hadden wel wat in de week gelegd, maar er komt weinig terug. Jammer. Het gewone werk gaat ook door. Het is een hectische tijd. Mijn zoon van 4 zegt op een bepaald moment:"woon jij ook hier?" Tja.

Kritische zin

Netwerk, in 1 minuut mag ik wat lelijks zeggen over lokale partijen. Ik doe mijn best. Op de terugweg zit ik 2 uur met Jaques Wallage in de auto. Daar draait de campagne ook op volle toeren. Aan de vele telefoontjes merk ik hoe professioneel bij de PvdA gewerkt wordt. Dat mis ik zo bij ons. De opiniepeilingen worden steeds slechter. In de stad wordt ons twee zetels voorspeld. En dan de laatste dag. De hele dag zijn we nog op straat, spreken burgers aan. Tot zes uur. Eten en naar het stadhuis. Het landelijk beeld is desastreus. Nog geen 5 procent. Ik gok op vier zetels verlies. En dan de uitslag. 10% en 4 zetels. Een goed resultaat. Samen met Leiden de hoogste score. Zo wordt het ook gevoeld. Iedereen slaat me op de schouder. Kussen en bloemen. We verloren drie zetels! Een overwinningsnederlaag. We zijn min. 1 wethouder kwijt. Hardstikke jammer.

En de partij? Het kan zo niet verder. We hebben ons achter Paars verschuild en te weinig aan politiek gedaan. Na mei zullen we ons gedachtengoed moeten opfrissen, burgers opnieuw moeten motiveren. Binnen of buiten het kabinet, maar in ieder geval met veel meer kritische zin. Dan komt het wel weer. Ik wil er graag mijn steentje aan bijdragen. ◆

Henk Pijlman is wethouder in Groningen.

Ondertussen in Hilversum

Beter dan de landelijke trend
Amsterdam

De computer van de gemeente Amsterdam begeeft het. Vandaar dat we pas om 23.40 uur weten dat we gehalveerd zijn. Van acht naar vier zetels.

door Simone de Waard

De laatste dagen zijn hektisch geweest. Een rel met de VVD, twee voorkeursakties van kandidaten waarvan één zelfs met televisiespotjes. De kandidaten berekenen hun kansen en lijsttrekker Jikkie van der Giessen en ik proberen vrolijk en motiverend de boel bij elkaar te houden.

Het begon in de zomer. Er was een stemadvies dat hard aankwam. Verschillende mensen trekken zich teleurgesteld terug en we moeten er nogal wat vervangen. Atilla Arda wordt fraktievoorzitter en Leo Cornelissen, onverkiesbaar geplaatst, wordt wethouder. De leden hebben inmiddels besloten dat de oudgedienden niet terug zullen keren. Alleen wethouder Jikkie van der Giessen blijft op de lijst, en wel op nummer 1.

Sfeer

Eind november kunnen we aan de slag. De speerpunten worden moeizaam geformuleerd. Een onderwerp in drie zinnen helder over het voetlicht brengen, blijft moeilijk voor een D66-er. Wij zijn van de nuances, we hebben meer zinnen nodig. De sfeer wordt er niet beter op.
Ik besluit iedereen eerst zijn kerstvakantie te gunnen en organiseer op 2 januari een nieuwjaarsborrel bij mij thuis. De avond wordt een succes. Iedereen is geïnspireerd, het lijkt of de wonden van de interne verkiezingen zijn geheeld. We verzinnen ouderwets onuitvoerbare campagneakties, en we lachen om onze tegenstanders.

Na deze avond wordt er hard gewerkt. De televisiespot voor de lokale zender moet gemaakt, de leus vastgesteld. We kiezen voor: Jikkie van der Giessen- een vrouw met karakter voor de stad met karakter. Folders en affiches worden in de lijn van de TV-spot gemaakt. Amsterdam heeft deelafdelingen. We overleggen om alle posters in één lay-out te krijgen. Zo ziet de kiezer in de hele stad hetzelfde beeld. Laat D66 ook een keer duidelijk zijn.

Media

De lokale zender rukt op in ons leven. AT5, de lokale TV-zender, voelt zijn macht. Er komt een campagneoverleg tot stand tussen de campagneleiders van de vijf grote partijen. We moeten iets terugdoen tegen de arrogantie van de monopolist. Het *'Nieuws van de Dag'* verdwijnt. *Het Parool* is nu de enige lokale krant. De pers wil vuurwerk. Wat zijn de verschillen, profileer je eens, de kiezer moet toch iets te kiezen hebben. Maar als je iets wil zeggen in een live televisiedebat, beginnen de lokale partijen vanaf de tribunes te schreeuwen.

In de laatste week worden we opgeschrikt door de aankondiging dat Wim Kok, live, vragen van kijkers zal beantwoorden. De Minister-President op de lokale zender. Leuk, vier dagen voor de verkiezingen. Ernst Bakker, intussen burgemeester van Hilversum maar nog woonachtig in Amsterdam, heeft het ook gezien en belt onmiddellijk. Dat moet je niet pikken. Ik slik drie keer en bel, met steun van mijn collega-campagneleiders, op zondagmiddag de hoofdredacteur van AT5 om protest aan te tekenen. Na wat onderhandelen stelt hij voor om de vijf landelijke lijsttrekkers, live, drie kwartier lang, vragen van kiezers te laten beantwoorden.

Borst

Het is een goed gesprek, Els Borst krijgt pittige vragen over eigen bijdragen, thuiszorg, wachtlijsten. Ze is goed voorbereid op de Amsterdamse situatie. Hoewel we in Amsterdam hadden besloten het zo lokaal mogelijk te houden, denken we toch dat Els onze campagne heeft versterkt. Wim Kok heeft nogal wat emotionele telefoontjes gekregen van mensen die met te weinig geld rond moeten komen. De armoede in Amsterdam is behoorlijk, leren we. Het zijn schrijnende situaties, waar Kok geen raad mee weet. Bolkestein zou een paar uur later op zijn beurt zeggen dat het heel goed mogelijk is om van je AOW rond te komen, als je maar goed met geld kunt omgaan. De schrijvende pers heeft weer een item.
We worden moe en de peilingen worden niet beter. Rene van Veen trekt nacht aan nacht door de stad om de borden van nieuwe affiches te voorzien. De lokale partijen en de SP plakken keer op keer over ons en de andere partijen heen. Rene heeft een aanhangwagen met een ladder en probeert de bovenkant van de borden te beplakken. Het gaat steeds harder stormen en ik hou mijn hart vast.
We bereikten de uitgaansjeugd met ons XTC-debat, de horeca met ons veiligheidsdebat en delen tikken uit naar de andere partijen in de campagnerede van Jikkie. Nu hebben we het verlies geïncasseerd. We weten dat het kleiner is dan in de rest van het land. Daar houden we ons nu maar even aan vast. Dan is het net alsof al dat werken nog ergens toe heeft geleid. ◆

Simone de Waard is campagneleider in Amsterdam

Euro: cement voor het Europese huis

Uit recente enquêtes blijkt dat de steun onder de Nederlandse bevolking voor de euro afneemt. Burgers blijken vooral bevreesd voor een zwakke euro waardoor de koopkracht zou afnemen. In tegenstelling tot de VVD, die door het oproepen van sentimenten deze angst alleen maar versterkt, moet D66 het politieke debat aanwakkeren over de positieve effecten, ook op langere termijn, die de euro met zich meebrengt. Hierop zitten burgers te wachten.

door Johanna Boogerd

Juist nu over een zo belangrijk onderwerp als de euro politieke visie getoond moet worden geven partijen als VVD en PvdA niet thuis. De PvdA doet de euro ten onrechte af als een technisch project, de VVD speelt in op sentimenten van burgers, maar zal uiteindelijk toch vóór de euro stemmen. Ondertussen wordt voorbijgegaan aan het feit dat de voorbereidingen voor de EMU reeds tal van ontwikkelingen in gang hebben gezet. Zo is ter voorkoming van concurrentievervalsing een begin gemaakt met beleidscoördinatie tussen de lidstaten op het domein van de belastingen, terwijl door middel van het werkgelegenheidspact de eerste stappen zijn gezet tot convergentie op het gebied van arbeidsmarktvoorwaarden. De boodschap van D66 daarbij is dat beleidsconcurrentie in sommige domeinen gunstig is maar nooit mag leiden tot een onaanvaardbare daling van de sociale standaard.

Hervorming

Het proces rond de euro is meer dan de vraag welke landen toetreden tot de EMU. De euro heeft uiteindelijk grote impact op economische en sociale ontwikkelingen in Europa en hiermee op het Europese integratieproces. De wil van lidstaten om te voldoen aan de convergentiecriteria voor de EMU heeft ontegenzeggelijk bijgedragen aan de hervorming en een grotere efficiency van de sociale zekerheidsstelsels. In veel lidstaten heeft dit plaatsgevonden in het kader van het streven naar een grotere begrotingsdiscipline en een versterking van het concurrentievermogen van de industrie. De burgers in zowel Italië als Frankrijk hebben pijnlijke ingrepen geaccepteerd, die overigens ook zonder de euro hard nodig zijn.

Angst

Begin mei beslissen de Europese regeringsleiders welke landen mee mogen doen met de Economische Monetaire Unie (EMU) per 1 januari 1999. Tegelijkertijd worden dan de wisselkoersen tussen de verschillende muntsoorten tot de euro vastgelegd om speculatie te voorkomen. Nederland heeft zijn zaakjes goed op orde en is verzekerd van deelname. Toch slaat de angst voor de nieuwe munt snel om zich heen. Een angst die samengevat kan worden met de vraag of de waarde van salarissen, pensioenen en het spaargeld vermindert wanneer wordt overgestapt van de harde gulden naar een euro waarin wellicht ook een munt als de lire opgaat. Anders gezegd: hoe zeker is het dat ons solide monetaire beleid niet verwatert door lidstaten met mindere reputaties ?

Italofobie

Het gebruikelijke standaardantwoord is dat overschakeling van de nationale munt op de euro geen invloed heeft op de koopkracht. Bij de omrekening van de nationale munt in de euro veranderen wel de cijfers, maar niet waarde van het geld. De bekende convergentiecriteria moeten hierbij zorgen dat landen met "zwakke knieën" niet tot de EMU worden toegelaten. Het is goed dat D66 hecht aan een strikte toepassing van deze criteria, naar letter en geest en zonder geografische of historische vooroordelen. Dit betekent dat elk land, ook Italië, dat aan de criteria voldoet tot de EMU toetreedt. Het is echter vooral de Europese Centrale Bank (ECB) die ervoor moet zorgen dat de euro een minimaal even sterke munt wordt als de gulden en D-mark. Het is namelijk gevaarlijk voor de waarde van de euro als de ECB beïnvloed zou kunnen worden door lidstaten die wat betreft financiële huishouding hun rug niet recht willen of kunnen houden. Vooral de VVD wakkert dit vuurtje aan met zijn "Italofobie". Het is essentieel dat D66 in de eerste plaats op een politiek onafhankelijke ECB blijft hameren.

D66 kan zich in de politieke discussie, te beginnen bij de verkiezingen, onderscheiden door een meer offensieve benadering van de euro. Niet alleen zal de euro een eind maken aan valutaschommelingen en wisselkoersen, waardoor bedrijven geen valutarisico's meer hoeven af te dekken en gemakkelijker kunnen investeren en exporteren. Ook gunstige en minder gustige vestigings- en loonkostenklimaten in de lidstaten worden op den duur zichtbaar. Bovendien wordt prijsvergelijking makkelijker. De ene munt lijkt een positief effect te zullen hebben op het benutten van nieuwe mogelijkheden op de interne markt.

Koopkracht

De angst voor koopkrachtverlies is ongegrond. Met name voor aanvullende pensioenen zijn beleggingsstrategiën voor de langere termijn belangrijker dan de waardevaststelling bij de overschakeling op de euro. Omdat de handel van de EMU-landen met niet EMU-landen als de VS, Japan en het VK relatief gering is zal de EMU een veel minder open economie hebben dan de afzonderlijke lidstaten, zeker de kleine als Nederland. Hierdoor heeft een eventuele waardevermindering van de euro maar een klein effect op de koopkracht van de burgers. Op langere termijn is de euro een speler op internationaal niveau, die tegelijkertijd bijdraagt aan de zo broodnodige politieke versterking van de Europese Unie. Een ontwikkeling waar D66 voor 100% achter staat. ◆

Johanna Bogert is Europarlementariër voor D66

Loesewies van der Laan, voorlichter

Loesewies van der Laan is sinds 1997 voorlichter van Europees Commissaris Hans van den Broek. Zij schetst een beeld van haar werkweek vlak voor de Eurotop in Luxemburg. Over bellen, boze Turken, faxen, (oud)communisten, praten en media.

Maandag

Om negen uur belt het Bulgaarse Ministerie van Buitenlandse Zaken met een interview aanvraag voor het Dagblad Trud. Wanneer leert de pers daar nu eens dat ze me rechtstreeks kunnen bellen? Communistische toestanden!

Die ochtend woon ik de Algemene Raad bij. De Ministers bereiden de Europese Raad voor. De Grieken blijven gekant tegen Turkse deelname in de Europese Conferentie en de Zweden en Denen eisen nog steeds dat we met alle 11 kandidaten tegelijk de onderhandelingen openen. Rond twaalven komen het NOS Journaal en de Deense TV een vooruitblik op de Top met VDB filmen. De Telegraaf vermeld de verjaardag van "Europarlementariër" Van den Broek (VDB) a.s. donderdag. Erg slordig, dus ik bel even. Of ik een fax wil sturen met rectificatieverzoek. Ik ben daar een beetje gek!
Terug naar de Raad voor de persconferentie van Poos en VDB en om half negen eindelijk naar mijn eetafspraak.

Dinsdag

Een normale dag. Ik maak een samenvatting van de persconferentie van gisteren en perscommuniques (voor 15.00 uur naar vertaaldienst) voor twee rapporten die de Commissie vrijdag presenteert. Om vijf uur naar de toespraak van Minister Jorritsma voor de Nederlanders die bij de Europese instellingen werken. Gezellige borrel na afloop.

Woensdag

Zoals elke woensdag om 8.15 kabinetsberaad om de Commissievergadering van die dag voor te bereiden. Belangrijkste agenda-punt voor VDB: de Toetreding van de landen uit Midden en Oost Europa. Er staan gemiddeld zo'n 20 punten op de Commissieagenda en VDB moet over alles een standpunt hebben.
Intussen stromen de aanvragen voor interviews rond de Top binnen. Ik regel dat VDB donderdagavond in het persdorp een aantal interviews doet en beschikbaar is voor vragen.

Dondedag, Brussel en Luxemburg

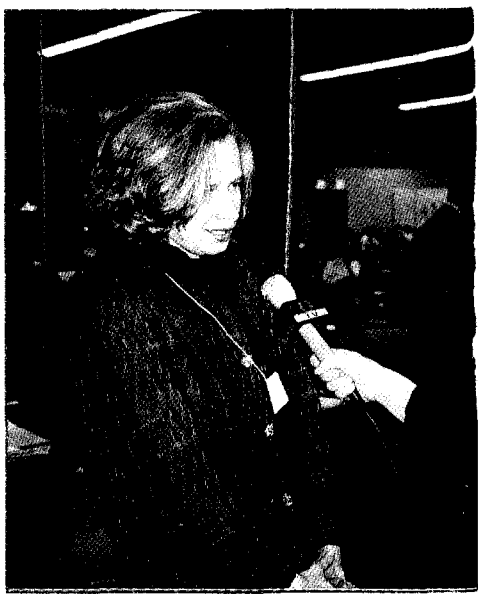
Voordat ik naar Luxemburg vertrek voor de Top zie ik in de Turkse press review dat de Turken niet op het diner met de EU komen. Het begint dus niet goed.

Terwijl ik incheck in het Sofitel in Luxemburg, komt VDB met de President en het hele entourage binnen na een voorbespreking van 3 uur met het Voorzitterschap. Ik geef hem drie dikke zoenen en roep: "Happy Birthday, Hans", waarop de hele groep natuurlijk ook aan het feliciteren gaat. Niemand wist het nog!

We gaan naar het perscentrum dat potverdorie 4 km van het Conferentiecentrum af ligt. Eerst een interview voor de BBC, daarna meteen de persconferentie. Natuurlijk zijn mijn journalisten (degene die in Brussel gevestigd zijn) het best geïnformeerd. Leuk om ze gewoon met hun voornaam te kunnen aanwijzen. Na afloop is er een stormloop bij de trap van het podium omdat iedereen toch een eigen interview wil. Soms om een exclusive te hebben, maar meestal omdat de eigen ster zelf gezien of gehoord moet worden met de Commissaris. Ik geef voorrang aan degenen die al maanden geleden schriftelijk een interview hebben aangevraagd. De enige die nooit iets van te voren regelt is CNN, want Patricia Kelly weet toch wel dat ze altijd één van de groten voor de camera krijgt. Na 7 interviews kan ik hem eindelijk het gebouw uitsluizen.

Vrijdag, Luxemburg

De Europese Raad vergadert in besloten kring. Gelukkig schrijft Commissie SG Carlo Trojan precies op wat er gebeurt. Elke tien minuten komt er een fax binnen en zo kunnen we precies volgen wat er gezegd is.
Als ze klaar zijn meteen weer naar de pers om ze in te lichten. Natuurlijk is dit een voorlopige informatie, want de conclusies worden vannacht geschreven en morgen besproken, dan begint het echte werk. Maar er lijkt consensus te zijn voor het Commissie voorstel om niet met alle 11 maar enkel

met de zes verst gevorderden de onderhandelingen te openen. Een overwinning dus voor ons. Als ik binnenkom voel ik me net een magneet: binnen de kortste keren ben ik omringd door informatie-hongerige pers en ik praat me schor.

Zaterdag, Luxemburg

Aan het ontbijt bespreken we de conclusies met VDB en de President. We zijn tevreden want wij vinden dat ook de Turken hebben gekregen wat ze gevraagd hadden (bevestiging van hun toekomstig lidmaatschap en beoordeling op dezelfde criteria als de anderen).
Om 11 uur naar het perscentrum om te vertellen welke kant het opgaat. Naast tientallen vragen, doe ik enkele TV-interviews. De Raad word geschorst tot 17.00 om te lunchen met de Oosteuropese landen.

Opeens roept iemand: Ze zijn klaar en ik vang VDB op bij de ingang van het perscentrum waarna hij een persconferentie geeft met Juncker, Poos en Santer.
Na afloop doet VDB een twintigtal interviews voordat ik hem uit de cirkel kan redden en doodmoe rijden we rond 21.00 terug richting Brussel.
Ik ben helemaal op.

Geef gemeenten een gekozen lokale premier!

Na het onlangs gehouden congres van de PvdA richtten de media zich vooral op de perikelen rond de aftrek van hypotheekrente en de ultieme erkenning van het gezag van de leider Wim Kok. Het congres scherpte echter ook de tekst over de gekozen burgemeester aan en bepaalde dat de gekozen burgemeester door de gemeenteraad moet worden gekozen. De PvdA kiest daarmee voor de slechtst denkbare variant.

door Gerard Schouw

Gemiste kans

De PvdA heeft voor de komende jaren een streep gezet door de bestuurlijke vernieuwing in ons land, een thema waar 'paars' sowieso weinig op scoort. De PvdA streeft onder leiding van Kok naar het haalbare en durft niet te kijken naar wat noodzakelijk is om het lokaal bestuur uit het slop te trekken. Jammer, een gemiste kans.
Samen met een groeiende aanhang onder bestuurskundigen, politicologen, journalisten en andere kenners van het openbaar bestuur, is D66 de enige grote partij die de noodzaak van institutionele vernieuwing van het lokaal bestuur inziet. D66 heeft een heldere visie: een gekozen burgemeester met behoud van het huidige monistisch stelsel is onmogelijk. Een door de raad gekozen burgemeester maakt immers deel uit van de bestaande politieke elite en wordt door de bevolking niet beschouwd als een onafhankelijk persoon die boven partijen staat. De gekozen burgemeester moet er komen, maar dan wel gekozen door de bevolking en in een dualistische bestuursstructuur.

Burgemeesters zijn publieke figuren waaraan veel invloed wordt toegekend. Het is dan ook logisch deze machtspositie democratisch te verankeren. Daarmee komt er een directere relatie tussen de bevolking en hun burgemeester tot stand. De prestaties van een burgemeester - in zowel positieve als negatieve zin - worden afgerekend met de kiezer.
Directe verkiezingen zullen bovendien een verzachtende werking hebben op de autoritaire bestuursstijl die sommige burgemeesters nog kenmerkt.

Franco

Het is paradoxaal dat ons land internationaal aanzien verwerft door de export van een bestuursstructuur - het poldermodel - dat een institutionele context omvat, die in 150 jaar nagenoeg geen onderhoud heeft gekregen. Het benoemen van burgemeesters is dan ook uitzonderlijk ouderwets. Het Spanje van Franco en het Nederland van Den Uyl waren destijds de enige West-Europese landen waar een burgemeester niet door de bevolking werd gekozen. In Spanje is het tij inmiddels gekeerd, Nederland staat in het Europa van de toekomst alleen.

De direct gekozen burgemeester is natuurlijk niet alleen een bedenksel om de institutionele armoede in dit land een handreiking te bieden. Juist het functioneren van de lokale democratie vereist een krachtige verandering. De gemeenteraadsverkiezingen zijn weer net zo kleurloos verlopen als vier jaar geleden. Landelijke thema's domineren de lokale agenda.

Krachtige impuls

Een door de bevolking gekozen burgemeester zal - vanwege zijn kiezersmandaat - krachtig richting geven aan beleid; een lokaal bestuur dat beslissingen neemt en draagvlak organiseert. De huidige gemeentelijke structuur is daarvoor ontoereikend. Daadkracht en herkenbaarheid vervluchtigen in een mist van gebrekkige bevoegdheidsverdeling tussen wethouders onderling en de onduidelijke verhoudingen tussen een college en de gemeenteraad. Een direct gekozen burgemeester die op basis van een eigen mandaat een program kan uitvoeren, is een krachtige impuls om dit macht-vacuüm te doorbreken.

Hierdoor gaat een herkenbaar democratisch leiderschap ontstaan: de lokale democratie krijgt een eigen gezicht. De zeggingskracht van lokale verkiezingen wordt groter vanwege de personificatie van verkiezingen. Winst en verlies gaan meer samenhangen met persoonlijke prestaties en zijn niet slechts het gevolg van landelijke invloeden. Een direct gekozen burgemeester sluit aan bij de ontwikkeling in de politiek waar personen de verbindende en mobiliserende rol zijn gaan overnemen van ideologieën en programma's.

Dualisme

Een direct gekozen burgemeester verhoudt zich niet met de huidige monistische bestuursstructuur waarbij de gemeenteraad als enige vertegenwoordigende macht is erkend. Op dit punt zit ook de meeste pijn bij veel grote politieke partijen: als de positie van de burgemeester verandert, moet het overige ook wijzigen. Bovendien: als de gemeenteraad niets meer te zeggen heeft over een burgemeestersbenoeming verdwijnt daarmee ook de invloed op de politieke kleur van een burgemeester. Zonder het grote spel om de burgemeesterbenoemingen zullen de grote politieke partijen aan invloed inboeten. Bovendien worden bestuurlijke carrière's van partijleden geblokkeerd.

Wethouders

Naast de lokale premier - in feite de eerste wethouder - zou ook de mogelijkheid om wethouders van buiten de raad aan te trekken geopend moeten worden. Het kiezen van wethouders van buiten de raad heeft als voornaamste voordeel dat politieke partijen uit een breder potentieel naar geschikte kandidaten kunnen zoeken. Dit zal de professionaliteit en kwaliteit van het openbaar bestuur versterken.
In het model van gekozen burgemeester, wethouders van buiten de raad, is ook voor de gemeenteraad een belangrijke positie weggelegd. Met name de voorzitters van raadsfracties - toch de leiders van fracties - kunnen hun cruciale rol als volksvertegenwoordiger beter waarmaken om de positie van de raad - herkenbaar, appelleren aan wat onder bevolking leeft - te versterken.
Dit in tegenstelling tot de huidige situatie in veel gemeenten waarbij wethouders zich gedragen als 'de eerste' van hun fractie. Omdat de lijsttrekker van een collegefractie meestal automatisch tot wethouder wordt gekozen, worden zij gezien als een 'vooruitgeschoven pion' in het college. Het is logisch dat de meeste macht zich naar die persoon toe verplaatst.

In het geschetste model van de lokale premier komt de positie van een gekozen burgemeester niet in het luchtledige te hangen en zijn de consequenties niet ongewis. Het idee heeft logische verbindingen met een gewijzigde lokale institutionele context. Dit komt het functioneren van de lokale democratie ten goede.

Gerard Schouw is wethouder te Dordrecht en voorzitter van de SWB.

Het heilig geloof van D66
Beginselvaste onduidelijkheid

Het vaste verwijt aan D66 is dat de partij onduidelijk is. Men zou geen heldere standpunten innemen maar het zoeken in vage compromissen.

Je weet nooit wat je er aan hebt. Hoe te reageren op deze rituele verwijten?

door Rufus van der Kerke.

Collega-politici mogen dit liedje uiteraard graag zingen, maar ook journalisten ligt het in de mond bestorven. Zo wordt het beeld gecreëerd dat D66-politici in het beste geval aardig maar eigenlijk overbodig zijn. Door echte tegenstanders die zich door de principes van D66 bedreigd voelen wordt ook graag het begrip "beginselloosheid" gebruikt. Zo ontstaat een imago van slapheid en gebrek aan moed om keuzes te maken.

Dit alles behoort sinds het bestaan van D66 zozeer bij het standaardrepertoire en de vaste cliché's van de vaderlandse politieke cultuur dat je zou denken dat de vertegenwoordigers en woordvoerders van de partij hun antwoord klaar hebben, maar zij worden er blijkbaar nog steeds door in verlegenheid gebracht. Men glimlacht wat meewarig en begint in het beste geval een diepzinnig betoog over de pluriforme wortels van de partij - in liberalisme en sociaal-democratie- die een zekere ambivalentie onvermijdelijk maken. Afhankelijk van de behendigheid van de betrokkene stapt men meer of minder makkelijk over op een ander onderwerp, maar een echt overtuigende respons komt er eigenlijk nooit. Zelfs van Mierlo lijkt zich bij dit thema niet helemaal op zijn gemak te voelen.

De Aanval

Nu onze partij weer een moeilijke fase doormaakt lijkt mij deze onzekere en wankelmoedige houding niet de juiste aanpak. Ik zou graag zien dat er eindelijk eens iemand opgewekt zei: "Hoezo? Hoe bedoelt u? U bedoelt zeker dat wij niet aan politieke aderverkalking lijden?" Maar ik begrijp wel dat dit een vrome wens zal moeten blijven.

Hoe kan de enige partij, die liever kunst dan varkens subsidieert, dit "varkentje" nu eens wassen? Een mogelijkheid is om de aanval te kiezen als de beste verdediging. Dan krijg je ongeveer het volgende: "Wij onduidelijk? Integendeel! Het paarse beleid is D66 beleid. Hoewel ook wij wel eens wat water bij onze wijn hebben moeten doen zijn onze opvattingen in het kabinetsbeleid volstrekt helder en duidelijk tot uitdrukking gebracht. Het zijn juist onze coalitiepartners die in hun opportunistische pogingen om tegen ons aan te schurken onduidelijk zijn geworden. De liberaal/conservatieve VVD heeft het conservatisme tijdens deze kabinetsperiode tijdelijk opgeschort. De heer Bolkestein heeft dat aardig gecamoufleerd met de rechtse ballonnetjes die hij in interviews pleegt op te laten. Maar in de Kamer blijken dat steevast losse flodders die niet in beleid worden omgezet. Het is aardig toneelspel maar duidelijk? En weet u wat het VVD-standpunt over het minimum-loon de komende jaren wordt nu partijtop en achterban daarover van mening blijken te verschillen?
De arme sociaal-democraten hebben het socialisme in een heel stil en donker hoekje begraven en pleiten nu ook voor marktwerking en terugtredende overheid in een hulpeloze poging electoraal succes te boeken door zich te transformeren tot Wim Kok-partij. Dat lijkt toch eerder tragisch dan duidelijk. En wat vindt u van het CDA? Zelfs in de oppositie hebben zij geen eigen geluid weten te produceren: ze zijn nu in arren moede weer op het gezin teruggevallen.
Paars is ontstaan omdat van Mierlo er zijn nek voor heeft uitgestoken en blijft alleen bestaan zolang de anderen er door D66 toe worden gedwongen: dat is toch duidelijk genoeg."

Duidelijkheid wordt niet gemeten aan daden maar aan min of meer verborgen gehouden intenties of op grond van vroeger beleden doelstellingen.

Verborgen intenties

De zojuist beschreven aanpak heeft zijn aardige kanten en is in deze verkiezingsperiode natuurlijk nodig en onvermijdelijk, maar verhult waar het uiteindelijk om gaat.
Ten eerste is het een beetje "jij-bak": jij bent onduidelijk; nietes jij bent zelf onduidelijk. Dat is niet een echt verheffend debat. Onbevredigend is echter vooral dat enigszins om de hete brei wordt heengedanst. Er is weliswaar geen woord onwaar in het bovenstaande betoogje maar toch zal iedereen blijven denken dat de Partij van Arbeid en de VVD "in wezen" duidelijker zijn dan D66. Want iedereen beseft wel dat de sociaal-democraten in hun hart nog steeds voor overheidsbemoeienis en inkomensnivellering zijn en dat de VVD-ers zodra ze de kans krijgen van de vermogensbelasting en het minimumloon afwillen.
Duidelijkheid wordt dus niet gemeten aan daden maar aan min of meer verborgen gehouden intenties of op grond van vroeger beleden doelstellingen. Wat is dus als het er op aankomt de kern van het verwijt? Andermaal dat het D66 ontbreekt aan een heilig geloof en een ideologische basis.

Dynamiek

Dit is eigenlijk een zonderling verschijnsel: wij krijgen dagelijks te horen dat wij allen hebben te buigen voor de dynamiek van de moderne maatschappij; dat wij flexibel moeten zijn en aan onze employability moeten werken. Je zou kunnen stellen dat het grootste cliché van deze tijd is dat hij zo veranderlijk is.
Toch wordt D66 telkens opnieuw ter verantwoording geroepen omdat het de enige partij is die zich echt voor die veranderlijkheid wil open stellen. Dat wil zeggen dat wij de beste oplossing proberen te vinden voor de problemen die zich nu afspelen en niet opereren met de oplossingen die bedacht zijn voor de problemen uit de vorige eeuw. Dat brengt onvermijdelijk een zekere mate van onzekerheid en onvoorspelbaarheid met zich mee. En dat is nu juist hetgeen de meeste mensen angst aan jaagt. Voor wat niet eerder is vertoond - de werkelijkheid zoals

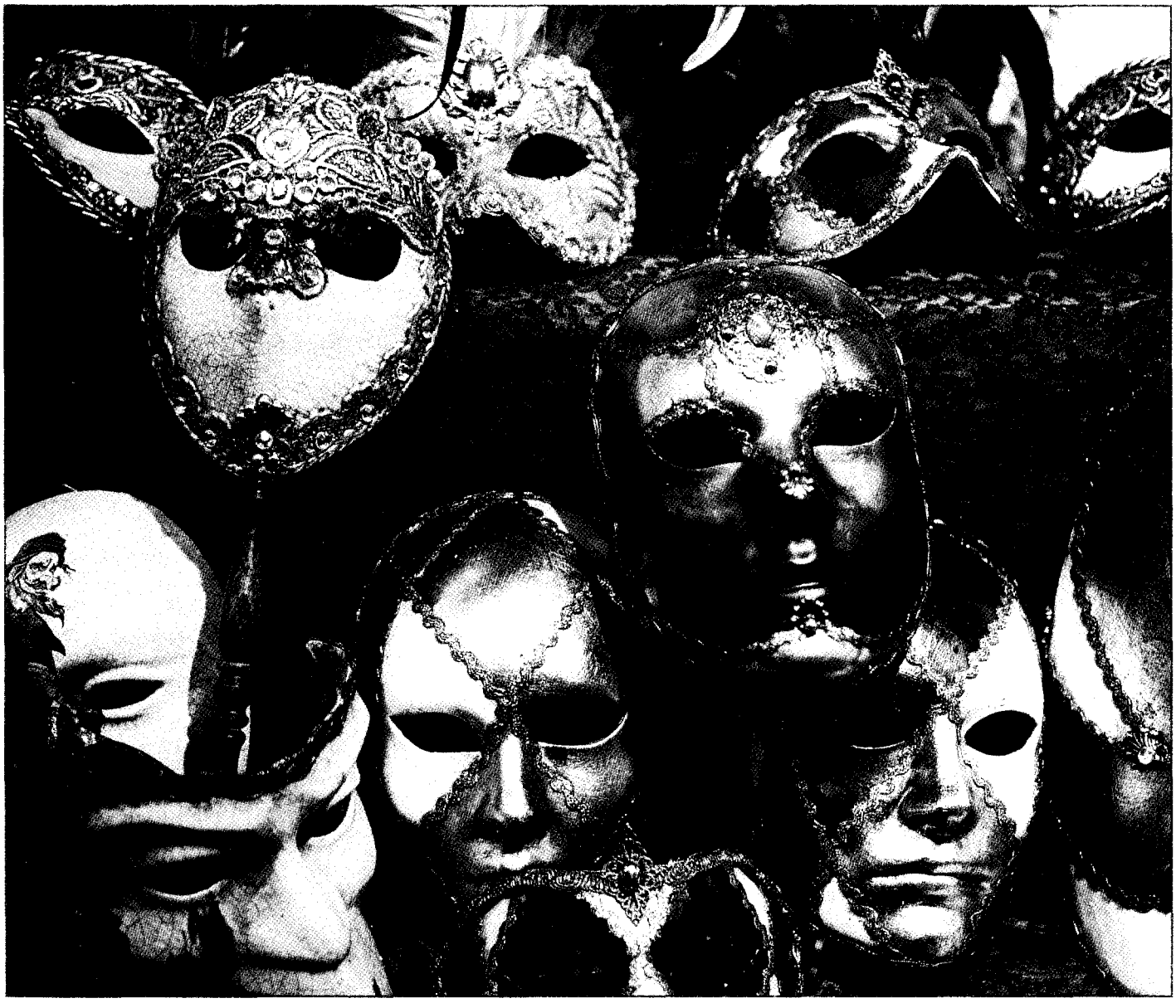

Foto: Marcel Minnée

"Onduidelijk" D66 heeft geen verborgen intenties.

hij zich op dit eigenste moment ontvouwt -bestaan nu eenmaal geen pasklare oplossingen en geen standaardrecepten.

Ons heilig geloof

Generaals bereiden zich altijd opnieuw voor op de vorige oorlog. Wie zou zich niet veilig wanen achter een eigentijdse Maginot-linie? Een Maginot-linie van schijnzekerheden over de perfecte markt of de zegeningen van het polder-model? Dat alle zekerheden telkens weer onderzocht en bekritiseerd moeten worden, dat de bestaande verhoudingen niet kunnen beklijven en dat wij zowel beginselvast als veranderingsbereid moeten zijn, is geen gemakkelijk boodschap om aan mensen over te brengen. Een veilig en geruststellend verhaal heeft meer kansen op electoraal succes. Maar dit is de werkelijke ideologie van onze partij.

Dat er geen blauwdrukken bestaan voor de toekomst: dat is ons eigen "heilig" geloof. Daar mogen wij dan wel een paar zetels voor opgeven.
Het echte antwoord van onze partij zou dus moeten zijn:

Wij proberen de maatschappelijke gevolgen van de informatietechnologie niet met opvattingen uit het stoomtijdperk te benaderen.

Wij onduidelijk? U heeft volkomen gelijk? En wij zijn daar trots op!
Wij proberen de werkelijkheid onbevangen te benaderen. Wij zijn niet vastgeroest in vaste patronen en interpretaties van de werkelijkheid die hun geldigheid al decennia geleden hebben verloren. Wij proberen de maatschappelijke gevolgen van de informatietechnologie niet met opvattingen uit het stoomtijdperk te benaderen. Wij streven er naar om vooringenomenheid en vooroordelen te vermijden. Dat lukt ook ons niet altijd maar wij nodigen iedereen uit om, als wij daarin falen, ons te corrigeren en te helpen een adequaat antwoord te vinden op de echt nieuwe problemen die om een oplossing vragen. ◆

D66 Stevig op Stap

Geïnspireerd door het D66 sportplan wordt in hoog tempo een initiatief uitgewerkt om naast alle geplande campagne aktiviteiten voor de komende TK verkiezingen ook zelf sportief op pad te gaan; D66 loopt het Pieterpad! Iedereen kan meedoen.

De gedachte is dat alle kandidaten voor de Tweede Kamer één of meer etappes meelopen op dit historische wandelpad van het noorden van Groningen tot het zuiden van Limburg. Ze worden daarbij vergezeld door lokale bestuurders en politici. Michel van Hulten, nr. 32 op de kandidatenlijst, kwam op het idee. Hij heeft zich zelfs voorgenomen het bijna 500 km. lange traject in zijn geheel te lopen! Natuurlijk wandelen burgers mee, om bekende politici te spreken of alleen voor de mooie wandeling.

Voorwaarde voor het welslagen is dat alle afdelingen langs het Pieterpad meewerken! Vanuit Friesland kwam al spontaan het idee een etappe te adopteren! De lengte varieert van ca. 11 - 22 km per etappe. Op 3 april om 13.00 u. zal Tom Kok in Pieterburen het startsein geven voor de eerste 11 km. naar Winsum.
Campagnecoördinatoren in de vijf Pieterpad provincies kunnen in het kielzog van de wandeling een thema avond organiseren met een of meer van onze kamerleden.
Op 3 mei wordt de laatste etappe van Maastricht naar de St. Pietersberg afgelegd (ca. 4 km). Het zou fantastisch zijn als iedereen die heeft meegelopen ook aan die laatste etappe deelneemt. Stevig op Stap biedt ruimte voor eigen invulling en creativiteit. Wijzigingen in het programma, opgave voor deelname, recente informatie, een draaiboek van dag tot dag; alles is te vinden op de D66 site op internet http://www.d66.nl/pieterpad/ (dagelijks bijgewerkt van 3 april-3 mei). Suggesties, thema's ? Email de coördinator van Stevig op Stap: William Oosterwijk, Mailto: de.alven@wxs.nl (eventueel per fax 0592-263448) ◆

Konttekst

Zondagmiddag 24 januari bespraken in Café-Restaurant "De Heren van Almere" z.m.v.-vrouwen (zwart, migrant of vluchteling) op welke wijze hun participatie in de Nederlandse politiek bevorderd kan worden. Onze fractievoorzitter (van Lelystad) Marijke van Sprang, benadrukte dat D66 een voor vrouwen aantrekkelijke partij is, waarin ook zwarte vrouwen van harte welkom zijn.
's Avonds werd dat op het journaal en in het programma Netwerk treffend geïllustreerd. In het beeldverslag van de landelijke campagnestart van D66 in de Euromast, was veel aandacht voor de Braziliaanse danseressen. Inderdaad, D66 laat zwarte vrouwen graag participeren: Borst-billen-Wijersborsten-Ybilma enzovoort.

Het is allemaal een kwestie van konttekst; wat in Rio kan bij het carnaval, kan niet bij de campagnestart van een serieus te nemen politieke partij. Wie daar blind voor is, moet niet verder kijken dan een paar zetels. ◆

Hans Cebras, Urk.

Dierenbeschermster van het jaar!

Op het landelijk congres van D66 heeft Suzanne Bakker (biologe) het bindend referendum voor dieren in het verkiezingsprogramma van D66 geplaatst. Met een ludieke en overtuigende presentatie kreeg zij de ruim duizend congresgangers op haar hand. Helaas heeft de pers weinig oog gehad voor de politieke betekenis van deze actie.
De actie vraagt aandacht voor het onvermogen van de politiek om het leven en welzijn van dieren op hun juiste waarde te schatten. Terwijl veel mensen in Nederland en ver daarbuiten het dierenwelzijn een warm hart toedragen. Elke dag weer krijgen die mensen ook een koude douche als ze het leed van de bio-industrie moeten aanzien.

Het is een grote daad die politieke moed vergt om in deze wereld op zo'n manier de politiek te winnen voor een humanere kijk op het dierenleven. Wat mij betreft mag Suzanne Bakker dan ook "Dierenbeschermster van het jaar" worden. ◆

Ron Hendriks, Best.

Status, status, status

Het beroep van leraar mag zich momenteel verheugen in een ruime belangstelling. De oorzaak is een minder heuglijke ontwikkeling: de afnemende status van het beroep, hetgeen jonge kwalitatief goede krachten ervan weerhoudt werkzaam te worden in het onderwijs. Als "man uit het veld" had ik dit vermoeden al langer.

Mijn eigen waarnemingen, vaak een te smalle basis voor algemeen geldende veronderstellingen, werden gesterkt door constateringen van de Vereniging van Openbare Scholen (VOS) in een nota in 1997:"De lerarenopleidingen kampen met grote problemen om de instroom op peil te houden.(...) De verminderde aantrekkelijkheid van het lerarenberoep is daar debet aan.(...)."

Ik denk, dat wanneer we het investeren in onderwijs serieus nemen, we niet om de status van de onderwijsgevenden heen kunnen. Meestal gaan in zo'n geval de eerste gedachten uit naar een salarisverhoging. In een door de onderwijsbonden ABOP en NGL vorig jaar gehouden enquête werd de geënquêteerde docenten de vraag voorgelegd, wat er zou moeten gebeuren als de regering meer geld zou uittrekken voor onderwijs. De overgrote meerderheid van de ondervraagden gaf de voorkeur aan verbeteringen als kleinere klassen (64,1%), minder werken (14,6%) en meer zorgverlof (6,4%), boven een salarisverbetering. Dit geeft aan waar binnen deze beroepsgroep de prioriteiten worden gelegd.

Het onderwijs stond in het recente verleden en staat in de nabije toekomst voor een aantal grote vernieuwingen: invoering Basisvorming, opzetten van het studiehuis en herstructurering MAVO/VBO. Belangrijk daarbij is dat de onderwijsgevenden de nodige tijd krijgen om deze ontwikkelingen goed in te vullen. Daarbij moet in de eerste plaats gedacht worden aan een vermindering van de lessentaak, waardoor er voor de docent tijd vrijkomt voor ontwikkeling en onderzoek, hetgeen de status van het beroep alleen maar ten goede kan komen. In het onderwijs heeft men te maken met hoog opgeleide professionals, die door de hoge taakbelasting vaak niet toekomen aan deze essentiële zaken. De noodzaak komt ook naar voren uit een Europese vergelijking, waaruit blijkt dat "de taakbelasting van de Nederlandse leraar in het algemeen in vergelijking met wat in het buitenland gebruikelijk is, omvangrijk genoemd moet worden."

Het mag duidelijk zijn, dat het hier om een aanzienlijke financiële investering gaat. Financiële ruimte die wel gevonden moet kunnen worden tegen de achtergrond van het feit, dat Nederland gemiddeld de helft tot driekwart uitgeeft van wat in ons omringende landen per leerling in het voortgezet onderwijs wordt uitgetrokken. Zeker als wij het onderwijs tot één van de kernpunten van het programma voor de komende vier jaar willen maken, dwingt het probleem ons tot een heldere politieke keuze.

Paul Valk, docent geschiedenis en voorzitter Medezeggenschapsraad Dr. Nassau College, Assen.

Eén van de bijna 700 amendementen op het verkiezingsprogramma dat op Congres 66 is behandeld betrof de titel van het verkiezingsprogramma. Oplettende bezoekers hebben wellicht opgemerkt dat de uitslag van de schriftelijke stemming, vanwege het medlaspektakel rond Els Borst, tijdens het congres niet is vermeld. Het congres heeft besloten de titel "Bewogen in Beweging" te handhaven.

Radio 1 journaliste Margriet van Lith is op congres 66 in Noordwijkerhout haar vulpen met inscriptie "Margriet van Lith" verloren. De eerlijke en sympathieke vinder kan kontakt opnemen met het Landelijk Secretariaat, tel.: 070 - 356 60 66.

Partijagenda

Bij het ter perse gaan van dit blad was de planning van aktiviteiten voor de verkiezingscampagne nog niet bekend. Voor data van aktiviteiten kunt u de agenda op de D66-website raadplegen: www.d66.nl. U kunt ook bellen met het campagneteam, tel.: 070 - 356 60 99.

24 maart	**Uitzending zendtijd Politieke Partijen**
28 maart	**Verkiezingsmarkt en Open Dag in de Tweede Kamer**
28 maart	**Leiden van een vergadering (OC) in Amersfoort**
3 april	**Eerste etappe "Stevig op Stap" in Pieterburen**
4 april	**Paarse Jongeren Conferentie in Amsterdam met Els Borst**
4 april	**Conflicthantering (OC) in Utrecht**
13 april	**Uitzending zendtijd Politieke Partijen**
17 april	**Nederland bekent kleur, Paul Wessels spreekt**
18 april	**Maak kennis met D66 (OC) in Den Haag**
25 april	**Training Speech en Presentatie (OC) in Amersfoort**

OC = Opleidingscentrum
SWB = Stichting Wetenschappelijk Bureau
CT = Campagneteam
Bel voor meer informatie: 070 - 3566066

Steun de campagne van D66

Doe een bijdrage op:

Giro 1.000.000 o.v.v. "Campagne"

Ingezonden mededeling

Bezoek:

de homepage van Michiel van Hulten

column

Judas

"Mijn naam is Willem-Alexander, kroonprins. Dat is overigens geen beroep - was het maar zo, dan kon ik me tenminste ziek melden of ontslag nemen. Nee, het is iets erfelijks.

Gelukkig heb ik sinds een paar weken ook een serieuze bezigheid: ik ben lid van het IOC. Het zal niemand zijn ontgaan, dankzij de heer Huibregtsen. Hij vond mij een 'judas', omdat ik ooit gezegd zou hebben dat baantje niet te nemen als ik gevraagd zou worden. Wat een onzin. Natuurlijk heb ik dat gezegd, maar iedereen weet toch dat je altijd moet ontkennen belangstelling te hebben als je echt gevraagd wilt worden. Hoe vaak heeft Jo Ritzen al niet beloofd niet terug te komen als minister?

En Samaranch belde. Ik heb toen net zolang bij m'n moeder gezeurd tot ze beloofde het er bij Kok door te drukken. Zo vlak voor de kabinetsformatie moet Kok wel een beetje meewerken - hij wil tenslotte straks ook weer premier worden. Maar dat soort akkefietjes kun je m'n moeder wel toevertrouwen.
M'n moeder. Ze hoopt nog steeds dat ik in haar voetsporen zal treden. Dan bedoel ik niet alleen het koningschap, maar ook de manier waarop ze zich met de politiek bezighoudt. Zij leest al die saaie nota's van ministeries, zij praat iedere week met de premier. En zij vindt politiek spannend.
Mij interesseert dat dus geen moer. Sport, dat vind ik spannend, dat snap ik ook. Bij sport is er altijd een duidelijke winnaar en er zijn duidelijke regels. Dat mis ik in de politiek. Neem nou die rel rond Sorgdrager en die PG's.
Randgroepjongeren breken een paar huizen af, de burgemeester wil er, terecht, z'n bed niet voor uitkomen en nog geen twee maanden later is de hoogste ambtenaar bij het OM ontslagen en vraagt de pers zich af of de minister haar departement wel in de hand kan houden. Alsof dat de oorzaak was dat die huizen aan puin gingen.

Volgens mij moeten er meer sportmensen in de politiek, Erica Terpstra zit er al, Ard Schenk is weer beschikbaar. En stel je eens voor dat Louis van Gaal in 't Torentje had gezeten. Als ik 't straks... Maar wacht eens, werkte jij vroeger niet bij de Volkskrant?"

"Nog steeds. Judas!" ◆

Fred Herrebout

een voorzitter

Pandemonium

Een verkiezingscongres vliegt voorbij: de aalscholvers op de Maasvlakte, de aasgieren van Beursplein 5, de spreeuwen van het Centraal Station. Een congres is een grote trek: soms vlak, soms enerverend. Dan weer balorig of principieel, afwisselend mierenneuken en bevlogen. En soms onbegrijpelijk, ik geef het te doen aan de nieuwe leden om in sneltreintempo de amendementen voorbij te zien vliegen: ontraden/overnemen, aangenomen/ verworpen. Zeshonderdnegentig amendementen in zeven uur, dat is één amendement per 40 seconden.

Een congres is de top van de ijsberg. Na drie jaar luisteren, lezen, praten en schrijven worden het door schrappen en samenvoegen 566 paragrafen. Bewogen in beweging. Langs de regio's en afdelingen: zes weken lang treden de leden van de Programmacommissie (PC) op, toelichting geven op het programma en reageren op voorstellen van amendementen. Misschien wel het leukst: discussie over landelijke thema's in het land. We komen snel terug in Aalten, Rotterdam, Groningen, Apeldoorn of elders. Tussen de kalkoenen en de oliebollen worden de (toen nog) 800 amendementen gelezen. De haviken in de PC ontraden 65% van de amendementen, de duiven nemen 75% over. Als alle poten geteld zijn neemt de PC 65% over. Zo wordt het programma radicaler, groener of preciezer. Na "drie koningen" begint het overleg met indieners om samen te voegen, te verplaatsen, in te korten, in te trekken. De telefoonrekening loopt op en E-Mail doet wonderen. De indieners, generalisten of specialisten zijn allen betrokken, bij het programma of bij het congres. Ze zijn de partij.

En dan: goed slapen. De amendementen ken je onderhand uit je hoofd, de tekst van het concept Verkiezingsprogramma ook. Je voelt je dan geprogrammeerd. Als u aan 522 denkt, kijk ik bij 10, maar 010 slaat op 358, 358 wil toch 189 schrappen. Maar 189 wordt ontraden t.g.v. 423. Hé was die van 423 ook niet de indiener van 522. Volgt u mij nog? De amendementen staan in het spoorboek, de volgorde op een kassabon en de adviezen in een herbarium. De woordvoerders hebben hun kaartjes bij de hand. Het katheder staat, de schijnwerpers zijn aan. Democratie in actie: heel veel administratie en een beetje inspiratie. Het is weer tijd voor verbeelding. ◆

Michiel Scheffer; Voorzitter Programmacommissie D66

D66 spreekt mij aan!

☐ Noteer mij als lid en stuur mij een welkomstpakket
☐ Stuur mij vrijblijvend een informatiepakket

Naam man/vrouw

Adres

Postcode/plaats

Telefoon

D66 DEMOCRATEN

Opsturen naar:
Landelijk Secretariaat D66
Postbus 660
2501 CR Den Haag

Inhoud

pag. 1 Congres 66 - besluitvorming
pag. 3 Landelijke Verkiezings Commissie
pag. 3 Hoofdbestuur
pag. 4 Stichting Wetenschappelijk Bureau
pag. 4 Opleidingscentrum
pag. 7 Bestelbon

Congres 66 - besluitvorming

(melding door Besluitvormingscommissie)

Congres 66 nam op 14 en 15 februari 1998, in Noordwijkerhout de volgende besluiten:
(de van een * voorziene stukken kunt U bestellen via de bestelbon elders in dit katern.
de van ** voorziene stukken zijn elders in dit katern afgedrukt)

Het verkiezingsprogramma werd onder de titel "**BEWOGEN IN BEWEGING**" vastgesteld. *

Voorts werden vastgesteld:

de contributieregeling 1999 *
de regio- en afdelingsbijdrageregeling 1999 *
het wijzigingsvoorstel Huishoudelijk Reglement, zoals gepubliceerd in Democraat 97/08 katern p. 6. *
het profiel voor de Eerste Kamerverkiezingen in 1999 **
het profiel voor de verkiezingen Europees Parlement 1999 **
het voorstel LVC inzake AR-verkiezingen 1998 **

Congres 65 nam het door de LVC voorgestelde tijdpad voor de Europese verkiezingen aan. Bovendien ging congres 66 bij acclamatie ermee accoord dat LVC en HB het in congres 65 vastgestelde tijdpad alsnog enigszins aanpassen, indien het belang van de kandidaten en de partij hierdoor gediend worden. Een eventueel aangepast tijdpad komt zo spoedig mogelijk beschikbaar. Nadere mededelingen volgen in de komende Democraat.

In congres 66 werden verkozen:

- de leden van de Stemadviescommissie voor de Eerste Kamerverkiezingen 1999, te weten:
  voorzitter: Wim Vrijhoef, leden: Hayo Apother, Tineke Knaap, Don van Lin, Henk Pijlman, Frank Dales en Tineke Stegeman.
- leden van de Stemadviescommissie voor de verkiezingen voor het Europees Parlement 1999, te weten:
  voorzitter: Boele Staal, leden: Lynde Blok, Lennart van der Meulen, Michel Groothuizen, Letty Demmers, Arjen Bouter en Nico Wegter.

Alsmede in besturen en commissies:

- **Dagelijks Bestuur secr. politiek**
  Minne Dijkstra (was: Fred Eisner)
- **Dagelijks Bestuur secr. buitenland**
  Wilfried Derksen (was: Marjanne de Kwaasteniet)
- **Hoofdbestuur, regio Gelderland**
  Hans Kroesen (2e termijn)
- **Hoofdbestuur, regio Utrecht**
  Ton Ouwehand (2e termijn)
- **Hoofdbestuur. regio Noord-Brab.**
  Roland de Bruyn (3e termijn, voor 1 jaar)
- **Financiële cie, lid**
  Ernst-Jan Broeckhuijsen
  (2 vacatures door vertrek Ernst Maas en René Willemsen)
- **Geschillencollege 2 leden**
  Lynde Blok (was: Piet van Kaam)
  Müslüm Yildirim (was: vacature)
- **SWB bestuur, 1 lid**
  Arno van der Avort (2e termijn)
- **Opleidingscentrum, 1 lid**
  Robert Viëtor (was: Hanneke Blom, die in congres 65 penningmeester van het OC werd)

Er werden Actuele Politieke Moties aangenomen met de volgende conclusies:

APM 66.8002 over XTC
verzoekt de Tweede Kamerfractie er bij het kabinet op aan te dringen dat onderzocht wordt welke wettelijke mogelijkheden voor handen zijn c.q. kunnen worden geschapen, om bij voorvallen van zinloos geweld, alsook bij andere rechtsstoornissen (zoals verkeersovertredingen), de urine van betrokkenen te testen op sporen van XTC-gebruik, en dit te laten meewegen als verzwarende omstandigheid bij vaststelling van de strafmaat

APM 66.8003 over het drugsbeleid van de VN
verzoekt de Tweede Kamerfractie en de ministers om in het jaarlijkse drugsdebat in de Tweede Kamer de noodzaak tot wijziging van het internationale drugsbeleid (niet alleen verbodsregistratie, maar ook een effectiever en menselijker drugsbeleid (harm reduction)) te onderschrijven en al hun invloed aan te wenden om Nederlandse bijdrage in de VN-conferentie in deze zin vorm te geven

APM 66.8004 over het klonen van dieren voor consumptie
verzoekt de fractie in de Tweede Kamer-, bewindslieden- alsmede leden in het Europees Parlement van D66 aktief te streven naar een verbod op het klonen van dieren voor consumptieve doeleinden,

APM 66.8005 over de energiebesparing bij liberalisering van de energiemarkt
spreekt uit dat:
- in wetgeving op het gebied van de liberalisering van de energievoorziening -te beginnen bij de elektriciteitswetwettelijke bepalingen worden opgenomen die tot doel hebben het realiseren van energiebesparing en een bepaald aandeel duurzame energie in het aanbod;
- in de wetgeving een heffingsgrondslag moet worden opgenomen waaruit energie-efficiency projecten kunnen worden gefinancierd.

APM 66.8006 over het systeem Aarde
draagt het Hoofdbestuur op te bevorderen dat binnen D66 onderzoek plaatsvindt naar middelen en actoren die fundamenteel kunnen bijdragen een economie te stimuleren die is gebaseerd op respect voor het natuurlijk absorptie- en herstelvermogen van het Systeem Aarde.

APM 66.8007 over Schiphol
spreekt uit dat:
- milieuwinst door stillere vliegtuigen, betere vliegprocedures en een selectiever groeibeleid niet alleen aan de luchtvaart ten goede moet komen, maar ook aan de bevolking in de vorm van minder geluidsoverlast;
- de aanbevelingen van de commissie in 't Veld, die beogen dat wordt uitgegaan van een zo getrouw mogelijke weergave van de werkelijk ervaren geluidhinder, worden na verder onderzoek overgenomen. Dit geldt met name voor het niet meetellen van de steeds grotere aantallen overvluchten van minder lawaaiige maar wel hinderlijke vliegtuigen. (afkap bij 65 dB);
- het aantal ernstig geluidsgehinderden dat buiten de wettelijke zonegrens woont -overeenkomstig eerdere afspraken- wordt teruggedrongen tot onder het huidige aantal van ca 40.000

Voorstel LVC inzake ex artikel 12.3 HR betreffende de verkiezingen Adviesraad 1998

Het congres van D66 in vergadering bijeen op 14 en 15 februari 1998 te Noordwijkerhout,

overwegende:
- dat het in overeenstemming met de bedoeling van het HR is dat kandidaten alleen in een partijfunctie of een vertegenwoordigende functie kunnen worden gekozen als uit een stemming blijkt dat zij over een bepaalde steun in de partij beschikken;

- dat ten aanzien van de Adviesraad-verkiezingen nog niet in het HR is geregeld hoeveel steun minimaal vereist is om voor verkiezing als lid of plaatsvervangend lid in aanmerking te komen;

verzoekt het HB
voor de volgende AR-verkiezingen een voorstel voor aanvulling van het HR terzake te doen;

besluit:
ten aanzien van de AR-verkiezingen in 1998 vast te stellen dat:

- bij een aantal kandidaten dat kleiner is dan of gelijk is aan het aantal direct te vervullen zetels, een kandidaat minimaal 50% van de geldige stemmen op zich verenigd moet hebben om voor verkiezing als lid van de AR in aanmerking te komen

- bij een aantal kandidaten dat groter is dan het aantal direct te vervullen zetels, een kandidaat minimaal 5% van de geldige stemmen op zich verenigd moet hebben om voor verkiezing in aanmerking te komen.

PROFIEL LID EERSTE KAMER

Ten behoeve van de verkiezingen voor de Eerste Kamer 1999 hebben de fractievoorzitter en de partijvoorzitter conform art. 18 van het Huishoudelijk Reglement een profiel opgesteld. Dit wordt door hen aan het congres 66 aangeboden ter goedkeuring.

Een lid van de Eerste Kamer van D66 moet in staat zijn om op een baanbrekende manier D66 over het voetlicht te brengen. Hij heeft de overtuigingskracht om anderen voor zijn keuzes te winnen.

Het is een typische D66-er die politiek vanuit zijn hart bedrijft, zich inleeft in groepen mensen die echt in de problemen zijn en toch rustig en verstandig blijft wegen temidden van polariserende partijen.

Het is iemand die van nature een voorkeur heeft voor vernieuwing, bereid om risico's te nemen en te leren van zijn fouten. Een open, recht door zee mens, geen plastic politicus.

Hij heeft een sterke band met de partij, draagt het D66 standpunt uit en voorziet dat in de Eerste Kamer van zijn stem.

Hij is een teamspeler met politieke ervaring die zelfstandig werkt. Hij heeft de tijd (dinsdag de gehele dag plus één andere dag in de week) en de mentaliteit om hard te werken en is inzetbaar tijdens de verkiezingscampagne.

1) Het lidmaatschap van de Eerste Kamer is een deeltijdbaan. van belang is dat kandidaten voor de overige tijd aktief zijn op maatschappelijk terrein.

2) Ervaring op politiek terrein is een pré.

PROFIEL LID EUROPEES PARLEMENT

Als boegbeeld van de partij op Europees niveau moet een lid van de Europese fractie een vernieuwende, stimulerende en wervende rol kunnen vervullen. D66-leden van het EP moeten de overtuigingskracht hebben om het Europese verkiezingsprogramma van D66 om te zetten in concreet politiek handelen en om anderen voor deze keuzes te winnen.

De D66 Europarlementarier is een D66-er die politiek vanuit zijn hart bedrijft, oog heeft voor de verschillende belangen in de internationaliserende samenleving, zich inleeft in de echte problemen van de mensen en toch rustig en verstandig blijft wegen te midden van polariserende partijen.

Het is iemand die van nature voorkeur heeft voor vernieuwing, openstaat voor ideeën en opvattingen van anderen en goed in staat is om te gaan met andere (politieke) culturen.

Het D66-lid van het EP is een teamspeler, heeft een sterke band met de partij, draagt het D66 standpunt uit en voorziet dat in het Europees Parlement van zijn stem. Het werk in het Europees Parlement vereist van zijn leden de bereidheid langdurig en onreg
elmatig te werken in binnen- en buitenland.

Het lid heeft tenslotte kennis van de Europese structuren en samenwerkingsverbanden en spreekt diverse Europese talen.

(Het lid is vanzelfsprekend inzetbaar tijdens de verkiezingscampagne.)

Landelijke Verkiezingscommissie

VERKIEZINGEN EERSTE KAMER 1999:

- De aanmeldingstermijn voor de kandidaatstelling voor de Eerste Kamer der Staten Generaal zal beginnen op 18 maart 1998.
- De aanmeldingstermijn voor de kandidaatstelling voor de Eerste Kamer der Staten Generaal zal sluiten op 19 augustus 1998.
- De poststemming van de interne verkiezingen zal worden geopend op 11 november 1998.
- De poststemming van de interne verkiezingen zal sluiten op 18 december 1998.
- De presentatie voor de interne verkiezingen zal zijn van 25 november tot en met 11 december 1998.

VERKIEZINGEN EUROPEES PARLEMENT

- De aanmeldingstermijn voor de kandidaatstelling voor het Europees Parlement zal beginnen op 18 maart 1998.
- De datum waarop de kandidaatstellingtermijn voor het Europees Parlement zal sluiten, zal nader bekend worden gemaakt.

VERKIEZING LIJSTTREKKER

Op congres 66 is mevrouw E. Borst verkozen tot lijsttrekker. Ten aanzien van de lijstvolgorde betekent dit dat de heer Th. de Graaf, die aanvankelijk naar aanleiding van de tweede poststemming op plaats 1 was geëindigd, de tweede plaats op de lijst zal gaan innemen.

Hoofdbestuur

REGIO- EN AFDELINGSAFDRACHTREGELING 1999

AFDRACHTREGELING 1999

Het Voorjaarscongres 1998 zal de afdrachtregeling 1999 vaststellen. Sinds 1995 is de afdrachtregeling sterk verbeterd. Werd in 1995 nog in totaal fl. 13,50 per betalend lid uitgekeerd, in 1998 zal dat bedrag zijn gestegen tot in totaal fl. 18,50 per betalend lid (een stijging van 11% per jaar). Afdelingen ontvangen in 1998 fl. 11,- per betalend lid en regio's fl. 7,50.

Aan het Voorjaarscongres wordt voorgesteld de afdrachtregeling 1999 ten opzichte van de regeling in 1998 niet te wijzigen. Hoewel de financiële positie van D66 als gevolg van teruglopende contributie-inkomsten en stijgende uitgaven vanwege de verkiezingen (die ook in 1999 zullen plaatsvinden) sterk onder druk staat, wordt derhalve ook in 1999 niet bezuinigd op de afdrachten aan afdelingen en regio's.

Activiteiten aan de basis

In 1996 zijn de mogelijkheden voor subsidies aan afdelingen en regio's sterk verruimd. Het budget werd opgehoogd tot fl. 20.000. In 1997 zal dit bedrag waarschijnlijk geheel worden uitgekeerd. Er mag daarom worden geconcludeerd dat de regeling geheel aan de verwachtingen voldoet. Voorgesteld wordt om het bedrag voor activiteiten aan de basis ook voor 1999 vast te stellen op fl. 20.000.

De afgelopen periode heeft geleerd dat er vaak geen helder onderscheid gemaakt kan worden tussen subsidies in het kader van activiteiten aan de basis en subsidies in het kader van politieke podia. Besloten is om beide subsidiebudgetten samen te voegen, zodat een meer optimaal gebruik kan worden gemaakt van beide subsidiemogelijkheden. Voor politieke podia gaat het om een bedrag van fl.25.000,-. In totaal bedraagt het subsidiebudget daarom fl. 45.000,-. Indien de samenvoeging aanleiding geeft de subsidievoorwaarden te wijzigen, zullen de besturen van afdelingen en regio's hiervan op de hoogte worden gesteld.

Robert van Lente
penningmeester Hoofdbestuur

Stichting Wetenschappelijk Bureau

IDEE

Idee is het politiek-wetenschappelijk tijdschrift van het wetenschappelijk bureau van D66. Idee bevat interviews, analyses, commentaren en achtergrondartikelen over ontwikkelingen die relevant zijn voor de politiek. Idee verschijnt 6 x per jaar en een abonnement kost *f* 74,—; losse nummers van een lopende jaargang *f* 12,50.

Idee nummer 1, 1998

De stormloop van D66
Beschouwingen en statements over de politieke strategie van D66.
D66 heeft drie stormlopen op het politieke systeem van Nederland ondernomen. De eerste vond plaats in 1966 en ging vooral uit van de staatsrechtelijke hervormingen, die het bestel moesten opblazen. De tweede was de progressieve samenwerking en de vorming van het kabinet Den Uyl in 1972. En de derde was de vorming van Paars. De eerste twee zijn mislukt, alleen de derde was succesvol. Maar net als bij de vorige stormlopen dreigt er ook nu weer een fors electoraal verlies voor de partij. Hoe komt dat toch? In dit themanummer van Idee wordt gekeken naar de achtergronden van de progressieve samenwerking, de vorming van het kabinet Den Uyl en een vergelijking gemaakt met de totstandkoming van Paars in 1994. Deze vergelijkingen in een tijdsbestek van twintig jaar werpen een bijzonder licht op de politieke strategie van D66. De belangrijkste conclusie is dat de partij moeite heeft om de eigen verrichtingen en bijdragen goed over het voetlicht te brengen. De stormlopen van D66 vervagen in de herinnering van de kiezer, evenals de resultaten ervan. Hans van Mierlo, Bas de Gaay Fortman, Paul Lucardie, Henk Hofland en Laurens Jan Brinkhorst over het tragische zweven van D66 tussen zichtbaarheid en onzichtbaarheid.

Inhoud:
De stormloop van D66
Geen bijwagen maar locomotief
Een gesprek met Hans van Mierlo over de geboortepapieren van D66, over D66 als onzichtbare ideeënlocomotief en over het verraad van de PvdA.
door Pien van der Hoeven

De onzichtbare democraten
door Paul Lucardie
Over de bijdrage van D66 aan het kabinet-Den Uyl en de lijdzame houding van de Democraten tegenover de eigen onzichtbaarheid.

Den Uyl en de breuk met de verzuiling
In gesprek met Bas de Gaay Fortman jr.
Volgens deze hoofdrolspeler bij de progressieve samenwerking werd de basis daarvoor gelegd in de Nacht van Schmelzer en profiteerde zelfs Paars nog van het anti-confessionele sentiment van toen. De visie van een eeuwige buitenstaander.

Van Keerpunt tot Paars
Getuigenissen van en mijmeringen over het meest progressieve kabinet van de Twintigste Eeuw. Statements van Henk Hofland, Laurens Jan Brinkhorst en Ruud Lubbers.

En verder:

Good Governance
door Peter Ras
Mensenrechtenbeleid en ontwikkelingssamenwerking moeten nauwer op elkaar worden betrokken. Ras over de principes van Good Governance.

Ruimtelijke Ordening en de contra-mal
In gesprek met Hein Struben
De voorzitter van de SWB-werkgroep Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting over de enorme politieke belangstelling voor de inrichting van Nederland en desondanks het gebrek aan regie van de overheid daarbij.

Zoals gebruikelijk vindt u tenslotte in Idee ook Commentaar, Van Lierop, Pen Pensée en Signalementen.

Opleidingscentrum

Trainingen en cursussen

TEAMVORMING VOOR RAADSFRACTIES

Net een nieuwe raadsfractie gevormd? Dan is nu wellicht het moment aangebroken voor een training 'Teamvorming'. Deze training is speciaal bestemd voor fracties, eventueel samen met een steunfractie of fractiemedewerker. Het doel van de training is om de kracht van de fractie te verbeteren op basis van ieders persoonlijke kwaliteiten. Tijdens deze training wordt onder meer gebruik gemaakt van het 'Kwaliteitenspel' en enkele intensieve oefeningen.
De specifieke invulling van deze training vindt plaats in overleg met de fractie. Aan de training zijn twee serieuze voorwaarden verbonden: de gehele fractie moet eraan deelnemen en er dient geen acuut en ernstig conflict binnen de fractie te spelen. Voor verdere inlichtingen over deze training kunt u contact opnemen met het Opleidingscentrum (tel. 070 - 3566066). Kosten in overleg.

ORIËNTATIE OP HET STATENWERK

28 maart

Op 3 maart 1999 vinden wederom de verkiezingen voor Provinciale Staten plaats. Ter voorbereiding hierop organiseert het Opleidingscentrum een bijeenkomst op 28 maart in **Utrecht**, bestemd voor diegenen die zich nader willen

EUROPEES PARLEMENT

D66 ELDR

EUROPA BULLETIN

Middels het Europa Bulletin houdt de Eurofractie van D66 de leden op de hoogte van standpunten die namens D66 in het Europees Parlement worden ingenomen

---

INFORMATIEPOLITIEK IN DE EUROPESE UNIE

Sinds jaar en dag wordt het imago van de EU bij het grote publiek bepaald door lange nachtzittingen van de ministers van landbouw, door het collectieve falen van Europa in het voormalig Joegoslavië, door de ongrijpbare bureaucratie van de Europese Commissie en de schandaaltjes van het nog steeds rondreizende Europees Parlement. Geen wonder dat de waardering van de bürger voor wat gemakshalve "Brussel" wordt genoemd zeer gering is en ook in Nederland regelmatig voedsel geeft aan populistische anti-Europa gevoelens.

Positieve berichten over de humanitaire hulp die de Europese Unie als grootste donor geeft, over het krachtige optreden van de EU tijdens de klimaatconferentie in Kyoto of over het fundamentele proces van de uitbreiding kunnen hieraan weinig afdoen.

Daarom blijft goede informatie (geen propaganda!) een essentieel vereiste. Het Europees Parlement zag al heel vroeg in dat het door de Unie gefinancierde voorlichtingsbeleid moest worden herzien. Het offensief kwam vanuit de begrotingshoek. In 1996, 1997 en 1998 plaatste het Parlement op aanraden van Laurens Jan BRINKHORST en de andere begrotingsrapporteurs de kredieten voor het informatiebeleid in de reserve. Als voorwaarden voor het vrijgeven van deze kredieten stelde het EP: groter toezicht op het gebruik van de kredieten, effectievere parlementaire controle, zowel op de inhoud als op de omvang van het beleid en betere programmering en uitvoering van het beleid. Dit laatste werd mogelijk gemaakt door een concentratie van de middelen in de vorm van drie voorlichtingscampagnes die in 1997 van start zijn gegaan: 'Citizens First' over de voordelen van de interne markt, 'Samen Europa opbouwen' over de inzet van de herziening van de verdragen en de Euro campagne (helaas heeft Nederland het wat het laatste betreft in 1997 laten afweten). Met betrekking tot deze drie onderwerpen begint het proces zijn vruchten af te werpen maar is nog onvoldoende ontwikkeld.

Daarom heeft Laurens Jan BRINKHORST met een aantal andere collega's in het Europees Parlement een nieuw initiatief genomen met als doel de informatiepolitiek voor het publiek toegankelijker te maken. De eerste stap is het coördineren en waar mogelijk bundelen van de informatieactiviteiten van de Europese Commissie en het Europees Parlement door samenvoeging van de voorlichtingbureaus in de hoofdsteden en het opzetten van gemeenschappelijke diensten in Brussel (bijvoorbeeld documentatiecentra). Hierdoor wordt er een eind gemaakt aan het versnipperde beeld dat de informatie van de Commissie en het Europees Parlement geeft. Verder moeten de informatieactiviteiten zo dicht mogelijk bij de burger worden uitgevoerd, dus gedecentraliseerd. Ook moet het gebruik van de nieuwe informatienetwerken en -technieken worden bevorderd. Het meer gestroomlijnde informatiebeleid moet er toe leiden dat de burgers voorzien worden met duidelijke informatie waardoor zij zelf het belang van Europese integratie kunnen inschatten.
Binnenkort wordt over dit nieuwe initiatief in de plenaire zitting van het EP besloten.

Voor meer informatie: Laurens Jan BRINKHORST

NEDERLAND LAAT KANSEN LIGGEN IN BRUSSEL

Nederland is te laat begonnen met lobbyen voor provincies en regio's die in aanmerking komen voor fondsen uit de nieuwe budgetlijn voor plattelandsvernieuwing, waaraan de Europese Commissie op dit moment de laatste hand legt Door politieke desinteresse en laksheid van de ministeries van Financiën en Landbouw loopt Nederland de kans veel geld te laten liggen in Brussel, aldus Johanna BOOGERD.

Vanaf het jaar 2000 is jaarlijks ruim vier miljard gulden, binnen het landbouwbudget van de EU, beschikbaar voor landelijke gebieden in Europa. Met dit budget wordt plattelandsvernieuwing gestimuleerd door ruimte te bieden aan nieuwe diensten op het platteland zoals bosbouw, natuurbeheer, en (cultuur)toerisme. BOOGERD pleit al langere tijd voor een plattelandsvernieuwingsbudget. Centraal bij een breed plattelandsbeleid staat een duurzame groei waarbij landelijke gebieden aantrekkelijk worden om te werken en te leven. Dit kan volgens BOOGERD bereikt worden door een grotere diversificatie van economische en sociale activiteiten naast de landbouw.

Landen als Groot-Brittannië en Zweden proberen bij de Commissie invloed uit te oefenen op de, in de stijgers staande, criteria. Ook proberen lidstaten nu reeds claims te leggen op de verdeling van de middelen. BOOGERD is bang dat de geschiedenis van Flevoland zich gaat herhalen. Doordat destijds te laat werd ingeschoten op de structuurfondsen is Nederland bij de verdeling van de gelden onevenwichtig uit de bus gekomen, met grote imagoproblemen voor Flevoland en Nederland als gevolg. Door de netto-betalersdiscussie die zich in Nederland, vooral door toedoen van de VVD, toespitst op een lagere bijdrage worden de kansen op een hogere ontvangst verkwanseld.

Voor meer informatie: Johanna BOOGERD

UNIE MOET TEGENOVER IRAK ÉÉN FRONT VORMEN

Irak heeft openlijk te kennen gegeven de uitspraken van de Veiligheidsraad te willen negeren. De blokkades van de inspecties door het VN-inspectieteam, UNSCOM, is een onacceptabele zaak. De vernietiging van de massa-vernietigingswapens van Irak is niet slechts een zaak van de VS, maar van de gehele wereld. De internationale rechtsorde staat op het spel, indien we nu niet optreden.

Dat mogen we niet alleen aan de VS overlaten. Europa moet als één blok optreden. Het is een schande, dat Europa weer zo verdeeld is.

De Fransen laten zich te veel leiden door economische belangen. Ook de Britten zijn niet erg constructief. Ze houden geen rekening met hun positie als EU-voorzitter door zo uitgesproken stelling nemen aan de kant van de Amerikanen. Het EP heeft het Britse Voorzitterschap uitleg te komen geven in Straatsburg. Voorlopig heeft het geweigerd, omdat hij de Europese verdeeldheid niet graag toont.

Op initiatief van Jan-Willem BERTENS wil de ELDR-fractie geen concessies doen aan Irak. De inspecties moeten zonder belemmeringen worden uitgevoerd. Militaire interventie moet een geloofwaardig, maar laatste redmiddel zijn om dit doel te kunnen bereiken. Het mandaat van de VN Veiligheidsraad van november 1997 volstaat; een nieuw mandaat is niet noodzakelijk. Aangezien er grote praktische problemen kleven aan de militaire interventie, is brede consensus hiervoor wenselijk. Met het verstrijken van de tijd zullen de Russen en Fransen waarschijnlijk gaan beseffen, dat diplomatieke middelen uitgeput worden. Een nieuw mandaat van de VN-Veiligheidsraad moet alleen worden gezocht, indien die zonder problemen te verkrijgen is.

Voor meer informatie: Jan-Willem BERTENS

DE TOEKOMST VAN DE AANVULLENDE PENSIOENEN IN EUROPA

Al vanaf 1960 wordt in Europa nagedacht over de mogelijkheid om ten gunste van migrerende werknemers te komen tot een coördinatie van de aanvullende pensioenstelsels. Voor de wettelijke stelsels van sociale zekerheid, zoals de AOW, bestaan hierover al lange tijd voorschriften. De Europese Commissie probeert een discussie op gang te brengen over het, in veel landen van de EU politiek gevoelige, onderwerp van aanvullende pensioenen. Johanna BOOGERD geeft vanuit het Europees Parlement advies aan de Commissie.

BOOGERD roept de Commissie op duidelijkheid te verschaffen over de omvang van de financiële gevolgen van de euro voor de pensioenuitvoerders in Europa. Ook verzoekt ze lidstaten bepalingen in nationale wetgevingen inzake aanvullende pensioenvoorzieningen weg te nemen die de mobiliteit van werknemers belemmeren. Hierbij is te denken aan wachttijden. Zo wordt in Duitsland pas pensioen opgebouwd nadat tien jaar bij het bedrijf is gewerkt ! Tot slot roept BOOGERD op tot Europese wetgevingsvoorstellen die het recht op Europese waarde-overdracht regelen voor werknemers die wisselen van werkgever of lidstaat, en voorwaarden geeft waaronder het mogelijk is de pensioenvoorziening te continueren bij de oorspronkelijke pensioenuitvoerder.
Het gaat BOOGERD dus om een gunstige ontwikkeling van de aanvullende pensioenen in de EU. In Nederland vallen hier de, veelal, verplichte bedrijfspensioenfondsen ('tweede pijler') en de levensverzekeringen ('derde pijler') onder. De structuur en de omvang van het pensioenstelsel blijft uitdrukkelijk een nationale zaak. Dit geldt zowel voor aanvullende stelsels als wettelijke pensioenen zoals de AOW ('eerste pijler').

Voor meer informatie: Johanna BOOGERD

OPENHEID NODIG OVER WAPENEXPERIMENTEN IN IONOSFEER

Tijdens een hoorzitting in de Subcommissie Veiligheid en Ontwapening van het EP, onder voorzitterschap van Jan-Willem BERTENS, bleek, dat de Amerikaanse regering in het geheim opdracht heeft gegeven tot onderzoek naar gebruiksmogelijkheden van energie in de ionosfeer, één van de lagen van de dampkring. Onder de naam HAARP - High-frequency Active Auroral Research Project - werden reeds 60 zeer krachtige antennes geplaatst, waarmee de ionosfeer wordt verwarmd. Deze verwarming stelt wetenschappers in staat om de overvloedig aanwezige energie aan te wenden voor tal van doeleinden.

De Amerikaanse regering maakt slechts melding van mogelijkheden inzake verbetering van communicatie met onderzeeërs en onderzoek onder het aardoppervlak. Tal van andere mogelijkheden worden echter verzwegen. Wetenschappers spraken tijdens de hoorzitting in het EP over HAARP als een enorm krachtig laser-achtig wapen en leggen een link met "Star Wars". Bovendien kan communicatie in grote gebieden volledig worden gemanipuleerd en stilgelegd.

Met de experts, maakten de Europarlementariërs zich grote vragen over milieueffecten. De beschadiging van de toch al fragiele ionosfeer naast de problemen met de ozon-laag kan de aarde zich niet veroorloven.
Vele Parlementsleden concludeerden dat openheid en parlementaire waakzaamheid geboden was en dat nationale parlementen moesten worden geinformeerd. De weigering van de VS en de NAVO om vertegenwoordigers te sturen was tekend voor de geheimzinnigheid.

Voor meer informatie: Jan-Willem BERTENS

AUTO-OIL PROGRAMMA NADERT VOLTOOIING

De komende maanden zal het zogenaamde Europese auto-oil programma zijn afronding vinden. Dit pakket van wetgevingsvoorstellen, waaraan eerder op deze pagina's aandacht is besteed, zal moeten leiden tot een aanzienlijke vermindering van de uitstoot van schadelijke stoffen door auto's en vrachtwagens. Halverwege 1996 presenteerde de Europese Commissie haar voorstellen waaraan zij samen met de olie-en auto-industrie gedurende drie jaar gewerkt had. De olie-industrie was hierbij betrokken aangezien de Commissie strengere milieunormen wilde opleggen aan deze industrie. De transportsector neemt namelijk een steeds grotere rol in bij de vervuiling van ons milieu. Door de brandstoffen schoner te maken, onder andere door het zwavelgehalte te verminderen en lood in brandstoffen te verbieden, kunnen goede resultaten geboekt worden. Immers, schonere brandstof heeft invloed op de uitstoot van het huidige wagenpark. Ook een oude auto zonder katalysator zal minder gevaarlijke stoffen uitstoten indien de brandstof schoner is. Om dezelfde reden was ook de auto-industrie erbij betrokken.

Hoewel auto's van nu al 90% minder vervuilen dan enkele decennia geleden, kunnen ook daar door technologische verbeteringen grote vorderingen gemaakt worden.

Binnen de Raad heeft de Nederlandse regering een grote rol gespeeld bij de totstandkoming van dit dossier. Tijdens haar voorzitterschap heeft Nederland het voor elkaar gekregen de Raad achter strengere maatregelen te krijgen. Tot veler verbazing is het Nederland gelukt om ook lidstaten met een in moeilijkheden verkerende auto- en/of olie-industrie met het voorstel in te laten stemmen. Dit was een van de grootste Europese successen van het paarse kabinet. Een en ander was echter nog niet tot volle tevredenheid van het EP. Momenteel bespreekt het EP het compromis dat in de Raad tot stand is gekomen, maar zoals het er nu naar uitziet zal het Parlement zijn goede wil tonen en trachten nader tot de Raad te komen, om op die wijze de vervuiling door het wegverkeer nog meer te verminderen.

Indien over een aantal maanden de laatste hand aan deze vergaande wetgeving is gelegd, kan met recht gesproken worden van een overwinning voor het milieu. Daarbij kan het EP de grootste rol opeisen, maar succes was niet mogelijk geweest zonder de nodige samenwerking vanuit de Raad, vooral onder voorzitterschap van Nederland. Het auto-oil programma zal dan in de boeken komen als een van de belangrijkste wapenfeiten van het Europees Parlement.

Voor meer informatie: Doeke EISMA

COLOFON

Het Europa Bulletin wordt samengesteld door de Eurofractie D66. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de leden van het Europees Parlement:

Jan-Willem BERTENS: +32.2284.5602
Medewerker: Leon PEIJNENBURG

Johanna BOOGERD: +32.2284.5795
Medewerker: Martin VAN 'T ZET

Laurens Jan BRINKHORST: +32.2284.5796
Medewerker: Catharina DE LANGE

Doeke EISMA: +32.2284.5797
Medewerkers: Gerben Jan GERBRANDY/ Babette GRAEBER

Contactpersoon van de Eurofractie in Nederland:
Arthur van BUITENEN: 06-5581.1639

Persvoorlichter: Tessa MAAS: 06-5398.3759

oriënteren op het reilen en zeilen van de Provinciale Staten. Op zaterdag 7 november wordt een vervolgcursus georganiseerd. Deze is met name bestemd voor diegenen die zich uiteindelijk gekandideerd hebben voor de Provinciale Staten. Prijs *f* 17,50.

LEIDEN VAN EEN VERGADERING

28 maart en 13 juni

Binnen D66 heeft iedereen wel eens te maken met het leiding geven aan discussies en vergaderingen. Dat kan zijn tijdens bijvoorbeeld werkgroep- of commissievergaderingen, afdelings- of fractievergaderingen. De training is op 28 maart in **Amersfoort** en op 13 juni in **Groningen**. Het doel is om de vergaderingen de moeite en tijd waard te laten zijn. De gespreksleider speelt daarbij een cruciale rol. Deze moet kunnen omgaan met vergadertechnische aspecten als: structuur aanbrengen en tijd beheersen, analyseren en samenvatten, de stemming goed houden en besluiten (laten) nemen. Tijdens enkele intensieve oefeningen krijgen de deelnemers hiermee te maken. Deelnamekosten *f* 45,00 (inclusief lunch).

CONFLICTHANTERING

4 april en 2 mei

Wie actief is in de politiek zal van tijd tot tijd geconfronteerd worden met 'lastige' mensen,
bijvoorbeeld in vergaderingen, bijeenkomsten of tijdens een presentatie. Soms luistert men niet, probeert men u een hak te zetten of zelfs onderuit te halen.
Met deze training leert u enkele technieken om tijdens dergelijke confrontaties op de juiste wijze met de mensen om te gaan. Er wordt gewerkt met verschillende, op de praktijk gerichte oefeningen en er is een uitstekende instructievideo. De training is op 4 april in **Utrecht** en op 2 mei in **Den Haag**. Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (inclusief lunch).

MAAK KENNIS MET D66 18 APRIL

Een kennismakingsdag is gericht op nieuwe of ontwakende leden. Twee ervaren D66-ers schenken aandacht aan de belangrijkste ideeën en doelstellingen van D66.
Deelnemers krijgen alle gelegenheid tot het stellen van vragen en er wordt aangegeven hoe u actief kunt worden binnen de partij. De bijeenkomst is op 18 april in **Den Haag**. Deelnamekosten: *f* 20,00.

OPZETTEN VAN EEN WEBSITE

Rond april (de eerder vermelde datum 21/3/98 vervalt helaas) is er weer een training 'Opzetten van een website' in **Amsterdam**. Hierbij wordt getoond hoe afdelingen een eigen website kunnen opzetten, hoe een (home)page in elkaar zit, welke hulpmiddelen je nodig hebt en hoe je de publiciteit rondom je page aanpakt.
Van de deelnemers wordt voorkennis van pc's met Windows verwacht en enige kennis van Internet met Word en Wordperfect for windows. U kunt uw interesse hiervoor aangeven en u krijgt dan z.s.m. bericht van ons over de definitieve cursusdatum. Deelnamekosten: *f* 20,00

SPEECH EN PRESENTATIE

25 april en 6 juni

In de politiek zijn communicatieve vaardigheden onmisbaar voor het behalen van succes. Tijdens deze training is intensief aandacht voor de belangrijkste onderdelen van een presentatie. Aan de hand van verschillende oefeningen komen zaken aan de orde zoals de voorbereiding van een speech, het gebruik van hulpmiddelen, de vorm en inhoud van de presentatie, de spelregels tijdens de speech, plankenkoorts en een evaluatie. In een kleine groep deelnemers is veel ruimte en aandacht voor het individu. De training wordt op 25 april in **Amersfoort** en op 6 juni in **Amsterdam**. Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (incl. lunch).

LET OP: de training Speech en Presentatie op 25 april te **Amersfoort** én de training Leren Debatteren op 9 mei, eveneens te **Amersfoort**, kunt u combineren. Hiermee haalt u veel meer rendement uit uw training. Op de inschrijfbon is met deze combinatie-mogelijkheid rekening gehouden.

LEREN DEBATTEREN

9 mei (combinatie-training: zie hierboven) en 16 mei

Politiek debat kan gevoerd worden in eigen politiek verband, de afdeling of fractie, of in politieke arena's zoals de raadszaal, een forum of de kroeg. Debatvaardigheden zijn essentieel om in discussies uw standpunten te kunnen onderbouwen en uzelf (en D66) te profileren. Te profileren op zo'n manier dat de toehoorders uw argumenten begrijpen en uw standpunt gaan steunen. Debatteren en presenteren hebben veel overeenkomsten met elkaar. Het verschil zit in de interactie tussen de sprekers. Dit maakt een debat tot een spannende gebeurtenis. Tijdens deze training 9 mei in **Amersfoort** is er aandacht voor de voorbereiding en de opbouw van het debat, voor debattechniek en presentatievaardigheden. Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (inclusief lunch en documentatie).

Op zaterdag 16 mei organiseert het Opleidingscentrum in **Utrecht** een debat-training voor *gevorderden*. Deze training is bestemd voor diegenen die reeds eerder een training Speech en Presentatie òf een reguliere training Leren Debatteren volgden, hetzij beschikken over de nodige praktijkervaring in het voeren van het debat. Deze training vereist nadrukkelijk meer ervaring van de deelnemer. Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (inclusief lunch).

GEMEENTEFINANCIEN

2 mei

Raadslid zijn en niets van gemeentefinanciën weten, dat is een ongewenste combinatie. Beginnende raadsleden krijgen tijdens deze training een beter inzicht in (het beïnvloeden van) de gemeentelijke geldstroom. Een moderne gemeente kan men beschouwen als een non-profit bedrijf dat doelmatig en doeltreffend functioneert. De raad heeft verschillende instrumenten om dit bedrijf te sturen. Dat zijn: voor- en najaarsnota, (meerjaren-)begroting, kwartaalrapportages, jaarrekening en begrotingswijzigingen. Hoe gaat u hier als raadslid mee om? De cursus wordt op 2 mei in **Utrecht** gehouden. Kosten *f*45,00 (inclusief lunch en documentatie).

OMGAAN MET DE MEDIA

16 mei

Hoe gaat u om met journalisten, verslaggevers en andere nieuwsjagers? Hoe kunt u een goed contact onderhouden met de lokale en regionale pers? Is er verschil tussen mondelinge en schriftelijke pers? Tijdens deze training wordt geoefend aan de hand van op de praktijk afgestemde rollenspellen. De training wordt gegeven in **Utrecht** op 16 mei. Kosten *f* 45,00 (inclusief lunch en documentatie).

WETHOUDERSBIJEENKOMSTEN

18 april en 15 mei

In 1998 worden door Bestuurdersvereniging en Opleidingscentrum diverse bijeenkomsten georganiseerd voor D66-wethouders. Op 18 april is dit in **Utrecht** en op 15 mei in **Bodegraven**. Noteer deze data alvast in uw agenda! Wethouders ontvangen over het programma later bericht thuis.
Later dit jaar worden meer bijeenkomsten georganiseerd.

BROCHURES

D66 EN DE PRAKTIJK VAN HET RAADSWERK *(geheel herziene versie)* Prijs: *f* 17,50
"Al doende leert men" is de open deur waardoor tal van raadsleden het gemeentehuis binnenstappen. Het is zeker waar dat de praktijk de beste leerschool is, daar staat tegenover dat het beginnend raadslid zich goed kan voorbereiden. Deze publicatie biedt een globaal inzicht in wet- en regelgeving en geeft tegelijk aan hoe het raadslid daarmee kan omgaan. Verder informatie over interne en externe relaties, strategie, tactiek en financiën. Onmisbaar voor een ieder die zich kandideert.

VAARDIGHEDEN VOOR HET POLITIEKE VAK. Prijs: *f* 7,50
In deze brochure worden de belangrijkste vaardigheden beschreven voor het politieke vak. Over welke eigenschappen moet je als politicus beschikken, waar moet je goed in zijn en hoe kun je werken aan aspecten waarin je wat minder goed bent? Aandacht voor de volgende onderwerpen: spreken in het openbaar, debatteren, vergaderen, omgaan met conflicten of lastige mensen, en onderhandelen. In een bijbehorende profielschets van het raads- en statenlid wordt een en ander op een rij gezet. Het Opleidingscentrum sluit hierbij in haar trainingsaanbod geheel aan.

GEMEENTE EN FINANCIËN. Prijs: *f* 10,00
Een praktische handleiding voor gemeenteraadsleden. Allereerst wordt ingegaan op geldstromen, inkomsten en uitgaven van de gemeente. Daarna volgt een beschrijving van de cyclus van financiële documenten en het 'financiële instrumentarium' (productbegroting, kengetallen). Naast de nodige feitenkennis vindt u in deze brochure vooral ook ideeën en concrete voorbeelden waarmee de lokale politicus instrumenten krijgt aangereikt.

LEIDRAAD VOOR DE AFDELING. Prijs: *f* 15,00
Brochure waarin voorschriften en regels uit Statuten en Huishoudelijk reglement van D66 inzichtelijk worden gemaakt. Bevoegdheden, rollen en taken van voorzitter, penningmeester, secretaris, secretaris politiek en van het 'gewone' bestuurslid worden beschreven. Daarnaast is aandacht voor de politieke taak van de afdeling en de verhouding tot de gemeenteraadsfractie.

(alle bovengenoemde prijzen zijn exclusief porto)

VOOR DE DRAAD

Een veelzijdig tijdschrift over lokale en provinciale politiek. Voor de Draad verschijnt elf maal per jaar met informatieve artikelen, actualiteiten, scherpe columns, interviews over lokale en regionale gebeurtenissen en vergelijkingsmateriaal.
In het zojuist verschenen maartnummer een interview met D66-wethouder Frank Dales uit Alphen aan den Rijn, die wil laten zien dat het wel degelijk uitmaakt wanneer er een D66-wethouder aan het roer zit. Ook is er o.a. aandacht voor de Lokale Agenda, geestelijke zorg, al of niet collegedeelname, waterschapsverkiezingen en het XTC-beleid in Amsterdam.
Een abonnement op Voor de Draad kost *f* 52,50 per jaar. *Bel voor meer informatie het Opleidingscentrum 070 - 3566066.*

Bestelbon

LANDELIJK SECRETARIAAT

IK BESTEL:

O een materialenbestellijst
O flop met planningen EK EP AR PS
O herziene pagina ... Huishoudelijk Reglement
O kandidaatstellingsformulier verkiezingen Eerste Kamer 1999
O kandidaatstellingsformulier verkiezingen Europees Parlement 1999
O lijst amendementen verkiezingsprogramma met status na congres (aangenomen, verworpen, vervallen, ingetrokken)
O planning EK verkiezingen 99 op papier
O planning EP verkiezingen 99 op papier
O planning AR verkiezingen 99 op papier
O planning PS verkiezingen 99 op papier
O proces-verbaal verkiezingen besturen en commissies congres 66
O verkiezingsprogramma 1998 - 2002

De papieren planningen en formulieren krijgt u (in enkelvoud) gratis, voor floppen met documenten moeten wij u f 5,00 per stuk in rekening brengen.

De per november 1997 geactualiseerde versie van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement van D66 kunt u bestellen door *f* 13,- (incl. porto) over te maken op giro 1477777 t.n.v. penningmeester D66, Den Haag, o.v.v. HHR 4311.

De nieuwste versie van het DIC-functionarissenadresboekje is te bestellen door *f* 10,- over te maken op hetzelfde gironummer o.v.v. DIC 4313.

OPLEIDINGSCENTRUM

IK MELD ME AAN VOOR:

Oriëntatie op het Statenwerk. Kosten *f* 17,50
0 28 maart te Utrecht

Leiden van een vergadering. Kosten *f* 45,00
0 28 maart in Amersfoort
0 13 juni in Groningen

Conflicthantering. Kosten *f* 45,00
0 4 april in Utrecht
0 2 mei in Den Haag

Maak kennis met D66. Kosten *f* 20,00
0 18 april in Den Haag

Speech & Presentatie. Kosten *f* 45,00
0 2 5 april in Amersfoort (te combineren met Leren debatteren d.d. 9/5/98)
0 6 juni in Amsterdam

Wethoudersbijeenkomsten
0 18 april in Utrecht
0 15 mei in Bodegraven

Opzetten van een website, in Amsterdam. Kosten *f* 20,00
0 Ik heb interesse en wil graag geïnformeerd worden over de cursusdatum

Leren debatteren. Kosten *f* 45,00
0 9 mei in Amersfoort (te combineren met Speech & Pres. d.d. 25/4/98)
0 16 mei in Utrecht (gevorderden)

Gemeentefinanciën. Kosten *f* 45,00
0 2 mei in Utrecht

Omgaan met de media. Kosten *f* 45,00
0 16 mei in Utrecht

Circa tien dagen voor aanvang van de cursus krijgt u het cursusmateriaal thuisgestuurd. Zodra u het materiaal ontvangen heeft, bent u definitief ingeschreven en bent u verplicht de cursuskosten met de bijgevoegde acceptgiro te voldoen.

IK BESTEL:

0 D66 en de praktijk van het raadswerk. Prijs: *f* 17,50

0 Vaardigheden voor het politieke vak. Prijs: *f* 7,50

0 Gemeente en financin. Prijs: *f* 10,00

0 Leidraad voor de afdeling. Prijs: *f* 15,00

0 Abonnement op het tijdschrift Voor de Draad. *f* 52,50 per jaar.

BESTELBON SWB

Uitgaven nieuwe stijl

SWB-boeken
O Technologie in politiek perspectief, 1996, *f* 25,-

Cahier nieuwe stijl
O De stad als culturele werkplaats, kunstenpublicatie, 1996, *f* 15,00
O Van ideologie tot politieke verantwoordelijkheid , 1997, *f* 15,00
0 Naar een vitale economie, 1997, *f* 15,00

Uitgaven oude stijl

Brochures
O De veranderende rol van de politieke partijen, 1991, *f* 15,-
O Duurzame ontwikkeling, 1992, *f* 19,50
O Referenda en Politiek, 1993, *f* 19,50
O De ruimte waarin wij leven, Jan Glastra van Loon, 1994, *f* 19,50
O Bestuurlijke Dilemma's, 1994, *f* 19,50

Cahiers

- O Relatie en Huwelijk, 1991, *f* 8,-
- O Denken over democratie, van forum naar partnerschap, 1993, *f* 10,-
- O In Goede Banen, een analyse van het verschijnsel migratie, 1993, *f* 10,-
- O Ingrijpen in menselijk leven, 1994, *f* 12,50
- O Denkend over een nieuw stelsel van gezondheidszorg, 1994, *f* 10,-
- O De waarde van de democratie, 1994, *f* 2,50
- O Nieuwe prioriteiten in het buitenlands beleid, 1995, *f* 12,50
- O Op weg naar een pluriforme gezondheidszorg, 1995, *f* 10,00
- O De mythe van de ruimte, Een politiek-culturele benadering van de ruimte, 1996, *f*10,-

Nota's

- O Op zoek naar publiek, medianota, 1993, *f* 5,-
- O Inzet voor vrede, 1994, *f* 12,50
- O De PBO, Bestuurlijke vernieuwing in de agrarische sector, 1995, *f* 5,00
- O De waarde van de democratie, 1994 *f* 2,50
- O In de basis voorzien, 1996, *f* 12,50
- O Inburgering en integratie in Nederland, 1996, *f* 7,50

Speciale uitgave

- O De open samenleving en haar vrienden, 13 auteurs over politiek en bestuur, red. Kees Schuyt en Christiaan de Vries, Boom, Amsterdam 1995, *f* 29,50

Het tijdschrift *Idee*

Idee verschijnt 6x per jaar. ca. 30 pagina's per nummer. Een abonnement kost *f* 74,- per jaar. Studenten krijgen na het opsturen van een kopie van hun studentenkaart *f* 40,- gerestitueerd. Een los nummer kost *f* 12,50; oude jaargangen *f* 10,—.

- O Ik neem een abonnement
- O Ik wil een los nummer
- O Index 1997
- O SWB Jaarverslag 1996

Dhr./ mevr .....

Straat .....

Postcode Plaats .....

Telefoon .....

Lidnummer .....

Functie in D66 .....

Deze bon opsturen naar: D66, Postbus 660, 2501 CR Den Haag.
U kunt ook telefonisch (070 - 356 60 66), per fax (070 - 364 19 17)
of per e-mail (lsd66@d66.nl) bestellen.

rgang 31, nummer 3, april 1998, Uitgave van de politieke partij Democraten 66

D'66 DEMOCRAAT

Verkiezings special

SOMETHING ELS

D66 DEMOCRATEN

Youp van 't Hek
Borst is een wereldwijf

Thom de Graaf
Democratie is niet vanzelfsprekend

Hans Wijers
Vrijheid om te kiezen

Els Borst

She's something Els!

DOCUMENTATIECENTRUM NEDERLANDSE POLITIEKE PARTIJEN

Inhoud

In het katern vindt u het kandidatenboek voor de Adviesraad en informatie over het Hoofdbestuur, de Eurofractie, de Stichting Wetenschappelijk Bureau en het Opleidingscentrum.

3/4 Els Borst

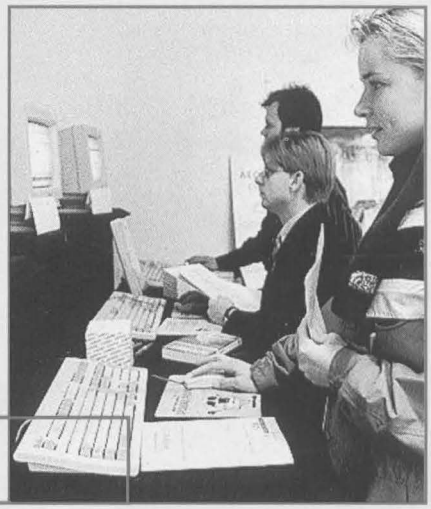
Uitdagingen voor de volgende eeuw

5 "New D66"

Facelift voor D66

6/7 Wat wil en wat kan D66?

Successen en wensen helder op een rij

En verder:

8 *Thom de Graaf: Vernieuwing politiek moet doorzetten*

9 *Hans Wijers: Ruimte voor nieuwe, schone activiteiten*

11 *Over D66 / agenda*

12 *Youp van 't Hek, "Fax aan Els Borst"*

colofon

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten 66 en verschijnt tien keer per jaar. Een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave.

Deze raad wordt gevormd door:
Atilla Arda, Moncef Beekhof, Peter van den Besselaar, Tanja Brok, Arthur van Buitenen, Sebastian Dingemans, Fred Herrebout, Edmond Hofland, Eric van de Lisdonk, Tom Stroobach, Han Weber, Pierre Wimmers (voorzitter)

Met dank aan: Els Borst, Arjan Ederveen, Thom de Graaf, Youp van 't Hek, David Kuyper, Cor Wijn, Hans Wijers.

Eindredactie: Mark van Barschot

Vormgeving: Anker en Strijbos, Utrecht
Fotografie: Dennis Sies, tenzij anders vermeld
Druk: Brouwer Utrecht BV

Verschijning volgende nummers:
nr. 4 - begin juni
kopijsluiting - 22 april
nr. 5 - begin juli
kopijsluiting - 3 juni

Landelijk Secretariaat D66
Postadres:
Postbus 660
2501 CR Den Haag
Bezoekadres:
Noordwal 10, Den Haag
Tel.: 070 - 3566066
Fax: 070 - 3641917

E-mail: LSD66@D66.NL
Internet home-page: WWW.D66.NL
Bereikbaar vanaf Den Haag CS met tram 3, richting Loosduinen, halte Noordwal.

Visueel gehandicapten kunnen de Democraat ontvangen via de Nederlandse Luister en Braille Bibliotheek (070 - 3211211).

De Democraat wordt gedrukt op chloorvrij gebleekt papier. Hij wordt verstuurd in een uit polyethyleen vervaardigde verpakking die onschadelijk is in de vuilverbranding. Deze heeft verder geen schadelijke invloed op de kwaliteit van het grondwater en is uitstekend te recyclen.

Mededeling

Adverteren in de Democraat?

Dat kan!
Vraag vrijblijvend naar onze tarievenlijst.

Bel: (070) 356 60 66

Els Borst:

"Mensen maken de samenleving, de overheid dient de mensen"

Mijn boodschappen doe ik gewoonlijk alleen op zaterdag, maar als dat niet lukt omdat ik als minister op pad moet, wijk ik uit naar een doordeweekse avond. De verruimde winkeltijden zijn dus voor mij een uitkomst, net als voor de vele tweeverdieners met een volle dagtaak.

Mijn idealen voor de gezondheidszorg? Een sterkere positie van de patiënt, meer erkenning voor het verpleegkundig beroep, de invoering van het persoonsgebonden budget en de aanpak van het gebrek aan privacy in verpleeghuizen

De verruiming van de winkeltijden is een goed voorbeeld van een besluit dat er zonder D66 niet gekomen was. Het is een besluit waarvoor je verder moet kijken dan deelbelangen, waarvoor je bereid moet zijn om de samenleving voortdurend aan te passen aan gewijzigde leefpatronen van mannen en vrouwen. Want de mensen maken de samenleving en de overheid dient de mensen. De overheid zou zelf de deuren en loketten trouwens ook best wat vaker 's avonds mogen opengooien. Ruimere beschikbaarheid van diensten en winkels geeft ruimte voor een rustige, minder stressvolle dagindeling voor werkende en zorgende burgers.

De overheid zou zelf de deuren en loketten best wat vaker 's avonds mogen opengooien

| Kinderopvang

Zelf heb ik altijd met veel plezier mijn gezin (3 kinderen) en mijn werk gecombineerd. Het bezig zijn thuis gaf me altijd energie om buitenshuis aan de slag te gaan en omgekeerd. Dat was een heel zinvol leven. Je moet natuurlijk wel flexibel kunnen zijn. Ik kon destijds, als mijn hulp uitviel, ook nog terugvallen op mijn moeder en mijn schoonmoeder voor de opvang van mijn kinderen. Maar niet iedereen heeft die mogelijkheid. Ik vind dan ook dat kinderopvang en naschoolse opvang veel voortvarender uitgebreid moeten worden. Crèches die om half zes sluiten, kinderen die om half vier op het schoolplein staan : het zijn alledaagse frustraties van heel veel mensen. Dit kabinet heeft al veel in werking gezet om de achterstand in te halen. Maar we zijn er nog lang niet. Ook wat de positie van de vrouw in bredere zin betreft: er is nog steeds achterstand, de emancipatie is nog niet klaar!

| Eigen kleur

Wat politiek voor mij betekent? Ik heb altijd dat gevoel gehad dat ik mij moest aansluiten bij een bepaalde stroming. Lange tijd heb ik dat niet gedaan, simpelweg omdat ik me nergens thuis voelde. Tot ik een folder van D66 kreeg, in 1968. Het was eigenlijk heel simpel, alsof je eindelijk de kleur kreeg aangereikt die goed bij je opvattingen paste. Ik ben toen lid geworden, ben plaatselijk en regionaal actief geweest, maar het bleef beperkt want het moest naast mijn werk als arts, als directeur van het Academisch Ziekenhuis en als vice-voorzitter van de Gezondheidsraad.

Wat de positie van de vrouw in bredere zin betreft: er is nog steeds achterstand, de emancipatie is nog niet klaar!

| Passie

In 1994, toen Hans van Mierlo mij vroeg om minister te worden, hoefde ik niet zo heel lang na te denken. Een prachtige kans om mijn passie voor de gezondheidszorg combineren met mijn betrokkenheid bij de politiek en het bestuur. En om te werken aan mijn idealen voor de gezondheidszorg, zoals een sterkere positie van de patiënt, meer erkenning voor het verpleegkundig beroep, de invoering van het persoonsgebonden budget en de aanpak van het gebrek aan privacy in verpleeghuizen.

| Milieu èn groei

Ik heb mij, als lid van het kabinet, natuurlijk met meer zaken beziggehouden dan de zorg, bijvoorbeeld met wat misschien wel de belangrijkste opgave is voor de politiek van de volgende eeuw: het combineren van economische vooruitgang en een goede zorg voor het milieu. Je kunt niet volhouden dat we economische groei maar moeten opgeven als we weten dat er nog 1 miljoen mensen langs de kant staan. Mensen die aan het werk willen en dat alleen maar kunnen dankzij die economische groei. Maar je mag aan de andere kant het milieu niet verwaarlozen. Milieuschade is onherroepelijk, daarmee beschadigen we niet alleen onze eigen leefomgeving maar ook die van toekomstige generaties.

Het zoeken van de balans tussen ogenschijnlijk onverenigbare doelen heeft D66´ers altijd sterk aangetrokken. Het boeiende in mijn leven vind ik dat ik er zowel privé als in de politiek mee te maken heb gehad. ◆

Els Borst is lijsttrekker van D66

D66 in een nieuw jasje

"We gaan op jong, we gaan op dynamisch, we gaan op nieuw, nieuw, nieuw.

D66 gaat zich niet zomaar profileren, nee, de D66 gaat zich herprofileren, in een nieuw jasje. D66 gaat met heldere statements naar buiten komen, waarin mensen zich zullen herkennen. Zodat ze zeggen: "Hé, dat ken ik, hé, dat herken ik, en hé, wat komt die D66 kloek, klip en klaar, duidelijk herkenbaar naar buiten".

Rudolph draaft door

door Mark van Barschot

"We gaan dus niet meer praten van: "wij zijn voor dit of dat, of wij zijn tegen dit of dat of zus of zo", nee... praatjes vullen geen gaatjes. We gaan het visualiseren. Er moet een duidelijk plaatje komen. En dat plaatje gaan we opnemen voor de hitparade. We gaan daarbij natuurlijk een vreselijk leuk clipje opnemen. Ik zie het toch voor me dat de D66 een beetje de Backstreet Boys kant opgaat. En dat de de lijsttrekker zich gaat profileren als een soort Katja Schuurman. Echt *Something Els*".

Ademloos

Geheimzinnige toestanden in de Marcus Bakkerzaal in de Tweede Kamer. Met de jaloezieën gesloten laat de top van D66 zich adviseren over de campagne. De internationaal vermaarde reclamegoeroe en trendwatcher Rudolph Roché ontvouwt zijn plannen voor een face-lift campagne. De D66-ministers en fractietop kijken ademloos toe.

Ford prullie

"De hele fractie wordt ingedeeld in promotieteams. Lekker met z'n allen in een aantal Ford Prullies of Fiat Pipo's de winkelpromenades af met flyers en folders. En verder komt er natuurlijk een spaaractie. We gaan gewoon weer zegeltjes plakken, voor prachtprijzen. Een zeepje, een beauty-fluid, een reistas met het logo van de D66 erop".
Els Borst fronst de wenkbrauwen en Hans van Mierlo kijkt of hij water ziet branden. Alleen Winnie Sorgdrager lacht breeduit. Zij lijkt er de humor wel van in te kunnen zien. Of heeft ze misschien haar oog laten vallen op de schitterende reistas?

Nieuw jasje

Reclamegoeroe Roché, die overigens verdacht veel lijkt op cabaretier Arjan Ederveen, vervolgt zijn verhaal: "Eerst gaan jullie met mij, en mijn visagist, de metamorfose in, voor dat nieuwe jasje, opdat jullie individueel nog herkenbaarder worden als groep."

De maat lijkt nu vol te zijn voor de D66'ers. Thom de Graaf gelooft zijn oren niet. Hans Wijers en Roger van Boxtel proberen tevergeefs om zich een voorstelling te maken van de "individueel herkenbare groep".

Exclusieve beelden

Wordt D66 in de maling genomen? Hoe reageert Els Borst op deze tamelijk ongebruikelijke voorstellen? U kunt er zelf getuige van zijn. Stom toevallig was er op die bewuste avond een filmploeg in de zaal om wat sfeeropnamen te maken voor een D66 filmpje. Onbedoeld waren zij getuige van de bizarre ontmoeting en legden alles op film vast. Deze exclusieve beelden zijn zo uniek dat D66 heeft besloten ze uit te zenden in de zendtijd voor Politieke Partijen. Op de volgende tijden kunt u kijken, of de video instellen natuurlijk. ◆

Uitzendschema

donderdag	**09-4**	**NL1**	**18.00 uur**
zaterdag	**18-4**	**NL2**	**18.59 uur**
woensdag	**22-4**	**NL3**	**21.52 uur**
zondag	**26-4**	**NL1**	**18.58 uur**
vrijdag	**01-5**	**NL2**	**15.52 uur**
zondag	**03-5**	**NL1**	**19.52 uur**

WAT D66 DE AFGELOPEN VIER JAAR HEEFT BEREIKT

1. Politieke vernieuwing

We hebben gezorgd voor samenwerking tussen partijen die elkaar altijd uitsloten. Hierdoor konden besluiten worden genomen waar Nederland al jaren op wachtte, maar die door het CDA werden tegengehouden.

2. Invoering van het referendum

Democratie betekent veel meer dan eens in de vier jaar naar het stemhokje gaan en dan weer vier jaar je mond houden. Mensen moeten kunnen meebeslissen over belangrijke besluiten. Daarom hebben wij het referendum mogelijk gemaakt.

3. Verruiming van de winkeltijden

In de afgelopen kabinetsperiode hebben wij eindelijk de winkeltijden kunnen verruimen. Mensen kunnen nu zelf bepalen wanneer zij hun inkopen doen. U hoeft zich niet meer te haasten tussen winkel en werk. Daar staan wij ook in de toekomst garant voor.

4. Minder milieuvervuiling

D66-minister Hans Wijers heeft als eerste minister van Economische Zaken harde afspraken met bedrijven kunnen maken over energiebesparing. Ook heeft hij de eerste stappen gezet om economische groei voor milieubehoud in te zetten.

5. Meer banen en een flexibele economie

Dit kabinet heeft meer dan 500.000 nieuwe banen gecreëerd, vooral in de marktsector. Onze economie is dynamischer geworden door minder regels en meer concurrentie.

6. Goedkopere geneesmiddelen

Wij zijn erin geslaagd de macht van de geneesmiddelenindustrie te breken door de te hoge prijzen te verbieden. Het leverde grote besparingen voor de gezondheidszorg op.

7. Een evenwichtig drugsbeleid

Wij zijn niet gezwicht voor pleidooien voor een 'total war on drugs'. Wij hielden vast aan de principes van zorg voor verslaafden, veiligheid op straat en gedogen van cannabisgebruik door volwassenen. Dat werpt nu zijn vruchten af.

8. Leefbare steden

Maar liefst 3,5 miljard gulden trokken wij uit om verloedering van onze steden tegen te gaan. Mensen in de steden moeten kunnen rekenen op een baan en op een veilige woonomgeving.

9. Misdaad beter bestraft

Wij hebben het cellentekort opgelost. Niet alleen door er meer cellen bij te bouwen, maar vooral ook door mensen taakstraffen op te leggen. Hierdoor worden er geen verdachten meer naar huis gestuurd omdat er geen ruimte is.

10. Een succesvol Europees voorzitterschap

Onder dit kabinet zijn belangrijke stappen gezet op weg naar Europese integratie. Het Nederlands voorzitterschap heeft de weg geëffend voor een democratischer Europa.

D66 KIJKT VE

WANT DOORGAAN OP DE INGESLAGEN WE

WAT D66 DE KOMENDE VIER JAAR WIL BEREIKEN

1. Een betere democratie

Geen gekonkel meer bij het benoemen van bestuurders. Bestuurders moeten gekozen worden, door de kiezer en door niemand anders. De kiezer kiest dus zijn burgemeester en de kiezer kiest ook rechtstreeks zijn minister-president.

2. Investeren in onderwijs

De kwaliteit van het onderwijs moet omhoog. Kleinere klassen, minder werkdruk voor leraren. Leraren en ouders worden gek van de vele regeltjes. Alle wetgeving moet op doelmatigheid worden doorgelicht.

3. Meer geld voor milieu

Wij willen veel geld voor zonne- en windenergie, energiebesparing, bodemsanering, schoon water en natuuraanplant.

4. Meer zorg voor patiënten

D66 staat garant voor 40.000 nieuwe banen in de zorg. Zo krijgt de patiënt meer aandacht en verdwijnen de wachtlijsten.

5. Een rechtvaardig ziekenfonds

Het ziekenfonds is er voor mensen die dat echt nodig hebben. Daarom horen mensen met een groot vermogen niet in het ziekenfonds thuis maar kleine zelfstandigen en studenten wel. Het inkomen bepaalt de hoogte van de premie.

6. Zorgvuldigheid bij euthanasie

Iemand die ongeneeslijk ziek is heeft het recht zelf te bepalen wanneer hij of zij sterft. En heeft ook het recht om daarbij zo goed mogelijk door een arts begeleid te worden. D66 wil dat euthanasie alleen strafbaar is als een arts onzorgvuldig handelt, niet als hij zorgvuldig handelt.

7. Zorg en werk combineren

Verlof voor studie, zwangerschap, bevalling, ouderschap, verzorging van ouders e.d. willen wij bij wet regelen en niet overlaten aan vakbonden en werkgevers. Daarnaast willen wij veel meer kinder- en naschoolse opvang.

8. Meer dierenwelzijn, minder mest

Inkrimping van de varkenshouderij met 25% en een verbod op legbatterijen, daar maken wij ons sterk voor. Voor het welzijn van dieren en de bescherming van het milieu.

9. Veilig op straat

Meer toezicht en politie op straat wanneer het echt nodig is. Dus ook ´s avonds en ´s nachts. Werktijden bij de politie moeten flexibeler worden.

10. Iedereen op Internet

Iedereen moet gebruik kunnen maken van Internet. Daarom willen wij computers op scholen, bibliotheken en openbare gebouwen. De samenleving mag niet verdeeld worden tussen mensen die wel en mensen die geen toegang hebben tot de elektronische snelweg.

R, KIES D66.

LEEN MET EEN PARTIJ DIE VERDER KIJKT

Vernieuwing van de politiek moet doorzetten

Democratie is niet vanzelfsprekend

Het was begin 1977, ik moest nog twintig worden. Ik stapte de loopplank op van een boot die aan de Waalkade in Nijmegen lag afgemeerd. Er was een manifestatie van D66 in het kader van de verkiezingscampagne. Toen ik per ongeluk een ruimte inliep waar het hoofdbestuur van de partij vergaderde, werd ik meteen gevraagd om mee te praten. Direkte democratie in de praktijk, open en zonder vooroordelen. De meeste partijen vertellen je op dat soort bijeenkomsten wat zij zelf vinden, D66 vroeg wat ik er van vond, zij luisterden. Ik besloot ter plekke lid te worden.

Ik wilde dat er wat veranderde in de politiek. Grote partijen verketterden elkaar en konden nauwelijks samenwerken. Zij waren in zichzelf gekeerd, hadden geen idealen. Elke partij had zogenaamd de wijsheid in pacht, zo overtuigd van zichzelf dat ze doof waren voor de argumenten van anderen. Ik wilde dat die ouderwetse politieke cultuur eens werd opengebroken. Het heeft lang geduurd, maar D66 heeft dat in 1994 eindelijk voor elkaar gekregen. PvdA en VVD sluiten elkaar niet langer uit en zitten zelfs samen in een succesvol kabinet. Met ons natuurlijk, want anders hadden ze elkaar de tent weer uitgevochten, zoals vroeger.

Die vernieuwing van de politiek moet doorzetten, ook de komende vier jaar. Ik moet er niet aan denken dat die oude sfeer weer terug zou komen, van het CDA dat dan eens met links en dan eens met rechts regeert, net zoals het hoedje staat.

Ik moet er niet aan denken dat die oude sfeer weer terug zou komen, van het CDA dat dan eens met links en dan eens met rechts regeert, net zoals het hoedje staat.

Democratisch ideaal

Niet alleen moet de politiek veranderen, ook de manier waarop mensen daar iets over te zeggen hebben. Het is nog te vaak zo dat er voor je en over je wordt beslist, en vooral zonder je. Ik kan daar heel slecht tegen, als mensen denken voor mij maar even te moeten beslissen. Dat democratisch ideaal is mijn belangrijkste reden geweest om in de politiek te gaan.
Mensen denken wel dat democratie vanzelfsprekend is. Was het maar zo. Waarom is D66 de enige partij die vindt dat mensen gewoon zelf de burgemeester kunnen kiezen in plaats van die benoeming in de achterkamertjes van Den Haag? Waarom moeten wij op ons eentje er voor zorgen dat er een referendum komt, voor plaatselijke besluiten maar ook voor nationale wetten? Wij moeten met z'n allen de samenleving maken, maar dan moeten wij ook met z'n allen kunnen meebeslissen. Zorgen dat mensen iets te zeggen hebben over hun eigen leven.

Betere toekomst

Nee, als politicus heb je weinig vrije tijd. Het is ook niet makkelijk om de Tweede Kamer en de (gedeelde) zorg voor mijn kinderen te combineren. Als vice-voorzitter van de IRT-enquêtecommissie werkte ik soms letterlijk dag en nacht. Dat was niet goed, want mijn kinderen zagen mij meer op televisie dan in werkelijkheid. Ik probeer dus, als het even kan, thuis te zijn. Dan zie ik ook meer van het schoolleven van mijn dochter en mijn zoontje. Een prima basisschool, maar net als overal teveel kinderen in de klas en te weinig middelen, computers bijvoorbeeld. Als ik iets belangrijk vind is het wel beter onderwijs. Met minder regels, meer geld en meer aandacht voor jongeren. Omdat het om de volgende eeuw gaat, hun toekomst, om een betere toekomst, daar wil ik graag iets aan bijdragen. ◆

Thom de Graaf is fractievoorzitter van D66 in de Tweede Kamer

Hans Wijers:
"Ruimte creëren voor nieuwe, schone activiteiten."

Waarom ben ik actief in de politiek - of beter: in het politieke bestuur? Er zijn dagen dat ik mijzelf ook nadrukkelijk die vraag stel. Dagen die overschaduwd worden door typisch "Haagse" incidenten of dagen waarop het werk weer eens een te grote inbreuk pleegt op mijn privé-leven.

Rat race

Mijn grote drijfveer is dat ik vind dat mensen in onze samenleving te weinig kansen krijgen om zichzelf te ontplooien. Wat ik wil is mensen minder afhankelijk maken van allerlei collectiviteiten, van overleefde instituties. Dat maakt de wereld leuker. Ik zie een wereld voor me waarin mensen op basis van eigen keuzes, in bepaalde fasen van hun leven een verschillende lifestyle kiezen. Een mens gaat eerst studeren en verdient er met vakantie- en uitzendbaantjes wat bij, daarna gaat hij carrière maken en geld verdienen, om vervolgens op een ogenblik te zeggen: ik heb genoeg van de rat race van de globalisering, in de laatste fase van mijn bestaan wil ik voor de helft van mijn tijd nog onderwijzer zijn, en voor de rest vissen. Dat moet volgens mij kunnen. Een soort renaissance-achtig beeld, prachtig.

"We moeten de insiders niet te veel ruimte bieden om de outsiders buiten de lijnen te houden."

Niet bang

Voor zulke veranderingen heb je een partij nodig die het aandurft om de institutionele kussens op te schudden, een partij die niet bang is om te rammelen aan de poorten van het gevestigd belang. D66 is vanouds bekend als de partij die staat voor vergroting van het democratisch gehalte van politiek en bestuur. Dit is en blijft heel belangrijk. Maar D66 staat ook voor democratisering van het economisch leven. Dat is niet te vatten in starre ideologieën als het conservatief socialisme van de PvdA en conservatief liberalisme van de VVD. D66 is een moderne sociaal-liberale partij.

Vrijheid

Democratisering van het economisch leven betekent dat je de verantwoordelijkheid zo laag mogelijk in de organisatie legt. Dat klinkt misschien een beetje als het jargon van de organisatie-adviseur maar het betekent dat mensen de vrijheid moeten krijgen om zelf te kiezen: hoe ze hun carrière inrichten, hoe ze zorg- en werktaken willen verdelen, wanneer ze hun winkel willen openen of wanneer ze boodschappen willen doen.

Macht inperken

Heel belangrijk daarbij is dat mensen die nu langs de lijnen staan een volwaardige kans krijgen om mee te doen. Of het nu gaat om het creëren van nieuwe banen, het verlagen van toetredingsdrempels voor nieuwe bedrijfjes of het inperken van de machtspositie van monopolies en kartels; het centrale thema is dat we de insiders niet te veel ruimte bieden om de outsiders buiten de lijnen te houden. Dat is in mijn ogen de basis voor een modern sociaal beleid, een beleid dat ruimte biedt voor de persoonlijke ontplooiing van iedereen.
Iets vergelijkbaars geldt overigens voor het milieu. Het traditionele milieubeleid richt zich uitsluitend op de vraag hoe we onze vervuilende activiteiten minder vervuilend kunnen maken. Dat is verschrikkelijk belangrijk maar het is maar het halve verhaal. Voor de langere termijn is het zeker zo belangrijk dat er voldoende ruimte wordt gecreëerd voor nieuwe, schone activiteiten.

"Vernieuwende impulsen moeten van D66 komen, net zoals de afgelopen vier jaar."

Schoner milieu

Als je kijkt naar de sectoren waar zich de sterkste banengroei voordoet, dan zijn dat vaak relatief "schone" sectoren: informatie- en communicatietechnologie, maar bijvoorbeeld ook horeca, toerisme en de zorgsector. De overheid kan hieraan een bijdrage leveren door te zorgen voor een klimaat dat gunstig is voor nieuwe initiatieven. Een klimaat waarin geïnvesteerd wordt in technologie en innovatie, waarin de wet- en regelgeving bij de tijd is, waarin de arbeidsmarkt flexibel genoeg is, en waarin ruimte is voor startende ondernemers. Dat is vaak veel lastiger dan het opleggen van strenge milieunormen, maar het heeft op de lange termijn een groter effect.
De vernieuwende impuls op deze terreinen moet van D66 komen, net zoals de afgelopen vier jaar. ◆

Hans Wijers is minister van Economische Zaken

"D66 is een moderne sociaal-liberale partij."

VERKIEZINGS-STUNT!

Vrij Nederland een kwartaal gratis in de bus!

Spraakmakende journalistiek. Dat is het visitekaartje van Vrij Nederland. En week in week uit. Als u de bon post of ons belt, kunt u úw en onze opinies omtrent het verloop van de verkiezings- en formatieperiode aan elkaar toetsen. Als dat spraakmakende reacties oplevert van uw kant, staat onze rubriek Vrije Tribune wagenwijd voor u open. En over spraakmakend gesproken: door die bon te posten, krijgt u VN nog 13 weken gratis ook!

Of bel gratis:
0800-0224222

VRIJ NEDERLAND

☐ Ik neem (tot wederopzegging) een kwartaalabonnement à *f* 74,- op Vrij Nederland. Het tweede kwartaal (13 weken) ontvang ik het blad **gratis**!

Naam en voorletters .....

..... m/v

Adres .....

Postcode/plaats .....

Telefoon .....

Ik ontvang voor de betaling een acceptgiro.

Handtekening .....

BA00d6663

Bon s.v.p. in een open envelop (zonder postzegel!) naar: Vrij Nederland, Antwoordnummer 3043, 1000 PA Amsterdam. Deze aanbieding geldt alleen wanneer u gedurende de laatste 6 maanden geen (proef)abonnee van Vrij Nederland bent geweest.

D66 loopt Pieterpad

Onder de titel "Ruimte voor mensen" lopen o.a. (kandidaat)kamerleden van D66 in 27 etappes van Pieterburen (Gr.) naar de St. Pietersberg (L). Op deze originele en onthaaste manier brengt D66 haar verkiezingsprogramma onder de aandacht. Leden en niet leden van D66 worden van harte uitgenodigd om één of meer etappes mee te lopen.

Wandelen langs 500 km. Pieterpad geeft tijd en ruimte voor gesprekken en discussies met mensen van binnen en buiten de partij. Over de natuur en het platteland waar we doorheen lopen, over het verkiezingsprogramma maar natuurlijk ook over onderwerpen die spontaan opkomen. Kortom, geen rokerige zaaltjes, geen sprekers en applaus, geen voorzitter, programma of spreektijd, maar gewoon vrije en open gedachtenuitwisseling. Zo brengt D66 politiek en burger dichter bij elkaar.

Tijden de wandeling zal ruim aandacht worden besteed aan plaatselijke situaties en aan het opkrikken van regionaal beleid. "Ruimte voor Mensen" rekent af met het beeld dat D66 een randstadpartij zou zijn.

Meelopen? Dat kan. Hiernaast vindt u het etappeschema. Op maandag vertrekken we om 11.00 uur, op andere dagen om 9.00 uur. Inschrijven is niet nodig. Uitgebreide informatie vindt u op onze Internet-website: http://www.d66.nl/pieterpad/. U kunt natuurlijk ook ons secretariaat bellen, telefoon: 070 - 356 60 66.

D66 op Internet!

D66 kijkt verder. Zij laat zich niet graag door nieuwe ontwikkelingen overdonderen, zij gaat liever met de ontwikkelingen mee. Zo was D66 de eerste politieke partij die haar congres "live" via internet toegankelijk heeft gemaakt. Maar er is meer. Op onze site vindt u een schat aan informatie over D66. Natuurlijk kunt u ons verkiezingsprogramma bekijken, maar ook persiflages op verkiezingsposters van andere partijen, D66©opinies en een recente agenda. Bovendien doen kamerleden dagelijks verslag van de Pieterpad©etappe, waaraan zij hebben deelgenomen.

Redenen te over dus om onze website eens met een bezoekje te vereren.

Partijagenda

20 april	Grote Campagne-avond in Nijmegen
22 april	Grote Campagne-avond in Utrecht
23 april	Grote Campagne-avond in Breda
25/26 april	Congres Jonge Democraten in Elst (Utr.)
27 april	Grote Campagne-avond in Amsterdam
1 mei	Grote Campagne-avond in Zuid-Holland
2/3 mei	Afsluiting campagne in Maastricht
6 mei	Uitslagenavond in de Sonestakoepel Amsterdam

Etappeschema Pieterpad

datum	van/naar	aantal km.
do 16-4	Hellendoorn - Holten	15
vr 17-4	Holten - Laren	15
za 18-4	Laren - Vorden	14
ma 20-4	Vorden - Doetinchem	26
di 21-4	Doetinchem - Hoog Elten	19
wo 22-4	Hoog Elten - Millingen	12
do 23-4	Millingen - Groesbeek	20
vr 24-4	Groesbeek - Gennep	15
za 25-4	Gennep - Vierlingsbeek	17
ma 27-4	Vierlingsbeek - Swolgen	21
di 28-4	Swolgen - Venlo	22
wo 29-4	Venlo - Roermond	31
do 30-4	Roermond - Pey	21
vr 1-5	Pey - Sittard	18
za 2-5	Sittard - Strabeek	21
zo 3-5	Strabeek - Maastricht	11
zo 3-5	Maastricht - St. Pietersberg	4

De bon hiernaast kunt u uitknippen en zonder postzegel opsturen naar het landelijk secretariaat van D66.

D66 spreekt mij aan!

☐ Noteer mij als lid en stuur mij een welkomstpakket

☐ Stuur mij vrijblijvend een informatiepakket

Naam _____ man/vrouw

Adres _____

Postcode/plaats _____

Telefoon _____

D66 DEMOCRATEN

Youp van 't Hek:

Fax aan: Els Borst

Beste Els,

Weggevaagd dus. Hoe komt het denkt u? Winnie? Of vindt u het, net als Hans, een onzuivere campagne geweest, daar Frits en Wim de premierkwestie hebben gesteld? Persoonlijk denk ik dat het aan jullie zelf ligt. Alle affaires met Winnie, die nou eenmaal op het meest ondankbare departement zit, zijn de druppels die de oceaan naast de emmer hebben gevormd.

Waarom ik u schrijf? Heel simpel: ik wil vragen of u de handdoek niet in de ring wilt gooien. Blijf alstublieft. Geef niet op. Laat het niet over aan ene Thom of wie dan ook. U moet het doen. U bent namelijk een oude wijze dame, een Juventus. Ik bedoel dit allemaal verre van ironisch of cynisch. Ik meen dit uit de grond van mijn hart.

Weet u dat D66 bij de komende Kamerverkiezingen de grootste partij kan worden? Hoe? Volg mijn advies. Hou u ver buiten het verkiezingscircus. Bemoei u niet met het ordinaire gekrakeel van Frits en Wim, maar blijf Els Borst. Blijf de waardige, lieve, boven iedereen verheven Els!

Natuurlijk heeft uw partijbureau allerlei plannen tot de zesde mei. U moet misschien weer op een raar pontje bij Dordrecht springen, rozen uitdelen in de Bijlmer, mongolen knuffelen in Geleen, debiele pony's voederen in Haamstede of vrolijk winkelen in dat gruwelijke winkelcentrum van Delfzijl, maar doe mijn een plezier en zeg het af. U bent in mijn ogen namelijk echt iemand en ik vind het altijd zo zielig om iemand die ik hoog acht, mensonterende dingen te zien doen. Daarbij geloof ik dat de kiezer, zeker in uw geval, juist afhaakt. U straalt namelijk te veel uit. U bent een wereldwijf, sterker dan de grootste tanker op koers en u staat ver boven alle partijen. Wat u moet doen? Afwijken! Anders doen! Zachtjes schreeuwen. Zonder krachttermen, vloeken of ander zinloos verbaal geweld. Spreek. Spreek heldere taal. En babbel niet over procentjes, financieringstekortjes, werkloosheidscorrectiecijfertjes of economische groei, maar spreek over de verloedering. De verschrikkelijke verloedering. Praat onveilig. Zeg de voorzitter van PSV recht in zijn gezicht dat hij heel goed weet dat hij niet deugt als hij honderdduizend gulden geeft aan iemand die namens de VVCS komt praten over een transfer van een speler. En als hij dit soort corruptie wegwuift als normaal, juist dan is hij bezig met het verleggen van normen en waarden. Scheld vervolgens de hele voetbalwereld verrot omdat ze niet massaal protesteren tegen de vervuiling van hun branche. Vraag ze op de man af waarom ze zo lafhartig zwijgen! Zij moeten toch het voorbeeld geven aan tribunes vol met jeugd of zit ik er nou naast? Keer het skyboxenproletariaat. Vertel hardop dat het niet deugt om te zwichten voor de luchtvaartlobby en de oorspronkelijke Schipholplannen terug te draaien. En leg uit dat het met ons land sneu en zielig gesteld is als er twintigduizend vluchten bij moeten omdat iedereen rond kerst zonodig naar Bali, Bonaire of Buenos Aires moet. Ga staan. Als een moeder. Zeg tegen de broertjes De Boer dat ze niet langer over poen moeten zeuren. Genoeg is genoeg! Word de schrik van de lachgassende discojeugd, de mattende hooligans, de therapeutende huismoeders, de gestresste vaders en de ontheemde kinderen. Schreeuw vanuit uw bezorgde hart. U heeft nu gezien hoe kleine, lokale prietpraatpartijtjes het hebben gedaan. Ze spraken vaak uit een klein benauwd hart, maar wel uit een hart. En volgens mij is uw hart zoveel groter, wijzer en geduldiger. We wachten niet op een sterke man, maar op een gietijzeren vrouw en die vrouw bent u. Zachtmoedig, meer dan aardig en recht door zee. Dus zeg alles af en hou een buitengewoon maffe campagne, gebaseerd op de waarheid en zeg ons dat we op een zeephelling zitten en pijlsnel naar beneden donderen. Keer alstublieft het tij. De baantjesjagers Frits en Wim zullen dat niet doen. Waarom niet? Omdat het mannen zijn. Wens u meer dan alleen wijsheid. ◆

P.S. Had u niks met Ischa?

Deze fax is eerder gepubliceerd in NRC Handelsblad, 7 maart 1998

Paaps

– Mijn leus is echter: liever paars dan paaps. Ik maak me er nu al zorgen over dat Kok in mei onverhoopt toch weer met het CDA in zee zal gaan. Daarom zie ik aankomen dat je in mei met goed fatsoen maar op één partij zal kunnen stemmen om dit dreigende gevaar af te wenden: D66 –

Maarten 't Hart op 14 maart 1998 in het Leids Dagblad

Postzegel niet nodig

Landelijk Secretariaat D66
Antwoordnummer 1966
2509 WB Den Haag

D66 DEMOCRATEN

D66 brengt verkiezingsprogramma op CD-ROM uit

D66 heeft weer een primeur! Als eerste politieke partij brengt zij zelf een CD uit. Op deze CD-ROM voor windows staan onder meer het verkiezingsprogramma van D66 en de multimediageschiedenis van de partij. De CD is voor fl. 10,- te bestellen op http://www.d66.nl of via het Landelijk Secretariaat, 070 - 356 60 66.

Visueel gehandicapten kunnen het verkiezingsprogramma aanvragen via de Christelijke Blinden Bibliotheek, Postbus 131, 3850 AC ERmelo

Inhoud

pag. 1 Adviesraad
pag. 21 Hoofdbestuur
pag. 21 Stichting Wetenschappelijk Bureau
pag. 22 Opleidingscentrum
pag. 25 Bestelbon
pag. 28 Stembiljet

Verkiezingen Adviesraad

KANDIDATEN ADVIESRAAD 1998

TOELICHTING BIJ KANDIDATENOVERZICHT ADVIESRAAD

Bijgaand vindt u het overzicht van kandidaten voor de Adviesraad. De adviesraad brengt gevraagd en ongevraagd advies uit aan het hoofdbestuur en aan de D66-fracties in Eerste Kamer, Tweede Kamer en Europees Parlement.

Aan elke regio is een aantal zetels toegekend, gebaseerd op het aantal betalende leden in die regio. Tegelijkertijd is aan die regio een zelfde aantal zetels toegekend voor plaatsvervangende adviesraadsleden. Plaatsvervangers kunnen een lid van de adviesraad vervangen bij verhindering en gelden als opvolger indien een lid van de adviesraad aftreedt.

De kandidaten zijn **per regio** gerangschikt op alfabetische volgorde, te beginnen met de door loting verkregen letter T. Aan alle kandidaten is een nummer toegekend. Dit nummer geeft op geen enkele wijze een voorkeur weer.

Bij elke kandidaat is aangegeven of deze beschikbaar is voor het gewone lidmaatschap van de adviesraad, het plaatsvervangend lidmaatschap of beschikbaar is voor beide mogelijkheden.
U kunt aan de stemming deelnemen door op het bijgevoegde stembiljet de nummers te noteren van de kandidaten in de volgorde van uw voorkeur. **Let op: U kunt alleen stemmen op kandidaten uit uw eigen regio!**

In onderstaande tabel staat aangegeven waar u de kandidaten van uw regio kunt vinden, hoeveel zetels aan uw regio zijn toegekend en hoeveel kandidaten minimaal en maximaal op het stembiljet kunnen worden ingevuld. Dit minimum en maximum is gebaseerd op het aantal te verdelen zetels en het aantal beschikbare kandidaten.

Alle leden van wie de contributie over het jaar 1998 op uiterlijk 6 april 1998 door de penningmeester is ontvangen, treffen in dit katern een *genummerd* stembiljet aan. Om aan de stemming deel te kunnen nemen dient uw stembiljet in een voldoende gefrankeerde envelop te worden verzonden aan:

Landelijke Verkiezingscommissie
Postbus 956
2501 CZ Den Haag

Uw stembiljet dient voor *vrijdag 29 mei 1998 voor 12:00 uur* door de LVC te zijn ontvangen.

Regio	Kandidaatnummers	Aantal toegekende zetels		Aantal te vermelden kandidaten	
		gewone zetels	plv. zetels	minimum	maximum
Groningen	101-106	3	3	1	6
Friesland	151-154	3	3	1	4
Drenthe	201-203	3	3	0	3
Overijssel	251-254	3	3	0	4
Gelderland	301-310	5	5	2	10
Utrecht	351-356	5	5	2	6
Noord Holland	401-406	8	8	0	6
Zuid Holland	451-458	8	8	0	8
Zeeland	501-502	2	2	0	2
Noord Brabant	551-556	5	5	2	6
Limburg	601-603	3	3	0	3
Flevoland	651-652	2	2	0	2

BELANGRIJKE MEDEDELING: Congres 67 één week vervroegd

Het najaarscongres 1998 wordt gehouden op 21 **november** in de stadsschouwburg te Gouda.
Dat is één week eerder dan voorheen is aangekondigd. De sluitingsdatum voor het indienen van moties en amendementen is vastgesteld op 20 oktober 1998.

Per kandidaat treft u de volgende gegevens aan:

1. achternaam en voorletters
2. roepnaam
3. geboortedatum en -plaats
4. adres
5. postcode en woonplaats
6. telefoonnummer (privé)
7. e-mail adres
8. beroep of maatschappelijke functie
9. huidige functies binnen of namens D66
10. vroegere functies binnen of namens D66
11. andere maatschappelijke functies
12. voorkeur voor de beleidsonderdelen
13. heeft zich kandidaat gesteld voor andere vertegenwoordigende functies. Zo ja, voor welke?
14. staat op kandidatenlijst of is lid van een vertegenwoordigend lichaam. Zo ja, voor welke en op welke plaats(en)?
15. heeft voor een andere partij dan D66 een vertegenwoordigende- of partijfunctie vervuld
16. stelt zich kandidaat voor het gewone lidmaatschap/het plaatsvervangend lidmaatschap/beide functies
17. persoonlijke toelichting van maximaal 300 woorden.

Presentatievergaderingen

Op de presentatiebijeenkomsten kunt u nader kennismaken met de kandidaten. Voor meer informatie over tijdstip en plaats van de presentatiebijeenkomsten kunt u kontakt opnemen met het bestuur van uw regio.

KANDIDATENOVERZICHT ADVIESRAAD

GRONINGEN (3 AR-leden en 3 plaatsvervangers)

kandidaatnummer 101

1. VRIES, DE J C L
2. HANNEKE
3. 24-06-54 te Krookstad (Zuid-Afrika)
4. P/A SS ROSENSTEINLAAN 20-A
5. 9713 AT GRONINGEN
6. 050-3146828
7. —
8. bibliothecaris
9. —
10. 90 - 92 lid steunfractie
11. —
12. —
13. —
14. —
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Na een vijfjarig verblijf in Italië en een nooit aflatende belangstelling voor gebeurtenissen en ontwikkelingen in Nederland hoop ik een positieve bijdrage te leveren in de discussies binnen de adviesraad. Het volgen van de politiek in twee zulke verschillende landen, die beide deel uitmaken van de EEG, biedt een frisse kijk op vele zaken. Vaak heb ik Nederland en Italië met elkaar vergeleken, bijv. sociale wetgeving, milieuproblemen, opvang van (legale en illegale) immigranten, onderwijs, emancipatie enz. Dit alles is m.i. een goede uitgangspositie om weer actief verder te gaan binnen D66, om zo de draad van ruim vijf jaar geleden weer op te pakken en de ervaringen die ik heb opgedaan niet onbenut te laten. Was ik voor mijn vertrek alleen plaatselijk actief, nu zou ik ook graag mijn vleugels iets verder willen uitslaan, deze verkiezingen voor een nieuwe adviesraad bieden mij op het juiste moment de mogelijkheid om voornemens hopelijk in daden om te zetten.

kandidaatnummer 102

1. WITTENBOER, VAN DEN J
2. JORIS
3. 19-02-71 te Nijmegen
4. HEREWEG 1-1B
5. 9726 AA GRONINGEN
6. 050-3119082
7. J.van.d.Wittenboer@PPSW.RUG.nl
8. student
9. 97 - nu lid campagnecommissie
10. —
11. 97 - nu lid dagelijks bestuur Gemeentelijk Politiek Jongeren Kontakt
12. sociale zekerheid, arbeidsmarktbeleid
13. gemeenteraadsverkiezing nr. 20 (niet verkiesbaar)
14. —
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Na geboren te zijn in Nijmegen ben ik met mijn ouders op mijn eerste naar Winsum meegegaan en ben nu Groninger. Mijn eerste contact met de politiek was bij de Jonge Democraten (waar ik bestuurslid ben geweest). Via de JD ben ik bij D66 terecht gekomen en actief geworden. Ook ben ik actief in het Gemeentelijk Politiek Jongeren Kontakt (secretaris).
Ik studeer sociologie (beleidswetenschappen) aan de RUG en ben bijna klaar. Via mijn studie kom ik in aanraking met beleid op vele gebieden. Enige voorkeur heb ik wel. Ik ben extra geïnteresseerd in de terreinen van arbeidsmarktbeleid en sociaal beleid. Ik hoop als lid van de AR mijn bijdrage te kunnen leveren aan het ontstaan van beter, verantwoorder beleid. De consequenties van beleid op langere termijn worden niet altijd voorzien. Hoe reageren bepaalde groepen uitvoerders/burgers op een maatregel? Een lastige vraag die wel gesteld moet worden om de implementatie van een maatregel goed te laten verlopen en veranderingen die je wilt laten plaatsvinden te laten plaatsvinden. Al bij het ontstaan van beleid moeten alle mogelijke voor- en nadelen in de besluitvorming meegenomen worden.
Ook bij sociologisch onderzoek heb je te maken met een "reagerend studieobject". De reactie van mensen

op beleid moeten worden meegenomen in de overweging om een beleidsmaatregel door te voeren of niet. De uiteindelijke werking staat of valt hiermee.

kandidaatnummer 103

1. AARTSEN, VAN J
2. JAN
3. 24-02-50 te Hellendoorn
4. ATENSHEERD 9
5. 9737 TB GRONINGEN
6. 050-5414467
7. —
8. ondernemer
9. —
10. —
11. —
12. alles behalve justitie en gezondheidszorg
13. nee
14. nee
15. —
16. kandidaat voor het gewone lidmaatschap
17. Het gaat niet goed met D66. Direct na het aantreden van Paars zag ik de bui al hangen en realiseerde me dat partijvernieuwing dringend nodig is. Middels artikelen in de regionale Nieuwsbrief heb ik geprobeerd de partij wakker te schudden. Dat is onvoldoende gelukt en inmiddels hebben we in de peilingen 12 zetels verloren en herstel zit er voorlopig m.i. niet in. Ik heb besloten er een schepje bovenop te doen en te proberen via het lidmaatschap van de Adviesraad te werken aan vernieuwing van D66. Ik heb het gevoel dat men binnen de partij niet goed weet welke kant het op moet. Er zijn een aantal voorzetten (onderwijs, gezondheidszorg) gegeven, die lijken echter te veel op de ideeën van andere partijen en leveren m.i. onvoldoende onderscheidend vermogen om zetels terug te winnen. Toch is het m.i. makkelijk de partij nieuwe vitaliteit te geven. We hoeven alleen maar ons oude ideeëngoed m.b.t. democratisering opnieuw te definiëren. Sinds 1966 is onze samenleving dramatisch veranderd. Het opleidingsniveau van de bevolking is aanmerkelijk gestegen en door de groei van de beschikbare informatie is de burger beter in staat zich een oordeel te vormen en invloed uit te oefenen. De mogelijkheid directe invloed uit te oefenen is sinds 1996 echter eerder beperkt dan uitgebreid. De referenda zijn uitgekleed, inspraakprocedures worden ambtelijk voorgeprogrammeerd en de burgers denken dat het er allemaal niet toe doet en laten het bij verkiezingen massaal afweten. Vernieuwing betekent nieuwe mogelijkheden creëren voor burgers invloed uit te oefenen. Als lid van de Adviesraad wil ik mijn ideeën hierover inbrengen en verder ontwikkelen. Doel: de revival van D66.

kandidaatnummer 104

1. EKELENBURG, VAN C A
2. CEES
3. 04-07-58 te Rotterdam
4. SOLWERDERSTRAAT 16
5. 9901 BD APPINGEDAM
6. 0596-626565/06-51686609
7. —
8. horeca ondernemer/historicus
9. 94 - nu lid gemeenteraadsfractie/fractieleider in Appingedam
10. —
11. 97 - nu vice-voorzitter van Koninklijk Horeca Nederland
12. gemeente politiek, buitenland, economische zaken, openbare orde en veiligheid, zaken aangaande midden- en kleinbedrijf
13. gemeenteraad Appingedam
14. gemeenteraad Appingedam
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Reeds op de middelbare school was ik zeer geïnteresseerd in hoe bestuurlijke beslissingen worden genomen en hoe besturen functioneren. Dit heeft er toe geleid dat ik sinds dien zitting heb gehad in veel besturen op zeer verschillende terreinen zoals: cultuur (Groninger Filmliga), welzijn (vice-voorzitter Stichting Welzijn Appingedam), rechtshulp (Rechtshulp Groningen), ondernemers organisaties (huidige functies: vice-voorzitter van Koninklijk Horeca Nederland, vice-voorzitter van een commissie van de Kamer van Koophandel Groningen), politiek (raadslid en fractieleider).
    Mijn belangrijkste bestuurlijke functie is op dit moment het vice-voorzitterschap van koninklijk Horeca Nederland (KHN). KHN is de branche organisatie voor de horeca- en aanverwante bedrijven in Nederland, met meer dan 15.000 aangeloten bedrijven. KHN is verantwoordelijk voor de algemene belangen behartiging van de horeca naar derden. Zo voert KHN o.a. de C.A.O. onderhandelingen namens de werkgevers.
    Als burger, ondernemer en bestuurder ondervind ik dagelijks de invloed van beslissingen die door de regering, Tweede Kamer of andere overheidsinstellingen worden genomen. Beslissingen van de overheid hebben vaak ingrijpende gevolgen op alle terreinen van het maatschappelijk leven. Van sommige overheidsmaatregelen kan men achteraf terecht stellen dat zij niet het doel gediend hebben waarvoor zij zijn genomen.
    Als een politieke partij haar mening en of standpunt bepaalt over een onderwerp dient zij dit te doen op basis van zoveel mogelijk informatie. Tevens is het van belang dat de consequenties van een bepaald standpunt zo goed als mogelijk worden bekeken. Als zodanig is een divers samengestelde adviesraad een belangrijk orgaan voor een politieke partij.
    Door de kennis die ik heb opgedaan als historicus, ondernemer en lokaal politicus heb ik een brede algemene politieke belangstelling ontwikkeld.
    Gezien mijn achtergrond en ervaringen denk ik een zinnige en nuttige inbreng te kunnen hebben in de adviesraad van D66.

kandidaatnummer 105

1. HACQUEBORD, L
2. LOUWRENS
3. 08-07-47 te Dokkum
4. HAMRIK 55
5. 9951 HK WINSUM GN
6. 0595-442978
7. L.Haquebord@let.rug.nl
8. hoogleraar
9. 94 - nu voorzitter afdelingsbestuur
   94 - nu Adviesraad
10. 80 - 82 voorzitter afdelingsbestuur
11. 96 - nu voorzitter Stichting Welzijn Winsum
    94 - nu lid dagelijks bestuur Noorderbreedte
    94 - nu lid bestuur Noorder Scheepvaart Museum
12. milieu en onderwijs
13. Tweede Kamer (plaats 20), gemeenteraad (plaats 6)
14. Tweede kamer (plaats 20), gemeenteraad (plaats 6)
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Ik stel mij voor een derde periode kandidaat voor de Adviesraad omdat ik vind dat er enige continuiteit in de deelname aan de Adviesraad moet zijn. De afgelopen periode hebben we als Groninger afvaardiging veel van ons laten horen. We hebben de D66 politiek kritisch gevolgd en waar mogelijk door actueel politieke moties bijgestuurd. We hebben zo ervaren dat de Adviesraad wel degelijk een rol kan spelen in het bepalen van het standpunt van D66 ten aanzien van actuele politieke zaken. De Adviesraad kan zo functioneren als een tussentijds congres waarop zes keer per jaar de mening van de partij gepeild kan worden.
    Ik denk dat het goed is wanneer er in deze periode enkele nieuwe kandidaten bij komen, die voorbereid kunnen worden op de periode erna. Ook daarom stel ik mij nog een keer kandidaat, ervan uitgaande dat ik ondanks plaats 20 op de lijst niet in de Tweede Kamer kom.

kandidaatnummer 106

1. STEHOUWER, J H
2. JAN
3. 31-01-51 te Arnhem
4. WAGENMAKERIJ 25
5. 9932 GB DELFZIJL
6. 0596-626391
7. fam.stehouwer@wxs.nl
8. huisman
9. 96 - nu lid Adviesraad
   97 - nu lid regiobestuur
10. 92 - nu plaatsvervangend lid Adviesraad
    93 - 94 afdelingsprogrammacommissie
11. 83 - 90 bestuur "De Nieuwe Schans"
    87 - 94 voorzitter sportraad Delfzijl
12. —
13. nee
14. nee
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Nu ik zes jaar als plaatsvervangend AR-lid en als AR-lid zeer intensief heb meegedraaid in de AR is het mij duidelijk geworden, dat de AR in de toekomst voor D66 belangrijk zal blijven. De AR past in de cultuur van D66. Het verschil van wel in tegenstelling tot geen regerings verantwoordelijkheid van D66 is voor de AR zeer merkbaar. Reeds gesloten compromissen en afgesproken budgetten sporen soms niet met de verstrekte adviezen. Daardoor is het communicatiekanaal "AR" belangrijker geworden. De klankbordfunctie is en blijft zeer belangrijk. De advisering van de Fracties (en het Hoofdbestuur) over de diverse onderwerpen komt het beste uit de verf indien zij betrekking heeft op de wat langere (middellange) termijn. Daarnaast is de afgelopen twee jaar ook wat rechtstreekser gereageerd op het handelen (en niet-handelen) van onze TK-Fractie. Dit heeft de klankbordfunctie van de Adviesraad versterkt, maar heeft het gevaar in zich, dat de AR als een zeer kritisch lichaam wordt ervaren. Wat mij betreft: prima! Het (gevraagde) adviseren is overigens niet eenvoudig, daar de AR vooral politieke richtingen aangeeft en nu dus een vooruitziende blik dient te hebben. Verschillende Fractieleden zijn de afgelopen periode een open discussie aangegaan met de AR, zonder dat er al een standpunt vastlag. Op die wijze heeft de AR een bijdrage kunnen leveren aan debatten, die nog moesten plaatsvinden. Volgens mij een zeer goede wijze van omgang met de AR. Het Europese wordt naast de andere zaken steeds belangrijker. Dat vergt een extra inspanning van de AR. Voor dit alles wil ik mij graag inzetten. Ik wil mij bij voorkeur inzetten voor die onderwerpen, die te maken hebben met Europa, met het milieu en de consequenties ervan voor economie en financiën. Dit omdat ik mij door ervaring en opleiding daar het beste in thuis voel.

FRIESLAND (3 AR-leden en 3 plaatsvervangers)

kandidaatnummer 151

1. GAAG, VAN DER L
2. LOKI
3. 30-06-26 te Den Haag
4. ZUIDERWEG 28
5. 8393 KT VINKEGA
6. 0561-433012
7. —
8. gepensioneerd rijksambtenaar
9. 96 - nu lid adviesraad
10. 90 - 94 lid gemeenreraadsfractie
11. 90 - nu penningmeester stichting Averroës
    98 - nu voorzitter stichting Ker.N.N.
    95 - nu lid bestuur kunstuitleen Friesland
12. binnenlands bestuur, onderwijs en cultuur
13. —
14. gemeenteraad Weststellingwerf (plaats 2)
15. ja, tussen 1960 en 1980
16. kandidaat voor het gewone lidmaatschap
17. In de nu bijna twee jaar dat ik als afgevaardigde van Friesland lid ben van de Adviesraad heb ik ervaren dat:

- de Adviesraad een nuttig orgaan is van D66, maar in de toekomst wellicht nog iets nuttiger zal kunnen zijn dan hij al is;
- de adviesraad een plezierige en interessante club is waar ik me in thuis voel;
- twee jaar een wat korte periode is om optimaal te kunnen functioneren.

Ik stel me om deze redenen gaarne kandidaat voor een tweede termijn. Vanzelfsprekend zal ik bij herverkiezing mijn best (blijven) doen voor een zo goed mogelijke feed-back naar de Friese partijleden en -organen.

kandidaatnummer 152

1. JONGE, DE J
2. JACOB
3. 10-03-1932 te Emmen
4. DE KAMP 20
5. 9142 VA MODDERGAT
6. 0519-589905
7. —
8. H.B.O.-leraar (gepensioneerd)
9. 90 - nu lid SWB-werkgroep Verkeersveiligheid
   97 - nu lid regiobestuur Friesland
10. 96 - 97 secretaris afdelingsbestuur Dongeradeel
11. bestuurslid IVN vereniging voor natuur en milieueducatie N.O. Friesland (cursusleidernatuurgidsencursus)
    bestuurslid algemeen bestuur Friese Milieufederatie
    bestuurslid van de Vereniging van Verkeersslachtoffers (landelijk)
    voetgangersvereniging VBV, consul voor de gemeente Dongeradeel (verkeersveiligheids-organisatie)
12. ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, milieu, verkeer en vervoer
13. —
14. gemeenteraad Dongeradeel (onverkiesbaar)
15. neen
16. kandidaat voor beide functies
17. Gedurende plm. 1,5 jaar heb ik de vergaderingen van de A.R. bijgewoond zonder stemrecht. Graag wil ik voor de komende periode als volwaardig lid van de adviesraad participeren.

kandidaatnummer 153

1. KOULMAN, M
2. MACHTELD
3. 03-01-42 te Utrecht
4. MUNEBUORREN 28
5. 9133 MB ANJUM
6. 0519-321796
7. —
8. lerares Engels. Nu studerend (rechten)
9. 97 - nu secretaris afdelingsbestuur Dongeradeel
10. —
11. —
12. economie, huisvesting, ruimtelijke ordening
13. nee
14. nee
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. nee

kandidaatnummer 154

1. STAPPER, A C
2. AAD
3. 30-05-31 te Terneuzen
4. MENNINGE 52
5. 8431 CE OOSTERWOLDE FR
6. 0516-512411
7. —
8. gepensioneerd/freelance adviseur
9. 95 - nu steunfractie
   97 - nu voorzitter afdelingsverkiezingscommissie
10. —
11. 90 - nu voorzitter scouting
    97 - nu voorzitter even. centr.
    95 - nu medezeggenschapsraad CBS
12. landbouw, jongerenwerk, Europa
13. nee
14. nee
15. ja
16. kandidaat voor het gewone lidmaatschap
17. Als persoonlijke toelichting bij de kandidaatstelling verkiezingen Adviesraad wil ik naar voren brengen, dat ik naast het werkzaam meedraaien op lokaal afdelingsniveau van D66, mij toch ook wil inzetten en mijn kennis ter beschikking wil stellen op een meer breder vlak. Een en ander om D66 op een bescheiden wijze van nut te kunnen zijn teneinde de Partij die plek in het maatschappelijk spectrum te laten behouden en de invloed te vergroten in het belang van alle bevolkingsgroepen in dit land.
    Geen aspiraties hebbend, gezien de leeftijd, om me op te werpen als kandidaat voor gemeenteraad o.i.d., lijkt me een plaats in de Adviesraad een uitstekend alternatief om D66, wat mij zeer na aan het hart ligt, van nut te kunnen zijn. Voorkeur voor de beleidsonderdelen is niet limitatief. Mijn voorkeur omvat het hele scala van politieke items.

DRENTHE (3 AR-leden en 3 plaatsvervangers)

kandidaatnummer 201

1. DOUWES, D-J
2. DOUWE JAN
3. 20-04-58 te Rotterdam
4. LAAN VAN HET KWEKEBOS 405
5. 7823 KK EMMEN
6. 0591-625185
7. —
8. docent Hogeschool Drenthe
9. 95 - nu secretaris afdelingsbestuur Emmen
   96 - nu plaatsvervangend lid Adviesraad
10. —
11. 97 - nu voorzitter VMH
12. —
13. gemeenteraad Emmen

14. gemeenteraad Emmen (plaats 8)
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. In de afgelopen twee jaar ben ik plaatsvervangend lid geweest van de adviesraad. In de meeste vergaderingen die ik heb bijgewoond mocht ik een of meer afwezige leden vervangen.
    Het boeiende van vergaderingen van de adviesraad is, vind ik, het nadenken en discussiëren over zeer uiteenlopende en vaak ook veel omvattende onderwerpen, en dat dan vaak in lange vergaderingen.
    Uit mijn kandidatuur mag iedereen afleiden dat ik daar graag nog tenminste twee jaar mee door wil gaan. Wel hoop ik voldoende steun te krijgen om de komende periode echt lid van de adviesraad te zijn. Niets is namelijk zo vervelend al steeds weer, zonder vooraankondiging, in te moeten vallen.
    Ik hoop dat in de komende periode de gekozen leden uit Drenthe, net als in de andere regio's, echt een team gaan vormen.

kandidaatnummer 202

1. DUBBELBOER, A
2. AAD
3. 30-06-32 te Odoorn
4. COLLARDSLAAN 22
5. 9401 GZ ASSEN
6. 0592-331757
7. dubbelbo@euronet.nl
8. gepensioneerd
9. 98 - nu lid regiobestuur
10. 91 - lid provinciale staten
11. diverse
12. ruimtelijke ordening, landbouw
13. nee
14. nee
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Mijn lidmaatschap van Provinciale Staten van Drenthe heb ik helaas moeten afbreken vanwege een mij overkomen hartinfarct, september jl. Gelukkig ben ik daarvan redelijk hersteld.
    Graag wil ik enige activiteiten voor D66 blijven uitvoeren. Zo heb ik mij voorgenomen mij in te zetten voor ledenwerving in onze provincie. Maar ook de Adviesraad lijkt me interessant want ik voel me wel in staat met mijn (gezonde boeren-)verstand deel te nemen aan discussies over (landelijke) politieke aangelegenheden.

kandidaatnummer 203

1. STRUIK, M J
2. RIEN
3. 17-07-43 te Capelle a/d IJssel
4. KRAAIENVELD 31
5. 7827 JN EMMEN
6. 0591-677352
7. —
8. docent HTS
9. 98 - nu vice-voorzitter presidium Adviesraad
   92 - nu steunfractie Emmen
10. 94 - 96 lid Adviesraad
    96 - 98 lid presidium Adviesraad
11. 97 - nu voorzitter Vluchtelingenwerk Noord-Drenthe
12. industriebeleid, onderwijs, verkeer
13. nee
14. gemeenteraad Emmen, provinciale staten Emmen (beiden onverkiesbaar)
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. In de afgelopen jaren heb ik met veel plezier deel uitgemaakt van de adviesraad, de huidige periode als lid van het Presidium. Ik vind dat een sterke vertegenwoordiging van Drenthe in de AR heel belangrijk is. Niet alleen omdat je daardoor als provincie een nog beter contact houdt met de partij, maar vooral ook omdat de Adviesraad, als spiegel van D66, een belangrijke functie binnen die partij heeft, waarbij Drentse meningen nogal eens afwijken van veel andere. De nuchterheid van de Drentse D66 ers heb ik steeds geprobeerd uit te dragen. Doe maar gewoon dan doe je gek genoeg is voor mij een lijfspreuk, maar doe het dan wel.
    In de laatste 4 jaren heeft Drenthe een goede hand gehad in het kiezen van vertegenwoordigers die nauwelijks de AR vergaderingen bezochten. Heel vaak was ik alleen op de vergaderingen. Ik hoop dat u nu mensen kiest die hun vertegenwoordiging serieus opvatten en Drenthe echt gaan vertegenwoordigen.

OVERIJSSEL (3 AR-leden en 3 plaatsvervangers)

kandidaatnummer 251

1. AHNE, M J
2. MARC-JAN
3. 27-12-72 te Groningen
4. GRONINGENSTRAAT 45
5. 7543 CD ENSCHEDE
6. 053-4776887
7. marc-jan@ahne.demon.nl
8. gemeenteraadslid, student
9. 97 - nu lid gemeenteraadsfractie
10. 96 - 98 lid regiobestuur Overijssel
11. —
12. electronische snelweg, bestuurlijke zaken, financiën
13. gemeenteraad, Tweede Kamer
14. lid gemeenteraadsfractie
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Ik kandideer me voor het lidmaatschap van de adviesraad om vanuit die positie de discussie binnen D66 mede vorm te kunnen geven. Een goed functionerende adviesraad kan mijns inziens een bijdrage leveren aan de standpuntbepaling van de fracties in Eerste-,

Tweede Kamer en het Europees Parlement. De rol van de adviesraad in deze kan zowel die van klankbord als initiator zijn. Met name de rol van initiator spreekt me erg aan. D66 is in het verleden altijd een partij geweest met een vooruitziende blik, ik hoop eraan te kunnen bijdragen dat ze dat in de toekomst zal blijven.

kandidaatnummer 252

1. NIJSSEN, R M W
2. RENE
3. 03-08-65 te Heerlen
4. F. V. WEVELINGHOVENSTRAAT 6
5. 7415 XV DEVENTER
6. 0570-636347
7. Rene.nijssen@pi.net
8. HBO-docent chemie
9. 92 - nu penningmeester
   94 - nu lid steunfractie
   97 - nu secretaris afdelingsbestuur
10. —
11. —
12. algemeen bestuur, onderwijs, financiën
13. gemeenteraad
14. —
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Na een aantal jaren actief te zijn binnen de afdeling Deventer als bestuurslid en steunfractielid wil ik me nu kandidaat stellen voor de adviesraad. Het gedachtengoed van D66 spreekt me al ruim 8 jaar aan en gedurende die tijd ben ik me steeds beter thuis gaan voelen binnen de partij. Nieuwe ideeën aandragen en een open discussie voeren ervaar ik als belangrijke pluspunten van D66. Als lid van de landelijke adviesraad hoop ik deze positieve ervaring verder uit te kunnen bouwen. Het is goed dat D66 een adviesraad heeft. Een raad die kritisch moet zijn en gelijktijdig mee moet denken. Kritiek leveren alleen vind ik te eenvoudig. Het meedenken en mee helpen oplossingen te bedenken hoort ook bij het werk van de adviesraad.
   Als lid van de adviesraad zal ik proberen om actief mee te werken en handelen op die onderdelen waarvan ik denk een wezenlijke bijdrage te kunnen leveren. Niet de kwantiteit maar de kwaliteit van de bijdrage zal bij mij voorop staan. Vandaar dat ik deze toelichting van maximaal 300 woorden beperk tot 177 woorden.

kandidaatnummer 253

1. STEGEMAN, J P
2. JAN PETER
3. 28-08-50 te Meppel
4. DE WHEEME 1
5. 7451 WB HOLTEN
6. 0548-366266
7. jpstegeman@daxis.nl
8. gemeentesecretaris Holten
9. 97 - nu voorzitter regionale verkiezingscommissie
10. 94 - 95 voorzitter regionale programmacommissie
11. 96 - nu lid commissie Sport, Recreatie, Toerisme V.N.G.
    97 - nu secretaris tennisclub Holten
12. —
13. —
14. provinciale staten Overijssel 1995-1999 (plaats 12)
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. nee

kandidaatnummer 254

1. STOLP, E R
2. EMIEL
3. 09-09-56 te Alphen a/d Rijn
4. KAMPERFOELIESTRAAT 30
5. 7552 SK HENGELO OV
6. 074-2438772
7. stolp@signaal.nl
8. wiskundige
9. lid Adviesraad
10. —
11. voorzitter ondernemingsraad
12. —
13. —
14. —
15. nee
16. kandidaat voor het plaatsvervangend lidmaatschap
17. De afgelopen 6 jaar ben ik met plezier AR-lid geweest. Ik heb mij vooral bezig gehouden met onderwijs, sociale zekerheid en belastingen. Nu is het de beurt weer aan iemand anders. Omdat Overijssel meestal weinig kandidaten heeft wil ik mij wel als plaatsvervanger beschikbaar stellen.

GELDERLAND (5 AR-leden en 5 plaatsvervangers)

kandidaatnummer 301

1. TRAAG, J T M
2. JAN
3. 10-06-42
4. HOGENENDSEWEG 32
5. 6942 DV DIDAM
6. 0316-226489
7. —
8. sinds 1-1-98 met pré-VUT
9. 91 - nu voorzitter afdelingsbestuur
   96 - nu voorzitter regionale verkiezingscommissie
10. 79 - 84 secretaris regiobestuur
    86 - 87 secretaris regiobestuur
    87 - 91 secretaris afdelingsbestuur
    90 - 92 lid Adviesraad
    94 - 96 lid Adviesraad
11. 97 - nu secretaris CNV regio Arnhem e.o.
    95 - nu secretaris CFO Regionale Groep Openbare Nutsbedrijven Gelderland/Flevoland
12. openbaar bestuur, cultuur, infrastructuur, defensie, buitenlandse politiek

13. nee
14. gemeenteraad Didam
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. D66 beleeft weer eens moeilijke tijden. Dat is een van de redenen waarom ik mij kandidaat stel. Ik ben van mening dat wij in de periode Paars I te weinig hebben gedaan aan "klantenbinding". Tevens vind ik dat we ons veel te gouvernementeel hebben opgesteld en niet alleen in Den Haag. Wel heb ik de verwachting dat onder onze toekomstige politieke leider Thom de Graaf daaraan het nodige zal veranderen. In het z.g. varkensdebat hebben we daarvan al wat gezien.
Kortom: D66 is een mentaliteits- en ideeënpartij, maar kan niet zonder profilering.
Vooral aan dat laatste zal ik gaarne meewerken door, zoals altijd, helder te zeggen waar het op staat!!

kandidaatnummer 302

1. VOS, B M W
2. BEN
3. 13-01-42 te Zelhem
4. LAAN 1940-45 9
5. 7231 GJ WARNSVELD
6. 0575-524985
7. —
8. international area manager
9. 96 - nu plaatsvervangend lid Adviesraad
10. 82 - 85 voorzitter afdeling Amersfoort
    85 - 91 voorzitter regiobestuur Utrecht
11. —
12. —
13. gemeenteraad Warnsveld (onverkiesbaar)
14. —
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Hoewel de adviezen en de standpunten die de AR - na soms moeizame, maar altijd interessante discussies - formuleert, niet altijd op instemming van de te adviseren instanties mogen rekenen, is de Adviesraad een belangrijk orgaan binnen D66. Het accent zou voor mij wat sterker op de actuele politieke situatie mogen liggen.
    De voorbesprekingen met de Gelderse AR-leden en plaatsvervangende AR-leden bevestigen voor mij altijd weer, dat D66 de partij is waar ik mij thuisvoel.
    Daarom hoop ik dat de leden in Gelderland mij door het uitbrengen van hun stem, in de gelegenheid willen stellen, actief te blijven in de Adviesraad.
    De tijd en de energie die daarvoor nodig is, zal ik daarvoor graag vrijmaken.

kandidaatnummer 303

1. WIJKMANS-YNTEMA, W
2. MINKE
3. 26-08-46 te Leiden
4. TER WEYDELN 1
5. 4102 CA CULEMBORG
6. 0345-514213
7. —
8. wethouder
9. 90 - nu wethouder
   96 - nu lid Adviesraad
10. 82 - nu lid gemeenteraadsfractie
    92 - 94 voorzitter regiobestuur
11. momenteel geen
12. geen voorkeur
13. gemeenteraad Culemborg
14. gemeenteraad Culemborg
15. nee
16. kandidaat voor het gewone lidmaatschap
17. Ik zou het graag nog een periode doen. Ik begin er net een beetje in te komen!

kandidaatnummer 304

1. ALPHEN, VAN H H
2. HARRY
3. 27-03-68 te Culemborg
4. GANDHI 77
5. 4102 HG CULEMBORG
6. 0345-531387
7. —
8. docent
9. 96 - nu voorzitter afdelingsbestuur Culemborg/Buren
   97 - nu campagnecoördinator
   93 - nu steunfractie Culemborg
   97 - nu deelnemer talentenproject
10. 90 - 92 steunfractie Utrecht
11. n.v.t.
12. buitenlandse zaken, onderwijs
13. n.v.t.
14. gemeenteraad Culemborg (plaats 4)
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. "Politiek is smerig, oneerlijk en alles ligt toch al vast", woorden die mij vaak ter ore komen van mensen die elk vertrouwen in de politiek hebben verloren. Juist deze mensen vertel ik over de structuur binnen D66. Alle leden van "raden" - tot aan de leden van de Tweede Kamer toe - worden door de leden gekozen, open en volgens het one-man-one-vote-beginsel. Daarnaast is er binnen D66 ruimte om te discussiëren op alle niveaus: op gemeentelijk, provinciaal en op landelijk niveau. De ruimte die mijn partij me biedt om invloed uit te oefenen op te nemen besluiten vind ik essentieel voor D66. Ik merk hoe je zelfs als jongere (ben ik dat nog?) serieus genomen wordt. Ik proef de sfeer binnen D66: open, eerlijk, soms wat te gemakkelijk, maar altijd bereid om naar elkaar te luisteren en op basis van argumenten tot een verantwoorde keuze te komen. Dat is de sfeer die ik in de Adviesraad zou willen proeven en die, naar ik hoor, daar ook zo is. Het lijkt me een voorrecht in die Adviesraad gekozen te worden en beleidskeuzes mee vorm te geven.

kandidaatnummer 305

1. GRAAF, DE L
2. LEO
3. 17-03-42 te Rotterdam
4. LINGEDIJK 110

5. 4151 CN ACQUOY
6. 0345-682209
7. —
8. psychiater/directeur De Gelderse Roos
9. 96 - nu lid Adviesraad
   98 - nu lid stemadviescommissie
10. 82 - 95 lid provinciale staten
    84 - 88 lid bestuur SWB
11. nee
12. volksgezondheid, economie, landbouw
13. nee
14. lijstduwer voor gemeenteraad
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. De adviesraad heeft, naar mijn mening, de volgende functies:
    - het, met adviezen, ondersteunen van verschillende partij-organen, zoals TK, HB, EK e.d.
    - het vertolken van de gevoelens die er in de partij leven
    - het ontwikkelen van nieuwe ideëen en het peilen of deze ideëen weerklank vinden bij partijgenoten.

    Dergelijke bezigheden spreken mij aan. Ik houd van discussiëren en filosoferen. Daarom zijn de twee jaar die ik nu in de Raad zit, mij goed bevallen. En het ziet er naar uit dat D66 een boeiende en spannende periode tegemoet gaat, die zal vragen om een kritische herbezinning en het vinden van nieuwe wegen.
    Ik wil dan ook graag een volgende Raadstermijn meemaken.

kandidaatnummer 306

1. LUBBERS-VAN KERKHOF, E
2. ELLY
3. 22-12-36 te Leiden
4. AUGUSTUSLAAN 56
5. 6642 AB BEUNINGEN GLD
6. 024-6775694
7. —
8. —
9. 96 - nu HB-commissie Vrouwenrechten/Mensenrechten
10. 90 - 91 regiobestuur Gelderland
    91 - 95 provinciale staten Gelderland
11. 92 - nu voorzitter VAC Beuningen
    97 - nu voorzitter werkgroep M/V 50/50 van Vrouwenbelangen
12. —
13. —
14. kandidatenlijst gemeenteraad GBD (lijstverbinding van lokale partij met D66)
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. De afgelopen periode heb ik als plaatsvervangend lid de meeste Adviesraadbijeenkomsten bijgewoond. Ik vond het een inspirerende en leerzame ervaring. Het heeft mij bovendien de overtuiging gegeven dat de adviesraad een belangrijke functie heeft als klankbord voor de Tweede Kamerfractie van D66. Deze overwegingen zijn voor mij reden me weer kandidaat voor de Adviesraad te stellen. Wat breng ik zelf in? Ik wil mijzelf geen specialist noemen maar op het gebied van emancipatie heb ik een behoorlijk brede kijk.
    De afgelopen jaren heb ik met betrekking tot (milieuvriendelijk en energiezuinig) bouwen en wonen veel ervaring opgedaan door nauwe betrekkingen en activiteiten die ik op dit terrein had en nog steeds heb.
    En verder heb ik mijn brede interesse en natuurlijk mijn participatie als burger in onze maatschappij en de kritiek die ik daar van tijd tot tijd op heb.

kandidaatnummer 307

1. MAAS, E F
2. ERNO
3. 09-12-29
4. BEELAERTSLAAN 47
5. 6861 AT OOSTERBEEK
6. 026-3390651
7. —
8. architect
9. 92 - nu lid financiële commissie
   96 - nu plaatsvervangend lid Adviesraad
   97 - nu voorzitter programmacommissie afdeling Renkum
   97 - nu voorzitter verkiezingscommissie afdeling Renkum
10. 75 - 79 penningmeester partij D66
    85 - 92 penningmeester Opleidingscentrum D66
11. 89 - nu lid raad van bestuur Internationale School voor Wijsbegeerte
    97 - nu lid Nationaal Comité 100 Jaar Woningwet
    97 - nu penningmeester stichting Politieke Ondersteuning D66 delegatie Europees Parlement
12. —
13. gemeenteraad Renkum (niet verkiesbaar)
14. nee
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Mijn langdurige actieve betrokkenheid bij onze partij en mijn ervaringen wil ik nog wel een tijdje voortzetten. Liever niet als plaatsvervangend lid, maar als gewoon lid van de Adviesraad.

kandidaatnummer 308

1. MAAS, W A K
2. WIM
3. 08-01-40 te Rotterdam
4. DREIJENSEWEG 8 A
5. 6861 WK OOSTERBEEK
6. 026-3333995
7. wak_maas@wxs.nl
8. wiskundig ingenieur
9. 96 - nu voorzitter presidium Gelderse Adviesraad
   96 - nu lid Adviesraad (Gelderland)
   96 - nu secretaris SWB-werkgroep Energie
   98 - nu voorzitter afdelingsbestuur Renkum/Heteren
10. 85 - 91 voorzitter afdelingsbestuur Renkum
    86 - 90 reserve-lid gemeenteraadsfractie
11. 78 - nu trombonist
12. energie en milieu, liberalisering en privatisering nutsbedrijven
13. nee

14. nee
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. De ervaringen die ik sinds juni 1995 heb opgedaan in de landelijke Adviesraad zijn dermate positief dat ik mij opnieuw kandidaat stel.

kandidaatnummer 309

1. ONDERSTAL, A H
2. ALY
3. 28-01-47
4. HAITSMA MULIERWEG 3
5. 7101 BX WINTERSWIJK
6. 0543-522406
7. —
8. op dit moment studie binnenhuisarchitektuur
9. 96 - nu lid Adviesraad
10. 82 - lid afdelingsbestuur Lichtenvoorde
    82 - 95 lid regiobestuur Gelderland
11. 92 - 95 voorzitter Humanitas gewest Gelderland
12. —
13. —
14. —
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. nee

kandidaatnummer 310

1. SCHOUTSEN, G J
2. GERARD
3. 24-06-36 te Medemblik
4. DORPSSTRAAT 48
5. 4031 MG INGEN
6. 0344-601717
7. gschouts@gelderland.nl
8. onderwijskundige
9. 89 - nu werkgroep onderwijs, werkgroep landbouw
   96 - nu lid Landelijke Adviesraad
   96 - nu volger provinciale staten Gelderland
10. 78 - fractievoorzitter gemeenteraadsfractie
    82 - 96 voorzitter regiobestuur
    82 - 96 lid provinciale staten
11. 96 - nu vluchtelingenwerk
12. buitenland
13. —
14. provinciale staten Gelderland
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. nee

UTRECHT (5 AR-leden en 5 plaatsvervangers)

kandidaatnummer 351

1. VERVOORT-VERKADE, A
2. AAFKE
3. 10-04-37
4. NWE VEENEDAALSEWEG 230
5. 3911 MT RHENEN
6. 0317-613315
7. VERVOORT@KNMG.NL
8. verpleegkundige
9. 94 - nu lid Adviesraad
10. 78 - 87 lid steunfractie gemeenteraad
    87 - 94 lid gemeenteraadsfractie
11. 76 - nu lid milieuwerkgroep
    92 - 95 algemeen bestuurslid Steunpunt Kunstzinnige Vorming Zeist
    95 - nu dagelijks bestuurslid Steunpunt Kunstzinnige Vorming Zeist
12. —
13. —
14. —
15. —
16. kandidaat voor beide functies
17. Het boeiende van de Adviesraad vind ik, dat een dwarsdoorsnede van de partij inhoudelijk bezig is met gevraagde en ongevraagde adviezen. Op deze manier heeft naast het congres, extra uitwisseling plaats van ideeën, meningen en adviezen tussen partijleden, parlementariërs, bewindslieden en het HB.
    Als "algemeen geïntresseerde" ben ik bereid mij in vele onderwerpen te verdiepen. Mijn speciale belangstelling ligt bij milieu en duurzame ontwikkeling. Bij deze keuze voor de Tweede Kamerkandidaten is naar mijn smaak het milieu te veel op de achtergrond geraakt.
    Nu D66 landelijk in een moeilijker positie verkeert en mogelijk met minder kandidaten in de Tweede Kamer komt, blijft voeling met de basis en ondersteuning door de partij van belang. Ik hoop vanuit de AR daar een bijdrage aan te kunnen leveren. Graag stel ik mij daarom voor nogmaals een periode kandidaat.

kandidaatnummer 352

1. BARENTS, A M C
2. ADDIE
3. 18-05-52 te Wageningen
4. EIKENLAAN 3
5. 3972 AR DRIEBERGEN-RIJSENBURG
6. 0343-532871
7. —
8. organisatiedeskundige/projektleider Beleid & Bestuur
9. —
10. —
11. —
12. —
13. —
14. —
15. nee
16. kandidaat voor het gewone lidmaatschap
17. Ik vind het een fantastische uitdaging om als lid van de adviesraad te mogen bijdragen aan het gezicht van D66. Alhoewel ik geïntresseerd ben in de samenleving als geheel, gaat mijn belangstelling vooral uit naar het onderwijs, de gezondheidszorg, cultuur, natuur en milieu.
    Ik vind het erg belangrijk dat het onderwijs zowel beleidsmatig als inhoudelijk de aandacht krijgt die in

overeenstemming is met het maatschappelijk belang ervan. In het onderwijs worden de tradities van de samenleving doorgegeven, de liefde voor cultuur en natuur aangewakkerd en wordt de aanzet gegeven voor maatschappelijke, (communicatie-)technologische en bestuurlijke vernieuwing. Het onderwijs zal mijns inziens leerlingen en studenten ook in toenemende mate moeten toerusten "lerend" in het leven en het werk te staan.
Zeker met de toenemende vergrijzing van de samenleving neemt het belang van een goede geestelijke en lichamelijke gezondheidszorg en -structuur toe.
Daarmee neemt ook het belang toe van de afwegingen die gemaakt moeten worden tussen wat ethisch, menselijk en menswaardig is, wat technische en organisatorische mogelijkheid is en wat voor de samenleving nog betaalbaar is. Mijns inziens zal er prioriteitsverschuiving moeten plaatsvinden waarbij er een nog grotere nadruk komt te liggen bij preventieve gezondheiszorg, ondermeer door onderwijs en voorlichting.

kandidaatnummer 353

1. GEVEKE, K
2. KEES
3. 17-06-38 te Haarlemmermeer
4. W BANNINGLAAN 7
5. 3972 SJ DRIEBERGEN
6. 0343-517189
7. —
8. geen
9. 94 - nu lid steunfractie
   94 - nu redactie Open Kaart
10. 78 - secretaris afdelingsbestuur
11. 98 - nu penningmeester PTG
12. ruimtelijke ordening, verkeer & vervoer
13. raadslid
14. raadslid (plaats 3)
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Met wat meer beschikbare tijd in het vooruitzicht wil ik, behalve in gemeentepolitiek, energie stoppen in vraagstukken van landelijke belang.
    Een groot deel van mijn werkend leven heb ik besteed aan problemen op het terrein van verkeer en vervoer in diverse leidinggevende functies bij de Nederlandse Spoorwegen.
    Deze kennis en ervaring wil ik nu gebruiken en uitbouwen ten behoeve van D66, hetgeen in eerste instantie zal kunnen plaatsvinden binnen de Gemeente en in de Adviesraad.
    De komende jaren vinden er belangrijke ontwikkelingen plaats in de ruimtelijke ordening die vragen om een zorgvuldige politieke begeleiding. Te denken valt aan de plannen rond lucht- en zeehavens, de hoge snelheidslijnen en andere spoorweg- en openbaar vervoerontwikkelingen, de weginfrastructuur en de binnenvaart. Al deze terreinen hebben ook internationale implicaties omdat ze niet los gezien kunnen worden van de Europese ontwikkelingen.
    Ik stel er een eer in een bijdrage te mogen leveren op deze gebieden van nationaal belang die ook bij onze partij hoog in het vaandel staan.

kandidaatnummer 354

1. JACOBS, E
2. EMMY
3. 14-09-32 te Apeldoorn
4. PRINS HENDRIKLAAN 28
5. 3583 EM UTRECHT
6. 030-2513409
7. emmy.jacobs@wxs.nl
8. consultant beleid en onderzoek
9. 94 - nu vice-voorzitter Adviesraad
   94 - nu diverse werkgroepen en commissies
10. —
11. 87 - nu bestuur Skepsis
    93 - 96 bestuur VPRO
    93 - 96 bestuur OORD
12. wetenschap, ontwikkelingssamenwerking, Europa, economie, financiën, ruimtelijke ordening, verkeer
13. —
14. Tweede Kamer (plaats 60)
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. In 1994 ben ik deel uit gaan maken van de AR. Ik ben van mening, dat de Adviesraad door middel van zijn gevraagde en ongevraagde adviezen voor TK, EK en EP een goed orgaan is om de mening van de achterban te toetsen. Ik heb gedurende die vier jaar in verschillende werkgroepen geparticipeerd. De eerste twee jaren vooral in AR-werkgroepen onderwijs en wetenschap en bovendien partijorganisatie. Daarnaast maakte ik ook deel uit van TK advies werkgroepen op het gebied van onderwijs en onderzoek. Vanaf eind 1994/begin 95 heb ik bovendien geparticipeerd in een werkgroep jeugdbeleid en in een werkgroep ontwikkelingssamenwerking. In 1996 ben ik me gaan bezig houden met het cluster financiën, economie en sociaal beleid. Ook daarin heb ik met anderen een goede bijdrage kunnen leveren. Hoewel onderwijs, jeugdbeleid, onderzoek en wetenschap mijn specialisatie is denk ik dat het van belang is me niet steeds met dezelfde clusters bezig te houden en me breder te oriënteren en daarom wil ik me de laatste twee jaren wat meer richten op ruimtelijke ordening en verkeer. Ik denk ook daarin een goede inbreng te kunnen hebben.

kandidaatnummer 355

1. MULLER, J
2. JEROEN
3. 26-07-65 te Hilversum
4. G RIETVELDHOF 29
5. 3583 ET UTRECHT
6. 030-2543370
7. —
8. beleidsmedewerker Gehandicapten Organisatie Utrecht
9. 98 - nu lid afdelingsbestuur Utrecht
   97 - nu werkgroep Handicap en beleid (i.o.)
10. 90 - 92 lid steunfractie
11. —
12. welzijn, verkeer, vervoer, gehandicaptenzorg
13. —
14. kandidatenlijst gemeenteraad '98

15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. —

kandidaatnummer 356

1. PIJPER, H
2. HENK
3. 03-06-58 te Hoorn
4. STEPHENSONSTRAAT 38
5. 3817 JC AMERSFOORT
6. 033-4610779
7. mats.holland@wxs.nl
8. directeur/management adviseur
9. 96- nu lid Adviesraad
10. lid gemeenteraadsfractie
    lid regiobestuur
11. —
12. milieu, ruimelijke ordening, verkeer en vervoer, economie, financiën
13. Tweede Kamer
14. —
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Na een periode van 2 jaar in de Adviesraad voor de provincie Utrecht, zou ik graag nog een periode deel uitmaken van de Adviesraad. Ik stel mij opnieuw kandidaat voor deze functie omdat ik de indruk heb dat in de afgelopen jaren de Adviesraad zich positief heeft ontwikkeld om een orgaan binnen de partij te worden waarvan de adviezen serieus genomen worden. Het kan echter altijd beter en mijn ervaringen als onder andere Gemeenteraadslid in Hengelo, Regiobestuurslid in Overijssel, mede-oprichter van de JD-Twente en lid van de Adviesraad namens de provincie Overijssel kunnen daarbij helpen. Met deze ervaringen op het politieke vlak en de inmiddels opgebouwde ervaringen in het bedrijfsleven als management-adviseur op het gebied van kwaliteits-, milieu- en arbozorg hoop ik voor de provincie Utrecht een zinvolle bijdrage te kunnen leveren aan de in de Adviesraad te voeren discussies en standpuntbepalingen ter ondersteuning van onze fracties in de Kamers en het Europese Parlement.
    Mocht u mij voor een tweede periode in de gelegenheid stellen om deel uit te maken van de Adviesraad, dan zal ik mij ook kandideren om deel uit te gaan maken van het presidium van de Adviesraad om mij met name te richten op het verbeteren van de interne organisatie en de informatie verstrekking aan de regio's en afdelingen.

NOORD-HOLLAND (8 AR-leden en 8 plaatsvervangers)

kandidaatnummer 401

1. DINKGREVE, H H J J
2. HENK
3. 03-06-43 te Amsterdam
4. HUNZEBOS 45
5. 1447 TW PURMEREND
6. 0299-461257
7. —
8. kennismanager/onderwijsadviseur/bedrijfsadviseur/docent
9. 88 - nu voorzitter SWB-werkgroep Midden- en Kleinbedrijf
    82 - nu lid landelijke werkgroep Onderwijs
    94 - nu lid Adviesraad
    95 - nu voorzitter afdeling Purmerend e.o.
    96 - nu lid regionale Verkiezingscommissie Noord-Holland
10. 88 - 92 lid Adviesraad
    85 - 94 secretaris afdelingsbestuur
11. 90 - nu voorzitter oecumenisch schoolbestuur voor speciaal onderwijs (LOM) centraal in Samenwerkingsverband (WSNS).
    90 - nu lid Provinciaal Onderwijsoverleg Noord-Holland
    90 - nu lid algemeen bestuur Schoolbegeleidingsdienst Zaanstreek/Waterland
    95 - nu lid algemene beleidscommissie NNI (Ned. Norm. Inst.) afgevaardigd door VNO-NCW
    96 - nu lid RCO-commissie (Raad Centrale Ondernemersorganisatie) Normalisatie en Certificatie (vanuit lidmaatschap algemeen bestuur NCW 93 t/m 95)
    96 - nu lid beleidscommissie Sociale Zaken van HWV (Hollandse werkgeversvereniging - regionale vereniging van VNO-NCW)
    96 - nu plaatsvervangend lid ACOA (Adviescommissie Ond.Arbeidsmarkt) adviseert minister OCenW en LOB's betr. secundair beroepsonderwijs.
    97 - nu lid bestuur "Octant" adviesbureau voor opleiding- en beroepskeuze regio Noord-Holland
12. - onderwijs in het algemeen en in het bijzonder beroepsonderwijs/hoger onderwijs/speciaal onderwijs
    - economische zaken macro-beleid en in het bijzonder mededinging/MKB/normalisatie en certificatie in brede zin
    - sociale zaken in het bijzonder pensioenproblematiek/arbeidsvoorziening/scholing
    - gezondheidszorg; algemeen beleid
13. nvt
14. gemeenteraad Purmerend (plaats 8)
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Lid geworden van D66 in het begin van de jaren 80 van de 20e eeuw kreeg het politieke werkveld meer en meer mijn belangstelling. Ik raakte gaandeweg betrokken bij een aantal beleidsterreinen, dat ook nu nog een nauwe relatie heeft met mijn dagelijkse werkzaamheden. Dat vond zijn weg in werkgroepen en overlegcommissies enerzijds, maar anderzijds ook in organisatorische activiteiten binnen de partij zoals optreden als bestuurslid en afdelingsvoorzitter. Vooropgesteld dat zich de gelegenheid voordoet in relatie met andere activiteiten en werkzaamheden, vind ik het belangrijk dat leden van een politieke partij zich ook de facto actief betonen. Leden vormen immers het levende kapitaal van een politieke partij. Zowel identiteit als gewenst beeld komen slechts tot stand bij de gratie van actieve betrokkenheid van de leden.

Een van de bepalende factoren die D66 tot D66 maken is de aandacht voor de democratische inrichting en besluitvorming in de (Nederlandse) samenleving niet alleen in woord en geschrift, maar vooral in daad. Dat verklaart tegelijkertijd de motivatie om mij kandidaat te stellen voor de Adviesraad.
Deze raad vervult immers de rol van continue klankbord voor de in het openbaar functionerende leden van D66 zowel in de Staten Generaal en Europees Parlement als in het Hoofdbestuur en vormt als zodanig het democratische gefundeerde en gestructureerde contact met de basis van de partij: het ledenkapitaal.
In de afgelopen jaren heb ik reeds ervaring mogen opdoen binnen de Adviesraad. Dat weerhoudt mij er niet van mij opnieuw voor een periode van twee jaar beschikbaar en dus kandidaat te stellen; integendeel!

kandidaatnummer 402

1. GIESKE-MASTENBROEK, J C
2. RINEKE
3. 30-05-51 te Velsen
4. G VAN AMSTELSTRAAT 146
5. 2026 VC HAARLEM
6. 023-5490006
7. rgieske@pinet.nl
8. "projektleider" voorzitter task-force indicatiestelling
9. 97 - nu voorzitter afdelingbestuur Zandvoort
   96 - nu lid HB-commissie Vrouwenrechten/Mensenrechten
10. 87 - 90 lid afdelingsbestuur Heerlen
    90 - 96 wethouder Haarlem
    96 - 97 lid gemeenteraadsfractie
11. 97 - nu bestuur ME-fonds
12. VWS, VROM, onderwijsk
13. nee
14. nee
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Graag wil ik mijn kennis, vaardigheden en netwerken binnen en buiten D66 beschikbaar stellen ten behoeve van de adviesraad.
    Ik ben er van overtuigd een waardevolle bijdrage te kunnen leveren in de adviesraad.

kandidaatnummer 403

1. HAZEBROEK, M W
2. MARJOLIJN
3. 29-03-42 te Den Haag
4. KNSM-LAAN 805
5. 1019 LJ AMSTERDAM
6. 020-4183008
7. jodokus@globalxs.nl
8. organisatieadviseur
9. 94 - nu lid Adviesraad
10. 82 - 91 lid provinciale staten Gelderland
    91 - 93 lid dagelijks bestuur Communicatie
11. —
12. generalist
13. nee
14. nee
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Vier jaar heb ik de eer gehad om voor de regio Noord-Holland deel uit te maken van de adviesraad. Graag wil ik dat nog een periode doen. In de afgelopen vier jaar is het belang van de adviesraad als *politiek* klankbord voor de diverse landelijke fracties en de Europese fractie toegenomen. De neiging om parlementje te spelen neemt af, ik mag wel zeggen mede door mijn toedoen. Naast de snelle klankbordfunctie (wat leeft er in de partij ten aanzien van politieke hete hangijzers) zijn er ook, na een gedegen voorbereiding samen met kamerleden, adviezen uitgebracht over pensioenen, belastingstelsel, gezondheidszorg, onderwijs, buitenlands beleid, ontwikkelingssamenwerking etc.
    Om deze twee belangrijke functies verder op te bouwen en om de politieke fracties aan te moedigen om zich duidelijk politiek te profileren (brugfunctie in het kabinet, politieke profilering in het parlement) stel ik mij met plezier weer verkiesbaar. Door mijn drukke werkzaamheden als organisatieadviseur en trainer is dit de enige activiteit voor D66 waar ik tijd voor beschikbaar heb. Mijn kennis en politieke ervaring wil ik graag blijven inzetten voor de partij waar ik al sinds 1967 lid van ben. Ik kan toezeggen dat ik een trouwe en actieve bezoeker ben van de adviesraadvergaderingen.

kandidaatnummer 404

1. MAGEL, O F C
2. OTTO
3. 14-09-47 te Schiedam
4. LISZTSTRAAT 8
5. 1817 HH ALKMAAR
6. 072-5119103
7. o.magel@alkwaard.ove.nl
8. bedrijfseconoom
9. 90 - nu lid afdelingsbestuur
   96 - nu lid Adviesraad
10. 82 - lid afdelingsbestuur
    96 - lid regiobestuur
11. 97 - nu lid bondsraad Consumentenbond
12. economie, financiën, onderwijs, gezondheidszorg
13. nee
14. nee
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Na een eerste termijn in de Adviesraad wil ik me opnieuw kandidaat stellen. Deze kandidaatstelling is zowel gebaseerd op mijn mening dat er een goede regionale spreiding van kandidaten moet zijn als op het gegeven, dat ik het werk van de Adviesraad zinvol vind.
    De Adviesraad is het platform en klankbord, dat onze politieke vertegenwoordigers kunnen gebruiken om de mening binnen de partij af te tasten. In deze termijn heb ik ervaren dat zij dat doen en adviezen in hun standpuntbepaling betrekken.
    Nu D66 in een lastige positie verkeert is het des te meer van belang, dat we trouw blijven aan onze uitgangspunten en dat mensen bereid zijn in de partijorganen zitting te nemen. We kunnen onze plaats in

het politieke spectrum alleen behouden als we de discussie blijven voeren met anderen en onze politieke vertegenwoordigers voldoende steun bieden.

kandidaatnummer 405

1. PIET, J L P
2. JOHAN
3. 03-10-47 te Utrecht
4. WEERRIBBEN 26
5. 1112 KL DIEMEN
6. 020-6909309
7. jpiet@worldonline.nl
8. milieu-accountant
9. —
10. 94 - 95 Adviesraad
11. 93 - nu gedelegeerde ISO
    95 - nu gedelegeerde UNCTAD
    93 - nu Fed. Eur. Accountants
12. milieu
13. nee
14. nee
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Het gaat slecht met het milieu, maar dat is geen reden om bij de pakken neer te zitten. Bedrijfsleven, consumenten, overheden en andere maatschappelijke groeperingen kunnen voldoende bijdragen aan de oplossing van het milieuprobleem. Vanuit mijn beroep heb ik ook een redelijk doorzicht naar deze oplossingen. Het is zeer boeiend om met mensen met dezelfde politieke overtuiging maar met een ander beleidsonderdeel als specialisatie samen te werken aan politieke voorstellen. Elk maatschappelijk vraagstuk kan vanuit elke discipline worden beschouwd en alleen een oplossing die met alle aspecten rekening houdt is de juiste. Milieu moet worden afgewogen met economie. Zo zijn er ook relaties met mobiliteit/verkeer, ruimtelijke ordening, belastingheffing, volksgezondheid, landbouw, wetgeving/handhaving en internationale politiek.
    Naast mijn veeleisende baan met veel internationale milieufuncties kan ik geen politieke functies vervullen, maar in de Adviesraad wil ik graag mijn bijdrage aan D66 leveren.

kandidaatnummer 406

1. SMIT, J M
2. ANKE
3. 10-08-42 te Vianen
4. DE RUYSCHLAAN 197
5. 1181 PE AMSTELVEEN
6. 020-6452520
7. —
8. docent jeugdrecht/studentendekaan
9. 86 - nu lid gemeenteraadsfractie
   94 - nu lid ROA-raad
10. 84 - 89 Amstelveense Emancipatiecommissie
    90 - 94 Sociale Werkvoorziening
11. —
12. welzijn, onderwijs, milieu, sociale zaken, justitie
13. —
14. gemeenteraadslid (onverkiesbaar)
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Na zovele jaren lidmaatschap van D66 durf ik best te stellen dat ik mij het denken en handelen van mijn club eigen heb gemaakt.
    Tijdens mijn gemeenteraadslidmaatschap stond ik voor zaken als:
    D - Democratisering en bestuurlijke vernieuwing, ook in wijken
    E - Emancipatie niet van en voor vrouwen alleen
    M - Milieubeleid en milieuuitvoering. Lokale Agenda 21.
    O - Open oog en oor voor onveiligheid, ontplooing, onderwijs, ouderbeleid, nieuwe ontwikkelingen
    C - Client centraal. Geen beleid maken voor bijv. clienten van de Sociale Dienst of voor gebruikers van de W.V.G. of ouderenvoorzieningen zonder henzelf erbij te btrekken.
    R - Regionale samenwerking met zichtbare resultaten
    A - Armoedebestrijding, allochtonenbeleid, asylbeleid
    T - Toekomstvisie ontwikkelen. Nadenken over nieuwe tendenzen.
    I - In stand houden van internationale contacten.
    E - Educatie en economie. We leven in een tijd van leren te leren en education permanente, ook als je een baan hebt.
    We weten allemaal dat deze zaken ook landelijk verder reliëf moeten krijgen. De Adviesraad van D66 kan hierin een rol vervullen.

ZUID-HOLLAND (8 AR-leden en 8 plaatsvervangers)

kandidaatnummer 451

1. VERHAGEN, R L M
2. RONALD
3. 26-05-35 te Eindhoven
4. BLEULANDWEG 134
5. 2803 HH GOUDA
6. 0182-524923
7. —
8. kandidaat-notaris
9. secretaris van de afdeling Gouda
   secretaris van de regionale verkiezingscommissie Zuid-Holland (RVC ZH)
   lid van de HB-commissie Integratie Allochtonen
10. lid van de eerste reglementencommissie van D66
    algemeen secretaris van de regio Zuid-Holland
    lid van de Adviesraad
    lid van de Landelijke Verkiezingscommissie (LVC)
    secretaris van de SWB-werkgroep Staatsrecht en Binnenlandse Zaken
11. geen
12. staatkundige vernieuwing (met name herziening kiesstelsel) en interne partij-organisatie
13. nee
14. nee
15. nee
16. kandidaat voor beide functies

EUROPEES PARLEMENT

D66 ELDR

EUROPA BULLETIN

Middels het Europa Bulletin houdt de Eurofractie van D66 de leden op de hoogte van standpunten die namens D66 in het Europees Parlement worden ingenomen

---

ASEM-TOP IN HET TEKEN VAN FINANCIELE CRISIS

Begin april zal in Londen de Europe-Asia Meeting (ASEM) plaatsvinden. Dit zal een goede gelegenheid zijn voor de EU om haar relatie met de landen van Zuidoost-Azië aan te halen. BERTENS is van mening, dat de EU een presentatie-fout recht te zetten heeft. Ondanks een grote bijdrage aan de hulpverlening aan Azië, hebben vele Aziaten toch het idee door Europa in de steek gelaten te zijn. Het is hoog tijd, dat de Unie eens indringend nadenkt over haar acties en imago in derde landen. Steeds krijgt de Unie het weer voor elkaar de zwarte piet toegespeeld te krijgen.

De EU moet tijdens de Top veel aandacht schenken aan het overheidsbeheer in die Aziatische landen. "Good governance" is het sleutelwoord in de crisis in Azië. Corruptie, vervlechting tussen overheid en bedrijfsleven en grote prestige-objecten creëren grote problemen in Azië. BERTENS zal in Straatsburg ervoor pleiten, dat de EU onverbiddelijk vasthoudt aan acceptatie aan de IMF-regels voor de steunverlening. Steun aan Indonesië is afhankelijk van naleving van die regels door Soeharto.

Het moet echter niet alleen over economie en financiën gaan in Londen. In een volwassen en gelijkwaardige relatie tussen de Unie en Zuid-Oost-Azië moet ook ruimte zijn voor politieke dialoog, democratie en mensenrechten. Die mogen niet naar de achtergrond verdwijnen.

Voor meer informatie: Jan-Willem BERTENS

VRAGEN OVER BEHOUD FOLKLORISTISCHE VEEMARKTEN

Vanaf 1 juli a.s. gaan voor veemarkten strengere Europese regels gelden, zoals de verplichtstelling van een afvalwatersysteem, een afsluitbare in -en uitgang en een gedeeltelijke overdekking. Juist om in de toekomst besmettelijke ziekten als varkenspest en mond- en klauwzeer te voorkomen zijn volgens Johanna BOOGERD strikte veterinaire regels nodig. Dit geldt ook voor de bescherming van de volksgezondheid en het welzijn van dieren. Toch kunnen de nieuwe regels ongewild een negatieve uitwerking krijgen doordat kleinschalige veemarkten in de EU de maatregelen economisch niet kunnen opbrengen, waardoor sluiting dreigt. Voorbeelden zoals de dreigende sluiting van de verplaatste schapenmarkt in Schagen zijn ook elders in Europa te vinden.

BOOGERD vraagt zich af, of andere landen ook kleinschalige veemarkten sluiten die niet aan de nieuwe regels voldoen. Elders in Europa vervullen soortgelijke markten vaak een rol in de promotie van lokale gemeenschappen. Daarom heeft BOOGERD schriftelijke vragen gesteld aan de Europese Commissie wat betreft het behoud van oude folkloristische veemarkten in de Europese Unie. De Commissie wordt gevraagd of ze zich bewust is van de bedreiging van kleinschalige folkloristische veemarkten door de nieuwe Europese regels, en wat ze hiertegen van plan is te doen.

Ontheffing van veterinaire- en milieu regelgeving voor bepaalde kleinschalige markten is volgens BOOGERD geen goede oplossing. (besmettelijke ziektes kunnen namelijk ook via kleine markten verspreid worden.) De Europese Unie zou echter wel uit het oogpunt van toerisme of plattelandsbeleid

kleinschalige veemarkten in Europa met subsidies kunnen stimuleren om aan de Europese eisen te voldoen. De nieuwe budgetlijn voor een breed plattelandsbeleid biedt hiervoor een aanknopingspunt.

Voor meer informatie: Johanna BOOGERD

FORUM MET LEDEN EUROPEES PARLEMENT ONACCEPTABEL

Na dertig jaar harmonisatie van het levensmiddelenrecht heeft de Europese Commissie een Groenboek opgesteld om een debat op gang te brengen. Gezien de BSE-crisis in het Verenigd Koninkrijk en de varkenspest in Nederland is zo'n debat zeker nodig, vindt Doeke EISMA.

Het Europees Parlement leverde in de plenaire sessie in Straatsburg haar aandeel aan het debat. Tijdens deze zitting heeft EISMA speciaal aandacht gevraagd voor een aantal onderwerpen. Het is bijvoorbeeld nodig dat de consument meer vertrouwen moet krijgen door de zogenaamde 'farm-to-table' aanpak, waarbij volledige informatie over productie- en vervaardigingsmethoden noodzakelijk is. In dit opzicht is *verplichte* etikettering van belang. Ook heeft EISMA de Europese Commissie gevraagd een voorstel in te dienen over algemene aansprakelijkheid voor veiligheid en gezondheid van levensmiddelen. Eveneens zouden meer EU landbouwfondsen aan biologische en duurzame landbouw moeten worden besteed.

EISMA heeft zich verzet tegen een voorstel van de rapporteur, dat de aanwezigheid van leden van het Europees Parlement in een forum bepleit. Dit forum zou toezicht moeten houden op de omzetting en toepassing van communautaire levensmiddelen-voorschriften. Het EP heeft echter een andere verantwoordelijkheid en moet zich niet mengen in een dergelijk forum. Dat waarborgt immers de onafhankelijke positie van het Parlement.

Voor meer informatie: Doeke EISMA

BERTENS WIL MEER AANDACHT VOOR DEMOCRATIE IN VOORBEREIDING OP TOETREDING NIEUWE EU-LIDSTATEN

In de Straatsburgzitting van maart heeft het Europees Parlement zich uitgesproken over de hoofdlijnen van de hulpverlening aan de kandidaat-lidstaten. De Commissie heeft per land een apart hulp-pakket ontwikkelt, dat toegespitst is op de wensen en noden van de individuele kandidaat-landen. Een onvoldoende democratisch land als Slowakije heeft bijvoorbeeld met name steun nodig op het gebied van democratisering. De hulp moet daar dan ook op worden afgestemd.

Dat gebeurt echter onvoldoende in de ogen van Jan-Willem BERTENS. Hij wil dat de Commissie en de Raad de voorstellen nogmaals herzien. Het moet duidelijk zijn, dat de Unie geen ondemocratische landen toe kan laten. Daarvoor moet hulp beschikbaar zijn. Als een land echter geen voortgang boekt moet de hulp worden stopgezet.

BERTENS wil ook, dat de besluitvorming in de EU hierover ook democratisch gebeurt. Dat is nu onvoldoende geregeld. Het is onacceptabel, dat wij democratie eisen van de kandidaatlanden en het in Europa zelf niet uitdragen. Het EP moet inspraak krijgen over alle belangrijke beslissingen inzake de voorbereiding van de toetreding van nieuwe lidstaten. Het heeft immers ook al het laatste woord over de uiteindelijke toetreding. Als de Ministers geen concessies doen riskeren ze een uitstel van de start van de toetredingsprocedure. Het EP kan immers de boel blokkeren. De tijd dringt, omdat die reeds op 12 maart tijdens de Europese Conferentie van start moeten gaan.

Voor meer informatie: Jan-Willem BERTENS

MEER AANDACHT VOOR ZIEKTEN DIE DOOR MILIEUVERONTREINIGING WORDEN VEROORZAAKT

Gedurende de afgelopen Straatsburgsessie heeft EISMA een pleidooi gehouden voor meer geld en aandacht voor de met milieuverontreiniging samenhangende ziekten, zoals kanker, hart- en vaatziekten en astma. Naar aanleiding van een nieuw communautair actieprogramma hierover vond een debat plaats in het Europees Parlement.

Volgens EISMA is het zeer wenselijk dat het actieprogramma wordt uitgebreid met andere aandoeningen. Er zou meer aandacht moeten uitgaan naar ziekten en/of allergieën als gevolg van lawaai-overlast, verontreinigd voedsel, vervuild water en tabak. In dit verband heeft EISMA dan ook opgemerkt dat het van groot belang is dat de Unie haar subsidies voor de tabak beëindigd, omdat dit haaks staat op een Europees gezondheidsbeleid.

Bovendien heeft EISMA gevraagd om in het kader van dit programma naast epidemiologisch onderzoek ook een systeem voor klachtmeldingen per land op te zetten. Meldpunten voor registratie van gezondheidsklachten veroorzaakt door het milieu bestaat reeds in Nederland en wordt inmiddels opgezet in België. Het voordeel van zo'n meldpunt is dat daardoor gezondheidsproblemen eerder kunnen worden gesignaleerd en dat dan vroeger kan worden ingegrepen. Hoewel een ELDR-amendement hierover door het Parlement is overgenomen betreurt EISMA het dat de Europese Commissie zich niet bereid toont een dergelijk netwerk op nationaal niveau te initiëren.

Voor meer informatie: Doeke EISMA

INTERNATIONAAL HOF VOOR STRAFZAKEN

Van 16 maart tot 3 april werd een voorbereidende bijeenkomst van de Verenigde Naties gehouden over de oprichting van een internationaal gerechtshof voor strafzaken. Naar aanleiding van een vraag aan de Raad van de ELDR-fractie hield het Europees Parlement hierover deze week een plenair debat.

Laurens Jan BRINKHORST riep de Raad op om tot een krachtig gemeenschappelijk standpunt te komen en zich tijdens de onderhandelingen in te zetten voor de oprichting van een onafhankelijk en effectief internationaal gerechtshof. De meeste landen steunen het idee maar enkele aarzelen nog. Gezien de mensenrechtenschendingen in oorlogssituaties die zich in Europa en de rest van de wereld nog steeds voordoen is het van essentieel belang dat zo'n Hof er komt.

Naar aanleiding van het debat nam het EP met grote meerderheid een resolutie aan met de volgende onderhandelingsrichtlijnen: het Hof dient een onafhankelijke openbare aanklager te hebben die op eigen initiatief zaken kan onderzoeken en aanklachten kan indienen zonder voorafgaande toestemming van de VN-Veiligheidsraad of individuele landen die partij zijn. De Raad moet erop aandringen dat volkerenmoord, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de mensheid door het Hof berecht kunnen worden. Het Hof moet zelf een oordeel kunnen geven over zijn bevoegdheid inzake de ontvankelijkheid van een geval van schending van de mensenrechten. En als partij optredende lidstaten moeten verplicht worden met de aanklager samen te werken.

Voor meer informatie: Laurens Jan BRINKHORST

EUROPESE STICHTING VOOR OPLEIDING MEER BIJ UITBREIDING BETREKKEN

De rol van de Europese Stichting voor Opleiding (ESO) bij de toetreding van nieuwe lidstaten uit Midden- en Oost-Europa wordt nog steeds onderbenut. De ESO moet veel meer dan nu het geval is de Europese Commissie en de lidstaten adviseren op het gebied van beroepsopleidingen in toekomstige lidstaten. Dit is de centrale boodschap in het rapport van

Johanna BOOGERD over de ESO dat in maart in het Europees Parlement behandeld is. De ESO is in 1995 opgericht om een institutioneel kader te bieden voor steun aan derde landen op het gebied van beroepsopleidingen. Uit een evaluatie over de eerste drie jaar blijkt echter dat de ESO zich te veel heeft geconcentreerd op het beheer van programma's en te weinig op beleidsadvisering. De ESO moet volgens BOOGERD een duidelijker omschreven rol krijgen bij de toetredingsstrategie van partnerlanden uit Midden- en Oosteuropa. Juist onderwijs en opleiding vormen in deze landen de basis voor een succesvol economisch omschakelingsproces en sociale integratie. Met name als onderdeel van arbeidsmarktbeleid en de omschakeling van arbeidsvoorzieningsorganisaties aldaar. Ook speelt landbouwonderwijs nog nauwelijks een rol, terwijl dit gezien de fundamentele landbouwhervormingen essentieel zou zijn aldus BOOGERD. Tot slot is de ontwikkeling van menselijk potentieel ook zeer belangrijk bij de versterking van de democratie en interculturele contacten in de toekomstige lidstaten. Pikant detail is dat de Commissie eerst een aantal amendementen die bovenstaande onderschrijven niet wilde overnemen. Onder dreiging van uitstel van de stemming, is de Commissie uiteindelijk toch overstag gegaan door de amendementen over te nemen.

Voor meer informatie: Johanna BOOGERD

JUSTITIËLE SAMENWERKING IN STRAFZAKEN IN DE EU

Laurens Jan BRINKHORST nam ook deel aan een boeiend debat over de verbetering van de justitiële samenwerking in strafzaken tussen de EU-lidstaten naar aanleiding van een verslag van de Italiaanse socialist Bontempi. Voortgang op dit gebied in zeer gewenst maar er is sprake van een merkwaardige paradox. Met de verdragen van Maastricht en Amsterdam komt een Europa zonder grenzen steeds meer in zicht, waardoor een werkelijk vrij verkeer voor iedere burger wordt gewaarborgd.

Dat is een goede zaak die echter ook dwingt tot een betere samenwerking over de grenzen heen om onwettige activiteiten zoals drugshandel, internationale criminaliteit, fraude of corruptie te bestrijden. In de praktijk zijn de EU lidstaten echter zeer terughoudend om verouderde intergouvernementele werkmethoden, die een effectieve bestrijding op Europees niveau in de weg staan, op te geven. Democratische en rechterlijke controle zijn essentieel, maar dienen steeds meer op Europese schaal gestalte te krijgen. Goede samenwerking tussen nationale parlementen en het Europees Parlement is daarvoor essentieel.

Voor meer informatie: Laurens Jan BRINKHORST

COLOFON

Het Europa Bulletin wordt samengesteld door de Eurofractie D66. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de leden van het Europees Parlement:

Jan-Willem BERTENS: +32.2284.5602
Medewerker: Leon PEIJNENBURG

Johanna BOOGERD: +32.2284.5795
Medewerker: Martin VAN 'T ZET

Laurens Jan BRINKHORST: +32.2284.5796
Medewerker: Catharina DE LANGE

Doeke EISMA: +32.2284.5797
Medewerkers: Gerben ROEST/ Babette GRAEBER

Contactpersoon van de Eurofractie in Nederland:
Arthur van BUITENEN: 06-5581.1639

Persvoorlichter: Tessa MAAS: 06-5398.3759

17. Vanaf de oprichting ben ik lid van D66. Daar deed ik ervaring op in partijfuncties van landelijk-, regionaal en afdelingsniveau. Zo was ik al eerder lid van de Adviesraad. Hopelijk stelt u mij in staat die ervaring te benutten in de nieuwe Adviesraad.
Destijds hield ik mij in de Adviesraad vooral bezig met staatkundige vernieuwing (met name herziening van het kiesstelsel) en de interne partij-organisatie. Die onderwerpen zijn nog steeds actueel en ik wil daarover graag nieuwe voorstellen in de Adviesraad aan de orde stellen.
D66 staat in de peilingen helaas al enige tijd op verlies. Maar dat zal binnenkort verbeteren door onze recente nieuwe wijze van campagne voeren: D66 blijft zich inzetten voor paars 2, maar gaat wel meer dan voorheen de eigen identiteit aan de kiezer duidelijk maken. Sinds kort lukt het beter de specifieke thema's van D66 tot onderwerp van publieke discussie in de media te maken. Dezelfde peilingen wijzen uit, dat er nog heel wat potentiële D66-kiezers zijn! Er liggen dus goede kansen op electoraal herstel en op voortzetting van onze groene spilfunktie in paars. De meerderheid van de CDA-aanhang spreekt in recente peilingen zijn voorkeur uit voor paars2.
In elk geval zal D66 ook in de toekomst een inspirerende Adviesraad nodig hebben. Daaraan wil ik graag weer bijdragen. Op mijn inzet kunt u rekenen.

kandidaatnummer 452

1. ARIS, B J
2. BERNARD
3. 22-07-56 te Amsterdam
4. ST JACOBSTRAAT 37
5. 2512 AN 's-GRAVENHAGE
6. 070-3652959
7. digibeet
8. fractieassistent documentatie (Tweede Kamer)
9. 96 - nu lid Adviesraad
10. 84 - 94 lid Adviesraad
    secretaris SWB-werkgroepen
    Ontwikkelingssamenwerking, Binnenlandse Zaken
11. 90 - nu lid Liberal Democrats
    97 - nu lid Ulster Alliance Party
    97 - nu lid ledenraad AWV
12. buitenlandse zaken, ontwikkelingssamenwerking, defensie, binnenlandse zaken, sociale zaken/werkgelegenheid
13. nee
14. nee
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Als iemand die actief deelnam aan de verkiezingscampagnes van 1973 en 1982, toen iedereen ons weg- of afschreef, weet ik dat onze partij een geweldig recuperatievermogen heeft. Ik blijf enthousiast voor de politieke inhoud en eigen stijl van D66 die een onmisbare bijdrage blijft in de Nederlandse politiek. Als lid van de Britse Liberal Democrats (die zich in een ongunstig politiek stelsel in tien jaar opwerkten tot de tweede (locaal) of derde (Commons) partij van Engeland) en van de Ulster Alliance Party (de enige partij met leden uit beide Noordierse gemeenschappen), partijen die ideologisch en qua stijl veel met D66 gemeen hebben, weet ik dat ons type politiek nuttig en nodig blijft.
Ik blijf als vrijwilliger actief in de afdeling Den Haag, en hou me al jaren bezig met internationale politiek. Daarnaast ben ik lid van de Ledenraad van mijn Woningbouwcorporatie zodat ook de regionale, Haaglanden-politiek me niet vreemd is.
Ik ben iemand die altijd in het nut van de AR geloofd heeft, en alleen bij hoge uitzondering laat ik op AR (voor-)vergadering verstek gaan. U krijgt met mij dus een enthousiast, actief en ervaren AR-lid.

kandidaatnummer 453

1. BOS, C W J
2. WILLEM
3. 19-09-54 te Haarlem
4. NESCIOHOVE 55
5. 2726 BK ZOETERMEER
6. 079-3521998
7. —
8. senior-beleidsmedewerker
9. 93 - nu lid afdelingsbestuurk
10. 94 - 95 lokale campagneleider (4x)
11. 90 - nu bestuurslid vereniging Aanpak Pensioenbreuk
    95 - nu lid ondernemingsraad
12. —
13. programmacommissie Zuid-Holland
14. gemeenteraad/Tweede Kamer
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Het is tijd dat D66 kleur bekent. Niet langer kunnen wij ons blijvend op de borst slaan met het huzarestukje van het paarse kabinet. Wij moeten meer zijn dan de lijm of het cement van paars. In de jaren zestig wilden wij het politieke bestel "opblazen". Met veel luchtdruk zorgen voor uiteendrijving van de gevestigde partijen en daarmee werken aan een heldere tweedeling in de politiek. Zodat er iets te kiezen was. In de jaren negentig hebben wij ons juist weer als brug opgeworpen om vaste voet te geven aan de ver uiteengedreven coalitiepartners. Daarmee hebben wij in ieder geval ons doel bereikt dat niet één partij eeuwig aan de macht is. Maar lucht is vluchtig en over een brug wordt gelopen. Om te voorkomen dat - zoals de geschiedenis leert - de revolutie haar eigen kinderen opeet, moeten wij in de volgende eeuw een zelfstandige positie verwerven in het politieke spectrum wat meer is dan paars alleen. Meer dan de twijfelaar tussen sociaal en liberaal. Daaraan moet worden gewerkt. Meer dan een redelijk alternatief te zijn moet D66 verder kijken in de samenleving met doordachte en onverwachte oplossingen en verassende vergezichten. Juist omdat wij niet over slechts één ideologie beschikken, maar de volledige sleutel van vrijheid, gelijkheid en broederschap in handen hebben. Daardoor weten wij dat niemand de wijsheid in pacht heeft. Ieder nieuw mens is een nieuwe bron van informatie. En hebben wij de innerlijke zekerheid dat wij blijvend op zoek moeten gaan naar het antwoord. Participatie is daarom onze bron van inspiratie en creativiteit. Ook in de adviesraad. Aan D66 is echter wel de taak de samenleving èn het individu de spiegel voor te houden.

kandidaatnummer 454

1. LIN, VAN D
2. DON
3. 05-08-49 te Maasbracht
4. OOSTERWERF 2
5. 2804 LZ GOUDA
6. 06-65358152
7. —
8. andragoloog
9. 98 - nu voorzitter Adviesraad
   98 - nu voorzitter programmacommissie Zuid-Holland
   98 - nu lid Stemadviescommissie Eerste Kamer
10. 94 - lid Adviesraad/lid presidium Adviesraad
    95 - voorzitter programmacommissie Zuid-Holland
    96 - eerste vice-voorzitter Adviesraad
11. 94 - nu lid Ziekenfondsraad
    87 - nu voorzitter raad van toezicht A.V. zorgverzekeraar TRIAS
12. openbaar bestuur, algemene zaken
13. nee
14. provinciale staten Zuid-Holland 1995
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Na vier jaar ervaring als lid, presidiumlid, 1e vicevoorzitter en nu voorzitter van de Adviesraad stel ik me graag herkiesbaar voor een nieuwe periode. Een voor mij statutair laatste periode.
    De Adviesraad behoort mede de afstemming te bevorderen van de politieke agenda van onze D66 vertegenwoordigers op de maatschappelijke agenda van burgers. Hoofdbestuur en D66-fracties in de Tweede Kamer, Eerste Kamer, en Europees parlement moeten omtrent actuele politieke vraagstukken tussentijds, naast de landelijke partijcongressen, kunnen steunen op politieke opvattingen en adviezen van doorsnee D66-leden. Sommige bestuursleden en fractieleden zouden wat actiever van deze mogelijkheid gebruik kunnen maken. Aan een gezond dualisme ook binnen de partij wil ik graag mijn bijdrage blijven leveren.

kandidaatnummer 455

1. LINTHORST, H M
2. HUUB
3. 07-05-45 te Den Haag
4. VAN BOISOTRING 5
5. 2722 AA ZOETERMEER
6. 079-3425542
7. h.m.linthorst@minez.nl
8. jurist ministerie van Economische Zaken
9. 96 - nu lid presidium Adviesraad
10. 94 lid Adviesraad
11. 95 - nu lid bestuur VMC
    98 - nu voorzitter programmaraad Zfm
12. n.v.t.
13. nee
14. nee
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Graag wil ik nog twee jaar een bijdrage leveren aan het werk van de Adviesraad. Als lid van het presidium heb ik de afgelopen twee jaar geprobeerd het functioneren van de Adviesraad wat effectiever te maken, maar er valt nog een hoop te verbeteren. Het is nog allemaal veel te vrijblijvend. Nu is dat tot op zekere hoogte onvermijdelijk bij een orgaan dat louter een adviesfunctie heeft, maar een beetje meer ambitie om een belangrijke rol in de partij te spelen zou de Adviesraad wel mogen hebben. Ook het grote aantal leden en plv. leden dat in de loop van de twee jaar "afhaakt" geeft te denken. Maar het moet wel van twee kanten komen: de fracties hebben maar weinig behoefte aan advies. Onbegrijpelijk eigenlijk. Maar ook een uitdaging om te laten zien dat een Adviesraad een nuttige rol kan spelen. Ik werk er graag aan mee.

kandidaatnummer 456

1. RIEMERSMA, B T
2. THEO
3. 03-09-50 te Haarlem
4. RODENBURGSTRAAT 63
5. 3043 TT ROTTERDAM
6. 010-4377076
7. —
8. portefeuillehouder Beheer Buitenruimte deelgemeente Overschie
9. zie 8
   97 - nu SWB-werkgroep Onderwijs
10. —
11. 78 - 95 directeur basisschool
12. onderwijs, ruimtelijke ontwikkeling
13. —
14. lijsttrekker deelgemeenteraadsverkiezingen maart '98
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. —

kandidaatnummer 457

1. SMIT, M
2. MARGREET
3. 06-12-68 te Alkmaar
4. JAN LUYKENLAAN 309
5. 2332 DH LEIDEN
6. 071-5320177
7. —
8. studente en diverse part-time werkzaamheden
9. —
10. —
11. 97 - 98 redacteur oud-ledenblad studentenvereniging
    95 - nu juridisch vrijwilliger Vluchtelingenwerk
    94 - 95 bestuurslid Internationaal-Juridisch Dispuut
    94 - publiciteitsgroep Amnesty International Leiden
12. justitie, binnenlandse zaken, buitenlandse zaken (m.n. EU)
13. nvt
14. nvt
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Niet gehinderd door enige politieke ervaring, maar wel aansluiting vindend in D66 standpunten en voorzien van een brede juridische achtergrond èn een grote maatschappelijke betrokkenheid, zou ik me met

nog enigszins jeugdige overmoed in de strijd willen werpen om een zetel in de Adviesraad.
Deel te mogen uitmaken van deze Raad om zo o.a. te kunnen bijdragen aan het D66-stempel op binnenlandse & buitenlandse politiek; hiervoor zou ik me graag willen inzetten!

kandidaatnummer 458

1. STAM-DE NOOYER, T S M
2. THERA
3. 07-07-49 te Lichtenvoorde
4. VAN EYSINGAPARK 10
5. 2333 VJ LEIDEN
6. 071-5153040
7. —
8. beleidsambtenaar
9. 96 - nu plaatsvervangend lid Adviesraad
10. 89 - 91 burgerlid raadscommissie Sport, Welzijn, Personeel
    86 - 90 penningmeester afdeling Leiderdorp
11. 96 - nu bestuur bibliotheek Leiden
12. defensie, onderwijs, jongeren in het algemeen
13. nvt
14. nvt
15. nvt
16. kandidaat voor het plaatsvervangend lidmaatschap
16. Ik heb de afgelopen twee jaar meegedraaid als plv.-lid van de Adviesraad. Ik wil dit graag continueren en mijn bijdrage leveren aan het versterkt op de kaart zetten van D66. Mijn aandachtsvelden zijn Defensie en Onderwijs. Verder denk ik dat het goed zou zijn wanneer de Adviesraad in de komende periode de positie van jongeren in de huidige samenleving tot een van haar onderwerpen maakt.

ZEELAND (2 AR-leden en 2 plaatsvervangers)

kandidaatnummer 501

1. DONKER, VAN DEN J
2. JAAP
3. 15-08-57 te Rotterdam
4. GROOT VERREHOF 11
5. 4691 LA THOLEN
6. 0166-603584
7. vddonker@westbrabant.net
8. leraar
9. 95 - nu lid gemeenteraadsfractie
10. 93 - lid afdelingsbestuur
11. 95 - nu penningmeester watersportvereniging
12. ruimtelijke ordening, onderwijs, verkeer & waterstaat enz.
13. gemeenteraad
14. gemeenteraad (plaats 1)
15. kandidaat voor het gewone lidmaatschap
17. nee

kandidaatnummer 502

1. GROENENBOOM, L
2. EELCO
3. 03-01-74 te VLAARDINGEN
4. VAN DISHOECKSTRAAT 580
5. 4382 XV VLISSINGEN
6. 0118-410954
7. L.groenenboom@dzl.rws.minvenw.nl
8. technisch en administratief medewerker bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat
9. 96 - nu vice-voorzitter afdelingsbestuur
   97 - nu lid campagneteam
10. 96 - lid steunfractie
11. —
12. verkeer en waterstaat
13. nee
14. nee
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. nee

NOORD-BRABANT (5 AR-leden en 5 plaatsvervangers)

kandidaatnummer 551

1. WOELDERINK, E B
2. EWOUD
3. 13-04-70 te Krimpen a/d IJssel
4. MARKENDAALSEWEG 160
5. 4811 KG BREDA
6. 076-5142447
7. ewoud.woelderink@exxon.sprint.com
8. werkzaam bij Esso Benelux
9. 97 - nu penningmeester afdelingsbestuur Breda
   97 - nu permanente campagnecommissie Breda
10. —
11. —
12. economie, duurzame ontwikkeling, cultuur
13. —
14. —
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. In 1996 ben ik lid geworden van D66 en sinds 1997 ben ik op afdelingsniveau actief in Breda als bestuurslid (penningmeester). In de nabije toekomst wil ik me ook politiek inhoudelijk ontplooien en actief worden binnen D66 op landelijk niveau. De adviesraad kan mij de mogelijkheid bieden beide plannen te verwezenlijken.
    Doordat ik werkzaam ben in het bedrijfsleven en tot de jongere groep D66 leden behoor (beide groepen die binnen D66 in het algemeen en de adviesraad in het bijzonder nog niet zo sterk vertegenwoordigd zijn) hoop ik een wezenlijke en inhoudelijke bijdrage aan de discussies in de adviesraad te kunnen geven.
    Mijn achtergrond:
    Na mijn studie scheikunde aan de Universiteit Utrecht heb ik mijn Militaire Dienstplicht vervuld bij de Koninklijke Marechaussee. Inmiddels werk ik weer twee jaar bij Esso Benelux, eerst binnen Management

Accounting en sinds een half jaar als Business Analyst voor de Esso raffinaderijen in Rotterdam en Antwerpen. Ik heb tijdens mijn studietijd commissie- en bestuurservaring opgedaan, o.m. bij C.S. Veritas en het Nederlands Studenten Orkest. In mijn vrije tijd ben ik nog steeds een fanatiek amateur-muzikant (klarinet en piano).

kandidaatnummer 552

1. DOORNE, VAN F J M
2. FRANS
3. 07-01-33
4. WIELINGEN 18
5. 5032 TM TILBURG
6. 013-4671686
7. F.J.M.vDoorne@kub.nl
8. gepensioneerd universitair hoofddocent filosofie
9. 96 - nu lid Adviesraad
   97 - nu lid regionale besluitvormingscommissie
10. 88 - 94 lid Adviesraad
11. 94 - 96 lid college van advies Thuiszorg Midden-Brabant
12. —
13. nee
14. nee
15. nee
16. kandidaat voor het gewone lidmaatschap
17. Voor de vijfde keer stel ik mij nu kandidaat voor de Adviesraad (AR). En ik doe dit met volle overtuiging. Het is belangrijk, dat er in de partij een groep mensen is die regelmatig bij elkaar komt om, op enige afstand van het werk van Eerste en Tweede Kamer, gezamenlijk na te denken en te discussiëren over ontwikkelingen in de samenleving die om een politieke standpuntbepaling vragen. Ik kan uit jarenlange ervaring zeggen, dat de AR een constructieve bijdrage levert aan het werk van onze landelijke fracties. En dat de AR, in interactie met alle geledingen van de partij, er tevens toe bijdraagt, dat de partij haar identiteit levend houdt door ze voortdurend te vernieuwen.
    Ik heb het steeds als een belangrijke taak gezien goed te volgen wat er gaande is in Noord-Brabant, en bij de Brabantse leden. Alleen dan kun je ervoor zorgen, dat wat in de eigen provincie leeft doorklinkt in het landelijk overleg. En bij regiobijeenkomsten maak ik ook graag gebruik van de gelegenheid te laten horen wat er op hoofdpunten in de tweemaandelijkse bijeenkomsten van de AR aan de orde is geweest.
    Het hoort ook tot de taken van de AR het hoofdbestuur te adviseren over de **organisatie** van de partij, met name zoals die zijn neerslag vindt in Statuten en Huishoudelijk Reglement (HR). Geen te verwaarlozen taak zoals moge blijken uit het volgende voorbeeld. De aanwijzing van een kandidaat-lijsttrekker voor de verkiezingen van mei gebeurde volgens een nood-procedure waar het voorjaarscongres vorig jaar mee heeft ingestemd, maar die afweek van de procedure voorzien in het HR. Volgens mij past deze procedure ook niet meer bij de wijze waarop tegenwoordig door politieke partijen campagne wordt gevoerd.
    Kortom, werk aan de winkel. Met uw steun wil ik er graag mee doorgaan.

kandidaatnummer 553

1. KAAM, VAN P C A
2. PIET
3. 01-01-33 te Oud en Nieuw Gastel
4. IMKERBERG 46
5. 4708 JC ROOSENDAAL
6. 0165-537132
7. —
8. gepensioneerd
9. 95 - nu lid geschillencollege
10. 83 - 85 lid afdelingsbestuur
    94 + 96 voorzitter afdelingsverkiezingscommissie
11. 94 - nu lid verenigingsraad NWR
12. volkshuisvesting
13. nee
14. nee
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. nee

kandidaatnummer 554

1. POL, VAN DER I G M
2. Ine
3. 04-04-50 te Amsterdam
4. LINDESTRAAT 115
5. 5521 EJ EERSEL
6. 0497-516092
7. ienmon@polanski.nl
8. ondernemer/directeur-eigenaar
9. —
10. 93 - 94 afdeling Sassenheim
11. 97 - nu lid raad van toezicht GGZE
12. economische zaken, Europa, volksgezondheid, buitenlandse zaken, sociale zaken (m.n. werkgevers-/werknemerszaken
13. —
14. —
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Als ondernemer wil ik graag een constructieve bijdrage leveren als het gaat om discussies en advies binnen D66. Ik sta met beide benen in het bedrijfsleven en de maatschapij, en wil graag vanuit mijn kennis, ervaring en affiniteit aktief zijn voor D66, als lid van de Adviesraad.
    Deze motivatie volgt uit mijn politieke engagement: ik wil minder langs de kant staan en meer aktief bijdragen aan de vernieuwing van de inrichting en besturing van onze samenleving. Ik ben vooral pragmatisch ingesteld, ik streef in discussies en adviezen naar werkzaamheid en haalbaarheid in de praktijk. Ook op langere termijn; ook in Europees verband.

kandidaatnummer 555

1. REE, DE J P M
2. JAN
3. 09-08-30 te Alkmaar
4. JULIANASTRAAT 26
5. 5616 AK EINDHOVEN
6. 040-2436283
7. —
8. gepensioneerd
9. 96 - nu lid Adviesraad
10. 76 - 80 voorzitter afdelingsbestuur
    80 - 82 lid gemeenteraadsfractie
11. voorzitter Europese Beweging in Brabant
12. buitenland, planologie, sociale zaken
13. nee
14. nee
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Met genoegen stelde ik vast dat de adviesraad nog steeds, gevraagd en ongevraagd, adviseert aan de Kamerfracties en H.B. en bemerkte dat daarmee met politiek inzicht en voldoende kennis de achterban een ruim gehoor krijgt.
    Daarom wil ik ook mijn lidmaatschap met uw steun graag voortzetten ten nutte van democratie en partij.

kandidaatnummer 556

1. REIJNEN-KREMERS, T P
2. TANJA
3. 09-08-60 te Grevenbroich (D)
4. RODE BAAN 13
5. 4841 BZ PRINSENBEEK
6. 076-5411610
7. t.p.kremers@pi.net
8. —
9. 94 - nu lid adviesraad
   97 - nu lid gemeenteraadsfractie
10. 93 - 97 lid regiobestuur
11. 90 - nu SGW Breda
12. VROM, justitie
13. nee
14. gemeenteraad (plaats 4)
15. nee, ik ben van 1990 tot 1996 raadslid geweest voor een lokale groepering in de gemeente Prinsenbeek (geen D66 afdeling aanwezig).
16. kandidaat voor beide functies
17. Graag wil ik nog een periode tijd en energie investeren in de adviesraad. In mijn ogen is de adviesraad een belangrijk platform binnen onze partij dat ruimte biedt voor permanent debat als het gaat om politieke standpunten, imago en identiteit.
    Daarnaast vervult de adviesraad een scharnierfunctie: als lid van een uiterst gemotiveerde Brabant-fractie deze periode ben je spreekbuis namens D66-leden enerzijds. Anderzijds ben je ook onderdeel van een klankbord voor HB, 1e en 2e Kamer en EP. Alhoewel de adviezen en standpunten van de AR niet altijd leiden tot instemming van de te adviseren instanties, blijft het een uitdaging om maximaal inhoud te geven aan het AR-werk.

LIMBURG (3 AR-leden en 3 plaatsvervangers)

kandidaatnummer 601

1. JONGEJAN, E
2. ERIK
3. 07-06-44 te Schiedam
4. SMELENHOF 25
5. 6596 DR MILSBEEK
6. 0485-540053
7. EJmilieu@wordlaccess.nl
8. bioloog/onderwijsdeskundige
9. 96 - nu plaatsvervangend lid Adviesraad
10. 90 - 92 plaatsvervangend lid Adviesraad
    92 - 96 lid Adviesraad
    92 - lid gemeenteraadsfractie
    93 - lid PSVI
11. 92 - nu bestuur AEDE
    98 - nu bestuur KNNV
12. milieu, landbouw, onderwijs, ruimtelijke ordening
13. lid gemeenteraadsfractie/lid provinciale staten
14. lid gemeenteraadsfractie/lid provinciale staten
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. De Adviesraad is een landelijk orgaan waar Limburg vertegenwoordigd is met 3 leden en enkele plaatsvervangende leden. De groep die de afgelopen periode voor Limburg optrad is geslonken tot3. Zelf was ik plaatsvervanger, maar frequent deelnemer aan deze buitengewoon interessante commissie. Meestal zijn het zaken die de Kamer en het Europese Parlement aangaan. Onderwerpen waren bijvoorbeeld Schiphol, Basisvorming, Bouwbeleid, Beurzenstelsel, Energieprijzen, Congresprogramma, Programma verkiezingen Kamer. Enige continuïteit in de Limburgse groep lijkt mij wel gewenst. Maar het is goed dat ook anderen in Limburg in de AR een rol spelen. Wanneer u vragen hebt kunt u in ieder geval mij bellen, e-mailen of faxen.

kandidaatnummer 602

1. POULS, J A
2. JOOP
3. 08-11-59 te Tegelen
4. DIEPENBROEKLAAN 84
5. 5991 PT BAARLO LB
6. 077-4773092
7. —
8. inkoper
9. 94 - nu lid Adviesraad
10. 92 - 94 secretaris afdelingsbestuur Venlo e.o.
11. —
12. —
13. —
14. provinciale staten (plaats 12)
15. nee
16. kandidaat voor het plaatsvervangend lidmaatschap
17. nee

kandidaatnummer 603

1. WESSELS, P H B
2. PAUL
3. 23-10-46 te Gennep
4. VOORHOEVEPARK 22
5. 6591 AJ GENNEP
6. 0485-512580
7. —
8. leraar + (nog) Tweede Kamerlid
9. 97 - nu lid Tweede Kamerfractie
   78 - nu lid gemeenteraadsfractie
   97 - nu HB-commissie Kiezersband
10. 94 - 97 voorzitter Adviesraad
    88 - 94 wethouder
11. 65 - nu jeugdwerk Jong Nederland
    94 - nu V.N.G.-commissie Verkeer
    95 - nu patiëntenadviesraad
12. geen voorkeur
13. —
14. Tweede Kamer 6 mei 1998 (plaats 28), gemeenteraad (plaats 2)
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Zoals bekend is het mij gegund om voor onze partij tot 7 mei 1998 in de Tweede Kamer mijn best te doen. Aangezien de Adviesraad, zeker ook weer de komende jaren van eminent belang voor D66 als partij kan zijn, stel ik me kandidaat.
    Als er vanuit Limburg meerdere en hetgeen ik hoop, ook goede nieuwe leden kandideren, zou ik het een nog betere zaak vinden deze kandidaten een voorkeursbehandeling te geven. Mocht het dan toch opnieuw gewenst worden, dan ga ik weer graag naar de Landelijke Adviesraad om de Limburgse stem te laten horen.

FLEVOLAND (2 AR-leden en 2 plaatsvervangers)

kandidaatnummer 651

1. KRIKKE-BEERS, M J P
2. MARIAN
3. 12-08-48 te Heerhugowaard
4. LANGE ZAND 8
5. 8223 WB LELYSTAD
6. 0320-221337
7. —
8. senior medewerker sociale zaken gemeente Lelystad
9. 90 - nu fractiesecretaris provinciale staten Flevoland
   95 - nu lid Adviesraad
   97 - nu secretaris campagneteam D66-afdeling Lelystad
10. —
11. 85 - 91 secretaris Welzijnsberaad
    89 - nu GO + OR lid gemeente Lelystad
    94 - nu part-time docente FNV
    97 - nu penningmeester FNV-afdeling Lelystad
12. ontwikkelingssamenwerking/welzijn/sociale zekerheid
13. provinciale staten Flevoland
14. provinciale staten Flevoland (plaats 12)
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. Na anderhalf jaar gastlid en 2 jaar lidmaatschap van de Adviesraad stel ik mij graag wederom beschikbaar voor een nieuwe periode.
    Een adviesraad is voor een politieke partij een belangrijk orgaan. Hoofdbestuur en D66-fracties in de Tweede Kamer, Eerste Kamer en Europees Parlement moeten tussentijds kunnen steunen op politieke opvattingen en adviezen van D66 leden omtrent aktuele vraagstukken.
    Nu ik 3 1/2 jaar intensief heb meegedraaid in de AR is het me duidelijk geworden dat de AR in de toekomst belangrijk zal blijven. De AR past in de cultuur van D66.
    Vanaf 1990 ben ik fractiesecretaris van de Statenfractie Flevoland en voor deze functie ben ik vooral organisatorisch bezig. Binnen de AR kan ik me meer inhoudelijk verdiepen in aktuele politieke onderwerpen op (inter)nationaal gebied.
    De afgelopen periode heb ik mij vooral beziggehouden met Buitenlands Beleid, Ontwikkelingssamenwerking en Sociale Zekerheid. Als maatschappelijk werkende binnen de gemeente Lelystad geef ik dagelijks adviezen op sociaal maatschappelijk terrein. Ik voel mij zeer betrokken bij dit werk en ik denk dat ik juist door dit werk een direkte voeling heb met een groot aantal problemen waar de minder zelfredzamen in deze samenleving mee te maken krijgen. Met name het minimabeleid, sociale zekerheid en werkgelegenheid zijn onderwerpen waar ik veel mee te maken heb.
    Over deze en andere onderwerpen wil ik graag in de volgende Adviesraad periode verder meedenken.

kandidaatnummer 652

1. LEBER, W J
2. JOB
3. 06-09-30 te Utrecht
4. HENDRIC STEVINLAAN 2
5. 8302 AT EMMELOORD
6. 0527-612976
7. —
8. voormalig schoolleider MAVO/HAVO/VWO
9. 91 - nu lid provinciale staten Flevoland
   96 - nu voorzitter afdelingsbestuur Noord-Oostpolder
   97 - nu gastlid Adviesraad
10. 81 - 85 voorzitter afdelingsbestuur Noord-Oostpolder
    86 - 91 voorzitter regiobestuur
11. 91 - nu voorzitter Humanitas afdeling Noord-Oostpolder
12. geen voorkeur
13. gemeenteraad Noord-Oostpolder
14. gemeenteraad Noord-Oostpolder (plaats 3)
15. nee
16. kandidaat voor beide functies
17. —

Het stembiljet vindt u op pagina 28

Hoofdbestuur

OPROEP

voor **ervaren notulisten**

Het Landelijk Secretariaat zoekt voor de D66-"notulistenpool" mensen met ervaring die tegen een zeer bescheiden kostenvergoeding bereid zijn voor D66 avond- en weekendvergaderingen te verslaan.

De meeste vergaderingen vinden plaats in Den Haag of Utrecht.
Voor aanvullende informatie kunt U bellen met Tineke Veenstra, tijdens kantooruren: 070 - 356 6025.

Stichting Wetenschappelijk Bureau

IDEE

Idee is het politiek-wetenschappelijk tijdschrift van het wetenschappelijk bureau van D66.

Idee bevat interviews, analyses, commentaren en achtergrondartikelen over ontwikkelingen die relevant zijn voor de politiek. Idee verschijnt 6 x per jaar en een abonnement kost *f* 74,—; losse nummers van een lopende jaargang *f* 12,50.

nummer 2, 1998

Thema: *Het goede leven*
Het thema van Idee, 'Het goede leven', lijkt in eerste instantie nogal filosofisch, maar heeft uiteindelijk een dringende politieke dimensie. Door de technologische (biotechnologie), wetenschappelijke (genetica) maar zeker ook de sociale ontwikkelingen (globalisering en individualisering) komen we in de samenleving voor politieke vragen te staan waarbij een morele stellingname aan de orde is. Enkele voorbeelden uit de actualiteit. Wel of niet kloneren? Wat mag wel en wat niet met bevruchte eicellen? Transgene dieren, gemanipuleerde sojabonen, etc. Maar ook het individueel handelen van burgers in relatie tot globale processen zoals milieuvervuiling, kinderarbeid en kindprostitutie.
De politiek van de 19e en 20e eeuw was gebaseerd op emancipatieprocessen en ging uit van de waarden: gelijkheid, rechtvaardigheid en participatie binnen de natiestaat. De politiek van de 21e eeuw komt voor heel andere vragen te staan, namelijk moreel-ethische stellingnamen zoals hierboven genoemd. Kortom, de politiek zal zich moeten mengen in het debat over het goede leven. De vraag is of de politiek, in de vorm zoals we die thans kennen van politieke partijen en hun vertegenwoordigers in het parlement, in staat is om met deze vragen om te gaan. En de vraag geldt in het bijzonder voor D66 als pragmatische partij die zich meer dan eens als post-materialistisch heeft geafficheerd en dus bij uitstek de partij zou moeten zijn om de morele vraagstukken op de politieke agenda te zetten.

Inhoud Idee 1998/02:
Naast een inleidend artikel van ethicus Jeroen van den Hoven, is er een interview met Jan Glastra van Loon over de machteloosheid van de oude moraal en de noodzaak van het ontwikkelen van een nieuwe, zingevingsmoraal. Voorts zijn er statements over het thema van geneticus Hans Galjaard, filosofe Dorien Pessers (o.v.) en van Heleen Dake van de SWB werkgroep 'Geloof en politiek handelen'.

En verder:
- Een pleidooi voor de toelating van VVTV-ers tot de inburgeringstrajecten voor nieuwkomers door Firoez Azarhoosh en een reactie van kamerlid Boris Dittrich;
- hoogleraar sociale zekerheid Kees Goudszwaard over de toekomst van het stelsel van de sociale zekerheid;
- een gesprek met Michel Groothuizen over de SWB-werkgroep Buitenland;
- Willeke van Staalduinen over de dilemma's rond bestuurlijke reorganistaie van de overheid.

En de vaste rubrieken Signalementen, Commentaar, Pen Pensee, Van Lierop en Mijn Idee.

In 1997 verschenen de volgende themanummers van Idee:
1. De mens in de samenleving
2. Europa
3. Economie en milieu
4. De overwerkte arbeidsmarkt
5. Gezondheidszorg
6. Politieke vernieuwing en democratisering

Deze nummers zijn nog bij de SWB verkrijgbaar ad *f* 10,— excl. portokosten

Opleidingscentrum

trainingen en cursussen

LEIDEN VAN EEN VERGADERING

13 juni in Groningen

Binnen D66 heeft iedereen wel eens te maken met het leiding geven aan discussies en vergaderingen. Dat kan zijn tijdens bijvoorbeeld werkgroep- of commissievergaderingen, afdelings- of fractievergaderingen. De training is op 13 juni in **Groningen**. Het doel is om de vergaderingen de moeite en tijd waard te laten zijn. De gespreksleider speelt daarbij een cruciale rol. Deze moet kunnen omgaan met vergadertechnische aspecten als: structuur aanbrengen en tijd beheersen, analyseren en samenvatten, de stemming goed houden en besluiten (laten) nemen. Tijdens enkele intensieve oefeningen krijgen de deelnemers hiermee te maken. Deelnamekosten *f* 45,00 (inclusief lunch).

CONFLICTHANTERING

2 mei in Den Haag, 20 juni in Utrecht

Wie actief is in de politiek zal van tijd tot tijd geconfronteerd worden met 'lastige' mensen, bijvoorbeeld in vergaderingen, bijeenkomsten of tijdens een presentatie. Soms luistert men niet, probeert men u een hak te zetten of zelfs onderuit te halen.
Met deze training leert u enkele technieken om tijdens dergelijke confrontaties op de juiste wijze met de mensen om te gaan. Er wordt gewerkt met verschillende, op de praktijk gerichte oefeningen en er is een uitstekende instructievideo. De training is op 2 mei in **Den Haag** en op 20 juni in Utrecht. Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (inclusief lunch).

SPEECH EN PRESENTATIE

6 juni

In de politiek zijn communicatieve vaardigheden onmisbaar voor het behalen van succes. Tijdens deze training is intensief aandacht voor de belangrijkste onderdelen van een presentatie. Aan de hand van verschillende oefeningen komen zaken aan de orde zoals de voorbereiding van een speech, het gebruik van hulpmiddelen, de vorm en inhoud van de presentatie, de spelregels tijdens de speech, plankenkoorts en een evaluatie. In een kleine groep deelnemers is veel ruimte en aandacht voor het individu. De training wordt op 6 juni in **Amsterdam**. Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (inclusief lunch).

LEREN DEBATTEREN

9 mei (combinatie-training: zie hierboven) en 16 mei

Politiek debat kan gevoerd worden in eigen politiek verband, de afdeling of fractie, of in politieke arena's zoals de raadszaal, een forum of de kroeg. Debatvaardigheden zijn essentieel om in discussies uw standpunten te kunnen onderbouwen en uzelf (en D66) te profileren. Te profileren op zo'n manier dat de toehoorders uw argumenten begrijpen en uw standpunt gaan steunen. Debatteren en presenteren hebben veel overeenkomsten met elkaar. Het verschil zit in de interactie tussen de sprekers. Dit maakt een debat tot een spannende gebeurtenis. Tijdens deze training op 9 mei in **Amersfoort** is er aandacht voor de voorbereiding en de opbouw van het debat, voor debattechniek en presentatievaardigheden. Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (inclusief lunch en documentatie).

Op zaterdag 16 mei organiseert het Opleidingscentrum in **Utrecht** een debat-training voor *gevorderden*. Deze training is bestemd voor diegenen die reeds eerder een training Speech en Presentatie òf een reguliere training Leren Debatteren volgden, hetzij beschikken over de nodige praktijkervaring in het voeren van het debat. Deze training vereist nadrukkelijk meer ervaring van de deelnemer. Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (inclusief lunch).

GEMEENTEFINANCIEN

2 mei

Raadslid zijn en niets van gemeentefinanciën weten, dat is een ongewenste combinatie. Beginnende raadsleden krijgen tijdens deze training een beter inzicht in (het beïnvloeden van) de gemeentelijke geldstroom. Een moderne gemeente kan men beschouwen als een non-profit bedrijf dat doelmatig en doeltreffend functioneert. De raad heeft verschillende instrumenten om dit bedrijf te sturen. Dat zijn: voor- en najaarsnota, (meerjaren-)begroting, kwartaalrapportages, jaarrekening en begrotingswijzigingen. Hoe gaat u hier als raadslid mee om? De cursus wordt op 2 mei in **Utrecht** gehouden. Kosten *f*45,00 (inclusief lunch en documentatie).

OMGAAN MET DE MEDIA

16 mei

Hoe gaat u om met journalisten, verslaggevers en andere nieuwsjagers? Hoe kunt u een goed contact onderhouden met de lokale en regionale pers? Is er verschil tussen mondelinge en schriftelijke pers? Tijdens deze training wordt geoefend aan de hand van op de praktijk afgestemde rollenspellen. De training wordt gegeven in **Utrecht** op 16 mei. Kosten *f* 45,00 (inclusief lunch en documentatie).

WETHOUDERSBIJEENKOMSTEN IN 1998

15 mei

In 1998 worden door Bestuurdersvereniging en Opleidingscentrum diverse bijeenkomsten georganiseerd voor D66-wethouders. Op 15 mei in **Bodegraven**. Noteer deze data alvast in uw agenda! Wethouders ontvangen over het programma later bericht thuis.
In de loop van dit jaar worden meer bijeenkomsten voor wethouders georganiseerd.

BROCHURES

D66 EN DE PRAKTIJK VAN HET RAADSWERK (*geheel herziene versie*) Prijs: *f* 17,50
"Al doende leert men" is de open deur waardoor tal van raadsleden het gemeentehuis binnenstappen. Het is zeker

waar dat de praktijk de beste leerschool is, daar staat tegenover dat het beginnend raadslid zich goed kan voorbereiden. Deze publicatie biedt een globaal inzicht in wet- en regelgeving en geeft tegelijk aan hoe het raadslid daarmee kan omgaan. Verder informatie over interne en externe relaties, strategie, tactiek en financiën. Onmisbaar voor een ieder die zich kandideert.

VAARDIGHEDEN VOOR HET POLITIEKE VAK. Prijs: *f* 7,50
In deze brochure worden de belangrijkste vaardigheden beschreven voor het politieke vak. Over welke eigenschappen moet je als politicus beschikken, waar moet je goed in zijn en hoe kun je werken aan aspecten waarin je wat minder goed bent? Aandacht voor de volgende onderwerpen: spreken in het openbaar, debatteren, vergaderen, omgaan met conflicten of lastige mensen, en onderhandelen. In een bijbehorende profielschets van het raads- en statenlid wordt een en ander op een rij gezet. Het Opleidingscentrum sluit hierbij in haar trainingsaanbod geheel aan.

GEMEENTE EN FINANCIËN. Prijs: *f* 10,00
Een praktische handleiding voor gemeenteraadsleden. Allereerst wordt ingegaan op geldstromen, inkomsten en uitgaven van de gemeente. Daarna volgt een beschrijving van de cyclus van financiële documenten en het 'financiële instrumentarium' (productbegroting, kengetallen). Naast de nodige feitenkennis vindt u in deze brochure vooral ook ideeën en concrete voorbeelden waarmee de lokale politicus instrumenten krijgt aangereikt.

LEIDRAAD VOOR DE AFDELING. Prijs: *f* 15,00
Brochure waarin voorschriften en regels uit Statuten en Huishoudelijk reglement van D66
inzichtelijk worden gemaakt. Bevoegdheden, rollen en taken van voorzitter, penningmeester, secretaris, secretaris politiek en van het 'gewone' bestuurslid worden beschreven. Daarnaast is aandacht voor de politieke taak van de afdeling en de verhouding tot de gemeenteraadsfractie.

(alle bovengenoemde prijzen zijn exclusief porto)

VOOR DE DRAAD

het nieuw aprilnummer!

Een veelzijdig tijdschrift over lokale en provinciale politiek. Voor de Draad verschijnt elf maal per jaar met informatieve artikelen, actualiteiten, scherpe columns, interviews over lokale en regionale gebeurtenissen en vergelijkingsmateriaal.
Met in het recente aprilnummer een boeiend interview met Jan Vis van de Raad van State. Hij geeft o.a. een reactie op de uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen, bespreekt de noodzaak om het kiesstelsel te veranderen en hij geeft zijn mening omtrent de toegenomen individualisering van de samenleving.
Maar ook met reacties van Tom Kok, Ewout Cassee en Els Borst en de Goudse D66-fractie die de campagne heel lokaal heeft gehouden, een nieuwe en praktische rubriek 'Op de werkvloer', de rol van Eco Teams bij het veranderen van consumentengedrag, Europese structuurfondsen en nog veel meer!
Een abonnement op Voor de Draad kost *f* 52,50 per jaar. Bel voor meer informatie het Opleidingscentrum 070 - 3566066.

Geef een voorkeurstem aan Bob van den Bos

Tweede Kamerlid Bob van den Bos voert binnen het kader van de D66 verkiezingsactiviteiten een solo-campagne. Doel is om 15.000 voorkeurstemmen te verwerven. D66 was principieel voorstander van de recente wetswijziging die de drempel heeft verlaagd om met voorkeurstemmen gekozen te kunnen worden.
Veel mensen in en buiten de partij betreuren het dat Bob van den Bos op een onverkiesbare plaats terecht is gekomen. Vooral uit de wereld van de dierenbescherming is er op aangedrongen om deze actie te starten.

Bob van den Bos is sinds mei 1994 lid van de Tweede Kamer. Hij heeft in zijn portefeuille Buitenlandse Zaken en Dierenwelzijn. Daarvoor is hij lid geweest van de Eerste Kamer (1986-1987/1991-1994). Bob van den Bos bekleedde verschillende bestuurlijke functies binnen D66 o.m. vicevoorzitter (1981-1985). Daarnaast is hij tien jaar lang columnist van de Democraat geweest.

Bob van den Bos houdt in het kader van zijn campagne van 6 april tot 6 mei een tournee langs dierenwelzijnsinstellingen met als thema "Geef de dieren een stem in de Tweede Kamer". Het Kamerlid Van den Bos probeert vooral mensen over de streep te trekken die anders niet D66 zouden hebben gestemd, maar hij kan ook heel goed uw stem gebruiken.
Breng ook uw voorkeurstem uit op B.R.A. (Bob) van den Bos, nr. 24 !

Het ondersteuningscomité "Geef de dieren een stem in de Tweede Kamer"

UITNODIGING

Eind april nemen de TROS en de EO, onder de titel "De Grote Vier", gezamenlijk een viertal programma's op met de lijsttrekkers van de grootste politieke partijen. Op zaterdag 25 april wordt tussen 12.15 en 14.30 uur het programma met Els Borst opgenomen. Voor de opnamen van dit programma willen TROS en EO graag publiek uitnodigen (er is plaats voor 200 personen, geen entreekosten).

In het eerste deel van het programma wordt Els Borst, samen met 3 gasten uit de wereld van sport, muziek, literatuur, film en theater, geinterviewd door Ivo Niehe. Daarna volgt een politiek gesprek met Andries Knevel.

De opnamen vinden plaats op zaterdag 25 april van 12.15 - 14.30 uur.
Plaats van handeling: Studio Cinevideogroep, Ambachtsmarkt 3, 1355 EA Almere-Haven, Tel.: 036 - 538 14 11.
Publiek kan zich tijdens kantooruren opgeven bij de TROS-Publieksservice:
Tel: 035 - 6715 885
Fax: 035 - 6715 236

Graag naam, telefoonnummer en aantal personen vermelden.

Bestelbon

LANDELIJK SECRETARIAAT

IK BESTEL:

O een materialenbestellijst
O flop met planningen EK EP AR PS
O herziene pagina 21/22 (wijz. art. 039) Huishoudelijk Reglement
O kandidaatstellingsformulier verkiezingen Eerste Kamer 1999
O kandidaatstellingsformulier verkiezingen Europees Parlement 1999
O lijst amendementen verkiezingsprogramma met status na congres (aangenomen, verworpen, vervallen, ingetrokken)
O planning EK verkiezingen 99 op papier
O planning EP verkiezingen 99 op papier
O planning AR verkiezingen 99 op papier
O planning PS verkiezingen 99 op papier
O proces-verbaal verkiezingen besturen en commissies congres 66

De papieren planningen en formulieren krijgt u (in enkelvoud) gratis, voor floppen met documenten moeten wij u f 5,00 per stuk in rekening brengen.

O DIC-boekje
De nieuwste versie van het DIC-functionarissenadresboekje is te bestellen door *f* 10,- over te maken op hetzelfde gironummer o.v.v. DIC 4313.

O verkiezingsprogramma 1998 - 2002
Het verkiezingsprogramma wordt U toegezonden met een acceptgiro ter betaling van de kostprijs incl. verzendkosten: f7,50.

O statuten/huishoudelijk reglement
De per november 1997 geactualiseerde versie van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement van D66 kunt u bestellen door *f* 13,- (incl. porto) over te maken op giro 1477777 t.n.v. penningmeester D66, Den Haag, o.v.v. HHR 4311.

BESTELBON SWB

Uitgaven nieuwe stijl

SWB-boeken
O Technologie in politiek perspectief, 1996, *f* 25,-

Cahier nieuwe stijl
O De stad als culturele werkplaats, kunstenpublicatie, 1996, *f* 15,00
O Van ideologie tot politieke verantwoordelijkheid , 1997, *f* 15,00
O Naar een vitale economie, 1997, *f* 15,00

Uitgaven oude stijl

Brochures
O De veranderende rol van de politieke partijen, 1991, *f* 15,-
O Duurzame ontwikkeling, 1992, *f* 19,50
O Referenda en Politiek, 1993, *f* 19,50
O De ruimte waarin wij leven, Jan Glastra van Loon, 1994, *f* 19,50
O Bestuurlijke Dilemma's, 1994, *f* 19,50

Cahiers
O Relatie en Huwelijk, 1991, *f* 8,-
O Denken over democratie, van forum naar partnerschap, 1993, *f* 10,-
O In Goede Banen, een analyse van het verschijnsel migratie, 1993, *f* 10,-
O Ingrijpen in menselijk leven, 1994, *f* 12,50
O Denkend over een nieuw stelsel van gezondheidszorg, 1994, *f* 10,-
O De waarde van de democratie, 1994, *f* 2,50
O Nieuwe prioriteiten in het buitenlands beleid, 1995, *f* 12,50
O Op weg naar een pluriforme gezondheidszorg, 1995, *f* 10,00
O De mythe van de ruimte, Een politiek-culturele benadering van de ruimte, 1996, *f* 10,-

Nota's
O Op zoek naar publiek, medianota, 1993, *f* 5,-
O Inzet voor vrede, 1994, *f* 12,50
O De PBO, Bestuurlijke vernieuwing in de agrarische sector, 1995, *f* 5,00
O De waarde van de democratie, 1994 *f* 2,50
O In de basis voorzien, 1996, *f* 12,50
O Inburgering en integratie in Nederland, 1996, *f* 7,50

Speciale uitgave

O De open samenleving en haar vrienden, 13 auteurs over politiek en bestuur, red. Kees Schuyt en Christiaan de Vries, Boom, Amsterdam 1995, *f* 29,50

Het tijdschrift *Idee*

Idee verschijnt 6x per jaar. ca. 30 pagina's per nummer. Een abonnement kost *f* 74,- per jaar. Studenten krijgen na het opsturen van een kopie van hun studentenkaart *f* 40,- gerestitueerd. Een los nummer kost *f* 12,50; oude jaargangen *f* 10,—.

O Ik neem een abonnement
O Ik wil een los nummer
O Index 1997
O SWB Jaarverslag 1996

OPLEIDINGSCENTRUM

IK MELD ME AAN VOOR:

Leiden van een vergadering. Kosten *f* 45,00
O 13 juni in Groningen

Conflicthantering. Kosten *f* 45,00
O 2 mei in Den Haag
O 20 juni in Utrecht

Speech & Presentatie. Kosten *f* 45,00
O 6 juni in Amsterdam

Wethoudersbijeenkomsten
O 15 mei in Bodegraven

Leren debatteren. Kosten *f* 45,00
O 9 mei in Amersfoort (te combineren met Speech & Pres. d.d. 25/4/98)
O 16 mei in Utrecht (gevorderden)

Gemeentefinanciën. Kosten *f* 45,00
O 2 mei in Utrecht

Omgaan met de media. Kosten *f* 45,00
O 16 mei in Utrecht

Circa tien dagen voor aanvang van de cursus krijgt u het cursusmateriaal thuisgestuurd. Zodra u het materiaal ontvangen heeft, bent u definitief ingeschreven en bent u verplicht de cursuskosten met de bijgevoegde acceptgiro te voldoen.

IK BESTEL:

O D66 en de praktijk van het raadswerk. Prijs: *f* 17,50

O Vaardigheden voor het politieke vak. Prijs: *f* 7,50

O Gemeente en financiën. Prijs: *f* 10,00

O Leidraad voor de afdeling. Prijs: *f* 15,00

O Abonnement op het tijdschrift Voor de Draad. *f* 52,50 per jaar.

Dhr./ mevr .....

Straat .....

Postcode Plaats .....

Telefoon .....

Lidnummer .....

Functie in D66 .....

Deze bon opsturen naar: D66, Postbus 660, 2501 CR Den Haag.
U kunt ook telefonisch (070 - 356 60 66), per fax (070 - 364 19 17)
of per e-mail (lsd66@d66.nl) bestellen.

TOELICHTING BIJ HET STEMBILJET

U kunt aan de stemming deelnemen door op het stembiljet in elk geval het voor uw regio geldende minimum en hooguit het voor uw regio geldende maximum aantal verschillende kandidaatnummers te noteren in de volgorde van uw voorkeur. Het minimum en maximum aantal te vermelden kandidaten is per regio verschillend en is afhankelijk van het aantal aan de regio toegekende zetels en het aantal beschikbare kandidaten.

U kunt alleen stemmen op de kandidaten uit uw eigen regio.

Als u minder kandidaten invult dan het voor uw regio geldende minimum, dan is het stembiljet ongeldig.
Het heeft geen zin om een kandidaat meerdere keren te vermelden, slechts de hoogste vermelding geldt. Het heeft ook geen zin om vakjes leeg te laten, de volgorde waarop u de kandidaatnummers invult is bepalend voor het aantal punten dat de kandidaat krijgt.

De door u als eerste genoemde kandidaat krijgt een puntenaantal toegewezen dat gelijk is aan het aantal kandidaten dat in uw regio ten hoogste op het stembiljet kan worden vermeld. Elke volgende kandidaat krijgt steeds een punt minder. Alle punten die aan een kandidaat zijn toegekend worden bij elkaar opgeteld.

Als lid van de adviesraad zijn zij gekozen die zich beschikbaar hebben gesteld voor het gewone lidmaatschap van de adviesraad en die de hoogste puntenaantallen op zich hebben verenigd.

Als plaatsvervangend lid van de adviesraad zijn zij gekozen die verder de hoogste puntenaantallen op zich hebben verenigd, zich beschikbaar hebben gesteld voor het plaatsvervangend lidmaatschap van de adviesraad en nog niet gekozen zijn als gewoon lid van de adviesraad.

Bovendien geldt in de regio's met een aantal kandidaten dat kleiner is of gelijk is aan het aantal direct te vervullen plaatsen (Drenthe, Overijssel, Noord Holland, Zuid Holland, Zeeland, Limburg, Flevoland) dat minimaal 50% van de kiezers op een kandidaat gestemd moet hebben, wil de kandidaat verkozen zijn.

In de overige regio's (Groningen, Friesland, Gelderland, Utrecht, Noord Brabant) moet minimaal 10% van de kiezers op een kandidaat gestemd hebben, wil de kandidaat verkozen zijn.

In onderstaande tabel staat aangegeven waar u de kandidaten van uw regio kunt vinden, hoeveel zetels aan uw regio zijn toegekend en hoeveel kandidaten minimaal en maximaal op het stembiljet kunnen worden ingevuld. Dit minimum en maximum is gebaseerd op het aantal te verdelen zetels en het aantal beschikbare kandidaten.

Alle leden van wie de contributie over het jaar 1998 op uiterlijk 6 april 1998 door de penningmeester is ontvangen, treffen in dit katern een genummerd stembiljet aan. Om aan de stemming deel te kunnen nemen dient uw stembiljet in een voldoende gefrankeerde envelop te worden verzonden aan:

Regio	Kandidaatnummers	Aantal toegekende zetels		Aantal te vermelden kandidaten	
		gewone zetels	plv. zetels	minimum	maximum
Groningen	101-106	3	3	1	6
Friesland	151-154	3	3	1	4
Drenthe	201-203	3	3	0	3
Overijssel	251-254	3	3	0	4
Gelderland	301-310	5	5	2	10
Utrecht	351-356	5	5	2	6
Noord Holland	401-406	8	8	0	6
Zuid Holland	451-458	8	8	0	8
Zeeland	501-502	2	2	0	2
Noord Brabant	551-556	5	5	2	6
Limburg	601-603	3	3	0	3
Flevoland	651-652	2	2	0	2

Landelijke Verkiezingscommissie
Postbus 956
2501 CZ Den Haag

Uw stembiljet dient voor **vrijdag 29 mei 1998 voor 12:00** uur door de LVC te zijn ontvangen.

STEMBILJET ADVIESRAAD 1998 Nr.

Raadpleeg eerst de toelichting bij het stembiljet en bij het kandidatenoverzicht alvorens u het stembiljet invult!

LET OP

- → Vul alleen de nummers in van de kandidaten uit uw eigen regio (zie de toelichting bij dit stembiljet).
- → De volgorde waarop u de kandidaten invult, is bepalend voor het aantal punten dat de kandidaat krijgt.
- → Vul minimaal het aantal kandidaten in dat in uw regio van toepassing is (zie de toelichting bij dit stembiljet).
- → Alleen genummerde stembiljetten zijn geldig. Leden van wie de contributie over het jaar 1998 op uiterlijk 6 april 1998 door de penningmeester is ontvangen, hebben een *genummerd* stembiljet ontvangen.

Kruis hier uw eigen regio aan

GRONINGEN	FRIESLAND	DRENTHE	OVERIJSSEL	GELDERLAND	UTRECHT	N-HOLLAND	Z-HOLLAND	ZEELAND	N-BRABANT	LIMBURG	FLEVOLAND
○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

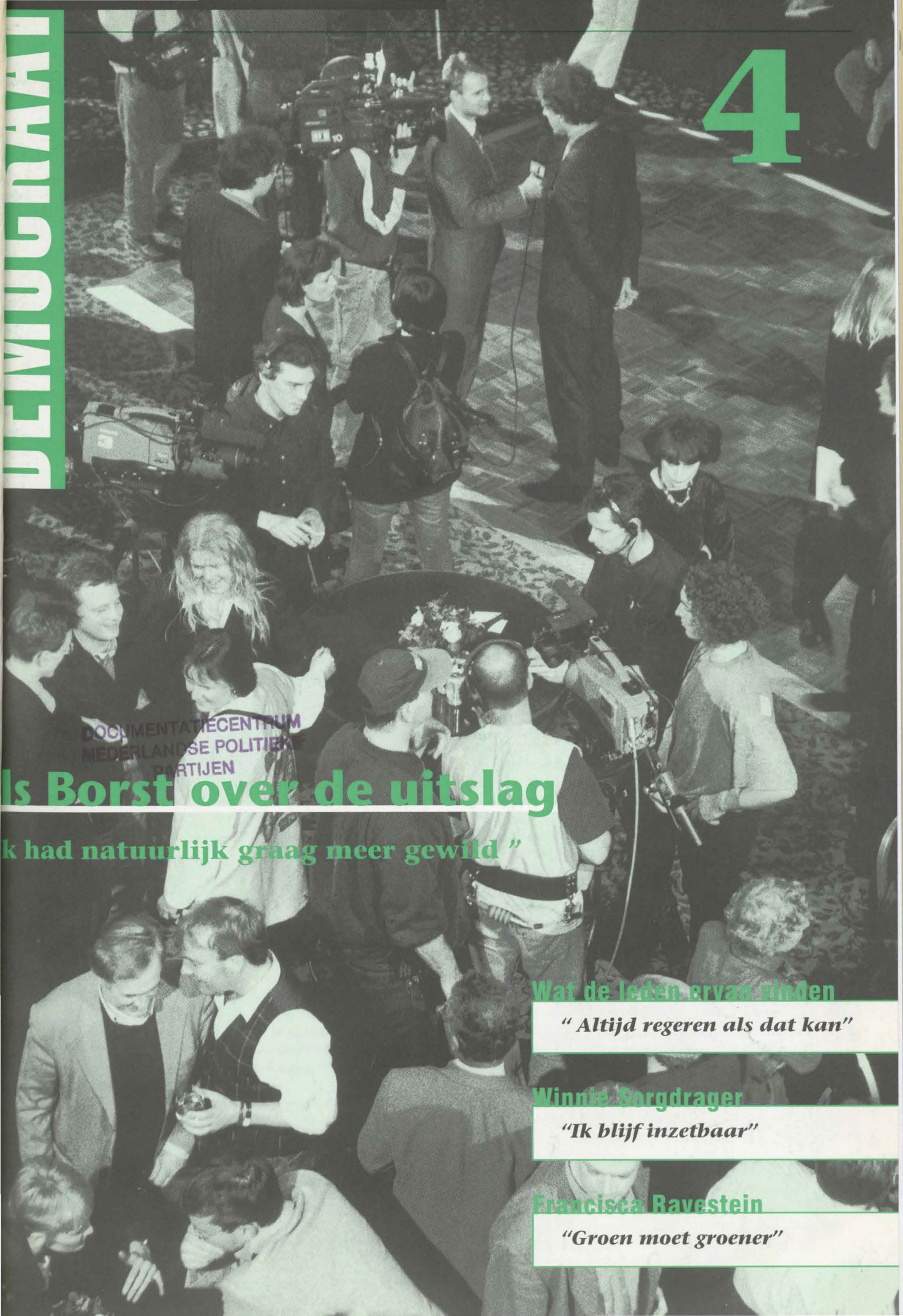
Vul hier de kandidaatnummers in van de kandidaten uit uw regio in volgorde van uw voorkeur

1	2	3	4	5	6	7	8	8	10

Het stembiljet moet in een gefrankeerde enveloppe gezonden worden aan:
L.V.C., Postbus 956, 2501 CZ Den Haag
en dient UITERLIJK vrijdag 29 mei 1998 om 12.00 uur te zijn ontvangen.

DEMOCRAAT

4

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

ls Borst over de uitslag

k had natuurlijk graag meer gewild "

Wat de leden ervan vinden

" Altijd regeren als dat kan"

Winnie Sorgdrager

"Ik blijf inzetbaar"

Francisca Ravestein

"Groen moet groener"

Afscheid

Als het prachtige "Partir c'est mourir un peu" ook maar een beetje waar is, dan hebben wij sedert de raadsverkiezingen van maart een serieus massagraf om over te rouwen. Honderden raadsstoelen kwijt en van de trotse honderd-en-zoveel wethouderszetels zijn er nog maar 37 over. Overigens: van rouw iets gemerkt? Ik niet meer dan wat pijnlijke grimlachjes de eerste dagen. Maar al snel zat de professionele lach er opnieuw ingebeiteld en straalde het zelfvertrouwen er landelijk weer van af. Immers, het hogere doel van 6 mei moest worden gediend. En je wentelen in je eigen verdriet, ontzettend boos worden of zelfs een bijltjesdag organiseren is alleen maar contraproductief, niet dan? Dus hebben al onze miskende lokale koppen van jut zich ingehouden en is er ook deze keer helemaal niets aan de hand. Uit protest ging de natuur toen zelf maar aan het rouwen. Vanaf de dag van de raadsverkiezingen tot enkele dagen na de installatie van de nieuwe raden zijn de temperaturen ver onder normaal geweest, heeft het geregend en gestormd, en met Pasen sneeuwde het zelfs. Mene Tekel.

Overigens is de manier waarop al die vertrekkende D66'ers afscheid hebben genomen echt typerend: in stijl, inhoudelijk, chique. Geen gescheld, geen natrapperij. We blijken ook in tegenspoed de aardige mensen die we graag willen zijn. Of dat nu echt aan ons karakter ligt, of aan de ingebouwde jojo in onze genen, is weer wat anders. Feit is echter, dat er in mijn beleving geen enkele partij is die het gezegde "De kiezer heeft altijd gelijk" zo berustend opvat als de onze. Dat komt waarschijnlijk ook omdat wij veel meer dan de andere partijen hobbyisten zijn. Politiek is aardig om erbij te doen, maar het moet niet te serieus worden. En gedrevenheid is al helemaal verdacht. Dus zijn winst of verlies niet meer dan voorbijgaande natuurverschijnselen.

Deze massale berusting bij externe tegenslagen staat in grote tegenstelling tot de weerstand als de bedreiging vanuit eigen kring komt. Ieder die in is voor een politieke functie, weet dat hij de kans loopt daarvoor niet gekozen te worden. *That's all in the game, no hard feelings.* Maar eenmaal gekozen verandert dat snel. Dan gaat er in korte tijd een vreemd mechanisme werken. Een soort van zelfoverschatting, dat er van de eigen club niemand beter geschikt is voor die functie dan de pasgekozene zelf. En: hoe langer op een stoel, hoe sterker de gedachte: "Ik ben gewoon de beste". Zo worden nieuwkomers bij fractieoverleg eerst hartelijk verwelkomd. Als die enthousiastelingen blijven komen en óók nog een eigen mening blijken te hebben, wordt het anders. "Wat zou die willen? Toch niet mijn stoel?" Eigen initiatief is al helemaal verdacht. Zo hoorde ik van een nogal actieve collega-regiovoorzitter, dat zijn statenfractie behoorlijk zenuwachtig van hem werd. "Of hij maar even wilde komen verzekeren dat hij bij de komende statenverkiezingen geen ambities had?" Een ander treffend voorbeeld van dit soort misvormd denken trof ik onlangs aan in 'Voor de Draad'. Een raadslid dat vier jaar geleden vanuit het niets op plaats vier was gekomen, klaagde daarin haar nood dat het nu bij de interne verkiezingen een onverkiesbare plek negen was geworden. "Alleen maar de schuld van die zogenaamde basisdemocraten, die van niks weten, die je nooit ziet op afdelingsvergaderingen en toch gewoon mogen meekiezen. Dat rare systeem moet snel worden afgeschaft." Tja.....

De ellende die bij nagenoeg elke interne verkiezing ontstaat, komt door identificatie met de eigen functie. Dat levert interne vetes op, negatieve energie, teleurstellingen, opzeggingen, én smakelijke verhalen voor de pers. Laten we als partij verstandig worden en een natuurlijke grens inbouwen: twee perioden en dan een sabbatical, waarna de weg weer vrij is. Dat geeft onze politieke talenten ruimte in hart en hoofd én de kans om te rouleren en zich op andere plekken te bewijzen. Bovendien helpt het misschien om met intern veroorzaakte aardverschuivingen even laconiek om te gaan als met externe. ◆

(Vrij naar de Volkskrant van 17 februari 1997)

Henk van der Linden

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten 66 en verschijnt tien keer per jaar. Een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave.

Deze raad wordt gevormd door:
Atilla Arda, Moncef Beekhof, Peter van den Besselaar, Tanja Brok, Arthur van Buitenen, Sebastian Dingemans, Fred Herrebout, Edmond Hofland, Eric van de Lisdonk, Han Weber, Pierre Wimmers (voorzitter)

Met dank aan: Warner Hemmes, Pien van der Hoeven, Henk van der Linden, Tessa Maas, Martijn van Triest

Eindredactie: Marieke Keur
Vormgeving: Anker en Strijbos, Utrecht
Fotografie: Dennis Sies, tenzij anders vermeld
Druk: Brouwer Utrecht BV

Landelijk Secretariaat D66
Postadres:
Postbus 660
2501 CR Den Haag
Bezoekadres:
Noordwal 10, Den Haag
Tel.: 070 - 3566066
Fax: 070 - 3641917
E-mail: lsd66@d66.nl
Internet home-page: www.d66.nl
Bereikbaar vanaf Den Haag CS met tram 3, richting Loosduinen, halte Noordwal.

Visueel gehandicapten kunnen de Democraat ontvangen via de Nederlandse Luister en Braille Bibliotheek (070 - 3211211).

De Democraat wordt gedrukt op chloorvrij gebleekt papier. Hij wordt verstuurd in een uit polyethyleen vervaardigde verpakking die onschadelijk is in de vuilverbranding. Deze heeft verder geen schadelijke invloed op de kwaliteit van het grondwater en is uitstekend te recyclen.

Mark bedankt!

In de afgelopen hectische maanden heeft Mark van Barschot de eindredactie van de Democraat verzorgd, terwijl Marieke Keur met zwangerschapsverlof was. Inmiddels is de baby geboren en is Marieke terug op haar post. Mark, bedankt!

Inhoud

In het katern vindt u informatie over het Opleidingscentrum, de Stichting Wetenschappelijk Bureau, de Eurofractie en het IDI.

4/9 14 zetels

De les van 6 mei

Er is maanden naar toe geleefd, er is voor gezwoegd en geploeterd door de eeuwig onzichtbaren zonder wie de partij niet kan, er is nachten voor doorgegaan door het campagneteam, en toch hebben we ons niet gek laten maken door de peilingen en alle commentaar – politiek of niet. Op 6 mei was het zover: eindelijk kreeg de kiezer het woord. De partij leek de gebeten hond van Paars. Of niet? De Democraat legt zijn oor te luisteren binnen de geledingen van de partij en hoort gemengde geluiden.

En verder:

8/9 *Interview Els Borst over De Uitslag*

11 *Beschouwing: Paarse primeur*

14 *Europees parlement: hoe kan democratie in Europa versterkt worden?*

15 *Binnenhof: nieuw gezicht in de fractie - gesprek met Francisca Ravestein*

16/17 *'Jong D66' moet wachten: gesprek met Dennis Hesseling en Ageeth Telleman over de bevindingen van 6 mei jl.*

19 *Partijagenda*

20 *Column / Een voorzitter*

12/13 Interview Winnie Sorgdrager

"Ik val buiten de politieke maat"

Ze heeft alles meegemaakt de afgelopen vier jaar: ze werd met open armen ontvangen, de lieveling van de camera, en van Paars – fris en onbevangen – nog niet geraakt door de politiek; en later uitgehoond en uitgewuifd. De pers smulde ervan; de incidentenjournalistiek vierde hoogtij. Je zou bijna vergeten dat dit slechts een aspect is van de tumultueuze periode-Sorgdrager op Justitie. Nu de minister te kennen heeft gegeven dat zij niet wenst terug te keren op haar departement, leek het de redactie een goede gelegenheid haar te vragen haar verhaal te doen – wat zij doet, in een openhartig interview.

18/19 De week van Esther Olthof

Hectisch - hectischer - climax

Verkiezingsdag betekent het einde van de campagne 1998. Voor de medewerkers van het Landelijke Campagne Team betekent dat het einde van een periode waarin letterlijk álles uit de kast moet komen. Esther Olthof was de coördinator van en stuwende kracht achter dit Team en doet verslag van de laatste campagneweek.

Foto cover: "We zijn de partij [...] van mensen [...] die er niet te veel om heen draaien..." (Interview met Els Borst, blz. 8-9)

De uitslag

D66 verdubbeld, met tien zetels verlies

Enkele minuten over acht loop ik achter een fotograaf met grote camera's de Sonestakoepel in Amsterdam binnen, waar de uitslag van de Tweede-Kamerverkiezingen afgewacht wordt. Het aantal aanwezigen verrast mij; ik had niet zoveel mensen verwacht. De sfeer is gespannen, maar goed.

door Atilla Arda

De meesten praten nog na over het lijsttrekkersdebat de avond ervoor. "Els heeft het goed gedaan", is een veel gehoorde opmerking. Verschillende prominenten geven voor de camera's commentaar aan de toegestroomde journalisten.

| Dertien

Zo tegen kwart voor negen komen de eerste voorspellingen binnen. We staan op dertien zetels. Iedereen klapt alsof de verkiezingen zijn gewonnen. "Die hebben we niet gewonnen, maar de peilingen gaan we wel verslaan", roept iemand tegen me. Aan de muur hangt een groot tv-scherm. Even verderop in een hoek staat een normale tv waarop de verkiezingssite van 'InternetStem' te zien is. Bij deze verkiezingen krijgen we vijftig zetels van de stemmers. D66 doet het bij elke verkiezing op internet goed.

Tom Kok, partijvoorzitter: "De uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen was goed voor zeven Kamerzetels. We krijgen nu veertien zetels van de kiezer. Dat is een verdubbeling in twee maanden tijd."

Wanneer Ferry Mingelen ons weet te vertellen dat GroenLinks op twaalf zetels staat, gaat er gejuich op. Eentje minder dan D66. De strijd om de vierde plaats is begonnen. GroenLinks is weliswaar niet in elkaar gedonderd op verkiezingsdag, maar heeft vergeleken met de peilingen toch enkele zetels moeten inleveren. De algemene indruk is dat Rosenmöller tijdens het lijsttrekkersdebat te drammerig was. Volgens sommigen had hij zich goed voorbereid op de inhoud, maar paste hij niet in de sfeer van het debat. Anderen vinden dat zijn bevlogenheid juist gezorgd heeft voor behoud van de voorspelde winst.

Nicky van 't Riet, vertrekkend Kamerlid: "Was Els maar eerder zo goed uit de verf gekomen. Als regeringsdeelname mogelijk is, dan moeten we die kans grijpen."

Michel Jager, commissaris van de koningin in Flevoland en oud-partijvoorzitter: "Ik ben opgelucht dat het allemaal niet zo erg is, en heb dit al drie keer eerder meegemaakt. Deze uitslag biedt een goede uitgangspositie voor de Statenverkiezingen."

| Zetel uit Amsterdam

Inmiddels zijn de resultaten van Amsterdam bekend: ruim veertien procent van de stemmen is op D66 uitgebracht. Dat is nagenoeg voldoende voor een Kamerzetel. De sfeer, met name onder de Amsterdamse D66'ers, kan niet meer stuk. Wanneer even later wordt gemeld dat wij veertien zetels krijgen, lacht Tom Kok zeer tevreden: "De uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen was goed voor zeven Kamerzetels. We krijgen nu veertien zetels van de kiezer. Dat is een verdubbeling in twee maanden tijd." Het is wel jammer dat deze uitslag niet twee maanden eerder is behaald. Dan zouden er zes, misschien wel zeven, D66'ers in de gemeenteraad van Amsterdam zitten. En wellicht twee wethouders in het College.
Dat geldt ook voor de andere grote steden. Ook daar doet D66 het goed vergeleken met de rest van het land. "Het grotestedenbeleid heeft gewerkt", zegt fractiemedewerker Bernard Aris tegen mij. De pers heeft het gehoord en Aris herhaalt zijn boodschap voor de camera. Dit is een opsteker voor de D66'ers in al die steden waar wij klein zijn geworden. Hoewel deze avond niets verandert aan de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen, zal hij informeel van grote betekenis blijken. Politiek is voor een groot deel afhankelijk van niet-rationele zaken.

Stefanie van Vliet, vertrekkend Kamerlid: "De uitslag valt nog heel erg mee. We moeten nu alleen maar meeregeren als we een prachtig aanbod krijgen."
Joke Jorritsma, vertrekkend Kamerlid: "Het had erger gekund. We moeten alleen meeregeren als we duidelijk aanwezig kunnen zijn in de regering met onze ministers."

Bernard Aris, fractiemedewerker: "De uitslag in de grote steden geeft aan dat het grotestedenbeleid heeft gewerkt."

| Formatie

D66 is rationeel en rekenkundig gezien niet nodig voor Paars II, maar iedereen voelt aan dat Paars zonder ons geen lang leven is beschoren. Zelfs Bolkestein kon een zucht niet onderdrukken bij de gedachte aan een kabinet PvdA-VVD: "... maar liever met D66 erbij". Els Borst zegt er weinig over in haar speech. Ze houdt een keurig verhaal. Passend bij een partijleider die weet dat haar partij heeft verloren, maar die nodig zal blijken tijdens de formatie. Bewust van het signaal dat de kiezers hebben afgegeven, maar idealen genoeg om te realiseren.

We zullen dus doorgaan. Bijvoorbeeld om nog betere resultaten te halen bij de komende verkiezingen. Deze uitslag bevindt zich weliswaar in de "schemerzone" waarover Borst sprak, maar dat kan niet worden gezegd van D66. Iedereen was *alive and kicking* op deze verkiezingsavond. De muziek van 'The Raspers' hielp daar heel goed bij. ◆

Uitslagen noteren: hoe loopt het af?

Vertrekkend Kamerlid:

Jeekel eindelijk bij Maartje

door Martijn van Triest

Vlak voor z'n vertrek als Tweede-Kamerlid voor D66 was het dan eindelijk zover. Hans Jeekel mocht zijn opwachting maken bij Maartje. In een NOVA-serie over niet opgevallen Kamerleden legde Jeekel uit waarom hij Den Haag Vandaag nooit heeft gehaald.

Voor de Democraat aanleiding met hem te praten over zijn Kamerwerk. Natuurlijk kwam ook het verlies van D66 bij de verkiezingen ter sprake. De filosoof en denker Jeekel blijkt daar een heel eigen opvatting over te hebben.

| Radicaliteit

Na het forse verlies van D66 in de afgelopen verkiezingen zijn de analyses over deze afloop niet van de lucht. De onzichtbaarheid van de Tweede-Kamerfractie in de afgelopen vier jaar is een van de veelgenoemde problemen. Maar, hoe komt dit nu? Jeekel heeft zo zijn eigen lezing: "Op het moment dat D66 regeringsverantwoordelijkheid krijgt, lijkt het zijn radicaliteit te verliezen. En het is die radicaliteit, gekoppeld aan redelijke standpunten, die de D66-kiezers zo aantrekkelijk vinden. Wij zijn in de afgelopen vier jaar niet in staat geweest een goede vorm te vinden om die radicaliteit aan het regeren te koppelen."

| Limoentjesfris

Volgens Jeekel wordt dit voor een belangrijk deel veroorzaakt door de hoge graad van 'frisheid van limoenen' in de D66-fractie. Jeekel: "Het kost je als Kamerlid 4 tot 5 jaar voordat je het werk volledig in de vingers hebt en je kunt gaan spelen. Daarnaast moet je het natuurlijk in je hebben. Je moet het leuk vinden om als een soort vader des vaderlands telkens maar uit te leggen hoe het nu echt zit. Sommige mensen hebben dat in zich. Boris Dittrich is daar een goed voorbeeld van. Verder moet je het leuk vinden om aan je eigen performance te willen werken."

| Sorgdrager

De vraag rijst dan natuurlijk hoe D66 radicaliteit en regeren kan koppelen nu de partij midden in de onderhandelingen voor een nieuw kabinet zit. Jeekel: "D66 zou bijvoorbeeld moeten onderzoeken wat de mogelijkheden zijn die internet kan bieden voor de democratische besluitvorming in ons land. Daarnaast zouden bewindslieden zich wat minder aan moeten trekken van de mores in Den Haag. Bijvoorbeeld door niet altijd maar in

Wat vinden de leden van de uitslag, en hoe moet het volgens hen verder?

Eric van de Lisdonk noteerde een aantal saillante uitspraken. De geïnterviewden hadden geen enkel probleem met de duidelijkheid die de partij wordt verweten te ontberen.

| Waarom D66?

Alleen al op basis van het einddebat wist ik het zeker: we krijgen veertien zetels. Die stelling leidde natuurlijk direct tot de nodige weddenschappen. Met als resultaat een aantal lekkere flessen wijn. Reken maar dat ik daarvan zal genieten! Trouwens, ik weet ook zeker dat meer debatten voor ons meer zetels hadden opgeleverd.
Robert Holl, Berkel-Enschot

Niet de slechte peilingen hebben me op 6 mei overgehaald, maar de inhoudelijke punten. De afgelopen tien jaar heeft D66 een consistent beleid gevoerd en dat is voor mij het enige wat telt.
Nick Lindenberg, Hengelo

Dat ik D66 zou stemmen, stond buiten kijf. De partij heeft het goed gedaan en dat heb ik beloond. Natuurlijk moeten we doorgaan met regeren ondanks het verlies. Dat was immers de inzet. Samen met VVD en PvdA hebben we iets opgebouwd. Dat één van de peilers op 6 mei is ondergewaardeerd, betekent niet dat daarom de hele brug nu maar moet instorten.
Ad de Haan, Dokkum

| Meeregeren of niet?

Tien zetels verlies of niet, je moet meeregeren als je dat kunt. Macht moet je gebruiken. Dát ben je verplicht aan je kiezers, wat de winnaars ook beweren.
Robert Holl, Berkel-Enschot

Ook al zijn we in het aantal zetels sterk achteruitgegaan, als het kan moeten we de regering in. Dat is de beste kans om ons verkiezingsprogramma te realiseren.
Nick Lindenberg, Hengelo

Het is belachelijk om in de oppositie te gaan omdat je tien zetels verliest. Die 24 is een grote uitschieter geweest, grotendeels te danken aan de zwevende kiezers. Deze keer hebben zij op andere partijen gestemd en die merken dat nog wel – net als wij nu – bij de volgende verkiezingen.
Guusje Smit, Eindhoven

| D66 en het CDA door één deur?
Met het CDA moet je absoluut niet meer in zee gaan. Die partij is passé. Zo, dát is pas duidelijkheid!
Robert Holl, Berkel-Enschot

We moeten de deur niet permanent sluiten voor het CDA. We hebben allebei de D in onze naam. Als dat zo uitkomt zouden we best samen in een regering kunnen gaan zitten. Het ligt natuurlijk aan de inhoud van de programma's of dat ooit kan. Maar ik vind dat je altijd moet regeren als dat mogelijk is.
Janna-Cornelia Leeuwerik-Kaper, Hoogeveen

Dat een pragmatische partij als de onze het CDA uitsluit als coalitiepartner is wel een tikkeltje orthodox. Maar aan de andere kant moet je realistisch blijven: het CDA is gewoon veel te conservatief.
Ad de Haan, Dokkum

| Els Borst: ja of nee?
Ik hoop dat Els Borst terugkomt. Als je alleen al kijkt naar punten als meer handen aan het bed en euthanasie, dan zie je dat wij op het gebied van de zorg het meest uitgebalanceerde programma van allemaal hebben. En als kinderarts weet ik echt wel waarover ik praat.
Robert Holl, Berkel-Enschot

Els Borst heeft het heel goed gedaan. Ze was het leukst en het meest verfrissend tussen al die haantjes. Of dat nou komt doordat ze een vrouw is, weet ik niet. Vrouwen hebben meer oog voor het geheel en benaderen vraagstukken dus wat anders als mannen. Die kijken toch vooral op welke details ze kunnen scoren. Maar begrijp me niet verkeerd: bij het kiezen in het stemhokje moet kwaliteit en deskundigheid de doorslag geven, niet het geslacht.
Guusje Smit, Eindhoven

| Wijze raad
Er moet permanent en veel meer gebruik worden gemaakt van de kennis en expertise van de leden. Dat levert alleen maar voordelen op, zeker in verkiezingstijd.
Robert Holl, Berkel-Enschot

We moeten geen vrouwen naar voren schuiven alleen om ons te onderscheiden van de rest. Het is toch geen songfestival? Bovendien kan dat net zo goed verkeerd uitpakken. Zie in het verleden GroenLinks.
Ad de Haan, Dokkum

| Over het regeerakkoord
Als ik moet kiezen, dan heb ik liever een referendum in het regeerakkoord dan een gekozen burgemeester. Maar de echte uitdaging ligt voor mij in het vinden van een balans tussen economie en milieu waarmee we de volgende eeuw in kunnen. Economische groei onder strikte milieunormen. Ja, ik vind de inrichting van de openbare ruimte en de leefbaarheid nu belangrijker dan onze democratische idealen.
Nick Lindenberg, Hengelo

te gaan op veel te gedetailleerde vragen van Kamerleden. Dan toon je lef." Op de vraag of de kritiek van Sorgdrager op haar ambtenaren ook als een vorm van die typische D66-radicaliteit bestempeld mag worden, antwoordt Jeekel: "Ja, maar ze had beter over haar verwoording na moeten denken."

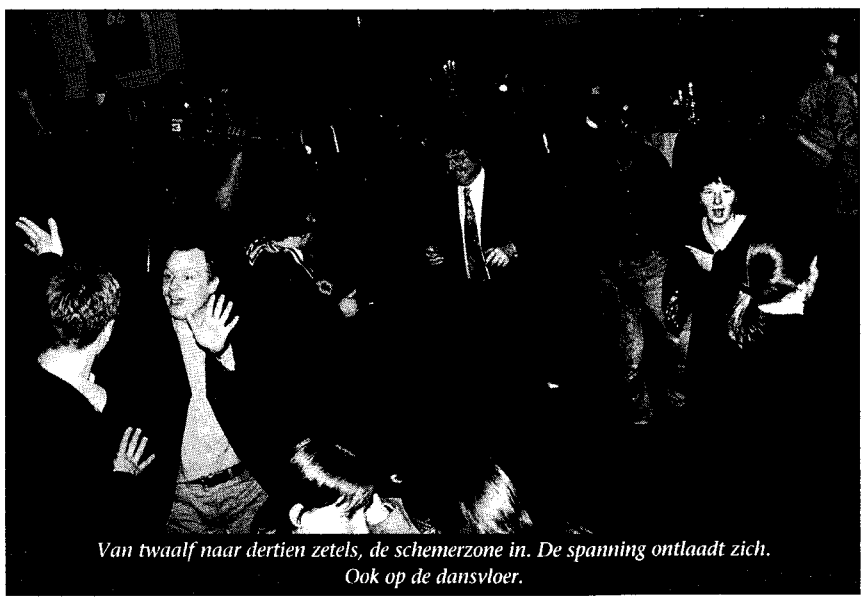
| Huilende ministers
Jeekel kijkt met veel plezier terug op zijn Kamertijd. "Ik heb het enorm enerverend gevonden. Bovendien heb ik ook echt het gevoel dat ik wat heb kunnen doen. Zo heb ik mee mogen werken aan verbeteringen op de Wet Huursubsidie en het voor elkaar weten te boksen dat geld voor stadsvernieuwing veel eerder besteed kan worden, zodat de vernieuwingen een vliegende start kunnen maken." Jeekel voelt zich echter niet in de wieg gelegd voor het ambt van Kamerlid: "De invloed van de journalistiek op het Kamerwerk is erg groot. Zij zien het liefst huilende ministers en in het nauw gebrachte staatssecretarissen. Als Kamerlid moet je het dus leuk vinden om het spel met journalisten mee te spelen. Ik heb gemerkt dat ik dat niet boeiend vind." ◆

Medewerkers van het Landelijk Secretariaat wachten de "definitieve prognose" gespannen af. Ook hier is de afgelopen maanden keihard gewerkt.

Wat gaan vertrekkende Kamerleden met hun nieuw verworven vrije tijd doen?

Guikje Roethof heeft geen ambitie terug te keren naar haar oude beroep, de journalistiek. "Ik ga dingen doen waar ik nooit aan toe ben gekomen. Frans leren, bijvoorbeeld. "
Marijn de Koning is al druk bezig zichzelf te ontplooien. Haar antwoordapparaat meldt dat ze een weekje naar Peking is. Naar verluidt zal zij zich baan bezighouden als organisatie-adviseur. *(Bron: Elsevier nr. 20, 16-5-1998, blz. 175)* ◆

Van twaalf naar dertien zetels, de schemerzone in. De spanning ontlaadt zich. Ook op de dansvloer.

Nog niet iedereen is er gerust op. Wie keren er terug in de Kamer?

Paars II?

Met de 14 nieuwe Kamerzetels is D66 in een zelf-gecreëerde schemerzone terechtgekomen. De vraag of D66 aan de Kabinetsformatie deel zal nemen, is er door gecompliceerd. Hans van Mierlo: "Ik ben ervan overtuigd dat wij de laatste vier zetels te danken hebben aan de kiezer die dat verband kan leggen: we hebben Paars nodig en als ik op D66 stem, komt Paars II er. D66 is toch opnieuw nodig om rechts en links weer bij elkaar te krijgen. De verzoening tussen de sociaal-democraten en de liberalen zit in de genen van D66.We hebben in de campagne twee krijtlijnen getrokken, en zijn er uiteindelijk tussen beland. In de periode direct na de verkiezingen domineert dan de vraag wat zwaarder weegt: de stemmen die we niet hebben gekregen of de stemmen die we juist wel hebben gekregen. In principe is onze roeping om mee te doen, maar dan moeten we ook duidelijk maken waarom. Enerzijds door de posten, anderzijds door de punten die we op de agenda kunnen zetten, zoals de gekozen burgemeester, het referendum, euthanasie."
(passage uit een interview met Hans van Mierlo dat verschenen is in het mei-nummer van Voor de Draad, het tijdschrift van het Opleidingscentrum. Voor informatie, bel: 070 - 3566066) ◆

Formatie van Paars II: "de maagdelijkheid is weg"

Jan Vis (D66), een van de informateurs van het kabinet-Kok-I: "De verhoudingen tussen de paarse partijen zijn nu erg gecompliceerd. De economische conjunctuur is vermoedelijk ongunstiger dan in de afgelopen jaren. En er is een wetmatigheid in de parlementaire historie: een coalitie die na de verkiezingen haar meerderheid behoudt, zal opnieuw aantreden. Maar de tweede periode gaat het altijd wringen. De overwinnaar zegt: "Wij hebben gewonnen, dus er moet meer van ons in." De verliezer zegt: "Dit overkomt ons geen tweede keer." Meestal treden dan na twee of drie jaar grote problemen op. Paars-II zal het dus moeilijker krijgen dan Paars-I. De maagdelijkheid is weg. Het harde leven komt eraan." *(Bron: Elsevier nr. 19, 9-5-1998, blz. 16)* ◆

Ondertussen is het wel érg gezellig...

Hét speerpunt voor D66 in Paars-II moet worden gevormd door ouderenbeleid, gezondheids- en gehandicaptenzorg.
Janna-Cornelia Leeuwerik-Kaper, Hoogeveen

Het sociale gezicht van de overheid is door alle privatisering danig verbleekt. Juist daarom moeten we ons concentreren op het gebied van de gezondheidszorg. De overheid moet de komende regeerperiode nadrukkelijker het algemeen belang in de gaten houden.
Ad de Haan, Dokkum

| Toegift
Ik weet dat je het eigenlijk niet mag zeggen, maar als het einddebat iets heeft aangetoond dan is het wel dat Paul Rosenmöller een puber is.
Guusje Smit, Eindhoven

...en stroomt het bier rijkelijk

1 Borst-Eilers, E.
2 De Graaf, Th. C. de
3 Boxtel, R.H.L.M. van
4 Dittrich, B.O.
5 Mierlo, H.A.F.M.O. van
6 Ybema, G.
7 Veer, P.K. ter
8 Bakker, A.D.
9 Schimmel, A.J.
10 Scheltema-de Nie, O.
11 Lambrechts, E.D.C.M.
12 Hoekema, J.Th.
13 Giskes, F.C.
14 Ravestein, F.

Els Borst over de 14 zetels van 1998

"D66 is betrekkelijk a-politiek"

Op deze zomerse maandagochtend zit Els Borst aan haar grote ronde tafel in haar koele werkkamer op het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Een aantal dagen geleden is zij samen met Gerrit Zalm en Wim Kok benoemd tot informateur voor een mogelijk tweede paars kabinet. D66 wil graag meeregeren, dat was de inzet van de verkiezingscampagne - maar niet ten koste van alles. Vanmiddag vindt op het Binnenhof het eerste overleg tussen de informateurs plaats.

door Sebastian Dingemans

Vechtkabinet

De kiezers hebben op 6 mei het vertrouwen in Paars I uitgesproken; zo wordt althans de verkiezingsuitslag uitgelegd. Maar VVD en PvdA zijn zo groot geworden, dat de vraag rijst: is D66 eigenlijk nog wel nodig voor de vorming van Paars II?

Borst: "Kwantitatief zijn we misschien niet nodig, maar kwalitatief wel degelijk. Een kabinet zonder D66 is geen paars kabinet. Je krijgt dan een PvdA/VVD-kabinet, een vechtkabinet. Het zou in theorie best nog wel tot een regeerakkoord kunnen komen, maar dan doet men zichzelf in het begin al zoveel geweld aan, dat die strijd zich verplaatst naar het kabinet.
Als er drie partijen in het kabinet zitten, krijg je wisselende coalities. Daardoor is er minder risico dat één partij de overhand krijgt, met alle gevolgen vandien."

Tussen de mastodonten

Vorig jaar werd Els Borst uitverkoren als de nieuwe lijsttrekker van D66, omdat zij in de verkiezingscampagne 'weerwerk zou kunnen leveren tegen de mastodonten van de PvdA en de VVD, Wim Kok en Frits Bolkestein'. Alle schijnwerpers waren plots op haar gericht. Hoe zou zij zich als lijsttrekker profileren? Zou zij het goed doen bij de kiezers?

"De campagne is voor mij aan de ene kant te vroeg en aan de andere kant te laat begonnen. Ik vind dat ik veel te vroeg in die rol van lijsttrekker ben geduwd. Die kun je alleen maar goed vervullen in een soort continu proces, niet als je daarnaast ook nog eens minister bent. Toen ik vorig jaar nog volop minister van Volksgezondheid was, liet zich dat moeilijk combineren met het lijsttrekkerschap. Dat werkte niet. Maar vanaf het moment dat de campagne daadwerkelijk van start ging – eerst voor de gemeenteraadsverkiezingen op 4 maart en later voor de landelijke verkiezingen op 6 mei – ben ik in die lijsttrekkersrol gestapt. Toen ging het eigenlijk steeds beter. Wat dat betreft had de campagne iets langer mogen duren. Dan was D66 er ook beter uitgekomen, daar ben ik van overtuigd."

Ik ben veel te vroeg in de rol van lijsttrekker geduwd

Hoezo ?

"D66 heeft tijdens deze verkiezingscampagne geprobeerd meer te laten zien van haar mentaliteit. Wij hadden het verhaal over het feit dat groen en groei wel degelijk kunnen samengaan. Natuurlijk vinden wij het milieu belangrijk, maar we willen ook dat er banen komen zodat mensen niet langer aan de kant staan. Tweedeling betreft niet zozeer armen en rijken, maar mensen die erbij horen en mensen die er niet bijhoren. En het erbij horen gaat nu eenmaal altijd het beste met een baan. En dan hadden we naast onze democratiseringspunten, in onze investeringen onze absolute voorkeur voor onderwijs en gezondheidszorg. Al met al was het dus een heel pakket ideeën, en dat kun je er onmogelijk in drie weken inrammen."

We kennen elkaars pijnpunten

Onbescheiden wens

D66 heeft uiteindelijk 14 zetels behaald. Bent u tevreden met dat resultaat?

"Ik ben niet ontevreden, laat ik het zo maar zeggen. Ik had graag meer zetels willen hebben, natuurlijk. Net als wij allemaal. Maar naar mijn gevoel was het maximum zo'n 16. Die 24 zetels in 1994 kwamen natuurlijk mede door de interne situatie van het CDA en de PvdA. Toen zijn er daardoor kiezers overgelopen, en een deel van die kiezers is teruggegaan. Die hebben het vertrouwen in met name de PvdA terug. Dus weer 24 zetels zou boven verwachting zijn geweest."

Dat impliceert dat D66 dat zetelaantal nooit meer zal halen ...

"Dan moeten we altijd een beetje hulp hebben van externe omstandigheden. Of we moeten een positie verwerven als de andere, de grootste partijen. Maar ja, voor hoeveel grote stromingen is er plaats in de Nederlandse politiek? Mijn ideaal is natuurlijk dat de sociaal-liberale stroming een zeer dominante wordt, dus dat wij de PvdA en de VVD geleidelijk aan gaan leegzuigen. Bescheiden klinkt het niet en in hoeverre het realistisch is, is natuurlijk ook maar de vraag."

Raar eigenlijk. Op de uitslagenavond heerste een sfeer van opluchting. Het leek wel alsof men blij was met de nederlaag ...

"Dat was ook zo. Dat kwam door de peilingen. Wat dat betreft: veel dank aan Maurice de Hond. Die heeft de stemming op die uitslagenavond in Sonesta bepaald beter gemaakt door te blijven roepen dat we niet meer dan tien zetels zouden krijgen. Dan is veertien een onverwachte winst van veertig procent. Het is de eerste keer dat we gewonnen hebben van de opiniepeilingen en daar ben ik best trots op.
Wat ik zeer betreur is dat de gemeenteraadsuitslagen niet op hetzelfde niveau lagen. Dan hadden we twee keer zoveel goede raadsleden en wethouders kunnen behouden."

Niet nog meer van hetzelfde

Er klinken verwijten dat de campagne van

1998 bleek, braaf en berekenend was. Inzet daarbij: een tweede paars kabinet om het succesvolle beleid van Paars I door te voeren. Hoe heeft u dat ervaren?
"D66 heeft daar een groot deel van de campagne op gebaseerd en een deel van de zetels aan te danken, daar ben ik van overtuigd. De verschillen tussen de drie paarse partijen leken niet erg groot. Dat heeft tot een zekere tamheid geleid, omdat de campagne niet zozeer op totale doorbraken was gericht maar meer op een koersverleggende boodschap: Paars II is wel een voortzetting van Paars I, alleen wenst D66 meer D66-items in het beleid terug te zien, zoals radicale democratisering in de vorm van de gekozen burgemeester. Dat punt zullen we tijdens de formatie zeker aan de orde stellen."

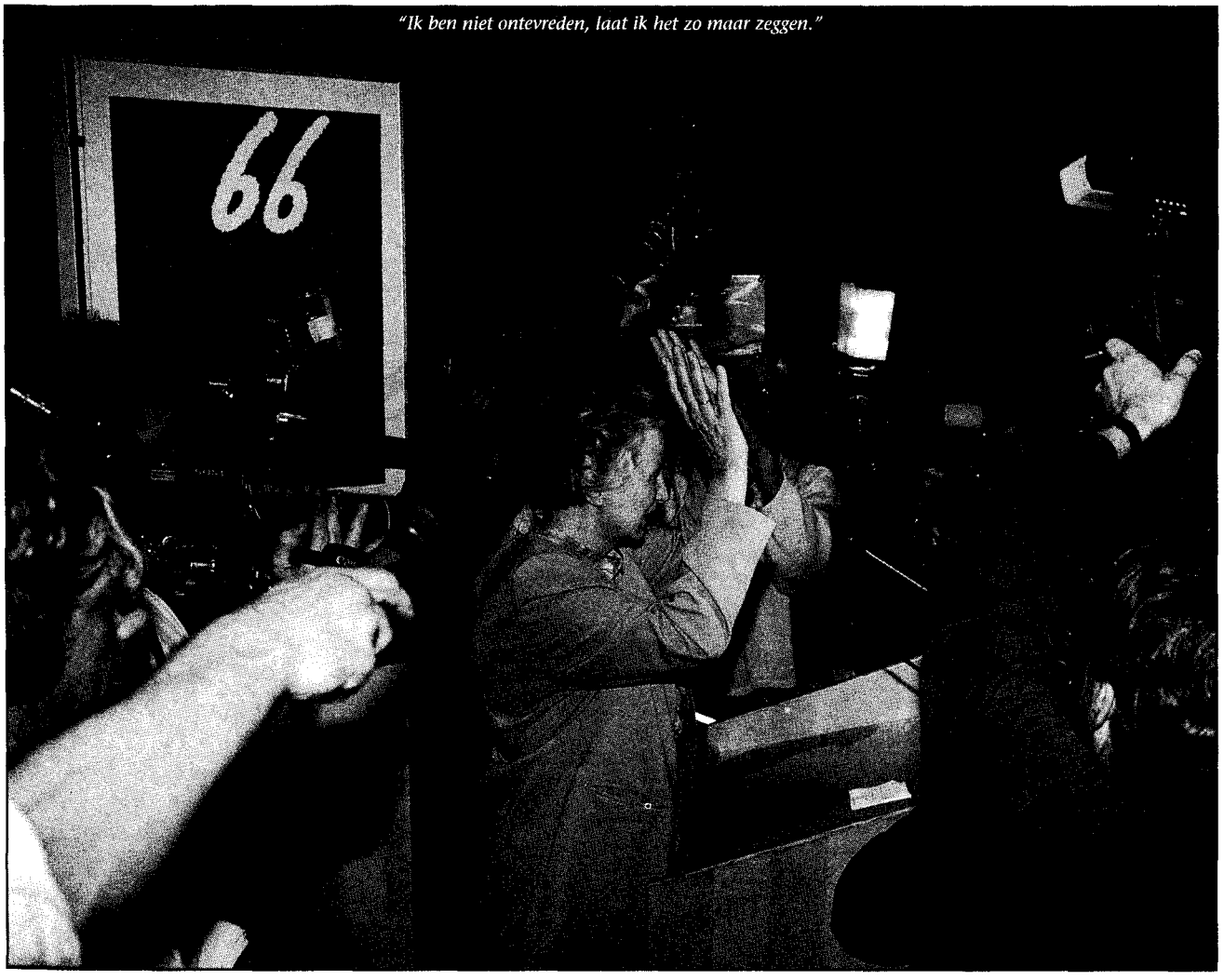
| Haagse 'doodzondes'

D66 heeft vier jaar lang de tijd gehad om beleid te maken en het typische D66-beleid ook daadwerkelijk uit te voeren. Kennelijk is dat in de beeldvorming tijdens de campagne niet echt duidelijk geworden. Hoe komt dat?
"Ik denk dat het meest typerende van D66 is dat we betrekkelijk a-politiek zijn. We willen onze eigen profilering te midden van de andere politieke partijen wel eens vergeten. Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken Jacob Kohnstamm bijvoorbeeld had aanvankelijk veel te weinig geld gekregen om ècht iets van het grotestedenbeleid te kunnen maken. Hij bedankte VVD-minister Gerrit Zalm toen deze uiteindelijk toch geld ervoor wist te bevechten. Dat heeft Kohnstamm ook zo naar buiten gebracht, terwijl hij ook de eer op had kunnen strijken voor zichzelf en voor zijn partij."
Ze peinst even ... "Overigens geloof ik dat kiezers dit soort gedrag wel positief vinden, net zoals ze het wel goed vinden als politici zeggen wat er niet deugt in Den Haag en wat er anders moet. D66 is tenslotte de partij van verandering, van openheid. We zijn de partij waarvan men zegt dat het mensen zijn die er niet te veel omheendraaien en daardoor soms Haagse 'doodzondes' begaan. Maar dat kan de kiezer feitelijk niets schelen – of iets volgens de Haagse mores al dan niet gezegd kan worden."

| Schiphol dichtspijkeren

Moet er ook iets veranderen ten aanzien van de opstelling van de fractie naar het kabinet?
"Er zou in de komende periode nog wat dualistischer geopereerd kunnen worden. Wat dat dualisme tussen fractie en kabinet betreft: het hangt er natuurlijk vanaf hoeveel je in het regeerakkoord vastlegt. Bolkestein wil veel dichtspijkeren, zelfs Schiphol. Ik denk dat het beter is om op hoofdlijnen een regeerakkoord te schrijven. We weten heel goed van elkaar waar de pijnpunten liggen en we moeten er nu in de informatieronde voor zorgen dat een en ander goed vastgelegd wordt, om te voorkomen dat het kabinet later daarop strandt. Maar als het even kan, leg ik nu liever iets te weinig dan te veel vast – dat komt het volle politieke debat alleen maar ten goede." ◆

We willen onze eigen profilering weleens vergeten

"Ik ben niet ontevreden, laat ik het zo maar zeggen."

VANDAAG IS HAAR LAATSTE WERKDAG

MORGEN GAAT FELICIA (10) VOOR HET EERST NAAR

Novib

Als je geboren wordt in een gezin dat al generaties lang arm is, heb je geen keus. Je moet al heel jong gaan werken. Novib vecht tegen die armoedespiraal. Zodat meer kinderen, net als Felicia, naar school kunnen. Steun die duurzame manier van werken: steun de Novib Methode. Want kinderarbeid moet structureel worden aangepakt.

WORD NOVIB-DONATEUR VOOR F 12,50 PER MAAND
BEL 0800-1210

KEURMERK VOOR VERANTWOORDE FONDSENWERVING EN -BESTEDING

INTERNET: WWW.NOVIB.NL

Nederland op z'n kop?
Paarse primeur

"Een gewoon kabinet", zei Wim Kok bij de start van zijn ploeg in 1994. Maar iedereen wist wel beter. Onder het eerste kabinet zonder een christelijke partij sinds mensenheugenis zou de samenleving op z'n kop gezet worden. De ontzuiling van Nederland zou eindelijk, op de drempel van de 21e eeuw, worden voltooid. Kok had toch gelijk. Maar wil dat ook zeggen dat dit kabinet zich in niets van de voorgaande kabinetten onderscheidde, zoals veel critici beweren? Een terugblik op Paars I.

door Fred Herrebout

Toffe uitstraling

Het oordeel van de Nederlandse bevolking over het kabinet lijkt in ieder geval duidelijk: de kiezer is buitengewoon tevreden met het eerste kabinet-Kok en wil op deze manier verder. Het leek bijna wel of de stemmachines op 6 mei waren voorgeprogrammeerd: de uitkomst was zo dat alleen met de combinaties van PvdA, VVD met of zonder D66 een kabinet gevormd kan worden. Bovendien is de PvdA groter gebleven dan de VVD, zodat Kok en niet Bolkestein de aangewezen persoon is om het nieuwe kabinet te leiden.
Maar Paars I heeft ook zijn critici, bestaande uit journalisten, commentaarschrijvers, columnisten en hoogleraren. Volgens die critici heeft de kiezer zich zand in de ogen laten strooien door de 'toffe' uitstraling van de kabinetsleden en de goed draaiende economie. In hun ogen heeft Paars I de verwachtingen niet waargemaakt. De leden van het kabinet leken nog sterker met het pluche vergroeid dan in de tijd van Lubbers. Het parlement stond, na een dualistische start, al weer vrij snel buitenspel. En in plaats van het onder Lubbers gestarte 'marktdenken' en waardering voor het 'neoliberalisme' af te remmen, heeft Paars I er nog een paar scheppen bovenop gedaan. Met als gevolg dat de rijken rijker zijn geworden en met een verwoestende uitwerking op de rest van de samenleving.

Aangepakt

Wie hebben er gelijk: de kiezers of de critici? Het kan niet worden ontkend dat Paars I een groot aantal zaken heeft gerealiseerd waar de meeste Nederlanders voor zijn, maar die op de een of andere manier waren blijven steken in de stroperigheid van het Nederlandse consensusmodel. Zo zijn de winkelsluitingstijden aanmerkelijk verruimd. Het is nu nauwelijks nog voor te stellen dat vier jaar geleden om zes uur alle winkels sloten. Verder is door het kabinet gestart met de sanering van de varkenshouders, een misstand die tientallen jaren is getolereerd door opeenvolgende CDA-ministers. Er is eindelijk een serieuze anti-kartelwetgeving. En ook aan de vernieuwing van de wijze waarop Nederland wordt bestuurd is iets veranderd: er is een wetsvoorstel voor de invoering van een correctief referendum en er is op lokale schaal (Amsterdam, Rotterdam) met referenda geëxperimenteerd. Zelfs de gekozen burgemeester, vier jaar geleden nog een wereldvreemd 'typisch' D66-punt, wordt nu serieus besproken binnen andere partijen.

Saai?

Wat veel critici het meest lijkt te ergeren aan Paars I, is de pragmatische, zakelijke aanpak van het kabinet. Politiek lijkt nergens meer over te gaan. Het is een feit dat van de oude tegenstelling tussen socialisme en liberalisme weinig meer valt te merken. Er is ook weinig reden voor: het aantal banen is in de afgelopen jaren met circa 500.000 toegenomen. Voor wie niet wil of kan werken zijn er nog steeds, in vergelijking met andere Europese landen bijzonder genereuze, uitkeringen, waarvoor werkend Nederland mopperend maar trouw belasting betaald.
Andere critici hekelden de rol van de regeringsfracties in het parlement. In het begin discussieerden de regeringsfracties te veel met elkaar in het parlement ("de eenheid van de regering komt in gevaar"), later te weinig en werden de compromissen weer te veel bij de premier gesloten. Bovendien zouden ze stelselmatig hun eigen bewindslieden de hand boven het hoofd houden.
Tegen die kritiek valt in te brengen dat het in het parlement de afgelopen vier jaar niet saai was, zelfs ondanks de ontredderde toestand van de grootste oppositiepartij, het CDA. Er vertrokken alleen niet veel bewindslieden. Of dat er meer hadden moeten zijn is moeilijk te zeggen: als de minister zelf vindt dat hij of zij kan blijven en de meerderheid van de Kamer is het daar mee eens, dan kán hij of zij blijven. En blijkbaar vindt de meerderheid het best, want het draagvlak voor staatkundige vernieuwing bleek ook tijdens deze kabinetsperiode niet erg groot.

Zwaar weer op komst

Voor de critici is er een troost: de komende kabinetsperiode zou wel eens wat minder gladjes kunnen verlopen. De economische groei, die de 'feel good'-factor van de meeste Nederlanders tot grote hoogte heeft opgevoerd, zou onder invloed van de Aziatische crisis wel eens kunnen gaan haperen. En door de zo juist gestarte EMU is de beleidsruimte op sociaal-economisch gebied fors beperkt. Tegelijk is de balans tussen 'links' en 'rechts' in het parlement verschoven in linkse richting. Nederland heeft nog nooit een zo sterke vertegenwoordiging (50%) van wat vroeger 'progressieve' partijen heette, gehad.

Hopelijk blijft de zakelijke, pragmatische aanpak. En komt er ruimte voor bestuurlijke vernieuwing. Want ideologieën blijven nog wel even uit de mode. En ook zonder ideologie kan er nog veel worden verbeterd. ◆

Winnie Sorgdrager:

"Justitie moet vermaatschappelijken"

D66-minister Winnie Sorgdrager zal na de zomer niet meer terugkeren als minister van Justitie. De voornaamste reden dat ze niet meer voor een tweede ambtstermijn in aanmerking wil komen, is dat haar ministerie toe is aan rust na een aantal turbulente jaren. Reden voor de Democraat om na te kaarten met een veelgeplaagde bewindsvrouw.

Foto: Studio Van den Berg, Loosdrecht

"Ik voel me thuis in D66. Ik blijf meedenken."

door Pien van der Hoeven en Sebastian Dingemans

| Parel

"Vier jaar is lang, maar het is tegelijkertijd zo om. Er is zo veel gebeurd. Het moment dat ik 'ja' zei tegen Hans van Mierlo lijkt lang geleden, en toch is de tijd omgevlogen. Ik heb er geen spijt van dat ik minister van Justitie ben geworden, maar het is goed dat ik niet kon voorzien wat het allemaal met zich zou meebrengen.
Ik trad aan op een slecht functionerend departement. Mijn eerste indruk was dat Justitie op een merkwaardige manier was georganiseerd, maar ik ben niet iemand die meteen roept dat het allemaal anders moet. Die conclusie heb ik gaandeweg getrokken. Met de affaire rond Van Randwijck werd mij duidelijk dat er een aantal dingen anders moesten.
Tijdens de verkiezingscampagne heeft oud-minister van Justitie Van Agt mij op een gegeven moment verweten dat ik de 'parel' onder de departementen heb verkwanseld. Zijn verwijt toont precies het verschil aan tussen hem en mij, tussen de ouderwetse visie op Justitie en de nieuwe ideeën van D66. Voor hem is Justitie een deftig departement dat in hoog aanzien staat. Maar het is te lang een gesloten ministerie geweest, een ivoren toren. Dat is niet meer van deze tijd. Justitie moet vermaatschappelijken: het moet in de samenleving staan en niet erboven verheven zijn. Die visie past bij D66, daarin voel ik mij zeer verwant aan de partij.

| Preventie van criminaliteit

Neem het Openbaar Ministerie: dat moet niet alleen gereorganiseerd worden, maar ook de manier van denken moet veranderen. Het OM moet zich richten op wat de maatschappij nodig heeft. We moeten van een afwachtende houding, naar een actieve, deelnemende opstelling. Een goed voorbeeld van de omslag die ik bepleit is het project 'Justitie in de buurt', waarin de officieren van justitie en parketsecretarissen in een wijk heel direct betrokken zijn. Vaak gaat het om eenvoudige dingen. Troep op straat, bijvoorbeeld, werkt verloederend. Dan wordt de gemeente gebeld om te vragen of de rotzooi kan worden opgeruimd. Volgens de klassieke opvatting is dat geen taak voor het OM. Maar zo moet het wel, want zo werk je aan de preventie van criminaliteit. Gemeenten hebben behoefte aan een dergelijk OM.
Van de parlementaire enquête Opsporingsmethoden zijn we *sadder and wiser* geworden. Niet alleen bij mij, maar bij veel D66'ers bestond er een te rooskleurig beeld van de werking van zo'n enquête. Wij dachten dat het op de toekomst gericht zou zijn, maar we hebben geleerd dat zo'n enquête ontaardt in het zoeken naar een zondebok. Er is ook bruikbaar materiaal naar boven gekomen, begrijp mij niet verkeerd, maar de discussie is te veel bepaald geweest door de vraag welke koppen er moesten rollen.

Incidenten zijn eigen aan dit departement

| Solide beeldvorming

Met mijn directe manier van reageren val ik buiten de politieke maat. In het begin werd ik de hemel in geprezen. Na de affaire-Van Randwijck werd ik de grond in geboord. Het is net een trend: eerst was ik in, toen was ik uit. Ik heb er nooit over gedacht mijzelf te veranderen, dan zou ik ongeloofwaardig zijn geworden. Je moet vanuit je eigen geweten handelen. Zolang ik mijzelf kan aankijken in de spiegel, zit ik goed.
Het heeft mij verbaasd dat Max Arian onlangs in de Groene Amsterdammer over mij schreef: 'Iedereen zegt dat zij inhoudelijk zo goed en voortvarend heeft gewerkt.' De aandacht voor de inhoud, voor wat ik tot stand heb gebracht, heeft nou juist ontbroken. Wie had gedacht dat ik meer wetten zou maken dan mijn voorganger Hirsch Ballin? Maar de aandacht ging uit naar de incidenten, alsof ik van voorval naar voorval hobbelde. Die incidenten zijn eigen aan dit departement. De volgende die de scepter over Justitie zwaait, zal er ook weer mee geconfronteerd worden.
Gewoon op de winkel passen, dat is het makkelijkst voor een minister. Het kost heel veel bloed, zweet en tranen als je echt iets in beweging wil zetten. Ik heb hier de afgelopen jaren een heleboel omgespit. Ik vind dat er nog veel meer moet gebeuren, maar na vier jaar turbulentie is het, denk ik, goed als de organisatie rust krijgt. Ik heb weerstanden gewekt, en dat is voor een politicus riskant. In een bedrijf kun je veranderingen afdwingen, maar als politicus ben je ongelofelijk kwetsbaar. Eind april heb ik mij ongenuanceerd uitgelaten over mijn ambtenaren. Ik vind het heel erg dat ik dat zo gezegd heb, want het ging slechts om een paar mensen. Helaas kan een enkeling heel veel schade in de beeldvorming over een minister veroorzaken. Bovendien doen deze mensen schade aan het imago van de organisatie als geheel.

Louter repressie is geen oplossing

| Vernieuwing

De meerwaarde van een D66-minister op dit departement is wel gebleken. Onder de heren voor mij ging alle aandacht uit naar de georganiseerde misdaad. Dat is natuurlijk een heel belangrijk thema, maar ik heb mij daarnaast gericht op de directe veiligheid van mensen in de samenleving. Dat betekent niet alleen meer aandacht voor slachtoffers, maar ook voor degenen die het criminele pad opgaan. Louter repressie biedt geen oplossing. Je ontkomt er niet aan cellen te bouwen, en dat heb ik ook gedaan, maar je moet ook oog hebben voor de oorzaken van de criminaliteit. Je kunt als maatschappij niet velen enig perspectief onthouden, en dan maar vervolgen. Justitie kan dat niet alleen af, Onderwijs, Welzijn, Volkshuisvesting, al die departementen moeten helpen dat perspectief te scheppen. Dit gedachtegoed begint nu ook bij andere partijen door te dringen.

Ik heb overigens niet het gevoel dat ik vier jaar lang aan een dood paard heb staan trekken, daarvoor is er te veel bereikt. Maar ik vind het ook niet erg om weer eens iets anders te kunnen gaan doen. Ik ben niet weg hoor. Ook al kom ik niet terug op dit departement, ik blijf inzetbaar. Ik voel me thuis in D66. Ik blijf meedenken. Misschien is de Eerste Kamer een goede plek voor mij." ◆

Hoe kan democratie in Europa versterkt worden?

Nu zo juist achter gesloten deuren een beslissing is genomen over Duisenberg, de eerste hoeder van de toekomstige Europese eenheidsmunt, de euro, wordt de vraag opnieuw actueel hoe democratie in Europa versterkt kan worden.

door Laurens Jan Brinkhorst

Slecht begin

In 1957 hebben de nationale parlementen bij de oprichting van de Europese Gemeenschap reeds ingestemd met overdracht van uitvoerende bevoegdheden zonder parallelle democratische controle door het EP. Geleidelijk is daardoor het beeld ontstaan van Europa als een economisch gebeuren, als voer voor specialisten, van belang voor bedrijven en een beperkte groep belangenbehartigers. Zo kon het gebeuren dat het hele landbouwbeleid bepaald wordt door landbouwministers en dat ruim de helft van de Europese begroting (zo'n honderd miljard van de twee honderd miljard gulden) aan landbouw wordt besteed zonder dat enig parlement hierover iets te zeggen hebben. Willens en wetens is ook Nederland destijds hiermee akkoord gegaan.

Langzaam opbouwen

Toch heeft democratie in Europa geleidelijk aan vorm gekregen. De rechtstreekse verkiezingen in 1979 gaven het Europees Parlement legitimiteit. Aldus versterkt is het EP de strijd om de democratische controle aangegaan. De Europese Akte van 1987 was een echte mijlpaal: voor het eerst kreeg het EP een begin van wetgevingsbevoegdheid. Inmiddels is die wetgevingsrol sterk uitgebreid: wanneer het Verdrag van Amsterdam in werking treedt, zal voor ongeveer driekwart van de Europese wetgeving medebeslissing van het EP nodig zijn. De Verdragswijzigingen hebben ook gevolgen gehad voor de Raad van Ministers die nu zijn besluitvorming openbaar zal moeten maken. Hoewel verschillende zaken in democratisch opzicht nog onbevredigend zijn geregeld (bijvoorbeeld controle op Schengen en Europol) wordt het democratisch gat op Europees niveau steeds kleiner.

Paradox

Toch is er sprake van een merkwaardige paradox: enerzijds krijgt het EP meer macht en invloed, anderzijds neemt de legitimiteit van de EU in de ogen van de burger niet toe. De EU wordt door velen gezien als een bedreiging van de nationale identiteit, eerder dan als het nieuwe kader voor het oplossen van problemen waar de nationale staat geen vat meer op heeft, zoals de bestrijding van de internationale misdaad, milieubedreiging of het beheer van de internationale financiële markten.

Verwaarlozing van Europa

Hier ligt een belangrijke opgave voor de nationale parlementen. Nationale politici moeten de ogen openen voor het feit dat zij mede schuldig zijn aan de aanzienlijke verwaarlozing van de Europese dimensie in het nationaal beleid. Uit eigen ervaring weet ik dat in de Tweede Kamer zelden op fractievoorzittersniveau over Europa wordt gedebatteerd en áls het gebeurt, dan veelal vanuit een zuiver nationale optiek. Het volgen van de Europese ontwikkelingen werd en wordt veelal gezien als specialisten werk. De rol van de Commissie voor Europese zaken is zeer beperkt en vanuit de Tweede Kamer wordt weinig ondernomen om de contacten met het EP te versterken. Een initiatief van D66 om Europarlementariërs spreekrecht te geven in commissievergaderingen om zodoende de parlementaire controle op de nationale ministers te versterken heeft het niet gehaald door gebrek aan inzicht en politieke wil.
Het wordt tijd dat daarin verandering komt. Europese democratie is niet gebaat bij tegenstellingen tussen Europees en nationaal parlement. Het EP mag in sommige opzichten een onvoltooid parlement zijn, op bepaalde beleidsterreinen heeft het meer te zeggen dan het nationale parlement: ik denk bijvoorbeeld aan de controle op de Europese Centrale bank die vanaf 1 januari 1999 het monetair beleid gaat bepalen. Ter verbreding van het draagvlak van de Europese besluitvorming zijn Europees Parlement en nationaal parlement op elkaar aangewezen. Het nieuwe Verdrag van Amsterdam erkent dat ook in een speciaal protocol over de rol van nationale parlementen. Controle op nationale ministers kan beter verlopen als het nationale parlement weet wat er in Europa te koop is. Tegelijkertijd zullen Europarlementariërs beter verankerd worden in de nationale realiteit als zij weten wat er op het vlak van de lid-staten en de regio's leeft. De huidige non-communicatie (met uitzondering van D66 waar de samenwerking tussen Tweede Kamer en Eurofractie prima verloopt) zet geen zoden aan de dijk.

Naar een democratisch Europa

Daarom moet D66 evenals in 1966 het thema democratisering opnieuw aangrijpen. Toen ging het alleen om de nationale democratie: "het bestel was ziek en moe". Nu gaat het om de democratie op Europees niveau: de invoering van de euro, de totstandkoming van een grenzenloos Europa, de milieuproblematiek. De context is breder geworden, maar het centrale thema is hetzelfde gebleven. Dit is ook de onderliggende gedachte van het democratisch manifest dat door Els Borst en Thom de Graaf aan Frits Bolkenstein is voorgelegd en waar tot nu toe geen reactie op is gekomen. De 'burgers bij het bestuur' is altijd één van de leidraden voor het optreden van D66 en onze visie op de samenleving. Het zal ook het thema van de toekomst zijn. Democratie in Europa en in Nederland gaan hand in hand. ◆

Nieuw in de fractie:
Francisca Ravestein

Vanaf 19 mei, de dag dat de nieuwe leden van de Tweede Kamer beëdigd zijn, heeft de D66-fractie ook officieel een nieuw lid in haar midden.

door Edmond Hofland

Voordat dat zover was, had Francisca Ravestein (1952) haar eerste slag al gewonnen. Als veertiende op de lijst moest ze de definitieve uitslag van de Kiesraad afwachten, die aan alle onzekerheid over restzetels en voorkeurstemmen een einde zou maken.

Fluitend naar huis

Het begin van de spanning begon op de avond van de verkiezingen. "Ik had het vooral warm, in de Sonestakoepel", herinnert Ravestein zich. Dat had te maken met de lampen van TV Rijnmond, die met de radiocollega's Ravestein de hele dag vergezelden. "Om acht uur stonden we nog op twaalf zetels, halverwege de avond op dertien. Toen op het scherm veertien tevoorschijn kwam, was ik vooral blij, ook al hield ik rekening met de mogelijkheid van voorkeurstemmen voor anderen. Maar er bestond een reële kans op meeregeren, dus ik ging fluitend naar huis."
"Maar het uiteindelijke, relatieve goede resultaat hebben we aan Els te danken. Zij heeft het erg goed gedaan. Ik heb daar grote bewondering voor", beklemtoont Ravestein.

De eerste Rijnmonder

Vier jaar geleden was Ravestein ook al kandidaat, maar verder dan de 38e plaats op de lijst kwam ze niet. "Ik heb me er toen niet zo voor ingespannen. Ik vond het vooral leuk om mee te doen", zegt Ravestein. "Maar na tien jaar fractievoorzitterschap in de gemeenteraad van Rotterdam was ik toe aan iets nieuws. Mijn kandidering was nu veel serieuzer."
"Ik heb voor mijn kandidering vanaf het begin veel steun van de afdeling uit het Rijnmondgebied gekregen, ook van het regiobestuur. Dankzij hen ben ik op een hoge plek op de kandidatenlijst gekomen met het gevolg dat een lokale kandidaat met een reële kans om in de Kamer te komen, ook verder door de leden van de afdeling gesteund zou worden. In de regio heb ik 1358 van de 3048 voorkeurstemmen gekregen. Ik ben nu de eerste Rijnmonder die voor D66 in de Kamer is gekomen."

Paplepel

Met Ravestein heeft de fractie een lid erbij gekregen dat al ruim achttien jaar politiek actief is. Eind jaren zeventig besloot ze na het zien van een uitzending in de zendtijd voor politieke partijen om lid te worden. "Ik had de behoefte om kleur te bekennen en ik ben direct actief lid geworden," zegt Ravestein. "Bovendien stemde ik altijd al D66." Thuis werd politiek, met een vader die voor de AR in de gemeenteraad van Leiden zitting had, met de paplepel ingegoten. "Vaak waren we het eens, maar gediscussieerd werd er altijd en de betrokkenheid gestimuleerd."
"Na een intensieve campagne kwam ik in de deelraad Centrum-Noord van Rotterdam en werd daar fractievoorzitter," vervolgt Ravestein. Na een korte onderbreking bij het Dagelijks Bestuur van de afdeling Rotterdam werd ze in 1988 gemeenteraadslid en fractievoorzitter. Dat is ze tot 4 maart gebleven. "In Rotterdam heb ik mij vooral beziggehouden met ruimtelijke ordening, monumentenbeleid en het havenbeleid. Ook door mijn werk als directeur van de stichting Cruise Rotterdam heb ik een grote praktijkervaring en een kritische blik op de bureaucratie gekregen. Ik ben blij dat ik met die ervaring in de Kamer verder kan gaan."

Portefeuille

De continuïteit zit niet alleen in het werk, maar ook in de (voorlopige) portefeuille die Ravestein heeft gekregen, met daarin ruimtelijke ordening, architectuur, monumenten, waterstaat, visserij, scheepvaart, veteranenbeleid en oorlogsgetroffenen.
Ravestein heeft twee doelen die ze wil bereiken. "Persoonlijk wil ik dat ik over vier jaar als een gerespecteerd Kamerlid wordt gezien; dat mijn inbreng wordt gewaardeerd. Politiek vind ik het verrekte interessant om me met de ruimtelijke indeling van Nederland bezig te houden", vervolgt ze. "De nadruk wil ik leggen op de groene gebieden. Mijn Rotterdamse politiek wil ik hier graag continueren, waarbij de stad compacter moet worden en het groen groener moet worden. Daarbij wil ik niet alleen de agenda van de Kamer volgen, maar vooral met veel mensen praten en werkbezoeken aan diverse organisaties brengen." ◆

"Ik wil de nadruk leggen op de groene gebieden."

D66-fractie de oudste in de Kamer

Jonge kandidaten moeten wachten

De stemadviescommissie gaf ze een verkiesbare plaats, maar de leden waren wat afwachtender. Na de schriftelijke stemming bleek dat 'jong D66' nog vier jaar in de reservebankjes moet zitten. Een gesprek met *Ageeth Telleman* en *Dennis Hesseling*, twee jonge Kamerkandidaten die het na de verkiezingen op 6 mei jl. niet redden. Is met de uitslag ook hun politieke vuur gedoofd?

door Moncef Beekhof

| Vernieuwing

Het leek alsof jullie door de partij in de campagne naar voren zijn geschoven als de 'jonge honden' of de toekomstige generatie politici van D66. Hoe beviel die rol?

Dennis: "Ik heb helemaal niet het idee dat wij in de campagne als 'jonge honden' naar voren zijn geschoven. Als de partij dat had willen doen, dan had ze ons ook veel meer als nieuwe gezichten in de media moeten presenteren. Wij hebben gewoon, net als andere kandidaten, meegedraaid met het normale campagneschema: veel forumdiscussies in het hele land, meedoen aan de grote partijactiviteiten, en af en toe een interview. Daarnaast heb ik mijn eigen campagne opgezet, gericht op studenten en medewerkers in het hoger onderwijs."

Ageeth: "Ik sluit me geheel bij Dennis aan; geheel tegen mijn verwachting in heeft het campagneteam geen expliciete strategie geformuleerd rondom de jonge kandidaten. Een gemiste kans naar mijn mening! Vier jaar geleden was D66 de populairste partij onder jongeren. Daar is weinig meer van over gebleven. Overigens denk ik niet dat het zozeer om het presenteren van jonge kandidaten gaat, maar veeleer om nieuwe kandidaten! D66 zegt dat ze de partij is die verder kijkt ... toekomstgericht is ... vernieuwing nastreeft. Waarom zijn de nieuwe kandidaten dan nauwelijks naar voren geschoven? Waarschijnlijk omdat de eerste nieuwe kandidaat (helaas!) pas op plaats 14 stond. Zie hier het ambitieniveau van D66!"

| D66 als partij voor jongeren

Hebben jullie het idee dat er in de campagne voldoende aandacht is geweest voor jullie meningen en voor de rol van jongeren in de politiek?

Ageeth: "Aandacht voor onze meningen? Niet in het bijzonder. In campagnetijd is er natuurlijk ook niet zo veel ruimte meer voor inhoudelijke discussie. Je hebt het verkiezingsprogramma, dat is de basis, dat moet je vertalen in een heldere boodschap en het dan 'verkopen'. Als je allemaal je eigen mening gaat formuleren dan wordt dat een zooitje! Of D66 aandacht voor jongeren heeft? Els Borst ging tijdens haar speech op het congres van de Jonge Democraten ook in op die vraag. Zij noemde toen een aantal specifieke jongerenonderwerpen: onderwijs, milieu en economie, ouderenbeleid (AOW). We denken aan de toekomst en jongeren zijn de toekomst! Dat vind ik het juiste uitgangspunt als het gaat om jongerenbeleid. Te vaak wordt bij jongerenbeleid slechts gedacht aan 'probleemjongeren' ... (alcohol- en tabaksgebruik, happy hour, vandalisme). Dat werkt stigmatiserend. Een goed jongerenbeleid is inderdaad vernieuwend, toekomstgericht beleid ... op alle beleidsgebieden. Aan die veronderstelde vernieuwing moeten we als partij echter wel veel meer invulling geven. Bijvoorbeeld op het gebied van milieu en economie!"

Dennis: "Mijn inhoudelijke mening had ik voor een belangrijk deel al laten horen door de amendementen die ik had ingediend op het verkiezingsprogramma, waarvan een redelijk deel ook is aangenomen. Ik kon daar vaak op terugvallen tijdens forumdiscussies. Wat betreft de campagnestrategie: je kunt natuurlijk niet met iedereen overal over meepraten, er moet gewoon een klein team zijn dat snel knopen door kan hakken. Gelukkig kom je elkaar op campagneactiviteiten vaak tegen, zodat je altijd even iemand aan kunt schieten als je een opmerking hebt. Daarnaast is er natuurlijk nog de *e-meel*. Ik vind wel dat D66 er wat karig afkomt als het gaat om het beeld dat jongeren meetellen in de politiek. Wat je tijdens de campagne zag, en nu nog steeds, is dat er in de media toch vooral aandacht is voor jonge, verkiesbare kandidaten van bijvoorbeeld GroenLinks. Die versterkt daarmee haar jonge imago. Je merkte gewoon dat, toen de lijstvolgorde van D66 eenmaal bekend was, de aandacht van de pers voor jonge D66-kandidaten grotendeels verdween. En nu zit D66 met de oudste fractie in de Kamer. Dat is niet zo handig voor een partij die vernieuwing wil uitstralen."

Ons groene imago zijn we volledig kwijt

| Gemengde gevoelens

D66 heeft 14 zetels gehaald. Geen van jullie beiden komt in de Kamer. Teleurgesteld?

Dennis: "Ja. Niet eens zozeer over het feit dat ik zelf niet in de Kamer kom, want ik wist toen ik eraan begon dat de kans heel klein was dat ik het zou halen. Maar wel over die 14 zetels. Het is een beetje dubbel. Aan de ene kant is het beter dan de peilingen voorspelden, en lijkt het dus nog mee te vallen. Maar we zijn natuurlijk gewoon bijna de helft van onze zetels kwijtgeraakt."

Ageeth: "Toen ik mij kandidaat stelde wist ik niet of een kans maakte, omdat ik nog redelijk onbekend was bij de meeste D66'ers. Ik was dus sowieso trots op die 21e plaats op de lijst en zal in de toekomst graag m'n best doen om te bewijzen dat ik die 21e plaats waard was! Gezien de peilingen rekende ik niet echt meer op een zetel. Een echte teleurstelling is het daarom niet. Al had ik het fantastisch gevonden als het gelukt was."

Ambitie

Moeten we als D66 vieren dat we er toch nog 14 hebben gehaald of rouwen dat we er 10 hebben verloren?

Dennis: "We kunnen best even vieren dat we er toch nog 14 gehaald hebben. Onze leden hebben natuurlijk niet voor niets al die tijd en moeite in de campagne gestoken. Maar ik denk dat we ons toch moeten realiseren dat er flink wat is misgegaan. De mensen die ons vier jaar geleden 24 zetels hebben bezorgd, hebben toen niet per ongeluk op D66 gestemd; die hadden daar een reden voor. Het is ontzettend jammer dat we zovelen van hen weer zijn kwijtgeraakt. Ik vind dat D66 de ambitie moet hebben om een belangrijk deel van die mensen weer terug te winnen."

Ageeth: "Ik vind het knap we uiteindelijk toch nog 14 zetels hebben gescoord. Na de gemeenteraadsverkiezingen leek dat echt niet meer haalbaar. Ik heb ontzettend waardering voor Els! Haar positieve houding heeft ons de laatste weken van de campagne weer over het voetlicht gekregen in de media. Waar ik vooral erg teleurgesteld over ben, is het feit dat zoveel D66'ers de 14 zetels bijna lijken te ervaren als een 'overwinning'. Dan leg je de lat toch veel te laag? Bovendien lijkt het wel of iedereen direct vergeten is dat we aan de basis (lees: op lokaal niveau) veel hebben verloren. Hetgeen toch voor een groot deel is veroorzaakt door het beeld dat de kiezers over D66 in de Tweede Kamer hadden. Dat moeten we ons ook aanrekenen."

Beleid veel meer verkopen

Wat is naar jullie mening de oorzaak van het zetelverlies en hoe valt een verder verlies in de toekomst te voorkomen of om te buigen in nieuwe winst?

Bestuurdersimago is dodelijk voor D66

Ageeth: "We hebben het vooral te danken aan een verkeerde profilering de afgelopen vier jaar. Ik vind het flauwekul om te zeggen dat we ons niet geprofileerd hebben. We riepen elke dag: D66 heeft Paars waargemaakt. En nu zeggen de kiezers in koor: D66 is het bindmiddel van Paars. Zie daar! De D66-marketing heeft perfect gewerkt ... de boodschap is overgekomen. We hadden ons dus anders moeten profileren! Veel meer op basis van inhoud. Met vernieuwende elementen. Bijvoorbeeld op het gebied van duurzame energie. Hans Wijers heeft als minister van EZ op dat gebied een wezenlijke bijdrage aan het milieubeleid gegeven. We hebben dat alleen niet 'verkocht'. En dus konden we het nu niet verzilveren. De opdracht voor de komende vier jaar is om de inhoudelijk vernieuwing voorop te zetten. Ook binnen de partij als geheel. De politieke inhoud komt veel te weinig aan bod. Dat moet drastisch veranderen."

Dennis: "Ik heb vooral onder jongeren campagne gevoerd, en wat ik daar merkte stemt me niet vrolijk. Ons groene imago zijn we volledig kwijt. Veel mensen zien D66 als een bestuurderspartij, een partij die vooral pragmatisch afwegingen maakt, maar geen politieke lijn heeft. Laat staan dat ze het idee zouden hebben dat er vanuit D66 vernieuwende ideeën zouden komen. Zo'n kleurloos beeld werkt ontzettend tegen je, je kunt zo'n beeld in campagnetijd niet zomaar in een optreden van een paar minuten voor een hele zaal omgooien. Ik denk dus dat D66 veel duidelijker naar voren zal moeten treden. Niet alleen meer vasthouden aan de eigen standpunten, maar ook keer op keer duidelijk maken wat onze 'politieke filosofie' is, waarom we bepaalde keuzes maken. Zo'n bestuurdersimago is dodelijk voor een politieke partij." ◆

Foto: Marcel Minnée

"Vier jaar geleden was D66 de populairste partij onder jongeren. Daar is weinig meer van over gebleven."

Esther Olthof, assistent campagnedirecteur

Zij was de spin in het web: in augustus begon Esther Olthof als assistent van Ewout Cassee, de campagnedirecteur. Zij was erbij toen er proefgedraaid werd, toen de campagne op stoom begon te komen, toen de partij een draai om zijn oren kreeg bij de gemeenteraadsverkiezingen in maart, en bij de eindsprint naar 6 mei. In de roes van de campagne moest zij het hoofd – enigszins – koel zien te houden. Een impressie van de laatste week voor de Tweede-Kamerverkiezingen.

Woensdag 29 april

Dinsdagavond campagneavond in Drachten. Vanochtend in de auto contact gehad met Ewout om te vragen hoe het gelopen is. Vroeg naar Den Haag gereden. 9.00 uur: de campagnekamer is (nog) leeg. Het lijkt wel of er een bom ontploft is en iedereen is opgelost. Bergen papier, een open pot pindakaas (met mes) midden op de tafel. Ik draai me direct om, ik wil het nog niet weten: in een flits zie ik mezelf over een week zitten, als alles voorbij is en het campagneteam er écht niet meer is.
Wat er deze laatste week moet gebeuren: campagneavond in Delft, Koninginnedag in Amersfoort, Slotmanifestatie in Maastricht met De Nacht van de Democratie, waar ikzelf een deel van de organisatie moet doen: teamgenoot Peter Winkelman roept al dagen dat hij meer assistentie nodig heeft, maar ik kom er niet aan toe.
Het programma is bijna rond, nu het afstemmen, dubbelchecken, kortom de puntjes op de i zetten, en dan nog 5 mei en de uitslagenavond in de Sonestakoepel.
Langzaam stroomt het campagneteam binnen. Gelukkig, zonder mijn team voel ik mij kaal. Iedereen wil direct antwoord op zijn eigen vragen, de telefoon staat niet stil. Geen ongewone dag, veel op het laatste moment.
Links, rechts overal even luisteren, meedenken en beslissen.
Maastricht roept. Peter kijkt steeds gestresster, terecht. Toch maak ik me geen zorgen. Eerst nog wat andere dingetjes regelen. Nog even René van Veen bellen: deze kroegbaas houdt bij zijn café P96 altijd een plekje vrij voor D66 op Koninginnedag. Ik beloof een auto vol promotiemateriaal langs te brengen en als het enigszins kan op de dag zelf nog even een oranjebittertje te komen drinken. Soms geloof ik mezelf niet meer, ik ga maar door en door en door ...

Donderdag 30 april

Onverwacht vrij en dus tijd om ouderwets de verjaardag van de koningin te vieren. Iedereen heeft er een raar gevoel bij. Ik ook, toch laten we het onszelf geen twee keer vertellen. Een officiële vrije dag, de eerste sinds augustus! (Zouden mijn vrienden mij nog kennen?)
Maastricht schreeuwt! Peter en ik spreken voor vrijdag in alle vroegte af.

Vrijdag 1 mei

Maastricht in één dag moet lukken. We hebben wel voor hetere vuren gestaan. Stefan Wijers en Daphne Bergman zijn nog steeds hun campagnedag in Delft aan het opleuken. Ewout en de rest van het campagneteam kijken naar een documentaire over de campagnes in Nederland. Buitenlandse goeroes pakken alle politieke partijen hard aan, behalve D66. Iedereen zit gebiologeerd te kijken, behalve Peter en Heine. Zij hebben het te druk. In tegenstelling tot Maastricht, daar lijkt iedereen een vrije dag te hebben. Peter wordt steeds witter.
17.00 uur: het campagneteam vertrekt naar onze campagneavond in Delft.
18.35 uur: er komt een fax binnen: er is in heel Maastricht, hoor: heel Limburg, geen piano meer te krijgen! En die hebben we absoluut nodig, anders valt er een gat in het programma. We hebben geen tijd voor paniek. "Waar is de Gouden Gids?" Geluk: vijf minuten later is de piano geregeld. We halen weer adem.

Zaterdag 2 mei: campagneafsluiting

The day. Met de auto naar Maastricht. Jammer, ik had me erop verheugd om met de groep in de trein te reizen. Meestal rijd ik de auto, dus reis ik alleen. 18.00 uur: de zalen van La Bonbonnière zijn aangekleed. De spanning stijgt. De artiesten komen binnen. Een laatste ronde door het pand. Er zullen toch wel mensen komen? Alle prominenten zijn er al. Zoals gewoonlijk loop ik streng kijkend rond. Het lijkt erger dan het is. En dan ... 20:15 Kees Dietz, de fractievoorlichter: "Het programma moet om, Winnie Sorgdrager komt met een statement." Even paniek en discussie: wat te doen? 20.45 uur: het pro-

Campagneteam 1998

- Campagnedirecteur: Ewout Cassee (in het gewone leven: directeur regionale ambulancevoorziening IJssel Vecht)
- Assistent campagnedirecteur: Esther Olthof (politicoloog)
- Officemanager: Ingrid van Boxtel (afgestudeerd Hogeschool 's-Hertogenbosch)

Vrijwilligers
- Andor Admiraal, student communicatiewetenschappen UvA / JD
- Bianca Breugem, stagiair Hogeschool Amsterdam
- Jan Brink, afgestudeerd politicoloog
- Jeroen Hack, student politicologie KUN Nijmegen
- Jorrit Hertsenberg, student TU Delft en grafisch ontwerper
- Lian de Kok, part-time stewardess / campagneteam Haarlem
- Rashied Nabibaks, student geodesie TU Delft
- Rob Peet, (voormalig) raadslid Voorhout
- Peter Winkelman, communicatiedeskundige

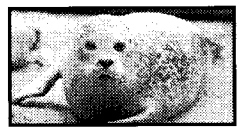
Assistentie Tweede-Kamerfractie
- Daphne Bergman, fractiemedewerker / campagneteam 1994
- Heine Buis, fractiemedewerker / campagneteam 1994 / Kamerkandidaat
- Stefan Wijers, fractiemedewerker

Het Campagneteam heeft na de gemeenteraadsverkiezingen wegens onderbezetting de taken verdeeld en de campagne-evenementen door individuele leden ervan laten uitvoeren. Ieder werd dus verantwoordelijk voor zijn eigen activiteit. Esther Olthof coördineerde alles en was algemeen aanspreekpunt bij voorkomende problemen.

ZIJ WEG

OF HIJ WEG

AAN U DE KEUS

De Razende Bol, een prachtig stukje natuur nabij Texel wordt bedreigd. Help de Wadden verdedigen.

Waddenvereniging

WORD DONATEUR VOOR ƒ 60,-
BEL (0517) 41 55 41

Partijagenda

13 juni	Leiden van een vergadering (OC) in Groningen
	Efficiënt werken in de raad (OC) in Utrecht
20 juni	Conflicthantering (OC) in Utrecht
20 juni	Bijeenkomst Adviesraad in Utrecht
27 juni	Efficiënt werken in de raad (OC) in Deventer
4 juli	Speech en presentatie voor gevorderden (OC) in Utrecht
29 augustus	Speech en presentatie (OC) in Den Haag
19 september	Bijeenkomst Adviesraad in Utrecht
14 november	Bijeenkomst Adviesraad in Utrecht
21 november	Congres 67 in Gouda

OC = Opleidingscentrum
Bel voor meer informatie: 070 - 3566066

gramma gáát om. 21.00 uur: Els Borst opent de avond. Iedereen verdringt zich om een glimp van haar op te vangen. Een enorme drukte, een groot feest. Achteraf blijken er rond de duizend bezoekers te zijn geweest, waarvan de overgrote meerderheid (nog) geen D66-lid. Om 05.30 uur lig ik in mijn bed.

Zondag 3 mei

The day after. Els loopt de laatste etappe van het Pieterpad. Ik neem het Hazenpad richting Amsterdam.

Maandag 4 mei

Wat moet ik doen, alvast beginnen met evalueren! Ik wil het niet weten. Dodenherdenking, geen campagnedag. Els is vanmiddag bij de Vijf Uur Show. Opnieuw doet ze het heel goed. Je merkt dat ze met de dag is gegroeid als lijsttrekster. De telefoon staat roodgloeiend. Journalisten bellen of D66 nog een laatste campagneoffensief heeft. Mijn antwoord: "Morgen gaan we varen, met Els." – "Oh, maar dat is heel interessant, mogen we mee?"

Dinsdag 5 mei

11.30 uur: folderen op het CS in Amsterdam. Dan naar de boot. 12.30 uur: Els ophalen op het Entrepotdok na een optreden in het programma Middageditie. Op de Artissteiger staat zowel een ploeg van de NOS, RTL, als AT5 te wachten. Op naar de Dam voor de Bevrijdingsmarkt. Mijn telefoon gaat om de seconde. Het blijft nog wennen zo'n mobieltje. 14.30 uur: met een boot vol D66'ers door de Amsterdamse grachten naar Carré voor het lijsttrekkersdebat.

Woensdag 6 mei: verkiezingen

's Ochtends vroeg naar de kapper. Zou het helpen? Stemmen op het Raamplein en vervolgens naar het Renaissance Hotel. Alwaar ik het campagneteam in een enorme plakwoede aantref. Overal hangen posters. De banieren hebben nog nooit zo strak gehangen. Ingrid van Boxtel breekt haar record ballonnen blazen. Om 16.00 uur zijn we klaar. Voor het eerst heb ik tijd om met het campagneteam te eten.
19.45 uur: bewindslieden en Els opvangen bij de zij-ingang om de journalisten te misleiden. 20.05 uur: Ingrid komt me halen, iedereen is toch via de hoofdingang binnengekomen. Wanneer ik zonder enig besef van tijd terugloop naar de grote zaal, meldt Ingrid mij en passant dat we op 12 zetels staan. Wat! Een naar getal, wat moet ik hiervan vinden. Geen tijd om er lang over na te denken. Waar zijn de consumptiebonnen voor de pers? "Els zal eerst spreken, dan kan de band beginnen met spelen." Jeroen komt vertellen dat de uitslagen van de grote steden ieder moment bekend kunnen worden: Amsterdam 14,2%. Een rituele dans met leden van de afdeling.
Opeens hoor ik stemmen "14 zetels!" roepen. Wat een spanning. Het is waar. Landelijk staan we op 14. Opluchting, blijdschap. We hebben gewonnen van de sceptici en de peilingen.

Ca. 10.000 telefoontjes, 250 spreekbeurten, 20 campagnedagen, 1200 tosties, 100.000 Campagnedemocraten, duizenden faxen, en vele 'spiegels en kraaltjes ' liggen achter ons. Het zit erop.

column

Anachronisme

Al die jaren was het goed gegaan. In de meeste landen van de wereld volgen op elke verkiezingsuitslag beschuldigingen van geknoei met de uitslag of omkoping van de kiezers. Zo niet in Nederland. Hier worden de stemmen netjes en snel geteld en zorgen alleen de versprekingen van de televisiepresentator van de verkiezingsavond voor misverstanden over de uitslag.

De manier waarop moet worden gestemd, begon wel steeds meer een anachronisme te worden. De openingstijden van het stembureau in combinatie met het feit dat alleen gestemd kan worden op het dichtstbijzijnde stembureau, leken afgestemd op het leefpatroon van de jaren vijftig en pasten slecht bij de dynamiek van de 24-uurseconomie. Ook het stembureau zelf, meestal in een gymzaal van een school ondergebracht, de houten stemhokjes en het rode potlood aan een touwtje, staken schril af bij het glanzende marmer en de royale voorzieningen van de onderkomens waarin gemeenteraden en parlement hun werk doen.

Natuurlijk waren er vernieuwingen: bij de laatste verkiezingen kon voor het eerst in een bureau langs een autoweg worden gestemd. D66-staatssecretaris Jacob Kohnstamm voorspelde dat over 10 jaar stemmen via Internet heel normaal zal zijn. En in veel stemhokjes stond inmiddels een elektronische stemmachine. Ook al blijkt dat voor veel bejaarden en gehandicapten lastig: het filmpje uit het NOS-journaal van een blinde oude dame met haar begeleidster in een stemhokje, waarbij de begeleidster zegt: "Zullen we mevrouw Borst dan maar doen?" en de knop indrukt, toonde dat niet elke vernieuwing een verbetering is.

En toen kwam de uitslag van Gramsbergen. Dit Overijsselse plaatsje zorgde voor de nodige opwinding, omdat in de gemeente de uitslag van een aantal stembureaus niet bleek te zijn meegeteld, wat de VVD vermoedelijk een restzetel kost ten gunste van het CDA. Het pijnlijke was dat de Kiesraad de uitslag al had goedgekeurd. De procedures bleken dus niet erg waterdicht.

Zelfgenoegzaamheid is een gevaarlijke eigenschap – ook voor een land als Nederland.

Fred Herrebout

D66 spreekt mij aan!

☐ Noteer mij als lid en stuur mij een welkomstpakket

☐ Stuur mij vrijblijvend een informatiepakket

Naam **man/vrouw**

Adres

Postcode/plaats

Telefoon

DEMOCRATEN

Opsturen naar:
Landelijk Secretariaat D66
Postbus 660
2501 CR Den Haag

terug naar de toekomst

Snelkookpan

Verbaasde reacties vorig jaar. Met name bij bewoners van het stadsdeel: "U hoeft toch helemaal niet weg!" Na twee perioden namens D66 deel uitgemaakt te hebben van het dagelijks bestuur van het stadsdeel Geuzenveld/Slotermeer vond ik dat er ruimte gemaakt moest worden voor 'vers bloed'. Bestuurder ben je tenslotte maar tijdelijk. Het verwijt te lang op het pluche te blijven zitten zou niet op mij slaan, had ik mezelf beloofd bij het aantreden in 1990.
De Amsterdamse D66-leden zetten me op een prachtige tweede plaats op de kandidatenlijst voor de gemeenteraad en zo zat ik, na de verkiezingen samen met wethouder/lijsttrekker Jikkie van der Giessen 'aan tafel' bij de onderhandelingen voor een nieuw college-programakkoord.
Tijdens de openbare onderhandelingen gebeurden er steeds zaken waar de voorzitter niet op gerekend had, dus voor we het wisten mochten we op bezoek bij een informateur. Openbaar gingen we daarna weer verder. Alle mogelijke breekpunten werden in een 'mandje' gestopt. Als betroffen het kostbare kerstboomballen werden de onderwerpen (parkeren, erfpacht e.d.) er voorzichtig uitgehaald, van alle kanten bestudeerd en daarna – zonder tot overeenstemming te zijn gekomen – er weer in teruggestopt. Dat schoot niet op. Na 'het mandje' kwam, in beslotenheid 'de snelkookpan'. Gaar waren we, én collegepartij.
D66 was zeer tevreden over het programakkoord. Op de instelling van een stadsdeelbinnenstad na, waren al onze belangrijke punten 'binnengehaald'. Met name de versterking van de sociale infrastructuur, veel meer aandacht voor de jeugd en afspraken over deelname ruimtelijke en economische ontwikkeling.
Jikkie werd weer wethouder. In de vorige periode slaagde zij er in van een impopulaire portefeuille Zorg een heel prestigieuze te maken. Allerwegen geroemd, en steunend op een breed draagvlak (wat bepaald niet gezegd kon worden toen ze aan haar taak begon). D66 verwacht dat ze met haar nieuwe portefeuille, cultuur en informatie-technologie, hetzelfde bewerkstelligt.

Ik werd gekozen als fractievoorzitter. Even wennen. In het stadhuis heersen andere normen dan in het stadsdeelkantoor. Of ze beter zijn? Er zijn nog een aantal nieuwelingen in dezelfde positie, dus wat ons betreft kunnen we ons gezamenlijk verbazen.
En de fractie? We hebben het met elkaar getroffen en Amsterdam zal nog veel van deze D66-fractie horen.

Warner Hemmes, nieuwe fractievoorzitter D66 Amsterdam

pag. 1 IDI
pag. 2 Opleidingscentrum
pag. 3 Stichting Wetenschappelijk Bureau
pag. 4 Bestelbon

GELD MAAKT GEZOND

Roemeense gezondheidszorg

Ultimo november 1997 organiseerde de werkgroep Roemenië van de *D66 Stichting Internationaal Democratisch Initiatief* (IDI) in samenwerking met de Roemeense liberale partij *Partidul National Liberal* (PNL) een symposium over de financiering van de Roemeense gezondheidszorg in de hoofdstad Boekarest. Aangezien een dergelijk thema een specifieke deskundigheid vereiste, lieten de werkgroepleden zich vergezellen door de drie volgende D66-deskundigen: Prof.dr. Jan Pool, hoogleraar cardiologie en kroonlid, drs. Michel Groothuizen, bestuurslid AZU te Utrecht, en drs. Leo van de Kerkhof, specialist volksgezondheid van de VNG. Als speciale deelneemster was de Roemeense arts drs. Livia M. Achim aan de delegatie toegevoegd, omdat zij als enige in de gezondheidszorg van zowel Nederland als Roemenië werkzaam is geweest en thans een studie volgt aan de Universiteit van Maastricht.

Recht van de sterkste?
Op het symposium spitste de discussie zich al snel toe op de mogelijkheden van privatisering. Evenals in andere sectoren van de Roemeense maatschappij, wordt privatisering als een eenvoudige oplossing voor alle problemen gezien. De D66-delegatie waarschuwde er echter voor dat privatisering een zeer moeizaam proces is waar uiterst zorgvuldig mee moet worden omgegaan. In dit kader werd verwezen naar de dreigende tweedeling in de zorg in Nederland. De creatie van parallelle en aanvullende ziektekostenverzekeringen kan de sociale ziekenfondsverzekering in gevaar brengen. De sociaal-economisch sterkere bevolkingsgroepen kunnen immers genoegen nemen met een aftakelende publieke gezondheidszorg, indien ze in de particuliere sector een goede ziektekostenverzekering kunnen sluiten. Bij een slinkende publieke gezondheidszorg kunnen de bijdragen dalen, een ontwikkeling die met name de sterkste groepen weer ten goede komt. Door een te grote nadruk op privatisering is een dergelijk scenario in Roemenië niet ondenkbaar.

Privatisering als toverwoord
Roemeense politici en deskundigen gebruiken graag woorden als privatisering, commercialisering en particuliere verzekering. De gedachte hierachter is dat hoe meer dergelijke begrippen gehanteerd worden in de wetgeving en de politieke partijprogramma's, des te democratischer dit overkomt in het Westen. De invulling blijkt echter in de praktijk niet altijd even duidelijk te zijn. Het is derhalve aan te bevelen om het stelsel in Roemenië verder te bestuderen en een gerichte kennisoverdracht te bevorderen. Dit land kan niet uit de belabberde economische en sociale toestand worden gehaald door een bepaald model op te dringen. Beter is het samen naar concrete en haalbare oplossingen te zoeken. Willen wij in het Westen een nuttige bijdrage kunnen leveren aan de (her)opbouw van nieuwe democratieën, dan is kennis van wat zich in die landen afspeelt daartoe een eerste vereiste.

Non-productief is niet belangrijk
Opmerkelijk in dit licht is dat de Roemeense *Health Insurance Draft Bill*, die onlangs door het Roemeense parlement is aanvaard, inhoudelijk mede tot stand is gekomen door raadpleging en advies van het ministerie van VWS dat, zoals bekend, wordt geleid door "onze" Els Borst. De aanvaarding van deze wet zegt evenwel nog niets over de implementatie ervan of de politieke prioriteit die aan de gezondheidszorg wordt gehecht. Het vervangen van de minister van volksgezondheid vanwege zijn geringe prestaties is natuurlijk een hoopvol teken, maar de sector, die als non-productief wordt beschouwd, moet nu genoegen nemen met wat overblijft na de toewijzing van de financiële middelen aan hogere economische en politieke beleidsprioriteiten.

Riant directiekantoor met niet-functionerende intensive care
Ter kennismaking met de praktische kant van de Roemeense gezondheidszorg werd een werkbezoek gebracht aan het Emergency Hospital *Florcasca* in Boekarest. De vrouwelijke geneesheer-directeur, mevrouw dr. Bucur Alexandru, was onder het neo-communistische regime van Illescu minister van volksgezondheid geweest. Dit verklaarde wellicht de luxe uitbreiding (deels in aanbouw) van het ziekenhuis. De prioriteitenstelling van het budget riep de nodige vraagtekens op, daar meer dan de helft van de uitbreiding bleek te zijn besteed aan een zeer riant kantoor van de geneesheer-directeur en een comfortabel ingerichte instructieruimte. Het gedeelte waar de patiënten zich bevinden was schrikbarend. De hygiëne liet sterk te wensen over en de apparatuur op de intensive-care-afdeling bleek deels buiten werking. De apparatuur die wel functioneerde, bleek overigens uit Duitse en Nederlandse ziekenhuizen afkomstig te zijn. De mededeling van de Roemeens-Nederlandse expert Livia Achim dat onderhavig ziekenhuis tot de betere in Roemenië behoort, stemde de delegatie tot nadenken. Achims opmerking gaf tevens aan hoe belangrijk de particuliere hulpverlening van diverse Nederlandse instanties is en dat deze hulpverlening in feite niet die aandacht krijgt die ze eigenlijk verdient.
De IDI-werkgroep Roemenië zal daarom niet nalaten de betrokken instanties in Nederland over de situatie in Roemenië te informeren en staat alweer in de startblokken om samen met de Roemeense PNL een volgend project te organiseren.

Namens de IDI-projectgroep Roemenië,
Ben Jager

Opleidingscentrum

TRAININGEN EN CURSUSSEN

LEIDEN VAN EEN VERGADERING
13 juni in Groningen
Binnen D66 heeft iedereen wel eens te maken met het leiding geven aan discussies en vergaderingen. Dat kan zijn tijdens bijvoorbeeld werkgroep- of commissievergaderingen, afdelings- of fractievergaderingen. De training is op 13 juni in **Groningen.** Het doel is om de vergaderingen de moeite en tijd waard te laten zijn. De gespreksleider speelt daarbij een cruciale rol. Deze moet kunnen omgaan met vergadertechnische aspecten als: structuur aanbrengen en tijd beheersen, analyseren en samenvatten, de stemming goed houden en besluiten (laten) nemen. Tijdens enkele intensieve oefeningen krijgen de deelnemers hiermee te maken.
Deelnamekosten bedragen *f* 45,- (inclusief lunch).

CONFLICTHANTERING
20 juni in Utrecht
Wie actief is in de politiek, zal van tijd tot tijd geconfronteerd worden met 'lastige' mensen, bijvoorbeeld in vergaderingen, bijeenkomsten of tijdens een presentatie. Soms luistert men niet, probeert men u een hak te zetten of zelfs onderuit te halen.
Met deze training leert u enkele technieken om tijdens dergelijke confrontaties op de juiste wijze met de mensen om te gaan. Er wordt gewerkt met verschillende, op de praktijk gerichte oefeningen en er is een uitstekende instructie-video. De training is op 20 juni in **Utrecht**. Deelnamekosten zijn *f* 45,- (inclusief lunch).

EFFICIËNT WERKEN IN DE RAAD
13 en 27 juni
Deze training is gericht op raadsleden die voor het eerst in de gemeenteraad gekozen zijn. Met de eerste maanden raadservaring als uitgangspunt wordt gewerkt aan de versterking en verbetering van de kwaliteiten die van belang zijn om als raadslid effectief en efficiënt te kunnen functioneren. De cursus op 13 juni wordt gegeven in **Utrecht**, die van 27 juni vindt plaats in **Deventer.**
Deelnamekosten zijn *f* 25,-.

SPEECH EN PRESENTATIE
4 juli (gevorderden) en 29 augustus
Communicatieve vaardigheden zijn onmisbaar voor het behalen van succes. Tijdens de training is intensief aandacht voor de belangrijkste onderdelen van een presentatie. Aan de hand van verschillende oefeningen komen zaken aan de orde als de voorbereiding van een speech, het gebruik van hulpmiddelen, de vorm en inhoud van de presentatie, de spelregels tijdens de speech, plankenkoorts en een evaluatie. In een kleine groep deelnemers is veel ruimte en aandacht voor het individu. Voor personen met al enige ervaring op dit gebied is er nu ook een gevorderdencursus. Deze training wordt op 4 juli in **Utrecht** gegeven. Op 29 augustus vindt de normale cursus plaats in **Den Haag.** Deelnamekosten zijn *f* 45,- (inclusief lunch).

VOOR DE DRAAD
HET JUNINUMMER!

Met in het nieuwe juninummer van het tijdschrift **Voor de Draad** weer een grote variatie aan artikelen, columns, beschouwingen en wetenswaardigheden. Dit keer is er wat meer aandacht voor de provincie.
In dit nummer allereerst een reactie op de uitslag van de Tweede-Kamerverkiezingen. Hans van Mierlo geeft vervolgens zijn analyse hiervan in een persoonlijk interview. Hij wil graag meedoen in Paars II, maar vindt ook dat de dwingende noodzaak van Paars I ontbreekt.
Ook geeft de nieuwe burgemeester van Hilversum, Ernst Bakker, voorheen wethouder in Amsterdam, zijn ideeën weer in een interview: over de verschillen tussen Amsterdam en Hilversum, de aansturing van het politie-apparaat, de taken van een burgemeester en zijn kijk op de verliezen voor de partij.
Er is aandacht voor de leegstand in Groningen: de provinciale D66-fractie van Groningen wil dat de provincie de leiding krijgt om de problemen in de socialehuursector op te lossen. Vervolgens een artikel van statenlid Ottie Drijber (Overijssel), die vindt dat er nog te weinig wordt gebruik gemaakt van de sterke kant van de Staten: "intermediair zijn tussen netwerken".

En natuurlijk nog veel meer: zoals praktische tips voor teamvorming, het wel en wee van een persoonlijke campagne en nieuws over de Statendag 1998.

Een abonnement op **Voor de Draad** kost *f* 52,50 per jaar.
Bel voor meer informatie het Opleidingscentrum: 070 - 3566066.

BROCHURES

D66 EN DE PRAKTIJK VAN HET RAADSWERK
(GEHEEL HERZIENE VERSIE)
Prijs: *f* 17,50
"Al doende leert men" is de open deur waardoor tal van raadsleden het gemeentehuis binnenstappen. Het is zeker waar dat de praktijk de beste leerschool is; daar staat tegenover dat het beginnend raadslid zich goed kan voorbereiden. Deze publicatie biedt een globaal inzicht in wet- en regelgeving en geeft tegelijk aan hoe het raadslid daarmee kan omgaan. Verder informatie over interne en externe relaties, strategie, tactiek en financiën. Onmisbaar voor een ieder die zich kandideert.

VAARDIGHEDEN VOOR HET POLITIEKE VAK
Prijs: *f* 7,50
In deze brochure worden de belangrijkste vaardigheden beschreven voor het politieke vak. Over welke eigenschappen moet je als politicus beschikken, waar moet je goed in zijn en hoe kun je werken aan aspecten waarin je wat minder goed bent? Aandacht voor de volgende onderwerpen: spreken in het openbaar, debatteren, vergaderen, omgaan met conflicten of lastige mensen, en onderhandelen. In een bijbehorende profielschets van het raads- en statenlid wordt een en ander op een rij gezet. Het Opleidingscentrum sluit hierbij in zijn trainingsaanbod geheel aan.

GEMEENTE EN FINANCIËN
Prijs: *f* 10,-
Een praktische handleiding voor gemeenteraadsleden. Allereerst wordt ingegaan op geldstromen, inkomsten en uitgaven van de gemeente. Daarna volgt een beschrijving van de cyclus van financiële documenten en het 'financiële in-

EUROPEES PARLEMENT

D66 ELDR

EUROPA BULLETIN

Middels het Europa Bulletin houdt de Eurofractie van D66 de leden op de hoogte van standpunten die namens D66 in het Europees Parlement worden ingenomen

---

HOMO'S UITSLUITEN ALS BLOEDDONOR IS ONTERECHT

" De veiligheid van donorbloed is een zaak van levensbelang, maar het zou discriminerend zijn om mannen puur op basis van hun seksuele geaardheid te weigeren als bloeddonor", aldus een verontwaardigde EISMA.

De veiligheid van donorbloed met daarin bijzondere aandacht voor de selectie van donors en het testen van het ingezamelde bloed was een van de onderwerpen tijdens de maart-zitting in Straatsburg.

Om de geschiktheid van donoren vast te stellen wil de Europese Raad een zeer gedetailleerde vragenlijst gebruiken. Een van die vragen heeft betrekking op de seksuele geaardheid van mannen. Volgens EISMA is het onzinnig om mannen puur op basis van hun seksuele geaardheid af te wijzen als donor. Dat is niet alleen discriminerend, maar ook heel naïef. Alsof heteromannen die onveilige seksuele relaties hebben geen risicogroep zijn. " Ik vind het van essentieel belang dat aspirantdonors doordrongen zijn van het risico dat donorbloed en plasma besmettelijke ziekten kunnen overdragen, maar naar mijn mening vormen homo's slechts een risicogroep wanneer zij onveilige seksuele relaties hebben". Het risico zit niet in seksuele geaardheid, maar in seksueel gedrag.

Het amendement van EISMA is met grote meerderheid door het Europees Parlement aangenomen. Het ziet er naar uit dat de Raad van Ministers bereid is dit amendement over te nemen en dat zou betekenen, dat aspirantdonoren in de toekomt niet langer gevraagd mag worden naar de seksuele geaardheid van de donoren, alleen naar hun seksueel gedrag.

Voor meer informatie: Doeke EISMA

ASIEL, LASTENVERDELING EN NETTO BIJDRAGE

In een recent radio-interview pleitte BRINKHORST er wederom voor: een Europees asielbeleid is in meerdere opzichten de oplossing voor de toekomst. Volgens BRINKHORST verraad Bolkenstein in zijn artikel in de Volkskrant (22/4) zijn latent euroscepticisme door een Europese aanpak terzijde te schuiven omwille van een strenger nationaal asielbeleid.

Tot nu toe is er in Europees verband op asielgebied nauwelijks vooruitgang geboekt. Intergouvernementele samenwerking, d.w.z. samenwerking op basis van een vetorecht van ieder deelnemend land, heeft tot ad- hoc maatregelen en tot een beleid van de 'kleinste gemeenschappelijke deler' geleid. Het zijn vaak politieke afspraken en instrumenten waarvan de rechtsgeldigheid en de bindende werking onduidelijk zijn. Bovendien zijn de meeste maatregelen zonder effectieve parlementaire controle genomen. Ook is het juridisch toezicht onvoldoende uitgewerkt. Een voorbeeld van deze samenwerking is de Overeenkomst van Dublin: deze zou moeten bepalen welk land verantwoordelijk is voor de behandeling van de asielaanvraag. Bij gebrek aan werkelijke discussie tussen de lidstaten over lastenverdeling, werkt het systeem in de praktijk echter niet dat Europa tot een evenredige verdeling van verantwoordelijkheid moet komen staat buiten kijf. Anders vervallen we in wantoestanden zoals steeds strengere eisen voor

gezinshereniging en onvoldoende rechtsbescherming voor de asielzoeker.

Het Verdrag van Amsterdam biedt perspectief voor de toekomst door te voorzien in de "bevordering van een evenwicht tussen de inspanningen van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van de vluchtelingen en ontheemden". Financiële bijstand kan op korte termijn een oplossing bieden. De Europese begrotingslijnen hiervoor bestaan al, die heb ik nl. als rapporteur voor de begroting van 1997 ingevoerd, maar deze worden onvoldoende effectief gebruikt. Op langere termijn komt een evenredige verdeling van de aantallen echter alleen tot stand door gemeenschappelijke criteria en Europese minimumnormen.

Wat ontbreekt is een algemene visie van hoe de (o.a. financiële) lasten over de lidstaten zouden kunnen worden verdeelt. Nederl and heeft directe baat bij de totstandkoming van zo'n visie, niet in laatste instantie omdat wij graag in aanmerking zouden komen voor financiële solidariteit tussen de lidstaten. Nederland weigert echter zijn blik te verruimen en benadrukt vooralsnog hoofdzakelijk de nationale dimensie. Op den duur (waarschijnlijk in een crisissituatie) zullen Nederland en de overige lidstaten gedwongen worden om een Europese oplossing te zoeken.

In plaats van te hameren op de netto-begrenzer (waarbij de financiële bijdrage van Nederland aan een bepaald percentage gebonden wordt) zou Nederland actief aan de slag moeten gaan met een voorstel voor een werkelijk Europees asielbeleid op basis van een evenwichtige lastenverdeling. Daar is dringend behoefte aan! Het zou de discussie over het asielbeleid tot een hoger en praktischer niveau brengen. Het huidige beleid zal slechts tot verdere frustratie leiden.

Voor meer informatie: Laurens Jan BRINKHORST

GRENSOVERSCHRIJDENDE ZORG IN BEWEGING

Tijdens een debat in het Europees Parlement over grensoverschrijdende sociale zekerheid stelde Johanna BOOGERD dat het mogelijk moet worden zonder voorafgaande toestemming een beroep te doen op gezondheidszorg elders in de EU en dit te declareren bij de verzekering in eigen land. Veel Nederlanders in grensgebieden doen nu al een beroep op Belgische of Duitse gezondheidszorg, omdat ze daar vaak sneller worden geholpen. Ze ondervinden hierbij vaak hinder van de verschillen in nationale ziektekostenregelingen.

Opmerkelijk is dat deze kwestie momenteel in twee rechtszaken voor het Europees Hof van Justitie speelt. De advocaat-generaal heeft al aangegeven dat bestaande regelgeving in veel lidstaten in strijd is met het vrij verkeer van goederen en diensten. De kans is dus groot dat het Hof over een paar maanden een vergaande uitspraak doet.

Mede met het oog op de lopende rechtszaken riep BOOGERD de lidstaten op de politieke moed te tonen om grensoverschrijdende samenwerking, ook op zorggebied, te zien als een kans en niet als een bedreiging. De komst van de euro versnelt dit proces, doordat prijsvergelijking gemakkelijker wordt. In antwoord op haar vragen antwoordde commissaris FLYNN (sociale zaken) dat de Europese Commissie na de uitspraak van het Hof met een wetgevingsvoorstel komt dat de problemen m.b.t grensoverschrijdende zorg en grensarbeiders aanpakt.

Voor meer informatie: Johanna BOOGERD

LICHTE WAPENS DESTABILISEREND EFFECT IN ONTWIKKELINGSLANDEN

Jan-Willem BERTENS heeft eind april tijdens een conferentie in Réunion gewezen op de problemen die samenhangen met handel in lichte wapens (o.a. revolvers en kalashnikovs).

Deze wapens worden illegaal getransporteerd tussen landen en hebben zo destabiliserende effecten in meerdere nationale conflicten.

Het is van groot belang, dat zowel Europa als de ontwikkelingslanden maatregelen nemen om deze wapenstromen te beheersen. Vorig jaar werd op Nederlands initiatief een Europees actieprogramma aangenomen tegen illegale wapenhandel. Dit actieprogramma moet nu uitgewerkt en geconcretiseerd worden om effectieve maatregelen te kunnen nemen.

Europa moet in de eerste plaats zelf maatregelen nemen om Europese wapenexporten te verminderen en aan strikte regels te onderwerpen. De transporten moeten gemerkt en gecontroleerd worden om te voorkomen, dat ze doorverkocht worden. Vervolgens moeten de ontwikkelingslanden de controle verbeteren. Ook zij moeten het belang daarvan beseffen! Europa moet echter assistentie verlenen om de grenscontroles te verscherpen en veiligheidspersoneel op te leiden.

In die landen ligt nóg een groot probleem, omdat veel landen niet langer hun hele grondgebied controleren of er zelfs geen (legitiem) gezag meer hebben. De wapenhandel zal in regionaal verband met buurlanden aangepakt moeten worden.

Tenslotte benadrukt BERTENS, dat Europa dit niet alleen kan. Een zo breed mogelijke internationale samenwerking is de effectiefste manier om de wapenhandel aan te pakken.

Voor meer informatie: Jan-Willem BERTENS

CONFERENTIE ACP-EU IN HET TEKEN VAN VERNIEUWING LOMÉ

Eind april hebben 70 EP-leden en 70 (parlementair) vertegenwoordigers van aan de EU gelieerde ontwikkelingslanden (meestal ex-koloniën) uit Afrika, het Caribisch en Pacifisch gebied (ACP) met elkaar vergaderd op Mauritius. Deze landen zijn met elkaar verbonden via de Lomé-conventie, die uitgebreide hulp, dialoog en handelsmogelijk-heden aan deze ontwikkelingslanden biedt.

Lomé loopt af in 2000 en daarom zullen in september nieuwe onderhandelingen gestart worden voor een nieuwe conventie. De vergadering op Mauritius was een voorzet op deze nieuwe onderhandelingen. De ACP-vertegenwoordigers uitten hun vrees voor vermindering van hun toegangsmogelijkheden tot de Europese markt en voor het uiteenvallen van de ACP-groep. Bovendien verzetten zij zich tegen inmenging van Europa in hun interne aangelegenheden.

Voor BERTENS staat als een paal boven water dat Lomé moet worden herzien. De ACP-groep is dermate heterogeen, dat naar een meer op regio's toegesneden samenwerking moet worden gezocht, zodat meer met de noden van de betrokken landen rekening gehouden kan worden. De "koepel" van Lomé moet natuurlijk behouden blijven. We moeten bovendien rekening houden met de regels van de Wereldhandelsorganisatie en ook ontwikkelingslanden buiten ACP-verband niet vergeten. Alle ontwikkelingslanden verdienen goede toegang tot de Europese markt.

Tenslotte wil BERTENS de samenwerking politieker maken. Goed overheidsbeheer en respect voor mensenrechten en democratie zijn essentieel voor ontwikkelingslanden. Mensenrechten en duurzame ontwikkeling zijn universeel en gaan dus ook Europa aan!

Voor meer informatie: Jan-Willem BERTENS

DE EMU, EN NU VERDER !

Het besluit om elf landen toe te laten tot de Economische en Monetaire Unie (EMU) is een historische stap in de goede richting. Wie dit enkele jaren geleden voorspeld had, zou zijn uitgemaakt voor non-realist. Het is nu belangrijk
dat de duurzaamheid gewaarborgd blijft. Johanna BOOGERD wijst in dit kader op België, dat net als Italië met een te hoge

staatsschuld kampt. Duitsland heeft bovendien een marge met een stijgende trend. Dit moet strenger gecontroleerd worden op basis van de stabiliteitscriteria.

Daarnaast is de democratische controle voor het vertrouwen van burgers en bedrijfsleven in de EMU een pure noodzaak. Het staat echter als een paal boven water dat aan de onafhankelijkheid van de Europese Centrale Bank (ECB) niet getornd mag worden. Zelfs de schijn van politieke invloed op de ECB kan het vertrouwen in de ECB schaden. Wel belangrijk is dat, in plaats van verantwoording, er een constante dialoog plaatsvindt tussen de ECB en de Europese instellingen. Met name het EP is, als enige democratische gekozen instelling, bijzonder geschikt als forum.

Door de dialoog wordt volgens BOOGERD de ECB in de samenleving ingebed. Bovendien verbetert deze de transparantie van ECB-beleid. Tenslotte wordt volgens BOOGERD vaak vergeten dat het ECB slechts zorg draagt voor het monetaire gedeelte van de EMU. Het sociaal-economisch beleid dat in samenhang met de EMU gevoerd moet worden is overwegend in handen van de lidstaten. Alhoewel op tal van terreinen door de Europese Unie wordt gestreefd naar enige beleidscoördinatie, zoals op het gebied van belastingen, vormt de verdere samenwerking als gevolg van de EMU de grootste politieke uitdaging. Hier is democratische controle meer dan noodzakelijk.

Voor meer informatie: Johanna BOOGERD

BOSBRANDEN IN INDONESIË EN BRAZILIË AANLEIDING VOOR RESOLUTIE

De bosbranden op Kalimantan en in de deelstaat Roraima (Brazilië) hebben desastreuze vormen aangenomen door de aanhoudende droogte. Grote gebieden met savanne en tropisch regenwoud waar miljoenen mensen en dieren leven, worden bedreigd.

De nationale overheden doen te weinig om de branden tegen te gaan, en werken de branden in sommige gevallen zelfs in de hand.
EISMA en BERTENS hebben naar aanleiding hiervan het initiatief genomen tot een resolutie. De resolutie is in maart in Straatsburg aangenomen door het EP. EISMA en BERTENS roepen hierin de nationale overheden op onmiddellijke maatregelen te nemen om de branden te bestrijden en de inwoners van de gebieden toegang tot medische hulp te bieden. De internationale gemeenschap en met name de Europese Commissie moeten de nationale overheden daarbij op financieel en technisch gebied ondersteunen. Op de lange termijn zijn er nieuwe methoden van landgebruik nodig. De Europese Commissie zou het onderzoek hiernaar moeten stimuleren en financieren.

Voor meer informatie: Doeke EISMA

COLOFON

Het Europa Bulletin wordt samengesteld door de Eurofractie D66. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de leden van het Europees Parlement:

Jan-Willem BERTENS: 0032.2284.5602
Medewerker: Leon PEIJNENBURG

Johanna BOOGERD: 0032.2284.5795
Medewerker: Martin VAN 'T ZET

Laurens Jan BRINKHORST: 0032.2284.5796
Medewerker: Catharina DE LANGE

Doeke EISMA: 0032.2284.5797
Medewerkers: Gerben ROEST/ Babette GRAEBER

Contactpersoon van de Eurofractie in Nederland:
Arthur van BUITENEN: 070-3182634

Persvoorlichter: Tessa MAAS: 06-5398.3759

strumentarium' (productbegroting, kengetallen). Naast de nodige feitenkennis vindt u in deze brochure vooral ideeën en concrete voorbeelden waarmee de lokale politicus instrumenten krijgt aangereikt.

LEIDRAAD VOOR DE AFDELING
Prijs: *f* 15,-
Brochure waarin voorschriften en regels uit Statuten en Huishoudelijk Reglement van D66 inzichtelijk worden gemaakt. Bevoegdheden, rollen en taken van voorzitter, penningmeester, secretaris, secretaris-politiek en van het 'gewone' bestuurslid worden beschreven. Daarnaast is aandacht voor de politieke taak van de afdeling en de verhouding tot de gemeenteraadsfractie.

(alle bovengenoemde prijzen zijn exclusief porto)

Wetenschappelijk Bureau

Idee is het politiek-wetenschappelijk tijdschrift van het wetenschappelijk bureau van D66.

IDEE

Idee nummer 3, 1998
Een partij in duigen?

D66 heeft in zeer korte tijd twee forse verkiezingsnederlagen geleden. Met name de gemeenteraadsverkiezingen verliepen desastreus en de partij heeft op lokaal niveau enorm aan steun en invloed ingeboet. Terwijl niemand, vriend noch vijand, dit verlies toe wil schrijven aan de bestuurlijke prestaties van de democraten.
Over de betekenis van het tweede verlies - tijdens de Tweede-Kamerverkiezingen verloor D66 tien zetels - wordt breed gediscussieerd. Er zijn veel factoren aanwijsbaar, zoals het gebrek aan leiding, het vermeende falen van bewindslieden en een zwakke campagne. Toch beschikte D66 over een goed programma en wijkt het gevoerde beleid niet veel af van de lijn die D66 voorstaat: vernieuwend, pragmatisch en een verantwoorde mix van sociaal en liberaal beleid. Wat is er precies aan de hand? Is D66 nu eenmaal een partij die zich beweegt tussen toppen en dalen? Wreekt zich hier de onwil zich te bekennen tot een duidelijk en herkenbaar gedachtegoed? Of mist D66 - of beter gezegd: missen democraten - de binding met en de mentaliteit om hun politiek tot meer te maken dan een vrijblijvend appèl om toch vooral redelijk en zakelijk te blijven?

In dit themanummer van Idee wordt dieper ingegaan op het verlies van 1998. We zullen dat vooral doen door ons te richten op het hart van D66: de partij en haar leden. Waar de fractie kan worden gezien als het hoofd van de partij en de bestuurders als de handen en voeten, vormt de partijorganisatie de vitale pomp van het leven in de partij. Heeft D66 eigenlijk wel een kloppend hart of is de partij slechts een levenloos lichaam? Bovenstaande vragen worden onder meer behandeld in een artikel van *Gerard Schouw* en *Christiaan de Vries*, respectievelijk voorzitter en directeur van de SWB. Zij gaan in op de dieper liggende oorzaken van het verkiezingsverlies, die verder teruggaan dan alleen vier jaar Paars. Hun conclusies zullen worden getoetst aan het zelfinzicht van de partij middels een interview met partijvoorzitter *Tom Kok*. Daarnaast hebben we een aantal partijleden gevraagd naar hun persoonlijke visie: *Nadja Jungman* het kersverse jongste gemeenteraadslid voor D66; *Sietske Inberg*, ex-gemeenteraadslid uit Leeuwarden; *Bob van den Bos*, ex-Kamerlid voor D66. Zij zullen allemaal een antwoord formuleren op de vraag wat de partij nu te doen staat.

Buiten het themadeel treft u in nummer 3 van Idee:
- De inhoudelijke basis van Paars
  door *Erwin Nypels*
- Voortmodderen of overdragen? De rol van de Europese Unie bij crisisbeheersing
  door *Marjanne de Kwaasteniet* en *Rob de Wijk*
- Reorganisatie binnenlands bestuur: betrokkenheid versus bestuurskracht
  door *Willeke van Staalduinen*
- D66 en het streven naar duurzaamheid
  In gesprek met *Aad Overgaag*
  Een portret van de SWB-werkgroep Duurzame ontwikkeling
- En de vaste rubrieken Directieven, Signalementen, Commentaar, Pen Pensée, Van Lierop en Mijn Idee.

Nummer 3 verschijnt medio juni 1998.

Mensenrechten in de politiek: fundament of bijzaak

In het kader van het vijftigjarig bestaan van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens heeft de Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie (BMP) onderzoek gedaan naar het 'mensenrechtengehalte' in de verkiezingsprogramma's van zes politieke partijen. Aan de wetenschappelijke bureaus van PvdA, VVD, D66, Groenlinks, CDA en SGP werd gevraagd een essay te schrijven over de relatie tussen de mensenrechtenverdragen en de ideologie en praktijk van hun partijen. Medewerkers van de Stichting BMP leveren daarna kritische commentaren op de verkiezingsprogramma's èn de essays. Christiaan de Vries, directeur van de SWB, heeft aan dit boek een bijdrage geleverd, getiteld "In gradaties; mensenrechten in Nederland". Dit boek is te bestellen bij de SWB; prijs *f* 25,—.

Bestelbon

LANDELIJK SECRETARIAAT

IK BESTEL:
O een materialenbestellijst
O flop met planningen EK EP AR PS
O kandidaatstellingsformulier verkiezingen Eerste Kamer 1999
O kandidaatstellingsformulier verkiezingen Europees Parlement 1999
O planning EK verkiezingen 99 op papier
O planning EP verkiezingen 99 op papier
O planning PS verkiezingen 99 op papier

De papieren planningen en formulieren krijgt u (in enkelvoud) gratis, voor floppen met documenten moeten wij u *f* 5,- per stuk in rekening brengen.

O DIC-boekje
De nieuwste versie van het DIC-functionarissenadresboekje is te bestellen door *f* 10,- over te maken op hetzelfde gironummer o.v.v. DIC 4313.

O verkiezingsprogramma 1998 - 2002
Het verkiezingsprogramma wordt u toegezonden met een acceptgiro ter betaling van de kostprijs incl. verzendkosten: *f* 7,50.

OPLEIDINGSCENTRUM

IK MELD ME AAN VOOR:

Leiden van een vergadering. Kosten *f* 45,-
0 13 juni in Groningen

Conflicthantering. Kosten *f* 45,-
0 20 juni in Utrecht

Efficiënt werken in de raad. Kosten *f* 25,-
0 13 juni in Utrecht
0 27 juni in Deventer

Speech en presentatie. Kosten *f* 45,-
0 4 juli in Utrecht (gevorderden)
0 29 augustus in Den Haag

Circa tien dagen voor aanvang van de cursus krijgt u het cursusmateriaal thuisgestuurd. Zodra u het materiaal ontvangen heeft, bent u definitief ingeschreven en bent u verplicht de cursuskosten met de bijgevoegde acceptgiro te voldoen.

IK BESTEL:

0 D66 en de praktijk van het raadswerk. Prijs: *f* 17,50
0 Vaardigheden voor het politieke vak. Prijs: *f* 7,50
0 Gemeente en financiën. Prijs: *f* 10,-
0 Leidraad voor de afdeling. Prijs: *f* 15,-
0 Abonnement op het tijdschrift Voor de Draad. *f* 52,50 per jaar.

WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Uitgaven nieuwe stijl

SWB-boeken

O Technologie in politiek perspectief, 1996, *f* 25,-

Cahier nieuwe stijl

O De stad als culturele werkplaats, kunstenpublicatie, 1996, *f* 15,-
O Van ideologie tot politieke verantwoordelijkheid, 1997, *f* 15,-
O Naar een vitale economie, 1997, *f* 15,-

Uitgaven oude stijl

Brochures

O De veranderende rol van de politieke partijen, 1991, *f* 15,-
O Duurzame ontwikkeling, 1992, *f* 19,50
O Referenda en Politiek, 1993, *f* 19,50
O De ruimte waarin wij leven, Jan Glastra van Loon, 1994, *f* 19,50
O Bestuurlijke Dilemma's, 1994, *f* 19,50

Cahiers

O Relatie en Huwelijk, 1991, *f* 8,-
O Denken over democratie, van forum naar partnerschap, 1993, *f* 10,-
O In Goede Banen, een analyse van het verschijnsel migratie, 1993, *f* 10,-
O Ingrijpen in menselijk leven, 1994, *f* 12,50
O Denkend over een nieuw stelsel van gezondheidszorg, 1994, *f* 10,-
O De waarde van de democratie, 1994, *f* 2,50
O Nieuwe prioriteiten in het buitenlands beleid, 1995, *f* 12,50
O Op weg naar een pluriforme gezondheidszorg, 1995, *f* 10,-
O De mythe van de ruimte, Een politiek-culturele benadering van de ruimte, 1996, *f* 10,-

Nota's

O Op zoek naar publiek, medianota, 1993, *f* 5,-
O Inzet voor vrede, 1994, *f* 12,50
O De PBO, Bestuurlijke vernieuwing in de agrarische sector, 1995, *f* 5,-
O De waarde van de democratie, 1994, *f* 2,50
O In de basis voorzien, 1996, *f* 12,50
O Inburgering en integratie in Nederland, 1996, *f* 7,50

Speciale uitgaven

O De open samenleving en haar vrienden, 13 auteurs over politiek en bestuur, red. Kees Schuyt en Christiaan de Vries, Boom, Amsterdam 1995, *f* 29,50
O Mensenrechten in de politiek: fundament of bijzaak, uitgave Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie (BMP), 1998, *f* 25,-

Het tijdschrift *Idee*

Idee verschijnt 6 x per jaar en telt ca. 30 pagina's per nummer. Een jaarabonnement kost *f* 74,-. Studenten krijgen na het opsturen van een kopie van hun studentenkaart *f* 40,- gerestitueerd. Een los nummer kost *f* 12,50; oude jaargangen *f* 10,-.

O Ik neem een abonnement
O Ik wil een los nummer

Dhr./ mevr. .....

Straat .....

Postcode Plaats .....

Telefoon .....

Lidnummer .....

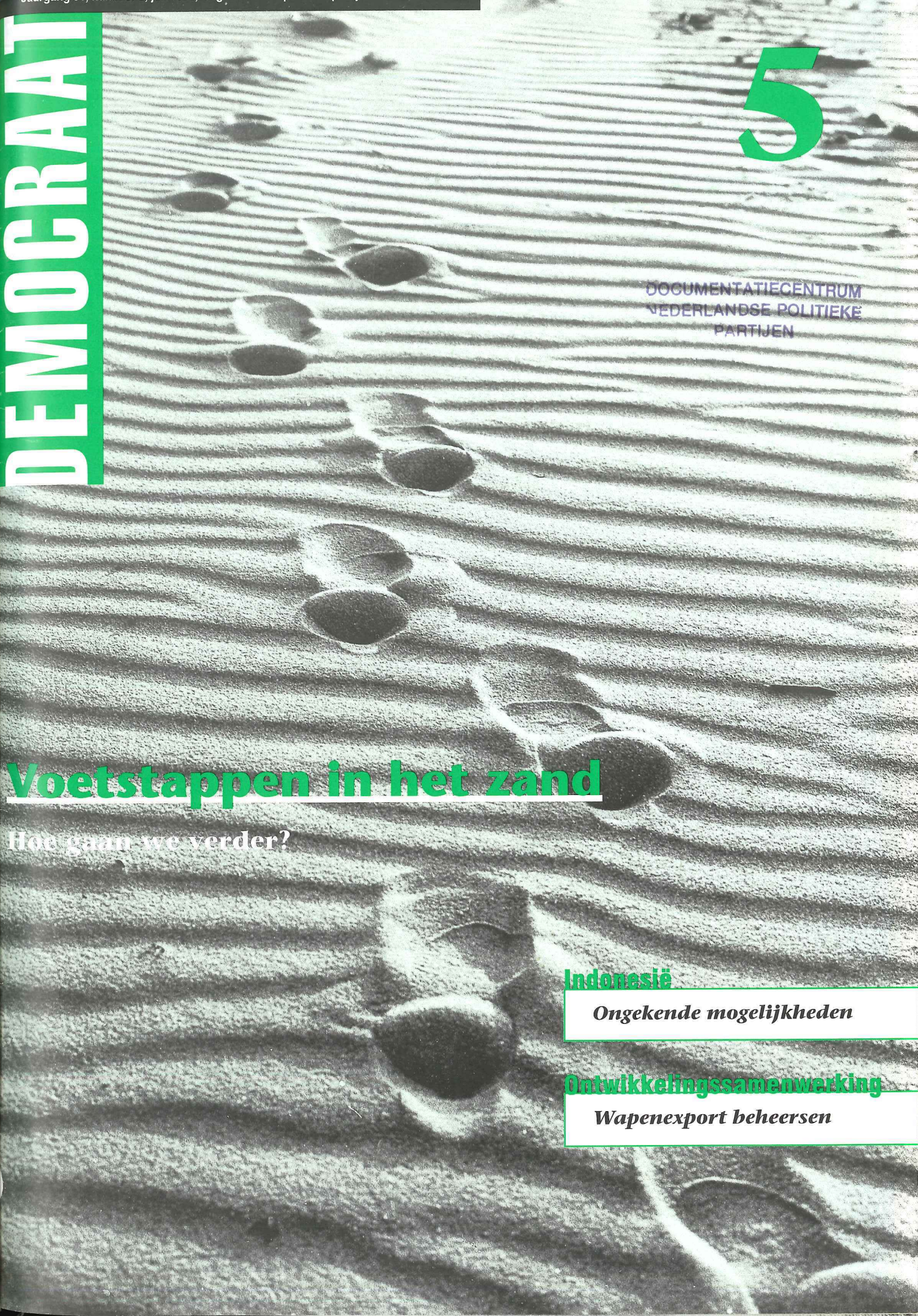
Functie in D66 .....

Deze bon opsturen naar: D66, Postbus 660, 2501 CR Den Haag.
U kunt ook telefonisch (070 - 356 60 66), per fax (070 - 364 19 17) of per e-mail (lsd66@d66.nl) bestellen.

DEMOCRAAT

5

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Voetstappen in het zand

Hoe gaan we verder?

Indonesië

Ongekende mogelijkheden

Ontwikkelingssamenwerking

Wapenexport beheersen

Zinloze Communicatie

Nu de langste dag van dit jaar alweer achter de rug is, is het weer volop komkommertijd.
Aangezien Democraat heeft besloten de landelijke trends op de voet te volgen, en een trendy komkommernummer uit te brengen, wil ik me niet onbetuigd laten, en u vergasten op een Komcommertaar. Ik wil het daarom niet met u hebben over het Zinloos Geweld, maar over de sluipende gevaren van de Zinloze Communicatie.

Iedereen voert ze, er is eenvoudigweg geen ontkomen aan. De obligate beleefdheidsgesprekjes die mensen met elkaar voeren. Van die gesprekjes waar niemand op zit te wachten, gesprekjes die bovendien niets toevoegen aan hetgeen men al weet, laat staan aan wat men wil weten. Tot dusverre beschouwde ik dergelijke gesprekjes als vervelend, maar ongevaarlijk. Uit recent Zwitsers onderzoek is echter gebleken dat mensen die langdurig aan zogenaamde Zinloze Communicatie worden blootgesteld, over een aanzienlijk slechtere gezondheid beschikken dan mensen die geen Zinloze Communicatie ondergaan. Zij raken emotioneel afgestompt door het jarenlang veinzen van interesse en begrip.

Zinloze Communicatie is onder te verdelen in drie categorieën. De bekendste categorie is die van de zogenaamde "Koetjes en Kalfjes". Deze gesprekken zijn meestal totaal inhoudsloos en beginnen altijd met een constatering betreffende het weer, of met de beruchte "klaagzang" (over de NS, de PTT, de politiek of de eigen gezondheid). Het betreft hier meestal conversatie die u wordt opgedrongen in een situatie waaruit u nauwelijks kunt ontsnappen. U zit bijvoorbeeld in de wachtkamer bij een arts, en ongevraagd begint uw buurman alvast met de generale repetitie voor het naderende consult, waarbij hij u de rol van arts toebedeelt. U voelt zich in deze rol bepaald ongemakkelijk, maar u kunt zich er niet aan onttrekken, u zit tenslotte op uw beurt te wachten. U besluit dus, gewapend met een grimas die begrip en sympathie moet veinzen, maar die er slechts ternauwernood in slaagt uw ware emoties te verhullen, zich te schikken in de rol. Liever nog zou u de man toebijten dat chronische zeveritis zijn klachten veroorzaakt, en dat uitsluitend onmiddellijke en volledige zwijgzaamheid gedurende 3 etmalen, nog enig perspectief op genezing biedt. Maar ja, tussen droom en daad...

De tweede, en meest genante (en gevaarlijke) categorie van Zinloze Communicatie, omvat de beleefdheidsgesprekken met oude bekenden die u nooit meer ziet (hetgeen u overigens uitstekend bevalt). Er zijn grofweg twee situaties te onderscheiden, waarin dergelijke gesprekken zich kunnen voordoen. Allereerst is daar de toevallige ontmoeting op straat. Zo'n toevalligheid valt helaas nooit helemaal uit te sluiten, al kan het voorkomen ervan best wat voortvarender ter hand genomen worden, middels zonnebrillen, shawls en wat dies meer zij.
Ten tweede is er het fenomeen reünie. Daar loopt u bij uitstek het gevaar tientallen malen te moeten deelnemen aan hetzelfde, navolgende gesprek. "Haai, ben jij ook hier? (tsja..), wat leuk, hoe is het met jou? Wat doe je tegenwoordig? Weet je nog toen... etc.

De derde categorie vormt de Zinloze Communicatie met vage bekenden. U kent deze vorm wellicht van de partijbijeenkomsten van D66. Deze derde categorie vertoont veel overeenkomsten met de tweede. Het grote verschil ligt in het feit dat u de mensen in de categorie vage bekenden niet gewoon bot kunt afkappen. Wie weet voor welke persoonlijke aspiraties u hen nog ooit nodig heeft. Denkt u er in het vervolg echter wel aan wat de consequenties van Zinloze Communicatie kunnen zijn. Om in de praktijk te kunnen vaststellen waar het voeren van Zinloze Communicatie toe kan leiden, hoeft u alleen maar op een willekeurig partijcongres in het rond te kijken. De emotionele verschraling van sommige lieden staat hun op het voorhoofd geschreven. En houdt in gedachte dat Zinloze Communicatie, ook in Nederland, nog altijd veel meer slachtoffers eist dan Zinloos Geweld.

Mark van Barschot

Deze Democraat verschijnt onder verantwoordelijkheid van het Hoofdbestuur.

Bezinning

Het reces is voor onze volksvertegenwoordigers op alle niveaus begonnen en zij gaan na een hectische periode vol verkiezingsactiviteiten even genieten van een welverdiende rust. Overigens doen ze dat niet alleen, zo ongeveer heel Nederland zal huis en haard verlaten om de accu weer even op te laden.

Dit gaat echter niet op voor de redactie van de Democraat. Nu de stofwolken rond de verkiezingsuitslag aan het optrekken zijn, is het een geschikt moment voor bezinning. Waar staan we met ons blad en hoe gaan we verder? Wij zullen de zomerperiode gebruiken om de Democraat aan een kritisch onderzoek te onderwerpen. Na de zomer hopen wij u het resultaat daarvan te laten zien in een vernieuwde Democraat, die het goede heeft behouden van de voorafgaande periode, maar daar ook iets nieuws aan toevoegt. Uitgangspunt is en blijft dat we u goed – liefst beter – informeren. Wij wensen u een prettige vakantie en gaan zelf hard aan de slag.

P.S. De verwachting is dat de formatie in de zomer zal worden afgerond. Het Hoofdbestuur en de fractie zullen dan een bijeenkomst organiseren om de leden nader te informeren over het bereikte onderhandelingsresultaat. Middels een speciale editie van de Democraat zullen we u over datum en locatie berichten.

Pierre Wimmers
Publiciteitscoördinator

Foto omslag: Marcel Minnée

Redactieleden gezocht!

De Democraat is op zoek naar nieuwe redacteuren om het redactieteam te versterken. Profiel van een redacteur? Hij of zij heeft een vlotte pen en is zeer betrokken bij het wel en wee van de partij. Bel voor meer informatie met Marieke Keur (070 - 3566033 ma. t/m wo. tijdens kantooruren; vr. tot 12.00 uur), of stuur uw brief naar Redactie Democraat, Postbus 660, 2501 CR Den Haag.

Indonesië:
omwenteling biedt ongekende mogelijkheden

Miljoenen Indonesiërs zullen 1998 als hèt reformatiejaar beschouwen: rond half mei veranderde er in Indonesië meer dan in de afgelopen 30 jaar. Parallellen worden getrokken met 1989, de val van de Muur en het verdwijnen van de dictaturen.

In Indonesië heeft een brede burgerbeweging op vreedzame wijze een der langst zittende dictators ten val gebracht. Wat eind mei mogelijk bleek te zijn, was drie weken daarvoor nog ondenkbaar: politieke gevangenen wandelen de gevangenissen uit, de pers is kritischer dan ooit en schrijft in relatief grote vrijheid over de gigantische corruptie, het nepotisme en de andere wandaden onder het Soeharto-bewind. Enige vreugde is dus wel op zijn plaats: er lijkt nu meer mogelijk dan ooit tevoren.

Toekomstscenario's

Er zijn verschillende toekomstscenario's voor Indonesië mogelijk. Wanneer er niet snel genoeg politieke en economische stabiliteit komt en de ontevredenheid blijft groeien, behoort een coup vanuit het leger tot de mogelijkheden. De gevolgen hiervan zijn niet te overzien. Een andere reële optie is dat de nieuwe president Habibie -en/of zijn getrouwen zullen proberen de macht te behouden, in plaats van deze volledig over te dragen aan democratisch verkozen politici. Het meest gunstige – en dus meest nastrevenswaardige – scenario is dat van vlotte verkiezingen binnen een redelijke termijn, waarna de macht in alle rust wordt overgedragen volgens de wensen van het Indonesische volk.

Democratisering als uitlaatklep

Op welke wijze kunnen Nederland en de Europese Unie een bijdrage leveren om ervoor te zorgen dat dit laatste scenario werkelijkheid wordt? Om terugkeer naar een hard, autoritair tijdperk te voorkomen dienen in de eerste plaats de juridische wetgeving en het verbod op deelname van meer dan de drie toegestane politieke partijen aan verkiezingen te worden opgeheven. Zonder afschaffing van de beruchte anti-subversiewetten en de haatzaaiartikelen kan de eerste de beste hardliner van het bewind ervoor zorgdragen dat alle voormalige politieke gevangenen weer even snel naar de gevangenissen terugkeren. Uitsluitend vergaande democratisering kan tegemoetkomen aan de frustraties en aspiraties van de decennia-lang monddood gemaakte bevolking en daarvoor een uitlaatklep vormen. Alleen op deze manier kunnen oppositieleiders als Amien Rais, Gus Dur, Megawati Soekarnoputri en Sri Bintang trachten de opgekropte woede van de bevolking jegens de (nog steeds bestaande) machtsconglomeraten te kanaliseren, opdat herhaling van rellen en plunderingen (veelal gericht tegen minderheden) voorkomen wordt.
Nederland en de EU zouden maximale druk op Habibie moeten uitoefenen om bovenstaande juridische en politieke hervormingen door te voeren. Minister Van Mierlo heeft hier reeds een aanzet toe gegeven.

Wat Nederland kan doen

Wat kan de rol van Nederland in het bijzonder zijn? De D66-fractie zou er op aan moeten dringen dat op zeer korte termijn de talloze Indonesische organisaties die zich inzetten voor het democratiseringsproces en de opbouw van een rechtsstaat financieel, diplomatiek en facilitair ondersteund worden. Vrouwen- en mensenrechtenorganisaties, vrije vakbonden en rechtshulpbureaus dienen hiervan te profiteren. Tot nu toe zijn te veel kaarten uitsluitend gezet op de door Soeharto ingestelde 'Nationale Commissie van de Rechten van de Mens', de KomnasHAM. Nederland dient het bovenstaande in zowel bilateraal verband – vooral via vakbonden, mensenrechtenorganisaties, medefinancieringsorganisaties en kerken – te bewerkstelligen, als in Europees verband. Dat Nederlandse betrokkenheid en hulp op dit moment nog gevoelig zouden liggen binnen de Indonesische maatschappij, is niet in overeenstemming met de feiten.*
Soeharto's positie is in korte tijd flink afgebrokkeld, zodat zijn spel van zgn. 'overgevoeligheid vanwege het verleden' en de verlammende werking hiervan op de Indonesisch-Nederlandse betrekkingen, niet meer terzake doet.
Ook op dit vlak geniet Europees optreden weliswaar de voorkeur, maar vanwege de enorme tijdsdruk en de snelheid waarmee ontwikkelingen elkaar momenteel in Indonesië opvolgen, dient Nederland niet te wachten totdat het de EU in de loop der maanden zover heeft gekregen om actie te ondernemen.
Ten slotte zou Nederland gehoor moeten geven aan de oproep van vakbondsleider Muchtar Pakpahan, waarin hij stelt dat het IMF zijn miljardenkredieten pas over moet maken nadat het Indonesische Volkscongres officieel heeft verklaard dat de regering-Habibie slechts een overgangsregering is en binnen een bepaalde (korte) termijn vrije verkiezingen uitschrijft en de macht over zal dragen.

Tiananmen Square

Het onverstandigste wat Nederland kan doen, is afwachten hoe de ontwikkelingen verlopen en wachten op initiatieven van anderen, gezien de huidige spanningen en de nog steeds reële kans op een doemscenario van totale escalatie van gewelddadigheden, massaslachtingen en bruut militair ingrijpen. Islamitisch oppositieleider Amien Rais heeft enkele dagen voor het aftreden van Soeharto nog een miljoenendemonstratie in Jakarta af moeten blazen omdat de toenmalige commandant van de elite-troepen, generaal Prabowo, hem had verteld niet te zullen aarzelen 'een nieuw Tiananmen Square' te zullen aanrichten. De Indonesische geschiedenis leert ons dat er genoeg militairen in het land rondlopen die hier gaarne aan mee willen werken. ◆

Peter Ras, D66 Werkgroep Mensenrechten
Voor meer informatie/lidmaatschap WG Mensenrechten, tel: 030-2342066, 31 mei 1998

* Rapport 'Indonesië: Krachtenspel in een mondiger samenleving', een onderzoek naar de toekomstperspectieven van Indonesische jongeren door vertegenwoordigers van CDJA, JD en JOVD, september 1997

Derde wereld:

"Behoefte aan hulp moet bepalend zijn"

Menselijk lijden ergens ter wereld, of dat nu veroorzaakt is door de recente aardbeving in Afghanistan of de burgeroorlog in Sudan, toont steeds opnieuw aan hoe noodzakelijk mondiale solidariteit, hulpverlening en ontwikkelingssamenwerking zijn. Voor Jan-Willem Bertens biedt Europa diverse aanknopingspunten om bestaand beleid effectiever te maken.

door Jan-Willem Bertens, delegatieleider D66 Eurofractie

Deze effectiviteit wordt bevorderd door de hulpverlening in een coherent beleid ten aanzien van ontwikkelingslanden in te kaderen: de herijkingsdiscussie in Nederland is hiervan een uitingsvorm. We kunnen namelijk niet enerzijds de ontwikkeling van de industrie en economie van de ontwikkelingslanden bevorderen en anderzijds onze grenzen dichthouden voor hun producten. De discussie over de relatie met Zuid-Afrika is hiervoor tekenend. Wat begon als het Europese antwoord op de formidabele uitdagingen van het post-apartheid-tijdperk, blijkt meer en meer een protectionistisch spel tussen Zuid-Afrika en de vijftien landen van de Europese Unie te worden. Spijtig genoeg is ook tijdens de Top van Cardiff, waar president Mandela aanwezig was, geen vooruitgang geboekt.

EU als economische macht

Dit nationaal coherent beleid moet een integraal onderdeel uitmaken van algemeen handelsbeleid en buitenlandse politiek, waarvan de hoofdlijnen in toenemende mate op Europees niveau worden bepaald. Ontwikkelingssamenwerking wordt steeds meer een internationaal / Europees onderwerp. Om de doeltreffendheid van de hulp te vergroten, moet internationale afstemming plaatsvinden, o.a. met het Internationaal Monetair Fonds (IMF), de Wereldbank en de Wereldhandelsorganisatie (WTO). De ervaringen van Indonesië tonen aan hoeveel invloed de maatregelen van het IMF kunnen hebben op de binnenlandse politieke situatie van een land. Het is dan ook van groot belang, dat die invloed gericht en gecoördineerd wordt gebruikt om het gewenste resultaat te boeken.
D66 wil dat Nederland Europa vaker gebruikt als het kader van onze eigen inspanning voor ontwikkelingssamenwerking. De EU is als het grootste handelsblok ter wereld voor ontwikkelingslanden een belangrijke factor. Nederland moet zich binnen de Unie sterk maken voor een liberaal beleid van markttoegang en technische assistentie voor export uit ontwikkelingslanden.

De les van Indonesië

De Lomé-Conventie is het belangrijkste voorbeeld van een dergelijk akkoord. Dat is een samenwerkingsverband van de EU met 71 ontwikkelingslanden uit Afrika, de Cariben en de Pacific (de zogenaamde ACP-landen). Deze voornamelijk ex-kolonies van de Unie hebben vrijwel volledig vrije markttoegang tot de Europese Unie en krijgen uitgebreide steun.
In september zullen de nieuwe onderhandelingen over Lomé 5 van start gaan, omdat het huidige akkoord in februari 2000 afloopt. In de Ministerraad wordt nu de laatste hand gelegd aan het Europese onderhandelingsmandaat. Er moet een nieuwe Lomé-Conventie komen - dat staat vast, maar dat neemt niet weg dat de gehele samenwerking kritisch tegen het licht moet worden gehouden. Op de eerste plaats moet de samenwerking een meer politiek karakter krijgen. De ervaringen met Indonesië tonen aan, dat de geloofwaardigheid van economisch beleid afhankelijk is van politieke randvoorwaarden. Politieke onrust, onderdrukking van de mensenrechten en militaire dictatuur passen niet in een gezond ontwikkelingsmodel. Dat moet de EU aan durven kaarten in het overleg met de ACP-landen. Sancties moeten niet uitgesloten worden.

Regionale afstemming

Vervolgens denk ik, dat de samenstelling van de groep ACP-landen moet worden heroverwogen. De onderlinge verschillen zijn enorm, variërend van Barbados tot Nigeria en van Papoea-Nieuw Guinea tot Zuid-Afrika, terwijl een aantal extreem arme landen, zoals Bangladesh niet meedoet. Daar moet verandering in komen. Niet de ex-kolonie-status, maar de behoefte aan hulp moet bepalend zijn.
Die diversiteit moet ook tot uiting komen in de handelsvoordelen die de Unie biedt. Voor de allerarmste landen moet de toegang tot de Unie volledig vrij zijn. Voor meer ontwikkelde landen zijn regionale handelsakkoorden de beste oplossing.

Wapenexport beheersen

Ten slotte moet meer dan nu het geval is, aandacht worden besteed aan conflictpreventie. De conflicten in Sudan en Kongo maken meer kapot dan decennia van ontwikkelingshulp kunnen opbouwen. Daarom moeten we op de eerste plaats voorkomen dat dergelijke conflicten uitbreken. Veel bestaande onrust wordt verergerd door de instroom van wapens. Hier treft ons veel schuld, aangezien Europa een grote exporteur van wapens naar Afrika is. Een bindende gedragscode voor de export van wapens moet dit aan banden leggen. Deze export naar dictatoriale regimes moet worden geblokkeerd. Anders exporteren we vernietiging en blokkeren we ontwikkeling. De bevordering van interne en externe veiligheid moet een belangrijke inzet zijn van ons beleid.

Voor D66 is de Lomé-Conventie een belangrijk symbool van de internationale solidariteit van de Europese Unie, die ook in de toekomst behouden moet blijven. Om ook in de toekomst nog effectief te zijn is aanpassing nodig. Gelukkig spreekt die boodschap ook uit de vergaderingen van de Raad van Ministers in Brussel. ◆

Inhoud

pag. 1 Congresreglement
pag. 2 Melding vacatures besturen en commissies
pag. 4 Conceptagenda Congres 67
pag. 4 Voorstel ELDR-amendering
pag. 5 instellingsbesluit Programmacommissie
pag. 5 Wijziging contributieregeling 1999
pag. 6 Congrestekst: "Naar een vitale duurzame economie"
pag. 10 Adviesraad
pag. 11 Opleidingscentrum
pag. 13 Stichting Wetenschappelijk Bureau

Congres 67

CONGRESREGLEMENT

art. 1
De **67-ste** ALV van D66 vindt plaats op **zaterdag 21 november 1998 te Gouda.**

art. 2
Moties m.b.t. de **jaarrekening 1997** en moties en amendementen met betrekking tot de **begroting 1999 en de gewijzigde contributieregeling 1999**, dienen **uiterlijk dinsdag 27 oktober 1998 om 12.00 uur in de juiste vorm** op het Landelijk Secretariaat van D66 te Den Haag te zijn ontvangen.

art. 3
Algemene organisatorische moties en moties en amendementen m.b.t. de congresresolutie **"Vitale Economie"** dienen **uiterlijk dinsdag 20 oktober 1998 om 12.00 uur in de juiste vorm** op het Landelijk Secretariaat van D66 te Den Haag te zijn ontvangen.

art. 4
Met inachtneming van het bepaalde in artikel 90 en 93 van het Huishoudelijk Reglement dienen **Actuele Politieke Moties** te worden ingediend **uiterlijk op donderdag 19 november 1998 om 10.00 uur 's ochtends** bij het Landelijk Secretariaat.

art. 5
Op de begroting kunnen alleen budgettair-neutrale amendementen worden ingediend.

art. 6
De congresleiding heeft de bevoegdheid ten congresse aanvullende regels te stellen.

art. 7
Bovendien zijn specifiek van toepassing op het congres de art. 89 t/m 99 van het Huishoudelijk Reglement.

Toelichting bij het congresreglement

Moties en amendementen dienen te worden ingediend in de vorm van het daartoe bij het Landelijk Secretariaat verkrijgbare standaardformulier. U kunt dit eveneens bestellen op flop, tegen betaling van de kostprijs van een floppy.
Actuele Politieke Moties behoeven slechts 5 handtekeningen van stemgerechtigde leden.
Alle overige moties en amendementen behoeven hetzij 25 handtekeningen van stemgerechtigde leden, hetzij de handtekeningen van voorzitter en secretaris van de afdeling of regio waarin de ledenvergadering de moties en amendementen vaststelde.
Het lidmaatschapsnummer en een leesbare naam dienen bij elke handtekening te worden vermeld.
Alle handtekeningen dienen in één keer, gelijktijdig met de tekst te worden aangeboden.
Fax-zendingen worden alleen geaccepteerd indien de originelen uiterlijk de volgende werkdag gepost worden.
Voor fax-zendingen van APM's bestaat de aanvullende mogelijkheid van het inleveren van de originele handtekeningen op zaterdag 21 november 1998 voor 10.30 uur bij de Besluitvormingscommissie voorin de zaal.
De in het congresreglement vermelde indieningstermijn is een uiterste - het Landelijk Secretariaat stelt **eerdere toezending** bijzonder op prijs.
Het **adres:** Postbus 660 2501 CR Den Haag. Ons faxnummer: 070 - 364 1917.

VACATURES BESTUREN EN COMMISSIES

Eerste kennisgeving van de vacatures waarin het congres op 21 november 1998 zal voorzien. De eventuele herkandidering van huidige bestuurs- of commissieleden die aan het einde van de eerste termijn zijn, is niet bekend en derhalve niet in onderstaand overzicht opgenomen.

De kandidaatstelling sluit op **maandag 21 september 1998 om 10.00 uur.** Ingevulde kandidaatstellingsformulieren moeten dan binnen zijn bij de LVC p/a Landelijk Secretariaat. Kandidaatstellingsformulieren zijn verkrijgbaar bij het Landelijk Secretariaat, Postbus 660 2501 CR Den Haag, bezoekadres Noordwal 10, tel. 070-356 6066, fax 070-364 1917.

hoofdbestuur / dagelijks bestuur
publiciteitscoördinator
De huidige publiciteitscoördinator is aan het einde van zijn eerste termijn. Hij is voor 1 jaar herkiesbaar.
Het Hoofdbestuur heeft het recht om een voordracht te doen voor de functies in het Dagelijks Bestuur.
Informatie bij: Tom Kok (partijvoorzitter), 0515-427 249

tweede penningmeester
De huidige tweede penningmeester heeft aangegeven haar functie te willen beëindigen. Het Hoofdbestuur heeft het recht om een voordracht te doen voor de functies in het Dagelijks Bestuur.
Informatie bij: Robert van Lente (eerste penningmeester) 070 - 362 0354

hoofdbestuur / regio
regio's Drenthe, Noord-Holland, Zeeland en Limburg
De zittende hoofdbestuursleden Drenthe, Noord-Holland en Limburg zijn aan het einde van hun eerste termijn. De vacature hoofdbestuurslid Zeeland is op congres 66 niet vervuld.
Informatie bij de zittende HB-leden: Drenthe: Frank van der Elst, tel. 0524-552 557; Noord-Holland: Els Berman, tel. 0229-372 844; Limburg: Wilbert Dekker, tel. 0475-311 764 of bij Matt Poelmans (vice-voorzitter organisatie), tel. 071 - 519 0294

besluitvormingscommissie
5 leden (3 einde eerste termijn, 2 vacatures niet vervuld)
Informatie: bel met Jim van Beusekom (voorzitter BSC), 070-3869221

financiële commissie
2 leden (1 einde maximale termijn en 1 vacature niet vervuld op congres 66)
Informatie: bel 's avonds of in het weekend met Mat Botman (voorzitter FC), 020 - 496 1702

geschillencollege
1 lid (einde 1e termijn)
Informatie: bel met Hans Veenhuys (voorzitter GC), 020-623 779

landelijke verkiezingscommissie
1 voorzitter (einde maximum termijn)
1 lid (vacature op congres 66 niet vervuld)
Informatie: Gerk Oberman (voorzitter LVC), 076-5602 294

programmacommissie
1 voorzitter
6 leden
Op verzoek van de landelijke Programmacommissie is het Hoofdbestuur van plan om congres 68 voor te stellen van de landelijke programmacommissie een Hoofdbestuurscommissie te maken. Dit voorstel wordt gesteund door die leden uit de "oude" Programmacommissie die bereid zijn geweest door te functioneren voor het schrijven van het Europees Programma.
Wanneer dat voorstel wordt aangenomen door het congres, zal het Hoofdbestuur in ieder geval die reeds functionerende leden opnemen in de direct na congres 68 in te stellen Hoofdbestuurscommissie.
Informatie: Michiel Scheffer (voorzitter PC), 020-6388 115 en Tom Stroobach (vice-voorzitter organisatie), 0320-249 481

Stichting Wetenschappelijk Bureau D66
1 penningmeester (einde maximum termijn)
3 leden (1 lid niet herkiesbaar en 2 leden einde eerste termijn, waarvan 1 voor slechts 1 jaar herkozen kan worden)
Het SWB-bestuur kan op basis van het opgestelde profiel een voordracht doen uit de kandidaten die zich hebben aangemeld voor het SWB-bestuur.
Informatie: bel overdag met de directeur van het SWB: Christiaan de Vries, tel. 070-356 6038

Stichting Opleidingscentrum D66
2 leden (1 einde eerste termijn, 1 einde maximum termijn)
Het bestuur van het Opleidingscentrum kan op basis van het opgestelde profiel een voordracht doen uit de kandidaten die zich hebben aangemeld voor het bestuur van het Opleidingscentrum. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Leo Pinxten, tel. 070 - 3566066

PROFIELEN

hoofdbestuur/dagelijks bestuur
publiciteitscoördinator
Taak: de publiciteitscoördinator is binnen het Hoofdbestuur en het Dagelijks Bestuur primair verantwoordelijk voor de organisatie van de in- en externe communicatie en publiciteit.

Profiel:
- creatieve persoonlijkheid;
- goed gevoel voor politieke verhoudingen in de partij;
- ervaring met het werken met vrijwilligers;
- affiniteit voor het politieke handwerk in vertegenwoordigende lichamen;
- kennis van communicatie in ruime zin;
- goed organisatorisch inzicht;
- goede contactuele eigenschappen;
- minimaal 10 uur per week beschikbaar.

tweede penningmeester
Taak: de tweede penningmeester vormt met de eerste het team "Financiën" binnen het Hoofdbestuur en het Dagelijks Bestuur.

Hij/zij heeft daarin een eigen portefeuille. Daartoe behoren o.m. het betalingsverkeer en de regiofinanciën. Daarom is het belangrijk dat de tweede penningmeester enige kijk heeft op bankzaken en boekhouding (voldoende om de financiële administratie te kunnen begrijpen). Tevens moet de tweede penningmeester gevoel hebben voor de verhoudingen tussen "Den Haag" en de regio's binnen de partij.

hoofdbestuur/regio-hoofdbestuurslid
Taak: het regio-hoofdbestuurslid verzorgt de communicatie tussen het Hoofdbestuur (HB) en de regio, met als speciaal aandachtspunt het overbrengen van politieke en organisatorische signalen van regio en afdelingen naar het HB.

Profiel:
- partijfuncties vervuld binnen de eigen regio;
- in staat zijn een netwerk van contacten binnen de eigen regio te onderhouden;
- voldoende tijd beschikbaar hebben voor het bijwonen van de vergaderingen van HB, regiobestuur en algemene regiovergadering, alsmede voor andere bijeenkomsten op regionaal niveau om op de hoogte te zijn van regionale en lokale problemen;
- in staat zijn namens het HB problemen te helpen oplossen binnen de regio op het moment dat besturen en/of fracties deze zelf niet kunnen oplossen;
- in staat zijn politieke besluitvorming en visies van HB en Tweede-Kamerfractie te verwoorden op regionaal en lokaal niveau;
- in staat zijn het voorzitterschap van HB-werkgroepen te vervullen;
- contacten onderhouden met het Landelijk Secretariaat.

besluitvormingscommissie, lid
De besluitvormingscommissie bewaakt de procedures inzake besluitvorming rond het congres en de uitvoering van de besluiten van de ledenvergadering. De commissie adviseert zowel het congres als het Hoofdbestuur. Het is prettig wanneer leden enige affiniteit met procedures hebben. Daarnaast is het gewenst dat zij inhoudelijk de mate van verstrekkendheid van amendementen en moties kunnen beoordelen.
Tijdsbesteding: 2 avondvergaderingen en 1 weekend "huiswerk" voor elk congres. Daarnaast dienen alle leden van de besluitvormingscommissie elk congres in functie aanwezig te zijn.

financiële commissie, lid
De financiële commissie oefent toezicht uit op het financieel beheer van het bestuur en adviseert de penningmeester. Zij brengt advies uit aan het congres m.b.t. goedkeuring en vaststelling van de begroting, de jaarrekening en de overige financiële aangelegenheden.

geschillencollege, lid
Het geschillencollege beslecht geschillen in de partij, het beslist in beroep en geeft bij meningsverschillen tussen belanghebbende partijen desgevraagd uitleg van Statuten en Huishoudelijk Reglement. Het geschillencollege bestaat uit 11 leden. Per geschil wordt een kamer van 3 of 5 leden ingesteld, die op korte termijn na het binnenkomen van een geschil bijeen moeten komen. Een van de leden van de kamer wordt gevraagd de gemotiveerde uitspraak uit te schrijven. Het aantal geschillen per jaar varieert sterk.

landelijke verkiezingscommissie, lid en voorzitter
De landelijke verkiezingscommissie zorgt voor een goede voortgang van de kandidaatstellingsprocedure voor de verkiezingen. De commissie is belast met controle van de informatie over kandidaten aan leden en zorgt voor de indiening van de kandidatenlijsten bij de Kiesraad. In het komende jaar zal er i.v.m. nog te houden Gemeenteraadsverkiezingen, Provinciale-Statenverkiezingen, Eerste-Kamerverkiezingen en de verkiezingen voor het Europees Parlement voor de commissie veel werk aan de winkel zijn.

programmacommissie, lid en voorzitter
De landelijke programmacommissie is verantwoordelijk voor de totstandkoming van de landelijke verkiezingsprogramma's, zowel voor de Tweede Kamer als voor het Europees Parlement. U kunt rekenen op een maandelijkse vergaderfrequentie, oplopend tot twee-wekelijks in de periode voor verkiezingen.
De komende tijd zal begonnen worden met de voorbereidingen voor het verkiezingsprogramma 2002 - 2006.
De PC heeft 6 gekozen leden en een uit het midden van de PC gekozen voorzitter.

De taken zijn:
- het bijwonen van de avondvergadering van de PC zelf;
- enkele keren het bijwonen van vergaderingen van belendingen;
- het zelf schrijven van teksten en redigeren van teksten ontvangen van werkgroepen.

lid algemeen bestuur SWB D66
In het algemeen is aangaande het lidmaatschap van het algemeen bestuur het volgende van belang. Men dient ervaring dan wel kennis te hebben van de wetenschappelijke wereld. Een eigen wetenschappelijke achtergrond strekt hierbij tot aanbeveling. Voorts is ervaring met bestuurlijke processen van belang. Ten slotte is affiniteit met of kennis van de politieke partij D66 een noodzakelijke voorwaarde. De zittende leden kandideren zich in principe. Ten aanzien van eventuele nieuwe kandidaten bestaat in het algemeen bestuur de voorkeur voor de disciplines sociologie, ruimtelijke ordening en staatsrecht.

penningmeester algemeen bestuur SWB D66
Voor het penningmeesterschap is het nodig dat kandidaten ervaring hebben met het beheer van penningen in georganiseerd verband, via werk of in organisaties als de Stichting Wetenschappelijk Bureau. Voorts is naast inzicht in en kennis van financiële boekhouding ook ervaring met beleidsvoering een noodzakelijke voorwaarde voor het penningmeesterschap. Ten slotte is affiniteit met werk en posititie van de SWB een voorwaarde, evenals het lidmaatschap van de politieke partij.

lid bestuur Opleidingscentrum D66
Het Opleidingscentrum D66 past zijn cursus- en trainingsaanbod aan op de vierjarige politieke cyclus. Zo zal het in 1998 en begin 1999 gericht zijn op de Provinciale-Statenverkiezingen op 3 maart 1999. Het Opleidingscentrum streeft ernaar om afdelingsbesturen zo goed mogelijk te ondersteunen in hun taak als bestuurder. Het bestuur van het Opleidingscentrum beoogt een zo gevarieerd mogelijk aanbod te bieden in geheel Nederland. Om dit te bereiken kan het nieuwe bestuurslid een welkome aanvulling bieden.

Congres- of Agenda (concept)

N.B. alle tijden zijn bij benadering.

Tijd	Agendapunt	Vindplaats stukken
10.00	opening door de partijvoorzitter * introductie congresleiding * benoeming notulen- en stemcommissie * toelichting stemprocedures door stemcommissie * toelichting verkiezingsprocedures door LVC * procedures moties en orde door besluitvormingscommissie	
10.05	PRESENTATIE KANDIDATEN BESTUREN EN COMMISSIES opening stembussen	congresboek C
	RAPPORTAGE UITVOERING BESLUITEN CONGRESSEN * uitvoering besluiten congres 66	congresboek A
	ORGANISATIE * partijorganisatie * algemene organisatorische moties * ELDR-programma, voorstel delegatie amendering * instellingsbesluit landelijke Programmacommissie	 congresboek A DEM 98/05 DEM 98/05
	FINANCIËN * wijziging contributieregeling 1999 * jaarrekening 1997 * begroting 1999 toespraak	 DEM 98/05 DEM 98/06 DEM 98/06
11.00 - 12.00	PRESENTATIE KANDIDATEN VERKIEZINGEN EERSTE KAMER PRESENTATIE KANDIDATEN VERKIEZINGEN EUROPEES PARLEMENT	
12.00 - 12.30	pauze	
12.30 - 14.30	VITALE ECONOMIE	DEM 98/05
14.30	sluiting stembussen	
14.30 - 15.00	toespraak	
15.00 - 15.30	ACTUELE POLITIEKE MOTIES	congresboek B
15.30 - 15.45	pauze	
15.45 - 16.15	toespraak	
16.15 - 16.30	uitslag verkiezingen besturen en commissies en sluiting	

VOORSTEL INZAKE AMENDERING ELDR-VERKIEZINGSPROGRAMMA

D66 maakt deel uit van de Partij van Europese Liberalen, Democraten en Reformisten (ELDR). Deze partij stelt voor de verkiezingen voor het Europees Parlement een verkiezingsprogramma vast. Daartoe is aangesteld een programmacommissie, waarvan namens D66 Arthur van Buitenen deel uitmaakt.
In het najaar zal een concept worden gepubliceerd door de ELDR. De partijen worden in de gelegenheid gesteld het concept te amenderen. Gelet op de praktische bezwaren die tegen amendering door een congres bestaan, stelt het Hoofdbestuur voor om de amendering van het programma op te dragen aan het Hoofdbestuur. Hierbij zal het Hoofdbestuur als uitgangspunt hanteren het nationaal verkiezingsprogramma en het concept-D66-Europees-verkiezingsmanifest, dat op het voorjaarscongres zal worden vastgesteld. Het Hoofdbestuur zal ter voorbereiding van de amendering de Adviesraad en de fracties in het Europees Parlement en de Staten-Generaal consulteren.

LANDELIJKE PROGRAMMACOMMISSIE

Congres 65 heeft besloten in het vervolg de Programmacommissie en bloc te kiezen.
Het Hoofdbestuur dient daarvoor reglementair een instellingsbesluit voor het congres voor te bereiden per eerstvolgende gelegenheid. U vindt het voorstel voor besluitvorming in congres 67 hieronder. Wij wijzen u erop dat het Hoofdbestuur, op verzoek van de landelijke Programmacommissie, van plan is om congres 68 voor te stellen van de landelijke programmacommissie een Hoofdbestuurscommissie te maken. Dit voorstel wordt gesteund door die leden uit de "oude" Programmacommissie die bereid zijn geweest door te functioneren voor het schrijven van het Europees Programma. Wanneer dat voorstel wordt aangenomen door het congres, zal het Hoofdbestuur in ieder geval die reeds functionerende leden opnemen in de direct na congres 68 in te stellen Hoofdbestuurscommissie.

Voorstel instellingsbesluit Landelijke Programmacommissie

aanvang
21 november 1998
einde
najaarscongres 2002 (tenzij eerder door een congres een besluit tot opheffing wordt genomen)
taken
alle taken die de PC conform hoofdstuk 3 van het Huishoudelijk Reglement dient uit te voeren
leden commissie
uiterlijk 10 dagen voor congres 67 is een voordracht opvraagbaar bij het Landelijk Secretariaat
budget
begroting vooraf goed te keuren door penningmeester
status
ingesteld cf Huishoudelijk Reglement art. 051, 052, 054, 056 en 058 op 21 november 1998

WIJZIGING CONTRIBUTIEREGELING 1999

Op het voorjaarscongres 1998 is de contributieregeling 1999 vastgesteld. Een belangrijke wijziging die destijds is doorgevoerd en is geaccepteerd door het Congres, is de stijging van de minimumcontributie. Deze verhoging was noodzakelijk, omdat met de minimumcontributie de directe kosten die voortvloeien uit het lidmaatschap, dienen te worden gedekt.

Inmiddels heeft het Hoofdbestuur twee zaken vastgesteld, die gevolgen hebben voor de contributieregeling.
In de eerste plaats blijkt uit onderzoek dat, indien ieder lid zich zou houden aan de voorgeschreven inkomensafhankelijke contributie, de contributie-inkomsten jaarlijks ruim 1 miljoen gulden hoger zouden uitkomen dan de huidige contributie-opbrengst.
In de tweede plaats is geconstateerd dat de huidige structurele contributie-opbrengst onvoldoende middelen genereert om de serviceverlening aan alle geledingen binnen de partij op een hoger niveau te brengen - en dat is nodig. Tevens bestaat een groot tekort aan middelen om de mogelijkheden voor opleidingen te verruimen. De mogelijkheden om te investeren in mensen in onze partij, schieten met andere woorden behoorlijk tekort.

Het Hoofdbestuur heeft daarom besloten, onder bepaalde voorwaarden, het Najaarscongres voor te stellen de al vastgestelde contributieregeling 1999 op het Najaarscongres te wijzigen. Met deze wijziging wordt beoogd een vereenvoudiging in de regeling aan te brengen, zodat een zo groot mogelijk deel van de inkomsten die bij strikte toepassing van de huidige regeling zouden worden gerealiseerd, daadwerkelijk te innen. Indien de wijziging pas met ingang van het jaar 2000 zou ingaan, zou te veel tijd verloren gaan, voordat de partij de mogelijkheid krijgt op een meer professionele wijze te functioneren.

Een belangrijk uitgangspunt van de contributiewijziging is dat de eventuele meeropbrengsten ook daadwerkelijk kunnen worden ingezet voor de bovengenoemde doelen. Dit betekent dat altijd voorkomen moet worden dat eventuele meeropbrengsten worden gebruikt om eventuele tekorten in een lopende begroting te dekken. Omdat in een verkiezingsjaar de begrotingsuitvoering altijd onder druk staat, is door het Hoofdbestuur voor de begroting 1998 een zeer strikte beheersing toegepast, gepaard gaande met vaak pijnlijke additionele bezuinigingen.
Aangezien op voorhand niet kan worden bepaald hoe groot de extra opbrengst zal bedragen, is besloten dat bestedingsvoorstellen pas worden geaccepteerd indien de penningmeesters hebben geconstateerd dat een bepaald bedrag als gevolg van de contributiewijziging is gerealiseerd. Hierbij wordt een stijging van het gemiddelde bedrag per lid geacht te zijn veroorzaakt door de wijziging van de contributieregeling.

In het algemeen dragen leden meer bij aan de partij dan alleen door middel van contributies. Verwezen kan worden naar bedelacties tijdens de verkiezingen. Om te voorkomen dat er sprake is van een ongewenste cumulatie van acties, zal voor bedelacties die op landelijk niveau worden georganiseerd altijd vooraf toestemming moeten worden gegeven door het Dagelijks Bestuur. Acties op regionaal of afdelingsniveau blijven de verantwoordelijkheid van de regio- resp. de afdelingsbesturen.

CONTRIBUTIEWIJZIGING

Het Congres wordt voorgesteld akkoord te gaan met de volgende wijzigingen van contributieregeling, ingaande op 1 januari 1999.

1. Het aantal tranches in de contributieregeling wordt teruggebracht naar drie.

   De minimumcontributie wordt bepaald op *f* 60,- per jaar. Deze minimumcontributie geldt voor leden met een bruto jaarinkomen gelijk aan het minimumloon of lager.

   De tweede tranche wordt bepaald op *f* 200,- per jaar. Deze contributie geldt voor alle leden met een bruto jaarinkomen dat ligt tussen het minimumloon en *f* 100.000,- per jaar.

   De derde tranche wordt bepaald op *f* 400,- per jaar voor leden met een bruto jaarinkomen tussen *f* 100.000,- en *f* 200.000,-. Daarnaast geldt dat indien het bruto jaarinkomen hoger is dan *f* 200.000,- per jaar, voor elke *f* 50.000,- de contributie wordt verhoogd met *f* 100,- per jaar.

2. Voor alle tranches geldt dat betaling per automatische incasso wordt bevorderd. Voor de minimumcontributie wordt het mogelijk gemaakt deze automatische incasso per maand of per kwartaal uit te voeren. Voor de andere tranches is het mogelijk via automatische incasso per kwartaal te betalen.

3. In lijn met de contributieverhoging wordt voor donateurs de minimumbijdrage verhoogd van *f* 10,- per jaar naar *f* 15,- per jaar.

4. Ook het eenmalige bedrag, waarmee de contributieverplichtingen kunnen worden afgekocht, wordt verhoogd van *f* 3.300 naar *f* 4.000,-.

5. De huidige dispensatieregels worden gewijzigd. Een schriftelijke en gemotiveerde aanvraag van studenten tot het betalen van een bedrag lager dan de minimumcontributie wordt marginaal getoetst.
Daarnaast wordt de mogelijkheid tot vrijstelling van het betalen van de minimumcontributie geschrapt. Er wordt alleen een verlaging van de minimumcontributie tot minimaal *f* 25,- mogelijk gemaakt.

ADVIES FINANCIËLE COMMISSIE
De Financiële Commissie heeft positief geadviseerd over de voorgestelde contributiewijziging.

Congrestekst Najaarscongres

Vitale economie

Hierbij treft u het congresdocument voor het najaarscongres op 21 november a.s. te Gouda. Het document bestaat uit twee gedeelten: een inleidende tekst en amendeerbare stellingen. Het indienen van amendementen kan tot ***20 oktober a.s. 12.00 uur*** *op speciaal op het Landelijk Secretariaat te verkrijgen formulieren. Deze formulieren kunt u opsturen naar het Landelijk Secretariaat, postbus 660, 2501 CR Den Haag.*

Het congresdocument is voorbereid door de hoofdbestuurscommissie Vitale Economie. Deze commissie bestond uit: Tom Stroobach (voorzitter), Gerhard Brunsveld, Pieter Fetter, Ernst Ford, Dirk Kramer, Marcel de Ruiter en Christiaan de Vries.

NAAR EEN VITALE DUURZAME ECONOMIE

VOORAF: EEN ANDERE KIJK OP ECONOMIE
Eind vorig jaar publiceerde het wetenschappelijk bureau van D66 een studie naar de voorwaarden voor wat werd genoemd: *"een vitale economie"*. De publicatie gaf een andere kijk op de manier waarop de economie werkt en zou moeten werken. Een van de constateringen was dat de organisatie van de economie is veranderd. Markt en samenleving hebben een intensievere relatie gekregen. Het zal duidelijk zijn dat in het kader van deze notitie de economie als geheel een veel te omvangrijk onderwerp is. De commissie heeft zich daarom beperkt tot: *"duurzaamheid in regionaal perspectief"*. Het uitgangspunt is geweest dat de regiefunctie in handen moet zijn van de regionale overheid. Daar waar het milieu plaatselijk ondergeschikt wordt gemaakt aan de vrije concurrentie van de markt, heeft de regionale overheid de plicht als een van de spelers in het geheel de milieurandvoorwaarden te bewaken bij overigens gewenste economische ontwikkelingen.
Dit laat onverlet dat hogere overheden niet eenzelfde regiefunctie zouden kunnen en/of moeten hebben bij economische ontwikkelingen op grotere schaal. Het model zoals hier gepresenteerd, is in aangepaste vorm ook daarop van toepassing.

Het huidige uitgangspunt dat aan de economie wordt toegedacht, namelijk de aanwending en verdeling van schaarse middelen, is te beperkt. Hierbij is het economisch beleid voornamelijk gericht op het scheppen van *welvaart*, met daarbij als afgeleid doel het scheppen van werkgelegenheid. Dit moet toch worden beschouwd als een te beperkte doelstelling van economisch beleid. Het overheidsbeleid dient altijd mede gericht te zijn op het creëren van *welzijn* in de brede zin van het woord. Dus inclusief *leefbaarheid*.
De beschikbare middelen moeten zo kunnen worden ingezet dat de economie optimaal voor het algemeen welzijn kan worden benut, zonder dat de bronnen waarop deze economie draait, uitgeput raken. Een goed voorbeeld hiervan is het toenemend gebruik van biomassa-, zon-, water- en windenergie. De overheid kan en moet de randvoorwaarden bepalen waarop het gebruik van duurzame energie wordt gestimuleerd. Een ander voorbeeld is het aanwenden van duurzame of hergebruikte materialen bij nieuwbouw. De overheid kan hiervoor randvoorwaarden stellen. Deze moeten worden vastgelegd in de vorm van kwaliteits- en milieu-eisen.

Om een dergelijke win-win-situatie te bereiken, *welvaart* ten dienste van *welzijn* en *leefbaarheid*, is een andere wijze van denken nodig. Voor het beleid betekent zoiets een systematische benadering waarin plaats is voor duurzame *vernieuwing*. Een vernieuwing die kan worden beschouwd als uitkomst van een *gecontroleerd proces van dynamiek*. Waarbij er democratisch gelegitimeerde controle is binnen de mogelijkheden van het fysieke *draagvlak*.
Dynamiek, democratie, draagvlak en duurzaamheid: het zijn deze vier D's waarnaar D66 vindt dat de overheid bij het ontwikkelen van haar beleid zou moeten streven.

Voor D66 verwijst een duurzame ontwikkeling meer in algemene zin naar een beleid dat is gericht op een combinatie van welzijn en welvaart, met leefbaarheid als criterium. Om een dergelijk beleid te kunnen vormgeven en uitvoeren, dient onder meer gebruik te worden gemaakt van de nieuwste *technologische ontwikkelingen*, maar ook van de nieuwe ideeën en vormen van samenwerking die in de maatschappij worden ontwikkeld.
De samenleving en zeker de economische ontwikkeling, is voortdurend in beweging. Deze dynamiek zorgt dus ook voor *nieuwe en andere mogelijkheden* om de schaarse middelen in te zetten. Waar het op aan komt, is voor deze nieuwe mogelijkheden een open oog te hebben. Omgekeerd is het tegelijkertijd noodzakelijk om met gebruik van de nieuwe vormen van samenwerking een stabiel geheel van

voorzieningen te ontwikkelen en in stand te houden. Voor D66 is het van belang dat het beleid niet alleen vernieuwend is maar ook uitvoerbaar en democratisch gelegitimeerd.

DE WERKING VAN DE ECONOMIE EN DE MOGELIJKHEDEN VAN BEÏNVLOEDING

Bepalend voor de hedendaagse economie zijn de ontwikkeling van de technologie en de mondialisering van het economisch proces. Productie, dienstverlening, distributie raken meer en meer verweven. Ondernemingen en andere organisaties die goederen en diensten voortbrengen, reorganiseren zich om zich aan te passen aan de technologische vernieuwingen en aan de eisen die de mondialisering stelt. Samenwerking en uitbesteding leiden tot nieuwe lokatie patronen. Zo kan er in een regio sprake zijn van processen van concentratie en specialisatie die zich in feite onttrekken aan de nationale grenzen.

Hoewel dit type van economisch proces moeilijk vanuit één punt (b.v. de nationale overheid) valt te sturen, is het wel te beïnvloeden. Er zal naast het gangbare financieel-economische beleidsinstrumentarium beleid moeten worden ontwikkeld dat zich meer richt op de leefbaarheid in de economische regio's.

Zo gesteld gaat het vooral om drie zaken. *In de eerste plaats* moet het zicht bestaan op de dominante ontwikkelingen in een regio. Hetgeen betekent dat er ook 'beleidsplatforms' moeten zijn waar dergelijke ontwikkelingen gesignaleerd en gecommuniceerd kunnen worden. Hieraan dient ook het democratisch bestuur op de een of andere wijze deel te nemen. *Ten tweede* zal bekeken moeten worden hoe de lokale vestigingsvoorwaarden zo goed mogelijk kunnen worden vastgesteld. *Ten derde* zal het moeten gaan om gerichte financiële ondersteuning en stimulering van bepaalde clusters van activiteiten en nieuwe initiatieven. Juist bij een cluster of een nader te vormen beleidsnetwerk worden bedrijven als het ware uitgenodigd mee te doen omdat uiteindelijk alle deelnemers er bij gebaat zullen zijn.

DE ROL VAN HET POLITIEKE BESTUUR EN EEN EIGENTIJDSE INVULLING VAN EEN *GROEN POLDERMODEL*

Hoewel de gemeentes in lokaal opzicht vaak het beste geïnformeerd zijn, betekent dit nog niet dat zij ook altijd de beste *beslissers* zijn. Het eerder genoemde regionale perspectief negeert de nationale grenzen, maar overstijgt tevens die van de lokale gemeenschappen. Waar landelijk te vaak is gedacht in termen van nationale kampioenen blijken nogal wat gemeentebesturen deze figuur te hebben overgenomen wanneer zij op zoek gaan naar de lokale kampioen ter meerdere eer en glorie van de eigen gemeente. Doordat zij veelal bereid zijn de regelgeving maximaal op te rekken leveren zij vaak onbewust een bijdrage aan de economische en infrastructurele wildgroei ten koste van de leefomgeving.

Een dergelijke redenering leidt haast vanzelf tot de conclusie dat de aanleg van bedrijventerreinen en de zorg voor de verdere vestigingsvoorwaarden een zaak is van *bovenplaatselijk* belang. Het zou logisch zijn deze verantwoordelijkheid bij het provinciaal bestuur te leggen. In de eerste plaats zal zij zich moeten opstellen als initiator en als coördinator van regionaal overleg waaraan de verschillende gemeentes en andere belangenpartijen deelnemen. De provincie draagt zorg voor de continuïteit in deze. In elk geval zal de aanwezigheid van voorzieningen centraal moeten staan. Deze zullen dan wel in verband moeten worden gebracht met de ecologische randvoorwaarden. Als de overheid de rol vervult die zij democratisch gezien zou moeten vervullen is zij als eerstverantwoordelijke goed op de hoogte van de wensen en behoeften van de gemeenschap. Indien in dit overleg ook de organisaties die opkomen voor het belang van een duurzame samenleving worden betrokken dan is dit een mogelijke invulling van wat men een groen poldermodel is gaan noemen.
Bij regionale en of lokale tegenstellingen die in dit model niet kunnen worden opgelost dient er een departementale verantwoordelijkheid te zijn. Deze behartigt de bovenlokale en bovenregionale belangen.

MEER PRAKTISCH: 'MILIEUGEBRUIKSRUIMTE' EN 'HERSCHAKERING'

Milieugebruiksruimte

In de regeringsnota "Milieu en Economie" is duurzame ontwikkeling gehanteerd als uitgangspunt. Kern hiervan is een zorgvuldig en duurzaam gebruik van milieuvoorraden. Het abstracte begrip milieugebruiksruimte gaat uit van de mogelijkheid een ruimte of gebied aan te geven waarbinnen het inzetten van milieuvoorraden mogelijk is.
Is het begrip *milieugebruiksruimte* hanteerbaar in de praktijk? Zijn schaarse milieuvoorraden zodanig te beschrijven dat uitwisseling van belangen plaats kan vinden?
Is het bijvoorbeeld mogelijk tot gebiedsgericht beleid te komen waarbij de belangengroepen hun belang bij het gebruik van (een deel van) de milieuvoorraden aangeven en uitonderhandelen?

Voorbeeld

De verhandeling van emissierechten in een milieugebruiksruimte kan een voorbeeld zijn van de wijze waarop binnen deze ruimte wordt onderhandeld tussen belanghebbenden.

Neem bijvoorbeeld de wens om een gebied op deze wijze te ontwikkelen. De gang van zaken kan als volgt verlopen:

1 de provinciale of gemeentelijke overheid stelt de gewenste leefkwaliteit naar wonen, werken, infrastructuur, natuur, milieu en ruimte op in de vorm van een ontwikkelingsplan als voorloper van een streekplan of bestemmingsplan. De relevante milieuvoorraden (zoals grond, water, lucht) worden naar schaarste aangegeven;
2 de schaarsten worden op kaart in beeld gebracht met de belangen die hier aanspraak op maken, zoals wonen, werken (landbouw, industrie, dienstverlening), recreatie, natuur enz;
3 de belangen worden door de belanghebbenden tegen elkaar afgewogen.
4 overblijvende knelpunten worden op politiek bestuurlijk niveau (Provinciale Staten, gemeenteraad) opgelost;
5 het resultaat wordt vastgelegd in een streekplan of bestemmingsplan.

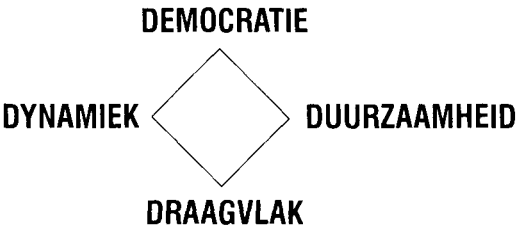
Als we in het licht van de hier voorgestelde aanpak de vier D's eens langslopen, dan kunnen we in zijn algemeenheid het volgende concluderen.

Duurzame ontwikkeling komt in eerste instantie tot uitdrukking in de voorwaarden die worden gesteld aan de gebiedsontwikkeling. Voorts is de hele aanpak erop gericht de milieuvoorraden ook in de praktijk 'schaars te maken'.
Door dit proces krijgen natuurgebieden een economische waarde toegevoegd.
De lokale *dynamiek* wordt waar mogelijk benut. De hogere overheid laat binnen goed geformuleerde randvoorwaarden en controle hierop de markt zijn werk doen.
Het *draagvlak* komt tot uitdrukking door het zo zorgvuldig mogelijk omgaan met de ontwikkelingsmogelijkheden van het gebied. Deze ontwikkelingen worden begrensd door de natuurlijke mogelijkheden en onmogelijkheden van het gebied.
De *democratische verantwoording* ten slotte zorgt ervoor dat op het niveau waar de bestuurlijke besluitvorming plaatsvindt de belanghebbenden aangeven op welke wijze met *hun* leefomgeving moet worden omgegaan. Lokale kennis en kunde kunnen worden ingezet om tot compromissen te komen.

Herschakering

Het probleem
De stad met zijn noodzaak te zoeken naar werkgelegenheid, woningbouw, verkeersafwikkeling, bedrijventerreinen, sport en dicht-bij-recreatie staat op termijn altijd sterk tegenover het omliggende land, waar de economische belangen minder duidelijk zijn aan te geven.
Elke groene ruimte om de steden heen staat onder druk. Uitbreiden is makkelijker en economisch aantrekkelijker dan inbreiden (de compacte stad); of vaststellen dat de groei er uit is.
Landelijk gebied (natuur, open ruimte) is in dit krachtenspel een zwakkere kracht. Hoe kunnen we nu deze "zwakke gebieden" beschermen? Hoe kunnen we welzijn, welvaart, leefbaarheid en ecologische waarden in samenhang beschermen? En hoe voorkomen wij het ontstaan van lokale onevenwichtigheden?

Oplossingsrichting
Een mogelijke oplossing is het vastleggen van de functie van het te beschermen landelijk gebied in een structuurplan, streekplan of bestemmingsplan met een eenduidige bestemming, bijvoorbeeld "natuurgebieden".
Getoetst aan de vier D's (democratische verantwoording, duurzaamheid, dynamiek en draagvlak) leidt dit tot goede oplossingen voor deze zwakke belangen. En als een bijzonder gebied nog in eigendom verworven wordt door een organisatie die het belang van dat gebied voor ogen heeft, dan is er zeker sprake van een zwak belang dat voor langere tijd zeer sterk is gemaakt. Dynamiek in economische zin is bij deze oplossing afwezig, maar dat is nu juist voor deze situaties de bedoeling.
Maar nu. Hoe om te gaan met gebieden waarbij de ecologische waarde minder makkelijk kan worden omgezet in een economische waarde omdat die gebieden niet behoren tot de ecologische hoofdstructuur, zoals: open ruimten, weidegebieden, akkerlandschappen, open wateren, vergezichten en stadslandschappen. Hoe kunnen deze in het economisch verkeer en in het krachtenspel van belangen een sterkere positie verwerven?
De oplossingen die de Wet Ruimtelijke Ordening biedt, worden met verve gehanteerd, maar kunnen niet altijd op termijn voldoende sterkte geven.
Er zijn ook andere mogelijkheden om de open ruimte economische waarde te geven. Het kan in de vorm van een regionale bestuursvorm op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. Een voorbeeld hiervan is het Knooppunt Arnhem-Nijmegen. Een andere weg is die van de vorming van zeer grote krachtige landelijke gemeenten, zoals bij de gemeentelijke herindeling plaatsvindt, bijvoorbeeld in Drenthe of Overijssel. In beide gevallen kan kracht ontwikkeld worden door belangen die in ruimtelijk opzicht zwak staan, te bundelen. Zo ontstaat de situatie dat in de afweging tussen economie en ruimte/milieu de laatstgenoemde voldoende gewicht in de schaal kan leggen.

Het '4D'-model

Getoetst aan de vier D's worden zo oplossingen ontwikkeld met een hoog regionaal democratisch gehalte, draagvlak en voldoende dynamiek. Voor duurzame ontwikkeling echter blijft extra aandacht nodig. Het is duidelijk dat vooral de provincies hierin een signalerende en coördinerende taak hebben.

NOG TWEE VITALE VOORBEELDEN

De broedkas voor bedrijven

Het starten van een bedrijf is geen eenvoudige zaak. Juist in die startperiode zijn de opbrengsten nog laag en de kosten hoog. Het is dan ook niet verwonderlijk dat zo'n vijftig procent van de bedrijfjes in de eerste vijf jaar ten onder gaat. Dat komt vooral door twee oorzaken; gebrek aan ervaring en informatie; en gebrek aan middelen.

Waar het dus om gaat, is de ervaring en de informatie te delen en mede daardoor de kosten laag te houden. Een methode hiertoe is het idee van de 'broedkas'. Dat houdt in dat startende bedrijfjes bij elkaar groepsgewijs worden gehuisvest. De (provinciale) overheid kan dan de vestigingskeuze begeleiden en zo nodig beïnvloeden door middel van de aanleg van de fysieke infrastructuur hiervoor. Door dit broedkasbeleid moet het ook mogelijk zijn investeerders te interesseren om kapitaal vrij te maken voor risicodragende investeringen.

Een dergelijke opzet zal de *dynamiek* bevorderen, omdat zij de innovatiekracht bevordert en minder tot kapitaal- en ideeënvernietiging leidt. Bovendien wordt aan de overheden de kans geboden mee te doen in de keuzebepaling rond een aantal zaken zoals: lokatiekeuze, *milieuzorg* en het delen van voorzieningen, zoals vervoer en kennisinfrastructuur. In *democratisch* opzicht kan de brug naar de burger beter geslagen worden, hetgeen ook het *draagvlak* positief zal beïnvloeden. In het licht van het laatste is het van

EUROPEES PARLEMENT

D66 ELDR

EUROPA BULLETIN

Middels het Europa Bulletin houdt de Eurofractie van D66 de leden op de hoogte van standpunten die namens D66 in het Europees Parlement worden ingenomen

---

EUROPEES PARLEMENT ONDER VUUR

Het Europees Parlement is eind mei onder vuur gekomen: verschillende kranten berichten over nieuwe gevallen van fraude en gesjoemel met medewerkers (familieleden in dienst als niet bestaande medewerker). Aanleiding daartoe was een lek van een rapport van de Europese Rekenkamer, het orgaan dat het financieel beheer van de middelen van de instellingen controleert.

Op dit moment is het Europees Parlement aan de beurt: tot nu toe is enkel een voorlopig rapport aan het EP gezonden, waarop zij dienen te reageren. Hierna wordt het definitieve verslag door de Rekenkamer vastgesteld. Vergezeld van de reactie van het EP wordt het rapport van de Rekenkamer vervolgens openbaar gemaakt. Dat neemt echter niet weg, dat een reactie van het Bureau van het EP opnieuw op zich heeft laten wachten, gezien het feit dat het voorlopige rapport al sinds 13 mei bij het Bureau liggen. En daarmee krijgen eenzijdige krantenberichten onevenredig veel aandacht zonder dat de werkelijke informatie openbaar is gemaakt.

Namens de D66-Eurofractie stelde Laurens Jan BRINKHORST tijdens een plenaire zitting deze trage reactie van het Bureau aan de kaak. Europarlementariërs kunnen zich niet weren tegen aantijgingen in de pers zolang zij geen kennis hebben van het rapport zelf. Volgens BRINKHORST zou het Bureau moeten inzien dat deze vlaag van negatieve publiciteit een antwoord urgent maakt.

Openbaarheid is in het belang van de Europarlementariërs, om de sensatiezucht van de pers tegen te gaan, maar vooral om de bestaande misstanden uit de weg te ruimen. Het EP heeft maatregelen genomen om excessen te doen verdwijnen: vanaf november vorig jaar wordt de reisvergoeding pas betaald na overlegging van bewijsstukken (treinkaartje/kilometerstand) en vanaf februari dit jaar verliezen Europarlementariers, die agwezig zijn bij de helft van de stemmingen, de helft van hun dagvergoeding. Zolang er echter geen besluit van de Raad is over een uniform mandaat voor Europarlementariërs dat gelijk loon voor gelijke prestatie garandeert, zal de verleiding om te frauderen blijven bestaan.

Op aandringen van het EP is de juridische basis voor een besluit over een statuut voor de leden in het Verdrag van Amsterdam eindelijk vastgelegd. Het EP bereidt hierover op het ogenblik een voorstel voor ter goedkeuring van de Raad. Wat het statuut van de parlementaire medewerkers betreft, heeft de Europese Commissie zojuist een wetsvoorstel ingediend.

Zo worden de contouren van het statuut van de Europarlementariërs geleidelijk duidelijk en meer in overeenstemming met hun rol als volksvertegenwoordiger. Het is te hopen dat deze boodschap het grote publiek op tijd voor de Europese verkiezingen zal bereiken, want verdere eenzijdige berichtgeving over het EP zal zeker ernstige gevolgen hebben voor de kiezersdeelname en daarmee voor de legitimiteit van dit parlement.

Voor meer informatie: Laurens Jan BRINKHORST

EENDUIDIGE REGELGEVING EUROPESE ELECTRONISCHE HANDEL

Het Europees Parlement heeft tijdens de plenaire zitting van mei de mogelijkheden voor elektronische handel (de handel in goederen en diensten via Internet) in Europa versterkt door het steunen van een voorstel van de Europese Commissie dat de basis legt voor een Europees rechtskader op dit terrein. Deze vorm van handel heeft de laatste jaren een spectaculaire groei door gemaakt, maar de regelgeving is achtergebleven. "Deze handel zal pas echt op gang komen als consumenten en bedrijven vertrouwen krijgen in de veiligheid van het medium Internet", aldus Johanna BOOGERD tijdens het debat. Het waarborgen van de veiligheid van geldtransacties en het beschermen van privé-gegevens zijn volgens haar absoluut nodig om deze vorm van handel te stimuleren. Eenduidige Europese regelgeving is de beste oplossing om dit te bereiken, omdat deze normen in alle lidstaten een hoge mate van bescherming zullen bieden zonder onderscheid in land.

Volgens BOOGERD moet ook de belasting op de elektronische handel eenduidig worden geregeld. De lidstaten moeten zich daarom onthouden van het treffen van maatregelen die op lange termijn uniforme Europese regelgeving in de weg staan. Het uiteenvallen van het belastingbeleid in Europa in verschillende beleidsvormen doet de Europese industrie geen goed in de concurrentiestrijd met de VS. Alleen wanneer Europa een uniform rechtsstelsel voor de elektronische handel weet te creëren, heeft Europa de mogelijkheid om als een volwaardige partner op internationaal niveau mee te onderhandelen, aldus BOOGERD.

Voor meer informatie: Johanna BOOGERD

ETHISCHE BEZWAREN TEGEN EUROPESE PATENTERINGSRICHTLIJN

Tijdens de plenaire sessie in mei heeft het Europees Parlement de richtlijn over patentering van biotechnologische uitvindingen ongewijzigd goedgekeurd. Met name de economische schade die zou ontstaan bij verder uitstel speelde hierbij een rol. Doeke EISMA was ook voor een snelle regeling van het Europese octrooieringsrecht, maar zag nog te veel ethische problemen om de richtlijn ongewijzigd goed te keuren.

Het laatste voorstel voor deze richtlijn was een grote verbetering vergeleken met vorige versies. Voor het grootste deel was de Commissie tegemoet gekomen aan de ethische bezwaren van EISMA en andere Europarlementariërs. De goedgekeurde regeling staat bijvoorbeeld geen octrooiering toe van vindingen waarbij mensen of delen daarvan worden gekloond. Ook is er een verwijzing naar het Biodiversiteitsverdrag opgenomen, waardoor er een basis is om ontwikkelingslanden te beschermen tegen zogenaamde 'biopiraterij', waarbij de Westerse industrie biodiversiteit in ontwikkelingslanden exploiteert zonder daarvoor te hoeven betalen.

EISMA vond echter dat het voorstel nog te weinig garanties bood voor een rechtvaardig gebruik van de mogelijkheden tot patentering. Zijn amendement, dat hij met de Liberale fractie indiende, verbood de octrooiering van dieren met een fysieke handicap. Daarnaast ondersteunde hij de amendementen die de regelingen van de ethische aspecten aanscherpten of ieder geval verduidelijkten. Tot zijn grote ongenoegen zijn al deze amendementen door het Parlement afgewezen. Het is nu aan de Raad om de richtlijn definitief goed te keuren.

Voor meer informatie: Doeke EISMA

VERKOOP WK-VOETBALKAARTJES NIET IN DE HAAK

Met 70 voetballiefhebbers van binnen en buiten het EP heeft Jan-Willem BERTENS het Franse organisatiecomité van de wereldkampioenschappen voetbal (CFO) voor het Europese Hof van Justitie gedaagd om het kaartverkoopsysteem aan de kaak te stellen. Het overgrote deel van de kaarten gaat namelijk naar Fransen, omdat men voor kaarten een adres in Frankrijk nodig heeft.

Tijdens de procesdag op 20 mei werd duidelijk, dat de Franse rechtbank niet van plan lijkt om Europees recht toe te passen. De CFO heeft de kaartverspreiding met 10 dagen vervroegd om de rechtbank voor een voldongen feit te plaatsen. Bovendien zal er pas op 5 juni, 5 dagen voor het begin van de WK, uitspraak worden gedaan. De CFO verdedigde zich tijdens het proces met de stelling, dat de verkoop aan buitenlanders veiligheidsrisico's met zich mee brengt. Deze discriminatoire uitspraken maken duidelijk, dat Europa in Frankrijk nog geen gemeengoed is. Dit moet veranderen, omdat Europees recht boven nationaal recht staat!

BERTENS beseft, dat voor de huidige WK de zaken niet meer recht getrokken kunnen worden. Hij hoopt echter wel, dat de Franse rechter op 5 juni vragen zal stellen aan het Europese Hof, opdat duidelijk wordt, dat ook organisatoren van sportevenementen moeten voldoen aan Europese regels. Kaarten moeten niet alleen voor het organiserend land, maar voor alle Europese burgers toegankelijk zijn.

Voor meer informatie: Jan-Willem BERTENS

BENOEMING DIRECTIE EUROPESE CENTRALE BANK

Bij het goedkeuren van de benoemingen van de leden van de directie van de Europese Centrale Bank (ECB) in mei heeft het Europees Parlement expliciet benadrukt dat de ambtstermijn van Wim DUISENBERG als president van de ECB acht jaar bedraagt. "Het Parlement is in staat geweest de kleinzieligheid van de Europese Raad op dit punt met grote meerderheid te overstemmen" aldus Johanna BOOGERD. Bij het goedkeuringsbesluit werd door het Parlement een door BOOGERD en andere leden van de ELDR ingediend amendement aangenomen, dat oproept om een vroegtijdige dan wel gelijktijdige opvolging van zowel DUISENBERG als de vice-president van de ECB (de Fransman NOYER) te vermijden. Door aannemen van het amendement geeft het Parlement een duidelijk politiek signaal af, dat de continuïteit in de leiding van de Centrale Bank gewaarborgd moet blijven. Bovendien beklemtoont het amendement dat het alleen aan DUISENBERG zelf is om te beslissen wanneer hij terugtreedt, en dat van buiten af niet getornd mag worden aan het mandaat van directieleden van de ECB.

BOOGERD gaf daarnaast aan, de gevolgde benoemingsprocedure voor de directie van de ECB hoogst onbevredigend te vinden. Volgens haar moet de procedure in de toekomst verbeterd worden, wil men het vertrouwen van het publiek in de euro versterken. "Het macabere politieke steekspel van de afgelopen weken roept om meer bevoegdheden van het Europees Parlement op dit terrein; de enig democratisch gekozen instelling van de Europese organen" aldus BOOGERD.

Voor meer informatie: Johanna BOOGERD

EISMA ZET ZICH IN VOOR GROENE BEGROTING

Doeke EISMA is voor het begrotingsjaar 1999 benoemd als rapporteur namens de Commissie milieu, consumenten en volksgezondheid. Naar aanleiding van de voorlopige ontwerp-begroting van de Europese Commissie heeft EISMA zijn belangrijkste prioriteiten verwoord.

Eisma beschouwt het ' vergroenen' van het budget als een van de belangrijkste prioriteiten voor de begroting van 1999. Dat betekent dat milieu-overwegingen in alle categorieën van de Europese begroting moeten worden geïntegreerd. Hij richt zich daarbij vooral op de grote uitgavenposten van de Europese Unie: de structuurfondsen en de uitgaven van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Verder wil EISMA met name aandacht schenken aan de samenwerkingsprogramma's met derde landen: het is voor hem van groot belang dat minstens 10% van het budget van deze samenwerkingsprogramma's wordt besteed aan het milieu.

EISMA is bovendien van mening dat ook de instellingen zelf milieuvriendelijker moeten worden: hij zal voorstellen doen om bijvoorbeeld het transport milieuvriendelijker te maken.

Voor meer informatie: Doeke EISMA

KERNPROEVEN LEGGEN KWETSBAARHEID INTERNATIONALE ORDE BLOOT

De kernproeven van India en Pakistan wijzen op de wens om daadwerkelijk kernraketten te ontwikkelen. Een conflict zoals in Kashmir krijgt hierdoor een uiterst explosieve lading.

Beide ontwikkelingslanden verspillen enorme bedragen aan defensie en kernwapenontwikkeling, terwijl de bevolkingen van 400 dollar per persoon per jaar moeten rondkomen! Tenslotte brengen deze daden het gehele nucleaire ontwapeningsproces tot stilstand. De vraag is welk land de volgende kernproef zal doen.

Deze landen moet nu duidelijk worden gemaakt, dat hun akties onaanvaardbaar zijn. Ze zouden zo snel mogelijk moeten toetreden tot internationale wapenbeheersingsverdragen.

Economische sancties lijken hier niet op zijn plaats: India en Pakistan zijn bereid "gras te eten" ten bate van de eigen verdediging. We moeten kijken naar de achterliggende factoren: enerzijds willen beide landen serieuzer genomen worden in de internationale politiek. Daaraan moet gehoor gegeven worden, zonder een bonus te geven voor de kernproeven. Als landen denken, dat een kernwapen hen meer macht en veiligheid biedt, dan zit er iets goed fout in de wereld.

Voor meer informatie: Jan-Willem BERTENS

COLOFON

Het Europa Bulletin wordt samengesteld door de Eurofractie D66. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de leden van het Europees Parlement:

Jan-Willem BERTENS: 0032.2284.5602
Medewerker: Leon PEIJNENBURG

Johanna BOOGERD: 0032.2284.5795
Medewerker: Martin VAN 'T ZET

Laurens Jan BRINKHORST: 0032.2284.5796
Medewerker: Catharina DE LANGE

Doeke EISMA: 0032.2284.5797
Medewerkers: Gerben ROEST/ Babette GRAEBER

Contactpersoon van de Eurofractie in Nederland:
Arthur van BUITENEN: 070-3182634

Persvoorlichter: Tessa MAAS: 06-5398.3759

belang dat een geslaagd beleid de werkgelegenheid gunstig zal beïnvloeden en de mogelijkheid biedt ook de secundaire voorwaarden beter te verzorgen.

Afstemming van de condities voor wonen, werken en recreëren

Bij stedenbouw en de aanleg van nieuwe woonwijken dienen de condities voor wonen, werken en recreëren veel meer op elkaar te worden afgestemd. Dan gaat het om de inrichting van de ruimte, de wijze van bouwen en om de aanleg van een informatie- en communicatie-infrastructuur. Doel is om bij voorbaat zo min mogelijk redenen te scheppen om de omgeving te moeten verlaten. Mede in combinatie met voorbeelden zoals hierboven gedaan zouden door de regionale en lokale overheden hier veel meer de economische, de culturele en de natuurlijke voorwaarden voor moeten worden geschapen dan tot nog toe het geval was. Hierbij zou ook geëxperimenteerd moeten kunnen worden als het gaat om beheer en om besteding. Een deel van de verantwoordelijkheid voor het beheer in een wijk zou aan de bewoners gegeven kunnen worden, met het geld erbij, bijvoorbeeld een percentage van de fiscale inkomsten van de gemeente.

Dit laatste is een manier waarop de band met de eigen omgeving versterkt zou kunnen worden. Voorts zouden de mogelijkheden tot directe lokale besluitvorming moeten worden vergroot. Dit bevordert zowel de *democratie* als het *draagvlak*. In het teken van dit laatste is het van direct belang dat werk- en zorgtaken veel beter kunnen worden gecombineerd, mede doordat men minder langs elkaar en meer met elkaar zal leven (herstel van buurtleven, maar dan in de moderne betekenis van het woord). De *dynamiek* wordt op zich al gestimuleerd doordat hiervoor nieuwe vormen van infrastructuur en dienstverlening zullen moeten worden ontwikkeld. Deze ontwikkeling behoort tot het grote project van de duurzame ontwikkeling, al was het alleen maar bij wijze van terugdringing van mobiliteit en de spreiding ervan over meer delen van de dag.

STAGEPLAATSEN EUROPEES PARLEMENT

Inhoudelijke contacten Tweede-Kamerfractie

De D66-delegatie in het Europees Parlement biedt ruimte voor een stageplaats ter ondersteuning van de inhoudelijke contacten met de Tweede-Kamerfractie van D66. Gevraagd wordt een relevante opleiding en goede communicatieve vaardigheden.

De stage duurt zes maanden en gaat in per 1 september a.s. Tijdens de stage ontvangt de stagiair een vergoeding. De standplaats is Den Haag, Tweede-Kamerfractie.

Voor vragen over deze stage kan contact worden opgenomen met Arthur van Buitenen, tel. 070 - 3182634. Schriftelijke reacties met curriculum vitae kunnen voor 31 juli a.s. worden gericht aan de D66 Delegatie Europees Parlement, t.a.v. Arthur van Buitenen, Postbus 20018, 2500 EA Den Haag. Reacties kunnen ook gemaild worden naar <a.van.buitenen@tk.parlement.nl>

Europees Regionaal Beleid

Doeke Eisma, lid van het Europees Parlement, vraagt per 1 september een stagiair op het gebied van het Europese Regionaal Beleid. De stageduur is minimaal zes maanden. De standplaats is Den Haag, met ongeveer een keer per maand een bezoek aan Brussel voor het bijwonen van de commissievergaderingen.

Voldoende kennis van het regionale beleid is gewenst, omdat een zelfstandige advisering over dit onderwerp wordt verwacht.

Voor nadere informatie: Gerben Roest, tel. 0032 2 284 7797

Sollicitaties naar: Doeke Eisma, Ruychrocklaan 36, 2597 EN Den Haag

Resolutie Vitale Economie

POLITIEKE STELLINGEN VITALE DUURZAME ECONOMIE

(Het amendeerbare gedeelte van het congresdocument)

Algemeen politiek

1 In het kader van een integraal milieubeleid dient al het overheidsbeleid te worden getoetst op de '4D'-relevantie (kijkend naar democratische verantwoording, duurzaamheid, draagvlak en dynamiek). Hoewel het 4D-model erop gericht is de milieuschade zo veel mogelijk te beperken, dient in het geval dat er toch sprake is van milieuschade een samenhangend stelsel van milieucompenserende maatregelen te worden ontwikkeld.

Energie en Energiegebruik

2a. De toepassing van biomassa-, zonne-, water- en windenergie moet op grote schaal worden bevorderd. Hiervoor dient een laag BTW-tarief op duurzaam opgewekte energie en een hoog BTW-tarief op milieu onvriendelijk opgewekte energie van toepassing te zijn.

2b. Er dient 500 miljoen gulden per jaar aangewend te worden voor fiscale stimulering van energiebesparing bij burgers en bedrijven. Hiermee moet o.a. de aanschaf van 'lichtcellen' bevorderd worden.

2c. Voor nieuwbouw zal een kwaliteits- en milieu-etiket ontwikkeld worden. Dit keurt de graad van duurzaamheid van nieuwbouw.

2d. Nauwkeurig zal moeten worden onderzocht hoe het meest effectief kan worden geïnvesteerd in nieuwe communicatiemiddelen en in de informatie-infrastructuur met als doel de (auto)mobiliteit te laten afnemen. Het moet zodoende weer mogelijk worden om op één plaats te wonen te werken en te recreren.

2e. Er dient werk gemaakt te worden van de 'vergroening' van het belastingstelsel van de 21e eeuw met als eerste stap de onmiddellijke uitbreiding van de energietaks voor alle energieverbruikers.

2f. Onderzocht moet worden of agrariërs als landschapsbeheerder kunnen worden aangesteld indien zij een wezenlijke bijdrage leveren aan de verbetering van het landschapsbeheer; waarbij ook een financiële vergoeding tot de mogelijkheden moet kunnen behoren.

Ruimtegebruik

3a. Bij grote (infrastructurele) projecten moet het leefomgevingsbeleid onlosmakelijk onderdeel uitmaken van de investeringsplannen en -kosten.

3b. Er dient jaarlijks een bedrag van 400 miljoen gulden te worden geïnvesteerd in natuurontwikkeling op basis van de aanbevelingen van het rapport "Veters Los" van de vijf grote natuurorganisaties in Nederland.

3c. Om wildgroei op bedrijventerreinen te voorkomen en bedrijven onderling beter op elkaar te laten aansluiten is een grondige herziening van de Ruimtelijke Ordeningswetgeving noodzakelijk. Het provinciebestuur moet de verantwoordelijkheid dragen bij het vaststellen van de structuurplannen bedrijventerreinen.

3d. De overheid moet specifiek beleid ten aanzien van startende bedrijven ontwikkelen in de lijn van het in deze notitie genoemde "broedkasbeleid".

3e. Een deel van de verantwoordelijkheid voor het beheer in een wijk moet aan de bewoners worden gegeven met daarbij de financiële middelen. De gemeente stelt hiervoor een percentage van zijn inkomsten beschikbaar.

3f. Onderzocht moet worden of in het licht van de bovenlokale en -regionale verantwoordelijkheden m.b.t. het economisch, het ruimtelijke ordenings- en het milieubeleid niet gekomen moet worden tot één ministerie dat hiervoor de verantwoordelijkheid draagt.

Adviesraad

UITSLAG VERKIEZINGEN

Bij de verkiezing van de Adviesraad was voor 50 leden en 50 plaatsvervangende leden een vacature. Voor deze 100 vacatures hebben zich 60 kandidaten gemeld. In totaal zijn er door de landelijke verkiezingscommissie 952 stembiljetten ontvangen. Na stemming van deze biljetten zijn de hieronder vermelde leden en plaatsvervangers gekozen (tussen () is het aantal beschikbare zetels per regio vermeld). Op 20 juni a.s. zal de nieuwe Adviesraad uit zijn midden een presidium kiezen.

Groningen (3)
Hacquebord, Louwrens
Stehouwer, Jan
Vries, de, Hanneke

plaatsvervangende leden
Ekelenburg, van, Cees
Wittenboer, van den, Joris

Friesland (3)
Gaag, van der, Loki
Jonge, de, Jacob
Koulman, Machteld

plaatsvervangende leden
geen

Drenthe (3)
Dubbelboer, Aad
Struik, Rien
Douwes, Douwe Jan

plaatsvervangende leden
geen

Overijssel (3)
Ahne, Marc-Jan
Stegeman, Jan Peter
Nijssen, Rene

plaatsvervangende leden
Stolp, Emiel

Gelderland (5)
Wijkmans-Yntema, Minke
Graaf, de, Leo
Traag, Jan
Maas, Erno
Maas, Wim

plaatsvervangende leden
Lubbers-van Kerkhof, Elly
Vos, Ben
Onderstal, Aly
Alphen, Harry
Schoutsen, Gerard

Utrecht (5)
Pijper, Henk
Vervoort-Verkade, Aafke
Jacobs, Emmy
Geveke, Kees
Barents, Addie

plaatsvervangend lid
Muller, Jeroen

Noord-Holland (8)
Hazebroek, Marjolein
Smit, Anke
Dinkgreve, Henk
Gieske-Mastenbroek, Rineke*
Piet, Johan
Magel, Otto

plaatsvervangende leden
geen

Zuid-Holland (8)
Lin, van, Don
Linthorst, Huub
Bos, Willem
Smit, Margreet
Verhagen, Ronald
Aris, Bernhard
Riemersma, Theo

plaatsvervangend lid
Stam-de Nooyer, Thera

Zeeland (2)
Donker, van den, Jaap
Groenenboom, Eelco

plaatsvervangende leden
geen

Noord-Brabant (5)
Reijnen-Kremers, Tanja
Pol, van der, Ine
Doorne, van, Frans
Woelderink, Ewoud
Ree, de, Jan

plaatsvervangend lid
Kaam, van, Piet

Limburg (3)
Wessels, Paul
Jongejan, Erik

plaatsvervangend lid
Pouls, Joop

Flevoland (2)
Krikke-Beers, Marian
Leber, Rob

plaatsvervangende leden
geen

(* Mevrouw Gieske-Mastenbroek is inmiddels verhuisd naar Overijssel)

KANDIDAATSTELLING EUROPESE VERKIEZINGEN EN EERSTE-KAMERVERKIEZINGEN 1999

De kandidaatstellingen voor de verkiezingen voor het Europees Parlement en de Eerste Kamer van 1999 zijn nog geopend tot **19 augustus, 12.00 uur.** Geïnteresseerden kunnen een kandidaatstellingsformulier aanvragen bij het Landelijk Secretariaat (070-356 6066).

Opleidingscentrum

TRAININGEN EN CURSUSSEN

EFFICIËNT WERKEN IN DE RAAD
5 of 19 september
Deze training is gericht op raadsleden die voor het eerst in de gemeenteraad gekozen zijn. Met de eerste maanden raadservaring als uitgangspunt wordt gewerkt aan de versterking en verbetering van de kwaliteiten die van belang zijn om als raadslid effectief en efficiënt te kunnen functioneren. De cursus is op 5 september in **Amsterdam** en op 19 september in **Eindhoven.**
Deelnamekosten zijn *f* 25,-.

SPEECH EN PRESENTATIE
29 augustus, 12 september, 3 oktober of 31 oktober
Communicatieve vaardigheden zijn onmisbaar voor het behalen van succes. Tijdens de training is intensief aandacht voor de belangrijkste onderdelen van een presentatie. Aan de hand van verschillende oefeningen komen zaken aan de orde als de voorbereiding van een speech, het

gebruik van hulpmiddelen, de vorm en inhoud van de presentatie, de spelregels tijdens de speech, plankenkoorts en een evaluatie. In een kleine groep deelnemers is veel ruimte en aandacht voor het individu. De training is op 29 augustus in **Den Haag**, op 12 september in **Amsterdam** en op 3 oktober in **Roermond**. Voor personen met al enige ervaring op dit gebied is er nu ook een cursus voor gevorderden op 31 oktober in **Nijmegen.** Deelnamekosten zijn *f* 45,- (inclusief lunch).

GEMEENTEFINANCIËN
12 september
Raadslid zijn en niets van gemeentefinanciën weten, dat is een ongewenste combinatie. Beginnende raadsleden krijgen tijdens deze training een beter inzicht in (het beïnvloeden van) de gemeentelijke geldstroom. Een moderne gemeente kan men beschouwen als een non-profit-bedrijf dat doelmatig en doeltreffend functioneert. De raad heeft verschillende instrumenten om dit bedrijf te sturen. Dat zijn: voor- en najaarsnota, (meerjaren-)begroting, kwartaalrapportages, jaarrekening en begrotingswijzigingen. Hoe gaat u hier als raadslid mee om? De training wordt in **Utrecht** gehouden op 12 september. Kosten *f* 45,- (inclusief lunch).

MAAK KENNIS MET D66
19 september
Een kennismakingsdag is gericht op nieuwe of ontwakende leden. Twee ervaren D66'ers schenken aandacht aan de belangrijkste ideeën en doelstellingen van D66.
Deelnemers krijgen alle gelegenheid tot het stellen van vragen en er wordt aangegeven hoe u actief kunt worden binnen de partij. De bijeenkomst is op 19 september in **Utrecht**. Deelnamekosten: *f* 20,-.

LEREN DEBATTEREN
5, 12 of 26 september
Politiek debat kan gevoerd worden in eigen politiek verband, de afdeling of fractie, of in politieke arena's zoals de raadszaal, een forum of de kroeg. Debatvaardigheden zijn essentieel om in discussies uw standpunten te kunnen onderbouwen en uzelf (en D66) te profileren. Te profileren op zo'n manier dat de toehoorders uw argumenten begrijpen en uw standpunt gaan steunen. Debatteren en presenteren hebben veel overeenkomsten met elkaar. Het verschil zit in de interactie tussen de sprekers. Dit maakt een debat tot een spannende gebeurtenis. Tijdens deze training op 12 september in **Den Haag** en op 26 september in **Amsterdam** is aandacht voor de voorbereiding en de opbouw van het debat, voor debattechniek en presentatievaardigheden. Deelnamekosten zijn *f* 45,- (inclusief lunch).

Op zaterdag 5 september is in **Nijmegen** een debat-training voor *gevorderden*. Deze training is bestemd voor diegenen die reeds eerder een training Speech en Presentatie òf een reguliere training Leren Debatteren volgden, hetzij beschikken over de nodige praktijkervaring in het voeren van het debat. Deze training vereist nadrukkelijk meer ervaring van de deelnemer. Deelnamekosten zijn *f* 45,- (inclusief lunch).

LEIDEN VAN EEN VERGADERING
19 september in Roermond
Binnen D66 heeft iedereen wel eens te maken met het leiding geven aan discussies en vergaderingen. Dat kan zijn tijdens bijvoorbeeld werkgroep- of commissievergaderingen, afdelings- of fractievergaderingen. De training is op 19 september in **Roermond.** Het doel is om de vergaderingen de moeite en tijd waard te laten zijn. De gespreksleider speelt daarbij een cruciale rol. Deze moet kunnen omgaan met vergadertechnische aspecten als: structuur aanbrengen en tijd beheersen, analyseren en samenvatten, de stemming goed houden en besluiten (laten) nemen. Tijdens enkele intensieve oefeningen krijgen de deelnemers hiermee te maken. Deelnamekosten *f* 45,- (inclusief lunch).

CONFLICTHANTERING
19 september of 7 november
Wie actief is in de politiek zal van tijd tot tijd geconfronteerd worden met 'lastige' mensen, bijvoorbeeld in vergaderingen, bijeenkomsten of tijdens een presentatie. Soms luistert men niet, probeert men u een hak te zetten of zelfs onderuit te halen.
Met deze training leert u enkele technieken om tijdens dergelijke confrontaties op de juiste wijze met de mensen om te gaan. Er wordt gewerkt met verschillende, op de praktijk gerichte oefeningen en er is een uitstekende instructievideo. De training is op 19 september in **Den Haag** en op 7 november in **Deventer**. Deelnamekosten zijn *f* 45,- (inclusief lunch).

THEMABIJEENKOMST GEZONDHEIDSZORG
26 september
Op zaterdagmiddag 26 september start het Opleidingscentrum met haar eerste themabijeenkomst uit een serie van drie. Het thema *Gezondheidszorg* staat daarbij als eerste op de agenda. Aan de hand van enkele inleidingen en debatten worden actuele en voor D66 politiek relevante thema's betreffende de gezondheidszorg belicht. Aan de orde komt onder meer de kwaliteit van de zorg en de positie van de cliënt. Tijdens deze bijeenkomst komen tevens de relevante onderhandelingsresultaten uit het nieuwe regeerakkoord aan bod.
Aan deze bijeenkomst wordt medewerking verleend door deskundigen uit het veld, leden van de SWB-werkgroep Volksgezondheid en de Eerste- en Tweede-Kamerfracties. Deze bijeenkomst vindt plaats te **Utrecht**, deelnamekosten zijn *f* 25,-.

De volgende themabijeenkomsten zijn op 24 oktober over *Onderwijs* en op 21 november over *Openbaar Bestuur*.

SYMPOSIUM VOOR AFDELINGSBESTUURDERS
10 oktober
Na de gemeenteraadsverkiezingen zijn ook veel nieuwe afdelingsbesturen gevormd. Op dit symposium in **Bodegraven** komen allerlei facetten van goed besturen aan de orde. Daarbij gaat het om de samenwerking met de fractie, de communicatie met de leden, de organisatie van activiteiten, en een effectieve rolopvatting van vooral de voorzitter, secretaris en penningmeester. Kosten: *f* 17,50.

BROCHURES

D66 EN DE PRAKTIJK VAN HET RAADSWERK
(GEHEEL HERZIENE VERSIE)
Prijs: *f* 17,50
"Al doende leert men" is de open deur waardoor tal van raadsleden het gemeentehuis binnenstappen. Het is zeker waar dat de praktijk de beste leerschool is; daar staat tegenover dat het beginnend raadslid zich goed kan voorbereiden. Deze publicatie biedt een globaal inzicht in wet- en regelgeving en geeft tegelijk aan hoe het raadslid daarmee kan omgaan. Verder informatie over interne en externe relaties, strategie, tactiek en financiën. Onmisbaar voor een ieder die zich kandideert.

VAARDIGHEDEN VOOR HET POLITIEKE VAK
Prijs: *f* 7,50
In deze brochure worden de belangrijkste vaardigheden beschreven voor het politieke vak. Over welke eigenschappen moet je als politicus beschikken, waar moet je goed in zijn en hoe kun je werken aan aspecten waarin je wat minder goed bent? Aandacht voor de volgende onderwerpen: spreken in het openbaar, debatteren, vergaderen, omgaan met conflicten of lastige mensen, en onderhandelen. In een bijbehorende profielschets van het raads- en statenlid wordt een en ander op een rij gezet. Het Opleidingscentrum sluit hierbij in zijn trainingsaanbod geheel aan.

GEMEENTE EN FINANCIËN
Prijs: *f* 10,-
Een praktische handleiding voor gemeenteraadsleden. Allereerst wordt ingegaan op geldstromen, inkomsten en uitgaven van de gemeente. Daarna volgt een beschrijving van de cyclus van financiële documenten en het 'financiële instrumentarium' (productbegroting, kengetallen). Naast de nodige feitenkennis vindt u in deze brochure vooral ideeën en concrete voorbeelden waarmee de lokale politicus instrumenten krijgt aangereikt.

LEIDRAAD VOOR DE AFDELING
Prijs: *f* 15,-
Brochure waarin voorschriften en regels uit Statuten en Huishoudelijk Reglement van D66 inzichtelijk worden gemaakt. Bevoegdheden, rollen en taken van voorzitter, penningmeester, secretaris, secretaris-politiek en van het 'gewone' bestuurslid worden beschreven. Daarnaast is aandacht voor de politieke taak van de afdeling en de verhouding tot de gemeenteraadsfractie.

(alle bovengenoemde prijzen zijn exclusief porto)

Wetenschappelijk bureau

De toekomst van Democraten 66 zal afhangen van de mate waarin zij erin slaagt een politieke denktank te worden.

INVESTEREN IN D66

Eind mei is van de hand van de voorzitter en de directeur van de SWB een speciale publicatie onder de titel 'Investeren in D66' verschenen. Wat men uiteindelijk ook van de uitslag van de verkiezingen mag vinden, vastgesteld moet worden dat het niet goed is gegaan met de partij. De electorale neergang dateert al van vóór 1995 en verwijst dus naar een dieper geworteld probleem in de partij. 'Investeren in D66' biedt nu een analyse van de problemen op inhoudelijk, organisatorisch en strategisch niveau. De tekst analyseert echter niet alleen de problemen, zij biedt ook oplossingsrichtingen en perspectieven voor de toekomst.

Wat is er mis gegaan?

D66 was in hoofdzaak verantwoordelijk voor de totstandkoming van Paars. Dat is alleen al van belang omdat met Paars de doorgang wordt verschaft naar de eenentwintigste eeuw. Geen geringe prestatie dus, maar zijn het niet tegelijk de Democraten geweest die hebben vergeten deze prille coalitie programmatisch verder uit te werken?

De inhoud ...

In D66 strijden twee kampen om de eer. Dat zijn ten eerste degenen die uit zijn op de vergroting van de mogelijkheden tot zelfbeschikking in de zin van consumentensoevereiniteit. Het is een praktisch motief dat zich weer laat verbinden met een begrip als marktvrijheid. Aan de andere kant zijn er de politieke en meer rechtsstatelijk bewogen democraten. Dat is een inhoudelijk perspectief dat zich op zijn beurt in verband laat brengen met begrippen als burgerschap en radicale democratisering. De stromingen en de mensen die erbij horen, functioneren nu los van elkaar en wat erger is, langs elkaar heen. Zij houden elkaar gevangen in een statisch evenwicht.
Om aan deze inhoudelijke impasse te kunnen ontsnappen, zullen we de thema's van democratie en zelfbeschikking weer met elkaar moeten verbinden.

De organisatie ...

In het licht van de problemen waarvoor alle politieke partijen staan zal opnieuw moeten worden nagedacht over de principes van organisatie. D66 heeft, in weerwil van alle schijn, te lang eenzijdig het accent gelegd op de huishoudelijke principes van verenigingsorganisatie. En natuurlijk moet elke verandering daarvan geschieden met de partijdemocratie als uitgangspunt. Maar veel sterker dan voorheen zullen inhoud, organisatie en strategie op elkaar moeten worden betrokken. In de partij moet het vooral gaan om het organiseren van de deelname aan de inhoudelijke

gedachtenontwikkeling. Hiertoe zullen nieuwe 'ruimtes' moeten worden geopend.

Tot zover de impressie van deze publicatie over de toekomst van D66. De gehele tekst van tien pagina's, waaraan onder meer nog een uitgebreide 'strategische' paragraaf is toegevoegd, is tegen betaling van de verzendkosten verkrijgbaar bij de SWB, tel. 070 - 356 60 41, fax 070 - 364 19 17, of email swb@d66.nl. De tekst staat ook op Internet. Reacties op de notitie zijn uiteraard welkom bij de SWB.

De SWB organiseert op 26 september a.s. een conferentie naar aanleiding van de notitie **Investeren in D66.** Noteert u die datum alvast in uw agenda en let op de aankondigingen in Idee en andere partij-organen.

IDEE

Idee is het politiek-wetenschappelijk tijdschrift van het wetenschappelijk bureau van D66.

Idee bevat interviews, analyses, commentaren en achtergrondartikelen over ontwikkelingen die relevant zijn voor de politiek. Idee verschijnt 6 x per jaar en een abonnement kost *f* 74,—; losse nummers van een lopende jaargang *f* 12,50.

Idee nummer 3, 1998
De kater van Paars
Verkiezingen '98

"Volgzaamheid en voorzichtigheid worden afgestraft in de politiek" - Bob van den Bos in Idee 3.

Inhoud:
- Themadeel: De kater van Paars, verkiezingen'98

- **Investeren in D66; De partij na 6 mei**
  door Gerard Schouw en Christiaan de Vries
  De voorzitter en de directeur van de Stichting Wetenschappelijk Bureau zien mogelijkheden om D66 als stabiele factor in de Nederlandse politiek te vestigen. Maar dan moet er wel wat veranderen in de manier waarop we omgaan met de inhoud en de organisatie.Dit artikel is een deel van de hierboven aangekondigde notitie "Investeren in D66, de partij na 6 mei".

- **D66 is en blijft de vierde stroming van Nederland**
  In gesprek met Tom Kok
  De partijvoorzitter gaat in op de betekenis van de verkiezingsuitslag voor D66, de heiligverklaring van Paars en het beleid voor de partij van de toekomst.

- **Duidelijkheid, moed en integriteit**
  Statements over deugden en ondeugden van een partij in verkiezingstijd
  Van Bob van den Bos, Sietske Inberg en Nadja Jungmann

En verder:

- **De historische betekenis van Paars** door Erwin Nypels
  Volgens Nypels is Paars meer dan een anti-beweging. Als deelnemer aan het Des Indes-beraad schetst hij de inhoudelijke achtergrond van Paars.

- **Voortmodderen of overdragen?**
  De rol van de Europese Unie bij crisisbeheersing
  door Marjanne de Kwaasteniet en Rob de Wijk
  Elke poging om tot een Gemeenschappelijk Buitenlands Beleid binnen de Europese Unie te komen lijkt gedoemd te mislukken. Moeten we dan maar genoegen nemen met een ad-hoc-instrument als een contactgroep? Een evaluatie.

- **Reorganisatie binnenlands bestuur: betrokkenheid versus bestuurskracht** door Willeke van Staalduinen
  De reorganisatie van het openbaar bestuur lijkt een onmogelijke taak door een veelheid van dilemma's. Toch zijn er ontsnappingswegen, zeker voor D66.

  En natuurlijk de vaste rubrieken Directieven, Van Lierop, Commentaar, Pen Pensee en Mijn Idee.

Voor de Verandering The Next Generation

Het project Voor de Verandering heeft geleid tot een bundel van ideeën, samengebracht in de map Partij in Beweging. In zijn congresrede gaf Tom Kok het startschot voor "Voor de verandering, The Next Generation".

Het hoofdbestuur roept u op om in een groep leden en niet leden van vrije samenstelling een discussie te voeren over wat u bezig houdt. Het onderwerp bepaalt u zelf. De vorm is vrij, het resultaat is echter niet vrijblijvend. Wij nodigen u uit het resultaat van de discussie neer te leggen in een manifest, en dat ter beschikking te stellen aan het hoofdbestuur. Alle manifesten zullen worden bijeengebracht in het Next Generation Dossier van Voor de Verandering. Een dossier waarin de koppeling komt te liggen van de tijdgeest met het gevoel van de D66-er. Ook de Adviesraad, de Toekomstkamer etc. roepen wij op hun bijdrage te leveren door het opstellen van manifesten.
Wij zullen met de regiobesturen een actie starten om het ontstaan van groepen te stimuleren.
We gaan voor 99 manifesten. Die moeten er zijn voor 1 oktober. Vanuit deze manifesten zal het hoofdbestuur samen met al onze parlementariërs, bouwen aan het democratische perspectief.

D66 is een ideeënpartij. Doe er weer eens wat extra's aan.

Bestelbon

LANDELIJK SECRETARIAAT

IK BESTEL:
O een materialenbestellijst
O flop met planningen EK EP AR PS
O herziene pagina 21/22 (wijz. art. 039) Huishoudelijk Reglement
O kandidaatstellingsformulier verkiezingen Eerste Kamer 1999
O kandidaatstellingsformulier verkiezingen Europees Parlement 1999
O planning EK verkiezingen 99 op papier
O planning EP verkiezingen 99 op papier
O planning PS verkiezingen 99 op papier
O proces-verbaal verkiezingen besturen en commissies congres 66

De papieren planningen en formulieren krijgt u (in enkelvoud) gratis, voor floppen met documenten moeten wij u *f* 5,- per stuk in rekening brengen.

O DIC-boekje
De nieuwste versie van het DIC-functionarissenadresboekje is te bestellen door *f* 10,- over te maken op hetzelfde gironummer o.v.v. DIC 4313.

O verkiezingsprogramma 1998 - 2002
Het verkiezingsprogramma wordt u toegezonden met een acceptgiro ter betaling van de kostprijs incl. verzendkosten: *f* 7,50.

O Statuten/Huishoudelijk Reglement
De per november 1997 geactualiseerde versie van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement van D66 kunt u bestellen door *f* 13,- (incl. porto) over te maken op giro 1477777 t.n.v. penningmeester D66, Den Haag, o.v.v. HHR 4311.

OPLEIDINGSCENTRUM

IK MELD ME AAN VOOR:

Efficiënt werken in de raad
O 5 september in Amsterdam
O 19 september in Eindhoven

Speech en Presentatie
O 29 augustus in Den Haag
O 12 september in Amsterdam
O 3 oktober in Roermond
O 31 oktober in Nijmegen (gevorderden)

O Gemeentefinanciën op 12 september in Utrecht

O Maak kennis met D66 op 19 september in Utrecht

Leren debatteren

O 5 september in Nijmegen (gevorderden)
O 12 september in Den Haag
O 26 september in Amsterdam

O Leiden van een vergadering op 19 september in Roermond

Conflicthantering
O 19 september in Den Haag
O 7 november in Deventer

O Themabijeenkomst gezondheidszorg op 26 september in Utrecht

O Symposium voor afdelingsbestuurders op 10 oktober in Bodegraven

Circa tien dagen voor aanvang van de cursus krijgt u het cursusmateriaal thuisgestuurd. Zodra u het materiaal ontvangen heeft, bent u definitief ingeschreven en bent u verplicht de cursuskosten met de bijgevoegde acceptgiro te voldoen.

IK BESTEL:

O D66 en de praktijk van het raadswerk. Prijs: *f* 17,50
O Vaardigheden voor het politieke vak. Prijs: *f* 7,50
O Gemeente en financiën. Prijs: *f* 10,-
O Leidraad voor de afdeling. Prijs: *f* 15,-

WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Uitgaven nieuwe stijl

SWB-boeken
O Technologie in politiek perspectief, 1996, *f* 25,-

Cahier nieuwe stijl
O De stad als culturele werkplaats, kunstenpublicatie, 1996, *f* 15,-
O Van ideologie tot politieke verantwoordelijkheid, 1997, *f* 15,-
O Naar een vitale economie, 1997, *f* 15,-

Uitgaven oude stijl

Brochures
O De veranderende rol van de politieke partijen, 1991, *f* 15,-
O Duurzame ontwikkeling, 1992, *f* 19,50
O Referenda en Politiek, 1993, *f* 19,50
O De ruimte waarin wij leven, Jan Glastra van Loon, 1994, *f* 19,50
O Bestuurlijke Dilemma's, 1994, *f* 19,50

Cahiers
O Relatie en Huwelijk, 1991, *f* 8,-
O Denken over democratie, van forum naar partnerschap, 1993, *f* 10,-
O In Goede Banen, een analyse van het verschijnsel

migratie, 1993, *f* 10,-
- O Ingrijpen in menselijk leven, 1994, *f* 12,50
- O Denkend over een nieuw stelsel van gezondheidszorg, 1994, *f* 10,-
- O De waarde van de democratie, 1994, *f* 2,50
- O Nieuwe prioriteiten in het buitenlands beleid, 1995, *f* 12,50
- O Op weg naar een pluriforme gezondheidszorg, 1995, *f* 10,-
- O De mythe van de ruimte, Een politiek-culturele benadering van de ruimte, 1996, *f* 10,-

Nota's
- O Op zoek naar publiek, medianota, 1993, *f* 5,-
- O Inzet voor vrede, 1994, *f* 12,50
- O De PBO, Bestuurlijke vernieuwing in de agrarische sector, 1995, *f* 5,-
- O De waarde van de democratie, 1994, *f* 2,50
- O In de basis voorzien, 1996, *f* 12,50
- O Inburgering en integratie in Nederland, 1996, *f* 7,50

Speciale uitgaven
- O De open samenleving en haar vrienden, 13 auteurs over politiek en bestuur, red. Kees Schuyt en Christiaan de Vries, Boom, Amsterdam 1995, *f* 29,50

- O Mensenrechten in de politiek: fundament of bijzaak, uitgave Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie (BMP), 1998, *f* 25,-

- O Investeren in D66, de partij na 6 mei, Gerard Schouw en Christiaan de Vries, 1998

Het tijdschrift *Idee*

Idee verschijnt 6 x per jaar en telt ca. 30 pagina's per nummer. Een jaarabonnement kost *f* 74,-. Studenten krijgen na het opsturen van een kopie van hun studentenkaart *f* 40,- gerestitueerd. Een los nummer kost *f* 12,50; oude jaargangen *f* 10,-.

- O Ik neem een abonnement
- O Ik wil een los nummer

Dhr./ mevr. .....

Straat .....

Postcode Plaats .....

Telefoon .....

Lidnummer .....

Functie in D66 .....

Deze bon opsturen naar: D66, Postbus 660, 2501 CR Den Haag.
U kunt ook telefonisch (070 - 356 60 66), per fax (070 - 364 19 17) of per e-mail (lsd66@d66.nl) bestellen.

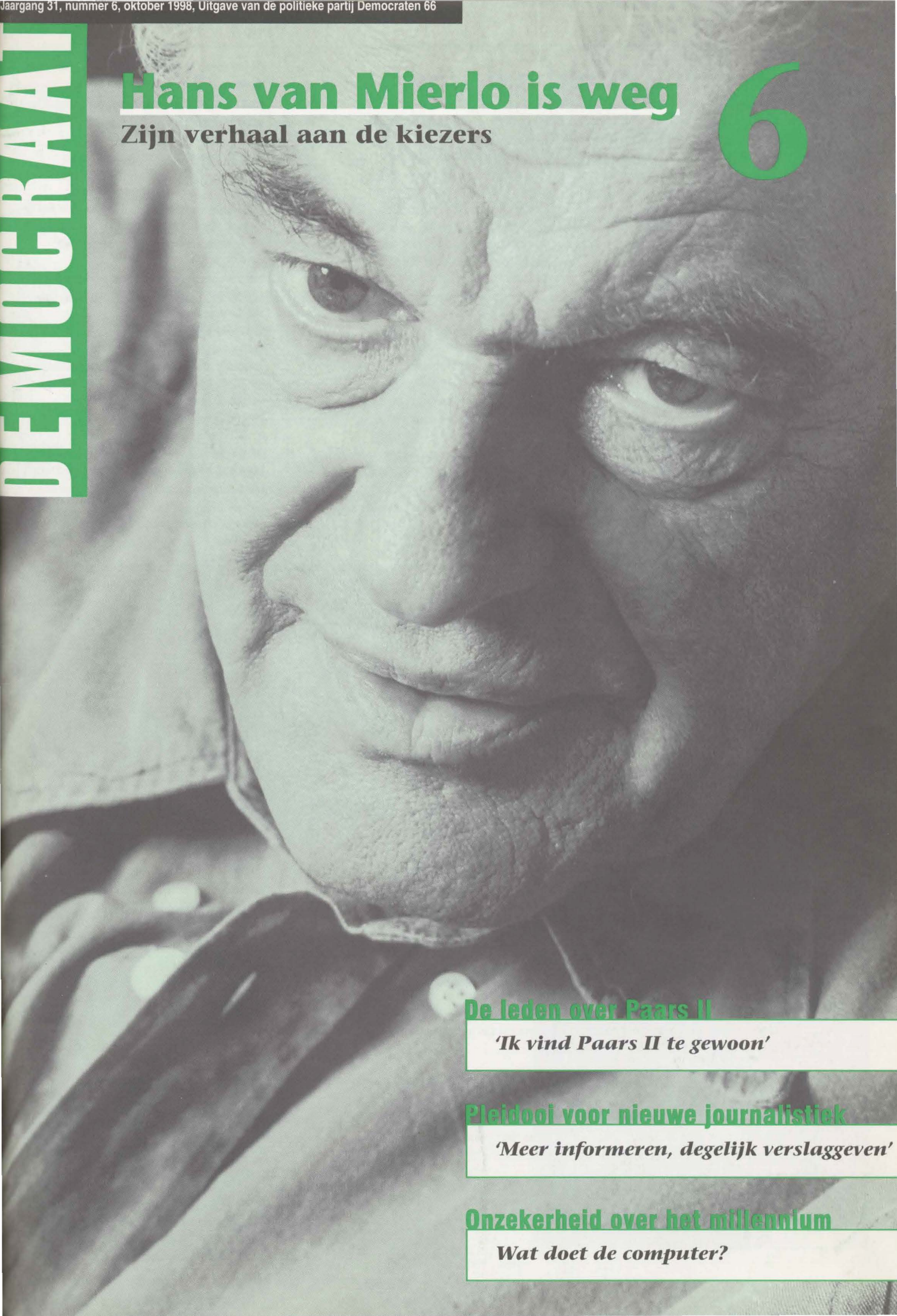
Jaargang 31, nummer 6, oktober 1998, Uitgave van de politieke partij Democraten 66

DEMOCRAAT

Hans van Mierlo is weg

Zijn verhaal aan de kiezers

6

De leden over Paars II

'Ik vind Paars II te gewoon'

Pleidooi voor nieuwe journalistiek

'Meer informeren, degelijk verslaggeven'

Onzekerheid over het millennium

Wat doet de computer?

Zomerleed

Ik heb geen idee of u er ook last van heeft, maar in de zomer schuift bij mij de politiek achter de horizon. Vanaf einde juni wordt de agenda leger en leger en verdwijnt dus tegelijkertijd de politiek steeds meer buiten beeld. Dat geeft rust in het hoofd en tegelijkertijd ook de ruimte om wat dieper over de echt belangrijke dingen van het leven te filosoferen. Lekker warme agendaloze zomeravonden lenen zich daar het beste voor. Met vrienden op een zwoel zomerterras, een koel glas Elzasser Pinot Blanc onder handbereik en de wereld ziet er ineens anders uit en laat zich bovendien stukken eenvoudiger verbeteren.

Maar deze zomer werd een flinke tegenvaller. Ik ben nauwelijks aan die weldaad toegekomen. Dat lag natuurlijk vooral aan het weer. Hopeloos, dat terras heb ik eigenlijk alleen maar vanachter glas gezien. In huis smaakt de Pinot natuurlijk ook wel, maar het is toch niet hetzelfde, als u begrijpt wat ik bedoel. Bovendien was het dit jaar niet zo makkelijk om aan de politiek te ontsnappen. Elke dag weer die kabinetsformatie. Wat een gedoe om van geen nieuws toch weer nieuws te maken. Zo slaagden de onvermijdelijke deskundigen er zelfs in de diepere achtergrond van een staande in plaats van een zittende persconferentie bloot te leggen. Ik heb heel wat politiek uithoudingsvermogen, maar zelfs voor mij houdt het een keer op. Het zal best, werd mijn motto. Ze bekijken het maar, als ze eruit zijn hoor ik het wel. Intussen is het allemaal gelukt en zijn we er ook al in geslaagd onszelf ervan te overtuigen dat we er zowel inhoudelijk als personeel heel fraai vanaf zijn gekomen.

Dat zal best, maar waarom hoor ik nou niemand over de manier waarop? Onze partij is opgericht voor een radicale democratisering van de samenleving en het politieke bestel. Wij vonden en vinden hopelijk nog steeds dat iedereen invloed moet kunnen hebben op de maatschappelijke en politieke besluitvorming. D66 bestaat nog, omdat wat we bij de oprichting wilden nog lang niet voor elkaar is. Nog steeds zien we overal machtsongelijkheid, in het onderwijs, op het werk, in de sociale zekerheid, in de gezondheidszorg. Wij roepen al dertig jaar dat er duidelijke spelregels komen om macht aan banden te leggen en macht maat te laten houden. Degenen die macht 'mogen' uitoefenen moeten informatie halen bij de meest betrokkenen, bij de burgers dus. Ze moeten zorgen voor tijdige en kloppende informatie naar alle burgers toe. En ze horen vooral verantwoording af te leggen over hun besluiten. Wij willen geen partijen-democratie, maar een kiezers-democratie. Radicale democratisering dus, omdat deze niet alleen betrekking heeft op alle maatschappelijke organisaties en verhoudingen, maar ook op politiek en overheid.

Vergelijk dat nu maar eens met de manier waarop het met onze volledige medewerking in de kabinetsformatie is gegaan. Dan springen je als rechtgeaarde D66'er toch spontaan de tranen in de ogen. Ik snap best dat je in je eentje antieke procedures niet kunt veranderen, zeker als je blij mag zijn dat je mee mag doen. Maar dat onderweg of na afloop niemand van ons het lef heeft gehad om publiekelijk te zeggen, dat al dat kleinkringetjesgedoe niet meer van deze tijd is, en zeker niet bij ons past, ervaar ik als beschamend. Waar blijft onze geloofwaardigheid als we dit gewoon vinden en verder overal de radicale democratisering preken?

Enfin, dat hele gedoe heeft me wel mijn zomersabattical gekost. Heel vervelend, want nu heb ik ook mijn normale nazomerse positieve kijk op de wereld niet gekregen. Andere jaren lukte het me om die zeker twee weken vast te houden. Nu heb ik hem niet eens. Over zomerleed gesproken.

Henk van der Linden

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten 66 en verschijnt tien keer per jaar. Een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave.

Deze raad wordt gevormd door:
Atilla Arda, Moncef Beekhof, Peter van den Besselaar, Arthur van Buitenen, Sebastian Dingemans, Fred Herrebout, Udo Kock, Eric van de Lisdonk, Mariëtte van Soesbergen, Han Weber, Pierre Wimmers (voorzitter), Arjen de Wolff

Met dank aan: Robert van Lente, Henk van der Linden, Ien Peijnenburg, Allan Varkevisser, Dirk van der Woude
Eindredactie: Marieke Keur
Vormgeving: Anker x Strijbos, Utrecht
Fotografie: Dennis Sies, behalve de portrettenserie van de ministers en de staatssecretarissen op blz. 4 t/m 8, en tenzij anders vermeld.
Druk: Brouwer Utrecht BV

Democraat nr. 7 verschijnt op 11 november (kopijsluiting is al geweest; Democraat nr. 8 verschijnt op 16 december (kopijsluiting is op 11 november)

Landelijk Secretariaat D66
Postadres:
Postbus 660
2501 CR Den Haag
Bezoekadres:
Noordwal 10, Den Haag
Tel.: 070 - 3566066
Fax: 070 - 3641917
E-mail: lsd66@d66.nl
Internet home-page: www.d66.nl
Bereikbaar vanaf Den Haag CS met tram 3, richting Loosduinen, halte Noordwal.

Visueel gehandicapten kunnen de Democraat ontvangen via de Nederlandse Luister en Braille Bibliotheek (070 - 3211211).

De Democraat wordt gedrukt op chloorvrij gebleekt papier. Hij wordt verstuurd in een uit polyethyleen vervaardigde verpakking die onschadelijk is in de vuilverbranding. Deze heeft verder geen schadelijke invloed op de kwaliteit van het grondwater en is uitstekend te recyclen.

Telefoonnummer opengesteld voor de komende campagnes

Het is weer zo ver: de partij gaat weer campagne voeren, deze keer voor de Provinciale Staten, Eerste Kamer en het Europees Parlement. Voor vragen en opmerkingen is een speciaal telefoonnummer opengesteld: 070 - 3566099. Wilt u iets kwijt, aarzel dan niet te bellen, de partijmedewerkers zullen dan proberen u zo goed mogelijk te woord te staan.

Inhoud

In het katern vindt u informatie over Congres 67 en 68, over het Opleidingscentrum, de Stichting Wetenschappelijk Bureau, de Eurofractie en het IDI.

4/9 **Minispecial: De nieuwe ploeg**

Het Paars II van D66

"Ik vind wel dat die formatie ontzettend lang geduurd heeft hoor. Dat gemiezemous, dat getouwtrek. Dat kan toch veel sneller, denk ik dan bij mezelf." Dit was het commentaar van een van de leden van D66 over de formatie. En hij was niet de enige die er zo over dacht. Maar afgezien daarvan toonde men zich toch wel tevreden over het onderhandelingsresultaat van Thom de Graaf. De Democraat ging een rondje telefoneren op de Veluwe en vroeg de nieuwe D66-bewindslieden zich kort te presenteren.

En verder:

12/13 *Hans van Mierlo stapt op: reacties van vrienden en bekenden*

14/15 *Hoe arm is D66: zorgen van een penningmeester*

17 *Eens maar nooit weer: de Victory Boogie Woogie van Mondriaan schrijft weer geschiedenis*

18 *Signalement: pleidooi voor een nieuwe journalistiek*

19 *Partijagenda en aankondigingen*

20 *Column en Een voorzitter*

10/11 **Interview Hans van Mierlo**

"De toekomst van D66 is heel eenvoudig"

Het liefst had hij zich op zijn laatste rit in auto-met-chauffeur naar Schiphol laten rijden om daar ter plekke te verzinnen welke bestemming hij zou kiezen ("iets warms") om dan vervolgens drie maanden weg te blijven. Maar het liep allemaal anders.
Hans van Mierlo was groot nieuws in de komkommertijd toen hij zijn vertrek uit de politiek aankondigde. Daarna werd het stil, het was immers zomer, vakantie, reces. Toch bleef de vraag ons achtervolgen: wat zat er achter deze verrassende beslissing? De Democraat toog naar een Amsterdamse gracht om erachter te komen.

15/16 **Pas op, het millennium komt eraan**

"Mijn hoofd is er te klein voor"

De computer in het jaar 2000 - waren we er maar nooit aan begonnen? Er komt steeds meer publiciteit over: het vraagstuk hoe de computer gaat reageren op het jaar 2000. Zowel dit probleem als de mogelijke risico's zijn zo groot en complex, dat dit alles eigenlijk buiten de reikwijdte van ons denken valt. Een inleiding in wat de lastigste vraag uit onze moderne geschiedenis lijkt.

Foto: Marcel Mimee

Ze hebben er zin in
Nieuwe ronde, nieuwe kansen

Het duurde lang, de formatie van Paars-II. En toen de nieuwe ploeg - Paars-II - zich eindelijk presenteerde op het bordes bij de koningin, waren de verwachtingen hooggespannen. Tussen de ouwe rotten veel nieuwe gezichten, niet in het minst onder de D66-bewindslieden. De Democraat vroeg alle D66-bewindslieden zich kort voor te stellen.

Els Borst

'Paars II succesvol'

De afgelopen maanden waren voor mij persoonlijk heel boeiend. Na de verkiezingen nam mijn politieke loopbaan in korte tijd een hoge vlucht: lid van de Tweede Kamer, onderhandelaar namens de D66-fractie in de informatiefase-De Vries, informateur. Maar het was niet alleen boeiend. Iedere functie betekende weer een andere verantwoordelijkheid, en daarvan was ik me steeds zeer bewust.

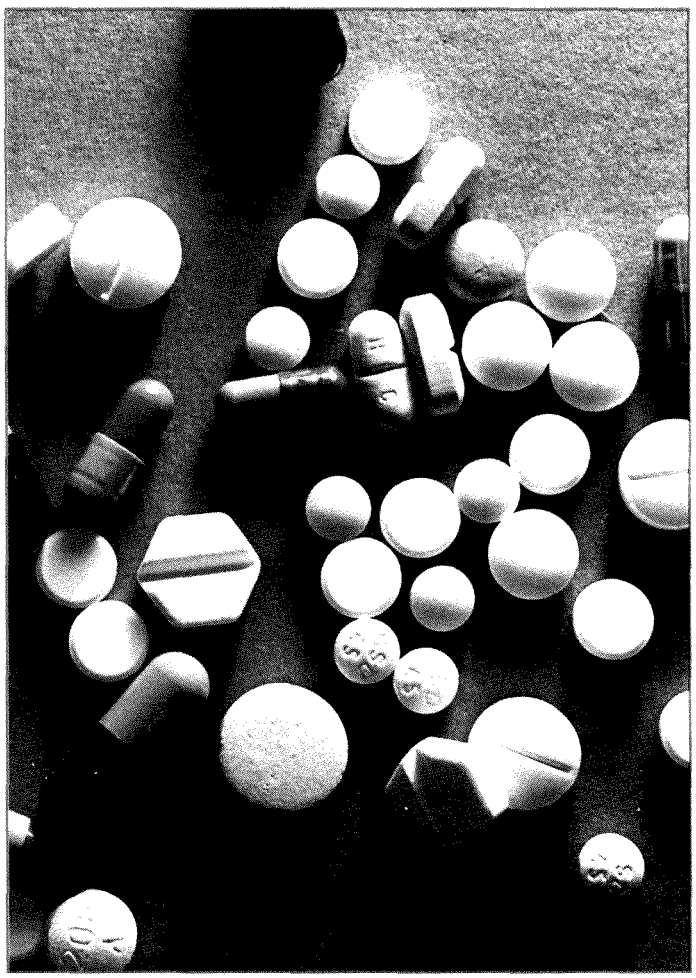

Foto: Marcel Minnée

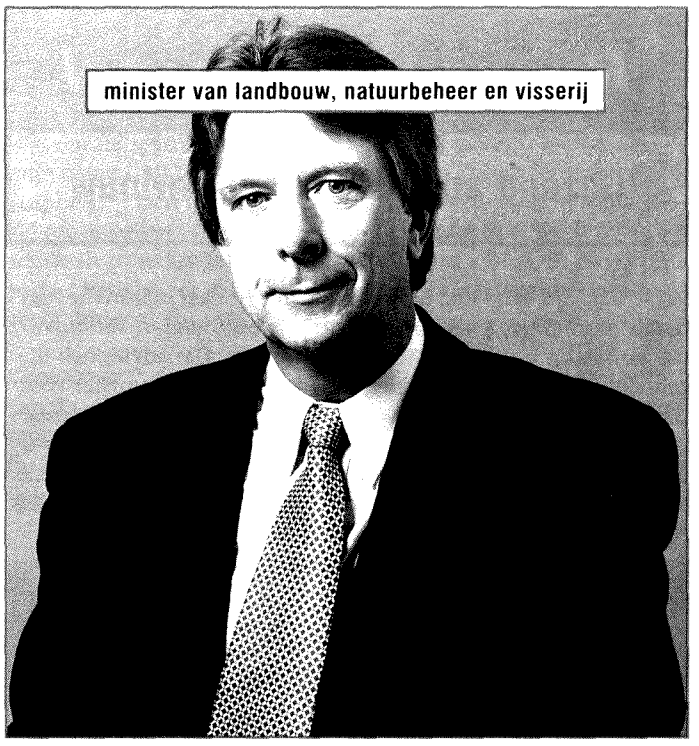

Gezien de verkiezingsuitslag was het voor D66 niet vanzelfsprekend om deel te nemen aan de formatie van een nieuw kabinet. De politieke wil van PvdA en VVD om een kabinet te vormen met drie gelijkwaardige partners gaf uiteindelijk de doorslag om mee te gaan doen. Daarbij waren voor D66 een aantal zaken 'van eminent belang'; een begin maken met de democratische legitimatie van de gekozen burgemeester, extra geld voor de gezondheidszorg, verbreding van het ziekenfonds met zelfstandigen, overname van het D66-initiatiefvoorstel voor een goede euthanasieregeling en extra investeringen in de kwaliteit van ons onderwijs en onze leefomgeving. Zeker ook dankzij de vasthoudendheid van Thom de Graaf tijdens de onderhandelingen liggen deze punten nu vast in het regeerakkoord. Het biedt ons voldoende garantie het D66-beleid uit te kunnen voeren.

Ik ben dan ook met overtuiging opnieuw minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport geworden.
En als vice-premier reken ik het in de eerste plaats tot mijn taak samen met de minister-president en mijn collega vice-premier het tweede paarse kabinet tot een succesvol kabinet te maken. ◆

Hajo Apotheker

'Weinig bedenktijd nodig'

Mijn jeugd en studietijd heb ik doorgebracht in Groningen, het land van Ede Staal; hij weet het gevoel van vele Groningers te verwoorden in zijn prachtige liederen. Ik heb sociologie gestudeerd in Groningen, onderzoek gedaan op het gebied van ruimtelijke ordening en een aantal jaren als adviseur bij de VNG in Den Haag gewerkt. Geboren in Loppersum, een dorp ten oosten van Groningen-stad, als zoon van een groothandelaar in tuinbouwproducten. Ik ben dus opgegroeid tussen alles wat toen, maar ook nu anno 1998 met landbouw te maken heeft. Daar heb ik later als burgemeester van de agrarische gemeente Muntendam en van Veendam, waar veel agro-industrie is gevestigd, veel profijt van gehad.

De overstap naar Friesland, waar ik in 1993 burgemeester van Leeuwarden werd was niet zo groot. Leeuwarden is het landbouwcentrum van het noorden en heeft de potentie en de dynamiek om daarin verder te groeien. Ik heb gewerkt aan een agrodienstencentrum (FEC) in Leeuwarden.

Ik had de intentie om acht jaar in Leeuwarden te blijven, maar het werden er uiteindelijk vijf. Sinds augustus verblijf ik gedurende de werkweek in Den Haag. Wie had dat een half jaar geleden kunnen bedenken!

De ontwikkelingen na de verkiezingen met de kabinetsformatie gaven me het idee dat Paars II de uitdaging aan moest gaan. Op het moment dat ik gevraagd werd op Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, een ruimtelijk economisch departement, had ik niet veel bedenktijd nodig om 'ja' te zeggen. ◆

Foto: Marcel Mooij

'Er zat wat meer lef in Paars I' en 'Thom de Graaf redt het wel'

Onwennigheid: dat is wat Eric van de Lisdonk en Marieke Keur overwegend registreerden toen ze een aantal leden vroegen naar hun gevoelens over de nieuwe ploeg - zowel Paars-II als de nieuwe D66-bewindslieden. Veel leden schorten hun mening nog even op en kijken wat er komen gaat. Velen zijn de gezichten van Paars-I nog niet vergeten. Ondanks een zekere terughoudendheid bij het beantwoorden van de vragen vielen er links en rechts wel een aantal aardige uitspraken te noteren.

Wat vindt u van de nieuwe ploeg?

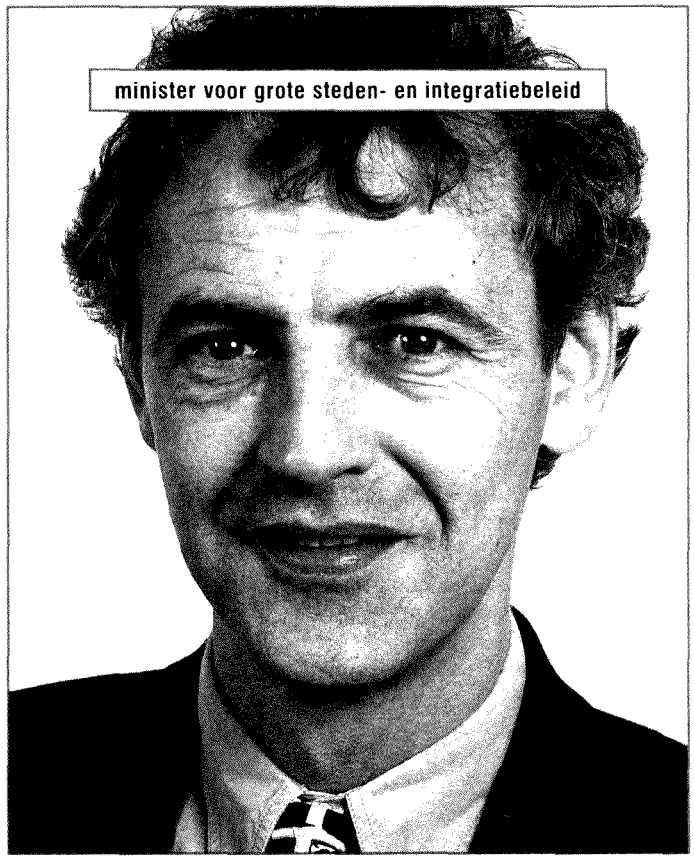
Van Landbouw en het grotestedenbeleid verwacht ik veel. Het zijn beleidsterreinen waar milieu en democratische vernieuwing een belangrijke rol kunnen spelen. En dat zijn toch de punten waar wij ons kunnen onderscheiden. (dhr. Van Beek, Amersfoort)

Best een mooi onderhandelingsresultaat. Ik vind het vooral fijn dat het grotestedenbeleid bij ons terecht is gekomen. Als stedebouwkundige in Amsterdam zie ik dagelijks hoe belangrijk het is om daaraan te werken. (dhr. De Nooyer, Hoofddorp)

De smaakmakers ontbreken. Geen Van Mierlo meer, geen Wijers. Die had voor mij uitstraling. En ik had respect voor Sorgdrager. Ik weet niet of ik het zo lang had volgehouden op Justitie met al die toestanden daar [...] Ik heb nog niet zo'n mening over die nieuwe mensen. Wie houdt zijn rug recht als

Roger van Boxtel

'Gezond advies van Jan Terlouw'

Sinds 1977 lid van D66; ooit solliciteerde ik naar de functie van fractievoorlichter, kwam bij de laatste twee, toen Jan Terlouw me aanraadde eerst mijn studie af te ronden. Dat advies heb ik - gelukkig - ter harte genomen; sinds 3 augustus jl. minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid. Zo komt alles toch nog goed. In de formatie heeft Thom de Graaf hard gevochten voor een derde ministerspost voor D66 op een beleidsterrein waarop de partij zich kan profileren. Het grotestedenbeleid is het waard dat er een aparte ministerspost voor is gecreëerd. De Nederlandse economie floreert, maar in de probleemwijken van de grote steden is hiervan nog te weinig te merken. Deze wijken en hun inwoners dreigen in een isolement te raken. Ze profiteren niet of te weinig van de banengroei, de scholingsgraad blijft achter, de sociale samenwerking verdwijnt en bovenmatige criminaliteit ligt voortdurend op de loer. Ik wil werken aan 'de complete stad', zonder fysieke, economische en sociale 'gaten'.
Verder blijft de afstand tussen allochtonen en beleidsmakers te groot. Ook daar ga ik iets aan doen.
In mijn portefeuille zit verder het overheidsinformatiebeleid (met onder andere de millenniumproblematiek). Ook dit is een typisch bij D66 behorend onderwerp: toekomstgericht, burger- en service-gericht.

Foto: Marcel Minnee

Ik zie het wel zitten, ik ga met het volste vertrouwen aan deze klus beginnen! ◆

die economische dip komt. Er zat wat meer lef in Paars I. *(dhr. Yntema, Wijhe)*

Ik had liever EZ gehad dan Landbouw. Wij zijn geen boerenpartij. Zo hebben we wel wat te verliezen en niet veel te winnen. Een zware post moet je hebben, uit de zeshoek; daar leg je eer mee in. *(dhr. Zijderveld, Utrecht)*

Tja, ik vind het wat krap. De vraag is: zijn het wel de meest relevante departementen in de komende jaren? Zorg springt er natuurlijk uit.
[...] Ik vind Paars II over het geheel te gewoon, te weinig sprankelend. Er is gemikt op bekende, zware figuren met een paar weinig aansprekende nieuwelingen. Ik mis die onbekende nieuweling die toch wel vertrouwen heeft. *(dhr. Kieft, Zwaag)*

De Graaf versus Melkert en Dijkstal. Hoe schat u zijn kansen in?

Dijkstal en Melkert zijn natuurlijk door de wol geverfd; Thom lijkt me minder ervaren. Ik hoop maar dat hij niet al te jongehonderig gaat doen.

Wat bedoelt u daarmee? Nou, dat hij onvoorzichtig wordt in het debat, uit gebrek aan routine, dat hij ergens intuint. Een beetje zoals Winnie Sorgdrager is overkomen: ik vond het ongelooflijk leuk dat ze op Justitie zat, maar het ging niet echt goed, handig, terwijl ze erg haar best deed. *(dhr. De Nooyer, Hoofddorp)*

Ik ben een grote fan van Melkert, een stalinistische dromer, hoewel weinig geplaagd door humor. Dijkstal heeft wel veel humor, maar of hij inhoudelijk nou zo sterk is? Thom de Graaf is een slimme jongen en kan goed debatteren. *(dhr. Zijderveld, Utrecht)*

Thom heeft een goede uitstraling: fris, jong, maakt bekwame indruk. Melkert vind ik wat zurig, goedkoop. Hij gaat op de man spelen als-ie niet meer op inhoud kan winnen. En Dijkstal zal het nog moeilijk krijgen om Bolkestein te doen vergeten. *(dhr. Yntema, Wijhe)*

Ik vind het een mooi clubje bij elkaar. Dijkstal is een echte VVD-politicus, goed gebekt. Melkert komt wat saai over. De Graaf is wat losser. Hij kan iets wel overbrengen. Voor de een is hij verfrissend, iets nieuws - voor een behoudender type maakt hij misschien een net iets te onervaren indruk. *(mevr. Van den Hoven, Ermelo)*

Annelies Verstand-Bogaert

'Geen flatje in Den Haag'

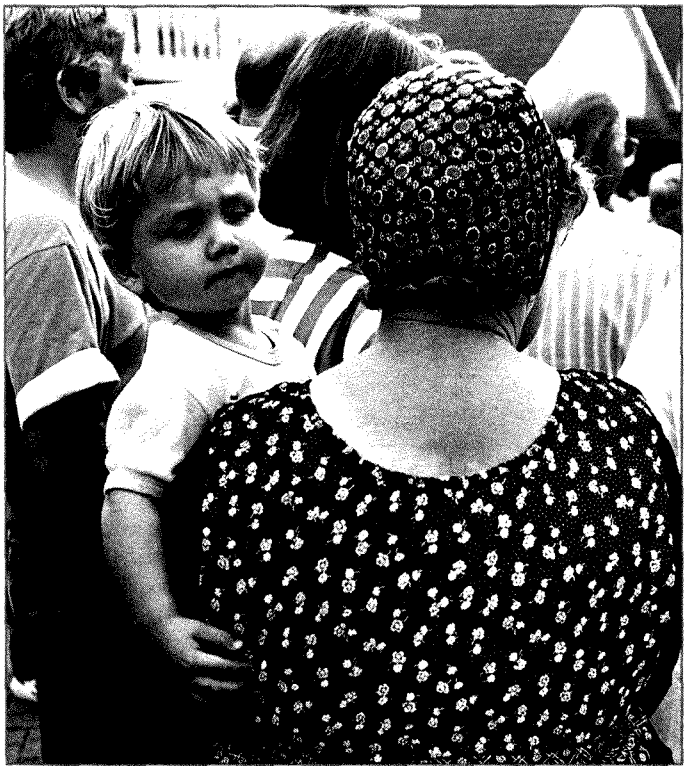

Foto: Marcel Mimmc

Een uur tijd had ik om te beslissen. Ik was op vakantie in Indonesië en werd via de telefoon op de politieke realiteit in Nederland gedrukt: of ik in principe staatssecretaris wilde worden? Onvoorstelbaar wat er in zo'n uur allemaal door je hoofd gaat. Hoor ik niet mijn ambtsperiode als burgemeester van Zutphen af te maken? Moet ik doordeweeks op een flat in Den Haag gaan zitten? Is het te combineren met mijn gezin en sociale en culturele activiteiten die ik ook belangrijk vind? Met welke portefeuilles heb ik echt affiniteit?

Het werd dus arbeid en zorg en emancipatie. Het werd dus ja. Wat dat flatje in Den Haag betreft: nee. Ik voel me lekker in mijn eigen huis, bij m'n gezin. Dan maar op en neer tussen Zutphen en Den Haag. Daarbij heb ik het geluk dat in mijn geval reistijd geen verloren tijd is, want je kunt veel werk verzetten achter in zo'n dienstauto. Bovendien: als je arbeid en zorg in je pakket hebt, moet je dan niet zelf laten zien dat arbeid en zorg gecombineerd kunnen worden?

Voor velen is dat niet gemakkelijk. De Kaderwet arbeid en zorg kan daarbij helpen, ervoor zorgen dat mannen en vrouwen meer mogelijkheden krijgen om te werken en te zorgen. Dat hiervoor nu een apart staatssecretariaat is gecreëerd, geeft aan dat de politiek de signalen uit de samenleving goed heeft opgepikt. ◆

Foto: Max Koel

Hij is de beste keus. Hij zal het moeten leren, ook om soms niet te netjes te zijn. *(dhr. Kieft, Zwaag)*

Melkert is moeilijk te verslaan en Dijkstal is te weinig serieus. Tussen die twee kan De Graaf met zijn jeugdige uitstraling best uit de voeten; een prima mogelijkheid om ons opnieuw te profileren als het redelijk alternatief. *(dhr. Van Beek, Amersfoort)*

Tegen Dijkstal redt De Graaf het wel. Maar voor een type als Melkert is hij nog te beleefd. De Graaf moet zich nog ontwikkelen als straatvechter. *(M.O. ter Kuile, Enschede)*

Wat vindt u van de fractie?

De fractie moet zich richten op onze traditionele speerpunten. Op acht van de tien onderdelen is ons beleid immers al verwezenlijkt omdat dat een middenweg is tussen PvdA en VVD. *(dhr. Van Beek, Amersfoort)*

Mijn raad voor de fractie? Een lossere houding tegenover het kabinet en niet bang zijn voor zeperds, mits gecalculeerd. *(M.O. ter Kuile, Enschede)*

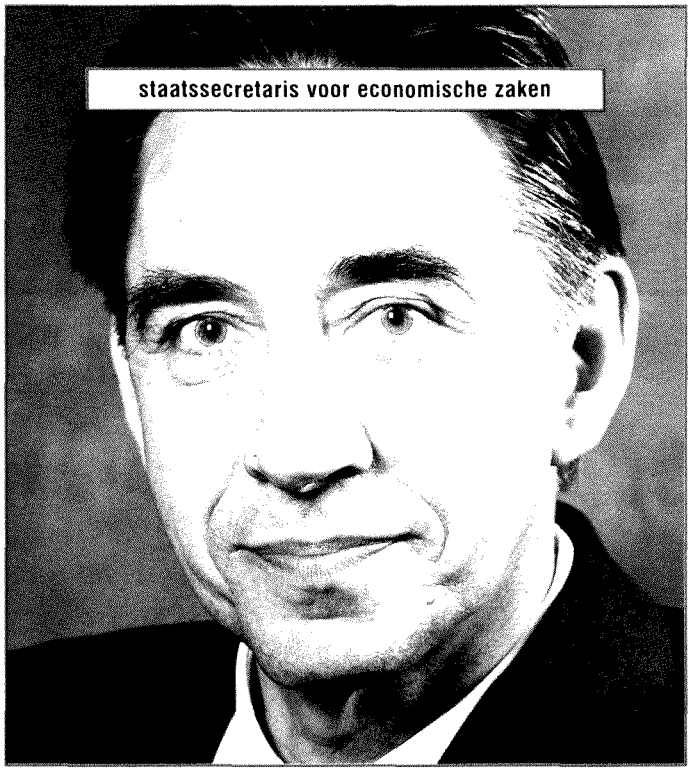
Ze spelen het spel nog altijd niet even goed. Ze laten zich te vaak de zwarte Piet toespelen. *(dhr. Yntema, Wijhe)*

Je hoeft niet in alles het kabinet te volgen. Onderwijs, zorg - "Meer handen aan het bed" is echt heel belangrijk - je kunt niet altijd bakken met geld uitgeven. We zijn sociaal maar ook reëel. De middenweg is toch de juiste weg. *(mevr. Van den Hoven, Ermelo)*

Ze moeten meer binnenhalen op de kenmerkende D66-punten dan in het Regeerakkoord gebeurd is. Hoofdpunt is voor mij verdere democratisering van het bestuur en de link leggen tussen economie en milieu. Dat laatste is een beetje een ondergeschoven kindje in onze partij. Het zou een plus-plus-situatie moeten worden: economische groei, zonder verdere toename van de milieubelasting. [...] Verder zie ik meer mogelijkheden voor de fractie om het gedachtengoed van de partij uit te dragen dan voor de D66-bewindslieden. Daar ligt een belangrijke taak. *(dhr. Kieft, Zwaag)*

Gerrit Ybema

'Eerste liefde'

Friesland en D66, het zijn mijn eerste liefdes. Ik zeg altijd dat ik fysiek uit Friesland kom en dat mijn geestelijke herkomst in de jaren zestig ligt. Met die achtergrond kwam ik bij D66 terecht.

Na economie te hebben gestudeerd ben ik achtereenvolgens werkzaam geweest bij de gemeente Enschede en de provincie Friesland. In die tijd werd mijn interesse gewekt voor maatschappelijke vraagstukken en uiteindelijk voor de politiek. Alweer zo'n twaalf jaar geleden heb ik het politieke speelveld betreden en ik ben er niet meer weggegaan.
Ik zie mezelf als een jonge vijftiger die met heel veel plezier negen jaar in de Kamer heeft gezeten en nu enthousiast is begonnen op Economische Zaken. Dit departement heeft mij een boeiende portefeuille te bieden, met goede medewerkers en een leuke minister om mee samen te werken.

Foto: Marcel Minnée

Waar mijn belangstelling naar uitgaat? Natuur, cultuur en reizen. Dat komt mooi uit nu mijn agenda voor een groot deel bepaald zal worden door handelsreizen. Waar ik ook ben, ik kan het verder nooit nalaten naar een golfbaan te zoeken. Golf is een sport die je nederig houdt, overmoed wordt genadeloos afgestraft.

Ik heb de positie van staatssecretaris in eerste instantie aanvaard om het aantrekkelijke van een zeer gevarieerde portefeuille; buiten- maar ook binnenland zijn daarin goed vertegenwoordigd. Bovendien beschouw ik het als een absolute eer om een dergelijke functie te mogen bekleden.
In het hart van de landelijke politiek - en Friesland dan? Friesland mag voor mij nooit buitenland worden. ◆

Wat is u tegengevallen aan Paars-II?

Dat de onderhandelaars Bolkestein en Wallage zich hebben teruggetrokken. Ze waren zo prominent aanwezig tijdens de formatie en nu het op de uitvoering van hun afspraken aankomt, vertrekken ze. *(dhr. Van Beek, Amersfoort)*

Dat Hans Wijers in de dikke mist is verdwenen. *(dhr. De Nooyer, Hoofddorp)*

Ik vind het jammer dat Wijers niet is gebleven. Hij verstaat zijn vak. Was echt een visitekaartje. *(mevr. Vink-Blijleven, Apeldoorn)*

Dat Jorritsma op EZ terechtgekomen is. Wanneer heeft zij voor het laatst een macro-economieboekje opengeslagen? Wat weet zij er nou van? En dan gaat zij haar SG berispen (*Van Wijnbergen, omdat hij in de pers zijn visie had gegeven op het economisch beleid - MK*), die wel weet waar hij het over heeft.
En ik vind het zielig voor Herfkens [Ontwikkelingssamenwerking] dat Pronk op Vrom zit, want die gaat zich natuurlijk met haar beleid bemoeien. *(dhr. Zijderveld, Utrecht)*

Wie vindt u de meest opvallende bewindspersoon in Paars-II? En waarom?

Els Borst. Niet omdat ze D66-politica is, hoor ... eigenlijk zag ik haar eerst niet zo zitten, maar zij is voor mij het laatste jaar ongelooflijk gegroeid. Ik vind het heel prettig dat ze weer op haar ministerie zit. *Dus u hoopt wel een beetje met haar mee?* ... Een beetje ... Gezellig ... *(dhr. De Nooyer, Hoofddorp)*

De burgemeester van BiZa. Peper had ik nou nooit daar verwacht. Je hoort niet zulke hele goeie verhalen uit Rotterdam en nu zit hij opeens op het ministerie. Nooit gedacht. (mevr. Van den Hoven, Ermelo)

Jorritsma. Die staat redelijk goed voor haar zaak en kan iets in korte, heldere bewoordingen neerzetten. Daar houd ik wel van. *(dhr. Kieft, Zwaag)*

Apotheker op Landbouw heeft me aangenaam verrast. Hij komt fris over en zoekt niet de publiciteit. Een goede, originele keus van D66. *(M.O. ter Kuile, Enschede)*

Met Pronk is er een bijtertje op een belangrijk departement gekomen. Dat vind ik een inspirerende ontwikkeling. *(dhr. Van Beek, Amersfoort)*

Toch weer regeren

Thom de Graaf legt uit

Het lijkt een paradox: een behoorlijk pak slaag bij de verkiezingen krijgen en toch aan de onderhandelingen voor een tweede paarse kabinet deelnemen. Dubieus, vanuit het perspectief van de kiezer. Maar dat is het niet. Kan D66 in dit tweede paarse kabinet nog voldoende gewicht in de schaal leggen om beleid te maken, of is de partij niet meer dan een smeermiddel voor de samenwerking tussen de PvdA en de VVD? Hieronder volgt een aantal passages uit de bijdrage van onderhandelaar Thom de Graaf in het debat over de Regeringsverklaring, waarin hij de positie van D66 in Paars II toelicht.

Argumenten vóór

D66 had na de verkiezingsuitslag grote aarzelingen om aan de programmatische besprekingen voor een tweede paars kabinet deel te nemen. Toch is daartoe besloten. Fractievoorzitter Thom de Graaf noemt daarvoor een aantal argumenten: "In de eerste plaats omdat het eerste paarse kabinet succesvol beleid kon voeren, juist door de combinatie van drie coalitiepartijen. Aan de inhoud van het beleid heeft D66 een meerwaarde toegevoegd. Voortzetting van dat beleid is belangrijk. In de tweede plaats hebben veel kiezers uitdrukkelijk voortzetting van deze coalitie gewenst. D66 verloor zetels, niet omdat het door D66 mogelijk gemaakte kabinet uit de gratie was, maar omdat D66 onvoldoende zichtbaar in het succes kon delen. Een derde overweging lag besloten in de totale verkiezingsuitslag en de politieke verhoudingen. Andere coalities dan Paars of een daarvan afgeleide combinatie PvdA-VVD leken niet goed denkbaar.

Hoe graag willen PvdA en VVD?

Het waren deze drie overwegingen die de D66-fractie ertoe brachten deel te nemen aan de besprekingen voor een volgend paars Regeerakkoord. Die bereidheid was wel afhankelijk van de politieke wil van PvdA en VVD. De politieke wil om daadwerkelijk een coalitiekabinet te bouwen met drie niet gelijke, maar wel gelijkwaardige partners. Uit de zogenaamde voorverkenning onder leiding van informateur De Vries bleek dat deze politieke wil bij de coalitiepartners bestond. In dat verband formuleerde de D66-fractie een aantal punten van "eminent belang" die voldoende regeling in de formatie moesten krijgen: een begin met de democratische legitimatie van de burgemeester, extra geld, veel extra geld voor de gezondheidszorg en verbreding van het ziekenfonds met zelfstandigen, overname van het D66-initiatief voor een goede euthanasieregeling en extra investeringen in de kwaliteit van het onderwijs en de leefomgeving. Het Regeerakkoord bevat op al deze punten duidelijke afspraken die representatief zijn voor de inzet van D66 in de programmatische onderhandelingen.

Democratisch ideaal leidraad

Regeren is voor D66 geen doel op zich, geen ideaal vanwege de macht op zichzelf. Regeren is het vertalen van idealen. Voor D66 staat het democratisch ideaal voorop. Daarbij gaat het niet alleen om de formele zeggenschap van mensen over het politieke bestuur. Dat is belangrijk en dat kan nog veel beter, want Nederland is in de kern soms nog een regentesk land. Het enige Europese land bijvoorbeeld dat nog steeds een van boven gezonden burgemeester kent, een van de weinige landen waar het referendum nog moet worden ingevoerd.
Maar daar gaat democratie niet alleen om. Het gaat om de betrokkenheid van elk individueel mens bij zijn eigen leefomgeving, bij de samenleving en bij de besluiten die zijn eigen leven beïnvloeden. Die betrokkenheid wordt bepaald door de kansen die mensen krijgen om deel te nemen, om echt samen te leven. Werk, betaalde arbeid, is nog steeds een belangrijke voorwaarde voor participatie. Zeggenschap over wie bestuurt. Kansen krijgen om volwaardig te kunnen functioneren in de samenleving, door goed onderwijs, een veilige omgeving en goede zorgvoorzieningen. Democratie betekent ook dat gebruikers van voorzieningen niet monddood zijn, maar de kwaliteit ervan mee bepalen, of het nu gaat over het openbaarvervoerbedrijven of over zorgverzekeraars.

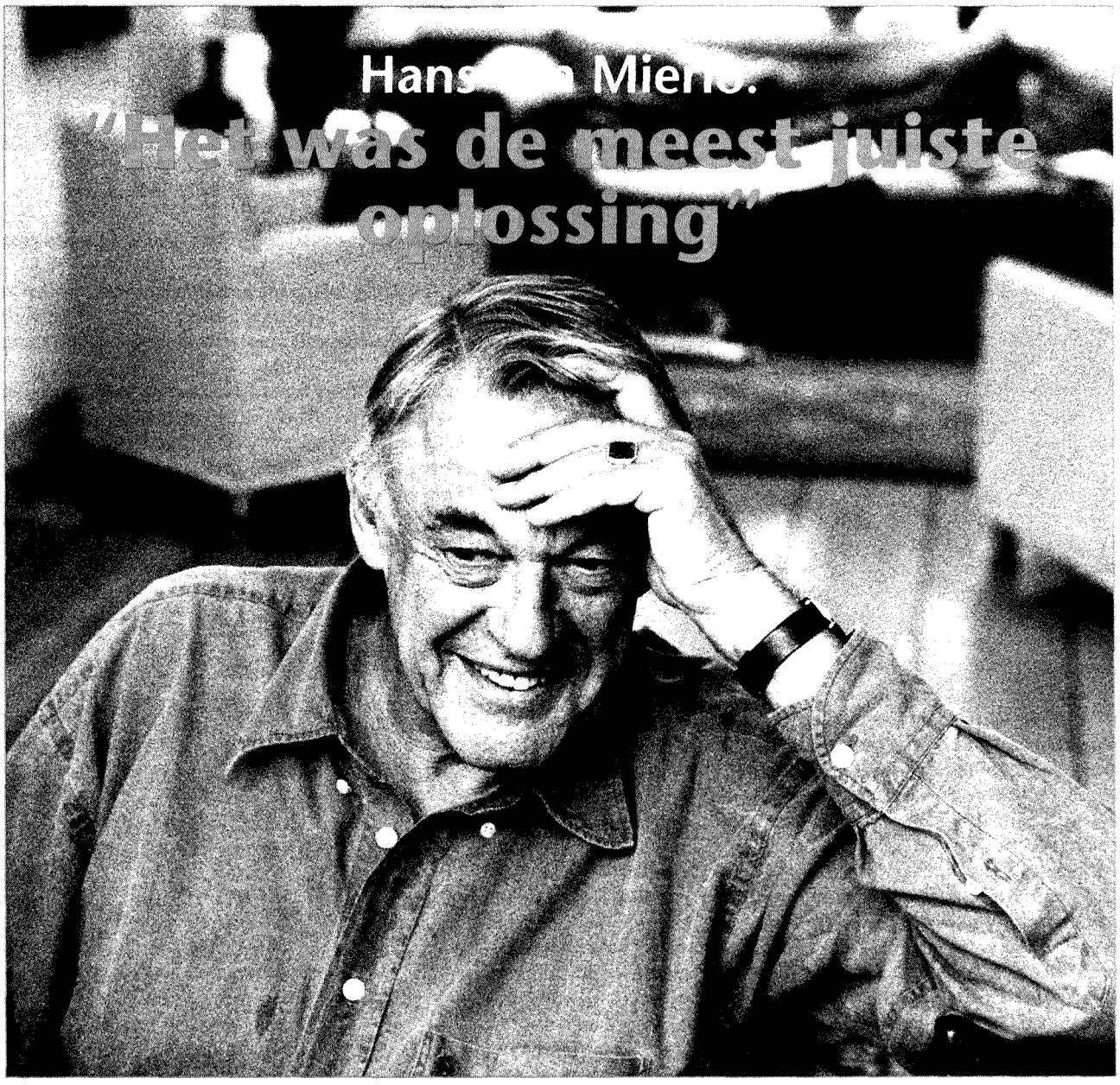
Dit democratisch ideaal is voor D66 een leidraad en een toetssteen voor zowel het Regeerakkoord als het kabinetsbeleid. Een ander belangrijke toetssteen wordt gevormd door de absolute noodzaak om onze natuurlijke leefomgeving te beschermen. Een kabinet waar D66 voor heeft getekend moet een daadwerkelijke bijdrage leveren aan het terugdringen van de milieulasten, aan de bevordering van milieuvriendelijke productie en aan een balans tussen economie en ecologie.

Géén dichtgetimmerd beleid

Het regeerakkoord is onderschreven door de fractie van D66. Van het kabinet maken ook 5 Democraten deel uit. Zij dragen verantwoordelijkheid op belangrijke terreinen, al dan niet voorzien van een portefeuille. De gezondheidszorg voor iedereen, de ontwikkeling van platteland en natuur en de toekomst van de landbouw, de integratie en kansen van etnische minderheden, de leefbaarheid van de grote steden, de buitenlandse handel en exportbevordering en de mogelijkheden voor mensen om daadwerkelijk werk en gezin, arbeid en zorgtaken te combineren. Niet de minste verantwoordelijkheden. D66 levert tegen de achtergrond van de zetelverhoudingen in de paarse coalitie een stevig aandeel.
De D66-fractie voelt zich dus betrokken bij dit kabinet, vanwege grondslag en samenstelling. Maar daarmee is het nog niet "ons kabinet". Het nieuwe kabinet is er voor iedereen en alle fracties, ook die van de coalitie, hebben de dure democratische plicht om het kabinet en de leden ervan op het beleid en de daden te beoordelen. Een goed kabinet verdient ook een kritische blik van een kritische fractie. Er is geen sprake van een dichtgetimmerd beleid. D66 zal het kabinet in beginsel welwillend tegemoet treden, maar de kracht van het argument is altijd een beter wapen dan een beroep op loyaliteit. Er is dus alle ruimte voor open en constructief parlementair debat."

De volledige tekst van de regeringsverklaring is te lezen op Internet: postbus 51.nl . De volledige bijdrage van fractievoorzitter Thom de Graaf aan het debat over de regeringsverklaring is te lezen op www.D66.nl ◆

Hans van Mierlo: "Het was de meest juiste oplossing"

Het kwam toch nog onverwacht: 8 juli jl. gaf Hans van Mierlo een persconferentie waarin hij aankondigde de politiek te verlaten. Het was tegen het einde van de informatie. Het vragen van de ministers moest nog beginnen. Zijn partij - bijna gehalveerd na de verkiezingen - zat middenin het proces. Hoe kwam Van Mierlo ertoe zich op dat moment terug te trekken? Ik zoek hem op in zijn karakteristieke woning aan de Amsterdamse Herengracht, waar ik met een ontspannen man spreek over zijn beweegredenen, zijn partij en zijn toekomst.

door Sebastian Dingemans

Helaas geen Buitenlandse Zaken

Van Mierlo is blij met deze ontmoeting, omdat hij weet dat zijn vertrek toch nog menigeen overvallen heeft. Hij voelt een sterke behoefte zich naar leden en kiezers toe te verantwoorden.

Hij vertelt dat het een combinatie van omstandigheden en karakter is geweest die hem hebben doen besluiten een streep te zetten onder zijn actieve politieke loopbaan. Met pijn in het hart weliswaar, want hij had graag nog een tweede termijn als minister van Buitenlandse Zaken meegemaakt. Maar het zat er niet in: D66 viel na de verkiezingen terug van 24 naar 14 zetels en kon aanspraak maken op twee, hooguit drie ministersposten. De partij zag weinig heil in het vechten voor Buitenlandse Zaken en prefereerde posten in de zogenaamde sociaal-economische zeshoek met de departementen Volksgezondheid, Economische Zaken en Binnenlandse Zaken. Van Mierlo: "Nog eens 4 jaar Buitenlandse Zaken, daar had ik mij voor aangeboden, mij publiekelijk voor beschikbaar gesteld. Als je dit vier jaar gedaan hebt, dan heb je een basis gelegd van waaruit je de volgende vier jaar je oogst kunt binnenhalen. Je hebt gezag ontwikkeld bij de andere ministers van Buitenlandse Zaken. Je kunt met ideeën komen als klein land".

Proces van loslaten

Van Mierlo's beslissing om zich helemaal uit de politiek terug te trekken was het slotstuk van een proces van loslaten dat al veel eerder begonnen was. Van Mierlo gaat terug naar het historische partijcongres in Noordwijkerhout in 1997, waarop hij even plotseling aankondigde "niet meer

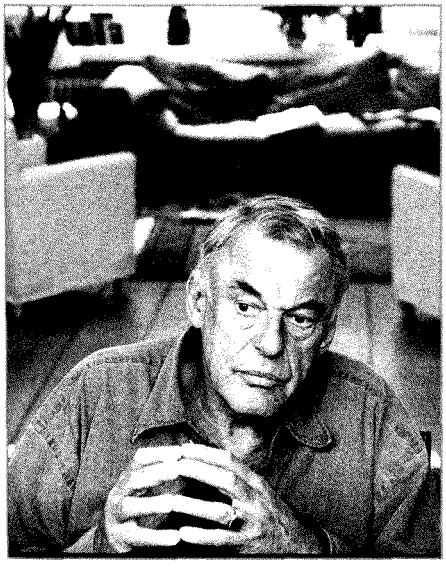
beschikbaar" te zijn als lijsttrekker. Dit nieuws kwam op een moment dat D66 het slecht deed in de peilingen en er geen andere kandidaten waren voor het lijsttrekkerschap.

"Je kunt op dit moment geen betere minister dan Bram Peper op BiZa hebben."

Van Mierlo: "Het was op dat moment gewoon tijd. Ik heb die aankondiging heel onverwacht gedaan. Beter was het geweest als ik meteen een ander had kunnen voorstellen. Maar ik moest terugtreden, anders zouden de mogelijkheden voor de opvolging niet loskomen. Vervolgens heeft het congres mij - en ik vind het heel belangrijk dat dit nog eens gezegd wordt - door middel van een motie gevraagd om samen met de partijvoorzitter een opvolger te zoeken en dat heb ik gedaan."

Els Borst, kandidaat-lijsttrekker

Van Mierlo en partijvoorzitter Kok vonden Els Borst bereid kandidaat-lijsttrekker te worden. Haar kennismaking met deze rol verliep niet even gladjes. Van Mierlo: "Ik had nadrukkelijk gezegd dat ze niet meteen zou moeten worden ingezet in de

politieke straatgevechten, die al in september begonnen. Helaas is dat toch gebeurd. Dat had ook wel weer zijn oorzaken, maar dat was een vervelend begin. Het was niet de schuld van Els. Later in de campagne is ze het perfect gaan doen."

Binnenlandse Zaken geen optie

Toen tijdens de formatie gaandeweg bleek dat er voor Van Mierlo geen tweede periode op Buitenlandse Zaken in zat, gaf hij te kennen zich helemaal uit de politiek terug te trekken - een heel drastische stap voor iemand van zijn kaliber.

Waarom dan geen andere ministerspost, Binnenlandse Zaken bijvoorbeeld? Van Mierlo : "In de eerste plaats is mijn vak niet minister zijn. Behalve de staatsrechtelijke kant heeft Binnenlandse Zaken veel terreinen die voor mij nieuw zouden zijn geweest. Om daar nog aan te beginnen op mijn leeftijd kan wel, maar ligt niet voor de hand. En wat die staatsrechtelijke punten betreft: het is een absolute misvatting dat je een D66'er als minister moet hebben om staatsrechtelijke vernieuwing ook daadwerkelijk door de Kamer te krijgen. Het tegendeel is waar. Het is mijn stellige overtuiging dat wanneer ik in het vorige kabinet minister van Binnenlandse Zaken was geworden, ik het referendum er niet doorheen had gekregen. Dat is ogenschijnlijk zo. Het voorstel is er in de Eerste Kamer doorheen gesleurd door Hans Dijkstal, omdat hij een VVD'er was die ze niet konden laten vallen. En zo is het met de gekozen burgemeester ook. Je kunt op dit moment voor deze zaak geen betere minister dan Bram Peper op die post hebben."

Ruimte geven aan nieuwe fractie

Van Mierlo ging ook de Kamer niet in, een moeilijk punt naar de kiezers toe. Hij had zich daar per slot van rekening toch voor gekandideerd en bijna 39.000 voorkeurstemmen gekregen. De brief die Hans van Mierlo richtte aan de Kamervoorzitter, maakt veel van zijn beweegredenen duidelijk (zie kadertekst brief). Van Mierlo: "De harmonie en gebalanceerdheid van de fractie moesten voorop staan. Daar kwam bovendien bij dat toen ik zei dat ik bereid was in de Kamer te gaan zitten, wij allen toch in de eerste plaats dachten aan de mogelijkheid oppositiepartij te worden. En ik heb tegen Els gezegd: "Als het oppositie wordt, dan doen we dat samen." Een nieuwe koers - als je die wilt - moet ruimte krijgen. En de regeringspartij is wezenlijk anders dan een

Mr. H.A.F.M.O. van Mierlo

Amsterdam, 18 augustus 1998.

Mevrouw de Voorzitter,

Hiermede bericht ik U dat ik het lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal met ingang van heden beëindig.

Het besluit hiertoe - zo kort na de verkiezingen - verdient in het bijzonder tegenover U enige nadere toelichting. Vanzelfsprekend vind ook ik dat een van de kiezers verkregen mandaat in principe moet worden uitgevoerd. In ons systeem dient dat binnen het grotere mandaat dat de partij waartoe men behoort van de kiezer heeft gevraagd en gekregen. Het is in die context dat ik tot de conclusie ben gekomen dat het tegenover de kiezers die op mijn partij hebben gestemd - en ook tegenover de kiezers die op mij persoonlijk hebben gestemd, verantwoord is dat ik mij terugtrek. Daarin speelt de uitslag van de verkiezingen, waarvoor ik mede-verantwoordelijkheid draag, een rol. Maar ook de overweging dat een regeringsfractie die bijna gehalveerd is zich zo effectief en harmonieus mogelijk moet kunnen inrichten op een nieuwe profilering, als men dat wil. Bij de beoordeling daarvan zijn niet alle aspecten, en zeker niet de gewichten daarvan, voorzienbaar als men zich opgeeft voor de kandidatenlijst. Ik heb mijn beslissing geheel alleen genomen, zonder een ander belang voor ogen te hebben dan ik heb aangegeven.

Na tweeëndertig jaar beëindig ik hiermee mijn politieke loopbaan. Ik heb het steeds een grote eer gevonden om lid te zijn van het parlement en ben dankbaar voor bijna alles wat ik er heb geleerd en afgeleerd.

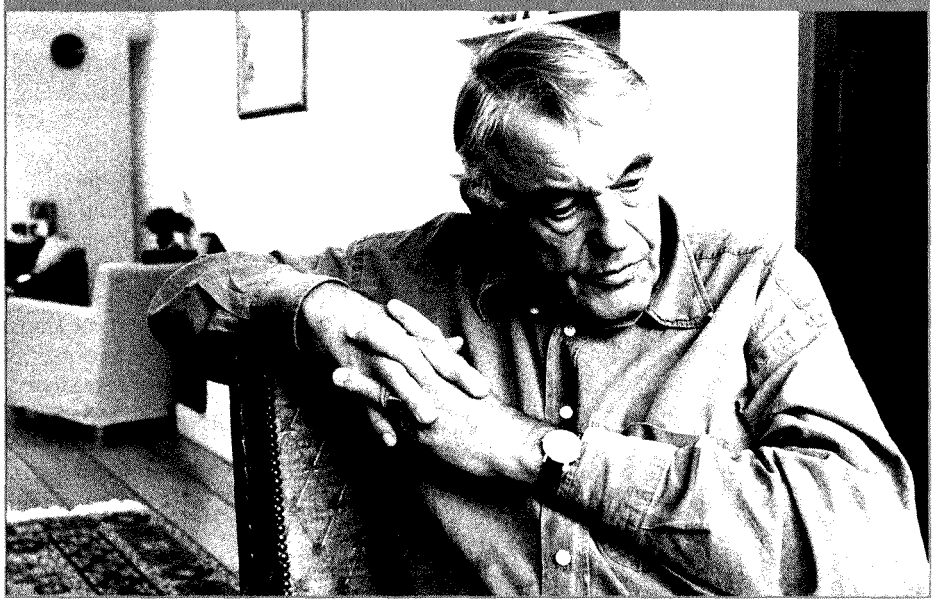
U zoudt mij verplichten als U de inhoud van dit schrijven ter kennis zou willen brengen van Uw medeleden. Ik groet hen allen zeer.

Moge het U goed gaan. U en al degenen die werken in het gebouw van de Tweede Kamer. Hen allen ben ik veel dank verschuldigd.

Met gevoelens van hoge achting

Hans van Mierlo.

"Ik betreed een ruimte die ik lang niet van binnenuit gezien heb"

oppositiepartij. Ik heb zeer uitgesproken opvattingen over de beperkte mogelijkheden tot dualisme in dit systeem. En over het vraagstuk van de profilering van een regeringspartij. Ik kan heel goed macht afstaan, maar als je zo lang het gezicht van de partij hebt mogen bepalen dan zit je niet neutraal in een fractie. Dat hangt in de eerste plaats van anderen af, hoe die dat voelen."

Aantijgingen van kiezersbedrog

Van Mierlo verwerpt de beschuldiging dat hij kiezersbedrog zou hebben gepleegd. "Bedrog is opzettelijke misleiding en daar is geen sprake van", gaf hij als antwoord. Maar lang niet iedereen zei het. Van Mierlo: "Het woord kiezersbedrog is een idioot woord. Het wordt ook meestal gebruikt door iemand die spreekt voor andere kiezers, mensen die niet op mij gestemd hebben. Ik heb met mijn besluit geen enkel eigen belang nagestreefd en ik ben er niet beter van geworden. Integendeel. Ik heb iets prijsgegeven wat me dierbaar was: een baan, een inkomen. Ik realiseer mij goed dat er bijna 39.000 mensen op mij hebben gestemd. Als je heel formeel vindt dat iemand die in het parlement gekozen is à tort et à travers moet blijven zitten, dan moet je geen enkele tussentijdse wisseling toestaan. Dan moet je niet toestaan dat een Kamerlid opeens minister of burgemeester wordt. Of weggaat als hij een conflict met zijn fractie krijgt. Wie kan die persoon dan wegsturen, als die het mandaat van de kiezer heeft? Dat is een volkomen valse voorstelling van zaken in ons systeem."

Na een korte stilte hervat hij: "Dat neemt niet weg dat je natuurlijk als het even kan het mandaat dat je van de kiezers hebt gekregen ook moet uitvoeren. Maar bij het Kamerlidmaatschap zijn aspecten aan de orde waarvan je het gewicht niet kunt bepalen op het moment dat je je opgeeft op de kandidatenlijst. Gevoeligheden en gewichten blijken soms echt pas daarna. En je hebt toch de plicht om het gewicht te beoordelen. Het is mijn ernstige overtuiging dat mijn vertrek de meest juiste beslissing is geweest, voor de kiezers die op mij en op de partij gestemd hebben en voor de partij zelf. Ik heb me daarom ook niet voor de Eerste Kamer gekandideerd."

Toekomst van de partij

Als oprichter en leider van D66 heeft Van Mierlo ruim drie decennia lang zijn stempel gedrukt op de politieke cultuur in Nederland en in het bijzonder op die van zijn partij. Velen vrezen dan ook dat hij een onvervangbare leegte creëert in de partij. Hij zelf ziet dat anders. "Wij hebben altijd met goede redenen ontkent dat de identiteit van de partij van één persoon zou afhangen. Terlouw heeft bewezen dat dat niet zo was. Hij heeft laten zien dat datzelfde materiaal, gebundeld door een andere hand heel aansprekend voor de mensen kan zijn.
De toekomst van D66 is heel eenvoudig. De democratie staat in alle landen op tilt. Dat wil zeggen de legitimiteit van de macht, de geaccepteerdheid van de macht. De participatie van de kiezers. Het probleem is groter dan ooit. Kijk, uitgangspunten van D66 over de directe democratie gelden nog steeds, alleen behoren ze ingebed te worden in de nieuwe vraagstelling: hoe krijg je gedaan dat een dusdanige bewustwording bij de burgers komt voor het systeem? De problematiek van de democratie en het functioneren daarvan is ontzettend veel ingewikkelder geworden en ik vind dat D66 opnieuw het voortouw moet nemen in het herdefiniëren van het democratisch vraagstuk. Ik heb wat dat betreft alle vertrouwen in Thom de Graaf."

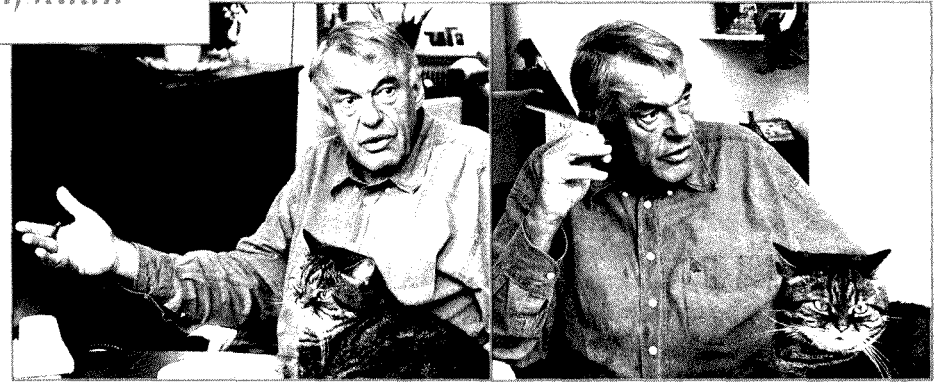
Werkelijk uitgespeeld?

Op 8 juli schreef NRC-Handelsblad in een commentaar als reactie op zijn vertrek: "Hoewel Van Mierlo niet terugkeert in het nieuwe kabinet is zijn rol niet uitgespeeld. De ervaring leert dat politici b.d. vaak meer invloed kunnen uitoefenen langs de zijlijn dan het lijkt. D66 is nog niet van haar oprichter af."
Van Mierlo houdt voorlopig even afstand en kijkt niet in de toekomst. Dat heeft hij nog nooit gedaan. Maar hij heeft eenmaal die streep getrokken en gaat er geen stippellijn van maken. Het is niet de eerste keer dat hij deze stap zet, maar het is hoogst onwaarschijnlijk dat hij nog eens terugkomt.

Leven zonder agenda

Tijdens ons gesprek verwijst hij een paar keer naar zijn nieuwe leven. Is dat wel leuk? "Ik betreed een ruimte die ik lang niet van binnenuit gezien heb", zegt hij glimlachend. "Ik zit op de fiets en ik mis mijn auto met chauffeur geen moment. Ik val niet in een gat, ik hoef niet af te kicken, want ik was niet verslaafd. Ik deed mijn werk met grote overgave en ik zie heel goed waarom dat nu ophoudt. Ik ga met grote nieuwsgierigheid mijn nieuwe leven in en ook dat is spannend." ◆

"Ik kan heel goed macht afstaan"

Van Mierlo van dichtbij

Eigendom van Erwin Nypels, fotograaf - David van Dijk

v l n r Erik Visser, Erwin Nypels, Hans van Mierlo, Herman van Beekhuizen, Betty van Lookeren Campagne, Geb Ringnalda

Eric Denig: *Een man van paradoxen*

Uit de befaamde congresrede van september 1968: "We moeten een revolutie maken voordat die uitbreekt, een stille revolutie die kanalen graaft van de burgers en hun frustraties naar de centra van de macht." Bijna twee jaar nadat ik Hans van Mierlo voor het eerst ontmoet had, zette hij zelf de karakteristiek neer voor wat ik in hem zag en zie. Een man van paradoxen. Visionair en pragmatisch. Revolutionair en vreedzaam. Zelfverzekerd en altijd twijfelend.
Gebiologeerd door de macht, maar zelf daarin niet geïnteresseerd. Voor mij is Hans van Mierlo een inspirerend mens. Voor Nederland een uniek politicus.

Marcel van Dam: *Dolfijn*

De schrijver waar Hans van Mierlo zich het meest mee identificeert, is de Fransman Camus, want hij deelt met hem een pathologische angst voor de leugen. Het is daarom onbegrijpelijk dat Hans zo lang een dominante rol in de Nederlandse politiek heeft gespeeld. Niet omdat politici zo vaak liegen, maar ze springen wel behendig met de waarheid om. Daar is Hans niet goed in. Dat is de reden waarom hij altijd meer vragen stelde dan antwoorden gaf. Want alle antwoorden bevatten altijd een beetje leugen. Daarom heeft Hans ook zo'n hekel aan de postmoderne journalistiek. Want daar wordt het stellen van vragen steeds meer als een belemmering gezien om antwoorden te kunnen geven.
Hans van Mierlo was eigenlijk geen politicus. Zoals een dolfijn eigenlijk geen vis is.

Anneke M. Goudsmit: *Passage uit een brief*

Lieve Hans,
Bedankt Hans, voor (de eerste jaren van) D66.
De eerste fractie was, denk ik, de leukste (werk)tijd van mijn (werkende) leven, en misschien gold dat wel voor ons alle zeven! [..]
Je weet dat ik het er niet mee eens was dat D66 doorging nadat op het congres in 1976 een meerderheid, maar niet de statutair vereiste meerderheid, een resolutie had aanvaard inhoudend dat D66 zich moest opheffen.
Dat neemt niet weg dat ik je politieke handel en wandel steeds met bewondering ben blijven volgen (al was ik het lang niet altijd met je eens).
Bewondering om de wijze waarop je bent blijven volhouden en altijd jezelf bent gebleven (met alle voor- en nadelen daarvan!). Je hebt ruim 30 jaar een unieke bijdrage aan de Nederlandse politiek geleverd. Het zal politicologen niet meevallen je bij een bepaalde categorie in te delen en dat is een groot compliment voor een D66'er van het eerste uur - niet links, niet rechts, maar eigensoortig.

Minne Dijkstra: *Maalstroom*

Dinsdag 27 december 1966: Democraten '66 opgericht, Hans lijsttrekker.
Woensdag 15 februari 1967: Verkiezingen Tweede Kamer - 7, zeven!
Democraten in de Kamer, Hans fractieleider.
In dit rijtje hoort ook thuis:
Woensdag 19 april 1967. De dag ervoor had het nieuwe kabinet-De Jong (KVP, AR, CHU en VVD) de regeringsverklaring uitgesproken. Nu dan het woord aan de Kamer. Hans krijgt veertig minuten voor zijn eerste grote rede. De zaal, de tribunes, de loges bomvol, iedereen muisstil.
En dan barst de stroom los, bruisend, spetterend, kolkend, en vooral: meeslepend. Na afloop langdurig stil applaus bij vriend en vijand. Onze prille fractie was een reuzenstap verder geholpen. Respect was afgedwongen, wij hadden poot aan de grond op het Binnenhof.

Sef Imkamp: *Een onmogelijk verzoek*

Verzoek: Van Mierlo als mens in honderd woorden - toe maar. Iedere zin loopt te pletter tegen de werkelijkheid, Van Mierlo genaamd.
Dan maar een beeld, een symbool. De houwers van kapitelen in Romaanse kerken hakten het menselijk drama in steen. Uit taferelen deze: leeuw, adelaar en mens. De leeuw beeldt de aarde en het lichaam uit, de adelaar de hemel en de ziel. Boven de leeuw de mens; boven de mens de adelaar. De mens steunt met beide voeten op bil en flank van de leeuw; dreigt ervan af te glijden. Hij is met sikkel op weg naar zijn akker. De adelaar klauwt zo te zien tevergeefs naar het hoofd van de mens. De leeuw heeft zijn tanden geklemd in de flank van de mens.
Onontkoombaar was voor de Middeleeuwer deze worsteling. Sartre keerde het drama de rug toe; het werd Camus' tragiek en Kafka ging kopje onder. Voor Van Mierlo: "Luctor et ... emergo?"
Een zo vechtend mens gelooft in veel, alleen niet in zichzelf. Dat zijn de aristoi, de besten in de samenleving.

Peter Baehr: *Briljant*

Hans van Mierlo heb ik voor het eerst ontmoet op de door Hans Gruyters bijeengeroepen vergadering van enkele "verontruste democraten" op 30 april 1966 in Krasnapolsky in Amsterdam. Wat ons bijeenbracht - en bijeenhield in de volgende jaren - was een verlangen naar meer duidelijkheid in de Nederlandse politiek. Hans van Mierlo wist dat verlangen op briljante wijze te vertolken door, zoals hij dat zelf noemde, het "politieke hart" van moeilijke problemen aan de burgers uit te leggen.

Zelf ben ik maar een paar jaar politiek actief geweest. Voor mij was Hans in die jaren een inspirerend politiek leider, steeds bereid heilige huisjes omver te duwen en zaken die altijd vanzelfsprekend hadden geleken, opnieuw ter discussie te stellen. Zijn ontboezemingen en creatieve geest hebben voor mij de Nederlandse politiek pas echt interessant en aansprekend gemaakt. ◆

Financiën na 6 mei 1998

Hoe arm wordt D66?

De verkiezingen zijn achter de rug en nu de kruitdampen zijn opgetrokken, wordt het tijd de financiële balans op te maken.

Die balans is niet om over naar huis te schrijven.

door Robert van Lente

De rekening 1997 van D66 is gesloten met een tekort van ruim *f* 126.000,-; de campagne heeft ongeveer een half miljoen meer gekost dan oorspronkelijk begroot en de deconfiture van de bestuurdersvereniging kost D66 ruim *f* 45.000,- . Genoeg redenen voor een penningmeester om u, de leden van D66, te vertellen hoe de extra bedragen zijn gefinancierd en welke maatregelen er zijn genomen om de financiële positie van D66 gezond te houden.

Rekening 1997

Een deel van het tekort in 1997 was al voorzien en had te maken met lagere contributie-opbrengsten. In de laatste maanden van 1997 is echter een ontwikkeling op gang gekomen die ook in 1998 fors heeft doorgewerkt. Als er verkiezingen op komst zijn en de polls geven aan dat D66 enorm gaat verliezen, verdwijnt de normale terughoudendheid bij het uitgeven van geld. Penningmeesters worden dan al snel roependen in een (electorale) woestijn. Een groot deel van het tekort in 1997 kan dan ook worden toegeschreven aan factoren die rechtstreeks te maken hebben met de verkiezingen. Het ("herindelings-verkiezings"-)congres in Emmen heeft uiteindelijk veel meer gekost dan begroot en ook de presentatiebijeenkomsten van Tweede-Kamerkandidaten en de productie en verzending van het kandidatenboek hebben zwaar op de begroting gedrukt.
Gelukkig was de algemene reserve van D66 voldoende groot om de extra uitgaven te financieren. De daling van deze reserve is echter zo fors, dat de algemene reserve in 1998 moet stijgen om weer een acceptabel niveau te bereiken. Dit heeft tot gevolg dat in de tweede helft van 1998 de financiële touwtjes zeer strak zijn aangehaald.

Campagne

De verkiezingscampagne ging van start op basis van een door het hoofdbestuur vastgesteld campagnereglement. In dit reglement staat aangegeven onder welke condities het campagneteam financiële verplichtingen mag aangaan.
Onze campagnedirecteur Ewout Cassee was zich er goed van bewust dat voor elke extra uitgave een financiële dekking moest komen. Toen hij dus verzocht om het budget te verhogen met ongeveer een half miljoen, organiseerde hij tevens een extra bedelactie die uiteindelijk *f* 220.000,- heeft opgeleverd; het resterende bedrag zou voor een belangrijk deel worden gedekt door extra bijdragen van politieke vertegenwoordigers.
We hebben gemerkt dat het in dergelijke situaties geen zin heeft om je af te vragen of dergelijke extra uitgaven wel doelmatig zijn. Het is immers aannemelijk dat, zolang de campagnebudgetten van de grote politieke partijen elkaar niet veel ontlopen, het voor de verkiezingsuitslag vrijwel niets uitmaakt of je een half miljoen meer of minder uitgeeft. Een goede performance van Thom de Graaf of een uitstekende opmerking op het juiste moment van Els Borst zijn in die omstandigheden waarschijnlijk veel effectiever dan alle spotjes, deurhangers, posters, Campagnedemocraten of bijeenkomsten in zaaltjes bij elkaar. Een penningmeester kan echter niet veel meer doen dan eisen dat er eerst extra inkomsten moeten zijn gerealiseerd voordat extra uitgaven worden gedaan.

Campagnes die nog komen gaan

Toen na de verkiezingsdag in mei duidelijk werd dat er nogal wat rekeningen niet betaald bleken te zijn, hielden we ons hart vast. Uiteindelijk bleek de schade mee te vallen en zal het verkiezingsfonds, zoals het er nu naar uitziet, eindigen met een klein overschot. Het betekent overigens wel dat voor de campagnes voor Provinciale Staten/Eerste Kamer en Europees Parlement, die voor 1999 op de rol staan, weinig geld beschikbaar is.
Hoewel voor elke campagne geld nodig is, is het goed om te beseffen dat een effectieve verkiezingscampagne niet staat of valt met het aantal posters, stickers enz. die je inzet. Zichtbaarheid in de media en beschikbaarheid van politieke kopstukken zijn veel belangrijker.

Bestuurdersvereniging

De bestuurdersvereniging (BV) is afhankelijk van de contributie van de leden: de politieke vertegenwoordigers van D66. Al medio 1997 werd de BV door de financiële commissie gewaarschuwd dat het financieel mis dreigde te gaan met de BV. Bijna alle inkomsten van de BV gingen op aan salarislasten en de uitgaven voor het blad *Voor de Draad*, dat de bestuurders ontvangen. Er bleef vrijwel niets meer over voor activiteiten. De nieuwe penningmeester van de BV begon aan een "mission impossible": het financieel gezond maken van de BV. Na de gemeenteraadsverkiezingen verloor de BV in één klap meer dan 400 (potentiële) leden en was de situatie onhoudbaar geworden. Ruim twee maanden na de gemeenteraadsverkiezingen werd aan het hoofdbestuur een noodplan voorgelegd, dat tot gevolg zou hebben dat de schuld van de BV aan D66 hoog zou oplopen en waarbij ook nog een zeer somber beeld werd geschetst van de financiële toekomst. Dergelijke grote financiële risico's zijn voor D66 niet te dragen en daarom werd besloten om de BV medio juni onder cu-

ratele te stellen en een nieuwe, wel levensvatbare vorm te vinden voor de ondersteuning van de bestuurders van de partij. De kosten van de afhandeling van de BV-Oude stijl zijn gedekt uit de voorziening algemeen, die juist voor dit soort zaken is gevormd. Hiermee wordt nog eens het belang van voorzieningen onderstreept.

Toekomst

Het jaar 1998 zal in financieel opzicht zwaar zijn voor D66. We moeten er voor zorgen dat de algemene reserve weer op een acceptabel niveau komt. Dit betekent dat voor de rest van 1998 alle activiteiten van de partij op een low-budget-basis moeten worden uitgevoerd en dat fors gesneden is in een aantal begrote uitgaven. Er zijn echter ook verdere verbeteringen van de begrotingsuitvoering doorgevoerd. Een paar voorbeelden kunnen dat illustreren. Door de penningmeesters van D66 en onze partnerorganisaties (Opleidingscentrum, Stichting Wetenschappelijk Bureau, Jonge Democraten en BV) zijn afspraken gemaakt die de financiële verhouding tussen D66 en de partners meer doelmatig maakt.
In de tweede plaats is de vrijheid voor diverse gremia in de partij om zelfstandig financiële verplichtingen aan te gaan, verder ingeperkt en is de verantwoordingsplicht aangescherpt.
Dit alles moet tot gevolg hebben dat de begroting, waar het Congres goedkeuring aan heeft gegeven, zo goed mogelijk wordt uitgevoerd en dat aan het budgetrecht van het Congres geen afbreuk wordt gedaan.
In die context dient ook de contributiewijziging die aan het Najaarscongres wordt voorgelegd, te worden gezien. Deze wijziging heeft tot doel de contributieregeling te vereenvoudigen, zodat meer leden dan nu het geval blijkt te zijn, voldoen aan de door het Congres vastgestelde contributieverplichtingen.
Uiteraard heeft de wijziging ook tot doel de contributie-opbrengst te verhogen. Deze verhoging is noodzakelijk om de vernieuwing van de partij-organisatie te financieren, waardoor de service-verlening aan de leden kan worden verbeterd. Maar daarbij staat voorop dat eventuele extra inkomsten nooit mogen worden gebruikt om gaten te dichten die kunnen ontstaan door een gebrek aan begrotingsbeheersing op landelijk niveau.

Om dat te voorkomen, is het soms nodig om impopulaire maatregelen te nemen. Het gaat tenslotte om uw geld. ◆

Constructief doemdenken

Y2K - millennium zonder champagne

"We hebben een probleem. Mogelijk het grootste probleem sinds oorlogen en epidemieën van de 14e eeuw. Op 1 januari 2000, precies om 0.00 uur, zullen de meeste grote computersystemen in de wereld of afslaan, of verkeerde gegevens gaan leveren. Honderden, zo niet miljoenen voorgeprogrammeerde computerchips beginnen de systemen en apparatuur die ze controleren uit te schakelen. Het geheel zorgt voor een nachtmerrie die gevolgen heeft voor ieder aspect van uw en mijn leven. In iedere regio van de geïndustrialiseerde wereld."

door Atilla Arda, Arjen de Wolff en Dirk van der Woude

Zo begint de homepage van de meest vooraanstaande Y2K-doemdenker, Gary North. North draagt overweldigend veel bewijzen aan voor zijn voorspelling, zonder tegenwerpingen te verzwijgen. Ook 'mainstream'-Y2K-denkers als Yardeni en Yourdon tonen zich met de week ongeruster. Ondergetekenden vrezen dat bedrijfsleven en de overheid in ons land Y2K onderschatten en beogen de bewustwording daarvan te vergroten.

Het probleem

Y2K staat voor 'year 2000': het probleem dat computers en het jaar 2000 aanzien voor 1900. Dat kan leiden tot kleine storingen, foutieve berekeningen, maar ook vastlopende systemen. Niet alleen administratieve, financiële en logistieke systemen ondervinden problemen. Ook productieprocessen in tal van bedrijven en organisaties lopen gevaar.
In veel apparaten, machines en instrumenten zijn chips en software met tijdsystemen 'ingebouwd'. Kennis over deze 'embedded systems' (ES) berust vaak alleen bij de producent. ES worden gebruikt bij energieproductie en -distributie, telefooncentrales, militaire en medische apparatuur, ventilatie- en warmteregelingen in de agrarische sector en druk- en stroomcontrole in de (petro)chemische industrie. In gebouwen regelen zij zaken als klimaatbeheersing, brandpreventie, toegangscontrole en liften. Van de 70.000.000.000 ES die wereldwijd in gebruik zijn, kan 7% een probleem veroorzaken. Welke 7%? Dat is slechts vast te stellen door een veelvoud te testen!

Keten, daarom domino?

Het domino-effect is voor Y2K de onbeheersbaar makende factor. In de moderne maatschappij is iedereen van iedereen en alles afhankelijk. Onze energievoorziening is bijvoorbeeld afhankelijk van de veiligheidssystemen op olie- en gasboorplatforms op de Noordzee, maar ook van de ontziltingsinstallaties rond de Perzische Golf. Daarvan hangt namelijk de overleving van de bevolking in die regio af en daarvan weer haar overleven en derhalve de continuïteit van de olieproductie en -uitvoer. Van zowel boorplatforms als ontziltingsinstallaties is inmiddels geconstateerd dat ze er - zonder ingrijpende reparaties - op 1-1-2000 mee ophouden.
Maar die onderlinge afhankelijkheid gaat verder. Denk ook maar eens aan de gevolgen van de ontwrichting van het betalingsverkeer en van de (internationale) telecommunicatie. Alles in ogenschouw nemend, achten vooraanstaande economen de kans op een wereldwijde recessie "bepaald niet uit te sluiten", respectievelijk "voor 70 % zeker".

Hebben we nog stroom?

In de VS stopten tijdens het testen op Y2K twee (kolen)centrales onmiddellijk. In Zweden verging het een kerncentrale (bij een test op '1999') niet veel beter. In Nieuw-Zeeland bleef een waterkrachtcentrale in bedrijf; zij het niet zonder uiterst grote problemen. Daar ontdekte men dat sommige ES ondanks garanties van de producent last hebben van Y2K.
De VS lopen wereldwijd voorop in de aanpak van Y2K. Eind augustus maakte de federale overheid bekend te overwegen

Struisvogelpolitiek, is wel het laatste dat we de komende anderhalf jaar kunnen gebruiken

niet-geteste kerncentrales in het land op termijn stil te leggen. Op 14-9-98 is nog geen enkele centrale getest; gezamenlijk staan ze voor 22 % van de electriciteitsproductie in de VS, ten oosten van de Mississippi zelfs voor 40 %. Van Duitsland is bekend dat men pas recent met onderzoek is begonnen. Frankrijk stelt zonder voorafgaand onderzoek geen last te zullen hebben van Y2K, al zijn er aanwijzingen dat EDF wel degelijk de stormbal heeft gehesen.

En als we niet klaar zijn?

Internationaal groeit het inzicht dat het niet mogelijk zal zijn in de ons resterende maanden honderden miljoenen apparaten en systemen met miljarden ES te testen, alle softwareproblemen op te lossen en waar nodig over te gaan tot vervanging (van systeem of apparaat). Indien alles uit de hand loopt, mogen we hopen dat de rampenbestrijding goed werkt. Helaas ontkomen ook de instanties die betrokken zijn bij rampenbestrijding niet aan de gevolgen van Y2K. Zo meldde de Amerikaanse onderminister van Defensie in juni 1998 niet zeker te weten of 'mission critical'-systemen zouden werken. Hij doelde ook op de centrale commandostructuur en het luchtruimbewakingssysteem NORAD.
Bij rampenbestrijding speelt de gezondheidszorg een belangrijke rol. Maar ook in de ziekenhuizen verwacht men grote problemen, niet alleen met de eigen apparatuur maar ook met bijvoorbeeld de waterlevering.

En Nederland Distributieland?

In 1997 startte het MP2000 onder leiding van oud-Philips-topman Timmer met een actie om leidinggevenden bewust te maken van het probleem. Veel nuchtere (en frequent 'digibete') Nederlandse functionarissen en ambtenaren koesteren een ongelovige houding. "Zo ver zal het toch niet komen", is een veel gehoorde reactie. Timmers openbaar beleden stellingname dat "een lichte vorm van paniek zeker gerechtvaardigd was", maakte weinig indruk. Recent toonde hij zich in het tv-programma Reporter weinig tevreden: paniek en de benodigde snelle aanpak waren uitgebleven. Ondanks intensieve inzet van staatssecretaris Kohnstamm geldt die constatering ook de Rijksoverheid.
Sociale Diensten vermoeden "dat het probleem wel opgelost zal worden" (indien niet, geen uitkeringen); in een gemeente is al eens is "gevraagd om te kijken naar ES". In de primaire woningbouw is men nog weinig bewust van Y2K. De transportsector heeft weliswaar een begin gemaakt met de probleembestrijding, maar de meeste bedrijven bevinden zich pas in de verkennings- en inventarisatiefase.
Onderzoek in de agrarische sector wijst erop dat twee uur na het uitvallen van de (Y2K-gevoelige) ventilatoren alle kippen overlijden. Voedings- en managementsystemen in de varkenssector blijken gevoelig, maar door handarbeid vervangbaar (overigens moet er dan wel stroom zijn).
In de energiesector zijn de centrales nog niet getest, noodscenario's zijn nog nauwelijks gemaakt. Ingenieursbureaus blijken slecht te hebben geadministreerd welke apparaten en installaties ze aan hun afnemers hebben geleverd. Verder weten ze niet precies welke ES die apparaten en installaties bevatten.
Uit recente uitspraken van het Academisch Ziekenhuis Leiden blijkt dat men geen garanties biedt dat zieken en gewonden geholpen kunnen worden. Men verwacht problemen met de eigen apparaten en problemen van buitenaf (energie, water etc.).

Hoe verder?

Het lijkt verbazingwekkend dat er nog geen waarschuwende publiekscampagne is. Die verbazing is zowel terecht als onterecht. Terecht omdat het in potentie gaat om een bijzonder groot probleem. Onterecht, omdat er nog op geen enkele wijze zicht te krijgen is op werkelijke en gefantaseerde problemen. Daarvoor zijn harde testen van mogelijk gevoelige systemen en apparaten nodig en die vinden pas de komende twaalf maanden plaats. Daarna ontstaat werkelijk zicht op de omvang van Y2K.
Bestuurlijk gesproken lijkt het ons onverstandig tot de zomer van 1999 te wachten met de start van een "worst case"-planning. Met slechts iets meer dan een jaar te gaan, is het niet meer dan verstandig een aantal scenario's gereed te hebben waarin rekening wordt gehouden met de vraag of we begin 2000, al dan niet gerantsoeneerd, kunnen beschikken over drinkwater, voedsel, energie, (nood-) communicatie, zieken- en thuiszorg. In die scenario's moet worden vastgelegd hoe hulpverleningsinstanties, inclusief de strijdkrachten, in een dergelijke onverhoopte situatie zullen samenwerken.

Eén ding moeten we voorkomen: een spelletje zwarte pieten over de schuldvraag. Dat is hetzelfde als in een brandend hotel de gasten te verbieden het pand te verlaten voordat de stiekeme roker zich heeft gemeld. Als het meezit hebben we immers nog een maand of vijftien om ons voor te bereiden. Die moeten we niet vergooien met het wisselen van stukken in rechtszaken.

(dit artikel is een verkorte versie; het volledige artikel met klikbare links is te vinden op de site van D66 Amsterdam:
www.euronet.nl/~freerk/d66/actueel/Y2k.htm) ◆

Werkgroep Verkeersveiligheid

"Als rustig rijden norm wordt in Nederland zullen er honderden verkeersslachtoffers minder zijn."

Het contactadres van de werkgroep is gewijzigd: Gerrit Sipkes, voorzitter
Badoever 29, 9561 BE Ter Apel
0599 - 58 39 84

bgg: Luc Veeger, vice-voorzitter
Telefoon/fax 024 - 377 97 81
e-mail: veeger@telebyte.nl

Nieuwe leden zijn van harte welkom. We vergaderen elke twee maanden in Utrecht.

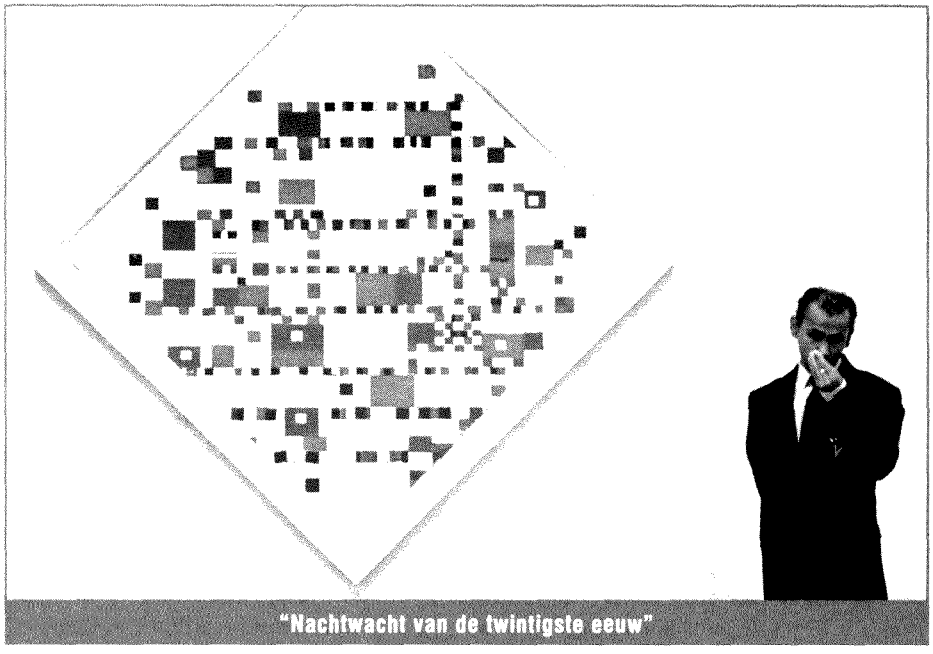
Eens maar nooit weer

Afgebladderd cadeau

Vlak voor de regeringsverklaring, begin september, werd bekend dat de Stichting Nationaal Fonds Kunstbezit het schilderij Victory Boogie Woogie van Mondriaan voor 80 miljoen gulden had gekocht van de Amerikaanse verzamelaar Newhouse. De spectaculaire aankoop werd mogelijk gemaakt door een even spectaculaire gift van De Nederlandse Bank (DNB) twee weken eerder.

door Udo Kock

De gift van DNB waarmee de aankoop is gefinancierd, werd door NRC-handelsblad begroet als "een mooi gebaar", volgens de Volkskrant moest men over de prijs "niet te zuinig" doen en de museumwereld was laaiend enthousiast over 'de Nachtwacht van de twintigste eeuw'. Maar de afgelopen weken bladderde het schilderij langzaam af en begon er bij sommigen iets te knagen. Hoe zat het ook al weer met dat budgetrecht van de Tweede Kamer?

"Nachtwacht van de twintigste eeuw"

Foto: Hollandse Hoogte

Te veel van het goede?

De aankondiging van de gift van DNB lokte vreemd genoeg nauwelijks kritische reacties uit. De gift van 110 miljoen kwam pas ter discussie te staan toen bekend werd wat ervan gekocht was. De kritische kanttekeningen die de D66-fractie bij de legitimiteit van de gift plaatste, werden al snel overvleugeld. Sommigen vroegen zich af of 80 miljoen niet te veel van het goede is. En is het doek echt zo belangrijk? Anderen stelden het vermogen van de overheid om top-kunst aan te kopen ter discussie en prezen de creatieve constructie van DNB.
De juridische argumenten lieten ook niet lang op zich wachten. De pas vernieuwde Bankwet en oude afspraken tussen DNB en het Ministerie van Financiën geven de centrale bank een grote mate van vrijheid. Er werd betwijfeld of de gift van DNB wel als overheidsuitgave gezien kon worden.

Bank gaat buiten haar boekje

De echte misstand raakte ondergesneeuwd onder alle kunsthistorische, beDat is het terrein van politici en zij maken die afweging via de rijksbegroting. De gift van de bank gaat buiten de rijksbegroting om en wordt daarmee onttrokken aan een integrale afweging en aan democratische controle. De onafhankelijkheid van DNB is bedoeld om een stabiele munt te waarborgen, niet om haar bestuurders de mogelijkheid te geven via een particuliere stichting de Nederlandse staat ongevraagd een schilderij van 80 miljoen cadeau te doen.

Regenteske bobo's

Natuurlijk is het voor kunst-bobo's leuk als bank-bobo's, zonder tussenkomst van het parlement, besluiten dat ze een grote som overheidsgeld mogen besteden, maar dergelijke regenteske trekjes horen in een democratie niet thuis. De verantwoordelijkheid van de politiek moet worden hersteld, en dat kan eigenlijk het beste als de Tweede Kamer minister Zalm en indirect DNB ter verantwoording roept en sommeert het doek weer te verkopen. Maar dergelijke scherpslijperij past net zo min in de Nederlandse politieke cultuur van de jaren negentig als het regenteske gedrag de bobo's. Misschien is het een idee als de Nederlandse staat het doek aan DNB geeft om het in de werkkamer van bank-president Wellink te hangen. De gift wordt dan een belegging, en een belegging in top-kunst is in deze onzekere economisch tijden best goed te praten.

> *De verantwoordelijkheid van de politiek moet worden hersteld*

stuurlijke en juridische beschouwingen. Die is namelijk dat de centrale bank zich met haar gift op het terrein van de politieke afweging van overheidsbestedingen heeft begeven en daar hoort ze niet thuis.

Niet goed te praten

De nieuwe staatssecretaris van Cultuur, de PvdA-econoom Rick van der Ploeg, kwam in een reactie op al het tumult met een citaat van Oscar Wilde: "Een cynicus is iemand die de prijs kent van alles, en de waarde van niets". Prijs en waarde zijn voor een econoom interessante thema's maar in dit verband niet relevant. Hier gaat het om de verantwoordelijkheid van de politiek en een fundamenteel recht van de Tweede Kamer, het recht om te bepalen hoeveel overheidsgeld er wordt uitgegeven en waaraan. Van der Ploeg had beter oud-premier Lubbers kunnen citeren: "Eens maar nooit weer". ◆

Pleidooi voor een nieuwe journalistiek

Een goede tijdgenoot

Ien Dales deed het wel eens. Als een journalist haar onwelgevallig was, keurde ze hem geen blik waardig en liep gewoon weg. Maar haar postuur, houding en gezag zijn uit de tijd. Tegenwoordig moeten politici allemaal netjes antwoord blijven geven, ook al zijn de vragen nog zo irrelevant, retorisch of gewoonweg dom. Met alle schadelijke gevolgen vandien.

Kamerleden in de knel

Oud D66-Kamerlid Hans Jeekel doet in 'Duizend dagen Kamervragen' letterlijk en figuurlijk een boekje open over het functioneren van de media in de politiek. Volgens Jeekel wordt het functioneren van Kamerleden ernstig belemmerd door twee grootmachten, aan de ene kant de bureaucratie en aan de andere kant de media. Politici raken hiertussen beklemd: de bureaucratie bepaalt zowel inhoudelijk als thematisch in hoge mate de agenda en de media bepalen hoe en in hoeverre politici in het openbaar over onderwerpen mogen meepraten. 'Duizend dagen Kamervragen' is weliswaar geen dik boekwerk, maar het snijdt nogal wat onderwerpen binnen een kort bestek aan. Voor de analyse van de bureaucratische macht verwijs ik derhalve naar het boekje zelf. De macht van de media stel ik kortheidshalve hier centraal. Met name omdat D66 van oudsher een ambivalente positie inneemt ten opzichte van de massamedia. Vermaard is het eerste verkiezingsfilmpje over de wandeling van de in gepeins verzonken Van Mierlo langs de grachten van Amsterdam. Maar tijdens de afgelopen campagne ironiseerde D66 juist de rol van marketing- en communicatiedeskundigen in een sketch met Arjen Ederveen als reclamemaker (met staartje) die 'de D66' op een andere manier 'in de markt wil zetten'.

Journalisten aan de macht

Een van de problemen die Jeekel terecht aansnijdt, is het verschijnsel dat het belangrijkste referentiepunt voor de journalisten de journalistiek zelf is geworden. Hierdoor nemen journalisten elkaars nieuwsselectie als maatstaf voor nieuwswaardigheid. Gegeven de enorm gegroeide concurrentie op de vierkante kilometer van het Binnenhof en de commerciële belangen die met nieuwsgaring gemoeid zijn, is nieuws toch vooral een marktproduct geworden dat goed op de markt moet worden gezet. De nogal saaie en ambtelijke verhandelingen van politici moeten worden opgeleukt door de journalist. 'Daarmee lijken de media een pedagogische taak, namelijk zorgen voor een goede verslaggeving en brede informatie opdat de mensen met die informatie zelf verder aan de slag kunnen, eigenlijk te ontkennen.' (p. 42)

Liever mooipraterij

De media zijn sterk gaan drijven op de drie R's: Ruzies, Rellen en Risico's. De drie I's van Inleiden, Informeren en Inzicht vergroten zijn naar de achtergrond gedrongen en dat heeft zijn effect op het functioneren van politici, lees Kamerleden, niet gemist. De media zien controle van de Kamer op de regering vooral als 'bron voor conflicten' en die worden vervolgens aan het grote publiek geserveerd. Andere gevolgen zijn dat er min of meer een straf is komen te staan op non-conformisme - dat leidt namelijk tot misverstanden of negatie - en dat de grootste ijdeltuiten worden voorgetrokken. Het leidt tevens tot een vorm van mooipraterij waarachter de werkelijkheid bewust wordt verhuld omdat deze niet 'aantrekkelijk' genoeg zou zijn. Ten slotte houdt Jeekel een pleidooi voor een andere vorm van journalistiek bedrijven: meer onderzoeksjournalistiek, meer informeren, peuteren naar inhoud en degelijk verslaggeven.

Culturele tendens: het einde van de inhoud?

Naar mijn idee is de kritiek van Jeekel volkomen terecht. Het is alleen jammer dat het bij een abstracte analyse blijft, hoeveel voorbeelden hij ook uit zijn eigen carrière als politicus en ambtenaar aanvoert. (Deze voorbeelden zijn overigens kostelijk om te le-

Foto: Dennis Sies

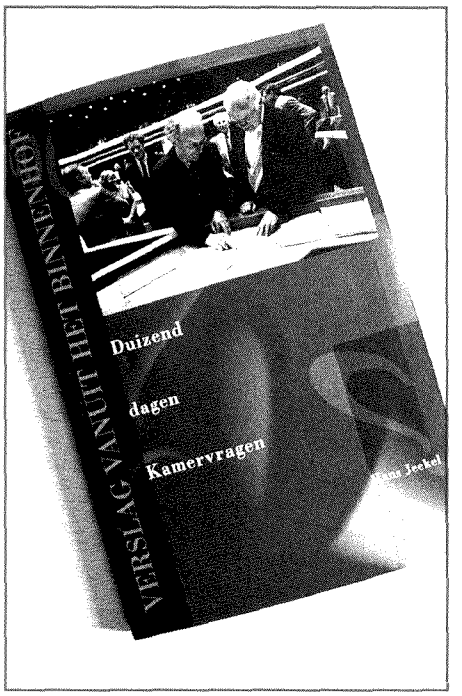
Els Borst belaagd door de pers

zen). Hij zou dieper moeten graven en op zoek moeten gaan naar de culturele oorzaken van het verschijnsel, dat informatie in onze cultuur een 'goed' is geworden dat op een bepaalde markt moet worden afgezet. Want dat gaat niet alleen op voor kranten, tijdschriften en televisie maar ook voor politieke partijen en burgers zelf.
Onze cultuur is zo doordrongen van het zenden en ontvangen en het manipuleren van informatie, dat open communicatie haast onmogelijk is geworden. We willen onszelf verkopen, onze marktwaarde verhogen, ons aantrekkelijk presenteren. We worden zo langzamerhand door bijna alle organisaties behandeld en aangesproken als klanten die verleid en geamuseerd moeten worden. Toegegeven, als men voldoende talent in huis heeft, kunnen inhoud en aantrekkelijkheid hand in hand gaan. D66 heeft in het verleden daar genoeg voorbeelden van gegeven, maar ik vrees dat de vorm de overhand gekregen heeft boven de inhoud.

In verzet

Politieke partijen zouden zich eigenlijk tegen deze culturele tendens moeten verzetten in plaats van eraan mee te werken met flyers, glossy magazines en 'leuke' websites. Jeekel citeert met instemming de filosoof Peter Sloterdijk: "Het zou van blindheid getuigen te spreken van welke deelcrisis dan ook, bijvoorbeeld over het verdwijnen van de geloofwaardigheid van de politiek in de ogen van de bevolking, als dat niet in een radicale, algemene diagnose wordt opgenomen. Alleen door mee te doen aan het stellen van dergelijke diagnoses kunnen politici zich ervoor hoeden slechte tijdgenoten te worden. En laten we eerlijk zijn, de meeste van hen zijn slechte tijdgenoten." (p. 70).

Om in termen van Sloterdijk te blijven, Hans Jeekel heeft zich met het schrijven van dit boekje wèl een goede tijdgenoot getoond door dwars tegen de politieke mores in zich te verzetten tegen de macht van de media. Laten wij, als partij, ons nu een goede verstaander tonen, zijn diagnose verder uitwerken en een strategie uitwerken om de geloofwaardigheid van de politiek te heroveren op de macht van de media. ◆

Hans Jeekel. *Duizend dagen Kamervragen*. Sdu uitgevers. Den Haag. 1998

Allan Varkevisser

SWB-conferentie op 31 oktober 1998

OVER DE TOEKOMST VAN DE POLITIEKE PARTIJEN, TE BEGINNEN MET D66

Op zaterdagmiddag 31 oktober om 13.30 uur organiseert de SWB in samenwerking met het Hoofdbestuur van D66 een conferentie in La Vie, Lange Viestraat 351 in Utrecht. Het onderwerp van de bijeenkomst luidt: 'Over de toekomst van de politieke partijen, te beginnen met D66'.

Lennart van der Meulen, oud-campagneleider en voormalig medewerker van de Tweede-Kamerfractie voor D66 leidt de bijeenkomst met het volgende programma:

Opening door Gerard Schouw, voorzitter van de SWB

• Een viertal korte inleidingen
De partij als politieke vereniging, door Christiaan de Vries, directeur van de SWB
Problemen en vernieuwingen, naar aanleiding van het rapport van de ROB (Raad voor het Openbaar Bestuur), door Han Entzinger, lid van de Raad en oud-voorzitter van de SWB
Het partijmanagement van de toekomst, door Tom Kok, partijvoorzitter
De waarde van een herkenbare inhoudelijke koers, door Wim Dik, oud-staatssecretaris Buitenlandse Handel en lid van de begeleidingsgroep 'Voor de Verandering'
• Algemene discussie naar aanleiding van de inleidingen
• Pauze
• Verbijzondering van de discussie: de toekomst van D66

Afsluiting door Gerard Schouw

Tot slot is er gelegenheid om op een ontspannen manier en met een drankje erbij nog door te praten over hetgeen de revue is gepasseerd.

10 okt:	symposium voor afdelingsbesturen in Bodegraven (OC)
20 okt:	sluiting moties en amendementen congres 67
21 okt:	JD - Utrecht - thema-avond over media (interactief, geschreven en TV)
24 okt:	themabijeenkomst onderwijs (OC) - training leren debatteren (OC) in Roermond - training omgaan met de media (OC) in Utrecht
31 okt:	training speech en presentatie (OC) in Nijmegen - conferentie De toekomst van de politieke partij (en in het bijzonder D66) (zie stopper)
07 nov:	oriëntatie op het Statenwerk (OC) in Utrecht - training leiden van een vergadering (OC) in Deventer
21 nov:	congres 67 in Gouda

Elitair

Als middelbare scholier bezocht ik regelmatig het filmhuis in de provinciestad waar ik ben opgegroeid. Het was in de jaren zeventig, de overheid vond het stimuleren van kunst en het toegankelijk maken ervan voor de hele bevolking belangrijk en zorgde in ieder geval voor royale subsidies. Die waren ook nodig, want de bevolking liet het nogal eens afweten: vaak zaten mijn broer en ik, samen met de filmoperator, als enige in het filmzaaltje.
Ook elders moest er geld bij. Het Rotterdams Philharmonisch Orkest had alle na 1920 gecomponeerde muziek verbannen naar een speciale serie. Houders van abonnementen van andere series konden gratis een aantal van deze concerten bijwonen. Niet veel van hen deden dat, en degenen die waren gekomen verlieten meestal in de pauze de zaal.

Toen Lubbers begin jaren tachtig drastisch begon te bezuinigen ging ook het mes in deze subsidies. Maar, anders dan toen werd voorspeld, betekende dat niet het einde van de kunst in Nederland. Het culturele leven is in het afgelopen decennium veel veranderd, maar niet eenzijdiger of saaier geworden. Kunstenaars, per definitie creatief, vonden andere manieren om hun ideeën te realiseren.
De bezuinigingen wakkerden wel de discussie aan over welke kunstvormen subsidie moeten krijgen. Ook de nieuwe PvdA-staatssecretaris voor cultuur, Rick van der Ploeg, boog zich onlangs over deze vraag bij de opening van een theaterfestival. Nu gaat het meeste geld naar symfonie-orkesten, opera, klassiek ballet en rijksmusea. Het zijn allemaal instituten die hoofdzakelijk worden bezocht door 'hoger opgeleiden' (PvdA-taal voor 'rijken'). De gewone man, volgens Van der Ploeg nu juist geïnteresseerd in "mode, design, popmuziek, jazz, musicals, architectuur, film, literatuur" moet het allemaal zelf betalen, want die kunstvormen krijgen nauwelijks geld van de overheid.

Van der Ploeg wil hier iets aan doen. Kunst en cultuur moeten worden gedemocratiseerd. Dat betekent dat kunstenaars meer moeite moeten doen om kunst onder de aandacht van het publiek te brengen via de (nieuwe) media. Daarnaast moet zowel de publieke waardering als de door de overheid opgestelde kwaliteitseisen bepalen wie subsidie krijgt.
Zoals wel vaker met ideeën uit de in sociaaldemocratische kring populaire koker van Tony Blair, gaapt achter deze ideeën een enorme open deur. Het is waar, maar het zegt niets. De overheid ontkomt niet aan het innemen van een standpunt over wat moet worden gesubsidieerd. De activiteiten van de Rolling Stones, Ikea, Opel en Hennes & Mauritz hebben geen subsidie nodig. Maar veel kunst kan niet zonder een publieke of private maecenas. Elitair? Wie een hekel heeft aan voetballen betaalt toch via de belastingen mee aan de inzet van de politie en de uitzendrechten op televisie.
Het voorstel om meer gebruik te maken van de media is zelfs gênant. Tot tien jaar geleden was er op de publieke omroep veel kunst te zien en te horen. Onder druk van de kijkcijfers en geldgebrek zijn die programma's verdwenen. Maar daar kan Van der Ploeg, als verantwoordelijke voor de omroep, zelf iets aan doen. ◆

Fred Herrebout

Het Opleidingscentrum zoekt een: Ervaren eindredacteur

Uw functie: De eindredacteur van het D66-tijdschrift Voor de Draad werkt als stafmedewerker bij het Opleidingscentrum. Het tijdschrift richt zich op de lokale en regionale D66-politiek en verschijnt elf maal per jaar. Als ervaren eindredacteur zorgt u voor het schrijven, herschrijven en persklaar maken van het tijdschrift. Tevens begeleidt u auteurs en redactieleden en coördineert u de redactievergaderingen.

Binnenkort zal Voor de Draad veranderen in een geheel nieuw en actueler periodiek, dat zich richt tot een veel breder publiek. Voor de nieuwe eindredacteur ligt hier een belangrijke taak en uitdaging. U kunt een creatieve rol spelen in de ontwikkeling van dit nieuwe periodiek. U bent daarnaast ook verantwoordelijk voor de eindredactie van eventuele andere publicaties en cursusmateriaal van het Opleidingscentrum.

Het betreft een 32-uurs functie. Het salaris is in overeenstemming met de zwaarte van de functie en mede afhankelijk van uw opleiding en ervaring.

Uw profiel: U heeft een academisch denk- en werkniveau. Lokaal, regionaal, nationaal en Europees bestuur en politiek hebben uw interesse. U heeft een uitstekende beheersing van de Nederlandse taal, bent nauwkeurig en heeft aantoonbare schrijfervaring. U bent in staat tot improvisatie en kunt goed zelfstandig werken. Vanzelfsprekend heeft u affiniteit met D66.

Informatie en sollicitatie: Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Leo Pinxten 070 - 3566066. Uw schriftelijke reactie kunt u voor 15 oktober richten aan het Opleidingscentrum D66, Postbus 660 2501 CR Den Haag. De eerste gesprekken vinden plaats op woensdag 21 oktober aanstaande.

Ondernemend D66

Onze partij profileert zich graag als volgt: aardig, hard werkend, pragmatisch en vooral: gewoon. We zijn allemaal "heel gewone mensen". En als we eens uit de band springen dan doen we dat op "ludieke" wijze door te pleiten voor stemrecht voor dieren, zodat de echt waardevolle boodschappen tenminste verborgen blijven. U raadt het al: ik vecht graag tegen dit "gewone" imago.
D66'ers zijn stuk voor stuk bijzondere mensen, met een ijzersterk denkvermogen, met scherpzinnige analyses en tegelijkertijd een scherp oog voor werkbaarheid in de praktijk. Ik durf de stelling aan dat D66 als partij belangrijk is voor Ondernemend Nederland, en niet alleen voor het Milieu.
D66 telt binnen haar gelederen meer dan vijfhonderd ondernemers; van zelfstandigen tot directeuren van grote concerns, en alles wat daartussen zit. Verenigd in de "OndernemersKring" laten zij een duidelijke stem horen.
Ten eerste door het bevorderen van Duurzaam Ondernemerschap. Dat is meer dan een mooie kreet: dat is het stelselmatig bevorderen van duurzaam evenwicht tussen continuïteit van de onderneming enerzijds en haar maatschappelijke en natuurlijke omgeving anderzijds. De OndernemersKring stelt zich actief op als intermediair tussen praktijk en politiek, daar waar het gaat om die duurzame balans.
We lopen ons het vuur uit de sloffen om vanuit de maatschappij te inventariseren waar de bottlenecks zitten, de belemmeringen voor starters, groeiers, vrouwen. Met dit soort inventarisaties voeden we bijvoorbeeld Tweede-Kamer- en Eurofractieleden zodat die pro-actief kunnen zijn in plaats van reactief.
Er is zoveel te doen: van harmonisatie van BTW-tarieven in Europa tot het aftrekbaar maken van de werkster; van lastenverschuiving naar lastenverlichting; van een laag BTW-tarief voor milieuvriendelijke producten tot voorrang voor leveranciers boven de fiscus en banken bij een faillissement.
Dit brengt mij op het tweede punt: meer ondernemers in de politiek.
Veel ondernemers hebben een heldere visie, goeie, haalbare ideeën en een efficiënte manier van werken. Toch wordt er in de politiek te weinig gebruik van gemaakt. Wij vinden echter dat de publieke zaak op z'n minst over dezelfde kennis en ervaring moet beschikken als de private sector. De OndernemersKring wil ook hierin een vliegwiel-functie vervullen.
We zijn actief, ambitieus, gedreven, en maken plannen concreet. We zijn alles behalve gewoon. U hoort nog van ons!

Ien Peijnenburg
voorzitter D66 OndernemersKring

Inhoud

pag. 1 Mededelingen van het Hoofdbestuur
- Door de Verandering
- Beleidsplan externe financiering

pag. 4 Congres 67
- Gewijzigde agenda
- Jaarrekening 97
- Begroting 99

pag. 14 Congres 68
- Conceptagenda
- Congresreglement
- Vacatures besturen en commissies
- Voorstellen partij-organisatie; wijzigingsvoorstellen Huishoudelijk Reglement
- Contributieregeling en afdrachtregeling afdelingen 2000
- D66-manifest voor de verkiezing van het Europees Parlement

pag. 28 Stichting Wetenschappelijk Bureau

pag. 29 Opleidingscentrum

pag. 31 Bestelbon

hoofdbestuur

DOOR DE VERANDERING
D66 op de drempel van de volgende eeuw

De prijs van Paars

De afgelopen maanden heeft het hoofdbestuur (HB) van D66 diepgaand gediscussieerd over de situatie waarin de partij zich bevindt. Directe aanleiding vormden de twee verkiezingsuitslagen van maart en mei 1998. Hoewel de Tweede-Kamerverkiezingen relatief zijn meegevallen en de kabinetsformatie succesvol is afgerond, zijn de gemeenteraadsverkiezingen ronduit rampzalig verlopen. Dit heeft grote gevolgen voor de partij, zowel voor personen en fracties als voor de organisatie en de financiën.
Maar ook los van deze electorale gevolgen is er reden om de positie van de partij onder ogen te zien. Politieke partijen kampen al jaren met teruglopende belangstelling en zijn naarstig op zoek naar nieuwe manieren om leden te binden en kiezers te trekken. Overigens is ook hier het beeld voor D66 gemengd: ondanks het verlies aan Kamerzetels is ons ledental per saldo stabiel gebleven.
De aanhang van D66 mag dan in de loop der jaren een zeer wisselend beeld te zien geven, een troost is dat de pieken en dalen op een steeds hoger niveau komen te liggen. Bovendien is onze 'politieke multiplier' (het vermogen om stemmen in zetels om te zetten) nog altijd groter dan bij andere partijen. Deze lichtpuntjes zijn geen reden voor zelfgenoegzaamheid, wel hebben ze uiteindelijk de behoefte aan een grootschalige reorganisatie verminderd. Het HB heeft zijn aanvankelijke wijzigingsplannen voor de partijstructuur bijgesteld toen het gevoel ging overheersen dat bescheiden aanpassingen de voorkeur verdienden.

Voor- en tegenspoed

Over de oorzaken van politieke voor- en tegenspoed is veel gespeculeerd, zowel binnen als buiten de partij. Het algemene beeld dat daaruit naar voren komt is kort samengevat:
- D66 heeft ten koste van zichzelf Paars I gesteund;
- D66 benadrukt de eigen standpunten te weinig;
- D66 kampt met een verbrokkelde partijorganisatie.

Wat daarvan zij, de vraag blijft of dit een afdoende verklaring is voor de verkiezingsuitslagen. Zonder af te doen aan het belang van een analyse, wil het hoofdbestuur niet blijven steken in een dergelijke discussie. De waarheid van gisteren geen garantie voor succes morgen. Het hoofdbestuur kijkt liever vooruit naar de doelen die we als partij willen bereiken en probeert aan te geven wat daarvoor nodig is.

Bestuursvisie

Deze bestuursvisie is opgesteld uitgaande van het bestaande politieke bestel met de huidige rol van politieke partijen als gegeven. Het hoofdbestuur verwacht echter dat zowel dat bestel als die rol de komende jaren forse veranderingen zullen ondergaan, mede door de invloed die de moderne informatie- en communicatietechnologie zal hebben op het openbaar bestuur. Dit onderwerp is van dermate groot belang dat het hoofdbestuur het een onderzoeksproject wil ontwikkelen dat strategische aanbevelingen moet opleveren voor de middellange termijn. Vooruitlopend daarop heeft het hoofdbestuur voor de korte termijn een aantal praktische voorstellen ontwikkeld. Deze voorstellen zijn inmiddels besproken met diverse geledingen van de partij. Daarnaast hebben vele afdelingen en individuele partijgenoten spontaan gereageerd door het hoofdbestuur evaluaties van de verkiezingen te sturen en suggesties voor veranderingen te doen. Rekening houdend met al deze ideeën, presenteert het hoofdbestuur de volgende bestuursvisie aan de partij.

Beeld van een partij

Het beeld van D66 moet herkenbaarder worden. Dat beeld bestaat uit de volgende elementen:
- participatie
- toekomstgerichtheid
- onconventionaliteit
- warsheid van betutteling
- zelfbewustheid van de partij als vierde politieke stroming

Om dit beeld te bereiken zijn maatregelen op vier terreinen van belang:
- nieuwe ideeën
- herkenbare D66-ers
- moderne partijorganisatie
- inspirerende communicatie.

De plannen van het hoofdbestuur voorzien daarin. De

maatregelen betreffen zowel onze organisatorische efficiëntie (hoe zetten we mensen en middelen in) als onze politieke effectiviteit (welke resultaten bereiken we met onze politieke invloed).

Regie, samenhang en communicatie
Een strakkere partijorganisatie is nodig om met beperkte middelen ons potentieel aan kennis en kunde zodanig te coördineren dat we effectieve politieke macht verkrijgen en behouden. Dat betekent dat we de regie, de samenhang en de communicatie in de partij willen verbeteren. Niet als doel op zich, maar als middel om de volgende resultaten te bereiken.

Nieuwe ideeën
D66 wil haar naam als ideeënpartij waarmaken en ruimte scheppen voor vernieuwend onderzoek en beleidsanalyse. Actieve politieke meningsvorming moet de basis leggen voor het actueel houden van het partijprogramma. Daartoe wordt de Programmacommissie omgevormd tot een permanente HB-commissie die ook de congressen inhoudelijk gaat voorbereiden.
D66 wil het interne politieke debat verlevendigen. In 1999 wordt een partijreferendum gehouden over een actueel onderwerp. Verder worden regelmatig politieke podia nieuwe stijl gehouden. In antwoord op al diegenen die ons (ten onrechte) onduidelijkheid verwijten wordt onze centrale boodschap in de vorm van een Democratisch Perspectief helder verwoord.

Investeren in mensen
Politiek is niet wat in verkiezingsprogramma's of regeerakkoorden staat, maar wat mensen doen. D66-ers voeren een eigen stijl. Werving, selectie, training en loopbaan-begeleiding krijgen meer aandacht. Ook de ondersteuning aan besturen en fracties wordt geïntensiveerd. Met behoud van het beginsel van one-man-one-vote waarbij ieder lid invloed heeft, wordt het interne kiessysteem (kandidaatstelling en stemadviescommissie) geëvalueerd. Kiezers die geen (landelijk) lid willen worden, kunnen op lokaal niveau actief zijn als D66-sympathisant. De afdelingen kunnen daaraan zelf invulling geven. Het hoofdbestuur zal de voors en tegens van een 'echt' lokaal lidmaatschap laten inventariseren.

Moderne organisatie
De roep om een zakelijke, professionele organisatie is sterk in de partij. Net als andere organisaties moeten we onze dienstverlening omschakelen van product- naar klantgerichtheid. De leden zijn zowel afnemer van diensten (klant) van de partij als leverancier van ideeën en inzet (participant). D66 wil haar leden beter bedienen. Daartoe gaan alle onderdelen van de partij beter samenwerken in één service-instituut met één loket.
Voorgesteld wordt een hoofdbestuur-nieuwe-stijl in te stellen. Het hoofdbestuur zal zich omvormen tot een kleiner en daardoor krachtigdadiger en doelmatiger orgaan. Het hoofdbestuur en de besturen van de fracties (TK, EK, EP), het opleidingscentrum (OC) en het wetenschappelijk bureau (SWB) voeren 4 keer per jaar onderling afstemmingsoverleg. Schaalvergroting van afdelingen is nodig om deze levensvatbaar te houden. Onze reglementen maken een slagvaardig optreden lastig, zeker in kleinere afdelingen, vandaar dat een serie vereenvoudigingen wordt doorgevoerd met betrekking tot termijnen en onverenigbaarheden. Het aantal afdelingscommissies wordt beperkt.

Inspirerende communicatie
De verticale en horizontale communicatie binnen de partij zal worden verbeterd. Allereerst worden de diverse bladen van D66 beter afgestemd op de verschillende lezersgroepen. Zo zal het maandelijkse blad voor bestuurders worden vervangen door een frequenter verschijnend magazine met politiek nieuws bestemd voor alle actieve partijleden. Het ledenblad dat 10 keer per jaar verscheen wordt vervangen door een veelzijdig opiniërend kwartaalblad. Elektronische informatieverstrekking aan de leden wordt versneld ingevoerd. De interne communicatie met afdelingen wordt vanaf 1999 geregeld via e-mail en internet. Kaderdagen zullen voorzien in de behoefte van (gekozen) bestuurders aan afstemming en overleg. Het hoofdbestuur zal regelmatig overleggen met het RBO (regiobesturen), die daaraan voorafgaand op hun beurt het ABO (afdelingsbesturen) raadplegen.

Financiën
Deze plannen kunnen niet worden uitgevoerd zolang D66 niet over voldoende middelen beschikt. De verkiezingsuitslagen hebben tot gevolg dat de partij op alle niveaus minder inkomsten krijgt. Om het kwaliteitsniveau te verhogen heeft de partij juist meer geld nodig. Daarom stelt het hoofdbestuur een aanpassing van de contributieregeling voor die tot hogere opbrengsten leidt en de lasten evenwichtiger spreidt over de leden.

Op weg naar 2000
Deze thema's zijn verder uitgewerkt in een groot aantal concrete maatregelen. Sommige daarvan zijn inmiddels in uitvoering genomen, andere worden in de vorm van stappen-plannen met de direct betrokkenen verder voorbereid. Voor weer andere zal het hoofdbestuur commissies instellen om zo de groep van betrokken partijleden te vergroten. Het hoofdbestuur verwacht de meeste plannen in het jaar 1999 te kunnen uitvoeren (ervan uitgaande dat de noodzakelijke middelen daadwerkelijk beschikbaar komen). Twee maatregelen vergen een expliciet besluit van het partijcongres. Dat betreft in de eerste plaats de wijziging van de contributieregeling (najaarscongres 98). Het andere voorstel dat een congresbesluit nodig maakt is de vereenvoudiging van de reglementen (voorjaarscongres 99). De bedoeling is de partij slagvaardiger te maken door het verkorten van termijnen, het beperken van onverenigbaarheden en het doorvoeren van enkele structuurveranderingen. Dat voorstel zal voor het voorjaarscongres nader worden toegelicht.

augustus 1998, Hoofdbestuur D66

BELEIDSPLAN EXTERNE FINANCIERING

In juni heeft het HB het beleidsplan externe financiering vastgesteld. In dit beleidsplan worden de randvoorwaarden geformuleerd waarbinnen externe financiering binnen D66 kan worden toegestaan. Hieronder volgt een korte weergave van het beleidsplan.

1. Externe financiering

Voordat randvoorwaarden voor externe financiering kunnen worden geformuleerd, moet eerst duidelijk zijn wat onder externe financiering wordt verstaan. Er wordt in het beleidsplan gesproken van externe financiering, indien
a. een externe financier middelen geeft of kosten draagt en
b. de gefinancierde een tegenprestatie levert.
De tweede eis is essentieel voor externe financiering. Als deze eis niet gesteld wordt, is sprake van bijvoorbeeld een donatie. Van belang is daarom om precies vast te stellen of nu of in de toekomst, gewild of ongewild, sprake zal zijn van een tegenprestatie.
Uitgaande van bovengenoemde definitie, worden in het beleidsplan de volgende aspecten van externe financiering besproken:

- Is externe financiering noodzakelijk c.q. wenselijk;
- Welke activiteiten van D66 komen in aanmerking voor externe financiering;
- Welke financiers komen in aanmerking;
- Op welke wijze kan de opbrengst uit externe financiering worden geoptimaliseerd;
- Aan welke eisen dient een contract met de financier te voldoen.

2. Noodzaak c.q. wenselijkheid externe financier

Hoewel externe financiering een welkome extra inkomensbron kan vormen voor D66, kleven ook nadelen aan deze vorm van financiering.
Het eerste nadeel houdt verband met het feit dat door externe financiering de politieke onafhankelijkheid kan worden aangetast. Dit nadeel kan worden weggenomen, als de externe financiering aan de volgende eisen voldoet:

a. de tegenprestatie aan de externe financierder moet meteen gegeven worden,
b. de tegenprestatie moet voor iedere betrokkene volstrekt duidelijk zijn en
c. de selectie van de financiers dient evenwichtig te zijn.

Toelichting
Als de tegenprestatie meteen geleverd wordt, kan worden gedacht aan advertenties in het partijblad, het mede-financieren van bijeenkomsten (zonder dat de financier invloed heeft op de inhoudelijke standpunten die worden ingenomen), het huren van standjes op een Congres, het meedoen aan een sponsordiner enz. Deze randvoorwaarde heeft tot gevolg dat *giften van (commerciële) financiers aan D66, zonder dat daar een tegenprestatie tegenover staat, niet worden geaccepteerd.* Als een instelling of een bedrijf een gift geeft aan D66, zal D66 in de toekomst nooit meer onafhankelijke standpunten kunnen innemen, als deze standpunten toevallig ook invloed hebben op de positie van dat bedrijf of instelling.
De partij aanvaardt daarentegen wel giften van natuurlijke personen. Vooralsnog is er geen aanleiding om de giften van natuurlijke personen te weigeren, omdat het om relatief kleine bedragen gaat.
In dit verband moet nog gewezen worden op een convenant dat de politieke partijen hebben gesloten met het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Dit convenant handelt over de openbaarmaking van giften. De belangrijkste onderdelen van dit convenant zijn:

- giften van *f* 10.000,- en hoger van het bedrijfsleven of van maatschappelijke organisaties aan de landelijke partijorganisatie worden jaarlijks openbaar gemaakt;
- het totaal van giften afkomstig van niet-leden, wordt als afzonderlijke post op de jaarrekening van de partij vermeld en
- het bovengestelde is van overeenkomstige toepassing op de regio's en afdelingen, met dien verstande dat de bedragen waarboven openbaarheid wordt verlangd, *f* 5.000,- resp. *f* 2.500,- bedragen.

Het zal duidelijk zijn dat de openbaarmaking van giften van het bedrijfsleven of van maatschappelijke organisaties door D66 wordt onderschreven, maar tevens dat deze giften door D66 niet worden geaccepteerd. D66 zal dus altijd melden dat er geen giften van deze aard zijn ontvangen.
Uiteraard zal over de externe financiering van bijeenkomsten, diners, enz. volstrekte openheid worden betracht.
Het tweede nadeel van externe financiering betreft het feit dat externe financiering vaak een eenmalig karakter heeft. Dit heeft tot gevolg dat externe financiering in veel gevallen alleen kan worden gebruikt ter financiering van eenmalige activiteiten, dan wel worden opgevoerd als additionele incidentele inkomstenbron (inkomsten die niet per sé noodzakelijk zijn om een activiteit door te laten gaan).

3. Welke activiteiten

Uit bovenstaande criteria volgt dat alleen activiteiten, waarvan de kostprijs meteen geheel of gedeeltelijk kan worden gedekt door externe financiering, in aanmerking komen voor externe financiering.

4. Welke financiers

In de eerste plaats kan gedacht worden aan financiers waarmee D66 al een zakelijke relatie heeft: de drukker van de Democraat, de huisbankier, de pensioenverzekeraar, de automatiseerder, de makelaar, verschillende congrescentra enz.. Er kunnen uiteraard ook andere financiers worden geworven. Voor het aanvaarden van externe financiering door een bepaalde financier is altijd vooraf goedkeuring noodzakelijk van het HB. Het HB kan uiteraard e.e.a. mandateren aan het DB.

5. Werkingssfeer

Het beleidsplan is van toepassing op de gehele D66-organisatie, dus ook afdelingen, regio's, HB-commissies enz.
De besturen van het SWB, het OC en de JD hebben uiteraard een eigen verantwoordelijkheid in deze, maar indien bovenstaande gremia externe financiering toepassen, is afstemming met het HB vanzelfsprekend.

Robert van Lente
Eerste penningmeester

CONGRES 67 AGENDA (CONCEPT)

N.B. Alle tijden zijn bij benadering.

21 november 1998, De Goudse Schouwburg: Boelekade 67, Gouda

tijd	agendapunt	vindplaats stukken
10.00	opening door de partijvoorzitter • introductie congresleiding • benoeming notulen- en stemcommissie • toelichting stemprocedures door stemcommissie • toelichting verkiezingsprocedures door LVC • procedures moties en orde door besluitvormingscommissie	
10.05	PRESENTATIE KANDIDATEN BESTUREN EN COMMISSIES opening stembussen	congresboek A
	RAPPORTAGE UITVOERING BESLUITEN CONGRESSEN • uitvoering besluiten congres 66	congresboek A
	ORGANISATIE • algemene organisatorische moties • ELDR-programma, voorstel inzake amendering • instellingsbesluit landelijke Programmacommissie*	congresboek A DEM 98/05, pag. 4 DEM 98/05, pag. 5*
	FINANCIEN • wijziging contributieregeling 1999 • jaarrekening 1997 • begroting 1999	DEM 98/05, pag. 5 DEM 98/06, pag. 5 e.v. DEM 98/06, pag. 11 e.v.
10.30	PRESENTATIE KANDIDATEN VERKIEZINGEN EERSTE KAMER	
11.15	interview met nieuwe bewindslieden	
11.45	afscheid voormalige bewindslieden	
12.00	pauze	
12.30	PRESENTATIE KANDIDATEN VERKIEZINGEN EUROPEES PARLEMENT	
13.15	sluiting stembussen	
13.15	RESOLUTIE VITALE ECONOMIE	DEM 98/05, pag.10
14.30	toespraak Tom Kok	
15.00	ACTUELE POLITIEKE MOTIES	congresboek B
15.30	pauze	
16.45	uitslag verkiezingen besturen en commissies	
16.00	toespraak Thom de Graaf	
16.30	sluiting	

* Opvraagbaar via bestelbon elders in dit katern, vanaf 10 dagen voor het congres.

MINI-CONFERENTIE ELDR VERKIEZINGSPROGRAMMA

Sinds 1994 is D66 volwaardig lid van de Partij van Europese Liberalen en Democraten (ELDR). In dit partijverband maken de D66 Europarlementariërs deel uit van de ELDRfractie in het Europees Parlement. In tegenstelling tot de voorgaande Europese Verkiezingen zal D66 bij de komende verkiezingen van juni 1999 niet de campagne ingaan op basis van een eigen Europees programma maar op basis van het ELDR verkiezingsprogramma. Daarnaast zal op het voorjaarscongres een D66 Europees Manifest worden vastgesteld waarin een aantal typische D66-punten worden benadrukt.

Het Hoofdbestuur heeft in het vorige katern van de Democraat een voorstel aan de Algemene Ledenvergadering (21 november) voorgelegd waarin om een mandaat ten aanzien van de amendering van het ELDR programma wordt gevraagd. Vooruitlopend hierop en in aanloop naar de komende verkiezingen voor het Europees Parlement organiseert het Hoofdbestuur in samenwerking met de D66 delegatie in het EP een mini-conferentie. Deze mini-conferentie biedt geïnteresseerde leden de gelegenheid zich uitgebreid over het ELDR programma te laten informeren. Geïnteresseerden kunnen zich vóór 29 oktober a.s. *uitsluitend via de aanmeldingsbon achterin dit katern* aanmelden. Bij een onverwacht groot aantal aanmeldingen zal getracht worden een tweede sessie te beleggen.

zaterdag 14 november 1998
10.00 - 12.30 uur
Congrescentrum De Eenhoorn
Kon. Wilhelminalaan 33
3818 HN Amersfoort
t.o. NS station Amersfoort

JAARREKENING 1997

De financiële commissie heeft de vastgestelde jaarrekening goedgekeurd. Voor de opgestelde jaarrekening 1997 zij verwezen naar de, opgenomen opstelling van onze accountant BDO CampsObers, die u terugvindt op blz. 6 t/m 10. De jaarrekening heeft een goedkeurende verklaring gekregen.

TOELICHTING

De jaarrekening 1997 is gesloten met een tekort van *f* 126.604,-. De extra uitgaven voor personeel en het in de begroting verwerken van de uitgaven voor congressen zijn gedeeltelijk gedekt door lagere dotaties. Als daarmee rekening wordt gehouden, zijn de uitgaven voor personeel en congressen met circa *f* 30.000,- hoger uitgekomen dan begroot. Deze verhoging houdt verband met de hoge uitgaven t.b.v. het Congres in Emmen en het feit dat de doorbelastingen van personeelskosten aan Opleidingscentrum en SWB lager zijn vastgesteld dan eerder begroot. Een andere belangrijke oorzaak voor het tekort houdt verband met de uitgaven voor de presentatie van de kamerkandidaten en de verzending en verspreiding van het kandidatenboek. Deze activiteiten hebben uiteindelijk bijna *f* 30.000,- meer gekost dan begroot. De contributie-opbrengsten zijn per saldo met circa *f* 45.000,- tegengevallen.
Door wijziging van het beleggingsbeleid is het rendement op de rentedragende middelen, ondanks de daling van de geldmarktrente, gestegen van 3,0% naar 3,6%.

De algemene reserve is in 1997 met tweederde gedaald tot circa *f* 80.000,-. Over de wijze waarop de algemene reserve mag worden ingezet, zijn bij de vaststelling van de begroting 1998 afspraken gemaakt. Uit deze afspraken vloeit voort dat de algemene reserve in 1998 weer moet stijgen. Het is daarom noodzakelijk in 1998 verdere bezuinigingen toe te passen.

Penningmeesters

VERENIGING POLITIEKE PARTIJ DEMOCRATEN 66 TE 's-GRAVENHAGE

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 1997

in guldens

	1997 Werkelijk	*1997 Begroting*	*1996 Werkelijk*
Baten			
Contributies	1.809.527	1.850.000	1.835.585
Nagekomen contributies voorgaande jaren	13.246	15.000	14.262
Diverse donaties en schenkingen	3.045	5.000	6.229
Schenkingen middels declaraties			
Boven *f* 2.500	68.166)		(67.454
Beneden *f* 2.500	45.431)	250.000	(91.724
Rente	113.081	125.000	99.131
Opbrengst speciale actie	42.000	42.000	26.480
Totaal baten	2.094.496	2.287.000	2.140.865

Lasten	*1997 Werkelijk*	*1997 Begroting*	*1996 Werkelijk*
Personeel	778.373	694.000	654.538
Secretariaat en Huisvesting	292.745	275.000	227.202
Bestuur en Adviesraad			
Declaraties middels schenkingen	113.597	250.000	159.178
Overige bestuurskosten	256.827	145.000	141.797
POR-rapport	93.000	94.000	62.800
Publiciteit			
Democraat	156.959	151.000	187.366
Publiciteitskosten algemeen	1.063	10.000	-410
Regio's en afdelingen			
Afdrachten	216.375	225.000	204.813
Ledenwerving	30.702	25.000	32.978
Activiteiten aan de basis	25.924	20.000	10.885
Politieke podia	5.597	25.000	15.625
Subsidies			
Subsidie Stichting Opleidingscentrum D66	50.000	50.000	60.000
Subsidie Stichting Wetenschappelijk Bureau D66	48.000	48.000	58.000
Subsidie Vereniging Jonge Democraten	25.000	25.000	25.000
Dotaties aan voorzieningen			
Dotaties conform begroting	85.000	215.000	215.000
Extra dotaties	0	0	34.000
Vrijval verkiezingsfonds	-24.575	-30.000	-10.712
Algemeen	66.513	65.000	60.364
Totaal lasten	2.221.100	2.287.000	2.138.424
Voordelig saldo	0	0	2.441
Nadelig saldo	-126.604	0	0
	2.094.496	2.287.000	2.140.865

Vereniging Politieke Partij Democraten 66 te 's-Gravenhage

JAARREKENING

GRONDSLAGEN VOOR DE FINANCIELE VERSLAGGEVING

Algemeen

Het hoofdbestuur van de vereniging heeft op 27 mei 1997 ingestemd met een nadere kwantificering van de reserves en voorzieningen. Deze kwantificering heeft niet geleid tot een stelselwijziging in de jaarrekening.

De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva, alsmede voor de bepaling van het resultaat, is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Voor zover niet anders vermeld worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa worden gewaardeerd op aanschafwaarde verminderd met lineair berekende afschrijvingen, gebaseerd op de verwachte economische levensduur.
In het jaar van investeren wordt naar tijdsgelang afgeschreven.
Met ingang van 1993 worden investeringen in kantoorinrichting en -machines ten laste van de voorziening landelijk secretariaat en automatisering gebracht.

Voorraden
De voorraden brochures zijn P.M. opgenomen.

Vorderingen
De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, voor zover noodzakelijk onder aftrek van een voorziening voor het risico van oninbaarheid.

Liquide middelen
De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de Vereniging.

Voorzieningen
De voorzieningen worden opgenomen voor de nominale waarde.

Kortlopende schulden
De kortlopende schulden hebben een looptijd van maximaal één jaar.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Baten
Als baten van een boekjaar worden verantwoord de op dat boekjaar betrekking hebbende ontvangsten, ook wanneer deze in een ander boekjaar worden ontvangen. Echter met uitzondering van de ontvangen giften, donaties en bijdragen, waarvoor het kasstelsel wordt gehanteerd.

Vereniging Politieke Partij Democraten 66 te 's-Gravenhage

Lasten
De lasten worden verantwoord in het boekjaar waarop zij betrekking hebben.
De afschrijvingen zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde van de desbetreffende materiële vaste activa.
Met ingang van 1993 worden de aanschaffingen van kantoorinrichting en -machines ten laste van de voorziening landelijk secretariaat en automatisering gebracht.

BEGROTING 1999

(Bedragen x *f* 1.000)

Lasten		I	II	III
1.	**Personeel**	778	843	851
2.	**Secretariaat en huisvesting**	293	245	253
3.	**Bestuur**			
	Declaraties middels schenkingen	114	200	200
	Overige bestuurskosten	273	235	292
	Congressen	77	65	55
4.	**Media D66**	158	165	133
5.	**Regio's en afdelingen**			
	Afdrachten	216	235	250
	Ledenwerving	31	25	25
	Activiteiten aan de basis en politieke podia	32	15	25
6.	**Speciale budgetten**			
	Opleidingen	50	43	43
	Wetenschappelijk onderzoek	48	30	30
	JD	25	20	20
7.	**Dotaties**			
	Verkiezingsfonds	75	75	160
	Voorziening LS	60	60	50
	Voorziening algemeen	0	-91	30
	Voorziening congressen	-50	0	0
	Vrijval verkiezingsfonds	-25	-20	-25
8.	**Algemeen**	66	72	86
	Totaal lasten	2.221	2.217	2.478

In tabel I staat de jaarrekening 1997, in tabel II de begroting 1998 en in tabel III de begroting 1999.

Baten		I	II	III
(Bedragen x *f* 1.000)				
1.	**Contributies**			
	Contributies	1.810	1.805	1.935
	Contributies vorige jaren	13	15	15
	Donaties en schenkingen	3	5	5
2.	**Schenkingen middels declaraties**	114	200	200
3.	**Rente**	113	125	125
4.	**Speciale actie**	42	42	47
5.	**Ledenwerving**	0	25	25
6.	**Algemene subsidie**	0	0	83
7.	**Opbrengsten opleidingen**	0	0	43
	Totaal lasten	2.095	2.217	2.478
	Nadelig saldo	126	0	0

In tabel I staat de jaarrekening 1997, in tabel II de begroting 1998 en in tabel III de begroting 1999.

TOELICHTING BEGROTING 1999

Algemeen

Bij de vaststelling van de begroting 1998 werd verwacht dat in de begroting 1999 nog voor *f* 130.000,- aan extra bezuinigingen moesten worden ingevuld. Deze taakstelling is echter niet noodzakelijk. Dit houdt verband met de stijging van het aantal leden en met de wijziging van de subsidiemethodiek van het Rijk.
Het aantal leden stijgt in de eerste helft van 1998 gestaag. Dit heeft tot gevolg dat een hogere contributie-opbrengst kan worden begroot. Daarnaast is op advies van de accountant de vrijval uit het contributiefonds verdubbeld.
De wijziging van de subsidiemethodiek van het Rijk is goedgekeurd door de Tweede Kamer. Er is daarom verondersteld dat de nieuwe subsidiemethodiek per 1 januari 1999 zal ingaan. Dit levert voor D66 een voordeel op. In de begroting 1999 is aangenomen dat bovengenoemde voordelen becijferd kunnen worden op *f* 200.000,- aan extra inkomsten.
De begroting 1999 is nog niet in euro opgesteld, hoewel D66 bij het vermogensbeheer al wel te maken krijgt met de invoering van de euro in 1999. Een opstelling in euro is prematuur, omdat de juiste omrekeningskoers nog niet bekend is.

Prioriteiten in de begroting 1999

De belangrijkste prioriteiten in de begroting 1999 hebben betrekking op de volgende posten.

Personeel
De formatie op het Landelijk Secretariaat kan niet worden uitgebreid. Wel is binnen de begroting ruimte gemaakt voor herplaatsing van de medewerkers van de bestuurdersvereniging. Vooralsnog wordt een groter bedrag dan in 1998 vrijgemaakt voor stagiaires en vrijwilligers. De reserveringen voor financiële bijdragen in de kosten van kinderopvang en opleidingen van het personeel zijn verhoogd.

Bestuurskosten
Het budget voor de hoofdbestuurscommissies is aanzienlijk verhoogd. Deze verhoging houdt mede verband met de vernieuwing van de organisatie, die het Hoofdbestuur zal presenteren. Er zullen daarom nieuwe commissies worden gevormd, die het hoofdbestuur onder meer zullen adviseren over de toekomst van het politiek stelsel, de invoering van het lokaal lidmaatschap en het kiessysteem binnen de partij. Daarnaast heeft de programmacommissie in de voorstellen een meer uitgebreide taak gekregen. Elke HB-commissie krijgt een eigen budget, waarbij ook rekening is gehouden met de kosten van het organiseren van activiteiten.
Voor de Bestuurdersvereniging nieuwe stijl is voor 1999 een budget gereserveerd van *f* 15.000,-. Dit betreft een zogenaamd netto budget: de inkomsten uit toegangsprijzen van bijeenkomsten kunnen weer in het budget 1999 gebruikt worden. De laatste jaren had de Bestuurdersvereniging vrijwel geen netto budget meer voor activiteiten. De personele lasten en de betaling van Voor de Draad voor de bestuurders slokten bijna al de middelen op. De Bestuurdersvereniging heeft in 1999 dus veel meer ruimte gekregen om activiteiten voor bestuurders te organiseren.

Media D66
In de begroting is rekening gehouden met de vernieuwing van de partijmedia.
Voor de partijmedia is een aparte begroting gemaakt, waarin ook een deel van de personele lasten van D66 zijn verwerkt. Aangezien een medewerker zich in het bijzonder bezighoudt met het verzamelen van actuele informatie uit de Tweede Kamer, is deze medewerker ten dele in dienst bij de Tweede-Kamerfractie en wordt daarom ook door de Tweede-Kamerfractie gefinancierd. Het bedrag in de begroting is gelijk aan het verwachte tekort dat D66 moet financieren.

Speciale budgetten
In april 1998 hebben de besturen van D66 en de partnersorganisaties (OC, SWB, JD en BV) een beleidsplan financiële verhouding goedgekeurd. Dit beleidsplan is opgesteld door de penningmeesters van D66 en de partners en is op aanvraag verkrijgbaar op het Landelijk Secretariaat. Het plan heeft tot doel de interne financiële verhouding tussen de partners en D66 doelmatiger te maken. Het plan heeft consequenties voor het door D66 in rekening brengen van kosten die voor de partnerorganisaties worden gemaakt. Er is gekozen voor een zodanig systeem dat doelmatig handelen wordt gestimuleerd. Hetzelfde geldt voor de subsidies aan de partners. Naast de Rijkssubsidie, die OC, SWB en JD ontvangen, ontvangen de partners ook subsidies van D66. Deze subsidies worden omgezet in speciale budgetten voor opleidingen, wetenschappelijk onderzoek en politiek jongerenwerk.

Dotaties
Met het oog op de komende campagnes is de dotatie aan het Verkiezingsfonds meer dan verdubbeld. Aan het einde van 1998 kan pas worden berekend welk budget voor de campagnes beschikbaar is. Dit houdt onder meer verband met de gerealiseerde opbrengst van de speciale actie.

Wijziging contributieregeling
In deze begroting is geen rekening gehouden met de gevolgen van de wijziging van de contributieregeling. Indien na het eerste kwartaal 1999 wordt geconstateerd dat deze wijziging, na goedkeuring door het Congres, tot extra inkomsten zal leiden, wordt de begroting aangepast.

Advies financiële commissie
De financiële commissie heeft positief geadviseerd over de begroting 1999 en de daarin vastgestelde financiële kaders.

Penningmeesters

VERKIEZINGSFONDS

Conform het Huishoudelijk Reglement, moet een overzicht gegeven worden van de mutaties in het Verkiezingsfonds in 1997 en worden aangegeven welke uitgaven in 1998 nog zijn te verwachten. Aangezien de uitgaven en inkomsten t.b.v. de campagne inmiddels bekend zijn, zal een totaal beeld van de campagnefinanciering worden gegeven, over de periode 1 januari 1997 t/m augustus 1998.

Stand verkiezingsfonds 1 januari 1997:	***f***	**429.756**

Uitgaven 1 januari 1997 - 1 september 1998

Personeel	*f*	214.995
Organisatie	*f*	487.052
Kiezersonderzoek	*f*	81.839
Media	*f*	462.708
Materialen/drukwerk	*f*	414.111
Totaal	*f*	1.660.705
Vrijval verkiezingsfonds t.g.v. begroting	*f*	30.493
Totaal	*f*	1.691.198

Inkomsten 1 januari 1997 - 1 september 1998

Opbrengst verkoop materialen	*f*	147.320
Bedelacties	*f*	346.483
Afdrachten politieke vertegenwoordigers	*f*	152.464
Bijdragen fracties	*f*	80.000
Dotatie D66	*f*	150.000
Extra dotatie D66	*f*	50.000
Subsidie RTV	*f*	200.000
Totaal	*f*	1.126.267
Saldo inkomsten en uitgaven	-*f*	564.931

Stand verkiezingsfonds 1 september 1998:	**-*f***	**135.175**
Nog verwachte inkomsten in 1998:	***f***	**140.000**
Verwachte stand verkiezingsfonds ultimo 1998:	***f***	**5.000**

TOELICHTING

Totaal is voor de campagnes voor gemeenteraadsverkiezingen en Tweede-Kamerverkiezingen ruim 1,6 miljoen gulden uitgegeven. Grote uitgavenposten betreffen de organisatiekosten, de uitgaven t.b.v. media en de uitgaven t.b.v. materialen en drukwerk. Hoewel begroot was dat de materialen tegen kostprijs zouden worden verkocht, is op materialen tot 1 september 1998 een verlies geleden van *f* 266.791 (dat is ongeveer 65%). De materialen (voor afdelingen en regio's) zijn derhalve voor ongeveer 65% gesubsidieerd.
Bij de inkomsten is voor *f* 200.000,- aan subsidies voor radio en tv-uitzendingen verwerkt. Elke politieke partij krijgt subsidie voor de zendtijd politieke partijen. De spotjes die in (de tweede helft van) 1997 en in 1998 in het kader van de zendtijd voor politieke partijen zijn uitgezonden, zijn meegenomen in deze begroting.

De verwachte inkomsten hebben betrekking op opbrengsten verkopen materialen (dit loopt meestal nog door, bijvoorbeeld de verkopen van de cd-roms waar het verkiezingsprogramma op staat of de campagnewijn), afdrachten politieke vertegenwoordigers en reguliere schenkingen en bijdragen. Tevens is rekening gehouden met een geraamde opbrengst van een speciale actie die in het najaar t.b.v. het verkiezingsfonds zal worden gehouden.

Momenteel wordt verwacht dat het verkiezingsfonds zal sluiten met een klein overschot. De komende campagnes zullen daarom moeten worden gefinancierd uit lopende inkomsten.

Penningmeesters

CONGRES 68 AGENDA (CONCEPT)

N.B. Alle tijden zijn bij benadering.

Zaterdag 6 februari 1999, Vergadercentrum Koningshof in Veldhoven (onder voorbehoud)

tijd	agendapunt
10.00 - 10.15	opening door de partijvoorzitter introductie congresleiding benoeming notulen- en stemcommissie op voordracht congresleiding toelichtingen verkiezingsprocedures door Landelijke Verkiezingscommissie
10.15	opening stembussen
10.15 - 10.25	FINANCIËN • contributieregeling 2000 • regio- en afdelingsbijdrageregeling 2000
10.25 - 10.50	PRESENTATIE KANDIDATEN BESTUREN EN COMMISSIES toelichting stemprocedure verkiezing lijsttrekker Europese verkiezingen
11.00 - 11.55	DISCUSSIE-BIJEENKOMSTEN CONCEPT-EUROPEES VERKIEZINGSPROGRAMMA
12.05 - 12.30	Provinciale Staten Verkiezingen / Gemeenteraadsverkiezingen Noord-Brabant e.a. 1999
12.30 - 13.30	LUNCHPAUZE
13.30 - 15.00	FRINGE MEETINGS
15.15 - 15.45	TOESPRAAK PARTIJVOORZITTER
15.45 - 16.15	CONCEPT - EUROPEES VERKIEZINGSPROGRAMMA I
16.15 - 16.45	ACTUELE POLITIEKE MOTIES
16.45 - 17.15	INTERVIEW FRACTIEVOORZITTER TWEEDE KAMER
17.20	sluiting indiening APM's voor behandeling op zondag
	schorsing
vanaf 18.00	diner
20.30 - 22.00	cabaret
vanaf 22.00	feest

Zondag 7 februari 1999

tijd	agendapunt
10.15 - 10.25	heropening congres door congresvoorzitters voorstellen congresleiding en notulen- en stemcommissie
10.30 - 11.25	ORGANISATIE • wijzigingsvoorstellen Statuten en Huishoudelijk Reglement
11.25	sluiting stembussen lijsttrekker EP-verkiezingen
11.30 - 13.00	FRINGE MEETINGS
13.00 - 13.30	PAUZE
13.30 - 14.25	COMMUNICATIE-BIJEENKOMSTEN MET DE FRACTIES
14.25	sluiting stembussen kandidaten besturen en commissies
14.35 - 15.30	CONCEPT - EUROPEES VERKIEZINGSPROGRAMMA II
15.30 - 16.00	ACTUELE POLITIEKE MOTIES
16.00 - 16.05	uitslagen verkiezingen besturen en commissies
16.05 - 16.30	LIJSTTREKKER EUROPESE VERKIEZINGEN • bekendmaking lijsttrekker
	TOESPRAAK LIJSTTREKKER
16.30	sluiting congres

DRAAG UW STEENTJE BIJ

Het Hoofdbestuur heeft een aantal commissies ingesteld, waarover u elders in deze Democraat meer kunt lezen.
Het betreft de volgende commissies:

- Kiessysteem en stemadvies
- Lokaal lidmaatschap
- Programmatisch overleg (planning inhoudelijke onderwerpen)

Wilt u meedenken? De commissies zien uw schriftelijke bijdragen met vreugde tegemoet. Te richten aan het Landelijk Secretariaat, t.a.v. de betreffende commissie.

Congres 68

CONGRESREGLEMENT

art. 1
Het **68-ste** congres van D66 vindt plaats op **zaterdag 6 en zondag 7 februari 1999 te Veldhoven.**

art. 2
Organisatorische moties en moties en amendementen met betrekking tot het D66-manifest voor de verkiezing van het Europees Parlement in 1999 en m.b.t. de wijziging Statuten en het Huishoudelijk Reglement van de partij, dienen **uiterlijk**, doch liefst eerder, op **dinsdag 8 december 1998 om 12.00 uur in de juiste vorm** op het Landelijk Secretariaat van D66 te Den Haag te zijn ontvangen.
Moties en amendementen met betrekking tot de contributieregeling 2000 en de bijdrageregeling voor afdelingen voor 2000 dienen **uiterlijk**, doch liefst eerder, op **maandag 11 januari 1999 om 12.00 uur in de juiste vorm** op het Landelijk Secretariaat van D66 te Den Haag te zijn ontvangen.

art. 3
Met inachtneming van het bepaalde in artikel 90 en 93 van het Huishoudelijk Reglement dienen **Actuele Politieke Moties uiterlijk** te worden ingediend op **donderdag 4 februari 1999 om 10.00 uur 's ochtends** bij het Landelijk Secretariaat;
Daarnaast bestaat er de mogelijkheid om tijdens het congres Actuele Politieke Moties in te dienen bij de voorzitter van de Besluitvormingscommissie **tot zaterdag 6 februari 1999 17.20 uur.**

art. 4
Omtrent het **in behandeling nemen** van de voor donderdag 4 februari 1999 om 10.00 uur 's ochtends ingediende APM's beslist het congres aan het begin van het agendapunt in de vergadering op **zaterdag 6 februari 1999.**
Omtrent het in behandeling nemen van de tijdens het congres ingediende APM's beslist het congres aan het begin van het agendapunt in de vergadering op **zondag 7 februari 1999.**

art. 5
De congresleiding heeft de bevoegdheid ten congresse aanvullende regels te stellen.

art. 6
Bovendien zijn specifiek van toepassing op het congres de art. 89 t/m 99 van het Huishoudelijk Reglement.

Toelichting bij het congresreglement

Attentie: de inleiding van het D66-manifest voor de verkiezing van het Europese Parlement is niet amendeerbaar.

Het Hoofdbestuur heeft het recht naar aanleiding van de discussie in het congres ter plekke congres voorstellen te formuleren en aan datzelfde congres ter besluitvorming voor te leggen.

Moties en amendementen dienen te worden ingediend in de vorm van het daartoe bij het Landelijk Secretariaat verkrijgbare standaardformulier. U kunt deze eveneens bestellen op flop, tegen betaling van de kostprijs van een floppy.
Dient u meerdere moties en amendementen tegelijk in en zijn alle woordvoerders en contactpersonen gelijk, dan kunt u volstaan met 1 formeel ingevuld en ondertekend formulier, mits daarop zeer duidelijk is aangegeven voor welke moties en amendementen de handtekeningen gelden. Actuele Politieke Moties behoeven slechts 5 handtekeningen van stemgerechtigde leden.
Alle overige moties en amendementen behoeven hetzij 25 handtekeningen van stemgerechtigde leden, hetzij de handtekeningen van een bestuurslid van de afdeling of regio, waarin de ledenvergadering de moties en amendementen vaststelde. Denkt u eraan dat u alleen het recht heeft moties en amendementen in te dienen als u uw contributie heeft voldaan? Het lidmaatschapsnummer dient bij elke handtekening te worden vermeld. Alle handtekeningen dienen in een keer, gelijktijdig met de tekst te worden aangeboden.
Amendementen die beogen een heel punt van de resolutie te schrappen, worden niet geaccepteerd.
Elk punt komt apart in stemming, stemverklaringen kunnen bij de behandeling worden afgelegd.
Fax-zendingen worden alleen geaccepteerd indien de originelen uiterlijk de volgende werkdag gepost worden.
De in het congresreglement vermelde indieningstermijn is een uiterste - het Landelijk Secretariaat stelt eerdere toezending bijzonder op prijs.
U kunt het congresboek met de verzamelde moties en amendementen bestellen bij het Landelijk Secretariaat via de bestelbon elders in dit katern.

VACATURES BESTUREN EN COMMISSIES

Eerste kennisgeving van de vacatures waarin het congres op 6 en 7 februari 1999 zal voorzien. De eventuele herkandidering van huidige bestuurs- of commissieleden die aan het einde van de eerste termijn zijn, is in onderstaand overzicht opgenomen.

De kandidaatstelling sluit op dinsdag **8 december 1998 om 10.00 uur.** Ingevulde kandidaatstellingsformulieren moeten dan binnen zijn bij de LVC p/a Landelijk Secretariaat. Kandidaatstellingsformulieren zijn verkrijgbaar bij het Landelijk Secretariaat, Postbus 660 2501 CR Den Haag, bezoekadres Noordwal 10, tel. 070-356 6066, fax 070-364 1917.

hoofdbestuur / regio
regio's Overijssel, Noord-Brabant, Limburg en Flevoland
Het zittende hoofdbestuursleden uit Noord-Brabant is aan het einde van zijn maximale termijn. De huidige hoofdbestuursleden Overijssel en Flevoland hebben hun functie tussentijds beëindigd. De vacature hoofdbestuurslid Limburg zal op congres 67 niet vervuld worden.
Informatie bij de zittende HB-leden: Noord-Brabant: Roland de Bruijn, tel. 076-565 0712; Overijssel: Huub Isendoorn, tel. 0546-820 879 of bij Matt Poelmans, vicevoorzitter organisatie tel. 071 - 519 0294

EUROPEES PARLEMENT

D66 ELDR

EUROPA BULLETIN

Middels het Europa Bulletin houdt de Eurofractie van D66 de leden op de hoogte van standpunten die namens D66 in het Europees Parlement worden ingenomen

EUROPEES PARLEMENT BOEKT SUCCES BIJ TERUGDRINGEN LUCHTVERVUILING

Het is een lange strijd geweest, maar de eerste concrete resultaten van het "auto-oil programma" zijn een succes. Omdat de Raad en het EP het niet eens konden worden, was een bemiddelingsprocedure nodig. Deze onderhandelingen zijn net voor de zomer afgesloten. Doeke EISMA had namens het Parlement zitting in het onderhandelingscomité. Hij is zeer tevreden over het resultaat.

De EU wil met dit programma de luchtvervuiling door verkeer terugdringen. In deze eerste stappen zijn eisen gesteld aan de emissies van nieuwe auto's, de controles van gebruikte auto's en de samenstelling van brandstoffen. De verwachting is, dat met deze maatregelen de emissies van auto's met minimaal 30% worden teruggedrongen in 2000.

De bemiddelingsprocedure toont volgens Doeke EISMA aan, dat de door het Verdrag van Maastricht uitgebreide macht van het Parlement resultaten kan opleveren. De Raad wilde lang niet zo ver gaan als het EP. Vooral ook omdat de auto- en olie-industrie beweerden dat het grote gevolgen zou hebben voor de werkgelegenheid in deze sector. Nu het resultaat er ligt geeft de industrie echter toe dat de eisen werkbaar zijn. Met zijn consequent volgehouden standpunt heeft het Parlement een veel betere bescherming van het milieu en de volksgezondheid van Europese burgers bewerkstelligd. Het toont het belang voor de burger aan van een Parlement in een democratisch Europa.

Voor meer informatie: Doeke EISMA

EUROPEES VLUCHTELINGENFONDS IN ZICHT

Op initiatief van Laurens Jan BRINKHORST wordt binnenkort in het Europees Parlement gestemd over het oprichten van een Europees vluchtelingenfonds. Dit Vluchtelingenfonds zou 25 miljoen euro ter beschikking stellen voor de verbetering van de eerste opvang en de levensomstandigheden van vluchtelingen in de lidstaten. Het gaat om huisvesting, onderhoud en talencursussen, maar ook medische hulp, met bijzondere aandacht voor traumabehandeling. Het fonds zou ook bijdragen tot projekten die vrijwillige terugkeer en de reintegratie van vluchtelingen in het land van herkomst vergemakkelijken: o.a. advies over de situatie in het moederland en de mogelijkheden en rechten die de vluchteling heeft, beroepstraining en dekking van transportkosten.

BRINKHORST, die zich de laatste jaren krachtig heeft ingezet voor een dergelijk fonds bouwt hiermee verder op de begrotingslijnen die hij als rapporteur voor de begroting in 1997 heeft geschapen.

Hij ziet het Vluchtelingenfonds als een eerste concrete omzetting van het voornemen om tot een Europees asiel- en vluchtelingenbeleid te komen. Frappant is, dat het opnieuw het Europees Parlement is, dat als een arm van de begrotingsautoriteit het initiatief heeft genomen daar waar de Raad het heeft laten afweten. Het Vluchtelingenfonds zal ook in de toekomst een belangrijke rol kunnen spelen in de discussie over de uitbesteding van de Europese begroting. Landen als Nederland zouden zeker in aanmerking komen voor een instrument van 'burden-sharing' op dit terrein.

Voor meer informatie: Laurens Jan BRINKHORST

VERBETERING EUROPESE SCHOLINGS -EN TRAININGSPROGRAMMA'S

Johanna Boogerd vindt de voorstellen van de Europese Commissie voor de Europese scholings- en trainingsprogramma's voor 2000-2004 een flinke stap voorwaarts in de richting van meer samenhang en beter beheer van deze Europese programma's. BOOGERD schreef namens het EP een advies.

Zij juicht toe, dat voor beroepsopleidingen (LEONARDO), onderwijs (SOCRATES) en jeugd (Jeugd voor Europa) overkoepelende doelstellingen zijn vastgesteld en dat daar vanuit voor ieder programma specifieke maatregelen worden ontwikkeld. Voor SOCRATES zijn de doelstellingen: het bevorderen van Europese samenwerking op onderwijsgebied, de belemmeringen voor samenwerking wegnemen en het stimuleren van innovatie. "Wel is het jammer dat de voorgestelde maatregelen om de doelstellingen te bereiken zoals het bevorderen van talenkennis en het uitwisselen van goede ervaringen grotendeels geconcentreerd zijn op traditionele activiteiten" aldus BOOGERD.

Verder vindt zij, dat er betere samenwerking moet komen tussen de EU en de lidstaten die de programma's op nationaal niveau uitvoeren. Zo moet voorkomen worden dat lidstaten te veel administratieve formaliteiten opleggen aan aanvragers voor fondsen. Tenslotte verwelkomt zij het voorstel voor uitwisseling via SOCRATES met o.a. de VS en Japan. Op het vlak van virtuele mobiliteit en computeronderwijs is samenwerking met deze landen belangrijk. Ze betreurt het dan ook dat de christen-democraten en socialisten in het EP hierover zeer terughoudend zijn.

Voor meer informatie: Johanna BOOGERD

RUSSISCHE STABILITEIT OOK IN ONS BELANG

Nederland is veel afhankelijker van Rusland dan handelscijfers weergeven:van onze export gaat slechts 4% naar Rusland, maar politiek staat er buitengewoon veel op het spel. Voor de uitbreiding van de EU en de NAVO en de hopelijk snelle ratificatie van het START II-verdrag (nucleaire ontwapening) hebben we Rusland (in)direct nodig. Natuurlijk kan stabilisatie alleen uit Rusland zelf komen, maar Europa moet Rusland actief helpen.

Dat betekent niet dat Europa de geldkraan moet openzetten. De bestaande verdragen bieden reeds mogelijkheden tot samenwerking en hulp. Door toespitsing van die assistentie op de hervorming van het bankwezen, de belastinginning en de douaneversterking zal de Russische overheid grote hoeveelheden geld binnen halen, die het nu misloopt. De EU moet zijn steun aanpassen om maximale effectiviteit van de hulp te bereiken.

Nieuw geld komt er voorlopig niet. Eerst moet Premier Primakov maar laten zien, dat hij stabiliteit en vertrouwen kan brengen. BERTENS ziet de uitbetaling van salarissen als een eerste signaal, maar dit kan niet buiten de kaders van een verantwoord strikt monetair beleid.

BERTENS:"De internationale gemeenschap moet hem eensgezind op het rechte pad houden in de richting van structurele economische hervormingen en hem afhouden van protectionistische en dirigistische maatregelen. Het was immers het halfslachtige beleid van uitblijvende echte hervormingen dat de oorzaak was van de huidige problemen. Misschien kan een koppeling van de roebel aan de Euro van pas komen. Die toont immers nu al zijn nut door de Europese monetaire stabiliteit."

Voor meer informatie: Jan-Willem BERTENS

EISMA BEPLEIT MEER KLIMAATMAATREGELEN BINNEN DE EU

In de septemberzitting heeft het EP haar standpunt bepaald voor de komende klimaat-conferentie in Buenos Aires (november 1998). Buenos Aires is het vervolg van het Kyoto-protocol dat door de EU en de Europese lid-

staten in april ondertekend is.

Een belangrijk punt in Buenos Aires is emissiehandel. Emissiehandel maakt het mogelijk, dat bijvoorbeeld een geïndustrialiseerd land de uitstoot van broeikasgassen op een goedkope manier in een ontwikkelingsland kan reduceren. Op die manier kan een geïndustrialiseerd land aan haar eigen reductieverplichtingen voldoen. EISMA benadrukt echter dat emissiehandel supplementair moet zijn aan Europese en binnenlandse maatregelen. "Het gevaar van emissiehandel is dat er weinig gedaan wordt aan de bron van het probleem: het hoge verbruik van fossiele brandstoffen." Volgens hem ligt tenslotte de last om het klimaatprobleem op te lossen bij de geïndustrialiseerde landen die het probleem zelf hebben veroorzaakt door hun hoge economische groei.

EISMA bepleit daarom meer Europese maatregelen. Omdat met name door de toename van het verkeer de broeikasemissies in Nederland stijgen i.p.v dalen, zullen volgens EISMA in Europa ingrijpender maatregelen nodig zijn om de belofte van Kyoto waar te maken. Een schril contrast daarmee vormt het onlangs gesloten convenant tussen Commissaris Bjerregaard en de auto-industrie over vermindering van de CO2-uitstoot. De Europese Commissie heeft daarin veel te lage streefcijfers geaccepteerd. EISMA vindt dat de Commissaris terug moet naar de onderhandelingstafel.

Voor meer informatie: Doeke EISMA

AKKOORD OVER RECHTSBASIS REDT PROGRAMMA'S

In mei ontstond bij vele organisaties paniek toen de Europese Commissie de financiering van bepaalde programma's bevroor. Aanleiding daartoe was de uitspraak van het Europees Hof van Justitie waarbij sommige uitgaven uit de Europese begroting onrechtmatig werden gevonden vanwege het ontbreken van de nodige rechtsbasis. Programma's zoals Erasmus, maar ook projecten op het terrein van de mensenrechten, ontwikkelingssamenwerking en sociaal werk werden door deze uitspraak getroffen.

Vele van deze programma's zijn door het Europees Parlement in het leven geroepen. Het EP maakte hiervoor gebruik van zijn bevoegdheden op het gebied van de begroting. De rechtsbasis ontbreekt omdat de Raad van Ministers over deze programma's geen overeenstemming kon of wilde bereiken.

Het op 17 juli gesloten akkoord tussen de instellingen voorziet in een oplossing voor de financiering van de bevroren programma's, maar zal ook voor de lange termijn uitkomst bieden. O.a. zal er onder bepaalde voorwaarden geld vrijgemaakt kunnen worden voor proefprojecten en voorbereidende acties zonder rechtsbasis. BRINKHORST wijst ook op de politieke dimensie van het akkoord, namelijk het behoud van het initiatiefsrecht van het EP over de begroting en de volwassenwording van verhoudingen tussen Raad en EP.

Voor meer informatie: Laurens Jan BRINKHORST

EUROPEES GROTESTEDENBELEID

Begin september had Johanna BOOGERD met de D66-afdeling Rotterdam een gedachtenwisseling over Europees grotestedenbeleid. Zij gaf aan, dat het optreden van de EU zich concentreert op het formuleren van beleid, het verschaffen van extra financiële middelen en het uitwisselen van informatie. Het bevorderen van de werkgelegenheid is één van de kerndoelen van Europees grotestedenbeleid. BOOGERD wees er met nadruk op dat Europa dit niet alleen kan: enkel door op Europees, nationaal en regionaal niveau samen te werken kan de grotestedenproblematiek in Europa daadwerkelijk worden aangepakt.

De voornaamste bron voor rechtstreekse bijstand aan steden is het URBAN-programma. Dit fonds investeert in de periode 1994-1999 Europawijd ongeveer twee miljard gulden in 115 steden, waaronder Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. Het programma heeft veel succes ge-

boekt, zowel wat concrete resultaten als wat zichtbaarheid van de EU betreft. URBAN dreigt echter te verdwijnen. D66 kan zich nu zowel op ministerieel als op Europees niveau hard maken voor een vervolg van innovatief stedenbeleid.

BOOGERD bracht dezelfde dag een werkbezoek aan het experiment Prohef. Hierbij wordt belasting op arbeid vervangen door een belasting op toegevoegde waarde die een bedrijf produceert. Deze productieheffing zorgt ervoor dat het aantrekkelijker wordt om mensen aan te nemen, omdat sociale premies en loonbelastingen niet meteen, maar pas na verloop van tijd door bedrijven worden afgedragen. Gelet op de positieve resultaten in Rotterdam stelt BOOGERD voor in het kader van grotestedenbeleid ook in andere Europese steden hiermee te experimenteren. Inmiddels heeft de commissie Werkgelegenheid en Sociale Zaken, op initiatief van BOOGERD, een studie over productieheffing op Europees niveau aangevraagd.

Voor meer informatie: Johanna BOOGERD

VERKIEZINGEN TE SNEL IN CAMBODJA

BERTENS houdt zijn hart vast voor de toekomstige ontwikkelingen in Cambodja. De verkiezingen van 26 juli jl. lijken slechts verliezers opgeleverd te hebben. De demonstraties van de oppositiepartijen uit onvrede met de verkiezingen hebben geleid tot arrestaties en een verslechtering van de mensenrechtensituatie. De verhoudingen tussen de drie politieke partijen zijn volledig verstoord, terwijl samenwerking juist noodzakelijk is: geen van de partijen heeft immers de vereiste meerderheid.

Nederland had strikter moeten zijn. In een land waar de belangrijkste politieke leiders lange tijd niet welkom waren, is het houden van onafhankelijke en betrouwbare verkiezingen niet mogelijk. Bovendien werd de toegang tot de media voor diverse politieke partijen uiterst gelimiteerd.

BERTENS hoopt, dat ook de internationale gemeenschap zijn les heeft geleerd. Hoewel vorderingen worden gemaakt rond internationale waarneming van verkiezingen, moet meer dan nu het geval is ook aandacht worden besteed aan de dagelijkse situatie. Democratie bouw je niet in één dag.

Na jaren van ondersteuning en internationale betrokkenheid lijken we in Cambodja weer terug bij af. Voorlopig kunnen we slechts oproepen tot dialoog. Hun Sen moet weten, dat hij internationale steun kan vergeten als hij verder gaat op de huidige koers.

Voor meer informatie: Jan-Willem BERTENS

COLOFON

Het Europa Bulletin wordt samengesteld door de Eurofractie D66. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de leden van het Europees Parlement:

Jan-Willem BERTENS: 0032.2284.5602
Medewerker: Leon PEIJNENBURG

Johanna BOOGERD: 0032.2284.5795
Medewerker: Martin VAN 'T ZET

Laurens Jan BRINKHORST: 0032.2284.5796
Medewerker: Catharina DE LANGE

Doeke EISMA: 0032.2284.5797
Medewerkers: Gerben ROEST/ Babette GRAEBER

Contactpersoon van de Eurofractie in Nederland:
Arthur van BUITENEN: 070-3182634

Persvoorlichter: Tessa MAAS: 06-5398.3759

besluitvormingscommissie
3 leden (1 lid einde eerste termijn, stelt zich herkiesbaar, 2 vacatures congres 67 niet vervuld)
Informatie: bel met Jim van Beusekom (voorzitter BSC): 070-3869221

financiële commissie
voorzitter (einde eerste termijn, stelt zich herkiesbaar)
Informatie: bel 's avonds of in het weekend met Mat Botman (voorzitter FC): 020 - 496 1702.

geschillencollege
1 lid (einde 1e termijn, stelt zich herkiesbaar)
Informatie: bel met Hans Veenhuys (voorzitter GC): 020-623 779.

landelijke verkiezingscommissie
4 leden (2 einde maximum termijn, 1 einde eerste termijn, stelt zich niet herkiesbaar, 1 legt vanwege drukke werkzaamheden zijn functie neer)
Informatie: Gerk Oberman (voorzitter LVC), 076-5602 294.

Stichting Wetenschappelijk Bureau D66
2 leden (1 einde eerste termijn, 1 einde tweede termijn, kan slechts 1 jaar herkozen worden)
Het SWB-bestuur kan op basis van het opgestelde profiel een voordracht doen uit de kandidaten die zich hebben aangemeld voor het SWB-bestuur.
Informatie: bel overdag met de directeur van het SWB: Christiaan de Vries, tel. 070-356 6038.

Stichting Opleidingscentrum D66
voorzitter (einde eerste termijn, stelt zich herkiesbaar)
1 lid (1 einde eerste termijn, stelt zich herkiesbaar)
Het bestuur van het Opleidingscentrum kan op basis van het opgestelde profiel een voordracht doen uit de kandidaten die zich hebben aangemeld voor het bestuur van het Opleidingscentrum.
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Leo Pinxten (tel. 070 - 3566066).

Profielen

hoofdbestuur/regio hoofdbestuurslid
Taak:
het regio-hoofdbestuurslid verzorgt de communicatie tussen het Hoofdbestuur (HB) en de regio, met als speciaal aandachtspunt het overbrengen van politieke en organisatorische signalen van regio en afdelingen naar het HB.

Profiel:
- partijfuncties vervuld binnen de eigen regio;
- in staat zijn een netwerk van contacten binnen de eigen regio te onderhouden;
- voldoende tijd beschikbaar hebben voor het bijwonen van de vergaderingen van HB, regiobestuur en algemene regiovergadering, alsmede voor andere bijeenkomsten op regionaal niveau om op de hoogte te zijn van regionale en lokale problemen;
- in staat zijn namens het HB problemen te helpen oplossen binnen de regio op het moment dat besturen en/of fracties deze zelf niet kunnen oplossen;
- in staat zijn politieke besluitvorming en visies van HB en Tweede Kamerfractie te verwoorden op regionaal en lokaal niveau;
- in staat zijn het voorzitterschap van HB-werkgroepen te vervullen;
- contacten onderhouden met het Landelijk Secretariaat.

besluitvormingscommissie, lid
De besluitvormingscommissie bewaakt de procedures inzake besluitvorming rond het congres en de uitvoering van de besluiten van de ledenvergadering. De commissie adviseert zowel het congres als het Hoofdbestuur. Het is prettig wanneer leden enige affiniteit met procedures hebben. Daarnaast is het gewenst dat zij inhoudelijk de mate van verstrekkendheid van amendementen en moties kunnen beoordelen.
Tijdsbesteding: 2 avondvergaderingen en 1 weekend "huiswerk" voor elk congres. Daarnaast dienen alle leden van de besluitvormingscie. elk congres in functie aanwezig te zijn.

financiële commissie, voorzitter
De financiële commissie oefent toezicht uit op het financieel beheer van het bestuur en adviseert de penningmeester. Zij brengt advies uit aan het congres m.b.t. goedkeuring en vaststelling van de begroting, de jaarrekening en de overige financiële aangelegenheden. De voorzitter is de contactpersoon met het bestuur en met derden.

geschillencollege, lid
Het geschillencollege beslecht geschillen in de partij, het beslist in beroep en geeft bij meningsverschillen tussen belanghebbende partijen desgevraagd uitleg van Statuten en Huishoudelijk Reglement. Het geschillencollege bestaat uit 11 leden. Per geschil wordt een kamer van 3 of 5 leden ingesteld, die op korte termijn na het binnenkomen van een geschil bijeen moeten komen. Een van de leden van de kamer wordt gevraagd de gemotiveerde uitspraak uit te schrijven. Het aantal geschillen per jaar varieert sterk.

landelijke verkiezingscommissie, lid
De landelijke verkiezingscommissie zorgt voor een goede voortgang van de kandidaatstellingsprocedure voor de verkiezingen. De commissie is belast met controle van de informatie over kandidaten aan leden en zorgt voor de indiening van de kandidatenlijsten bij de Kiesraad.

lid bestuur SWB D66
In het algemeen is aangaande het lidmaatschap van het bestuur het volgende van belang. Men dient ervaring dan wel kennis te hebben van de wetenschappelijke wereld. Een eigen wetenschappelijke achtergrond strekt hierbij tot aanbeveling. Voorts is ervaring met bestuurlijke processen van belang. Tenslotte is affiniteit met of kennis van de politieke partij D66 een noodzakelijke voorwaarde.

voorzitter bestuur Opleidingscentrum
De voorzitter van het Opleidingscentrum treedt zowel intern als extern op namens het Opleidingscentrum. Hij/Zij onderhoudt actief de interne contacten naar bestuur en bureau alsmede de externe contacten naar partijbestuur, bestuurdersvereniging, SWB en Kamerfractie. Daarnaast onderhoudt hij/zij ook de contacten met besturen van opleidingsinstituten van andere politieke partijen.

Hij/Zij leidt de vergaderingen van het bestuur en bereidt deze samen voor met de directeur van het Opleidingscentrum. De voorzitter houdt voeling met de dagelijkse gang van zaken van het bureau.

Profiel:
- een communicatieve, bindende persoonlijkheid;
- goede contactuele eigenschappen;
- bezit leidinggevende capaciteiten;
- goed gevoel voor politieke verhoudingen;
- affiniteit met het politieke handwerk in vertegenwoordigende lichamen;
- brede interesse in het verenigingswerk van D66;
- affiniteit met het opleidingswerk;
- bereid en kundig om bijeenkomsten, cursussen of symposia van het Opleidingscentrum te leiden.

lid bestuur Opleidingscentrum D66
Het Opleidingscentrum D66 past haar cursus- en trainingsaanbod aan op de vierjarige politieke cyclus. Zo zal het in 1999 gericht zijn op de provinciale statenverkiezingen op 3 maart 1999. Het Opleidingscentrum streeft ernaar om afdelingen en kandidaten zo goed mogelijk te ondersteunen in hun voorbereiding op hun toekomstige functie als bestuurder. Het bestuur van het Opleidingscentrum beoogt een zo gevarieerd mogelijk aanbod te bieden in geheel Nederland. Om dit te bereiken kan het nieuwe bestuurslid een welkome aanvulling bieden.

WIJZIGINGSVOORSTELLEN STATUTEN EN HUISHOUDELIJK REGLEMENT

Toelichting: bij elke amendering van een voorstel dient de exacte tekst van het bijbehorende amendement op het betreffende wijzigingsvoorstel Statuten en Huishoudelijk Reglement te worden aangegeven.

onderwerp 1 ONVERENIGBAARHEDEN

voorstel
Met name op lokaal en regionaal niveau zijn er problemen ten aanzien van het vervullen van de vele noodzakelijke functies binnen de partij. Door het strakke stelsel van onverenigbaarheden leidt dat tot onvervulde functies of tot ontduiken van de regels. Het hoofdbestuur heeft zich daarom afgevraagd of dit strakke stelsel van onverenigbaarheden versoepeld kan worden. Deze vraag beantwoordt het hoofdbestuur, zoals blijkt uit het navolgende positief.
Hoewel het strikt genomen mogelijk is om op landelijk niveau wel een strak stelsel te handhaven is het hoofdbestuur niet overtuigd van de noodzaak daartoe. Daarbij speelt het streven naar dezelfde structuur op alle niveaus een grote rol.
Een vermindering van onverenigbaarheden hoeft geen afbreuk te doen aan de beschikbare tijd voor een goede functie-uitoefening en het bevorderen van participatie van zoveel mogelijk mensen bij de politiek/D66. Doel van onverenigbaarheden is het vermijden van machtcumulatie.
Materieel kent D66 naast ledenvergaderingen de volgende relevante organen:
fracties, besturen, financiële commissies, besluitvormingscommissies, verkiezingscommissies en programmacommissies, stemadviescommissie, (één) geschillencollege, besturen partners (bijzondere organen), bestuurscommissies. Het merendeel van deze organen kan bestaan op alle niveaus. Het hoofdbestuur stelt de navolgende regels voor:
1 het geschillencollege is als toetser van besluiten onverenigbaar met welk besluitvormend orgaan dan ook (inclusief fractie). Er is geen reden om van deze regel af te wijken nu een belangenverstrengeling te allen tijde moet worden vermeden. (NB. de term "besluitvormend orgaan" komt niet terug in de reglementsvoorstellen)
2 de financiële commissie, de besluitvormingscommissie en de verkiezingscommissie hebben besluitvormende bevoegdheden en zijn uit het oogpunt van voorkoming van machtscumulatie. onverenigbaar met fracties en besturen en de toetser (geschillencollege). Tegen onderlinge verenigbaarheid bestaat echter geen bezwaar;
3 de programmacommissie is een inhoudelijke commissie en verenigbaar met alle andere organen, met uitzondering van de besluitvormingscommissie;
4 commissies ingesteld door besturen zijn in beginsel verenigbaar met alle andere organen;
5 de stemadviescommissie is uit het oogpunt van zuiverheid onverenigbaar met de fracties, het bestuur en de verkiezingscommissie;
6 Het hoofdbestuur ziet geen reden voor onverenigbaarheid van de besturen van de partners met andere organen anders dan het geschillencollege;
7 het lidmaatschap van een fractie op enig niveau is onverenigbaar met het lidmaatschap van een andere fractie;
8 het lidmaatschap van een bestuur op landelijk, regionaal of afdelingsniveau is onderling onverenigbaar.

Dit leidt tot de volgende onverenigbaarheden:

fractie met: bestuur, financiële commissie, besluitvormingscommissie, verkiezingscommissie, stemadviescommissie, geschillencollege;
bestuur met: fractie, financiële commissie, besluitvormingscommissie, verkiezingscommissie, geschillencollege;
financiële cie met: fractie, bestuur, geschillencollege, besturen partners;
besluitvormingscie met: fractie, bestuur, geschillencollege;
verkiezingscie met: fractie, bestuur, stemadviescommissie, geschillencollege, besturen partners;
programmacie: besluitvormingscommissie
besluitvormingscie: programmacommissie
stemadviescie met: fractie, bestuur, verkiezingscommissie, geschillencollege;
geschillencollege met: fractie, bestuur, besluitvormingscommissie, verkiezingscommissie, stemadviescommissie, besturen partners;
besturen partners met: geschillencollege, financiële commissie, verkiezingscommissie;
bestuurscommissies: geen onverenigbaarheid behalve die van een programmacommissie met de besluitvormingscommissie

besluit
Het Huishoudelijk Reglement zodanig aan te passen dat

onverenigbaarheden binnen D66 worden geregeld conform het bovenstaande. De wijzigingen in het Huishoudelijk Reglement geschieden conform de bijlage bij dit besluit onder het wijzigingsnummer 1.1.

onderwerp 2 PROGRAMMACOMMISSIE

voorstel
Op dit moment zijn er reglementair op elk niveau twee programmacommissies: één door de ledenvergadering ingestelde en één door het bestuur benoemde. Daarnaast stellen besturen ad hoc commissies in die politiek-inhoudelijke voorstellen voor ledenvergaderingen en thema-bijeenkomsten voorbereiden. Het is wenselijk om één door het bestuur ingestelde commissie te belasten met alle politiek-inhoudelijke voorbereiding. Op landelijk niveau wordt dit voorstel gesteund door de huidige Programmacommissie.

besluit
De Statuten en het Huishoudelijk Reglement zodanig aan te passen dat de bestuurscommissies voor het politieke programma en de programmacommissies worden samengevoegd tot één door het bestuur benoemde programmacommissie en de ledenvergadering op regionaal en afdelingsniveau bevoegd zijn een LV-commissie in plaats van de bestuurscommissie in te stellen.
De wijzigingen in de Statuten en het Huishoudelijk Reglement geschieden conform de bijlage bij dit besluit onder wijzigingsnummers 2.1 t/m 2.6.

onderwerp 3 BESTUURDERSVERENIGING

voorstel
Conform het akkoord tussen het hoofdbestuur en het bestuur van de bestuurdersvereniging wordt de structuur van deze vereniging vereenvoudigd en worden de werkzaamheden van deze vereniging in samenwerking met het hoofdbestuur geconcentreerd op de in de Statuten art. 24 genoemde taken.
Daartoe wordt uitdrukkelijk in de reglementen neergelegd dat de bestuurdersvereniging een sectie (functionele afdeling) van de vereniging D66 is. Overigens wijzen de huidige bepalingen daar ook al op.
Tot deze sectie behoren van rechtswege alle bestuurders namens D66, die aan de sectie geen contributie zijn verschuldigd. De sectie krijgt een eigen bestuur van 3 personen die een aantal van de thans aan de bestuurdersvereniging opgedragen taken uitvoert. Dit bestuur bestaat uit 5 personen, waarvan 3 leden rechtstreeks gekozen door en uit de aangesloten leden in de functies van voorzitter, secretaris en penningmeester en 2 leden benoemd door het hoofdbestuur. De bestuurdersvereniging krijgt geen eigen begroting. Haar ledenvergaderingen kunnen uitsluitend in het kader van de partijcongressen worden gehouden.

besluit
Het Huishoudelijk Reglement zodanig aan te passen dat de Bestuurdersvereniging wordt geregeld conform het bovenstaande.
De wijzigingen in het Huishoudelijk Reglement geschieden conform de bijlage bij dit besluit onder wijzigingsnummers 3.1, 3.2 en 3.3/2.7.

onderwerp 4 VERNIEUWING HOOFDBESTUUR

voorstel
Het hoofdbestuur is voorstander van de vorming van een krachtdadiger en doelmatiger hoofdbestuur, waarbinnen niet reglementair is voorgeschreven dat daarbinnen een dagelijks bestuur bestaat.
De omvang van het hoofdbestuur wordt niet in de reglementen vastgelegd, wel een minimum (7) en een maximum (11) aantal leden.
De portefeuilleverdeling wordt niet meer in de reglementen neergelegd, slechts de voorzitter en de penningmeester worden vastgelegd en de bevoegdheid om een of meer vice-voorzitters te benoemen.
Dit geeft de mogelijkheid om de exacte samenstelling van het hoofdbestuur afhankelijk te laten zijn van de behoefte zonder dat daar eerst de reglementen voor moeten worden aangepast. Bij de inwerkingtreding van de nieuwe bestuursvorm treden alle hoofdbestuursleden af. Zij mogen zich herkiesbaar stellen, waarbij artikel 107 onverminderd van toepassing is.
De nieuwe bestuursvorm treedt in werking op het eerstvolgende congres na vaststelling van deze wijziging van het reglement.
Alle verwijzingen naar het dagelijks bestuur in de Statuten en het HR worden gewijzigd in verwijzingen naar het hoofdbestuur.
Het quorum-vereiste vervalt met directe ingang.

besluit
De Statuten en het Huishoudelijk Reglement zodanig aan te passen dat de samenstelling van het hoofdbestuur wordt geregeld conform het bovenstaande.
De wijzigingen in het Huishoudelijk Reglement geschieden conform de bijlage bij dit besluit onder wijzigingsnummers 4.1 t/m 4.7.

onderwerp 5 BESTUURSTAAK

Voorstel
Besturen worden geacht te bevorderen dat er zich voldoende en goed gekwalificeerde kandidaten voor vacatures binnen en namens de partij aanmelden. Het is wenselijk deze taak te verankeren in het Huishoudelijk Reglement.

besluit
In het HR op te nemen de bestuurstaak van het bevorderen dat er zich voldoende en goed gekwalificeerde kandidaten aanmelden voor vacatures binnen en namens de partij. Het bestuur hiertoe in staat te stellen door vanaf de aanmelding inzagerecht te geven in de gegevens van de aangemelde kandidaten. De wijzigingen in het Huishoudelijk Reglement geschieden conform de bijlage bij dit besluit onder wijzigingsnummers 5.1 en 5.2.

onderwerp 6 VERKORTING TERMIJNEN

voorstel
Het hoofdbestuur is voorstander van een verkorting van de termijnen waarbinnen aan de ledenvergadering voorstellen moeten worden gedaan. Daartoe wordt voorgesteld de ter-

mijnen te verkorten, de mogelijkheid tot afwijken van termijnen te creëren en de mogelijkheid op te nemen om niet alle congresstukken meer aan alle leden automatisch toe te zenden. De beschikbaarheid blijft onveranderd.
Voor de uitwerking wordt verwezen naar de tekstuele uitwerking.

besluit
Het Huishoudelijk Reglement zodanig aan te passen dat de regeling voor het doen van voorstellen wordt herzien conform het bovenstaande.
De wijzigingen in het Huishoudelijk Reglement geschieden conform de bijlage bij dit besluit onder wijzigingsnummers 6.1 en 6.2.

onderwerp 7 BLADENPLAN

voorstel
In het reglement is thans nog maar alleen voorzien in de publicatie van de Democraat. Het is wenselijk de mogelijkheid tot het effectueren van het bladenplan en de digitalisering van informatievoorziening te faciliteren in het Huishoudelijk Reglement.
Dit kan gebeuren door een aanpassing van artikel 104 van het Huishoudelijk Reglement.

besluit
Het Huishoudelijk Reglement aan te passen conform de bijlage bij dit besluit onder wijzigingsnummers 7.1 en 7.2.

onderwerp 8 TECHNISCHE WIJZIGINGEN

voorstel
Het hoofdbestuur stelt voor enige technische wijzigingen aan te brengen in het Huishoudelijk Reglement.

besluit
Het Huishoudelijk Reglement aan te passen conform de wijzigingsnummers 8.1 t/m 8.3.

onderwerp 9 SLOTBEPALINGEN

voorstel
In de voorgaande voorstellen is het Huishoudelijk Reglement aangepast. Hierdoor is het mogelijk dat verwijzingen in het Huishoudelijk Reglement niet meer correct zijn. Het is wenselijk het hoofdbestuur te machtigen de nummering en de verwijzingen aan te passen.

besluit
Het hoofdbestuur wordt gemachtigd de nummering van de artikelen in het Huishoudelijk Reglement aan te passen, de definities en begrippen in hoofdstuk 0 alsmede verwijzingen naar gewijzigde artikelen aan te passen.

BIJLAGE BIJ VOORSTELLEN HERZIENING STATUTEN EN HUISHOUDELIJK REGLEMENT

in congres 68

wijziging 1.1 (Huishoudelijk Reglement)
Artikel 020, tweede en derde lid, wordt vervangen door de navolgende leden.

2 De statutaire onverenigbaarheid van het lidmaatschap van vertegenwoordigende lichamen met bestuurlijke functies op het overeenkomstige niveau, geldt
a. voor Tweede Kamer met alle functies uitgezonderd, het lidmaatschap van door het hoofdbestuur ingestelde commissies en het bestuurslidmaatschap van de bestuurdersvereniging, de Stichting Wetenschappelijk Bureau D66 en de Stichting Opleidingscentrum D66;
b. voor de Eerste Kamer met alle functies uitgezonderd de onder a genoemde functies alsmede het lidmaatschap van de financiële commissie;
c. voor het Europees Parlement met alle functies uitgezonderd de onder a genoemde functies;
d. voor provinciale staten met alle functies op regionaal niveau uitgezonderd het lidmaatschap van door het regiobestuur ingestelde commissies;
e. voor openbare lichamen en gewestraden met alle functies op sub-regionaal niveau uitgezonderd het lidmaatschap van door het (sub)regiobestuur ingestelde commissies;;
f. voor gemeenteraden met alle functies op afdelingsniveau uitgezonderd het lidmaatschap van door het afdelingsbestuur ingestelde commissies;
g. voor stadsdeelraden/deelgemeenteraden met alle functies op deelafdelingsniveau uitgezonderd het lidmaatschap van door het afdelingsbestuur ingestelde commissies.

3 De overige onverenigbaarheden zijn als volgt geregeld:
a het lidmaatschap van een bestuur is onverenigbaar met het lidmaatschap van een bestuur op een ander niveau alsmede met enig andere partijfunctie op overeenkomstig niveau als bedoeld in artikel 14 lid 5 van de Statuten, behalve de in de Statuten of Huishoudelijk Reglement geregelde q.q. lidmaatschappen, het lidmaatschap van een bestuur van een bijzonder orgaan als bedoeld in dat artikel en het lidmaatschap van door het bestuur ingestelde commissies;
b het lidmaatschap van het bestuur van de Stichting Wetenschappelijk Bureau D66, Opleidingscentrum D66 en het bestuur van de bestuurdersvereniging is onverenigbaar met het lidmaatschap van het geschillencollege, de landelijke financile commissie en de landelijke verkiezingscommissie;
c het lidmaatschap van de stemadviescommissie is onverenigbaar met het lidmaatschap van het bestuur en de verkiezingscommissie op overeenkomstig niveau of het kandidaat zijn voor een vertegenwoordigende functie op overeenkomstig niveau;
d het lidmaatschap van een LV-commissie is onverenigbaar met het lidmaatschap van het bestuur op overeenkomstig niveau;
e het lidmaatschap van de verkiezingscommissie en de stemadviescommissie op overeenkomstig niveau zijn

onderling onverenigbaar;

f het lidmaatschap van het geschillencollege is onverenigbaar met het lidmaatschap van enig andere partijfunctie als bedoeld in artikel 14 lid 5 van de Statuten, behalve het lidmaatschap van door het bestuur ingestelde commissies.

g het lidmaatschap van de besluitvormingscommissie is onverenigbaar met dat van de programmacommissie op hetzelfde niveau;

4 De onverenigbaarheden genoemd in het vorige lid gaan in op het moment van benoeming, behoudens voor de leden van een verkiezingscommissie of financiële commissie. Voor een lid van een verkiezingscommissie of financiële commissie gaat de onverenigbaarheid in op het moment van aanmelden voor de interne kandidaatstelling.

wijziging 2.1 (Statuten)
In artikel 17, tweede lid, wordt sub d (de totstandkoming van het verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamer en het Europees Parlement, met als aanduiding "programmacommissie" geschrapt.

wijziging 2.2 (Huishoudelijk Reglement)
Artikel 051 wordt vervangen door:

1 Er is een door het hoofdbestuur ingestelde programmacommissie ten behoeve van het politiek programma en het verkiezingsprogramma op landelijk en Europees niveau en er zijn programmacommissies ten behoeve van de verkiezingsprogramma's op elk ander niveau;

2 De leden van de door het hoofdbestuur ingestelde permanente programmacommissie (landelijke programmacommissie) worden door het hoofdbestuur benoemd en ontslagen. Drie leden worden benoemd door de fracties in de Eerste en Tweede Kamer en het Europees Parlement gezamenlijk uit hun midden. De landelijke programmacommissie werkt in overeenstemming met het hoofdbestuur en kan door het hoofdbestuur worden belast met het adviseren aan het congres omtrent in te dienen en ingediende resoluties, moties en amendementen;

3 De leden van de door een bestuur op een ander niveau ingestelde programmacommissies worden door dat bestuur benoemd en ontslagen. De ledenvergaderingen op dat niveau zijn bevoegd te bepalen dat de programmacommissie door de ledenvergadering wordt ingesteld. In dat geval bepaalt de ledenvergadering het minimum aantal leden voor de overeenkomstige programmacommissie, met dien verstande dat ten opzichte van de door het overeenkomstige bestuur en de overeenkomstige fractie benoemde leden, de direct door de ledenvergadering gekozen leden altijd de meerderheid vormen. Onverminderd het bepaalde in art.005 lid 1 sub e hebben de betreffende besturen het recht om een gemotiveerde meervoudige voordracht van kandidaten te doen, waaruit de rechtstreeks door de ledenvergadering benoemde leden kunnen worden gekozen. De ledenvergaderingen op dat niveau zijn bevoegd om te bepalen dat in afwijking van artikel 055 de programmacommissie bevoegd is om rechtstreeks aan de desbetreffende ledenvergadering het ontwerp-verkiezingsprogramma ter besluitvorming voor te leggen.

4 De voorzitter van de programmacommissie is verantwoordelijk voor het functioneren van de commissie en voert namens de commissie het overleg met het overeenkomstige bestuur.

wijziging 2.3 (Huishoudelijk Reglement)
Artikel 052 wordt geschrapt.

wijziging 2.4 (Huishoudelijk Reglement)
Artikel 054 wordt geschrapt.

wijziging 2.5 (Huishoudelijk Reglement)
Aan artikel 055 wordt een nieuw lid 1 toegevoegd onder gelijktijdige schrapping van artikel 056. Dit lid luidt:
De programmacommissie heeft tot taak

a. het ontwerpen van het verkiezingsprogramma ten behoeve van de verkiezingen op het overeenkomstige niveau
b. het voorleggen van het ontwerp-verkiezingsprogramma aan het overeenkomstige bestuur, teneinde dit bestuur in de gelegenheid te stellen een voorstel aan de desbetreffende ledenvergadering voor te leggen
c. het ter vergadering adviseren aan de leden omtrent de ingediende moties en amendementen.

De leden 1 tot en met 4 worden hernummerd tot 2 tot en met 5, waarbij "de hoofdbestuurscommissie voor het politiek programma" telkenmale wordt vervangen door "de landelijke programmacommissie". In het nieuwe lid 2 wordt "van de leden" vervangen door "van het hoofdbestuur" teneinde dit bestuur in de gelegenheid te stellen voorstellen aan het congres voor te leggen.

wijziging 2.6 (Huishoudelijk Reglement)
In artikel 060, tweede lid, artikel 061, tweede lid, en artikel 101, eerste lid, sub c, wordt de hoofdbestuurscommissie voor het politiek programma telkenmale vervangen door de landelijke programmacommissie.
Zie ook wijziging 2.7 ondergebracht in wijziging 3.3.

wijziging 3.1 (Huishoudelijk Reglement)
Artikel 126 wordt geschrapt.
(dit artikel regelt de financiële positie van de bestuurdersvereniging)

wijziging 3.2 (Huishoudelijk Reglement)
Hoofdstuk 7 van het Huishoudelijk Reglement wordt vervangen door de navolgende tekst

HOOFDSTUK 7 DE BESTUURDERSVERENIGING D66

In dit hoofdstuk van het Huishoudelijk Reglement worden, overeenkomstig de Statuten, nadere regels gesteld met betrekking tot het statutaire artikel 24.

Art.140

1 De bestuurdersvereniging is een sectie van D66 en geldt als een bijzonder orgaan als bedoeld in de Statuten;

2 Lid van de bestuurdersvereniging zijn van rechtswege die leden van D66, die een verkozen of politiek-benoemde functie in het openbaar bestuur in Nederland of Europa vervullen;

3 Aan het lidmaatschap is geen afzonderlijke contribu-

tieverplichting verbonden;
4 De leden van de bestuurdersvereniging vormen tezamen de algemene ledenvergadering van de bestuurdersvereniging (LB). Zij stelt een verenigingsreglement vast, dat geen bepalingen mag bevatten die strijdig zijn met de Statuten en het Huishoudelijk Reglement.

Art.141
1 Het bestuur bestaat uit vijf leden, waarvan drie leden rechtstreeks door en uit de aangesloten leden worden gekozen in de functies van voorzitter, secretaris en penningmeester, en twee leden benoemd door het hoofdbestuur;
2 Het bestuur heeft als taak het ten behoeve van de leden van de bestuurdersvereniging uitvoeren van de in artikel 24 van de Statuten genoemde taken. Het bestuur werkt in overeenstemming met het hoofdbestuur. De voorzitter van het bestuur voert namens de bestuurdersvereniging het overleg met het hoofdbestuur.

wijziging 3.3/2.7 (Huishoudelijk Reglement)
Artikel 102 wordt als volgt gewijzigd:

1 Het hoofdbestuur voorziet in het secretariaat van het geschillencollege, het bestuur van de bestuurdersvereniging, de landelijke programmacommissie en de permanente LV-commissies door aan deze organen een van de medewerkers van het landelijk secretariaat als toegevoegd-secretaris beschikbaar te stellen; deze secretaris maakt geen deel uit van het desbetreffende orgaan;
2 Het hoofdbestuur wijst een van zijn leden aan als contactpersoon met het geschillencollege, de landelijke programmacommissie respectievelijk elk der permanente LV-commissies;
3 De in het eerste lid genoemde organen hebben hun zetel ten kantore van het landelijk secretariaat;
4 Met inachtneming van het bepaalde inzake de kosten van enig geschil komen de kosten van de in het eerste lid genoemde organen voor rekening van het hoofdbestuur, onder het voorbehoud van goedkeuring vooraf door de penningmeester;
5 Van de vergaderingen van de in het eerste lid genoemde organen worden door de toegevoegd-secretaris verslagen gemaakt, die aan de leden van deze organen alsmede aan hun contactpersonen van het hoofdbestuur worden toegezonden.

wijziging 4.1 (Huishoudelijk Reglement)
In artikel 101 vervalt het derde lid (quorumvereiste en delegatiemogelijkheid aan dagelijks bestuur) en wordt een nieuw derde lid opgenomen, luidende:
Indien binnen het hoofdbestuur de stemmen staken, is de stem van de voorzitter doorslaggevend.

wijziging 4.2 (Huishoudelijk Reglement)
Artikel 104, vierde lid, sub a en b, wordt, onder vernummering van sub c en d tot b en c, vervangen door een nieuw sub a, luidende: twee leden van het hoofdbestuur uit zijn midden te benoemen,

wijziging 4.3 (Huishoudelijk Reglement)
Artikel 105, wordt vervangen door:
1 Het hoofdbestuur bestaat uit ten minste zeven en ten hoogste elf leden, onder wie in elk geval een voorzitter en een penningmeester;
2 Het hoofdbestuur bepaalt met inachtneming van het eerste lid het aantal leden van het hoofdbestuur. Het hoofdbestuur legt verantwoording af over het aantal leden op het eerstkomend congres. Het hoofdbestuur regelt de onderlinge taakverdeling van zijn leden en stelt de functie-aanduiding van de niet in het eerste lid genoemde bestuursleden vast;
3 Het landelijk secretariaat ondersteunt het hoofdbestuur bij de uitvoering van zijn taken.

wijziging 4.4 (Huishoudelijk Reglement)
Artikel 106 wordt vervangen door:
1 Ieder lid van D66 kan zichzelf kandidaat stellen voor het hoofdbestuur;
2 Met in achtneming van het gestelde in artikel 039 worden hoofdbestuursleden door het congres in functie, op basis van de conform artikel 105, tweede lid, vastgestelde functie-aanduidingen, gekozen volgens de methode van bijlage C van het Huishoudelijk Reglement;
3 Het hoofdbestuur heeft het recht een niet-bindende voordracht aan het congres te doen met betrekking tot de verkiezing van zijn leden.

wijziging 4.5 (Huishoudelijk Reglement)
In artikel 005, eerste lid, onder g, wordt "dagelijks bestuur" gewijzigd in "hoofdbestuur".

wijziging 4.6 (Huishoudelijk Reglement)
In artikel 104, tweede en vijfde lid, 108, tweede lid, en artikel 178, wordt "dagelijks bestuur" telkenmale gewijzigd in "hoofdbestuur".

wijziging 4.7 (Huishoudelijk Reglement)
Na artikel 191 wordt toegevoegd een nieuw artikel 192, luidende:
1 De op (datum congres) aangebrachte wijzigingen in artikel 005, eerste lid, onder g, artikel 101, derde lid, tweede volzin, artikel 104, tweede en vijfde lid, artikel 105, artikel 106, artikel 108, tweede lid, en artikel 178, treden in werking op het moment dat op het eerstvolgend congres na congres 68 de leden van het hoofdbestuur zijn gekozen;
2 Alle leden van het hoofdbestuur treden van rechtswege af op voornoemd congres;
3 Het hoofdbestuur stelt met inachtneming van artikel 105, eerste lid, zoals deze bepaling luidt per voornoemd congres, het aantal leden van het hoofdbestuur en de functie-aanduiding van zijn leden vast;
4 De verkiezingen van de leden van het hoofdbestuur op voornoemd congres vindt plaats in overeenstemming met artikel 106, zoals deze bepaling luidt per voornoemd congres;
5 Dit artikel vervalt van rechtswege op het moment dat het is uitgewerkt.

wijziging 5.1 (Huishoudelijk Reglement)
- in art. 023.1 wordt toegevoegd: "Het door de verkiezingscommissie bijgehouden register van aanmeldingen en de kandidaatgegevens staan vanaf binnenkomst ter inzage van het bestuur."

wijziging 5.2 (Huishoudelijk Reglement)

- aan art. 100.2 wordt toegevoegd lid d. "het bevorderen dat er zich voldoende en goed gekwalificeerde kandidaten voor vacatures binnen en namens de partij aanmelden."

wijziging 6.1 (Huishoudelijk Reglement)

- in artikel 088, vierde lid, wordt "drie maanden" vervangen door "tien weken";
- aan artikel 089, eerste lid, wordt toegevoegd: "Bij het toezenden van de in artikel 087, tweede lid, onder b, bedoelde voorstellen met uitzondering van het verkiezingsprogramma kan volstaan worden met het toezenden van een samenvatting aan de leden indien de complete voorstellen aan de besturen van de afdelingen en regio's worden gezonden, de voorstellen op verzoek van een lid aan dat lid worden gezonden en deze voorstellen via het internet toegankelijk worden gemaakt";
- in artikel 089, tweede lid, onder a, wordt "drie maanden" vervangen door "tien weken";
- aan artikel 089 wordt een vijfde lid toegevoegd, luidende: "Het hoofdbestuur is bevoegd van de in het tweede lid genoemde termijnen af te wijken na overleg met de Besluitvormingscommissie. Het hoofdbestuur dient het betreffende gemotiveerde besluit door het eerstvolgende congres te laten bekrachtigen. Dit besluit wordt genomen voorafgaand aan het betreffende agendapunt.

wijziging 6.2 (Huishoudelijk Reglement)

- Artikel 090, zesde lid, wordt vervangen door:
  Moties en amendementen m.b.t. de geagendeerde congresvoorstellen dienen uiterlijk op de in het congresreglement aangegeven tijdstippen voor het congres bij het landelijk secretariaat te worden ingediend met dien verstande dat de periode tot het indienen van de moties en amendementen inzake congres-voorstellen als bedoeld in art.089 lid 2 sub a zes weken voor de aanvang van het congres eindigt en inzake congresvoorstellen als bedoeld in art.089 lid 2 sub b uiterlijk vier dagen voorafgaand aan het in art.073 lid 5 bedoelde verkiezingscongres eindigt. Indien het hoofdbestuur artikel 089, vijfde lid, wordt toegepast stelt het hoofdbestuur in afwijking van de eerste volzin de termijnen vast, waarbij tussen het bekendmaken van de voorstellen en de sluiting van de indieningstermijn ten minste twee weken liggen. In dat geval wordt in het tweede lid, onder b, in plaats van "vijfentwintig" "vijf" gelezen.

wijziging 7.1 (Huishoudelijk Reglement)

Artikel 104 van het Huishoudelijk Reglement wordt vervangen door het navolgende nieuwe art. 104.

Art.104.

1 Het hoofdbestuur draagt zorg voor een regelmatige uitgave van een partijblad, dat gratis aan alle leden wordt toegezonden. Niet D66-leden kunnen zich op dit blad abonneren tegen een abonnementsprijs, die door het hoofdbestuur wordt vastgesteld. Losse nummers zijn verkrijgbaar tegen een door het hoofdbestuur te bepalen prijs;

2 Het hoofdbestuur draagt zorg voor aanwezigheid van D66 op het internet door middel van een web site en door middel van verspreiding van een digitale uitgave via e-mail, die op verzoek kan worden toegezonden;

3 Het hoofdbestuur is bevoegd zorg te dragen voor andere periodieke uitgaven, waarop leden en niet-leden zich kunnen abonneren tegen een abonnementsprijs, die door het hoofdbestuur wordt vastgesteld. Losse nummers zijn verkrijgbaar tegen een door het hoofdbestuur te bepalen prijs;

4 Het hoofdbestuur is bevoegd één of meer van de in de leden 1, 2 en 3 genoemde uitgaven gezamenlijk te verzorgen met een of meer van de in artikel 14.3 van de Statuten genoemde bijzondere organen en van de fracties in een van de Kamers van de Staten-Generaal of de delegatie in het Europees Parlement;

5 De financiële verantwoordelijkheid voor het partijblad berust bij het hoofdbestuur. Het hoofdbestuur is bevoegd voor de uitgave van het partijblad taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden op te dragen aan het bestuur van een daartoe in het leven geroepen stichting. Indien toepassing wordt gegeven aan lid 4 wordt ten aanzien van de financiële verantwoordelijkheid tussen de zorg dragende organen afspraken gemaakt;

6 Het hoofdbestuur delegeert de overige verantwoordelijkheden voor het in art. 104, eerste lid, bedoelde partijblad aan een redactieraad en regelt de taak en bevoegdheden van deze redactieraad in een redactiestatuut; dit statuut wordt als bijlage F aan het Huishoudelijk Reglement toegevoegd. De redactieraad wordt samengesteld uit:

a. twee leden van het hoofdbestuur uit zijn midden te benoemen;

b. tenminste een vertegenwoordiger van de fracties van de Eerste en Tweede Kamer en van het Europees Parlement, te benoemen door deze fracties gezamenlijk;

c. tenminste vier leden te benoemen door het hoofdbestuur op voordracht van de redactieraad;

7 Indien toepassing wordt gegeven aan het vierde lid worden ten aanzien van de in het zesde lid, onder d, genoemde leden afspraken gemaakt tussen de zorg dragende organen;

8 Het hoofdbestuur is bevoegd de overige verantwoordelijkheden te delegeren aan de in het zesde lid bedoelde redactieraad dan wel aan een separate redactieraad. Indien een separate redactieraad wordt ingesteld, wordt in het instellingsbesluit de wijze van samenstelling geregeld. Het negende lid is in dat geval van overeenkomstige toepassing;

9 Het dagelijks bestuur voorziet in het secretariaat van de redactieraad en de verslaglegging door een van de medewerkers van het landelijk secretariaat aan de redactieraad als toegevoegd secretaris beschikbaar te stellen. De redactieraad heeft zijn zetel ten kantore van het landelijk secretariaat.

wijziging 7.2 (Huishoudelijk Reglement)

In artikel 104, derde lid, 088, vierde lid, 089, derde lid, 096, vierde lid, 170, vierde lid, wordt "de Democraat" telkenmale gewijzigd in "het in artikel 104, eerste lid, bedoelde partijblad".

wijziging 8.1 (Huishoudelijk Reglement)

In artikel 019, zesde lid, HR wordt het woord "door" geschrapt.

wijziging 8.2 (Huishoudelijk Reglement)
In artikel 057, eerste lid, en artikel 059, eerste lid, HR wordt "bevatten standpunten" vervangen door "kunnen standpunten bevatten".

wijziging 8.3 (Huishoudelijk Reglement)
In artikel 100, eerste lid, HR wordt sub d geschrapt.

CONTRIBUTIEREGELING 2000

en regeling afdrachten aan afdelingen 2000

Gezien de ingrijpende wijziging in de contributieregeling voor 1999 die in congres 67 op 21 november 1998 zal worden behandeld, zal het Hoofdbestuur zijn voorstel voor de contributieregeling voor 2000 afstemmen op de besluitvorming over de regeling voor 1999.
Dat betekent dat het voorstel voor congres 68 zal worden gepubliceerd in de Democraat die na congres 67 verschijnt en die op 16 dec bij de leden in de bus valt. Indiening van moties en amendementen (alleen voor deze twee voorstellen) kan geschieden tot uiterlijk maandag 11 januari 1999, 12.00 uur.

CONCEPT-D66-MANIFEST VOOR DE VERKIEZING VAN HET EUROPESE PARLEMENT

Toelichting

Hieronder treft u het concept-D66-manifest voor de verkiezingen voor het Europese Parlement. Met dit manifest geeft D66 haar accenten aan binnen het ELDR-programma. In het Europees Parlement maakt de D66-fractie deel uit van de ELDR. Dit betekent dat D66 ook het programma van de ELDR voor de Europese verkiezingen onderschrijft. Maar voor D66 is er de behoefte om op basis van het landelijk verkiezingsprogramma een nadere profilering uit te werken in een manifest. Deze behoefte is mede ingegeven door het feit dat ook de VVD aangesloten is bij de ELDR. Met het manifest profileert D66 zich ook ten op zichte van de VVD.

Dit manifest werkt het ELDR programma verder uit op de thema's democratische controle, een sociaal en duurzaam Europa en Europa in de Wereld. Het ELDR programma heeft een bredere opzet maar is ook de afspiegeling van de opstellingen van een groot aantal partijen binnen de ELDR, met uiteenlopende opvattingen.

Het D66-manifest heeft binnen D66 dezelfde status als een verkiezingsprogramma en is amendeerbaar op congres 68. Amendementen op het manifest moeten worden ingediend bij het Landelijk Secretariaat op de daarvoor bestemde formulieren **voor 8 december 1998, 12.00 uur.**

De leden van de programmacommissie komen graag in een AAV of ARV in de periode 7 oktober - 8 december 1998 het concept toelichten en de discussie over amendementen animeren. Een verzoek voor aanwezigheid van een lid van de PC kan gericht worden aan het Landelijk Secretariaat (Gerhard Brunsveld op 070-356 6032) of direct bij de voorzitter van de Programmacommissie (Michiel Scheffer op 020-638 8115 of Email mrscheffer@wxs.nl).

INLEIDING (niet amendeerbaar)

Het succes van Europa

De toekomst van Europa ligt in handen van de Europese burgers. D66 vindt dat het succes van de Europese Unie van allen afhankelijk is en door allen moet worden verwezenlijkt.

Europese integratie is vijftig jaar geleden gestart om vrede en economische stabiliteit in Europa te waarborgen. Intussen is veel meer gebeurd. Wij hebben allen meer keuze gekregen: Meer keuze voor de consument, meer mogelijkheden tot culturele uitwisselingen, meer keuze in educatieve mogelijkheden, meer keuze om met gelijkgestemden allerlei activiteiten te ondernemen. Zo betekent Europa meer dan alleen economische integratie maar ook politieke integratie op basis van gemeenschappelijke waarden en onder erkenning van de culturele diversiteit in de Unie.

We verwachten veel van Europa maar eisen ook van Europa dat ze luistert naar de burgers en effectief antwoorden geeft op de verwachtingen van burgers. Aan de vooravond van de 21e eeuw moet de slag worden gemaakt naar een democratisch, sociaal en duurzaam Europa, dat een eigen rol in de wereld speelt Het is ook het tijd om het Europese Parlement een geloofwaardige rol in de Europese Unie te geven: een rol van een open, integere en doelmatige volksvertegenwoordiging. Het Europese Parlement moet het Europese ideaal levend houden. Het moet voorkomen dat de Unie een ambtelijke strijd blijft tussen nationale bureaucratieën.

De Unie moet de bevoegdheden en de middelen krijgen om gemeenschappelijke zorgen en uitdagingen gemeenschappelijk aan te pakken, maar ook de ruimte te geven om lokale zorgen en uitdagingen lokaal aan te pakken. Het gaat daarbij niet alleen om een taakverdeling tussen overheden maar ook het scheppen van kaders om het zelforganiserend vermogen van groepen burgers aan te spreken. We kunnen veel van elkaars ervaringen leren in Europa. De Unie moet de uitwisseling van ervaringen actief bevorderen.

In dit manifest geeft D66 haar prioriteiten aan voor haar opstelling in het Europese Parlement:

- *Een democratisch Europa;*
- *Een Europa met een sociaal gezicht;*
- *Een Europa met een groen hart;*
- *Een veilig Europa;*
- *Een Europa dat een eigen rol in de wereld speelt.*

D66 is aangesloten bij de Partij van Europese Liberalen en Democraten (ELDR) en onderschrijft in die hoedanigheid het verkiezingsprogramma van de ELDR.

(Hierna volgt het amendeerbare gedeelte.)

Democratisch Europa

1. Met het Verdrag van Amsterdam zijn belangrijke stappen genomen voor een volwaardige inbreng van de burgers. Ieder persoon kan naar het Hof van Justitie gaan indien instellingen tegen de fundamentele rechten van de burger in handelen. Daarnaast heeft iedere burger van de Unie een recht op toegang tot de documenten afkomstig van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie. Maar er is meer nodig. De Unie is nog niet democratisch en mist slagvaardigheid. De Uitbreiding van de Unie, die D66 ondersteunt, vereist een grondige hervorming van de instellingen van de Unie. D66 is dan ook voorstander van het starten van Intergouvernementele Conferentie in het jaar 2000.

2. Maar een verdergaande Europese integratie maakt het noodzakelijk om de invloed van de burgers van de Europese Unie ten opzichte van de Europese instellingen te vergroten. De rechten, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de Europese burgers en instellingen dienen te worden opgenomen in een Europese Grondwet.

3. D66 blijft pleiten voor versterking van het Europese Parlement als vertegenwoordiging van de burgers van de Europese Unie. Het parlement moet om te beginnen meer zicht krijgen op de wijze waarop besluitvorming in de Raad van Ministers tot stand komt. Het Europees Parlement moet in het wetgevingsproces naast de Europese Commissie mede-initiatiefrecht krijgen.

4. D66 wil dat het Europees Parlement de voorzitter van de Europese Commissie kiest. Deze stelt vervolgens de rest van de Commissie samen. Zowel de Commissie als geheel, als individuele Commissarissen zijn verantwoording-schuldig aan het Europees Parlement en hebben het vertrouwen van het Europees Parlement nodig. In het kader van uitbreiding is D66 voor een beperking van het aantal commissarissen, waarbij niet elk land altijd een commissaris afvaardigt. De vertegenwoordiging van de belangen van de lidstaten is immers voldoende via de Raad van Ministers gewaarborgd.

5. D66 vindt dat het Europees Parlement rechtstreeks voor de burgers aanspreekbaar moet zijn over de financiën van de Unie. Daarom moet het zeggenschap krijgen over zowel de inkomsten- als de uitgavenkant van de begroting. Bovendien moet de Unie minder afhankelijk zijn van afdrachten van de lid-staten en moet de grondslag voor eigen heffingen verbreed worden.

6. Om de Europese kiezer daadwerkelijk een politieke keuze te geven, moeten de Europese verkiezingen aan de hand van Europese kieslijsten worden gehouden. D66 pleit ervoor dat de kiezer daarbij één stem voor een lijst krijgt en één stem voor een vertegenwoordiger uit eigen district.

7. De verdere uitbreiding van de Europese Unie kan niet zonder gevolgen blijven voor de Europese instellingen, in het bijzondere het Parlement. Daarom heeft het Verdrag van Amsterdam een maximum voor het aantal leden van het Parlement vastgesteld op 700. Echter, dit aantal leden dreigt de (toch al beperkte) democratische controle te versnipperen. D66 is tegen deze versnippering. Het aantal leden dient daarom te worden verminderd. Verder moet de integriteit van de parlementsleden worden versterkt door het invoeren van een statuut.

8. D66 vindt dat er één Europese hoofdstad moet komen.

Het sociale gezicht van Europa

9. De inwerkingtreding van de Europese Monetaire Unie is een majeure uitdaging voor de Unie. Zij draagt bij tot de werkelijke realisering van een interne markt en brengt ook prijsstabiliteit en lage rente met zich mee. Dat betekent meer keuze en lagere prijzen voor de consument, inkomenszekerheid voor werkenden en niet-werkenden en ruimte voor ondernemers om te investeren.

10. De EMU geeft ook een opdracht aan de lid-staten en de Unie om de sociale cohesie te versterken, binnen de kaders van het stabiliteitspact. Met de invoeging van een hoofdstuk over de werkgelegenheid in het Verdrag van Amsterdam en de bepaling over de Economische en Monetaire Unie krijgen de 19 miljoen Europese werklozen de aandacht die zij verdienen. Elke lidstaat blijft weliswaar zijn eigen werkgelegenheidsbeleid bepalen maar houdt daarbij rekening met de op Europees niveau gecoördineerde strategie waarbij sociale randvoorwaarden en minimumnormen zijn verwoord. Over deze aansluiting tussen de sociale dimensie en de economie moet blijvend worden gewaakt.

11. Het Sociaal Handvest dient te voorzien in sociale minimumnormen voor bijvoorbeeld beloning, arbeidsvoorwaarden, sociale zekerheid en ontslagbescherming. Deze Europese sociale minimumnormen moeten nationale stelsels versterken in plaats van afzwakken. Op langere termijn is verdere afstemming, samenwerking en samenspel gewenst waardoor de sociale stelsels van de armere lidstaten toegroeien naar het niveau van de rijkere lidstaten. Daarbij is een zekere mate van beleidsconcurrentie en de nodige marktwerking geoorloofd, om rekening te houden met specifieke wensen en omstandigheden in de lidstaten.

12. D66 legt in een sociaal Europa de nadruk op de bestrijding van jeugd- en langdurige werkloosheid. Dit kan door te investeren in kennis en bredere inzetbaarheid, en bevordering van arbeidsparticipatie van jongeren en vrouwen. Gewerkt moet worden aan wet- en regelgeving voor het combineren van werk- en zorgtaken, verlofmogelijkheden en flexibele werkpatronen. D66 streeft bovendien die fiscale maatregelen na die bij werkgevers de aandacht voor scholing van personeel versterken, met name van laag opgeleiden en

ouderen. Voorkomen moet worden dat werknemers al na hun 40e als onbruikbaar terzijde worden geschoven.

13. De sociale partners spelen een belangrijke rol in sociaal en werkgelegenheidsbeleid. Commissie, Raad van Ministers en Parlement moeten alle partners betrekken in de sociale dialoog. De dialoog moet zich onder meer richten op het tegengaan van de financiële onderwaardering van typisch vrouwelijke beroepen.

14. Veertig jaar na het Verdrag van Rome is het vrij verkeer van werknemers nog niet effectief gerealiseerd. Vestigingseisen en bureaucratische procedures vormen nodeloze belemmeringen voor burgers om over de grens te gaan werken. Om vraag en aanbod van arbeid in Europees verband beter op elkaar aan te sluiten is het van belang de interne mobiliteit te versterken. D66 vindt voorlichting, erkenning van diploma's en meer aandacht op talenonderwijs hiervoor een stap in de goede richting. Verder vindt D66 dat inspanningen op het gebied van uitwisseling van studenten en docenten en van Europese leerplanontwikkeling moet worden voortgezet.

15. Op dit moment zijn er ook nog teveel belemmeringen op het terrein van sociale zekerheid en pensioenen. Daarom dienen maatregelen te worden getroffen waarmee de opgebouwde aanspraak op pensioen en sociale zekerheid kunnen worden meegenomen naar een ander land. Zo kan een Europees stelsel van waarde-overdracht het zelfs mogelijk maken dat voorzieningen bij de oorspronkelijke uitvoerder blijven. Duidelijk is in ieder geval dat verdere samenwerking van sociale stelsels de interne mobiliteit zal versterken.

16. Samenwerkende sociale stelsels moeten een oplossing bieden voor de 'dubbele vergrijzing'. Er zijn steeds meer ouderen en deze ouderen worden steeds ouder. Slechts twee lidstaten (Nederland en het Verenigd Koninkrijk) maken op dit moment reserveringen voor aanvullende pensioenen. De overige lidstaten werken met een omslagstelsel waarbij de voorzieningen voor ouderen gedragen worden door steeds minder jongeren. Door vergelijkende studies en aanbevelingen zal de Unie bevorderen dat in stappen een meer duurzame oudedagsvoorziening in alle lid-staten wordt gerealiseerd.

17. Het verruimen van de keuze voor de consument is een belangrijke doelstelling van de Europese Unie. Door een scherp mededingingsbeleid wordt de consument meer keuze geboden tegen lagere prijzen, zoals bij voorbeeld in de telecommunicatie. Het is zaak dat Het is zaak dat de keuzevrijheid wordt verruimd naar andere diensten, in het bijzonder verzekeringen en financiële diensten. Ook moeten ziekenfondsen en zorgverzekeraars meer mogelijkheden bieden om medische behandelingen in het buitenland te verkrijgen. In open markten verdient de bescherming van de consument voortdurende aandacht. De Unie blijft zich inzetten voor eenduidige hoge normen in de gehele unie die herkenbaar worden gemaakt door Europese keurmerken.

18. D66 wil —nu voor de totstandkoming van de Europese Monetaire Unie het begrotingsbeleid van de Europese lidstaten steeds verder op elkaar wordt afgestemd— ook de verschillende fiscale stelsels op elkaar afstemmen om oneigenlijke concurrentie tussen landen tegen te gaan. Het gaat hierbij vooral om het vaststellen van minimale criteria voor heffingen op vermogen, ondernemingen en winst om te voorkomen dat lid-staten ondernemingen gaan aanlokken met gunstige fiscale voorwaarden.

19. Tegelijkertijd dient in de fiscale stelsels een verschuiving te komen van lasten op arbeid naar lasten op consumptie en produktie. Daarmee wordt arbeid goedkoper en wordt werkgelegenheid gestimuleerd.

Het groene hart van Europa

20. De ontwikkeling van een duurzame Europese economie betekent meer investeren in milieubeleid en het vernieuwen en milieuvriendelijker maken van de Europese samenleving. D66 stelt uitdrukkelijk dat hierbij niet de milieunormen die voor de economie het beste uitkomen moeten gelden, maar de normen die voor het milieu noodzakelijk zijn!

21. Een duurzame economie vereist andere produktie- en consumptiepatronen. Daarom wil D66 ook in Europees verband het belastingstelsel ecologiseren en de lasten op arbeid verschuiven naar lasten op die vormen van consumptie en produktie die ongunstiger zijn in gebruik van grondstoffen of milieuvervuiling dan denkbare alternatieven. De bandbreedtes van de BTW dienen zo te worden uitgebreid dat in de Unie arbeidsintensieve dienstverlening en duurzame produkten onder een laag BTW-tarief vallen en milieuonvriendelijk produkten onder een hoge.

22. Daarnaast is het van belang om op Europees niveau een 'groen BNP' te ontwikkelen om inzicht te krijgen in milieukosten en opbrengsten van milieubeleid. Ook is het van belang dat de Europese Unie actief de doelstellingen van Kyoto opneemt een vertaalt in kaders waarbinnen de lid-staten van de Unie concrete actieplannen opstellen en uitvoeren.

23. D66 wil dat (landbouw)subsidies geleidelijk zodanig worden aangepast dat een eind wordt gemaakt aan negatieve ecologische effecten. De mogelijkheden om (alternatieve) milieuvriendelijke produktievormen in de landbouw te bevorderen moeten worden uitgebreid.

24. D66 zal zich blijven inzetten voor aanscherping van het EU-milieubeleid en de integratie van het milieu in andere beleidsterreinen als landbouw en verkeer en vervoer. Allereerst dient hiervoor het gemeenschappelijk landbouwbeleid marktconform te worden. De Europese consument betaalt zo niet langer prijzen die kunstmatig hoog worden gehouden. Gerichte inkomensondersteuning kan dan worden toegepast waar dit absoluut noodzakelijk en gewenst is. Ook moeten middelen worden ingezet voor de overgang naar meer milieuvriendelijke produktiemethoden. Hiermee

wordt landbouw een 'gewoon' onderdeel van de interne markt en komt begrotingsruimte vrij voor andere beleidsterreinen.

25. Een duurzaam verkeer- en vervoersbeleid kenmerkt zich door een selectief gebruik van verplaatsingen. D66 wil dit bewerkstelligen door de kosten die met het verplaatsen samengaan in rekening te brengen. Een 'groen' Eurovignet kan voor wegtransport een eerste stap zijn. Spoorgoederenvervoer kan door verdere liberalisering doelmatiger worden en daarmee concurreren met transport over de weg Ook in het personenvervoer zullen maatregelen worden bevorderd om tot een verschuiving van individueel (weg) naar collectief (rail) vervoer te komen. Liberalisering moet echter gepaard gaan met investeringen in het Europese treininfrastructuur. Versnelde aanleg van HSL lijnen heeft hierbij de voorrang.

26. Dit kan ook bijdragen tot een verschuiving van lucht naar rail. Het is zaak dat de luchtvaart de kosten moet gaan dragen van vervuiling die het veroorzaakt. D66 pleit in dit verband voor drie concrete maatregelen op Europees niveau: per luchthaven opzetten van verhandelbare emissierechten voor geluid en luchtverontreiniging, invoering van een Europese belasting op kerosine en het invoeren van BTW op vliegtickets. Via het vaststellen van minimum niveau's voor landingsrechten zullen meer specifiek korte luchtverbindingen worden ontmoedigd. verhoging

27. D66 wil dat de Europese Unie haar inspanningen opvoert om het milieu in Midden- en Oost-Europa te verbeteren. Verbetering van het milieu moet in ieder geval een rol spelen bij de uitbreiding van de Unie. De Unie moet bereid zijn de financiele middelen beschikbaar te stellen om de inspanning mogelijk te maken.

Verder werken aan een grotere democratische Unie

28. Uitbreiding van de Europese Unie brengt meer stabiliteit met zich mee en biedt de mogelijkheid voor verdere veiligheid en een meer gelijkmatige verdeling van welvaart. D66 kiest voor een snelle, maar zorgvuldige toetreding van de kandidaat-landen uit Midden- en Oost-Europa en Cyprus. Een belangrijke voorwaarde voor de toetreding tot de Unie vormt het respect voor de naleving van de rechten van de mens. Het is echter noodzakelijk om de Unie eerst voor te bereiden op deze uitbreiding. Dit betekent een slagvaardiger bestuur en een grondige hervorming van de Europese fondsen. In de toetredende landen betekent het ingrijpende aanpassingen van regelgeving, instituties en concurrentievermogen. Deze aanpassing zal het beslag op het budget van de Unie aanzienlijk vergroten. Als de hervorming van de financiële huishouding van de Unie onvoldoende besparingen opleveren is een verhoging van het budget van de Unie bespreekbaar.

29. Wanneer andere landen, bijvoorbeeld Turkije, eveneens aan de voorwaarden voldoen voor toetreding, worden zij aan de onderhandelingstafel uitgenodigd. Ook de kandidaat-landen die niet tot de eerste ronde toetreders behoren, moeten een reëel perspectief houden op afzienbare termijn. Zo snel mogelijk dienen economische en institutionele vormen van integratie te worden aangeboden. Daarbij moet wel voorkomen worden dat de eigen interne markt van dat land niet door de Europese markt wordt weggevaagd.

Bestrijding van criminaliteit

30. De door D66 voorgestane liberalisering en deregulering leveren niet alleen mogelijkheden voor economische groei in de lidstaten en de kandidaat-landen. Maar D66 ziet ook de nadelen: Aan de schaduwkant van de economie profiteren ook criminelen van het wegvallen van de grenzen en de liberalisering van de interne markt. (Internationale) fraude en handel in mensen, wapens, drugs en kinderpornografie groeien mee.

31. Grensoverschrijdende (georganiseerde) criminaliteit kan alleen worden bestreden door hechtere samenwerking van justitie en politie in de Europese Unie. Europol speelt hierbij een essentiële rol. Het is voor D66 te overwegen om Europol executieve bevoegdheden te geven in de ondersteuning van de lokale politiediensten. Maar de democratische controle op Europol dient dan wel op korte termijn te worden neergelegd bij het Europees Parlement en het Europese Hof van Justitie. Op de lange termijn moet een Europees openbaar ministerie of een commissie van justitiële autoriteiten toezicht uitoefenen op Europol. Daarvoor is het echter een Europese coördinatie van strafrecht noodzakelijk.

Immigratie- en asielbeleid

32. Vrede, stabiliteit en welvaart oefenen begrijpelijk een grote aantrekkingskracht uit op velen die buiten de Unie wonen. D66 zal zich inzetten voor een toetsbaar asielbeleid dat transparante asielprocedures waarborgt en minimumnormen vastlegt voor opvang en bescherming van vluchtelingen en ontheemden. Asielzoekers mogen niet de dupe worden van elkaar tegenwerkende bureaucratieën. Anderzijds wil D66 voorkomen dat misbruik wordt gemaakt van een gebrek aan afstemming binnen de Unie.

33. D66 vindt het daarom van groot belang de samenwerking te versterken op het gebied van asielbeleid maar ook bij het toekennen van Europese rechten aan buitenlanders die al lange tijd hier verblijven. D66 is een voorstander van een structurele aanpak van het asielbeleid op Europees niveau, 'Burden-sharing' en gemeenschappelijke financiering van de opvang die door een lidstaat wordt geboden.

Een eigen rol in de wereld

34. Doel van het gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid (GBVB) is om de Europese Unie, als geheel van democratische en welvarende staten, een positieve rol in de wereld te laten spelen. D66 is van mening dat het succes van de Europese integratie meer uitgedragen moet worden.

35. Daarnaast is het een opdracht van de Unie om in haar buitenlands beleid de economische omstandigheden in ontwikkelingslanden te verbeteren. Een herijking en afstemming van het ontwikkelingsbeleid van de Unie en de lidstaten is dringend gewenst. Het is noodzakelijk om de markttoegang van de minst-ontwikkelde landen tot de Unie effectief te verbeteren. Het betalen van een goede prijs voor grondstoffen, het ondersteunen van investeringen en marktprikkels worden gezien als de beste manier om te werken aan structurele armoedebestrijding. De inspanningen van de Unie op het gebied van noodhulp zijn succesvol gebleken en moeten worden voortgezet. Maar het helpen opzetten van een economische infrastructuur kan alleen gebeuren wanneer alle bewoners de kans krijgen om hun eigen omgeving vorm te geven en aan de nodige besluitvorming deel te nemen.

36. Het —door de EMU— versterkte Europese gezag moet worden aangewend om binnen het Internationaal Monetaire Fonds te pleiten voor een strakker wereldwijd toezicht op banken. Dit bevordert de economische stabiliteit, waardoor alle economieën meer kans krijgen zich op een gezonde manier te ontwikkelen. De Europese Unie zal in de toekomst met één stem binnen de wereldbank en IMF moeten spreken.

37. Op het gebied van handelspolitiek dient in internationaal verband ook meer met één stem te worden gesproken. D66 wil hiervoor de bevoegdheid van de Unie om namens de lidstaten te spreken naar alle handelspolitieke activiteiten uitbreiden, zoals naar diensten en intellectuele eigendommen. Daarnaast kan de Unie bij de besprekingen van de wereldhandelsakkoorden pleiten voor een neerwaartse harmonisatie van invoerrechten. Tenslotte zal de Europese Unie bevorderen dat internationale handel binnen verantwoorde sociale en milieu-voorwaarden plaatsvindt. Hier zal het instrumentarium van o.a. de ILO voor moeten versterkt. De Europese unie kan haar eigen bedrijfsleven ook hierop aanspreken via de sociale dialoog.

38. De burgers verwachten van de Unie dat ze slagvaardig is in haar buitenlands beleid. Daarom pleit D66 voor een Europees buitenlands beleid dat tot stand komt op basis van meerderheid van stemmen. Daarmee kan de Europese Unie in internationaal verband met één stem spreken. Het GBVB moet dan onderworpen worden aan de controle van het Europese Parlement.

39. De Unie zal in toenemende mate haar verantwoordelijkheid moeten nemen op het terrein van veiligheid. Daartoe dienen de taken van Westeuropese Unie (WEU) te worden ondergebracht bij de Europese Unie.

40. Een Europees veiligheidsbeleid moet zich niet ontwikkelen tot een concurrent van de NAVO. Het moet een kader zijn voor operaties waaraan de Noord-Amerikaanse NAVO-partners niet willen deelnemen. Een Europese defensiecapaciteit kan zich zo geleidelijk ontwikkelen. Maar een intensieve samenwerking met de NAVO blijft van belang.

Vijftig jaar Europa

41. Vijftig jaar vrede, veiligheid en economische stabiliteit hebben bijgedragen aan het succes van Europa. D66 vindt dat het nu tijd is om het Europese ideaal levend te houden. Een kritisch geluid houdt Europa scherp.

Wetenschappelijk bureau

IDEE

Idee is het politiek-wetenschappelijk tijdschrift van het wetenschappelijk bureau van D66.

Idee bevat interviews, analyses, commentaren en achtergrondartikelen over ontwikkelingen die relevant zijn voor de politiek. Idee verschijnt 6 x per jaar en een abonnement kost *f* 74,—; losse nummers van een lopende jaargang *f* 12,50.

Idee nummer 4, 1998
Naar een vitale economie, het thema van partijcongres 67

"Van Boxtel, als vertegenwoordiger van een politieke stroming die vernieuwing van het politieke bedrijf nastreeft, heeft als 'minister zonder ballast' van een ambtelijk apparaat en van gevestigde belangen een mooie kans om een naar vorm en inhoud nieuwe vorm van politiek neer te zetten in de komende jaren."
Radi Suudi van het Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling in Idee nr. 4

INHOUD

Themadeel

- **Vitale economie vereist een vitale politiek**
  door Frits Prakke
  Een pleidooi voor meerdimensionale economische politiek en een nieuwe taakverdeling tussen economen en politici.

- **Duurzame ontwikkeling en de derde weg**
  In gesprek met Wim Hafkamp
  Wim Hafkamp, hoogleraar milieueconomie, was projectleider van de interdepartementale projectgroep 'Milieu en Economie' van Paars I. In dit gesprek kijkt hij terug op deze periode en het resultaat van zijn inzet.

- **Vitaliteit en het zoeken naar samenhang**
  Statements over economische politiek, het 4D-model en D66, van Alexander Rinnooy Kan, Jan Terlouw en Joost Kuijper.

En verder:

- **Spek en bonen of nieuwe kansen?**
  door Radi Suudi
  De nieuwe minister voor Grote Stedenbeleid en Minderheden krijgt het niet makkelijk. Toch ziet Suudi kansen voor de 'minister zonder ballast' in Paars 2 om veel te bereiken.

- **Vorming, verwondering en veerkracht**
  door Frans van Vught
  Een kritische bespreking van het hogeronderwijsbeleid voor de 21e eeuw.

- **Van milieu naar duurzame samenleving**
  In gesprek met Aad Overgaag
  De voorzitter van de kerngroep Duurzame Ontwikkeling over het denken over duurzame ontwikkeling binnen D66.

En natuurlijk de vaste rubrieken: Directieven, Pen Pensee, Van Lierop, Commentaar, Signalementen, Mijn Idee.

CONFERENTIE 'OVER DE TOEKOMST VAN DE POLITIEKE PARTIJEN, TE BEGINNEN MET D66'

Op zaterdag 31 oktober a.s. organiseert de SWB in samenwerking met het Hoofdbestuur van D66 een conferentie over bovengenoemd onderwerp in Vergadercentrum LaVie, Lange Viestraat 351 in Utrecht, vanaf 13.30 uur. Voor het programma verwijzen wij u naar een aankondiging elders in deze Democraat.
U kunt zich aanmelden bij de SWB tijdens kantooruren; tel. 070 - 356 60 41.

Opleidingscentrum

TRAININGEN EN CURSUSSEN

CURSUS PROVINCIALE STATEN
7 november in Utrecht
Op 3 maart 1999 vinden wederom de verkiezingen voor Provinciale Staten plaats. Ter voorbereiding hierop organiseerde het Opleidingscentrum een bijeenkomst op 28 maart in **Utrecht**, ter oriëntering op het reilen en zeilen van de Provinciale Staten. Op zaterdag 7 november wordt hierop nu een vervolgcursus georganiseerd. Popke Wagenaar, lid van de Provinciale Staten in Utrecht en Jan van Selm, werkzaam bij het Inter Provinciaal Overleg (IPO), begeleiden deze bijeenkomst. Er wordt ondermeer aandacht geschonken aan de belangrijkste beleidsterreinen van de provincie, het fractiewerk en de betekenis van het IPO. De cursus is met name bestemd voor diegenen die zich uiteindelijk gekandideerd hebben voor de Provinciale Staten. Overige belangstellenden zijn van harte welkom.
Prijs *f* 20,00.

BIJEENKOMST VOOR FRACTIEVOORZITTERS
7 november in Utrecht
Op zaterdagmiddag 7 november organiseert het Opleidingscentrum een middag voor alle voorzitters van D66-gemeentefracties in het land. Over een aantal actuele onderwerpen wordt een inleiding gehouden, waarna er ruimte is voor discussie. Roger van Boxtel, minister voor het grote stedenbeleid en integratie én Tweede-Kamerlid Jan Hoekema, portefeuillehouder lagere overheden, zijn de inleiders. Prijs *f* 20,00.

THEMADAG BESTUUR EN ONDERWIJS
28 november in Utrecht
Tijdens deze themadag worden de thema's Bestuur en Onderwijs op een aantrekkelijke en gevarieerde manier behandeld. Tweede-Kamerlid Olga Scheltema zal in het ochtendgedeelte met name in gaan op de actuele ontwikkelingen rond de gekozen burgemeester en de invoering van het referendum. Tweede-Kamerlid Ursie Lambrechts schenkt aandacht aan de actuele discussie rond de invoering van het studiehuis en de groeiende kloof in leerprestaties tussen allochtonen en autochtonen. Iedereen is van harte welkom.
Prijs *f* 25,00.

LEREN DEBATTEREN
24 oktober en 28 november
Politiek debat kan gevoerd worden in eigen politiek verband, de afdeling of fractie, of in politieke arena's zoals de raadszaal, een forum of de kroeg. Debatvaardigheden zijn essentieel om in discussies uw standpunten te kunnen onderbouwen en uzelf (en D66) te profileren. Te profileren op zo'n manier dat de toehoorders uw argumenten begrijpen en uw standpunt gaan steunen. Debatteren en presenteren hebben veel overeenkomsten met elkaar. Het verschil zit in de interactie tussen de sprekers. Dit maakt een debat tot een spannende gebeurtenis. Tijdens deze training op 24 oktober in **Roermond** en op 28 november in **Dordrecht** is er aandacht voor de voorbereiding en de opbouw van het debat, voor debattechniek en presentatievaardigheden. Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (inclusief lunch en documentatie).

OMGAAN MET DE MEDIA
24 oktober in Utrecht
Hoe gaat u om met journalisten, verslaggevers en andere nieuwsjagers? Hoe kunt u een goed contact onderhouden met de lokale en regionale pers? Is er verschil tussen mondelinge en schriftelijke pers? Tijdens deze training wordt geoefend aan de hand van op de praktijk afgestemde rollenspellen. De training wordt gegeven in **Utrecht** op 24 oktober. Kosten *f* 45,00 (inclusief lunch en documentatie).

SPEECH EN PRESENTATIE (GEVORDERDEN)
31 oktober en 14 november
Communicatieve vaardigheden zijn onmisbaar voor het behalen van succes. Tijdens de training is intensief aandacht voor de belangrijkste onderdelen van een presentatie. Aan de hand van verschillende oefeningen komen zaken aan de orde zoals de voorbereiding van een speech, het gebruik van hulpmiddelen, de vorm en inhoud van de presentatie, de spelregels tijdens de speech, plankenkoorts en een evaluatie. In een kleine groep deelnemers is veel ruimte en aandacht voor het individu. Voor personen met

al enige ervaring op dit gebied is er nu ook een cursus voor gevorderden. Deze training wordt op 31 oktober in **Nijmegen** gegeven. Op 14 november vindt deze cursus plaats in **Den Haag**. Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (inclusief lunch).

CONFLICTHANTERING
7 november in Deventer
Wie actief is in de politiek zal van tijd tot tijd geconfronteerd worden met 'lastige' mensen,
bijvoorbeeld in vergaderingen, bijeenkomsten of tijdens een presentatie. Soms luistert men niet, probeert men u een hak te zetten of zelfs onderuit te halen.
Met deze training leert u enkele technieken om tijdens dergelijke confrontaties op de juiste wijze met de mensen om te gaan. Er wordt gewerkt met verschillende, op de praktijk gerichte oefeningen en er is een uitstekende instructievideo. De training op 7 november vindt plaats in **Deventer**. Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (inclusief lunch).

MAAK KENNIS MET D66
28 november in Utrecht
Een kennismakingsdag is gericht op nieuwe of ontwakende leden. Twee ervaren D66-ers schenken aandacht aan de belangrijkste ideeën en doelstellingen van D66.
Deelnemers krijgen alle gelegenheid tot het stellen van vragen en er wordt aangegeven hoe u actief kunt worden binnen de partij. De bijeenkomst is op 28 november in **Utrecht**. Deelnamekosten: *f* 20,00.

BROCHURES

D66 EN DE PRAKTIJK VAN HET RAADSWERK
(GEHEEL HERZIENE VERSIE)
Prijs: *f* 17,50
"Al doende leert men" is de open deur waardoor tal van raadsleden het gemeentehuis binnenstappen. Het is zeker waar dat de praktijk de beste leerschool is; daar staat tegenover dat het beginnend raadslid zich goed kan voorbereiden. Deze publicatie biedt een globaal inzicht in wet- en regelgeving en geeft tegelijk aan hoe het raadslid daarmee kan omgaan. Verder informatie over interne en externe relaties, strategie, tactiek en financiën. Onmisbaar voor een ieder die zich kandideert.

VAARDIGHEDEN VOOR HET POLITIEKE VAK
Prijs: *f* 7,50
In deze brochure worden de belangrijkste vaardigheden beschreven voor het politieke vak. Over welke eigenschappen moet je als politicus beschikken, waar moet je goed in zijn en hoe kun je werken aan aspecten waarin je wat minder goed bent? Aandacht voor de volgende onderwerpen: spreken in het openbaar, debatteren, vergaderen, omgaan met conflicten of lastige mensen, en onderhandelen. In een bijbehorende profielschets van het raads- en statenlid wordt een en ander op een rij gezet. Het Opleidingscentrum sluit hierbij in zijn trainingsaanbod geheel aan.

GEMEENTE EN FINANCIËN
Prijs: *f* 10,-
Een praktische handleiding voor gemeenteraadsleden. Allereerst wordt ingegaan op geldstromen, inkomsten en uitgaven van de gemeente. Daarna volgt een beschrijving van de cyclus van financiële documenten en het 'financiële instrumentarium' (productbegroting, kengetallen). Naast de nodige feitenkennis vindt u in deze brochure vooral ideeën en concrete voorbeelden waarmee de lokale politicus instrumenten krijgt aangereikt.

LEIDRAAD VOOR DE AFDELING
Prijs: *f* 15,-
Brochure waarin voorschriften en regels uit Statuten en Huishoudelijk Reglement van D66 inzichtelijk worden gemaakt. Bevoegdheden, rollen en taken van voorzitter, penningmeester, secretaris, secretaris-politiek en van het 'gewone' bestuurslid worden beschreven. Daarnaast is aandacht voor de politieke taak van de afdeling en de verhouding tot de gemeenteraadsfractie.

(alle bovengenoemde prijzen zijn exclusief porto)

VOOR DE DRAAD
HET OKTOBERNUMMER

Nummer 9 van het tijdschrift Voor de Draad is na een kleine zomerpauze zojuist weer verschenen.
Er is vanzelfsprekend veel aandacht voor het wel en wee van Paars II. Om te beginnen een uitgebreid interview met D66-fractieleider Thom de Graaf, die vindt dat de kracht van het argument en het juiste moment moeten zorgen voor een krachtige invloed van D66. Ook is er een portret van de twee nieuwe D66-staatssecretarissen, Annelies Verstand en Gerrit Ybema. Ze vertellen kort na hun beëdiging over hun benoeming en verwachtingen.
Verder ook meerdere lokale reacties, waaronder wethouder Henk Peereboom: "Het regeerakkoord heeft een duidelijke D66-inbreng, maar van het groene poldermodel is niet veel over". Burgemeester Henk van der Wende vindt dat er volop kansen voor vernieuwing zijn.
Gedeputeerde Marian Louppen geeft haar reactie vanuit de Provincie: waar moet Els Borst de komende periode meer aandacht aan besteden?
Eddy Tulp geeft praktische tips om de Algemene Beschouwingen aan te grijpen om D66 te laten zien, juist als je niet in het college zit. En natuurlijk ook reacties op Paars II door Draad-lezers.

Neem een abonnement en lees dit politiek actuele tijdschrift, met veel informatie voor alle D66-bestuurders in het land. Prijs: *f* 52,50 per jaar (11 x per jaar).

Bestelbon

LANDELIJK SECRETARIAAT

IK BESTEL:

O een materialenbestellijst
O flop met planningen EK EP PS
O herziene pagina 21/22 (wijz. art. 039) Huishoudelijk Reglement
O kandidaatstellingsformulier besturen en commissies congres 68
O planning EK verkiezingen 99 op papier
O planning EP verkiezingen 99 op papier
O planning PS verkiezingen 99 op papier
O voordracht leden PC voor verkiezing en bloc op congres 67 (verkrijgbaar op het LS vanaf 11 nov 98)

De papieren planningen en formulieren krijgt u (in enkelvoud) gratis, voor floppen met documenten moeten wij u *f* 5,- per stuk in rekening brengen.

O DIC-boekje
De nieuwste versie van het DIC-functionarissenadresboekje is te bestellen door *f* 10,- over te maken op hetzelfde gironummer o.v.v. DIC 4313.

O verkiezingsprogramma 1998 - 2002
Het verkiezingsprogramma wordt u toegezonden met een acceptgiro ter betaling van de kostprijs incl. verzendkosten: *f* 7,50.

O Statuten/Huishoudelijk Reglement
De per november 1997 geactualiseerde versie van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement van D66 kunt u bestellen door *f* 13,- (incl. porto) over te maken op giro 1477777 t.n.v. penningmeester D66, Den Haag, o.v.v. HHR 4311.

AANMELDINGSBON MINI-CONFERENTIE ELDR VERKIEZINGSPROGRAMMA

Congrescentrum De Eenhoorn, Kon. Wilhelminalaan 33, Amersfoort
zaterdag 14 november 1998, 10.00 - 12.30 uur

Naam: .....

Adres: .....

Postcode en plaats: .....

Telefoon: .....

Lidnummer: .....

Opsturen vóór 29 oktober 1998 naar:
D66 Landelijk Secretariaat
Postbus 660
2501 CR Den Haag
Fax: 070 3641917

OPLEIDINGSCENTRUM

IK MELD ME AAN VOOR:

Cursus Provinciale Staten. Kosten *f* 20,00
O 7 november in Utrecht

Bijeenkomst voor fractievoorzitters. Kosten *f* 20,00
O 7 november in Utrecht

Themadag Bestuur en Onderwijs. Kosten *f* 25,00.
O 28 november in Utrecht

Leren debatteren. Kosten *f* 45,00
O 24 oktober in Roermond
O 28 november in Dordrecht

Omgaan met de media. Kosten *f* 45,00
O 24 oktober in Utrecht

Conflicthantering. Kosten *f* 45,00
O 7 november in Deventer

Kennismakingsdag D66. Kosten *f* 20,00
O 28 november in Utrecht

Circa tien dagen voor aanvang van de cursus krijgt u het cursusmateriaal thuisgestuurd. Zodra u het materiaal ontvangen heeft, bent u definitief ingeschreven en bent u verplicht de cursuskosten met de bijgevoegde acceptgiro te voldoen.

IK BESTEL:

O D66 en de praktijk van het raadswerk. Prijs: *f* 17,50
O Vaardigheden voor het politieke vak. Prijs: *f* 7,50
O Gemeente en financin. Prijs: *f* 10,-
O Leidraad voor de afdeling. Prijs: *f* 15,-
O Abonnement op het tijdschrift Voor de Draad. Prijs: f 52,50 per jaar

WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Uitgaven nieuwe stijl

SWB-boeken
O Technologie in politiek perspectief, 1996, *f* 25,-

Cahier nieuwe stijl
O De stad als culturele werkplaats, kunstenpublicatie, 1996, *f* 15,-
O Van ideologie tot politieke verantwoordelijkheid, 1997, *f* 15,-
O Naar een vitale economie, 1997, *f* 15,-

Uitgaven oude stijl

Brochures
O De veranderende rol van de politieke partijen, 1991, *f* 15,-

O Duurzame ontwikkeling, 1992, *f* 19,50
O Referenda en Politiek, 1993, *f* 19,50
O De ruimte waarin wij leven, Jan Glastra van Loon, 1994, *f* 19,50
O Bestuurlijke Dilemma's, 1994, *f* 19,50

Cahiers
O Relatie en Huwelijk, 1991, *f* 8,-
O Denken over democratie, van forum naar partnerschap, 1993, *f* 10,-
O In Goede Banen, een analyse van het verschijnsel migratie, 1993, *f* 10,-
O Ingrijpen in menselijk leven, 1994, *f* 12,50
O Denkend over een nieuw stelsel van gezondheidszorg, 1994, *f* 10,-
O De waarde van de democratie, 1994, *f* 2,50
O Nieuwe prioriteiten in het buitenlands beleid, 1995, *f* 12,50
O Op weg naar een pluriforme gezondheidszorg, 1995, *f* 10,-
O De mythe van de ruimte, Een politiek-culturele benadering van de ruimte, 1996, *f* 10,-

Nota's
O Op zoek naar publiek, medianota, 1993, *f* 5,-
O Inzet voor vrede, 1994, *f* 12,50
O De PBO, Bestuurlijke vernieuwing in de agrarische sector, 1995, *f* 5,-
O De waarde van de democratie, 1994, *f* 2,50
O In de basis voorzien, 1996, *f* 12,50
O Inburgering en integratie in Nederland, 1996, *f* 7,50

Speciale uitgaven
O De open samenleving en haar vrienden, 13 auteurs over politiek en bestuur, red. Kees Schuyt en Christiaan de Vries, Boom, Amsterdam 1995, *f* 29,50

O Mensenrechten in de politiek: fundament of bijzaak, uitgave Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie (BMP), 1998, *f* 25,-

O Investeren in D66, de partij na 6 mei, Gerard Schouw en Christiaan de Vries, 1998

Het tijdschrift *Idee*
Idee verschijnt 6 x per jaar en telt ca. 30 pagina's per nun mer. Een jaarabonnement kost *f* 74,-. Studenten krijgen n het opsturen van een kopie van hun studentenkaart *f* 40, gerestitueerd. Een los nummer kost *f* 12,50; oude jaargangen *f* 10,-.

O Ik neem een abonnement
O Ik wil een los nummer

Dhr./ mevr. .....

Straat .....

Postcode Plaats .....

Telefoon .....

Lidnummer .....

Functie in D66 .....

Deze bon opsturen naar: D66, Postbus 660, 2501 CR Den Haag.
U kunt ook telefonisch (070 - 356 60 66), per fax (070 - 364 19 17) of per e-mail (lsd66@d66.nl) bestellen.

Jaargang 31, nummer 7, november 1998, uitgave van de politieke partij Democraten 66

DEMOCRAAT

7

Waar is Hans Wijers gebleven?

Het verhaal achter zijn grote verdwijnen

DOCUMENTATIECENTRUM NEDERLANDSE POLITIEKE PARTIJEN

Najaarscongres: fundamenteel dilemma

Leden over spanning milieu en economie

Vernieuwen moet

D66'ers ontvouwen hun ideeën

Schertsvertoning in Apeldoorn

Gekozen burgemeester is er nog lang niet

Naar Nederland

Het gaat niet goed met Nederland. We staan er beroerd voor en het wordt alleen maar slechter. Onze economie draait op volle toeren, werkloosheid was nog nooit zo laag, we leven in een rechtsstaat waar mensenrechten worden gerespecteerd en we staan ook nog bekend om onze tolerantie. Misschien vindt u dat zaken om trots op te zijn, maar dan heeft u het mis. Vreselijk mis. Verblind door onze zelfgenoegzaamheid hebben we niets gemerkt van de val die onze buurlanden voor ons hebben opgezet. Nu blijkt namelijk dat alle Europese loftuitingen over ons poldermodel maar één doel hebben gehad: Nederland opzadelen met het Europese asielprobleem door het als een zeer aantrekkelijk land af te schilderen.
En zie, het werkt. Geschrokken van het aantal vluchtelingen vragen Kamer en media op hoge toon aan staatssecretaris Cohen wat hij gaat doen om Nederland onaantrekkelijker te maken. Maar Cohen geeft natuurlijk geen antwoord want wie zich anders wil gaan voordoen dan hij is, kan dat bezwaarlijk hardop zeggen. Dat schaadt de geloofwaardigheid. Dus weet niemand dat er allang een geheime campagne bezig is.
Allereerst werd ons imago in de 'Nieuwe Media' aangepakt. Wie bijvoorbeeld de Encarta-wereldatlas op cd-rom raadpleegt, en welke moderne vluchteling doet dat niet, vindt in Nederland een onherbergzame bestemming. Onze kust wordt er beschreven als een regio met rollende, acht meter hoge zandbulten die, gehuld in dichte mist, worden opgejaagd door destructieve stormen. Misschien iets bezijden de waarheid, maar niet te controleren en dus wel zo effectief. Door te ondertekenen met "Netherlands Board of Tourism" creëerde de BVD bovendien een sfeer van authenticiteit rond de tekst.
Toch komen er nog steeds te veel vluchtelingen, dus doen allerlei mensen suggestietjes. Met respect zou ik ze willen bestempelen als lapwerk. Wat we nu nodig hebben, is een doordachte mediacampagne. Het is tenslotte niet eenvoudig om ons slechter voor te doen dan onze buurlanden. Duitsland heeft natuurlijk zijn historisch imago mee. Af en toe wat beelden van wat nazi-skinheads zijn al voldoende om dat imago voor jaren op te poetsen. Na de moord door de rijkswacht op een Nigeriaanse vrouw, en natuurlijk de diverse akkefietjes rond Belgische para's op vredesmissie, zit België voorlopig ook safe. En Frankrijk maakt ook niet bepaald een vriendelijke indruk, met de klopjachten op Algerijnen.
Omdat het een zware taak is om tegen deze landen op te boksen, wil ik de heer Cohen, patriot als ik ben, vanaf deze plek een paar adviezen geven. Alles draait om beeldvorming, meneer Cohen, en die kunnen we makkelijk beïnvloeden. We hoeven daarvoor niet eens de waarheid geweld aan te doen. Ik noem: onze jongens in Srebrenica, een marechaussee die op Schiphol een vluchteling verkracht (die vervolgens na haar aangifte wordt **opgesloten** in het grenshospitium).
Verder kunnen we beeldmateriaal van ijskoude elfstedentochten, de beide watersnoodrampen en voetbalveldslagen via satelliet en internet verspreiden. Of wat dacht u van recente beelden van vluchtelingen in lekkende tenten. En dan zwijg ik nog over het verspreiden van complottheorieën aangaande de Bijlmerramp. Een vliegtuig vol chemische wapens dat op een flat vol migranten stort. Als dat geen mogelijkheden biedt ...
Daarnaast, meneer Cohen, zou u er goed aan doen uw collega's te instrueren wat meer de publiciteit te zoeken. Als zo'n generaal McAfree de wereldpers vertelt dat er in Nederland, vanwege ons desastreuze drugsbeleid, 4 keer zoveel moorden worden gepleegd dan in New York, dan gaat u dergelijke verhalen dus niet tegenspreken. U voegt er dan aan toe dat met name allochtonen vaak het slachtoffer zijn.
Verder zou ik met klem willen pleiten tegen een verbod op CP'86 en voor een verbod op Amnesty. Dodenherdenking en bevrijdingsdag worden vanzelfsprekend afgeschaft. Onze bijdrage aan de opkomst van de slavernij en de ontwikkeling van Zuid-Afrika kunnen we best wat meer onder de aandacht brengen. En laat onze overheid nou eindelijk eens ophouden om Nederland te presenteren als het geweten van de wereld.

Mark van Barschot

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten 66 en verschijnt tien keer per jaar. Een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave.

Deze raad wordt gevormd door:
Atilla Arda, Moncef Beekhof, Sebastian Dingemans, Fred Herrebout, Udo Kock, Eric van de Lisdonk, Mariëtte van Soesbergen, Barbara Schilperoort, Han Weber, Pierre Wimmers (voorzitter), Arjen de Wolff

Met dank aan: Mark van Barschot, Tom Kok, Don van Lin, Frits Prakke, Hein van Oorschot, Opschudding, Paul Smeets, Gerard Schouw, Leo Stoter, Stijn Verbeeck, Annelies Verstand
Eindredactie: Marieke Keur
Vormgeving: Anker en Strijbos, Utrecht
Fotografie: Dennis Sies, tenzij anders vermeld
Druk: Brouwer Utrecht BV

Democraat nr. 8 verschijnt op 16 december (kopijsluiting is op 11 november); *dit is de laatste Democraat in de formule die u van ons gewend bent. In maart verschijnt de Democraat- Nieuwe Stijl.*

Landelijk Secretariaat D66
Postadres:
Postbus 660
2501 CR Den Haag
Bezoekadres:
Noordwal 10, Den Haag
Tel.: 070 - 3566066
Fax: 070 - 3641917
E-mail: lsd66@d66.nl
Internet home-page: www.d66.nl
Bereikbaar vanaf Den Haag CS met tram 3, richting Loosduinen, halte Noordwal.

Visueel gehandicapten kunnen de Democraat ontvangen via de Nederlandse Luister en Braille Bibliotheek (070 - 3211211).

De Democraat wordt gedrukt op chloorvrij gebleekt papier. Hij wordt verstuurd in een uit polyethyleen vervaardigde verpakking die onschadelijk is in de vuilverbranding. Deze heeft verder geen schadelijke invloed op de kwaliteit van het grondwater en is uitstekend te recyclen.

Rectificatie

In de vorige Democraat is een fout geslopen in het fotobijschrift op blz. 13. De man rechts is niet Geb Ringnalda, zoals het bijschrift vermeldt, maar Pieter Fetter.

Inhoud

In het katern vindt u informatie over Congres 67 en 68, over het Opleidingscentrum, de Stichting Wetenschappelijk Bureau, de Eurofractie en het DDL.

4/7 Minispecial Economie en milieu

Distels en industrie: wat overleeft?

Het is het jaar 2030. Vanaf de plek waar onderstaande foto genomen is, richten wij onze blik op de horizon. Wat zien we?
Milieu en duurzaamheid: levend thema binnen een partij die eveneens economische groei voorstaat. Hoe is een en ander met elkaar te rijmen, met elkaar te verzoenen? Of kan het gewoon niet? De Democraat vroeg een aantal D66'ers die werkzaam zijn op het snijvlak van milieu en economie, naar hun mening.

Foto: Marcel Minnée

En verder:

13/15 *Prominente en minder prominente vernieuwers aan het woord: leg uit in ca. 500 woorden wat uw recept is voor partijvernieuwing*

16 *Het nut van 'Bodegraven', plus een reactie van de directeur van het Opleidingscentrum*

17 *Mooi Zutphen: Annelies Verstand fotografeert het leven buiten kantoortijd en geeft antwoord op een paar indringende vragen*

18/19 *Partijagenda en aankondigingen*

20 *Column en Een voorzitter*

8/9 Dossier Gekozen Burgemeester

Fiasco in Apeldoorn

De pers rukte massaal uit voor een uniek initiatief: op 24 september jl. kregen de Apeldoornse burgers de gelegenheid zich uit te spreken over het profiel van hun toekomstige burgemeester. De Apeldoornse raadszaal vulde zich met verslaggevers terwijl de burger het liet afweten. Nabeschouwing over een bizarre vertoning.

Foto: Marcel Minnée

10/12 Interview Hans Wijers

"De politiek wordt te veel bepaald door incidenten"

Hij was een populaire minister van Paars I, binnen de partij maar ook daarbuiten. Iedereen dacht dat Hans Wijers wel door zou gaan in Paars II, 'gewoon' op Economische Zaken. Maar Wijers dacht daar anders over en stapte op. In dit laatste interview met een scheidend bewindspersoon legt Hans Wijers uit wat hem deed besluiten zijn ministerschap op te geven.

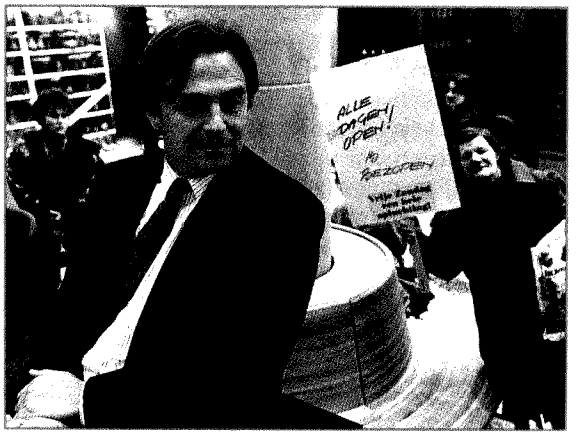

Foto: Bert Verhoeff/Hollandse Hoogte

D66 worstelt met het milieu

Economische groei moet, duurzaamheid ook

Het is een stroeve tekst, de congrestekst voor het najaarscongres getiteld "Naar een vitale economie". Dat is jammer, aangezien het een vraag raakt die zeer leeft binnen de partij, nl. hoe gaat D66 om met het milieu? In hoeverre is de partij bereid 'milieu-offers' te brengen voor een florerende economie? Udo Kock en Mariëtte van Soesbergen spraken een vijftal leden die werkzaam zijn (of zijn geweest) op het snijvlak van milieu en economie. Niet iedereen kan zich vinden in de koers van de partij, blijkt.

door Udo Kock en Mariëtte van Soesbergen

Gaan economische groei en duurzame ontwikkeling samen? Dat is de hoofdvraag waarmee we een aantal D66'ers hebben bestookt. We vroegen hun of economische groei samengaat met duurzame economische ontwikkeling. Daarnaast wilden we weten waar de milieudiscussie volgens hen over hoort te gaan en hoe zij de relatie tussen milieu en technologische groei zien. Tot slot vroegen we hun of D66 een milieupartij is. Geen gemakkelijke vragen op een doordeweekse, vrije avond. Achtereenvolgens komen een milieuaccountant, een biologieleraar, een beleidsmedewerker bij Natuurmonumenten, een gepensioneerde milieutechnicus en een onderzoeker aan het woord. Vijf interviews met D66-leden bij wie het onderwerp milieu hun na aan het hart ligt.

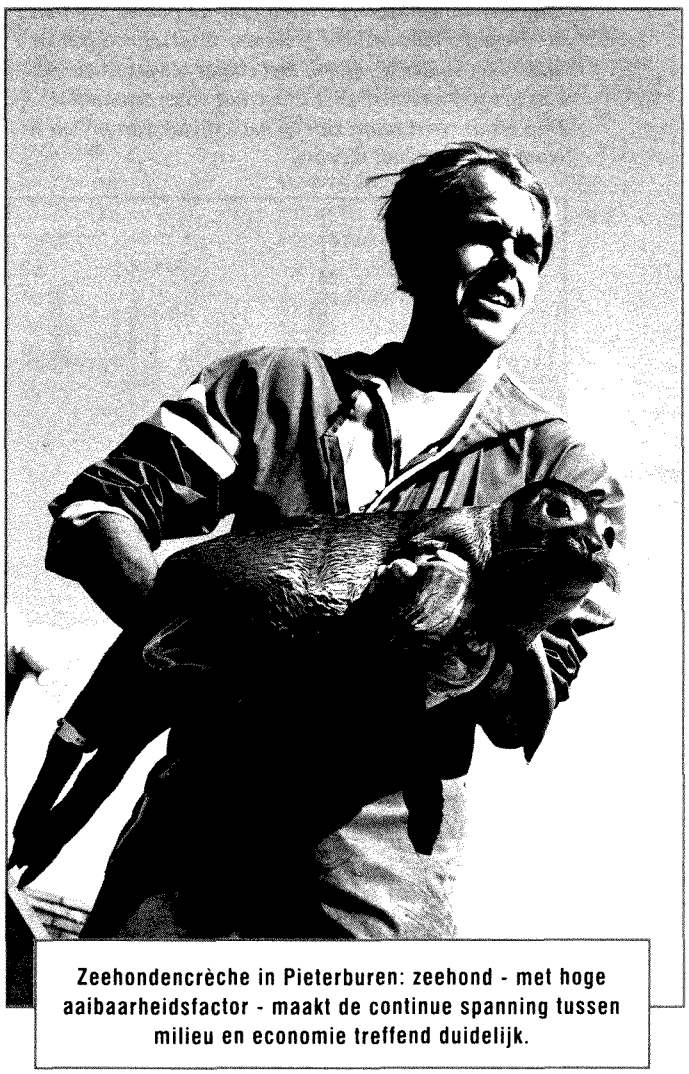

Foto: Marcel Minnée

Zeehondencrèche in Pieterburen: zeehond - met hoge aaibaarheidsfactor - maakt de continue spanning tussen milieu en economie treffend duidelijk.

Een kwestie van economisch rekenen

Johan Piet is in zijn werkend leven milieuaccountant bij een accountantskantoor en heeft al vijftien jaar geen jaarrekeningen meer gecontroleerd. Dit betekent niet dat hij niet meer rekent. "Het bevolkingsvraagstuk kan niet los staan van de vraag of economische groei samengaat met duurzame groei. Nederland is in de toekomst niet leefbaar voor meer dan zestien miljoen inwoners, de biodiversiteit gaat nu al schokkend omlaag. Dus is emigratie bevorderen een mogelijkheid, even los gezien van de vluchtelingenproblematiek. Je kunt ook landbouw en veeteelt over de grens verplaatsen. Met Nederland als kennisland kan je veel meer doen. Met kennis van productieprocessen bijvoorbeeld. Overdag help ik bedrijven bij het maken van afwegingen op het gebied van milieukosten- en baten: gaan we over op eenmalige of meermalige verpakkingen? Ik geloof in het zoeken naar structurele oplossingen. Waarom moeten we minder vliegen als het invliegen van tuinbouwproducten uit verre landen milieuvriendelijker is dan zelf verbouwen? Je kunt het milieu met economische rekentechnieken benaderen."
De rol van de VS in de milieudiscussie vindt hij dubieus: zij claimen dat ze meer energie per hoofd van de bevolking mogen gebruiken dan anderen; de gemiddelde Nederlander is meer milieubewust. "Technologische ontwikkelingen, milieubehoud en inkomensgroei botsen met elkaar. Laten we gaan voor technologie die honderd procent milieubesparing oplevert en niet vijf procent. Het gaat tenslotte niet om welvaart, maar om het welbevinden voor de consument.
D66 gaat heel rationeel met het milieu om en heeft daardoor minder waardering geoogst in de 'groene hoek'. Ik zoek naar een iets scherpere profilering als milieupartij. Je hoeft je auto niet in te leveren, maar je kunt er minder in rijden. Het blijft een gevoelig onderwerp, maar met alleen de gedachte 'ik ben groot en ik ben rijk' redden we het niet meer."

De beleidsmedewerker:

Niet Nederland Mainport, maar Nederland Brainport

Robbert Hijdra is senior beleidsmedewerker bij Natuurmonumenten en onderhoudt contacten met ambtenaren en politici in Den Haag. "Het streven naar economische groei zal ook na het jaar 2000 niet veranderen, de uitdaging is om die groei duurzaam te laten zijn. Duurzaam is trouwens wel een lastig begrip, ik spreek liever van een vol te houden, bescheiden groei, die geen hypotheek legt op de mogelijkheden van toekomstige generaties. Nederland moet leefbaar blijven. Dit betekent in ons kleine dichtbevolkte land minder investeren in Nederland Mainport, en meer in Nederland Brainport. We moeten inzetten op het ontwikkelen van een diensteneconomie en investeren in de kennisinfrastructuur, niet in nog meer asfalt en beton. Daarnaast moeten we blijven investeren in duurzaam vervoer en duurzame producten. Dus kritisch kijken naar mobiliteit en zorgvuldig sturen door o.a. de kwaliteit en het imago van het openbaar vervoer te vergroten. Wonen, werken en recreëren waar mogelijk dichter bij elkaar brengen. D66 zal duidelijke keuzes moeten maken ten aanzien van mobiliteit en ruimtelijke ordening. Nederland mag daarin binnen Europa voorop lopen."

"De milieudiscussie hoort te gaan over de 'ver'-thema's: versnippering, vermesting, verzuring. Het is van belang de milieu-issues steeds weer opnieuw te bekijken in het licht van nieuwe ontwikkelingen. Je moet de milieudiscussie eens in de zoveel tijd aankaarten. Het is zorgelijk dat de milieukwaliteit die nodig is om de biodiversiteit te herstellen, nog lang niet in zicht is. Minister Borst zou de relatie tussen milieu en gezondheidszorg meer kunnen benadrukken. Minister Van Boxtel kan in het grotestedenbeleid prioriteit geven aan de relatie leefbaarheid / natuur: meer natuur in en bij de grote steden. En minister Apotheker kan krachtige bestuurlijke knieën tonen als het gaat over de toekomst van de varkens en de kippen. Door krachtig in te zetten op de regulering van de varkens en kippen, op aandacht voor een dierwaardig bestaan en in de varkens- en kippenvrije zones de waterkwaliteit en de natuur te herstellen, scoort hij als D66'er voor natuur en milieu, en als minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij."

Laten we gaan voor technologie met honderd procent milieubesparing

Geen simpele oplossingen: iedereen ziet wat hij wil zien.

Foto: Marcel Minnée

De onderzoeker:

Ecologische modernisering als richtlijn

Jan van Dam is onderzoeker bij het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Een van de taken van het RIVM is het voorzien van de maatschappij en de politiek van wetenschappelijke informatie over de toestand van het milieu. Hij draagt op die manier zijn steentje bij aan de informatievoorziening, zo schrijft hij ons. Volgens hem kan onder bepaalde voorwaarden economische groei samengaan met duurzame ontwikkeling. "Nederland kent een oververtegenwoordiging van de chemie en de metaalindustrie. Juist die sectoren zijn ten opzichte van de andere sectoren vervuilend. Als schone sectoren groeien en vervuilende sectoren krimpen of per eenheid product minder vervuilen, dan zit men op de goede weg. Een stijging van de consumptie van niet-vervuilende producten zoals vioolles of concertbezoek, in plaats van vervuilende producten zoals auto's en vliegreizen, kan ook minder milieubelastend zijn. Duurzame ontwikkeling is trouwens niet hetzelfde als een ontkoppeling tussen milieudruk en economische groei. Het is misschien de weg er naar toe. Duurzame ontwikkeling is, zoals de Brundtland-commissie heeft gedefinieerd, een dusdanige ontwikkeling dat in de behoeften van de huidige generatie wordt voorzien zonder dat de mogelijkheden van de toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien, wordt verstoord. De kunst is om via ecologische modernisering op een pad te komen waarbij de huidige welvaart met veel minder vervuiling tot op zekere hoogte gehandhaafd kan blijven. Ecologische modernisering is het ombuigen van productie- en consumptiepatronen naar minder milieugebruik.

De milieubeleidsdiscussie concentreert zich de laatste tijd de grote infrastructurele projecten. Hierbij zou een 'nut-en-noodzaak-discussie' de kern dienen te zijn. Overconsumptie is ook te verminderen door gewoonweg meer belasting te heffen of de activiteit op een andere manier minder aantrekkelijk te maken: fiscaal beleid om de vervuiler en gebruiker echt te laten betalen en het milieugebruik 'internaliseren' in de prijzen van producten.

Van Dam vindt D66 een compromispartij, waar als het erop aankomt 'milieu' te vaak verliest van 'economie'. Als D66 zich wil profileren dan moet zij op het milieuvlak op een consistente manier meer haar tanden laten zien. Zij maakt zich naar buiten toe wel sterk voor meer duurzame energie. Hij vindt dat het een mooie taak voor D66 om de Schipholdiscussie te verbreden tot andere aspecten dan alleen geluid.

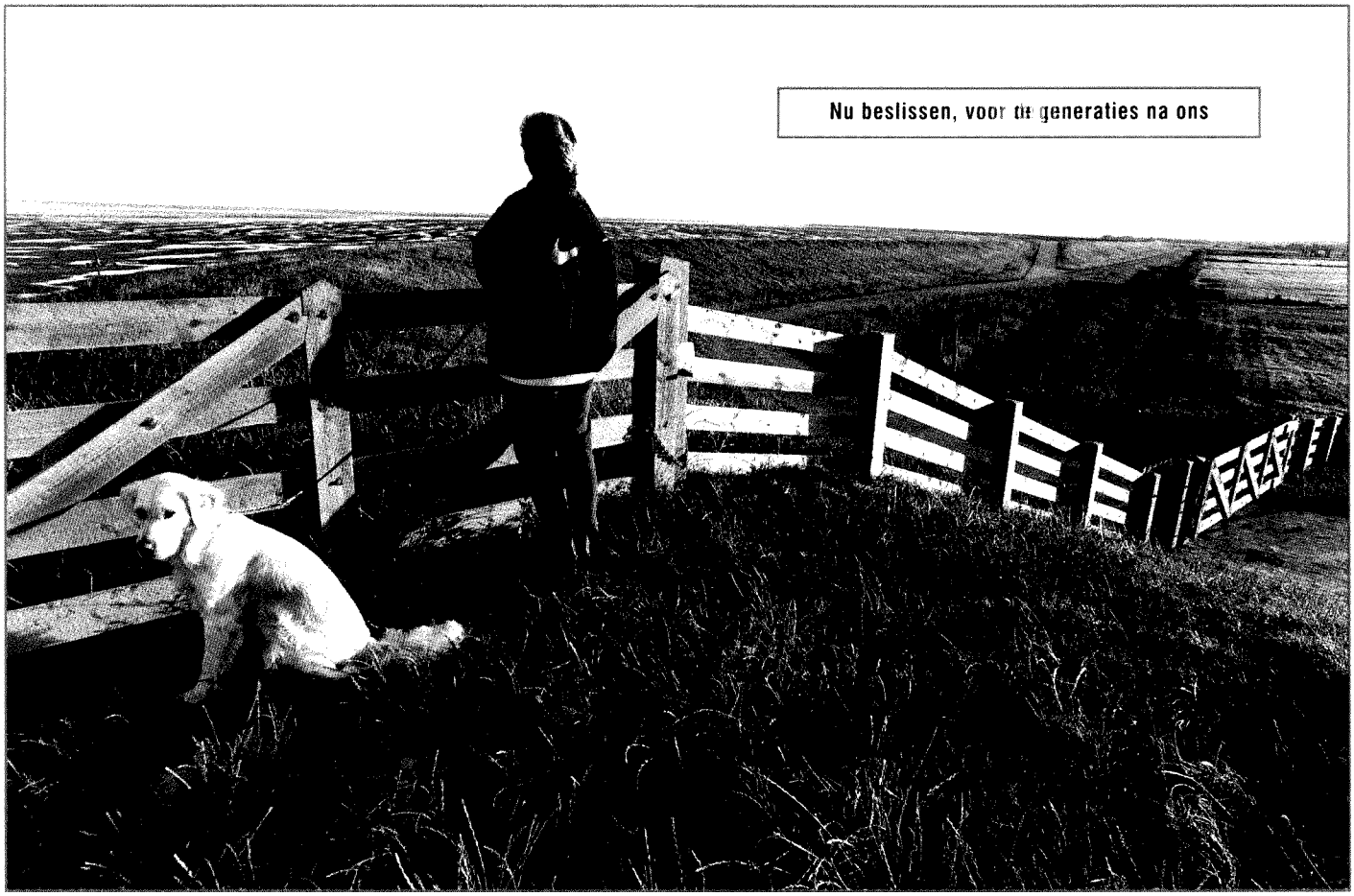

Foto: Marcel Minnee

De uitdaging is om groei duurzaam te laten zijn

De milieutechnicus:

Achterstand in gebruik van technologie

Wop Ates is gepensioneerd en was daarvoor 25 jaar werkzaam als milieutechnicus en manager bij een grote organisatie die vooral bekend staat om zijn kopieermachines. Ates stond dicht bij het ontwerptraject van kopieermachines. "Vroeger werden kopieerapparaten verhuurd, later kon men zowel kopen als huren en uiteindelijk ging men over op koop- en onderhoudcontracten. Duurzaam ontwerpen was niet per se duurder. De initiële hogere investeringen werden snel terugverdiend en de kapitaalvernietiging verminderde. De mogelijke levensduur is meestal langer dan de economische levensduur. De teruggavenregeling van kopieermachines werkte binnen Europa.
Als het ene bedrijf begint met recycling, dan volgt de rest ook. Het recyclingpercentage bij ons was 85 procent. Als dat soort zaken in het hele land zou gebeuren, dan zijn er grote mogelijkheden voor technologie en milieu in de toekomst."

Wat betreft de Betuwelijn en Schiphol vindt hij de achterstand in technologie schandalig: "De trein gaat deze eeuw uit met dezelfde snelheid als hij de eeuw in reed. De technologische ontwikkelingen in het Openbaar Vervoer houden geen gelijke tred met de ontwikkelingen in andere sectoren. Zo is het technisch mogelijk om treinen aan te laten blazen in tunnels tot een snelheid van ruim 500 kilometer per uur. Ongeveer 80 procent van de vluchten van Schiphol zijn binnen Europa, de trein kan dus een concurrent zijn."
De milieudiscussie hoort volgens Ates te gaan over de introductie van milieumanagementsystemen in het publieke leven. "Bij mijn bedrijf was het bewust omgaan met papier, koffiebekers en afval belangrijk. Ik vraag me af hoe je langs wettelijke weg mensen kunt dwingen om milieusystemen op te zetten, ook in kleine ondernemingen. Wat doe je als garagehouder met accu's of een omgevallen oliekan? Milieubehoud en technologische ontwikkeling leveren in veel gevallen geld op."
Op de slotvraag of D66 een milieupartij is antwoordt hij stellig: "Nee, dat veronderstelt namelijk dat je een voortrekkersrol speelt en dat is in jaren al niet meer gebeurd."

De biologieleraar:

Jongeren zijn pragmatisch kritisch

Hans Nijman is docent biologie, al noemt hij zichzelf liever een bioloog die lesgeeft. "Docent biologie klinkt als iemand die zegt hoe het moet. Ik ben een bioloog die jongeren aan het denken wil zetten en niet met een opgeheven vingertje dingen voorschrijft." Daarnaast is hij voorzitter van D66 afdeling Harderwijk en voorzitter van de stichting Milieucentrum Harderwijk. "In principe zijn economische groei en duurzame economische ontwikkeling tegenstrijdige begrippen. Ik zie wel wat in de economie van het genoeg, we moeten met minder tevreden zijn. Jongeren zijn milieubewust zolang het hun eigen portemonnee niet te veel raakt. Die haarspray zonder drijfgas van vijftien gulden wordt echt niet gekocht als er eentje met drijfgas van vijf gulden naast staat. Ze hebben niet het idealisme van de generatie uit de jaren zestig en zeventig; ze zijn meer pragmatisch dan kritisch. Natuurlijk kiezen ze wel voor milieubewuste producten als het prijsverschil niet te groot is. Alleen is niet altijd duidelijk wat milieuvriendelijk is.
Laatst deden eindexamen kandidaten een onderzoekje naar integraal ketenbeheer van onderbroeken: de katoen komt uit India, wordt in Tunesië verwerkt en in Engeland gekleurd met verf uit Duitsland. Daarna met een elastiekje uit Denemarken terug naar Tunesië om genaaid te worden om uiteindelijk verkocht te worden in, jawel, vooral Engeland, Duitsland en Denemarken. Die leerlingen schrokken zich rot. Die onderbroek zouden ze nooit kopen, als ze het zouden weten. Milieubewust zijn is een complex probleem, waar moeten jongeren beginnen met kritisch zijn? Jongeren hebben veel vertrouwen in technologische oplossingen voor het milieuvraagstuk. Mijn generatie heeft slechts één belangrijke geluidsdrager gekend; de grammofoonplaat. Jongeren zijn al overgestapt van plaat naar de cd, de minidisk en nu internet. Als de technologie op alle terreinen zo snel gaat denken jongeren, waarom zou die dan geen oplossing bieden voor de milieuproblemen?"
Nijman is ook al zeven jaar voorzitter van het Milieucentrum in Harderwijk. "We doen bijvoorbeeld aan milieu-educatie voor basisscholen en ondersteunen de gemeente, onder andere bij milieucommunicatie. We hebben projecten gedaan waarbij bewoners van een wijk met eengezinswoningen werden geïnformeerd

Milieubewust zijn is een complex probleem

over milieuvriendelijke onkruidbestrijding of bewoners van een wijk met hoogbouw over gescheiden afvalverwerking. Wij ondersteunen kleine ondernemingen die niet verplicht zijn een milieuzorgplan te ontwikkelen, bijvoorbeeld bij het milieuvriendelijk organiseren van de kantine. We willen mensen kritisch houden maar niet op een overdreven manier. Ik ben geen doemdenker, die zegt dat het eerst fout moet gaan voordat er een mentaliteitsverandering komt. Mensen kunnen aan het denken gezet worden, dat zie ik al bij mijn leerlingen."

Wat moet je nu uiteindelijk met deze vijf bespiegelingen over de spanning tussen milieu en economie? De Democraat legt zijn oor te luisteren op het congres op 21 november a.s. en komt er in het decembernummer op terug. Waarbij we vooral de vraag: is D66 een milieupartij? voorop willen stellen, omdat de geïnterviewden deze vraag opvallend vaak ontkennend beantwoorden - waarbij een aantal eraan toevoegde: "En het is weleens goed als dat zo gezegd wordt."

Wordt vervolgd.

Duurzaamheid is ook niet alles; met windmolens heeft een nieuwe vorm van vervuiling zijn intrede gedaan - *horizonvervuiling*.

Foto: Marcel Minnée

De nieuwe burgemeester van Apeldoorn, of:

de nieuwe kleren van de keizer

Een uniek initiatief werd het genoemd: Apeldoornse burgers kiezen hun eigen burgemeester! De landelijke media doken er bovenop toen bekend werd gemaakt dat in de aanloop naar de procedure voor de benoeming van een nieuwe burgemeester er op 24 september een openbare hoorzitting gehouden werd over het door de burgers gewenste profiel van de burgervader. Helaas liep het slecht af met dit initiatief: slechts tien mensen voerden het woord op de inspraakavond in het gemeentehuis en op het Internet verschenen slechts drie bruikbare reacties. Het tevoren opgestelde profiel werd op één punt marginaal bijgesteld en binnen een uur kon iedereen weer naar huis.

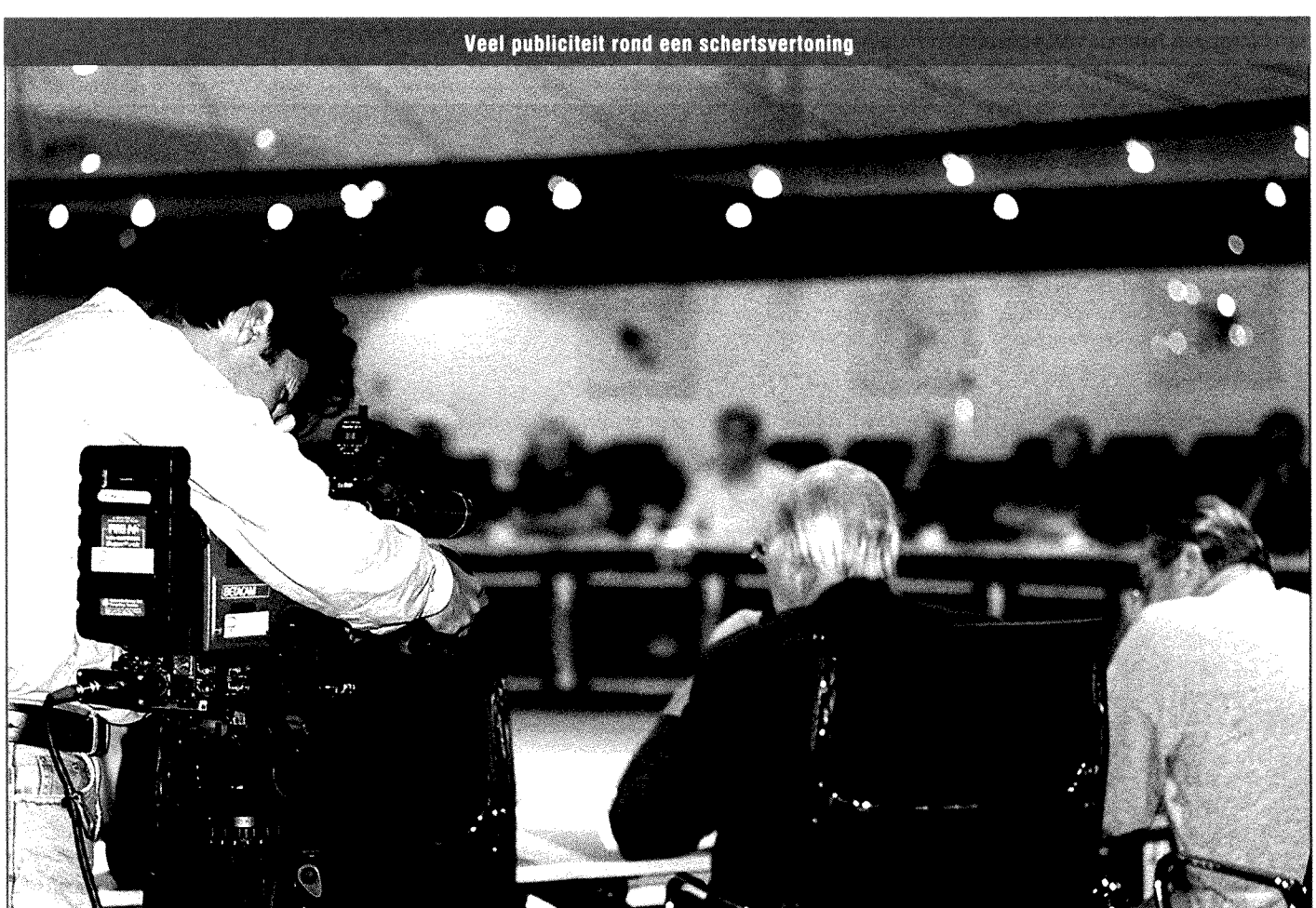
door Frits Prakke, afdelingsvoorzitter

Niets democratisch

De reactie van landelijke commentatoren was dat dit een mislukte poging was tot democratisering van de burgemeestersbenoeming, dat dit experiment conform de ideeën van D66 was, en dat deze ideeën dus niet deugen. En dat is driemaal onjuist. *Ten eerste* is een kort aangekondigd avondje inspraak over een reeds door alle partijen in de gemeenteraad gesteunde en daarom zeer brede en nietszeggende profielschets geen democratisering. De vraag is dan alleen nog maar of het schaap niet ook nog een zesde poot moet hebben of dat - dit is Apeldoorn - hij of zij belijdend Christen moet zijn.

PvdA ligt dwars

Ten tweede had juist D66-fractieleider Arnold Gerritsen gepleit voor een veel verdergaande inbreng van de Apeldoorners in de keuze van hun nieuwe burgervader, maar zijn pleidooi was

Veel publiciteit rond een schertsvertoning

Foto: Apeldoornse Courant, Marianne Stevens

door het nieuwe college van PvdA, VVD en CDA terzijde geschoven. Gerritsen wilde namelijk met zijn gemeente meedoen aan een experiment rond de gekozen burgemeester dat binnenkort door het nieuwe paarse kabinet geïnitieerd wordt. Apeldoorn zou daarin een voortrekkersrol kunnen spelen. Maar de kersverse PvdA-wethouders in Apeldoorn zijn op dit punt duidelijk minder vooruitstrevend dan hun minister op Binnenlandse Zaken. Een tussenscenario van intensieve raadpleging van de bevolking via enquêtes en goed voorbereide discussies gedurende de gehele maand oktober, werd ook door het college verworpen. De gekozen vorm van een hoorzitting van een uur, die de nationale pers haalde, was dus het minst democratische alternatief en zeker niet volgens de wens van D66.

Wassen neus

Tegenstanders van de gekozen burgemeester grijpen de problematiek rond de burgemeestersbenoemingen altijd weer aan om democratisering op lokaal niveau direct af te wijzen: het Apeldoornse experiment mislukte *omdat* de ideeën van D66 niet realistisch zouden zijn. En dat is natuurlijk onzin. D66 wil meer democratisering op lokaal niveau. En dat gaat veel verder dan een democratisch gekozen eenling te droppen in een 19de-eeuws stelsel van bestuur. Dan heb je het over democratisering van het politieke proces op gemeentelijk niveau, het niveau dat het dichtste bij het dagelijks leven van de burger ligt. Dat betekent in essentie een beduidend grotere mogelijkheid van burgers deel te nemen aan de besluitvorming en een duidelijkere, meer openbare verantwoording van de politiek naar de burger. Vanuit dat perspectief is de gekozen burgemeester slechts een enkel element in

Lees verder op pagina 10

Haastige spoed is niet altijd goed

door Hein van Oorschot, burgemeester van Delft

De inspraakronde bij het opstellen van een profiel voor een nieuwe burgemeester in Apeldoorn is mislukt. De deelname van de burgers aan dit traject viel bitter tegen en daarmee hebben de tegenstanders van de gekozen burgemeester - zo lijkt het - een nieuw argument in handen gekregen om zich tegen dat soort gedachten te verzetten. Het is goed om bij dit traject nu een aantal opmerkingen te maken. Daarbij realiseer ik me overigens, dat wijsheid achteraf eigenlijk geen wijsheid is.

In de eerste plaats moeten wij ons realiseren dat het feit dat burgers van hun rechten geen gebruik maken, op zichzelf geen reden is om een einde aan die rechten te maken. De democratie als systeem blijft ook bij lage opkomstpercentages bestaan. Het enige wat we ons moeten afvragen is, of er impulsen mogelijk zijn om die betrokkenheid van de kiezer/burger weer te vergroten en daarmee de democratie werkelijk levend te maken. Dit betekent, dat we uit de Apeldoornse situatie wel lessen moeten trekken, maar niet dat we een democratisch recht om zeep moeten helpen.

Het is in de tweede plaats verstandig om je af te vragen of participatie van burgers in een profielschets wel een redelijke optie is. Het opstellen van een profielschets is vaak zelfs voor gemeenteraden een tamelijk diffuus proces, waarvan de effectiviteit nog weleens terecht wordt betwijfeld. Als dit voor de raden al zo is, kun je eigenlijk op je vingers uittellen dat voor burgers het participeren in het opstellen van een profielschets helemaal een "ver-van-m'n-bed-show" is. Achteraf gezien moeten we zeggen, dat onze D66-vrienden in Apeldoorn principieel en politiek onberispelijk hebben gehandeld, maar vanuit praktisch oogpunt deze route beter niet hadden kunnen gaan. Het is goed dat wij daarvan allen dan ook leren.

In de derde plaats - en dat sluit een beetje bij het vorige punt aan - moeten we ervoor oppassen bij dit onderwerp niet in een soort vormdans te belanden. Burgers hebben daar in het algemeen niet zoveel begrip voor en beschouwen dat soort dingen als politieke humbug. Zolang er dus geen burgemeester gekozen kan worden met een fatsoenlijk bevoegdhedenpakket en een heldere positie, die gebaseerd is op een eigen mandaat, is het twijfelachtig of we de burger voor het karretje van de politieke rituelen van 'inspraak bij een profielschets' moeten spannen. Ik plaats daar bij nader inzien de nodige vraagtekens bij.

In de vierde plaats - en dat is een beetje ten overvloede, blijkt uit de Apeldoornse ervaring dat het compromis zoals dat nu in het regeerakkoord is vastgelegd, kwetsbaar is. Ook daar is sprake van een soort halfwassen tussenvorm, die gemakkelijk bij gebrek aan stevigheid en duidelijkheid door de burgers in de rubriek 'Politieke rituelen' kan worden geplaatst. De in het regeerakkoord gekozen constructie heeft dus een hoog afbreukrisico. Daarmee wordt het wellicht voor cynici en tegenstanders van de gekozen burgemeester een aardige stok om de hond mee te slaan.

Laten wij dus niet in ons overenthousiasme in de val lopen, maar behoedzaam en verstandig opereren! ◆

Hein van Oorschot is lid van de onlangs ingestelde commissie Elzinga, die van staatswege het thema 'Gekozen burgemeester' onderzoekt. Het rapport van deze commissie wordt over anderhalf jaar verwacht.

Huidige procedure

Bij het vrijkomen van een burgemeestersplaats wordt een Vertrouwenscommissie gevormd uit alle fractievoorzitters van de gemeenteraad. In Apeldoorn zijn dit er negen, waaronder drie van collegepartijen. Deze stellen een profiel op dat vervolgens, liefst unaniem, door de raad wordt ondersteund. Mede op basis van dit profiel roept de Commissaris van de Koning via de Staatscourant kandidaten op zich binnen vier weken te melden. Vanaf dit moment is iedere ruggespraak van de leden van de Vertrouwenscommissie met de eigen fractie of andere vormen van openbaarheid strikt verboden. De Commissaris van de Koningin maakt een eigen voorselectie van een klein aantal kandidaten voor een sollicitatiegesprek met hemzelf en vervolgens met de Vertrouwenscommissie. Deze maakt daaruit een keuze. Een moderne CvdK zoals Kamminga in Gelderland, verklaart zich aan deze keuze gebonden te voelen in zijn voordracht van een kandidaat aan het kabinet, maar alleen als er geen lekken zijn opgetreden en de voordracht unaniem is. Uiteindelijk is de burgemeester een van boven af geparachuteerde ambtenaar van de kroon. Het kabinet kan afwijken van de voordracht en dit komt nog regelmatig voor. De politieke krachten die wèl een rol spelen zijn van een dubieus soort. Zo hebben ooit ergens op een achterkamertje in Den Haag de drie grote partijen op oncontroleerbare wijze besloten dat in Gelderland de burgemeester van Nijmegen van de PvdA moet zijn, die van Arnhem van de VVD, en die van Apeldoorn van het CDA. De recente trend naar meer invloed van de Vertrouwenscommissie bij de benoeming van een burgemeester vindt dus plaats onder zeer beperkende voorwaarden en binnen een uiteindelijk beperkt kader.

Vervolg van pagina 9

een breder, en radicaler, politiek programma.

Om aan het begin van een getrapt en geheim proces van benoeming van een burgemeester een openbare hoorzitting te houden over een vage profielschets is niet een voorbeeld van daadwerkelijke democratisering. De hoorzitting in Apeldoorn was een wassen neus, het gebruik van Internet daarbij een travestie van moderniteit. En dat is een conclusie die alle betrokkenen zich aan moeten trekken. ◆

Oppassen: niet te veel en te snel willen

De ontwikkeling rondom de gekozen burgemeester zijn interessanter dan ooit. Er is allerlei beweging, die hoopvol stemt. Maar er zijn ook voetangels en klemmen en daarom moeten we oppassen, dat we onze glazen niet zelf ingooien.
In de eerste plaats zijn er de pogingen om nu al via referenda een voorschot te nemen op de rechtstreekse verkiezing van de burgemeester. Daarin zit een behoorlijk afbreukrisico, zoals in Apeldoorn is gebleken.
In de tweede plaats staat de gekozen burgemeester niet op zichzelf. Als de burgemeester wordt gekozen zullen de gemeentelijke machtsverhoudingen moeten wijzigen, want je kunt zo'n functionaris niet rechtstreeks kiezen en haar/hem vervolgens geen formele machtsuitbreiding geven. Dan komen onmiddellijk vragen aan de orde naar de positie van wethouders (van buiten de raad? en door wie benoemd?) en naar de bevoegdheden van de gemeenteraad. Hayo Apotheker, Hein van Oorschot en Annelies Verstand (nummer 1 en 3 nu D66-bewindsmens; toen alledrie burgemeester) schreven voor de verkiezingen hierover al een bredere verkenning. En nu is er de Staatscommissie Dualisme en lokale democratie, waarin D66 goed is vertegenwoordigd, die zich hierover buigt. Er is behoefte aan wijze D66-tactiek, want de appels rijpen aan de boom en moeten op het juiste moment worden geplukt als we ze niet zuur willen laten smaken.

interview

Hans Wijers:

"We moeten de politieke macht niet laten liggen"

Hij is nog niet vergeten, Hans Wijers, voormalig organisatie-adviseur en minister van Economische Zaken in Paars I. Samen met Winnie Sorgdrager nam hij de kiezers voor zich in met zijn jongensachtig voorkomen, zijn frisse ideeën en zijn weerzin tegen de politieke mores. Na 4 jaar hield hij het voor gezien en verdween even plotseling als hij gekomen was, tot grote spijt van vriend en vijand. Waarom? Het ging toch zo goed?

door Sebastian Dingemans

Het regent pijpenstelen als de voormalige minister aanschuift in een Utrechts café - een beetje nat, want hij is op de fiets gekomen. Maar dat kan hem niet schelen. Direct na aankomst tovert hij een grote sigaar tevoorschijn en gaat er eens goed voor zitten.

Afkeer van incidentenpolitiek

Hij was de grote onbekende toen hij zijn entree maakte als minister van Economische Zaken in het eerste paarse kabinet. Van de ene op de andere dag had Hans Wijers zijn topbaan in de luwte van het bedrijfsleven verruilt voor een baan in de schijnwerpers van de hectische Haagse politiek. Zonder al te veel moeite maakte hij zich het politieke spel eigen. Maar de weerzin tegen wat hij ooit badinerend omschreef als 'politiek met de kleine p', heeft hij nooit onder stoelen of banken gestoken. Toch is het politieke bedrijf hem in de loop der jaren uitermate gaan boeien: "Ik vind politiek heel belangrijk. Maar mijn distantie ten opzichte van politiek heeft te maken met *aspecten* ervan. Met de manier waarop het politieke bedrijf soms opereert: buitensporig veel aandacht schenken aan details die voor de essentie van de zaak niet altijd even belangrijk zijn, maar die belangrijk worden gemaakt omdat ze politiek uitgebuit kunnen worden. De politiek in het algemeen, het spel tussen parlement en regering, het spel tussen de politieke partijen wordt te veel bepaald door incidenten, door de waan van de dag en dat kost heel veel tijd en energie. Daardoor komen heel vaak de verkeerde mensen bovendrijven als zijnde 'talent'. Dat vind ik jammer, want het doet afbreuk aan waar de politiek ècht over hoort te gaan: het vormgeven van de samenleving, het toezien op de zorgvuldigheid, de integriteit van het bestuur en wetgevingsprocesssen. Met die dingen ben ik de afgelopen vier jaar met heel veel plezier bezig geweest."

Geen profileringsdrang

Maar dat neemt niet weg dat die plezierige jaren voor Wijers soms ook ui-

Europees Parlement

Toelichting bij het stembiljet

Op dit formulier vindt u het stembiljet voor de interne verkiezingen voor het vaststellen van de officiële kandidatenlijst voor het Europees Parlement. Alleen genummerde stembiljetten zijn geldig.

U stemt door de nummers van de kandidaten waar u op wilt stemmen in volgorde van uw voorkeur in de desbetreffende vakjes te plaatsen. U dient **MINIMAAL 5** verschillende kandidaten te noemen, anders is uw biljet niet geldig. U kunt maximaal 15 kandidaten noemen.

Aan de door u als eerste genoemde kandidaat worden 15 punten toegekend. De door u als 2e genoemde kandidaat krijgt 14 punten. De door u als 3e genoemde kandidaat krijgt 13 punten, en zo vervolgens. De eventueel door u als 15e genoemde kandidaat krijgt één punt.

Het heeft geen zin om een kandidaat meer dan één keer te noemen, slechts de hoogste vermelding geldt. Ook het leeg laten van vakjes tussen de door u genoemde kandidaten heeft geen zin: de volgorde van de kandidaten is bepalend voor het aantal punten dat ieder van hen krijgt.

De aldus op grond van de tijdig binnengekomen stembiljetten aan een kandidaat toegekende punten worden bij elkaar opgeteld. Op basis van de totale aantallen punten wordt een ranglijst opgemaakt.

Uw stembiljet dient in een voldoende gefrankeerde enveloppe verzonden te worden aan:

Landelijke Verkiezingscommissie D66
Postbus 956
2501 CZ DEN HAAG

en dient daar uiterlijk op *11 december om 12.00 uur* ontvangen te zijn.

Let op: de poststemming voor het Europees Parlement sluit een week eerder dan de sluiting voor de poststemming van de Eerste Kamer.

Houdt er bij het invullen en verzenden van uw stembiljet a.u.b. rekening mee dat de post er soms een paar dagen over kan doen.

D66
DEMOCRATEN

Kandidatenoverzicht Europees parlement

389	**GAITRIE BHAROS**
390	**LAURENS BONNEMA**
391	**JOHANNA BOOGERD-QUAAK**
392	**BOB VAN DEN BOS**
393	**JAAP VAN DEN DONKER**
394	**BRIAN ELEY**
395	**JAN FLAMELING**
396	**ERICA JASPERS**
397	**BERT KAMPHUIS**
398	**FLOOR KIST**
399	**MARIJN DE KONING**
400	**LOUSEWIES VAN DER LAAN**
401	**IENE PEIJNENBURG-VAN DER POL**
402	**COR RESOORT**
403	**JAN RESOORT**
404	**JOAN VAN RIJSWIJK**
405	**WIM RITSEMA**
406	**HENK ROELOFS**
407	**HANS ROOS**
408	**TOM STROOBACH**
409	**ROBERT VEGTER**
410	**SOPHIE IN 'T VELD**
411	**RALPH DE VRIES**

Eerste Kamer

Toelichting bij het stembiljet

Op dit formulier vindt u het stembiljet voor de interne verkiezingen voor het vaststellen van de officiële kandidatenlijst voor de Eerste Kamer. Alleen genummerde stembiljetten zijn geldig.

U stemt door de nummers van de kandidaten waar u op wilt stemmen in volgorde van uw voorkeur in de desbetreffende vakjes te plaatsen. U dient **MINIMAAL 5** verschillende kandidaten te noemen, anders is uw biljet niet geldig. U kunt maximaal 15 kandidaten noemen.

Aan de door u als eerste genoemde kandidaat worden 15 punten toegekend. De door u als 2e genoemde kandidaat krijgt 14 punten. De door u als 3e genoemde kandidaat krijgt 13 punten, en zo vervolgens. De eventueel door u als 15e genoemde kandidaat krijgt één punt.

Het heeft geen zin om een kandidaat meer dan één keer te noemen, slechts de hoogste vermelding geldt. Ook het leeg laten van vakjes tussen de door u genoemde kandidaten heeft geen zin: de volgorde van de kandidaten is bepalend voor het aantal punten dat ieder van hen krijgt.

De aldus op grond van de tijdig binnengekomen stembiljetten aan een kandidaat toegekende punten worden bij elkaar opgeteld. Op basis van de totale aantallen punten wordt een ranglijst opgemaakt.

Uw stembiljet dient in een voldoende gefrankeerde enveloppe verzonden te worden aan:

Landelijke Verkiezingscommissie D66
Postbus 956
2501 CZ DEN HAAG

en dient daar uiterlijk op *18 december om 12.00 uur* ontvangen te zijn.

Houdt er bij het invullen en verzenden van uw stembiljet a.u.b. rekening mee dat de post er soms een paar dagen over kan doen.

D66
DEMOCRATEN

Kandidatenoverzicht Eerste Kamer

171	**COR RESOORT**
172	**JAN RESOORT**
173	**BART ROBBERS**
174	**EDDY SCHUYER**
175	**HANS SLUZEWSKI**
176	**WINNIE SORGDRAGER**
177	**JAN TERLOUW**
178	**LYDA VERSTEGEN**
179	**ADRIENNE VRISEKOOP**
180	**MAUD ARKESTEIJN-VAN WILLIGEN**
181	**JAN WILLEM BERTENS**
182	**EWOUT CASSEE**
183	**MEINDERT DOORNBOS**
184	**DOEKE EISMA**
185	**JOS ELBERS**
186	**MARC ENSCHEDE**
187	**HANNEKE GELDERBLOM-LANKHOUT**
188	**WILMA DE GRAAF**
189	**RUUD HESSING**
190	**JOS KOELEMAN**
191	**JACOB KOHNSTAMM**
192	**GERARD MEUWESE**

Stembiljet nº

Eerste Kamer

Voor de interne verkiezingen van de kandidatenlijst voor de Eerste Kamer

RAADPLEEG DE TOELICHTING, VOOR OP DIT STEMBILJET, EN DE INLEIDING, VOOR IN HET KANDIDATENBOEK, VOORDAT U HET STEMBILJET INVULT.

* Noem minimaal vijf en maximaal vijftien kandidaten

1	2	3	4	5
15 punten	14 punten	13 punten	12 punten	11 punten

6	7	8	9	10
10 punten	9 punten	8 punten	7 punten	6 punten

11	12	13	14	15
5 punten	4 punten	3 punten	2 punten	1 punt

Het stembiljet moet in een gefrankeerde enveloppe gezonden worden aan:
Landelijke Verkiezingscommissie, Postbus 956, 2501 CZ Den Haag
en dient UITERLIJK vrijdag 18 december 1998 om 12.00 uur te zijn ontvangen.

D66

DEMOCRATEN

Stembiljet nº

Europees Parlement

Voor de interne verkiezingen van de kandidatenlijst voor het Europees Parlement

RAADPLEEG DE TOELICHTING, VOOR OP DIT STEMBILJET, EN DE INLEIDING, VOOR IN HET KANDIDATENBOEK, VOORDAT U HET STEMBILJET INVULT.

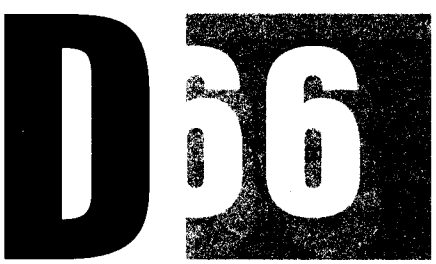
* Noem minimaal vijf en maximaal vijftien kandidaten

1	2	3	4	5
15 punten	14 punten	13 punten	12 punten	11 punten

6	7	8	9	10
10 punten	9 punten	8 punten	7 punten	6 punten

11	12	13	14	15
5 punten	4 punten	3 punten	2 punten	1 punt

Het stembiljet moet in een gefrankeerde enveloppe gezonden worden aan:
Landelijke Verkiezingscommissie, Postbus 956, 2501 CZ Den Haag
en dient UITERLIJK vrijdag 11 december 1998 om 12.00 uur te zijn ontvangen.

DEMOCRATEN

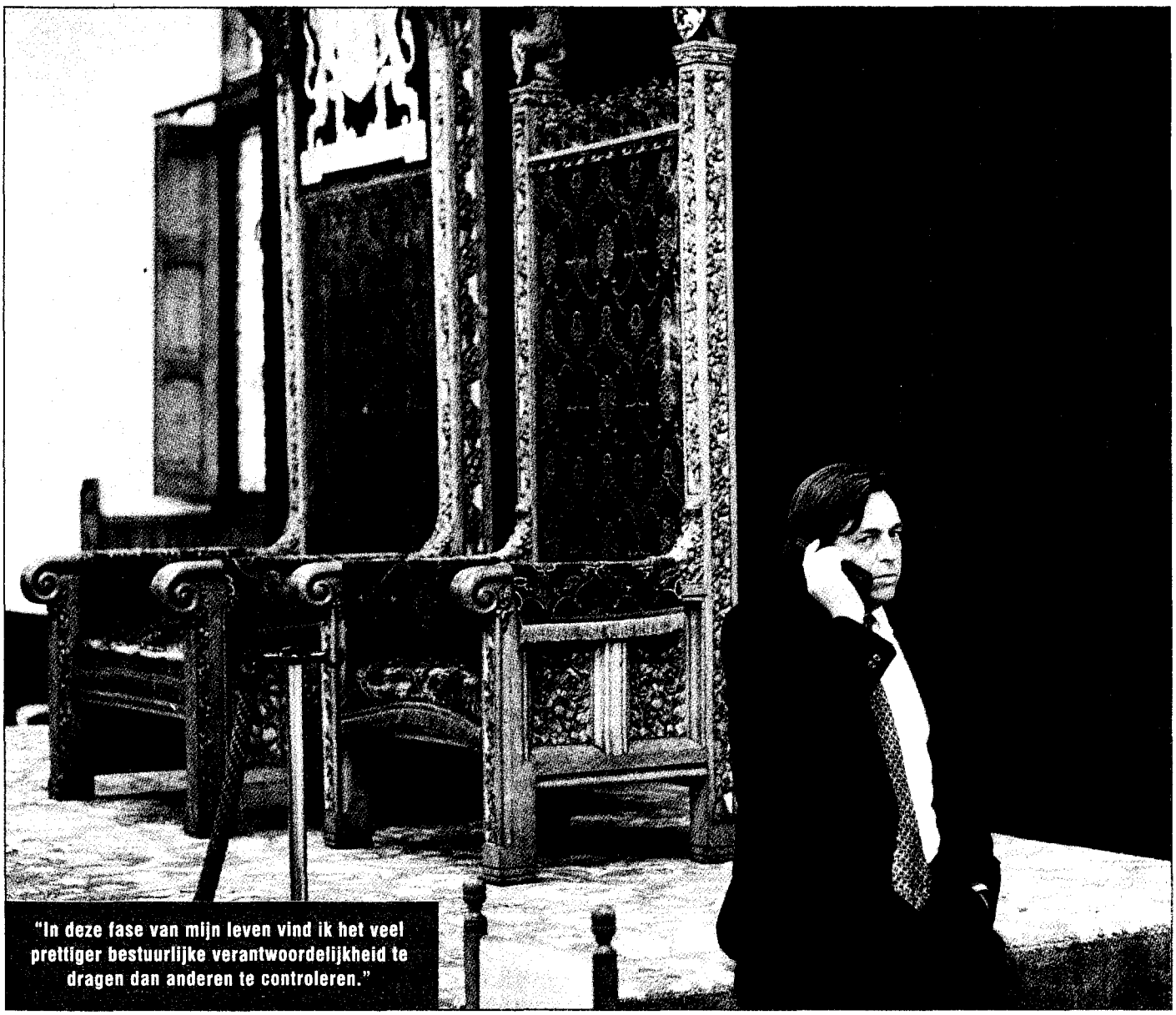

Foto: Werry Crone, Hollandse Hoogte

"In deze fase van mijn leven vind ik het veel prettiger bestuurlijke verantwoordelijkheid te dragen dan anderen te controleren."

termate moeilijk waren. Vooral het feit dat hij als minister in de zogenaamde sociaal-economische driehoek zat. Daar vonden - logischerwijs - constant gevechten plaats tussen Financiën, Sociale Zaken en Economische Zaken, departementen die door de drie verschillende coalitiepartijen werd bezet. Wijers: "De uitkomst kon je dan vaak de volgende dag, soms al zelfs de volgende middag in de kranten lezen, omdat op zijn minst een collega uit die driehoek het nodig vond om alles via de pers uit te spelen. Ik heb altijd geweigerd daaraan mee te doen. Dat was wel eens lastig, omdat de Tweede-Kamerfractie soms vond dat ik een overwinning had behaald of een belangrijke interveniërende rol had gespeeld en me daarmee meer politiek had moeten profileren".

Wijers heeft zich daar heel vaak tegen verzet. Als minister vond hij de cohesie en het wederzijdse vertrouwen van het kabinet belangrijker dan politieke profilering voor de partij. "Ik wilde in ieder geval niet de bron zijn van centrifugale krachten in het kabinet, maar het was soms hartstikke lastig als je zag dat iemand er met een idee vandoor ging dat uit de D66-koker kwam."

Het middenveld op de kiezersmarkt ligt wijd open

Mooie jongen wil niet

Wijers heeft er nooit een geheim van gemaakt dat hij primair een goede minister van Economische Zaken wilde zijn. Dat lukte hem ook, maar hij deelde de successen niet met zijn partij. De golden boy van D66 werd hij genoemd, het wonderkind, de mooie jongen van Paars I. Binnen de kortste keren werd hij de kroonprins van D66. Maar dat bleek ijdele hoop. Hij wilde geen lijsttrekker worden, deels uit gebrek aan affiniteit met de politiek, deels uit angst in de Tweede Kamer terecht te komen. Wijers: "Een partijleider moet anders dan een minister van Economische zaken primair de partij neerzetten, de partij differentiëren van andere partijen, verkiezingsdebatten houden waarin je duidelijk maakt dat D66 op een bepaald gebied de meest briljante ideeën heeft. Ik ben daar slecht in. Het lijsttrekkerschap benadrukt veel meer de politieke rol en daar heb ik weinig affiniteit mee.

Daarnaast voorzag ik een scenario waarin twee dingen konden gebeuren: dat mijn partijleiderschap succesvol zou zijn. Dan kom je in de combi-

Wijers wordt opgemaakt voor het campagnespotje op tv: "Campagne voeren is oorlog voeren."

natie van partijleider en vice-minister-president, of zoiets. Met die combinatie zag ik grote problemen voor mijn privéleven ontstaan. Ook het hele voortraject leek me erg belastend. Ik ben nu eenmaal iemand die wanneer hij iets doet, het ook goed wil doen. Die combinatie van taken vond ik niet verantwoord.
Het andere scenario was dat mijn lijsttrekkerschap *niet* succesvol zou zijn. Dan was ik als fractievoorzitter in de Tweede Kamer gekomen. In deze fase van mijn leven vind ik het veel prettiger bestuurlijke verantwoordelijkheid te dragen dan anderen te controleren. Daar ben ik op dit moment in de mentale conditie voor, zal ik maar zeggen."

Communistische cellenstructuur

Ondanks zijn reserves tegen het politieke bedrijf ging hij in campagnetijd steeds vaker de boer op voor D66. Zeer selectief en met frisse tegenzin. Hij ergerde zich soms zichtbaar aan de ongeorganiseerdheid van de partij. Wijers: "Campagne voeren is oorlog voeren. Dat betekent een heldere strategie kiezen, duidelijke lijnen uitzetten en duidelijke afspraken maken over wat wel en niet gebeurt. Deze aanpak ontbrak bijna volledig. Als er geen verkiezingen zijn, heeft dat veel voordelen, want dan is het 'laat duizend bloemen bloeien'. Maar in campagnetijd moeten de touwtjes aangetrokken worden door duidelijke beslissingen te nemen en de rollen te definiëren. Dat kan D66 dus niet goed."
Volgens Wijers is de wijze waarop de partijorganisatie in elkaar steekt daar debet aan. Wijers: "Het lijkt wel eens alsof de partij is georganiseerd voor de situatie dat de Russen komen en dat we vooral niet willen dat er te veel macht en informatie geconcentreerd is bij een beperkte groep mensen; de communistische cellenstructuur, zou je haast zeggen. De hele structuur van de partij lijkt erop gericht te zijn om de macht te controleren en om die zo veel mogelijk te spreiden. Maar dit zou ertoe kunnen leiden dat de macht binnen de partij inderdaad mooi verspreid blijft, terwijl we de politieke macht laten liggen. Puur uit onhandigheid."

D66 kansrijk

Gekscherend heeft Wijers wel eens gezegd dat alle partijreglementen beter in de fik gestoken zouden kunnen worden alvorens te bekijken wat de partij echt nodig heeft. "Dat past bij het anarchistische karakter van de partij: niet te veel alles formeel proberen vast te leggen. En als we de bestuurders niet vertrouwen, los je dat veel gemakkelijker op door het congres periodiek een uitspraak te laten doen over dat vertrouwen. Dat is een veel duidelijker signaal dan al dat geneuzel."
Toch is hij niet pessimistisch over de toekomst van de partij. Hij denkt zelfs dat de kans groter is dan ooit, dat D66 een grote comeback maakt over vier jaar: "Ik denk dat het middenveld op de kiezersmarkt wijd open ligt. De VVD krijgt het zonder Bolkestein moeilijk om dat deel van de kiezers aangetrokken te houden die Bolkestein spannend vonden vanwege zijn vermogen om het publieke debat te voeren. Daarnaast weet ik niet precies hoe het verder gaat met de Partij van de Arbeid, maar ook daar is de kans aanwezig dat Wim Kok op een gegeven moment denkt: twee periodes en een ministerschap is mooi geweest. En wat het CDA aangaat, zou ik op dit moment niet weten waar het zijn inspiratie vandaan moet halen. Een groot deel van de kiezers heeft weinig binding met partijen. En het onderscheid tussen de partijen is vrij klein geworden. D66 moet hiervan gebruik maken."

Het leven na de politiek

Wijers verdween even plotseling als dat hij kwam. Grote vraag van dit moment is wat hij in de toekomst denkt te gaan doen. Een aantal weken geleden schreven de kranten dat hij er een adviseurschap bijkreeg, namelijk dat van de Duitse SPD. Hij is er duidelijk over: "Er bestaat geen adviseurschap voor de SPD. Het ligt anders: ik ben vlak voor de verkiezingen door Joost Stollmann (de man die de minister van Economische Zaken en Industrie in Duitsland zou gaan worden, SD) gevraagd om hem te adviseren. Stollmann is partijloos en al voor de verkiezingen door Schröder gevraagd in zijn schaduwkabinet minister van Economische Zaken te worden."
Vlak voor de beëdiging van de roodgroene regering gaf Stollmann echter te kennen zich terug te trekken uit protest tegen het kortwieken van de bevoegdheden van zijn departement. Wijers: "Dat is jammer voor Duitsland, want hij zou als minister voor de nodige vernieuwingen gezorgd hebben. Dat is wat het land nodig heeft op dit moment. Hij heeft terecht een aantal grenzen getrokken ten aanzien van de vraag of hij wel of niet mee zou doen in het nieuwe Duitse kabinet. De inhoud van het regeerakkoord plus een nogal vergaande aantasting van de bevoegdheden van het ministerie van Economische Zaken, betekent heel duidelijk een overschrijding van die grenzen."

Over de verdere invulling van zijn toekomst is hij duidelijk: "Ik ben met allerlei partijen in gesprek. Mijn toekomst ligt in ieder geval in het bedrijfsleven, maar op dit moment zijn alle scenario's denkbaar. Het zijn allemaal opties die spelen en die besproken worden en waar ik een keuze in moet maken. Ik merk bij mezelf dat ik tijd nodig heb om een goede beslissing te nemen. Die tijd neem ik dan ook." ◆

Niet te veel alles formeel proberen vast te leggen, past bij het anarchistische karakter van D66

Alles zal beter worden

De vraag is alleen: hoe?

Het gonst in de partij. Vernieuwing is het toverwoord. De roep om vernieuwing wordt overal gehoord, in alle geledingen. Ook buiten de partij, getuige de publiciteit die de Opschudding eind oktober in de landelijke pers kreeg. Hoe serieus en concreet zijn de plannen eigenlijk?

De vragen

1 Is vernieuwing in de partij wel echt nodig?
2 Wat moet er als eerste worden aangepakt?
3 Wat is de toekomst van D66?

Het Wetenschappelijk Bureau van de partij gaf de vernieuwingsdiscussie een krachtige impuls door vrij snel na de verkiezingen van 6 mei, met een notitie te komen over de toekomst van D66. Ook het Hoofdbestuur liet zich niet onbetuigd en formuleerde een fors aantal punten rond het thema 'Partijvernieuwing'. En Tom Kok deed een dringend beroep op de leden om zich ook in de discussie te mengen.
Op het aanstaande congres is vernieuwing een belangrijk thema. Reden voor de Democraat om een aantal 'vernieuwers' op te sporen en een podium te bieden. We legden ze drie, zeer algemene vragen voor, waarbinnen iedereen zijn eigen invalshoek kon kiezen en zijn eigen accenten kon aanbrengen. Lees en oordeel zelf.

De wereld is nieuw, nou wij nog

door Tom Kok, partijvoorzitter

Een politieke partij moet inspireren tot verbetering. Ik ben lid geworden van D66 omdat wij een bron van inspiratie zijn voor vernieuwing. Radicale vernieuwing als het kan. En dan steekt het als het stelsel van politieke partijen stokt. Stokt in aanwas en inspiratie. Ook onze partij.

De slechte uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen was de zet die voor het Hoofdbestuur de steen van de vernieuwing aan het rollen bracht. Daarna hebben we bij de Tweede-Kamerverkiezingen weer aardig gescoord en hebben we een aantrekkelijke positie in het kabinet veroverd.
En toch is dat geen reden om weg te zakken.
Alle verandering moet gericht zijn naar buiten. De actuele politieke profilering is aan onze drie fracties. De partij moet naar buiten toe inspireren met middellangetermijnpolitiek en met een organisatie die stimuleert politiek actief te worden.

Impulsen voor de politieke inspiratie:

- de nieuwe rol voor ons wetenschappelijk bureau: dat speurt naar maatschappelijke problemen en plaatst die op de politieke agenda. Wij verwachten hiervan een stroom onorthodoxe politieke agendapunten;
- de nieuwe opzet van de Programma Commissie. Zij organiseert de ideeënvorming in de partij. De commissie wordt groter, krijgt de voorbereiding van congresonderwerpen en gaat rapporteren aan het Hoofdbestuur. Wij verwachten hiervan een scherpere politieke stellingname;
- de Adviesraad wordt een echte politieke Raad. Alle teksten van de programmacommissie zullen de Adviesraad voor politiek advies bereiken. Typisch D66, ja of nee?;
- de nieuwe Hoofdbestuurscommissie Toekomst van de Politiek zal een advies voorbereiden over de blijvende vernieuwende rol van D66;

"Een organisatie van de partij die mensen stimuleert om actief te worden. "
Intern geneuzel? Nee dus. Om mensen over te halen aan politiek te gaan doen, moet je hun moderne ondersteuning bieden. Ons apparaat draait op een respectabel niveau. Maar er wordt nieuwe, eigentijdse ondersteuning gevraagd. Daar hebben we de middelen niet voor. De eerste stap is dus een verandering van de contributieregeling.
En dan? Allereerst de communicatie verbeteren. De partij moet worden opengebroken. Het moet aantrekkelijker worden om lid te worden en makkelijker om actief te zijn. Dus andere bladen, maar vooral veel elektronische toegankelijkheid en uitwisseling van informatie.
Ten tweede. Een Hoofdbestuurscommissie gaat de weerbaarheid van D66 in de lokale politiek onderzoeken, met het lokaal lidmaatschap als een van de opties.
Ten derde gaat een tweede Hoofdbestuurscommissie het stemadvies en de werking van ons kiesstelsel evalueren.
Ten vierde: meer ondersteuning, minder regels. Voor de komende congressen staat een reeks van vereenvoudigingen van onze regels op de agenda.
Ten slotte heeft het Hoofdbestuur besloten ook zichzelf niet buiten schot te houden. Voorgesteld wordt om een kleiner Hoofdbestuur in te stellen en het onderscheid tussen Dagelijks Bestuur en Hoofdbestuur te laten vallen. Daarmee worden we slagvaardiger.

Het is tijd om in beweging te komen. Experimenterend voorwaarts. We zijn verstandig genoeg om te remmen als het niet werkt.

"Meer ondersteuning, minder regels"

Essentiële thema's fundamenteel bezien

door Gerard Schouw, voorzitter Wetenschappelijk Bureau D66

Zonder vernieuwing is er stilstand. Simpel. D66 is het aan de kiezers verplicht om vernieuwing hoog in het vaandel te dragen. D66 en vernieuwing zijn niet synoniem, maar passen wel erg goed bij elkaar. Bij vernieuwing maak ik een verschil tussen inhoud en organisatie. Dat zijn twee verschillende dingen, die wél nauw met elkaar samen hangen. Beide moeten tegelijkertijd worden aangepakt.

Inhoudelijke vernieuwing van het D66-gedachtegoed is nodig om permanent inzichten, denkbeelden en ideeën te ontwikkelen. Innovatieve denkbeelden, oplossingsrichtingen die mensen aanspreken en een passend antwoord vormen op veranderingen in de samenleving. De laatste jaren heeft D66 haar reputatie op dit gebied niet helemaal waargemaakt, maar gelukkig bestaat er een groeiend besef binnen de partij dat vernieuwing van de inhoud een voorwaarde is voor - electoraal - succes.
Het ontwikkelen van innovatieve ideeën gaat niet vanzelf, dat moet de partij natuurlijk wel organiseren én stimuleren. Er zal dan ook een gericht onderzoeksprogramma moeten komen. Een programma waarin de ideeën-leveranciers binnen de partij een taak hebben. Maar óók, liever een paar dingen goed doen dan veel dingen half! Welke bloemen we willen ontwikkelen, wie zijn daarbij betrokken, wanneer zijn ze klaar om geoogst te worden en wie zet ze in de etalage? Afstemming, sturing, regie, outputgericht en slagvaardig zijn volgens mij de kernbegrippen waartoe we onze formele én informele organisatie moeten omvormen.

Zelf ben ik een voorstander van duidelijke en overzichtelijke lijnen: op twee fronten zaken aanpakken: inhoud en organisatie. En dan iets dieper dan wat oppervlakkig schaafwerk! Een sterke verbetering van de inhoudelijke discussies binnen D66 wil voor mij niet zeggen dat er een nieuwe 'bijbel' geschreven moet worden waarin álle D66 onderwerpen van een nieuw laagje vernis worden voorzien. Met een cosmetische aanpak win je geen kiezers. Het lijkt mij verstandiger om projectmatig een aantal essentiële thema's fundamenteel te bezien. Thema's die met de partijleden worden vastgesteld.
De tweede lijn is die van de organisatie. Ik heb daarbij al een aantal uitgangspunten geformuleerd. Het enige wat er moet gebeuren, is met enige durf en ambitie 'heilige huisjes' te veranderen.

Over de toekomst van D66 ben ik niet somber. Je ziet veel ambitie en gedrevenheid om de positie van de partij te versterken. Desondanks vind ik dat je kritisch moet durven zijn op je eigen handelen. Daarbij verzet ik mij tegen twee gedachte die zo hier en daar binnen de partij leven. De eerste is de Calimero-gedachte: klein zijn is best prettig en exclusief. De tweede gedachte is dat het electorale succes van een partij als D66 afhankelijk is van (te) veel niet-beïnvloedbare factoren. Deze denkbeelden staan haaks op de toekomst die ik voor D66 zie, een groeiende politieke partij met aansprekende mensen en ideeën!
De toekomst wordt dan ook bepaald door wat je er zélf van wilt maken. Mijn opvatting is dat D66 zich meer moet realiseren dat zij een groter potentieel aantal kiezers heeft dan het - relatief geringe - aantal dat de laatste jaren op ons heeft gestemd. Wij moeten ons niet te snel wentelen in het warme en veilige geluk van veertien Kamerzetels, maar ons realiseren dat groei noodzakelijk is om óók in de toekomst als partij nog wat voor te stellen. Daarbij is groei natuurlijk geen doel in zichzelf, maar groei is absoluut nodig om een steviger positie te verwerven waardoor De partij meer invloed krijgt.

Veranderingsgezind, luisterend, toegankelijk

door Leo Stoter en Stijn Verbeeck

Voor de verandering: vernieuwing in de partij. Is dat wel echt nodig? Natuurlijk is dat nodig. Wat zichzelf niet voortdurend vernieuwt, sterft af. Bedrijven en instellingen waar alles op een bepaalde manier wordt gedaan "omdat we het altijd zo gedaan hebben!", zijn de meest conservatieve instituten die er bestaan.

Alleen al vanwege het verrassingseffect moet je af en toe eens wat veranderen. De partij, dat zijn de leden. Noch de partij, noch de mensen hoeven te veranderen, maar de leden van de partij moeten wel veranderingsgezind zijn. Moeten nieuwe dingen durven denken, moeten als ze nieuwe ideeën van anderen horen, niet onmiddellijk roepen: "Waarom moet dat nou? Het is toch altijd goed gegaan?"

Wat moet er nu in concreto gebeuren en wat moet er als eerste worden aangepakt? Niet alle partijleden zijn hetzelfde. Gelukkig maar! We moeten dus respecte-

"Wars van de Calimero-gedachte"

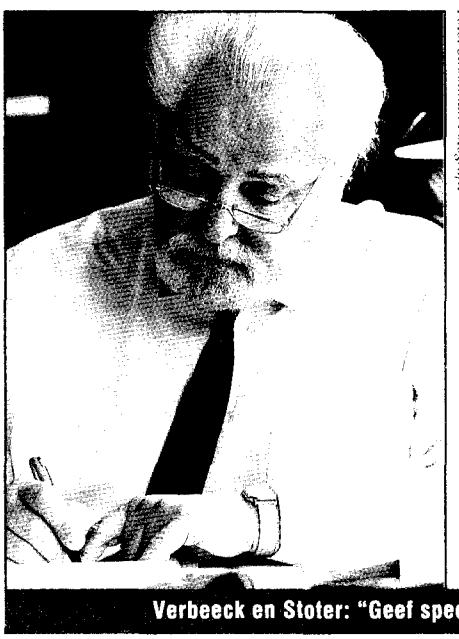

Foto: Stroobman Fotografie

Foto: M. Gonzalez

Verbeeck en Stoter: "Geef speciale aandacht aan de jongeren"

Foto: Marcel Minnée

Opschudding: "D66 moet levendiger worden met meer ideeën"

ren dat er mensen in de partij rondlopen die er andere gedachten op na houden dan wij. We moeten zelfs respecteren dat sommige mensen helemaal niet willen nadenken over politiek. De slapende leden die alleen contributie betalen, hebben we ook nodig. Maar al die wakkere leden die wél politieke ideeën hebben, die moeten aan het woord kunnen komen. Dat kan ook wel: in de Democraat, op een congres, in workshops en in een politiek café. Wij zijn het daarmee eens en we moeten wat er bestaat ook niet afschaffen, maar het moet gemakkelijker, soepeler worden gemaakt. Je hoeft de mensen er niet met de haren bij te slepen, maar je moet wel een uitnodigende partij zijn, een luisterende partij. Minder barrières, minder reglementen, op alle niveaus meer toegankelijkheid.

En als je dan als partij iets hoort, als er een idee uit de lucht komt vallen, of iemand legt een interessante ervaring op tafel, dan moet daar ook iets mee gebeuren. Leg het niet in de kast, maar gebruik het. Er zijn nogal wat mensen die zich hebben gestoord aan de grote stilte die intrad na de met veel klaroengeschal aangekondigde en gepresenteerde 'Voor de verandering'. Terecht of niet terecht. Geen excuses of schuldigen gaan zoeken. Iets van leren voor nu en straks.

Veranderingsgezind, luisterend, toegankelijk, dat geldt voor allemaal.
Voor die leden die echt aan politiek willen doen, de bestuurders, de volksvertegenwoordigers op alle niveaus en de luidruchtige of stille denkers ligt er nog een extra taak: uitspreken wat ze denken! Dat wordt gemakkelijker naarmate je merkt dat de partij iets doet met wat er te berde wordt gebracht. Mooie naam voor een nieuwe rubriek in de Democraat: Te berde! Geef bij alle activiteiten die je onderneemt speciale aandacht aan de jongeren en aan mensen die uit zichzelf niet zo gemakkelijk op de eerste rij gaan staan of het woord nemen.
Als dat allemaal lukt dan is er toekomst voor de partij. Dan zullen veel weldenkende mensen regelmatig zeggen: "Heb je al gehoord of gelezen wat ze nou weer te berde brengen? Dat is toch een interessante partij, daar gebeurt wat." Het verlengde daarvan is dat die mensen bij onze partij willen horen en dat maakt de toekomst nog interessanter.

Méér ambitie!

door Opschudding

Of vernieuwing binnen de partij wel echt nodig is? Jazeker! D66 is namelijk van een politieke beweging die het systeem wilde opblazen, veranderd in een hoofdstroom binnen de Nederlandse politiek. Alleen beseft ze dat zelf nog niet altijd even goed. Met meer ambitie zou D66 meer kunnen bereiken voor mensen in Nederland en daarbuiten.

Voor Opschudding zijn de twee zaken die als eerste moeten worden aangepakt, de identiteit van D66 en de organisatie van de partij.

• ***Identiteit***
Opschudding vindt dat D66 zich moet profileren als een van de hoofdstromingen in het Nederlandse politieke spectrum. De herkenbaarheid van D66 moet vergroot worden door het uitwerken van onze politieke identiteit en kernwaarden, en door het aannemen van 'sociaal-liberaal' als ondertitel. Dit betekent geen wijziging van de ondogmatische politieke koers, maar juist een bevestiging en concrete uitwerking daarvan. Daarnaast willen we dat D66 kiest voor een eigen, meer onderscheidende partijkleur, namelijk geel.

• ***Organisatie***
Bij een politieke hoofdstroom hoort een partij die primair gericht is op ideeënvorming en die zich daartoe naar buiten keert in plaats van zich voornamelijk op haar eigen kader te richten. Opschudding doet op het najaarscongres een tiental voorstellen die van D66 een levendiger partij maken met meer ideeën, die bovendien professioneel en efficiënt te werk gaat. Een aantal van onze voorstellen:

- D66-gekozenen geven tekst en uitleg over hun politieke stellingname t.o.v. het verkiezingsprogramma, onder meer op het congres;
- meer ruimte op het congres voor politieke moties, ten koste van resoluties en interviews;
- meer aandacht voor training en seminars, onder meer op het congres en door bepaalde trainingen voor D66-vertegenwoordigers te verplichten;
- ad-hoc werkgroepen en visiedagen rond bepaalde thema's, ook met niet-D66'ers.

Deze plaats is te kort om alle voorstellen uitgebreid te vermelden, dus volstaan wij hier met een selectie. Een volledig overzicht van onze voorstellen is te vinden op onze internetsite (http://welcome.to/opschudding), door te emailen naar opschudding@adn-internet.com, of door een fax te sturen naar 0842-117758. Bellen met Dennis Hesseling (030-2313891) kan ook.

D66 wordt herkend als een sociaal-liberale partij die een hoofdstroming binnen de Nederlandse politiek vertegenwoordigt. D66 wordt een partij die meer naar buiten dan naar binnen gericht is, waardoor ook niet-leden zich van het open, democratische en inhoudelijke karakter van de partij bewust worden. D66 wordt een partij die in open dialoog met de burger nieuwe ideeën over onze samenleving genereert. In de uitvoering van die ideeën wordt D66 als vanouds gekenmerkt door een genuanceerde benadering van politieke vraagstukken. Een vernieuwd, slagvaardig D66 zal ook in het volgende millennium de motor van de ideeënvorming en democratisering zijn.

Wie zijn wij?

**Opschudding is een verband van ruim 60 D66'ers die de partij op willen schudden en zo klaar maken voor de toekomst.
Van Groningen tot Brussel zijn de sympathisanten van Opschudding het afgelopen half jaar bij elkaar gekomen om een aantal voorstellen voor te bereiden die op het komende D66-congres een begin kunnen maken met verandering in D66. Deze verandering moet ertoe leiden dat D66 in de toekomst meer van haar potentie gaat waarmaken. Wij doen concrete voorstellen die betrekking hebben op de organisatie en de identiteit van D66. Daarnaast zijn wij bezig met het vormen van een politieke denktank die zich buigt over de uitdagingen van de sociaal-liberale politiek in de 21ste eeuw. Ook zijn wij onlangs gestart met de uitgave van een eigen (electronisch) nieuws- en opinieschrift, Route 66 geheten.**

Het nut van Bodegraven

Afdelingsbestuurders treffen elkaar

Vele D66-afdelingsbestuurders weten inmiddels de weg naar Bodegraven te vinden. Ook in oktober kwamen ze weer van heinde en verre naar 'hun' symposium. Uiteraard stonden 'klassieke' onderwerpen als de relatie tussen bestuur en fractie en het opzetten van een communicatieplan op de agenda. Daarnaast gingen de discussies vooral over de manier waarop je als lokale D66'ers toch nog aan de weg kunt timmeren, ondanks je gehalveerde of totaal weggevaagde gemeenteraadsfractie.

door Barbara Schilperoort en Paul Smeets

Gedeelde smart

Onder de aanwezigen waren Martha de Putter en Paul Smeets, respectievelijk kandidaat-voorzitter en secretaris voor het nieuwe bestuur van de afdeling Rijswijk (Zuid-Holland). De laatste gemeenteraadsverkiezingen hadden ook hier rampzalige gevolgen; de fractie bestaat nu nog maar uit één persoon in plaats van de vroegere drie. De afdeling is met zo'n zestig leden niet groot. "Maar in veel gemeenten is de situatie nog nijpender, met luttele tientallen leden, een handjevol actievelingen en geen enkele vertegenwoordiger in de raad. Hoe kun je in die gevallen toch nog politiek bedrijven, meedoen aan het maatschappelijk debat? Het uitwisselen van ervaringen blijkt bijzonder nuttig; het is prettig om te merken dat anderen met dezelfde problemen worstelen. Vergeet niet, gemeenteraadsleden hebben zo hun eigen circuit waar ze elkaar tegenkomen. Bestuurders hebben geen eigen netwerk. Het geeft Bodegraven de nodige meerwaarde," vindt de secretaris in spé.

Vaker doen

Hij zou het toejuichen als dit soort bijeenkomsten vaker plaatsvond, bijvoorbeeld twee keer per jaar. Dan is er ook meer gelegenheid om dieper op de inhoud van bepaalde kwesties in te gaan. "Neem nu het verschijnsel lokale partijen. Als D66 staan wij altijd dichtbij de 'basis', maar er is een groot spanningsveld tussen onze behoefte aan nuanceringen en het totale gebrek daaraan bij die lokale partijen! Hoe gaan we daarmee om, hoe kunnen we ons profileren, krijgen we een poot aan de grond zonder onszelf te verloochenen?"

Meer inhoud

Nog zo'n onderwerp voor een stevige inhoudelijke discussie kan het referendum zijn. "Het oude D66-ideaal wordt af en toe in de praktijk gebracht, maar dat gebeurt meestal zwaar verminkt. Moet je dan nog wel blij zijn als in jouw gemeente een referendum wordt gehouden," vraagt Martha de Putter zich hardop af. Zelf is ze al een jaar of twaalf actief in de gemeentepolitiek. Misschien vond ze daarom de algemene introductie tijdens het ochtendgedeelte iets 'te' algemeen. De inhoud van de middagsessies vond ze interessanter. De aanwezigen konden kiezen uit vier deelsessies. Behalve de al genoemde onderwerpen kwamen ook het voeren van een permanente campagne en de relatie marketing en politiek aan de orde. "Na een korte introductie van het onderwerp is alleen ruimte voor een paar praktijkverhalen. Voor een echte discussie is geen tijd. Erg jammer!"

Leren van anderen

Desondanks heeft ze in Bodegraven een aantal nuttige tips verzameld, "zoals voor het organiseren van activiteiten die de afdeling levendig kunnen houden en hoe je daarbij ook niet-D66'ers kunt betrekken. Of hoe je nu het beste kunt omgaan met je fractie, welke soorten communicatie mogelijk zijn. De relatie tussen bestuur en fractie blijft overal de gemoederen bezig houden. De fractie heeft uiteraard het politieke primaat, maar als bestuur ben je toch verantwoordelijk voor een goed reilen en zeilen van de afdeling. Daarbij hoort een goed functioneren van de fractie. Iedereen is het daarover eens, maar de praktijk is weerbarstig, zo bleek uit vele verhalen. En kan de nodige problemen opleveren."

De bijeenkomst in Bodegraven had uiteraard niet de pretentie om mogelijke oplossingen te vinden. Maar goede voorbeelden van anderen kunnen je zelf op het goede spoor zetten. Het is, kortom, 'het nut van Bodegraven'. ◆

reactie

Een goed verstaander

De jaarlijkse organisatie van een symposium voor afdelingsbestuurders is doorgaans een van de dankbaarste klussen die je als Opleidingscentrum op je neemt. Het is in feite de enige gelegenheid waarop afdelingsbestuurders uit het gehele land elkaar ontmoeten op eenzelfde noemer. De 'leerhonger' is groot - zo niet gretig, deelnemers zijn altijd enthousiast en gemotiveerd.
De suggesties uit bovenstaand artikel neem ik graag over, te beginnen met de organisatie van twee symposia in 1999 voor afdelingsbestuurders. Een voor de zomer en een erna.

Leo Pinxten, directeur Opleidingscentrum

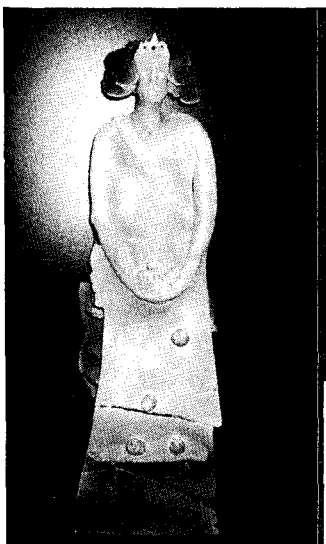
DEMOCRAAT BUITEN WERKTIJD

Annelies anders

Hoe anders, bepaalt staatssecretaris Annelies Verstand zelf. De redactie heeft haar een fotocameraatje gestuurd met de opdracht haar leven buiten werktijd vast te leggen. Iedereen geeft daar natuurlijk zijn eigen invulling aan, zo ook Annelies Verstand. Géén plaatjes van man en kinderen, gezellige huisdieren of spannende actiefoto's - maar stadsgezichten van Zutphen, waar zij eerder burgemeester van was en waar zij zeer verknocht aan is geraakt.
Zo terughoudend zij is geweest in het fotograferen van haar leven buiten werktijd, zo openhartig gaat zij in op de vragenlijst die zij van de redactie heeft ontvangen. Al met al werpt de combinatie van beeld en tekst een nieuw licht op de vrouw Annelies Verstand.

"De mooiste plek op aarde is mijn tuin."

"Dit is de Korenbeurs, een café zoals een café hoort te zijn, zoals dat café uit het liedje van Herman van Veen. Ik ga nog wel uit, overigens te weinig. Cafés bezoek ik - met uitzondering van het beroepsmatige - nauwelijks meer. Wel ga ik nog met enige regelmaat naar het prachtige, door vrijwilligers gerunde filmhuis hier in Zutphen."

"Dit is een beeldje uit onze moeder-kindverzameling. Het is een collectie van keramische, houten, bronzen figuren van een moeder + kind. Geen madonna's, maar gestileerde figuren uit alle landen. Het leuke is dat dit soort beeldjes moeilijk te vinden zijn en dat maakt dus het verzamelen echt boeiend."

Annelies Verstand-Bogaert
Geboren in Oostburg op 8 oktober 1949
Partner: Derk Jan (52)
Kinderen: Pepijn (22), Jasper (21) en Annemarijn (17)
Opleiding: HBO toerisme en recreatie; WO rechten
Geloof: humanist
Hobby's: tennissen, schouwburg-, film- en concertbezoek, lezen

Eerste keer gestemd op: PvdA (D66 deed niet mee)
Leukste werkgever tot op heden: gemeentes Zutphen en Heteren
Grootste voorbeeld: Nelson Mandela, omdat hij na zoveel jaren van politieke gevangenschap en onderdrukking door het apartheidsregime, met waardigheid, rust, menselijkheid en geduld leiding geeft aan de "emancipatie" van Zuid-Afrika.
Belangrijkste gebeurtenis: geboorte van de kinderen
Graag eens ontmoeten: de voorzitter van de Amerikaanse commissie voor justitie om zo de gelegenheid te hebben om hem de vraag te stellen of hij in zijn fanatisme in de "Clinton-Jones-Lewinsky-affaire"
- ooit wel eens gedacht heeft aan de schade die hij de positie van Amerika / de Amerikaanse president toebrengt;
- gedacht heeft aan de knauw die hij het (zelfbewustzijn van) het Amerikaanse volk heeft toegediend;
- boven het republikein-zijn heeft kunnen uitstijgen mede in relatie tot de internationale belangen;
- wel geschikt is voor een belangrijke politieke positie, zoals hij die heeft.

In haar huiskamer hoort Annelies Verstand (nog eens) dat zij staatssecretaris is geworden

Foto: Gelders Dagblad; fotograaf: Vincent Jonnink

"Dit is het stadhuis in Zutphen met linksboven mijn voormalige werkkamer. Ik denk met veel plezier terug aan de jobs die ik gehad heb, aan alle plaatsen waar ik gewoond heb. Tegelijkertijd heb ik altijd de uitdaging, het nieuwe aanvaard, met een goede herinnering aan wat was. Ik ben wel blij dat ik nog steeds in Zutphen woon!"

Favoriete auteur en boek: Annie Proulx (scheepsberichten, postcards, the accordion crimes)
Favoriete cd: Schubertliederen, gezongen door Anne Sofie von Otter
Favoriete film / acteur: The Piano, met Holly Hunter
lekkerste gerecht: biefstuk met sla (eenvoudig en lekker)
Grondige hekel aan: draaikonten *Maar dat is toch een synoniem voor politici?* Politici moeten geen draaikonten zijn. Als ze vandaag A zeggen, moet het morgen geen B zijn, tenzij ze duidelijk kunnen motiveren dat ze op basis van argumenten tot een voortschrijdend inzicht zijn gekomen. Een burger heeft op de lange termijn meer respect voor een politicus / bestuurder die (open)staat voor zijn standpunt, dan voor iemand die om politiek winstbejag met de wind meedraait.
Bedreven in: communicatie
Ongeschikt voor: golf
Beste en slechtste eigenschap: openheid en ongeduld
Ambitie: een prettig leven met mijn gezin. *Politiek en gezin: bijt dat elkaar niet?* Niet als je met beide benen op de grond blijft staan, je niet onder de Haagse stolp laat drukken en je je blijft realiseren dat je relatie, je gezin, je familie, je goede vrienden, je gezondheid en een brede ontplooiing de kern zijn van een goed bestaan.

M.m.v. Eric van de Lisdonk

Gezocht:

versterking Kerngroep Duurzame ontwikkeling

De kerngroep Duurzame ontwikkeling, de actieve kern van de werkgroep Milieu van het SWB, kan versterking gebruiken. We zijn op zoek naar een paar milieudeskundigen (M, maar zeker V) die tijd hebben om ongeveer eenmaal in de zes weken te vergaderen en die daarnaast een bijdrage kunnen leveren aan het milieudebat binnen en buiten D66. De kerngroep zoekt met name een kandidaat voor de post van secretaris wegens het vertrek van de huidige. De secretariële taken (aanspreekpunt zijn, notulen maken en ledenbestand bijhouden) kosten maximaal een avond per twee weken.

Meer informatie is te verkrijgen bij:

Michiel Ruis (voorzitter) 020 - 4282902.

Email: michiel.r@worldonline.nl of bij

Jan van Dam (secretaris): 030 - 2743087

D66
DEMOCRATEN

Redacteuren gezocht voor nieuw blad

Eind van deze maand verschijnt het decembernummer van Voor de Draad, het blad van het Opleidingscentrum van D66. Dit is tevens het allerlaatste nummer van dit periodiek, dat voor het eerst verscheen in oktober 1982.

Onder de voorlopige titel 'Partijbreed' verschijnt vanaf 1999 een geheel nieuw periodiek. Een periodiek met vooral veel nieuws en actualiteiten uit alle partijgeledingen, onorthodox, zakelijk en vernieuwend van karakter. Met het oog op die nieuwswaarde zal dit bijzondere periodiek dan ook frequent gaan verschijnen.

Voor dit nieuwe blad zoeken we REDACTEUREN.

***Profiel:* hij of zij is zeer betrokken bij het wel en wee van D66 en heeft zeker kennis van en inzicht in het politieke 'bedrijf'. De nieuwe redactie functioneert op de eerste plaats als klankbord voor de professionele eindredactie. Verder is het van belang om te beschikken over een vlotte pen. De redactie vergadert naar verwachting circa een keer per maand in Den Haag.**

Bel voor meer informatie met Leo Pinxten (070 - 3566043) en schrijf een brief naar:
Opleidingscentrum D66,
t.a.v. L. Pinxten,
Postbus 660,
2501 CR DEN HAAG.

11 nov: opening poststemming verkiezingen Europees Parlement en Eerste Kamer

13 nov: Nacht van de Democratie, vanaf 20.00 uur in Trianon, Oudegracht 252, Utrecht. Thema: Jongeren en politiek engagement. Met vele gasten. Debat tussen de Groningse geschiedfilosoof Ankersmit en Christiaan de Vries over een ander soort staatkundige vernieuwing. Meer info bij Henk van Lingen (030 - 2900900)

14 nov: bijeenkomst over de toekomst van de luchtvaart in Nederland: een aantal sprekers, onder wie Tweede-Kamerlid Jan van Walsem gaat in op de toekomst van Schiphol en de luchtvaart in relatie tot de effecten op milieu en economie. Tweede-Kamergebouw, Den Haag. 11.00 - 15.00 uur. Meer informatie: Hein Strüben (voorzitter SWB-werkgroep Ruimtelijke Ordening) 023 - 5253448, of Michiel Ruis (voorzitter werkgroep Milieu) 020 - 4282902

19 nov: 10.00 uur: sluiting APM's congres 67

21 nov: congres 67 in Gouda, met congresthema "Vitale economie"

26 nov: JD-activiteit met Laurens Jan Brinkhorst over Europese politiek. Rotterdams stadhuis, kamer 7. Info bij Jan-Piet de Vries (078 - 6173454)

28 nov: Eendagscongres van de Jonge Democraten in Café Eik en Linde te Amsterdam. Info bij Joost Boermans (035 - 6569272) en Boris van der Ham (070 - 3222025)
- training Leren debatteren in Dordrecht (OC)
- Maak kennis met D66 (OC). Utrecht, vanaf 10.00 uur

4 dec: Debat Indonesië in transitie - Uitdagingen voor de toekomst. De Rode Hoed, Keizersgracht 102, Amsterdam. 10.30 - 17.00 uur. M.m.v. Jan Hoekema

11 dec: sluiting poststemming verkiezingen Europees Parlement

12 dec: training Speech en presentatie (OC) in Groningen
- training Leiden van een vergadering (OC) in Den Haag

14 dec: jaarlijks Ajax-Feijenoorddebat. Organisatie: JD. 20.00 uur, Prinsengracht 96 te Amsterdam. Info bij Saskia Wildemors (020 - 4122388)

18 dec: sluiting poststemming verkiezingen Eerste Kamer

OC = Opleidingscentrum
SWB = Stichting Wetenschappelijk Bureau
JD = Jonge Democraten

Zakgeld

De Jonge Democraten activeert jongeren om zich op een vrijzinnige wijze bezig te houden met politiek. Nu is er een probleempje. Niet dat de jongeren ons niet weten te vinden of dat onze computers straks uitvallen, dat gaat allemaal wel goed. We krijgen alleen minder subsidie van het ministerie om ons werk te doen. Terwijl we meer organiseren en uitvoeren! Daarom willen we u iets vragen... Natuurlijk: we weten dat er grote uitgaven in het verschiet liggen (Sinterklaas, kerst, millenniumproof maken van uw pc). Maar als u echt verder kijkt dan stort u een bijdrage op het onderstaand rekeningnummer.

Alvast bedankt,
Joost Boermans, voorzitter Jonge Democraten

Tel: 070-362.21.62
Email: jd@dds.nl
http://jd.simplenet.com

Postbank: 701386 o.v.v. JD-Zakgeld

Voor straf

Het komt steeds vaker voor: asielzoekers krijgen een huis toegewezen en vervolgens komt de buurt in opstand. De zaak escaleert, meestal met als gevolg dat de asielzoekers een ander huis elders aangeboden krijgen. De burgemeester spreekt op de televisie zijn verontrusting over het oplaaiende racisme uit en waarschuwt de buurt.
Onlangs voegde woningbouwverenigingen in een aantal gemeenten aan die waarschuwing nog iets toe: in het huurcontract van nieuwe huurders zal een clausule worden opgenomen dat bij racistische of discriminerende uitlatingen of gedrag van de huurder, de huurovereenkomst kan worden beëindigd.

Het lijkt me geen geringe straf. Verhuizen kost geld en bovendien zal het voor de uit zijn huis gezette huurder niet meevallen om in dezelfde gemeente opnieuw een huis te vinden: de huurwoningen in de sociale sector zijn meestal allemaal eigendom van dezelfde woningbouwvereniging. Daarnaast lijkt het me ook niet erg eerlijk. Mensen met een eigen huis kunnen niet op deze manier worden aangepakt. Maar misschien is dat laatste ook nooit nodig, omdat er zelden asielzoekers terechtkomen in straten met koopwoningen.
Bovendien lijkt het me moeilijk aantoonbaar dat er werkelijk racistische motieven achter de uitlatingen zaten: ook bij burenruzies tussen autochtonen worden vaak uiterlijke kenmerken ("blonde teef", "rattenkop") gebruikt om de tegenpartij te beledigen. En het oordeel daarover zou nooit aan een directeur van een woningbouwvereniging mogen worden overgelaten. Tot slot lijkt het me ook juridisch aanvechtbaar: de bescherming van huurders tegen uitzetting is in Nederland bijzonder groot, zoals menig huiseigenaar uit ervaring weet.

Ik vind het ook een gevaarlijke opvatting. Iedere Nederlander heeft volgens de Grondwet recht op zijn of haar eigen opvattingen, hoe verwerpelijk die ook zijn in de ogen van anderen. Natuurlijk moet de overheid door middel van voorlichting en onderwijs proberen om vooroordelen weg te nemen, maar als dat niet het gewenste effect heeft lijkt me verstoting - want daar komt het gedwongen verhuizen op neer - niet de goede reactie. Ook al omdat na gedwongen vertrek uit een huis in het meest extreme geval gedwongen vertrek uit een land zou kunnen volgen.

De woningbouwverenigingen moeten zich maar gewoon beperken tot het verhuren van huizen. Voor het opleggen van straffen hebben we rechters en wetten. Ieder z'n vak. ◆

Fred Herrebout

D66 spreekt mij aan!

☐ Noteer mij als lid en stuur mij een welkomstpakket
☐ Stuur mij vrijblijvend een informatiepakket

Naam **man/vrouw**

Adres

Postcode/plaats

Telefoon

D66 DEMOCRATEN
Opsturen naar:
Landelijk Secretariaat D66
Postbus 660
2501 CR Den Haag

Ja of nee

Is er een draagvlak binnen D66 om met Paars door te gaan?
"Ja", was het uiteindelijke antwoord van de *landelijke adviesraad* aan Thom de Graaf op 16 mei jl. "Profileer D66 vooral op milieu, binnenlands bestuur, zorg en onderwijs", was de toevoeging. "En zorg ook voor een dualistischer verhouding tussen de Tweede-Kamerfractie en het nieuwe kabinet door de politieke aanvoerder in de Tweede Kamer te plaatsen".

Is er een draagvlak binnen D66 voor een aantal radicale organisatorische veranderingen?
"Ja", was het antwoord aan Tom Kok op 20 juni jl., "maar niet op alle voorgestelde wijzigingen. De strategische organisatie in de partijtop moet eenduidiger. De werkorganisatie moet slagvaardiger, doelmatiger en klantgerichter."

Thom de Graaf en Tom Kok konden met deze tussentijdse consultaties van de landelijke adviesraad verder met hun werk voor de partij. Aldus vervult de adviesraad de rol van 'tussentijds congres', als steun aan onze voorlieden. Loyaal, kritisch, D66 eigen. Alles is erop gericht om D66 op de politieke landkaart te houden. Voor de novembervergadering van de adviesraad staan voorlopig vragen omtrent Europese politiek en het socialezekerheidsstelsel geagendeerd, tenzij de actuele politieke agenda die van de adviesraad alsnog beïnvloedt.
De adviesraad vervult een eigen rol binnen D66, duidelijk onderscheiden van die van het wetenschappelijk bureau of de bestuurdersvereniging: hoe wordt door doorsnee-partijleden, dus ook door niet-wetenschappers of niet-bestuurders, geoordeeld over politieke vraagstukken die tussen congressen door of aanvullend op het vastgestelde verkiezingsprogramma, om een uitgesproken standpunt van D66 vragen.
Naast de adviesfunctie vervult de adviesraad ook een rol in de twee kerntaken die voor iedere politieke partij gelden: het organiseren van politieke meningsvorming en het werven van politieke vertegenwoordigers. Zo zijn Thom de Graaf, Jacob Kohnstamm, Boris Dittrich en Nicky van 't Riet ooit lid van de adviesraad geweest. Een partijorgaan dus dat perspectief biedt. De huidige omstandigheden van D66 vragen om een politiek geprofileerde opstelling. Daar is de inbreng van actieve leden voor nodig. Als u zich middels de adviesraad wilt inzetten of andere belangstelling voor ons heeft: mail h.m.linthorst@minez.nl of bel 06 - 65358152 (Don van Lin). Aan u de keus: ja of nee.

Don van Lin, voorzitter landelijke adviesraad

Interne verkiezingen 1998
Europees Parlement en Eerste Kamer

Inhoud

pag. 1 Toelichting bij dit kandidatenboek
pag. 2 *Kandidatenoverzicht Europees Parlement*
pag. 13 Stemadvies Europees Parlement
pag. 13 Reacties kandidaten
pag. 15 *Kandidatenoverzicht Eerste Kamer*
pag. 23 Stemadvies Eerste Kamer
pag. 24 Reacties kandidaten

Dit kandidatenboek is *meegebrocheerd* in de Democraat. U kunt het gemakkelijk loshalen zonder dat het uit elkaar valt, door er lichtjes aan te trekken.

Toelichting bij het kandidatenboek ten behoeve van de interne verkiezingen voor het Europees Parlement en de Eerste Kamer

Let op: De stemadviezen voor het Europees Parlement en de Eerste Kamer vindt u op respectievelijk pag. 13 en pag. 23

Toelichting op de stemprocedure

In dit kandidatenboek vindt u informatie over de kandidaten die deelnemen aan de tweede ronde van de interne verkiezingen ten behoeve van de vaststelling van de officiële kandidatenlijst voor de Tweede-Kamerverkiezingen. Deze informatie bestaat uit:

1. het overzicht van de deelnemende kandidaten aan de verkiezingen voor het Europees Parlement;
2. het stemadvies voor het Europees Parlement;
3. het overzicht van de deelnemende kandidaten aan de verkiezingen voor de Eerste Kamer;
4. het stemadvies voor de Eerste Kamer

De stembiljetten met bijbehorende toelichting zijn apart bijgevoegd.
De kandidaten staan op alfabetische volgorde, te beginnen met een door loting verkregen letter. De kandidaten voor het Europees Parlement beginnen bij de letter A, de kandidaten voor de Eerste Kamer bij de letter N. Ten behoeve van de stemming is aan alle kandidaten een nummer toegekend, waarbij het nummer waarmee begonnen wordt eveneens door loting is bepaald. De kandidaten voor het Europees Parlement beginnen met het nummer 389, de kandidaten voor de Eerste Kamer met 171. De volgorde waarin de kandidaten zijn vermeld in het kandidatenoverzicht geeft op geen enkele wijze een rangorde weer.

Het congres (congres 66) heeft vastgesteld dat het minimaal te behalen percentage vermeldingen bij de interne verkiezingen voor een plaats op de definitieve kandidatenlijst 5% bedraagt.

Stemadvies

In het stemadvies treft u wel een rangorde in de kandidaten aan. Het gaat hierbij om een advies dat onder de verantwoordelijkheid van de Stemadviescommissies Europees Parlement en Eerste Kamer is opgesteld. Beide stemadviescommissies zijn op congres 66 benoemd. Aan het stemadvies is door een aantal kandidaten - conform het gestelde in artikel 026 lid 1c HR - een persoonlijke reactie van maximaal 300 woorden toegevoegd. De adviezen van de Stemadviescommissies en de reacties van de kandidaten daarop vormen tezamen het stemadvies. Het stemadvies voor het Europees Parlement vindt u vanaf pagina 13, het stemadvies voor de Eerste Kamer vanaf pagina 23.

Verkiezing lijsttrekker Europees Parlement

Op grond van het Huishoudelijk Reglement zal aan de kandidaten die daarvoor in aanmerking komen, worden gevraagd of zij lijsttrekker voor de verkiezingen van het Europees Parlement willen worden. Om voor het lijsttrekkerschap in aanmerking te komen moet een kandidaat bij de eerste vijf eindigen bij de interne poststemming voor het Europees Parlement. Op congres 68, dat zal plaatsvinden op 6 en 7 februari 1999, wordt de lijsttrekker gekozen. De lijsttrekker wordt op de eerste plaats van de definitieve kandidatenlijst geplaatst.
Voor de lijst van de Eerste Kamer is er geen lijsttrekkersverkiezing.

Stembiljet

U kunt aan de stemmingen voor het Europees Parlement en de Eerste Kamer deelnemen door de twee apart meegezonden genummerde stembiljetten in te vullen en in een voldoende gefrankeerde envelop op te sturen naar de Landelijke Verkiezingscommissie; Postbus 956; 2501 CZ; Den Haag.
Let op: de sluiting van de poststemming van het Europees Parlement is op *11 december 1998, 12.00 uur.* De sluiting van de poststemming voor de Eerste Kamer volgt een week later op *18 december 1998, 12.00 uur.*

Houd er bij het invullen en verzenden van uw stembiljetten a.u.b. rekening mee dat de post er soms een paar dagen over kan doen. Alleen genummerde en tijdig ontvangen

D66
DEMOCRATEN

stembiljetten tellen mee bij het bepalen van de uitslag. Wilt u a.u.b. géén andere post in deze enveloppe toevoegen.

Het kandidatenoverzicht
Er is naar gestreefd om de door de kandidaten aangeleverde gegevens zo exact mogelijk over te nemen in het overzicht. Eventuele veranderingen, die zich hebben voorgedaan ten aanzien van de feitelijke gegevens genoemd onder punt 1 t/m 7, zijn in het overzicht opgenomen. De persoonlijke toelichting die de kandidaten hebben ingezonden, is letterlijk overgenomen in het kandidatenboek.

Per kandidaat vindt u achtereenvolgens de volgende gegevens:

1. achternaam en voorletters
2. roepnaam
3. geboortedatum en -plaats
4. adres
5. postcode en woonplaats
6. telefoonnummer (privé)
7. e-mail adres
8. beroep of maatschappelijke functie
9. huidige functies binnen of namens D66
10. vroegere functies binnen of namens D66
11. andere maatschappelijke functies
12. voorkeur voor de beleidsonderdelen
13. is bereid op een verkiesbare plaats te staan (zo nee, dan wordt de kandidaat na afloop van de interne verkiezingen onderaan de definitieve lijst geplaatst)
14. staat op kandidatenlijst of is lid van een vertegenwoordigend lichaam
15. heeft zich kandidaat gesteld voor andere bestuurlijke of vertegenwoordigende functies
16. heeft voor een andere partij dan D66 een vertegenwoordigende - of een partijfunctie vervuld
17. persoonlijke toelichting van maximaal 300 woorden.

Presentatie van de kandidaten
Op het congres op 21 november a.s. in de schouwburg te Gouda hebben de kandidaten voor het Europees Parlement en de Eerste Kamer de mogelijkheid zich te presenteren. Hiervoor is ruimte gemaakt in het programma.

Kandidatenoverzicht Europees Parlement

kandidaatnummer 389

1. BHAROS, G
2. GAITRIE
3. 28-12-52 te Nickerie (Suriname)
4. BERMWEG 167
5. 2907 LE CAPELLE AAN DEN IJSSEL
6. 010-2271330
7.
8. lerares Nederlands
9. 90-nu lid
10. lid afdelingsverkiezingscommissie
11.
12. vrouwenemancipatie, mensenrechten, onderwijs, milieu, gezondheidszorg
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. nee

kandidaatnummer 390

1. BONNEMA, L
2. LAURENS
3. 20-12-73 te Groningen
4. BLEKERSDIJK 71
5. 3311 LD DORDRECHT
6. 078-6133281
7. l.bonnema@oprit.rug.nl
8. student beleid en bestuur in internationale organisaties
9. 97-nu lid werkgroep Europa in Groningen
   98 stagiair Eurofractie
10.
11. 96 lid algemeen bestuur faculteit geschiedenis RUG
    97 lid dagelijks bestuur faculteit geschiedenis RUG
    97-98 adviseur opleidingsdirecteur faculteit geschiedenis RUG
12. generalist, in het bijzonder: bestuurlijke en institutionele vernieuwing, sociale zaken en werkgelegenheid, misdaadbestrijding, milieu, buitenlands- en veiligheidsbeleid
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. Een democratischer Europa waarin de stem van de burgers luid en duidelijk doorklinkt in de besluiten die genomen worden, daarvoor wil ik mij inzetten als D66er en ook als Europarlementariër. Het Europees Parlement, dat gekozen wordt door de burgers, zou meer voor hen moeten kunnen doen dan nu het geval is. De Raad en de Commissie zouden het Europees Parlement nog meer moeten betrekken bij de totstandkoming van Europees beleid en het meer echte macht moeten geven, zoals een recht van initiatief en een recht van amendement. Deze uitbreiding van de bevoegdheden van het Europees Parlement zou de EU een stuk minder besluiteloos maken en dus aan zeggingskracht doen winnen.
    Wat zou zo'n sterker Europees Parlement dan moeten gaan zeggen? Een sterker Europees Parlement zou moeten zeggen dat het voor een aantal zaken hoog tijd wordt, zoals een goed en logisch opgebouwd soci-

aal- en werkgelegenheidsbeleid waarin bepaalde minimumnormen gesteld worden aan de sociale voorzieningen van de lidstaten in ruil voor een pan-Europese inspanning om de werkloosheid te bestrijden; zoals een grensoverschrijdende aanpak van Europese criminaliteit die ertoe leidt dat misdadigers overal in Europa opgepakt worden voor wat zij elders misdaan hebben; zoals veel betere en verdergaande milieuwetgeving, omdat de tijd toch ècht begint te dringen; en ook zoals een duidelijk, krachting, gemeenschappelijk buitenlands-,en veiligheidsbeleid, zodat Europa geloofwaardig overkomt als het zegt een oorlog zoals in Bosnië-Herzegovina te zullen stoppen.
Denk ik dit echt allemaal te kunnen bewerkstelligen? Nee, natuurlijk niet. Ik ben wel jong en idealistisch, maar niet naïef. Mijn opleiding Beleid en Bestuur in Internationale Organisaties / Internationale Betrekkingen aan de Rijksuniversiteit van Groningen heeft mij voldoende kennis van zaken gegeven om te weten dat een en ander wel eens langer zou kunnen duren dan gewenst. Maar ik wil me er wel voor inzetten, voor dat ideaal van een democratischer, beter bestuurd Europa.

kandidaatnummer 391

1. BOOGERD-QUAAK, J L A
2. JOHANNA
3. 01-03-44 te Axel
4. KONING WILLEM III-WEG 4
5. 4543 RD ZAAMSLAG
6. 0115-431618
7. jboogerd@europarl.eu.int
8. lid Europees Parlement
9. 94-nu lid Europees Parlement
10. 78-90 lid Provinciale Staten Zeeland
    90-94 lid hoofdbestuur
11. 76-nu lid ledenraad Achmea
    90-94 voorzitter R.B.A. (Regionaal Bestuur Arbeidsvoorziening)
    94-nu bestuurslid I.S.F.
12. interne markt, economisch monetair, financiën, werkgelegenheid, sociale zaken, milieu en landbouw
13. ja
14. lid Europees Parlement
15. nee
16. nee
17. *Brug tussen Burger en Europa*
    Invoering van de Euro, de geplande uitbreiding en het Verdrag van Amsterdam versterken het politieke belang van Europa. Meer dan ooit moeten de burgers van Europa er op kunnen vertrouwen, dat hun belangen worden behartigd en dat Europa haar internationale rol oppakt. De standpunten van het pro Europese D66, uitgedragen door ervaren parlementariërs is hierbij van groot belang.
    De afgelopen periode heb ik als Europarlementariër vorm gegeven aan issue's m.b.t. werkgelegenheid, sociale zaken en grensoverschrijdende samenwerking. Daarnaast heb ik een aantal zaken op de politieke agenda weten te krijgen, zoals de meeneembaarheid van pensioenen en grensoverschrijdende gezondheidszorg. Ook heb ik getracht om Europees beleid dichter bij de burgers te brengen.
    Nu het het er naar uit ziet dat de D66 Eurofractie aanzienlijk vernieuwd wordt, wil ik graag mede leiding geven aan nieuw elan. Binnen de ELDR-fractie is versterking van het progressief liberaal-democratische gedachtengoed van groot belang. Essentieel daarvoor is dat wij tijdens de onderhandelingen spraakmakende portefeuilles met bevoegdheden bemachtigen.
    Aangezien ik het enige zittende parlementslid ben, wil ik hierin een voortrekkersrol vervullen.
    Tevens gesterkt door de vele contacten met burgers en bedrijfsleven, wil ik mij inzetten voor toekomstgerichte zaken, bijvoorbeeld een verantwoord vervolg op de invoering van de euro, waarbij met name samenwerking op het gebied van belastingen en het verschuiven van lasten op arbeid naar andere doelen zoals ecotax, hoge prioriteiten verdienen. D66 moet zich mijn inziens vooral profileren op terreinen met bevoegdheden en daar waar de bevoegdehden dienen te worden uitgebreid zoals politie- en justitiesamenwerking.
    In de komende periode zie ik uitdagingen in de samenwerking met onze bewindslieden op cruciale Europese onderwerpen te weten landbouwhervorming en het door D66 gewenste plattelands- en grotestedenbeleid. Bovendien is bij de volgende WTO-onderhandelingen een typische D66-inbreng gewenst in de vorm van afspraken over milieu en sociale normen.

kandidaatnummer 392

1. BOS, B R A VAN DEN
2. BOB
3. 19-12-47 te Den Haag
4. PRINSEVINKENPARK 24
5. 2585 HL S-GRAVENHAGE
6. 070-3551594
7. bravdbos@worldonline.nl
8. politicus/politicoloog
9.
10. 81-85 vice-voorzitter politiek hoofdbestuur D66
    85-86 lid Eerste Kamer
    91-94 lid Eerste Kamer
    94-98 lid Tweede Kamer
    lid parlementaire assemblee van de Raad van Europa
    lid parlementaire assemblee van de West Europese Unie
11. 94-nu lid hoofdbestuur Europese Beweging Nederland
12. buitenlands beleid, institutionele zaken, monetaire zaken, dierenwelzijn
13. ja
14. ja, Tweede Kamer 1998
15. nee
16. nee
17. Graag wil ik mijn parlementaire ervaring en kennis van Europa aanwenden om D66 in het Europees Parlement te vertegenwoordigen. Als woordvoerder Europese Zaken in de Eerste en Tweede Kamer heb ik in alle kleine en grote debatten (Verdrag van Maastricht en van Amsterdam) steeds met overtuiging de typische D66-visie uitgedragen: Europese samenwerking is een groot goed, maar de doorzichtigheid en de effectiviteit van de besluitvorming schieten

schromelijk te kort. Voorafgaand aan mijn lidmaatschap van de Tweede Kamer heb ik mijn kennis van Europese politiek opgedaan als politicoloog bij het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen Clingendael.
De hoogste prioriteit voor de komende periode ligt, wat mij betreft, bij het verkleinen van de kloof tussen burger en Europees bestuur. Juist overtuigde Europeanen mogen nooit vergeten voor wie zij opkomen. Het werkterrein van een Europarlementariër hoort daarom niet alleen in Brussel te liggen, maar ook in eigen land. Als Tweede Kamerlid heb ik vele D66-afdelingen bezocht om te discussiëren over Europa en vooral ook om te luisteren naar de leden. Ik ben zeer gemotiveerd om dat te blijven doen.
Daarnaast wil ik op Europees niveau strijden voor radicale veranderingen. Zo dient er veel minder geld naar het traditionele landbouwbeleid te gaan en veel meer naar grote steden en natuurbehoud. In het gemeenschappelijk buitenlands beleid moeten de mensenrechten eindelijk een centrale plaats krijgen. Verder wil ik, evenals de afgelopen jaren, de wantoestanden aan de kaak stellen bij de bio-industrie, internationale veetransporten en de genetische manipulatie van dieren.
Tenslotte: D66 gaat mij bijzonder ter harte. Ik ben er al zeer lang actief, o.m. als vice-partijvoorzitter en als columnist van de Democraat. Daarom zou ik graag mee willen blijven denken over actuele zaken en bijdragen aan het verwerven van een overtuigend profiel bij de kiezers. Genuanceerd in de overwegingen, kort en duidelijk in de stellingname.

kandidaatnummer 393

1. DONKER, J VAN DEN
2. JAAP
3. 15-08-37 te Rotterdam
4. GROOT VERREHOF 11
5. 4691 LA THOLEN
6. 0166-603584
7. vddonker@westbrabant.net
8. wachtgelder (directeur MAVO)
9. 95-nu gemeenteraad
   98-nu adviesraad
10. 93-94 lid afdelingsbestuur
11. 95-nu penningmeester watersportvereniging
12. democratisering, communicatie, economie, veiligheid, seniorenbeleid, jeugdzaken, ruimtelijke ordening
13. ja
14. ja, gemeenteraad en adviesraad
15. ja, provinciale staten (onverkiesbaar)
16. ja
17. Terug naar de basis is ook Europees mijn leus, want als de kiezer mij via de kandidatenlijst van D66 in het Europees parlement kiest zal de deskundigheid of het niveau niet toenemen. En dat is hard nodig ook, want de afstand kiezer gekozene is bij het Europees parlement volgens mij het grootst van alle democratische instellingen. Van de verrichtingen van dit orgaan weet de gemiddelde burger bijna niets. Slechts negatieve zaken en de komst van de Euro zijn in staat gebleken dit parlement te behoeden voor grote vergetelheid. Ik zie het dan ook als een zeer belangrijke taak van een volksvertegenwoordiger om te zorgen dat beleid bij de burger bekend wordt. Zeker bij het Europarlement is dat iets dat naast de normale taken grote aandacht zal moeten krijgen. De enorme budgetten die voor dit doel beschikbaar zijn moeten zo effectief mogelijk worden ingezet. Ook op Europees niveau moet het beleid uiteindelijk het beleid van de burger worden. Hoognodig moeten structuren worden doorbroken om te zorgen dat de burger zich in het beleid gaat herkennen. Tevens kan het benutten van zaken die veel publiciteit krijgen de interesse voor Europese politiek aanwakkeren. Gedacht kan hierbij worden aan de drugshetze van Amerika en Frankrijk en de schandalen rond de Tour de France. Europese regelgeving is hiervoor van belang en een volksvertegenwoordiger dient op dit soort zaken de aandachtte vestigen. Desnoods moet door het doen van gepeperde uitspraken de discussie worden aangezwengeld. Als dit op veel gebieden gebeurt zal automatisch de belangstelling van de media en dus van de burger toenemen en dat is goed voor de democratie.

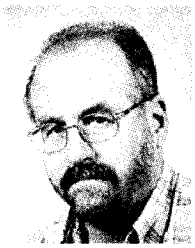
kandidaatnummer 394

1. ELEY, B C
2. BRIAN
3. 26-12-52
4. ANTOON COOLENLAAN 53
5. 2624 NW DELFT
6. 015-2628688
7. letty.lutz@arun.nl
8. prakticum onderwijs-assistent
9. 98-nu lid afdelingsbestuur Delft
10. 97 programmacommissie afdeling Delft
11.
12. onderwijs & wetenschap, landbouw, milieu
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. Als Engelsman woon en werk ik al meer dan 10 jaar in Nederland en voel mij Europeaan. Als gewoon burger heb ik ervaring met twee Europese landen wat mij inzicht geeft in de kleine maar belangrijke verschillen die er tussen Europese lidstaten bestaan.
    E.U. invloeden dringen inmiddels in alle sectoren van de maatschappij door. Nu de Europese Monetaire Unie een feit is wordt dit steeds sterker. Persoonlijk vind ik dat er meer daadwerkelijk Europees, legitimeerd beleid moet komen, met name op het gebied van milieu, werkgelegenheid, de agrarische sektor en onderwijs.
    Verder is het voor mij van het hoogste belang dat het democratisch stelsel binnen de E.U. verbeterd wordt.
    Afgezien van deze institutionele verbetering wil ik, als Europees Parlementslid, intensief werken met alle lagen en groeperingen die er zijn binnen onze partij. Een eerste begin hiermee wordt gemaakt tijdens het toelichten van mijn kandidaatstelling d.m.v. discussies over Europa met diverse afdelingen.
    U kunt hiervan op de hoogte blijven via de website: http://www.EuroBri

en men kan reageren op het e-mail adres: eurobri@xs4all.nl.
Tenslotte, een Europarlementariër dient actief te luisteren naar de bevolking voordat besluiten genomen worden.

kandidaatnummer 395

1. FLAMELING, J J
2. JAN
3. 14-11-47 te Amsterdam
4. WELBERGSEDIJK 26
5. 4651 TE STEENBERGEN NB
6. 0167-564822
7.
8. dierenarts, arts
9. 97-nu voorzitter afdeling Steenbergen
10. 93-94 voorzitter afdeling Steenbergen
    94-97 lid gemeenteraad
11. 92-nu voorzitter gemeenschapshuis
12. landbouw, volksgezondheid, milieu
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. Als dierenarts word ik frequent geconfronteerd met Europese regelgeving en de gevolgen daarvan voor de (beroeps)bevolking. Ik heb moeten vaststellen dat deze regelgeving niet of nauwelijks door de bevolking wordt begrepen en gesteund. Ik denk dat ik met mijn achtergrond en ervaring in staat ben om met name op het terrein van volksgezondheid, milieu en landbouw een positieve bijdrage te leveren aan de formuleringen uitvoering van nieuw Europees beleid in deze. Ik sta daarbij een bijzonder praktische benadering voor. Die leidt tot formuleringen in begrijpelijke taal en met begrijpelijke procedures. Laagdrempelig, dicht bij de burger.
    Noem mij voor Democraten 66 een *nieuw gezicht* met *oude idealen*. Nieuw op nationaal en Europees vlak, want ik was oprichter en gemeenteraadslid van D66 in mijn woonplaats Steenbergen. Thans ben ik nog bestuurlijk actief als voorzitter. De drukke werkzaamheden in mijn dierenartspraktijk heb ik helaas niet altijd kunnen combineren met de alledaagse politieke arena. Ik heb daar wel behoefte aan gehad. Temeer omdat ik zag dat de kennis en kunde vanuit de veterinaire sector in de politiek node gemist werd. Mijn oude ideaal is daarom om als praktiserend dierenarts mijn sector in de politiek te vertegenwoordigen. Voor D66. In het Europees Parlement. Daarin gesteund door gezin, collegae en vrienden.
    Ik besef dat het niet gemakkelijk zal zijn, want de problemen die wij tegen zullen komen zijn groot. Ik noem achtereenvolgens:

    Landbouw en veeteelt: Ge-organiseerde dierziektebestrijding, BSE, hormoonbeleid, geneesmiddelenbeleid, vervoersbewegingen...
    Milieu: Afvalstoffenbeleid, bestrijdingsmiddelenbeleid, mestproblematiek, bodem- enwaterverontreiniging, broeikaseffect...
    Volksgezondheid: Infectieziekten bij open grenzen, openbare gezondheidszorg, zorgfinanciering, bewaking voedselketen...

    ...ik zie het daarom als een geweldige uitdaging om als ambassadeur van Democraten 66 iedereen in Europa ervan te doordringen dat het ook anders kan. Vooral beter.

kandidaatnummer 396

1. JASPERS, E J
2. ERICA
3. 15-11-67 te Son en Breugel
4. REGENTESSELAAN 13
5. 2562 CL S-GRAVENHAGE
6. 070-3638105
7. ejaspers@arun.nl
8. consultant (public affairs)
9. 94-nu secretaris SWB-werkgroep Europa
10. 90-nu lid SWB-werkgroep buitenland
    92-98 lid adviesraad
11. 92-93 secretaris Jonge Europese Federalisten
    96-nu secretaris damestafel 'de Witte'
12. buitenlandse politieke en economische betrekkingen, EMU, verkeer & vervoer, werkgelegenheid, cultuur, technologiebeleid
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. Inmiddels is de Europese Unie weer verder geschreden: zo heeft de Raad "het Verdrag van Amsterdam" goedgekeurd en wordt de Euro door alle banken als betaalmiddel gebruikt. Desalniettemin is er weinig meer gebeurd om het politieke draagvlak zowel binnen als buiten de Europese Unie te vergroten en zijn diverse belangrijke beleidsterreinen als werkgelegenheid, culturele verscheidenheid, technologiebeleid en de herstructurering van het landbouwbeleid verwaarloosd.
    Bovenal heeft de vermindering van het democratisch tekort prioriteit. In de discussies met de Europese burgers over de toekomst van Europa moet daar dan ook prioriteit aan worden gegeven. Kijk en discussieer hierover mee op via het e-mail adres: ejaspers@arun.nl en de web-site http://www.xs4all/~eurobri.
    Op de tweede plaats moet meer dan nu gekeken worden wat het begrip 'subsidiariteit' kan betekenen voor de diverse beleidsterreinen.
    Tenslotte is het van belang dat de uitgaven van de Europese Unie op doelmatige wijze worden besteed. De controleerbaarheid van de Europese Commissie dient uitgebreid te worden maar ook moet niet worden geschroomd om meer uit te geven aan succesvolle werkgelegenheids- en scholingsprogramma's, stimulering van het technologiebeleid en stimulering van het milieu en de economie in Midden- en Oost-Europa.
    Als Europees Parlementslid wil ik mij intensief gaan inzetten op bovenstaande terreinen tezamen met alle lagen van de partij en de groeperingen waarmee wij affiniteit hebben.

kandidaatnummer 397

1. KAMPHUIS, A J M
2. BERT
3. 12-01-59 te Sittard
4. KENTSTRAAT 13
5. 6137 JT SITTARD
6. 046-4580406
7. sittard@d66.nl
8. docent HBO / beleidsmedewerker internationalisering
9. 98-nu lid steunfractie Sittard
10. 94-98 lid gemeenteraad Sittard
11. 98-nu lid bestuur stichting studentenhuisvesting Sittard
12. onderwijs, media, grensregio's, veiligheid, internationale betrekkingen, cultuur
13. ja
14. ja, gemeenteraadsverkiezingen 1998 (plaats 2)
15. nee
16. nee
17. Het is bijzonder jammer dat het Europees Parlement de laatste tijd zoveel negatieve publiciteit heeft gegenereerd, zeker nu het proces van eenwording in Europa in een hoger tempo verloopt. De taken van het Europees Parlement worden met de dag belangrijker. Het is dan ook sneu om te constateren dat de inspanningen van onze hardwerkende D66-Europarlementariërs veel te weinig aandacht hebben gekregen. Uit eigen ervaring weet ik hoe hard zij met hun fractieassistenten werken aan "Europa". De enorme bezieling van Jan-Willem Bertens is een belangrijke inspiratiebron geweest voor mijn kandidatuur voor een zetel in het EP.
    In de periode 1994-1998 heb ik enige bestuurlijke ervaring kunnen opdoen als raadslid in de gemeente Sittard. Door mijn werk als docent Engels en als beleidsmedewerker internationalisering aan de Hogeschool Limburg ben ik dagelijks zeer nauw betrokken bij het Europese en Euroregionale onderwijsbeleid. Het spreekt vanzelf dat mijn speciale aandacht zal uitgaan naar het Europese onderwijs- en cultuurbeleid.
    Verder wil ik graag actief meewerken aan een oplossing voor de specifieke problemen in de grensregio's, omdat de nationale wetgeving nog te vaak remmend werkt op de ontwikkelingskansen van deze regio's.
    Een goed contact met de Tweede Kamerfractie is onontbeerlijk voor een beleidsmatige afstemming tussen Brussel en Den Haag. Ook de contacten met de overige liberaal-democratische fracties in het EP zijn van groot belang. En last but not least: om meer draagvlak te kunnen krijgen voor het functioneren van het EP, is het noodzakelijk om regelmatig te zorgen voor terugkoppeling naar de kiezers.
    Voor al deze zaken wil ik mij nadrukkelijk inzetten.

kandidaatnummer 398

1. KIST, F J
2. FLOOR
3. 28-02-66 te Rotterdam
4. HENRI ZAGWIJNSTRAAT 2-II
5. 1077 XP AMSTERDAM
6. 020-6718312
7. ab.fkist@anaf01.amsterdam.nl
8. bestuurs- en beleidsadviseur politiezaken gemeente Amsterdam/politieregio Amsterdam/Amstelland
9. 95-nu lid Europees programmacommissie
   95-nu lid landelijke programmacommissie
10. 95-98 secretaris/waarnemend voorzitter deelafdeling Amsterdam-Zuid
    96-98 coördinator interne verkiezingen deelafdelingen Zuid-De Pijp-Rivierenbuurt-Buitenveldert
11. 97-98 secretaris serviceclub Amsterdamse Ronde Tafel 109
12. bestuurlijke zaken, politie en justitie
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. Mensen van mijn generatie kennen geen ander Nederland dan een Europees Nederland. Voor mij betekent dit de verdere ontwikkeling van een democratisch, sociaal en duurzaam Europa in de 21e eeuw, dat in de wereld een eigen rol speelt.
    Om te beginnen lijkt mij een iets betere vertaling van Europese zaken naar lokaal niveau een goed idee. In mijn werk bij de gemeente Amsterdam en bij de politieregio Amsterdam-Amstelland heb ik gezien hoe belangrijk het is om wet- en regelgeving om te zetten in succesvolle uitvoering. Met name op het gebied van veiligheid. Mijn streven als Europarlementariër zou zijn om enerzijds Europa op een zinvolle manier lokaal toegankelijk te maken. Anderzijds de, nu nog in hoge mate onzichtbare, Europese samenwerkingsvormen van politie en justitie - die door het Verdrag van Amsterdam zijn versterkt - goed te controleren.
    De manier waarop de Europese Unie op dit moment werkt, legt nog steeds veel macht bij nationale overheden. Een goede afstemming tussen de Europese fractie en de Tweede Kamerfractie vind ik daarom absoluut noodzakelijk. Maar een oor te luisteren leggen bij D66-afdelingen kan vast geen kwaad.
    Hoe groot de nieuwe Eurofractie ook is, zij moet bestaan uit een hechte groep D66-ers die tezamen een goede mix zijn van politieke ervaring, politiek gevoel en deskundigheid. Talenkennis wil daarbij nog wel eens helpen. Als diplomatenzoon, die de helft van zijn leven telkens in andere landen heeft gewoond, heb ik mijn talen goed leren spreken (Frans, Engels, Spaans).
    Het is, kortom, de combinatie van toekomst van Europa, Nederland en D66 die mij in de kandidatuur voor het Europese Parlement zo aanspreekt.

kandidaatnummer 399

1. KONING, J M DE
2. MARIJN
3. 25-03-43 te Brussel
4. BINNENWEG 10
5. 1396 KM BAAMBRUGGE
6. 0294-291916
7.
8. directeur B.V. (communicatie)
9.
10. 94-98 lid Tweede Kamer
    81-94 lid gemeenteraad
11. lid diverse stichtingsbesturen
12. mededinging, media, buitenlandse zaken, defensie, Europees recht, subsidiariteit en interne markt
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. Toen ik in 1985 'voor mezelf' begon en in mijn opdrachten veel te maken kreeg met de macht van de Europese regelgeving, bestond er in Den Haag nauwelijks begrip voor de impact van Brussel, c.q. Straatsburg. Het was toen de grief van de liberaal Gijs de Vries die als geen ander begreep hoe belangrijk het zou worden.
    Dààr is inmiddels - en nog niet een zo héél erg lang - wèl verandering in gekomen. Al was het maar doordat een substantieel deel van de nieuwe wetgeving van Europese herkomst is. Zoals bijv. de nieuwe mededingingswet, die ik voor D66 mocht behandelen.
    Ik ben, sinds ik niet meer in de Kamer zit, begonnen aan de 're-animatie' van mijn eigen bedrijf. Het gaat goed en ik heb er plezier in. Zinvolle communicatie is de noemer van gevarieerde activiteiten.
    Toch heb ik besloten me kandidaat te stellen voor het Europees Parlement, omdat ik dat het allerliefst zou doen - eigenlijk al sinds 1985. Ik kom er sinds die tijd heel geregeld en voel me er bijzonder thuis. Ik geloof ook in de toenemende rol van betekenis van het Parlement, dat de komende jaren zal moeten bewijzen de gegeven bevoegdheden goed te gebruiken.
    Ik heb mijn leven lang veel gereisd en o.a. dààrdoor vloeiend, Frans, Engels en Duits leren spreken. Andere talen (Italiaans, Spaans) spreek ik alleen op hoofdlijnen. Meerdere malen heb ik voor D66 de ELDR-conferenties bijgewoond. De afgelopen periode maakte ik deel uit van het buitenland cluster, samen met o.a. Bob van den Bos, ook kandidaat voor het E.P. Ik maakte de afgelopen periode deel uit van het Beneluxparlement waar ik voorzitter van onze fractie was.
    Ik realiseer me dat er maar voor een enkeling plaats in het E.P. is namens onze partij. Maar dat is natuurlijk geen reden om niet mee te doen. Met Willem de Zwijger huldig ik de stelling "Il n'est point nécessaire d'espérer pour entreprendre, ni de réussir pour persévérer."

kandidaatnummer 400

1. LAAN, L W S A L B VAN DER
2. LOUSEWIES
3. 18-02-66 te Rotterdam
4. PATRIOTTENSTRAAT 6
5. B-1000 BRUSSEL
6. 0032-2-7348009
7. lousewies@vanderlaan.net
8. woordvoerder Europees commissaris Hans van den Broek
9.
10.
11. 96-nu oprichter en voorzitter Europese werkgroep United World Colleges
    98-nu columnist Europese Beweging Nederland
12. begrotingsbeleid, buitenlandse zaken, milieu, onderwijs, jongerenbeleid
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. Een dynamische, effectieve en herkenbare Eurofractie, die op kritische en constructieve wijze een bijdrage levert aan de opbouw van een democratisch en duurzaam Europa - dat hebben wij de komende vijf jaar nodig.
    De invoering van de euro, de uitbreiding van de Europese Unie en versterking van de zo noodzakelijke samenwerking op het gebied van buitenlandse zaken en justitie zijn ontwikkelingen waarbij het Europees Parlement een inspirerende en controlerende functie moet vervullen. Een sterke, zelfbewuste en transparant functionerende volksvertegenwoordiging kan daarbij het vertrouwen van burgers voor de Europese integratie herwinnen. D66 is bij uitstek de partij om daar het voortouw bij te nemen.
    Als woordvoerder van Europees Commissaris Hans van den Broek ben ik nauw betrokken bij de uitbreiding van de Unie en de daaraan verbonden hervormingen. Als lid van het Europees Parlement zou ik daar graag verder aan werken. Maar eerst zal de Unie een aantal broodnodige hervormingen moeten doorvoeren. De financiën moeten opeen nieuwe leest geschroeid worden, het milieu- en consumentonvriendelijke landbouwbeleid moet op de schop en de besluitvorming moet efficiënter en transparanter.
    Geen uitbreiding zonder breed maatschappelijk draagvlak. Dat kun je ondermeer bereiken door het volgende:
    1. Europa zal zich meer dan nu bezig moeten houden met zaken waar burgers zich echt zorgen over maken, zoals grensoverschrijdende criminaliteit (het kinderpornoschandaal is een goed voorbeeld).
    2. Europese politici zullen beter voor het voetlicht moeten brengen waar zij mee bezig zijn. Mijn ervaring als woordvoerder zal hier zeker van pas komen.
    3. Europeanen moeten zich meer Europeaan kunnen voelen. Uitwisselingen in het onderwijs, bijvoorbeeld, brengen Europese culturen dichter bij elkaar en stimuleren wederzijds begrip. Ook daar wil ik mij als Europarlementariër sterk voor maken.

kandidaatnummer 401

1. PEIJNENBURG-VAN DER POL, G M
2. IEN
3. 04-04-50 te Amsterdam
4. LINDESTRAAT 115
5. 5521 EJ EERSEL
6. 0497-516092
7. ienmon@polanski.nl
8. directeur, ondernemer
9. 98-nu voorzitter D66 OndernemersKring
   98-nu lid Adviesraad
10. 94 lid campagneteam Sassenheim
    94-95 lid steunfractie Sassenheim
11. 97-nu lid Raad van Toezicht Geestelijke Gezondheidszorg Eindhoven
12. economische zaken, ontwikkelingssamenwerking, uitbreiding EU, werkgelegenheid, buitenlandse zaken en veiligheid, mensenrechten
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. *Ik ben Europeaan.* Ik heb gewoond en gewerkt in o.a. Frankrijk, Engeland en Schotland. Mede dankzij deze ervaring en kennis van mensen, talen en culturen kan ik, als marketeer & consultant uitstekend internationaal zaken doen en communiceren met vele Europeanen op allerlei niveau's.
    Ik ben ook ondernemer. Met die typische eigenschappen die daarbij horen. Soms eigenwijs, maar gedreven door een visie op de toekomst. In staat daarvoor te vechten, en in staat om zaken van de grond te krijgen. Die "drive" en mijn communicatiekracht wil ik voor D66 inzetten in het EP, voor een succesvolle Europese Unie.
    Ik ben vooral ook D66-er. U mag dus van mij verwachten dat ik mij sterk maak voor een slagvaardig Europa, een veilig en schoon Europa, een vitaal Europa en vooral een solide en communicatief EP. Er is veel te doen. Issues die ik belangrijk vind zijn o.a.:
    - grotere betrokkenheid van de Europese burgers, door een sterker pro-actief parlement en door betere communicatie (dus niet alleen voorlichting!);
    - de voltooiing van de Economische en Monetaire Unie volgens plan, opdat er in het nieuwe Millennium sprake zal zijn van een stabiele, duurzame en sociaal rechtvaardige Europese economie;
    - grotere slagvaardigheid, vooral daar waar mensen en Mensenrechten beschermd dienen te worden;
    - een herkenbare Europese identiteit door met name een consistent buitenlands en veiligheidsbeleid, milieu- en energiebeleid en buiten-Europese handelspolitiek;
    - het vertrouwen in EuroParlementariërs herstellen door een doorzichtiger en beter controleerbare beloningsstructuur, evenals openheid en controleerbaarheid als het gaat om persoonlijke inzet; fraude mag gewoon niet voorkomen.

    En u mag van mij verwachten dat ik als EP-lid aktief en stelselmatig zal bijdragen aan de herkenbaarheid en profilering van D66. Ook daarop mag u mij afrekenen.

kandidaatnummer 402

1. RESOORT, C
2. COR
3. 15-05-36 te Rotterdam
4. WALEWEINPAD 28
5. 3077 NT ROTTERDAM
6. 010-4826180
7.
8. marktkoopman
9.
10.
11.
12. privatisering marketing, logistiek, financieel management, jurisprudentie en bestuursrecht
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. nee

kandidaatnummer 403

1. RESOORT, J J
2. JAN
3. 05-10-50 te Rotterdam
4. VASARISTRAAT 120
5. 3066 LJ ROTTERDAM
6.
7.
8.
9.
10. 90-nu lid steunfractie Rotterdam
    94-95 lid campagnecommissie Rotterdam
    lid werkgroep tegen drugs Rotterdam
11. 76-78 lid huurdersvereniging Erasmuskwartier
    79-81 lid huurdersvereniging Agniesebuurt
    89-94 lid Industriebond FNV, DAC.u.g (Districtsadvies Commissie uitkeringsgerechtigden, en ouderen)
    90 lid bestuur Industriebond FNV, afdeling Rechter Maas/Beukelsdijk, Rotterdam
    91 lid FNV werkgroep convenant WAO
    91 lid WAO commissie FNV, Zuid-Holland
    94 lid WAO publiciteitsgroep GAK/GMD
    94 lid WAO projectgroep GAK/GMD over om- en bijscholing WAO-ers
    94 lid taakgroep Ouderen/VUT/65+
    lid werkgroep denktank over toekomst werkgelegenheid
12. sociale zaken en werkgelegenheid, ouderen, WAO
13. ja
14. ja, provinciale staten Zuid-Holland
15.
16. nee
17. nee

kandidaatnummer 404

1. RIJSWIJK, J S VAN
2. JOAN
3. 04-02-60 te Den Haag
4. WATERTUIN 39
5. 2362 XD WARMOND
6. 071-5012921
7. hjcookie@wxs.nl
8. beleidsmedewerker ministerie van Buitenlandse Zaken
9.
10. 94-97 hoofdredacteur D66 nieuws Brussel
11.
12. buitenlandse (economische) betrekkingen, milieu, juridische zaken, mensenrechten, ontwikkelingssamenwerking
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. Sinds 1982 werkte ik als secretaresse in de Buitenlandse Dienst (Straatsburg, Oost-Berlijn), deed avondstudie Internationaal Recht, daarna gedetacheerd bij de kabinetten Andriessen en Van den Broek en bij DGI van de Europese Commissie; totaal 5 1/2 jaar verantwoordelijk voor het Europees Parlement en nu, na zwangerschapsverlof, bij Ontwikkelingssamenwerking.
D66, in het EP in coalitie met onder meer de Britse Liberalen, heeft vaak een doorslaggevende stem bij stemmingen in de plenaire vergadering van dit grootste direct gekozen parlement van de wereld. De democratie van 15 lidstaten tesamen brengt meer teweeg dan de optelsom van nationale belangen.
Bijvoorbeeld, de stringentere normen voor uitstoot van uitlaatgassen door auto's. Tijdens de conciliatie met de Raad schroefde het EP de normen fors omhoog. Het EP heeft hier grote macht en het is wezenlijk om die macht te hanteren om de EU daadwerkelijk aan de Kyoto klimaatafspraken te laten voldoen. In Kyoto nam de EG onder Nederlands voorzitterschap ook al het voortouw en dwong de VS en Japan mee te gaan. In de mondiale economie hebben milieuregels alleen effect als iedereen meedoet en dankzij het EP kan dat in de EU democratisch.
Echter, er moet meer medebeslissingsrecht van het EP komen. Het Verdrag van Amsterdam gaat nog niet ver genoeg!
Het EP kent zijn kinderziektes: geen statuut dat gelijk werk gelijk beloont. In Nederland doen we er graag hetzerig over en weten onderwijl te weinig over het EP. Geen wonder dus dat de Nederlandse kiezer er weinig heil in ziet. Ten onrechte!
De kiezer moet snel meer inzicht kunnen krijgen over hoe de EU regelgeving luidt en tot stand komt. Alleen zo kan de kiezer politiek "belonen" en "afstraffen" tijdens de Europese verkiezingen. Via Internet moet er direct contact ontstaan tussen kiezers en Europarlementariërs, vooral wanneer binnenkort Internet te lezen is via de televisie.

kandidaatnummer 405

1. RITSEMA, W
2. WIM
3. 30-03-46 te Delfzijl
4. GEEFSWEERSTERWEG 3
5. 9937 TB MEEDHUIZEN
6. 0596-634800
7. ritsema@worldonline.nl
8. landbouwer
9. 95-nu lid SWB-werkgroep landbouw
   98-nu duo gemeenteraadslid Delfzijl
10.
11. 90-nu voorzitter "Dorp en Karspel"
    94-nu vice-voorzitter NLTO
    98-nu penningmeester Rotary
12. landbouw, milieubeleid, monumentenbeleid, bescherming van de gezondheid van de consument
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. Er moet nog een hoop werk verzet worden voor Europa één is. Met de Euro alleen zijn we er natuurlijk niet. Europa leeft ook nog niet bij de burgers. Wij moeten hen duidelijk maken dat de Europese samenwerking in dienst is van ons nationaal belang.
We hebben een democratischer en slagvaardiger Europees Parlement nodig. Na versterking zal het Europee Parlement naar mijn mening ingekrompen moeten worden ook al in verband met de hopelijk goed voorbereide en snelle toetreding van de kandidaat lidstaten.
Op terreinen waar de Raad van Ministers met meerderheid besluit, moet ook het Europees Parlement mede-wetgevende bevoegdheden krijgen.
Als landbouwer heb ik te maken met Europees Milieubeleid. Ook op andere terreinen is integratie van het milieu noodzakelijk.
Met een HBO opleiding heb ik een brede kijk op vele beleidsterreinen. Als je problemen goed kunt analyseren, kun je eventueel met hulp van specialisten de problemen proberen op te lossen.
Lobbyen kan heel belangrijk zijn.

kandidaatnummer 406

1. ROELOFS, H D
2. HENK
3. 25-06-53 te Klazienaveen
4. REIGERVELD 26
5. 7827 VA EMMEN
6. 0591-634575
7.
8. HBO-docent
9.
10. 83-85 voorzitter afdeling Meppel
    90 lid campagneteam gemeenteraadsverkiezingen
    90-93 voorzitter afdeling Emmen
    91 lid campagneteam provinciale statenverkiezingen
    92-95 lid Adviesraad

93-97 lid gemeenteraad Emmen (deels als fractievoorzitter)
94 lid campagneteam gemeenteraadsverkiezingen
95-98 plv. lid Adviesraad
95 lid campagneteam provinciale statenverkiezingen
97 lid campagneteam gemeenteraadsverkiezingen

11. 95-98 lid bestuur Noorderdierenpark (deels als commissaris)
98 penningmeester Full Color Festival
12. financiën, economische zaken
13. ja
14. ja, gemeenteraad (plaats 5)
15. nee
16. nee
17. De Europese integratie heeft al vele jaren mijn interesse. De verschillende processen op Europees niveau (economisch, sociaal, politieke besluitvorming, etc.) zijn immers veel relevanter dan blijkt uit de aandacht in de Nederlandse media.
In mijn werk heb ik al een decennium geleden de Europese integratie opgenomen in het onderwijsprogramma. Nog steeds is de excursie langs verschillende Europese instellingen in Frankfurt, Luxemburg en Brussel voor mijn studenten een topattractie tijdens de studie. Als afdelingsvoorzitter heb ik ook geprobeerd om het blikveld van de afdeling Emmen af en toe te verruimen. Jan Willem Bertens verzorgde hier bereidwillig een aantal uiterst enthousiasmerende gastoptredens.
Als stembureau-voorzitter daarentegen, was de ervaring met de Europese verkiezingen onthutsend. De opkomst van ongeveer 23% in mijn stembureau bezorgde me op z'n minst twijfels over de democratische legitimatie van de Eurovertegenwoordigers.
Het probleem bij Europese verkiezingen is naar mijn oordeel, dat er in de ogen van het publiek inhoudelijk de verschillen zo klein zijn, dat de keuze beperkt blijft tot de één pot nat partij (EPNP). Zeker daar waar de scepsis van datzelfde publiek vooral wordt gevoed door media-aandacht voor declaratie-frauderende Europarlementarirs.
Ik ben beschikbaar op ervoor te zorgen dat er ook enige regionale spreiding is op de D66 kandidatenlijst. Wellicht helpt dat iets voor een beter imago bij deze Euroverkiezingen.
In de politiek heb ik als D66 vertegenwoordiger altijd als beleidslijn gehad: open, eerlijk en duidelijk. Een nadruk op integriteit. Dat vind ik in de publieke zaak een conditio si ne qua non. Als het anders moet, het zij zo, maar dan zonder mij.
Tijdens de bestuurscrisis in Emmen verkreeg D66 door haar integere opstelling een helder profiel en leidde de uitgezette lijn bijvoorbeeld ook tot het vertrek van alle verantwoordelijke bestuurders. Dat ik daarna ook de verantwoordelijkheid op me nam voor een vertrek met behoud van waardigheid en respect, maar zonder gouden handdruk gedoe, sluit hierbij aan.
Overigens heb ik inmiddels ook zo m'n twijfels bij een open en eerlijke opstelling tijdens rat-races als interne verkiezingen. Eerlijk duurt het langst, inderdaad, maar het kan wel verrekte lang duren.

kandidaatnummer 407

1. ROOS, J
2. HANS
3. 24-05-53 te Zaandam
4. DIEPENDAALSELAAN 300
5. 1215 KH HILVERSUM
6. 035-6237880
7.
8. directeur vennootschap
9.
10. 91-96 voorzitter afdelingsbestuur
97-98 voorzitter gemeenteraadsfractie
11. 96-nu voorzitter muziekschool
12. landbouw, media
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. Met de komst van de Euro zullen wij ons realiseren dat het Europees Bestuur dichter bij ons staat dan wellicht vermoed. Dit zal ongetwijfeld de roep om verdergaande democratisering en helderheid van de Europese besluitvorming terecht aanwakkeren. D66 dient zich m.i. op dit punt nog actiever op te stellen.
In het kader van deze (beperkte) toelichting noem ik een specifiek beleidsonderdeel, waarbij ik al jaren in de praktische uitvoering betrokken ben en waaraan ik nu graag beleidsmatig mijn bijdrage wil leveren. Dit onderwerp betreft het dierenwelzijn.
Als directeur van de Internationale Scharrelvlees Controle (ISC) heb ik gedurende een periode van 10 jaar op nationaal en internationaal niveau gewerkt aan de totstandkoming van diervriendelijke huisvestingssystemen voor landbouwhuisdieren. De ISC was een initiatief van de belangrijkste organisaties op het gebied van consumenten-, natuur en milieu- en dierenwelzijnsbelangen en gaf een keurmerk af voor dieren milieuvriendelijk geproduceerd vlees.
Ondanks de nodige 'tegenwind' vanuit de reguliere intensieve veehouderij, is scharrelvlees inmiddels in Nederland een geaccepteerd alternatief. De omvang van de scharrelsector t.o.v. de reguliere sector is weliswaar nog klein, maar het begin is er.
Bij de ontwikkeling van diervriendelijke houderijsystemen, werd door de intensieve veehouderij hardnekkig met het vingertje naar Europa gewezen.
Ingrijpende veranderingen waren uitsluitend mogelijk binnen een Europese context.
D66 is, gelet op het verkiezingsprogramma en nu met een Minister op Landbouw, naar mijn mening de partij bij uitstek om het dierenwelzijn prominent op de agenda van het Europees Parlement te plaatsen. D66 kan in de komende periode bewerkstelligen dat diervriendelijke houderijsytemen, zoals in Nederland gerealiseerd, ook in andere lidstaten gaan gelden, zodat het welzijn van dieren in alle lidstaten aanzienlijk wordt verbeterd. Daarnaast ben ik van mening dat er binnen de EU meer aandacht moet komen voor de biologische landbouw die hieraan nauw verwant is.
Dus, bent u o.a. voor: verdere democratisering, heldere besluitvorming, verbetering van het dierenwelzijn en actieve ondersteuning van de biologische landbouw, dan ben ik uw kandidaat!

kandidaatnummer 408

1. STROOBACH, T
2. TOM
3. 04-02-52 te Amsterdam
4. KARVEEL 05-06
5. 8231 AD LELYSTAD
6. 0320-249481
7. T.Stroobach@d66.nl
8. docent
9. 94-nu vice-voorzitter hoofdbestuur
10. 90-98 lid gemeenteraad
    90-93 wethouder
    93-97 voorzitter Stichting Radio Lelystad
11. 91-nu vice-voorzitter IJsselmeerziekenhuizen
    93-nu penningmeester PSVE
12. sociale zaken/financiën, gezondheidszorg en onderwijs
13. ja
14. ja, gemeenteraad Lelystad (onverkiesbaar)
15. nee
16. nee
17. Acht jaar gemeenteraad waarvan drie als wethouder. Ruim vier jaar als vice-voorzitter van het HB/DB en dan toch ineens je hart verpanden aan Europa. Het is me overkomen. Na in de "ELDR Workinggroup on Social Policy" te hebben mogen meewerken aan het tot stand komen van het document "Social Policy in an Economic and Monetary Union" was het gebeurd. Door het ontmoeten van zoveel Europese denkers zelf ook zo overtuigd geraakt van de Europese eenheidsgedachte. Maar vooral ook van de inbreng die D66 kan hebben op basis van goede ideeën met de juiste argumenten. Vooral de persoonlijke inzet van velen zal daarbij nodig zijn.
    Het zal duidelijk zijn dat er nog veel moet gebeuren. De democratische controle op bureaucratisch aangestuurde processen in het Europees Parlement is voor verbetering vatbaar.
    Voor wat de inhoud betreft zijn er tal van onderwerpen die vragen om een Europese oplossing. Duurzame produktie, werkloosheid, fiscale wet- en regelgeving, dubbele vergrijzing i.v.m. zorg en pensioenvoorziening, gelijke kansen voor een ieder, sociale wet en regelgeving, mobiliteit, landbouwbeleid, eigenlijk te veel om op te noemen.
    Als generalist heb ik geen uitgesproken voorkeuren voor beleidsonderdelen. Wel gaat mijn warme belangstelling uit naar milieuvraagstukken, sociaal beleid, zorg, onderwijs en het doorbreken van de dominante gender problematiek.
    Ik maak mij zorgen over lage opkomstpercentages bij verkiezingen voor het Europees Parlement en over negatieve uitlatingen over het Europees Parlement. Al besef ik terdege dat de voorbeeldfunctie onder druk heeft gestaan door hoe sommige parlementariërs omgingen met hun eigen financiën. Waar nodig en in staat zal ik gaarne een bijdrage leveren aan het zelfreinigend vermogen. De integriteit van het Europees Parlement dient boven alles verheven te zijn.

kandidaatnummer 409

1. VEGTER, R J F
2. ROBERT
3. 08-01-48 te Haarlem
4. PAGENLAAN 4
5. 1906 CT LIMMEN
6. 072-5052273
7.
8. leraar
9.
10.
11. 93-98 lid financiële commissie vakbond
    98-nu voorzitter financiële commissie vakbond
    lid districtsbestuur AOB
12. ruimtelijke ordening, natuur, onderwijs
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. De Europese Unie staat pas in haar kinderschoenen. Het gevoel tot één Europa te behoren kan groeien door 'de Europeanen' deze bestuurslaag te laten ervaren. Het saamhorigheidsgevoel zal dan kunnen versterken. Ik wil graag meewerken aan het vergroten van de onderlinge saamhorigheid. Dit kan onder andere door:
    1 in Europa het bestuur en de controle op het bestuur daar te leggen waar het hoort.
    2 de kennis van Europa meer in het onderwijs te integreren (bijvoorbeeld door stages en uitwisseling deel uit te laten maken van de opleiding en het diploma).

    In 1979 ben ik afgestudeerd als eerstegraads leraar aardrijkskunde aan het nutsseminarium van de universiteit van Amsterdam. Bij deze studie ging mijn belangstelling vooral uit naar culturele antropologie en planologie. De kennis van de eerste vormt een basis om andere mensen en culturen, ook binnen Europa, te begrijpen. Mede door mijn tweejarige studie begeleidingstechnieken en NLP ben ik in staat om in het Europese parlement te lobbyen en invloed uit te oefenen.
    Een ander belangstellingsveld, waar ik mijn afstudeerscriptie over geschreven heb, is conflicterende ruimtelijke funkties. De geograaf moet over grenzen heenkijken en wetmatigheden in de verschillende gebieden aan het licht brengen. Zo zullen de Europese grenzen slechts langzaam maar zeker diffuser worden. Om dit proces te bevorderen is het noodzakelijk dat de verschillende culturen elkaar steeds beter gaan begrijpen. Een stevig wettelijk kader om het Europese huis te ondersteunen zal moeten worden opgebouwd.
    Om bovenstaande te realiseren zijn onder andere het onderwijs en de media van essentieel belang. Het denken over elkaar, het schrijven over elkaar en wat men over (en van) elkaar leert vormt de basis voor het ontstaan van een Europese Unie.

kandidaatnummer 410

1. VELD, S H IN 'T
2. SOPHIE
3. 13-09-63 te Vollenhove
4. 71, AVENUE DE L'ATLANTIQUE(B6)
5. B-1150 BRUSSEL
6. 00322-7725678
7. sophie.intveld@cdr.be
8. secretaris ELDR-fractie Comité van de regio's
9.
10. 92-93 lid SWB-werkgroep buitenland
    94 lid afdelingsbestuur en steunfractie Delft
    94-96 medewerker D66-Europarlementariër
11.
12.
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. In mijn huidige functie bevind ik me op het kruispunt van lokaal bestuur en Europees bestuur, een terrein waar mijn ervaring met zowel lokale als Europese politiek goed van pas komt. Wat ik in deze functie hoor en zie sterkt mij in de overtuiging dat het op de drempel naar de 21e eeuw tijd is voor een frisse wind in de politiek, óók in Europa!
    De Europese Unie staat voor enkele grote opgaven en nieuwe vraagstukken. Om die opgaven te kunnen uitvoeren, zal de Unie over een slagvaardig bestuur moeten beschikken, maar het huidige bestuursmodel van de Unie is veertig jaar oud en volstrekt niet meer toegerust op de huidige taken. In het licht van de uitbreiding van de Unie is een nieuw, federaal model onontkoombaar.
    Een verandering van de politieke cultuur en verjonging van de Europese politiek zijn randvoorwaarden voor het doorvoeren van de noodzakelijke veranderingen.
    D66 in het EP: De D66 standpunten leggen gewicht in de schaal in de huidige ELDR fractie, een positie die behouden moet blijven en versterkt moet worden met steun van gelijkgezinde delegaties. Omgekeerd moeten binnen D66 Europese thema's niet geïsoleerd behandeld worden en voorbehouden blijven aan speciale werkgroepen, maar ^lle geledingen van de partij moeten intensief betrokken zijn bij het formuleren van D66 standpunten, en bij het naar voren brengen van nieuwe issues op de politieke agenda.
    Gewapend met de pragmatische inslag van een D66-er en met een niet afltend kritieke blik op 'Brussel' zou ik graag de D66 standpunten uitdragen in het Europees Parlement.

kandidaatnummer 411

1. VRIES, R E DE
2. RALPH
3. 21-03-67 te Utrecht
4. JACOB VAN DER BORCHSTRAAT 13
5. 3515 XA UTRECHT
6. 030-2722685
7. r.de.vries@d66.nl
8. beleidscoördinator
9. 96-nu lid bestuur afdeling Utrecht
   97-nu beleidsmedewerker buitenland (landelijk secretariaat D66)
   97-nu coördinator stichting Internationaal Democratisch Initiatief
   98-nu plv. lid wijkcommissie Utrecht Noordoost
10. 95-96 medewerker/stagiair Europees regionaal beleid, Eurofractie
    96-97 projectmedewerker 'Voor de Verandering', Tweede-Kamerfractie en landelijk secretariaat
    96-97 coördinator permanente campagne Utrecht
11. 95-98 lid bewonerscomité Staatsliedenbuurt, Utrecht
    90-98 diverse functies in bestuur European Law Moot Court Society
12. gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, Euregionaal beleid, mensenrechten, justitie, jongeren
13. ja
14. gemeenteraad 1998 (plaats 8)
15. nee
16. nee
17. Is Europa een economische reus met één been (economische pijler), leunend op twee krakkemikkige krukken (buitenlandse en sociale pijler)? Een reus, die zich moeizaam in evenwicht weet te houden te midden van touwtrekkende en ruziemakende naties en politici die politiek bedrijven ter meerdere glorie van het nationale gevoel?
    De scepsis ten aanzien van Europa wordt gevoed door een opportunistische VVD, een irriterend GroenLinks, een gefrustreerd CDA, een regenteske PvdA en een timide D66, maar bovenal door een blunderend Europees parlement. De roep om meer (democratische) bevoegdheden staat in schril contrast met het gebrek aan zelf-kritiek inzake de interne organisatie van het EP. De kiezer voelt dit feilloos aan en heeft alle interesse in het EP en Europese politiek in het algemeen verloren.
    D66 dient de kiezer duidelijk te maken dat de komende verkiezingen niet over de Nederlandse poppetjes in het EP gaan. Het gaat over de keuze tussen een puur economisch samenwerkingsverband of een sprong voorwaarts in de richting van een volwaardige unie, die een reeks beleidsterreinen supranationaal koppelt en regelt. Daarbij is de deelname van D66 in het tweede Paarse kabinet onontbeerlijk. Gezondheidszorg, zorg en arbeid, grotestedenbeleid, minderhedenbeleid zijn wezenlijke onderdelen van deze noodzakelijke sprong, terwijl een hervorming van het Europees landbouwbeleid onvermijdelijk is geworden.
    De optimistische benadering van de jaren 50 en 60 is verwaterd in een kille, technocratische benadering. De visie, de koers inzake een hechtere politieke, economische, sociale en culturele samenwerking bereikt de kiezer niet meer. D66 is bij uitstek de partij die een dergelijke, optimistische visie kan verwoorden.
    De totstandkoming van de Europese Unie is een unieke ontwikkeling in de jongste geschiedenis van het Europese continent die gekoesterd moet worden. Die koestering vraagt om een aansprekende, heldere verwoorder, die gevoel met visie weet te verbinden.

Stemadvies voor het Europees Parlement

A. Werkwijze
De StemAdviesCommissie (SAC) voor het Europees Parlement heeft alle kandidaten de gelegenheid geboden tot een gesprek van een half uur met een deel van de commissie. Door omstandigheden is geen gesprek gevoerd met J.J. Resoort en J. van Rijswijk. De SAC meent dat daardoor het advies niet anders is uitgebracht voorzover het de eerste 12 plaatsen betreft.

B. Vertrekpunt
De SAC heeft bij de start van haar werkzaamheden moeten concluderen dat, zonder de aangemelde kandidaten tekort te willen doen, een beperkt aantal leden van D66 zich beschikbaar heeft gesteld. Niet ondenkbaar is, dat de (deels onverwachte?) niet-beschikbaarheid van 3 van de zittende fractieleden daar debet aan is.
Niettemin meent de commissie over de beschikbare kandidaten een verantwoord advies te hebben kunnen opstellen, waarin recht is gedaan aan de gewenste vernieuwing en behoud van ervaring, met inachtneming van het opgestelde profiel.

C. Het Advies
Basis voor de groepsindeling van het advies is, dat de SAC is uitgegaan van een fractie van 4 leden! Daarmee komt de SAC tot indeling in vier groepen.

GROEP 1
Voor een fractie van 4 leden zouden in elk geval de volgende drie 3 kandidaten een voorkeur genieten als goede mix van ervaring en vernieuwing. In alfabetische volgorde:

B.R.A. van den Bos
F.J. Kist
L.W. van der Laan

GROEP 2
Uit deze drie kandidaten ware de aanvulling in de fractie te kiezen. In alfabetische volgorde:

J.L.A. Boogerd-Quaak
S.H. In 't Veld
A.J.M. Kamphuis

GROEP 3
Deze kandidaten zijn als lid van de Euro-fractie op zichzelf wel denkbaar, maar de SAC vindt het niet de meest voor de hand liggende kandidaten, uitgaande van een fractie van 4 leden, waarin is uitgegaan van vernieuwing en continuïteit op termijn, dan wel voldoende ervaring. In alfabetische volgorde:

J.M. de Koning
G.M. Peijnenburg - Van der Pol
J. Roos
T. Stroobach
R.E. de Vries

GROEP 4
Zonder de kwaliteiten van deze kandidaten tekort te willen doen zijn deze kandidaten naar het oordeel van de SAC niet voldoende of nog niet voldoende toegerust voor de gewenste functie en is de sprong naar het Europees Parlement te groot. In alfabetische volgorde:

G. Bharos
L. Bonnema
J. van den Donker
B.C. Eley
J.J. Flameling
E.J. Jaspers
C. Resoort
J.J. Resoort
W. Ritsema
H.D. Roelofs
J. van Rijswijk
R.J.F. Vegter

September 1998,

De Stemadviescommissie,
Boele Staal, voorzitter
Letty Demmers
Arjan Bouter
Michel Groothuizen
Lennart van der Meulen
Nico Wegter

Reacties op het stemadvies Europees Parlement

Johanna Boogerd - Quaak
De stemadviescommissie vermeldt in haar advies, dat zij recht heeft willen doen aan gewenste vernieuwing en behoud van ervaring. Juist op dit uitgangspunt voldoet het advies niet aan de door de commissie gestelde criteria. Als zittend lid van het Europees Parlement breng ik als enige deze Europese ervaring mee, waaraan ik de volgende overwegingen wil toevoegen:

1. D66 heeft de komende jaren in het Europees Parlement behoefte aan het voortzetten van het woordvoerderschap op sociaal-economisch terrein (euro!) en landbouw, zaken waar veel ontwikkelingen aan de gang zijn;
2. Het door de zittende fractie opgebouwde netwerk aan contacten is nodig voor de link tussen vernieuwing en continuïteit in het Europees Parlement, de ELDR en D66;
3. Voor D66 is de komende periode van groot belang dat het vernieuwende werk met betrekking tot grotestedenbeleid en plattelandsvernieuwing wordt uitgebouwd. Op diverse fronten zet ik mij hiervoor in.

Ook ik ondersteun van harte het streven naar vernieuwing in onze partij, maar doe tevens een beroep op u om de continuïteit op cruciale portefeuilles in het Europees Parlement voor de komende jaren te handhaven.

Johanna Boogerd-Quaak

Jaap van den Donker

Zonder aan de goede bedoelingen van de SAC te willen twijfelen, hier toch deze reactie van mijn kant. Tot mijn grote verbazing werd ik geconfronteerd met de bij de SAC reeds aanwezige gedachte, dat voor iemand uit de gemeenteraad van een kleine, wat 'achtergebleven' gemeente als Tholen de stap naar Europa te ver zou zijn.
Helaas heb ik deze gedachte niet weg kunnen nemen. Maar ja, hoe gaat dat met vooroordelen, zelfs als die bij mensen met een open mind als D66'ers heeft postgevat. Wel kan ik mij er iets bij voorstellen, ik heb namelijk hetzelfde vooroordeel moeten wegwerken toen ik vanuit de randstad hier neerstreek.
Je kunt echter wel afwegen of er veel verschil is tussen een gemeente, een provincie, het land of Europa. Op elk niveau bestaat de samenleving n.l. uit gewone normale burgers. Je moet je afvragen welke zaken belangrijk zijn voor een volksvertegenwoordiger op welk niveau dan ook. Het is naar mijn mening beter te kijken of de afstand tot de burger niet te groot is. Deskundigheid en kennis kan overal verkregen worden en daarbij is eigen deskundigheid net zo vaak een rem als een voordeel. Belangrijker zijn moed, duidelijkheid, het vermogen tot luisteren en de manier van presenteren. Ook een positieve maar kritische houding t.a.v. de Europese samenwerking is belangrijk. Het kunnen inspelen op de actualiteit is vaak heel handig.
Kortom, op grond van het bovenstaande vind ik het heel jammer dat de SAC heeft gemeend mij in groep 4 te moeten plaatsen. Ik hoop dat de leden anders beslissen.
Zie ook internet http://home.westbrabant.net/~vddonker.

Erica Jaspers

Bij het advies van de stemadviescommissie is uitgegaan van een mix van vernieuwing en ervaring van de EP-fractie. Nu drie van de vier zittende EP-leden verdwijnen, zou met name ingezet dienen te worden op vernieuwing met uizondering van de ervaring van het enig overgebleven lid van het EP die zich de afgelopen periode sterk heeft ingezet voor concrete zaken als het behoud van de structuurfondsen en de daarmee samenhangende sociale, werkgelegenheids-, onderwijs- en technologieprogramma's binnen de EU.
Bij vernieuwing denk ik dan ook aan (jonge) politici die midden in de samenleving staan en niet werkzaam zijn in de bureaucratische sfeer. Die mensen hebben we al genoeg binnen de partij.
Juist voor het Europees Parlement dienen we mensen te kiezen die praktische en gedurfde stappen durven te nemen om de Europese Unie efficiënter te maken. Geen beleidsmakers maar politiek ingestelde mensen zoals ik die goed bekend zijn met de voor de burgers belangrijke Europese onderwerpen en het spel in en rondom het EP, de Europese Commissie en de overige instellingen en organisaties. Mensen die zich volledig inzetten om het Europees Parlement een echte politieke stem te geven en te zorgen dat op belangrijke issues als de EMU, vrede en veiligheid en de uitbreiding van de EU, het Europees Parlement zich laten horen zowel in Nederland als binnen de gehele EU.
Europa is belangrijk: vul daarom zeker uw stembiljet in en geef daarbij de vernieuwende kandidaten een kans!

Erica Jaspers, D66 kandidaat Europees Parlement.

Ien Peijnenburg - Van der Pol

Democraten,
Wat ik u hieronder meegeef is bedoeld als mijn belofte aan u.
Van kandidaten voor het Europees Parlement verwacht u, behalve kennis van zaken, een aantal extra vaardigheden en eigenschappen om onze vier zetels te behouden en straks een stem te hebben in het EP.
Ze moeten allereerst goed kunnen scoren in de verkiezingscampagne. Ik heb bij eerdere gelegenheden (o.a. Gemeenteraad 1994) bewezen stemmen te kunnen trekken, met een professionele campagne en een positieve profilering, ook zonder budget. Ik ben in staat mensen te enthousiasmeren en te mobiliseren. Ik vind het leuk en belangrijk om het partijbeleid, en straks de Europese besluitvorming zó te verwoorden dat de burger het begrijpt en er warm voor loopt. In gewone mensentaal dus. Ik sta in mijn bedrijf heel dicht bij burgers en bedrijfsleven; dat wil ik als lid van het EP absoluut zo houden. Bovendien zal ik die achterban goed kunnen gebruiken.
Ik ben een constructieve debater, die zaken voor elkaar krijgt; ondernemerskwaliteiten die ook 'in Europa' goed van pas zullen komen. Het is de kunst 'fel' te debatteren en anderen te overtuigen, zonder ruzie te krijgen.
Ik ben als directeur/ondernemer gewend om keihard te werken en dat zal ik als Europarlementariër uiteraard blijven doen. Ik zal me met hart en ziel inzetten voor een democratisch, vitaal, veilig en schoon Europa. Ik zal er alles aan doen om Europa dichter bij de kiezers (vooral de zwevende!) te brengen, en Euroburgers dichter bij elkaar.
En dwars door alles heen blijf ik bouwen aan D66!
Dit is mijn belofte aan u. Wat ik vraag is uw vertrouwen; ik zal het niet schaden.

Ien Peijnenburg-van der Pol

Tom Stroobach

'O'.

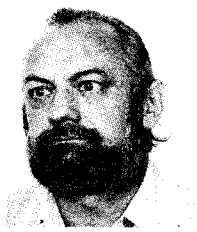
Kandidatenoverzicht Eerste Kamer

kandidaatnummer 171

1. RESOORT, C
2. COR
3. 15-05-36 te Rotterdam
4. WALEWEINPAD 28
5. 3077 NT ROTTERDAM
6. 010-4826180
7.
8. marktkoopman
9.
10.
11.
12. privatisering marketing, logistiek, financieel management, jurisprudentie en bestuursrecht
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. nee

kandidaatnummer 172

1. RESOORT, J J
2. JAN
3. 05-10-50 te Rotterdam
4. VASARISTRAAT 120
5. 3066 LJ ROTTERDAM
6.
7.
8.
9.
10. 90-nu lid steunfractie Rotterdam
    94-95 lid campagnecommissie Rotterdam
    lid werkgroep tegen drugs Rotterdam
11. 76-78 lid huurdersvereniging Erasmuskwartier
    79-81 lid huurdersvereniging Agniesebuurt
    89-94 lid Industriebond FNV, DAC.u.g (Districtsadvies Commissie uitkeringsgerechtigden, en ouderen)
    90 lid bestuur Industriebond FNV, afdeling Rechter Maas/Beukelsdijk, Rotterdam
    91 lid FNV werkgroep convenant WAO
    91 lid WAO commissie FNV, Zuid-Holland
    94 lid WAO publiciteitsgroep GAK/GMD
    94 lid WAO projectgroep GAK/GMD over om- en bijscholing WAO-ers
    94 lid taakgroep Ouderen/VUT/65+
    lid werkgroep denktank over toekomst werkgelegenheid
12. sociale zaken en werkgelegenheid, ouderen, WAO
13. ja
14. ja, provinciale staten Zuid-Holland
15.
16. nee
17. nee

kandidaatnummer 173

1. ROBBERS, B J
2. BART
3. 02-12-41 te Zuidland
4. MOLSTEEG 5-7
5. 1012 SM AMSTERDAM
6. 020-6232189
7.
8. provinciaal staffunctionaris SOW-kerken en antiekhandelaar
9. 82-nu lid SWB-werkgroep kunst en cultuur
   95-nu lid bestuur Bestuurdersvereniging
10. 86-89 voorzitter bestuur afdeling Amsterdam
    90-98 fractievoorzitter gemeenteraad
11. diverse besturen kunstinstellingen
    diverse kerkelijke bestuurlijke functies t.b.v. generale synodes
12. cultuur, media, verkeer, grote steden, drugs
13. ja
14. ja, gemeenteraad 1998
15. nee
16. nee
17. D66 was altijd de partij van de deregulering en decentralisatie. Vereenvoudiging van regels en wetten, maar dan wel handhaven. Acht jaar lang stond ik regelmatig met het probleem: hoe voer je uit en hoe handhaaf je wat ze in Den Haag bedacht hebben? Hoe leg ik de burgers uit waarom maatregelen genomen zijn? Hoe motiveer ik de burgers om zich met die (vaak zo ondoorzichtige) politiek te blijven bemoeien. Dat wordt je niet altijd even gemakkelijk gemaakt, daar in Den Haag.
    Na een vernieuwingsoperatie in de Amsterdamse gemeenteraadsfractie heb ik die taak aan anderen overgedragen. Maar ik kan het niet laten. Zou je in Den Haag wat meer voor de gemeenten in Nederland (Middelburg, Texel, de grote steden, Amsterdam) kunnen doen?
    Juist vanuit D66 moet de vraag naar de consequenties voor uitvoering en handhaving gesteld worden. En natuurlijk of de regelgeving ook eens een beetje minder mag zijn, omdat op het uitvoerend, meestal het gemeentelijk niveau heel wat deskundigheid en gezond verstand zit.
    Na de wetgevende ronde in de Tweede Kamer die meestal vraagt om meer (ze noemen dat: betere) regelingen is een generale toets in de Eerste Kamer meer dan zinvol. Juristen en staatsrechtsgeleerden in die kamer volop, en niet weinig daarvan in de D66-fractie. Ervaren en praktische denkers vanuit de praktijk van de gemeenteraad kunnen daar best wel bij.
    De idealen, het elan en de eigenwijsheid van een D66-er raak je nooit kwijt - als het gebruik ervan maar niet verwaarloosd wordt.
    Ik zal de opvolgers in de huidige gemeenteraden laten merken dat er zo'n D66-er bij zit vanaf 1999.
    Als u mij daartoe natuurlijk in de gelegenheid stelt.

kandidaatnummer 174

1. SCHUYER, E H
2. EDDY
3. 28-07-40 te Den Haag
4. GROOT HOEFIJZERLAAN 54
5. 2244 GK WASSENAAR
6. 070-5179091
7.
8. directeur psychiatrisch ziekenhuis Delta
9. 91-nu lid Eerste Kamer
   95-nu voorzitter Eerste Kamerfractie
10. 70-78 lid gemeenteraad Wassenaar
    78-91 lid Provinciale Staten Zuid-Holland
    80-83 lid bestuur SWB
11. 82-86 lid college van Bestuur Open Universiteit
    92-nu voorzitter SLO (Stichting voor de LeerplanOntwikkeling)
    96-nu voorzitter Defensiescholen
12. generalist, thans in portefeuille financiën
13. ja
14. ja, gemeenteraad (onverkiesbare plaats)
15. nee
16. nee
17. De afgelopen vier jaar heb ik het lidmaatschap van de Eerste Kamer met plezier en enthousiasme vervuld. Door onze regeringsdeelname is er ook voor de Eerste Kamerfractie ontegenzeggelijk iets veranderd. Coördinatie met de Tweede Kamerfractie is (nog) meer van belang. Als fractievoorzitter heb ik daar een speciale verantwoordelijkheid voor gevoeld. Aan de andere kant heeft de fractie natuurlijk ook een eigen verantwoordelijkheid in de beoordeling van rechtvaardige en uitvoerbare wet- en regelgeving die kan leiden tot een ander - maar goed beargumenteerd - stemgedrag. Doordat de Eerste Kamer zich wat onafhankelijker kan opstellen, is er soms gelegenheid om het D66 gedachtengoed nadrukkelijk te profileren. Dat heb ik in de afgelopen periode als een belangrijk punt ervaren en geprobeerd er op een aanvaardbare manier vorm aan te geven, zonder daarbij het primaat van de Tweede Kamer uit het oog te verliezen. Ik zou het als een eer beschouwen om met een door u gegeven mandaat ook de komende vier jaar D66 in de Eerste Kamer te vertegenwoordigen. Het betekent natuurlijk dat je de kennis en ervaring die wordt opgedaan, beschikbaar houdt als geledingen in de partij: afdelingen, HB, Opleidingscentrum, SWB en anderen er een beroep op doen. Daar heb ik de afgelopen periode veel tijd aan besteed en ik ben van plan dat in een volgende periode weer zo te doen.

kandidaatnummer 175

1. SLUZEWSKI, H
2. HANS
3. 05-05-25 te Kampen
4. AQUARIUSLAAN 3
5. 5632 BA EINDHOVEN
6. 040-2480703
7.
8. medisch jurist, chirurg n.p.
9.
10.
11. 66-80 lid bestuur ziekenfonds
    77-98 lid Medisch Tuchtcollege Eindhoven
    93-nu arbitrages
12. gezondheidszorg
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. nee

kandidaatnummer 176

1. SORGDRAGER, W
2. WINNIE
3. 06-04-48 te Den Haag
4. LORENTZLAAN 17
5. 7535 CK ENSCHEDE
6.
7.
8. (ex) minister van Justitie
9. 94-98 minister van Justitie
10. 68-70 lid schaduwfractie gemeenteraad Groningen
11. geen i.v.m. ministerschap
12. buitenland, NAAZ, binnenlandse zaken, volksgezondheid, milieu, justitie
13. ja
14. nee
15. nee
16. ja
17. In de vier jaren dat ik Minister van Justitie was heb ik veel ervaring opgedaan in het landsbestuur.
    Het optreden in de Eerste Kamer heb ik altijd erg plezierig gevonden, zowel door de sfeer als door de inhoudelijkheid van de debatten. Uiteraard is mijn ervaring niet beperkt gebleven tot het beleidsterrein van Justitie; ook op andere gebieden ben ik inzetbaar. Ik wil graag mijn ervaring nog nuttig maken, en ik denk dat dat goed kan als lid van de Eerste Kamer voor D66.

kandidaatnummer 177

1. TERLOUW, J C
2. JAN
3. 05-11-31 te Kamperveen
4. DIJKHOFSTRAAT 10
5. 7391 TG TWELLO
6.
7.
8. o.a. buitengewoon hoogleraar universiteit van Amsterdam
9.
10. 71-73 lid Tweede Kamer
    73-81 fractievoorzitter Tweede Kamer
    81-82 minister van Economische Zaken, vice-premier
11. 94-nu voorzitter EIA Brussel
    95-nu voorzitter Raad van Toezicht ECN
    97-nu voorzitter KSV Schuttevaer en vele andere
12. generalist
13. ja
14. nee

15. nee
16. nee
17. Sterke neiging om na de desastreus verlopen gemeenteraadsverkiezingen opnieuw te helpen de opvattingen van D66 uit te dragen.

kandidaatnummer 178

1. VERSTEGEN, L C
2. LYDA
3. 28-05-36 te Den Helder
4. ALEXANDER GOGELWEG 29
5. 2517 JE S-GRAVENHAGE
6. 070-3461650
7. lydakist@wxs.nl
8. consultant management en bestuur
9. 97-nu lid Provinciale Staten Zuid-Holland
10. 87-95 lid Provinciale Staten Zuid-Holland
    92-97 lid Geschillencollege
11. 92-nu vice-voorzitter AHS Raad van Toezicht voor verzorging en verpleging
    96-nu voorzitter provinciale vrouwenraad Zuid-Holland
    96-nu secretaris Raad van Toezicht Koorenhuis centrum voor kunst en cultuur
12. binnenlands bestuur, volksgezondheid, natuur en landbouw, emancipatie en integratie
13. ja
14. ja, Eerste Kamer en Provinciale Staten Zuid-Holland
15. ja, Proviniciale Staten Zuid-Holland (niet verkiesbaar)
16. ja
17. In provinciale staten maken we soms een onverklaarbare verordening. Niet uit onwil of domheid, maar omdat de wet het de lagere overheid zo voorschrijft. De Eerste Kamer biedt de laatste kans wetgeving op uitvoerbaarheid en begrijpelijkheid te beoordelen. Daar wil ik graag aan meewerken met de ervaring uit tientallen jaren verbondenheid met het openbaar bestuur, als plv. griffier van de Tweede Kamer, bestuursonderzoeker, consultant, statenlid en voorzitter van bezwarencommissies van enkele ministeries. Onze geschiedenisleraar leerde ons Thorbeckes "burgerrecht is burgerplicht". Na mijn studie werd ik dus lid van een partij, toen de VVD, vanwege hun nadruk op de grondrechten. Terug uit het buitenland werd dat, direct na het opheffingscongres, D66, vanwege de nadruk op participatie van burgers. Dat bedoelde Thorbecke vooral, leek mij.
    Wetgeving hoort het sluitstuk te zijn van een maatschappelijke discussie, waaraan zoveel mogelijk betrokkenen kunnen meedoen. Staatsrechtelijk en politiek is dat niet eenvoudig. In Zuid-Holland werken we gebiedsgericht met interactieve beleidsvorming. Wat is dan de rol van gekozen vertegenwoordigers? Niemand wil meer meedenken als de staten een streep halen door het resultaat, tegelijk hebben die hun eigen verantwoordelijkheid. Ook landelijk rijst deze vraag. In de discussie over bestuurlijke vernieuwing, die de komende jaren tot mijn vreugde veel aandacht zal krijgen, moet ook het proces van beleidsvorming veel aandacht krijgen.
    In maatschappelijke besturen loop je ook tegen problemen op:
    Niet tijdig aanpassen van regels aan door iedereen gewenst beleid heeft soms akelige gevolgen. Zo komen voorzieningen als wonen met verpleeghuiszorg en verpleeg-units in verzorgingshuizen nauwelijks tot stand vanwege conflicterende regels en onduidelijke geldstromen.
    Met mijn ervaring met uitvoering op provinciaal en maatschappelijk bestuursniveau, een verdere blik dan het landelijke politieke spel, liefde voor staats- en bestuursrecht en een sterk gevoel voor rechtvaardigheid en gelijke kansen, wil ik in de Eerste Kamer de praktijk een stem geven.

kandidaatnummer 179

1. VRISEKOOP, A
2. ADRIENNE
3. 17-12-46 te Amsterdam
4. HUIZERWEG 67
5. 1261 AV BLARICUM
6. 035-5313818
7. a3n@wxs.nl
8. advocaat en procureur
9. 91-nu lid Eerste Kamer
10. 80-91 voorzitter Geschillencollege
    89-90 commissie statuten en begeleiding congresvoorzitter
11. lid College van Toezicht op de Kansspelen
    commissaris Landis Group N.V.
    commissaris Hogeweg Exploitatie Maatschappij B.V.
    lid bestuur stichting Nyloplast
    lid bestuur stichtingen Orca en Marina Nederland (Greenpeace)
    lid Raad van Advies Laaf Products B.V.
    secretaris bestuur stichting Stadsschouwburg Concertgebouw Haarlem
    lid bestuur Amsterdams Fonds voor de Kunst
    lid bestuur Duchenne Parent Project
    lid Soroptimist Nederland
    lid Cricket en Golfclub het Binnenhof
    lid Ceasarea Golf Club, Golfclub Purmer, Almeerderhout Golf
12. justitie, verkeer en waterstaat
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. De D66 basisfilosofie stamt af van het concept dat het individu het meest fundamentele onderdeel van de maatschappij is. De kwaliteit van de maatschappij wordt bepaald door de kwaliteit van zijn onderdelen. Daaruit volgt dat de inrichting van de maatschappij optimale mogelijkheden moet bieden aan deze individuen om hun eigen potentieel te kunnen ontwikkelen. De politieke aandacht voor dit "D66 sociaal-liberalisme" gaat niet naar het eigenbelang van het individu, zoals bij het klassieke liberalisme, noch wordt het belang van de 'maatschappij' boven het belang van het 'individu' gesteld, zoals in de sociaal-democratie. Het sociaal-liberalisme richt zich op beide elementen tegelijk: individu en maatschappij worden gezien als twee complementaire elementen van hetzelfde object: het geheel en zijn onderdelen. Daarom

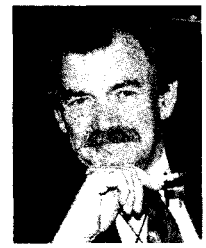
moeten beide ook als een geheel gezien en ontwikkeld worden zonder dat de een boven de ander prevaleert. D66 streeft naar zo'n evenwichtige samenhang tussen individu en maatschappij.
Deze filosofie laat zich eenvoudig vertalen in politieke keuzes: niemand moet gedwongen worden om te werken, maar iedereen moet kunnen studeren; niemand wordt verwacht zich verder te ontwikkelen, maar iedereen moet in staat zijn zich verder te ontwikkelen. Kortom, de staat schept de mogelijkheden ,de individu kiest, maar moet ook daadwerkelijk zijn keuzes bewust en verantwoord kunnen maken en zo, dat hij de consequenties voorziet en aanvaardt. De vertaling in wetgeving en beleid van die filosofie in de politiek, wordt mede door de Eerste Kamer vormgegeven. Voor een dergelijk D66 wil ik graag mijn taak in de Eerste Kamer voortzetten.

kandidaatnummer 180

1. ARKESTEIJN-VAN WILLIGEN, M J
2. MAUD
3. 23-05-45 te Naarden
4. VAN OSTADELAAN 21
5. 1412 JG NAARDEN
6. 035-6946721
7. arkesteijn@multiweb.nl
8. directeur adviesbureau
9. 82-nu lid gemeenteraad Naarden
   94-nu projectmanager IDI
   94-nu lid HB-commissie Vrouwen-/Mensenrechten
10. 85-90 lid Adviesraad (2 jaar presidium)
    90-94 wethouder
    lid werkgroepen milieu en onderwijs
    lid HB-commissie Ondernemerskring
11. 94-nu voorzitter Stichting Omgevingseducatie
    96-nu commissaris Zaantheater
    97-nu voorzitter grote scholengemeenschap
    voorzitter vrouwelijke ondernemers Gooi & Vechtstreek "Entre Femme"
    diverse adviseurschappen met name op gebied van cultuur en onderwijs
12. onderwijs, cultuur, economie, toerisme, bestuurlijke vernieuwing, kinderopvang, arbeid en zorg
13. ja
14. ja, lid gemeenteraad Naarden
15. nee
16. ja
17. Graag wil ik mijn veelzijdige bestuurservaring inzetten, als lid van de 1e kamer. Het is vooral van belang, naast de toetsing van zorgvuldigheid, van de door de tweede kamer aangeboden wetgeving ook te toetsen op de uitvoerbaarheid. Andere bestuurslagen, provincies, gemeenten, politie, etc, hebben niets aan meer regels, die toch niet uit te voeren zijn, of door de enorme bureaucratische rompslomp, niet of nauwelijks meer te behappen zijn. Dit betekent dat, de 1e kamer, zich ook in toenemende mate bezig zal moeten houden met de efficiëntie van de verschillende wetgeving, de praktische toepassing en uitvoerbaarheid, en het eventueel opschonen van bestaande regelgeving. Ook zou er meer gekeken moeten worden naar coördinatie van de verschillende wetten en de onderlinge afstemming. Heldere, duidelijke regels, die goed uitvoerbaar zijn, helder en transparant zijn voor zowel de gebruikers, de burger, organisaties, etc., als ook voor diegenen, die de regels moeten uitvoeren en controleren. Mijn 16 jarige ervaring als bestuurder o.a. wethouder, voorzitter van diverse stichtingen op het gebied van onderwijs, kinderopvang, kunst en cultuur en mijn werk als zelfstandig ondernemer, coach, congresorganisator en adviseur in diverse internationale en nationale verbanden. Sinds kort ben ik voorzitter van de VROUWELIJKE ONDERNEMERS in Gooi en Vechtstreek en bestuurslid van de INTERNATIONAL WOMEN NETWORK in PRAGUE (Czech Republic) maken, dat ik een goede bijdrage kan leveren, aan ons (D66) WERK in de 1e kamer.

kandidaatnummer 181

1. BERTENS, J W
2. JAN WILLEM
3. 23-01-36 te Maastricht
4. ST BERNARDUSSTRAAT 11
5. 6211 HK MAASTRICHT
6. 043-3210041
7. jbertens@europarl.eu.int
8. lid Europees Parlement
9. 89-nu lid Europees Parlement
   97 voorzitter HB-commissie Kiezersband
10.
11. voorzitter tal van stichtingen/organisaties op sociaal/cultureel/sportterrein
    lid Raad van Toezicht "Nato Defence College", Rome
    lid bestuur internationale organisaties inzake mensenrechten, landmijnen, wapenhandel
12. buitenlandse zaken, ontwikkelingssamenwerking, defensie, mensenrechten, media en cultuur, Europese zaken
13. ja
14. ja, Europees Parlement
15. ja, Provinciale Staten (onverkiesbaar)
16. nee
17. "Verjonging en vernieuwing" ook in de Europese arena! Daarom geen nieuwe kandidaatstelling meer voor het EP. Op basis van die slogan lijkt het consequent een plaats in de Eerste Kamer te ambiëren. Mijn ervaringen op terreinen van buitenlandse politiek, mensenrechten, defensie, ontwikkelingssamenwerking, media en cultuur en, uiteraard, Europese aangelegenheden zijn redelijk bruikbaar.

kandidaatnummer 182

1. CASSEE, E P
2. EWOUT
3. 26-07-54 te Hilversum
4. EIJERDIJK 76
5. 8051 MV HATTEM
6. 038-4448200
7. ewoutp@wxs.nl
8. directeur RAV IJssel-Vecht b.v.
9. 90-nu congresvoorzitter
   96-nu lid commissie Kennis & Kunde

98-nu voorzitter afdeling Hattem
10. 80-81 voorzitter afdeling Haarlem
81-85 vice-voorzitter hoofdbestuur
89-95 lid/voorzitter financiële commissie
97-98 secretaris afdeling Hattem
97-98 campagneleider gemeenteraads- en Tweede-Kamerverkiezingen
11. 86-93 voorzitter Gezondheidscentrum Nellestein
89-nu vice-voorzitter Koninklijk Nederlands Vervoer (KNV), vakafdeling Ambulancehulpverlening
89-93 vice-voorzitter Algemeen Bestuur Stichting Opleiding en Scholing t.b.v. Ambulancehulpverlening (SOSA)
90-nu lid kamer IV van Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg (COTG)
90-nu lid Algemeen Bestuur KNV
91-nu lid Nederlands Ambulance Platform
93-nu lid Dagelijks Bestuur Federatie KNV
93-nu voorzitter KNV Ambulancehulpverlening
94-96 lid bestuur Stichting Verpleeghuiszorg Zuid Kennemerland
94-98 voorzitter Nederlands Ambulance Platform
94-nu voorzitter Sociaal Fonds Ambulancehulpverlening
97-nu voorzitter Vrije School Michael
98-nu vice-voorzitter Landelijke Federatie Ambulancezorg
12. financiën, economische zaken, volksgezondheid, onderwijs
13. ja
14. ja, gemeenteraad (plaats 2)
15. ja, gemeenteraad (plaats 2)
16. nee
17. Het profiel van het lid van de Eerste Kamer, zoals door het congres vastgesteld, is mij op het lijf geschreven. Als campagneleider heb ik vanaf augustus '97 veel en vanaf januari '98 vrijwel al mijn tijd besteed aan de campagnes voor de Gemeenteraadsverkiezingen en de Tweede Kamerverkiezingen. In die periode heb ik veel inzicht gekregen in het leven van de full-time politici. Ik heb toen ook gemerkt dat vrijwel alle energie van alle bij de politiek betrokkenen (inclusief de pers!) zeer intern gericht is. Ik vind dat jammer, omdat daarmee nogal wat input van buiten dat circuit verloren gaat. Het verwijt dat de politiek te veel door randstedelingen wordt beheerst, komt daar ook vandaan en is volgens mij deels terecht.
Voor Eerste Kamerleden is het hebben van een aantal maatschappelijke functies een must. Daardoor wordt de inbreng per definitie minder op het Haagse gefixeerd en meer gericht op de brede maatschappelijke functie, die de Eerste Kamerleden geacht worden te vervullen. Ik heb die maatschappelijke functies, ik ken de partij goed, heb de tijd en heb inmiddels de nodige politieke ervaring opgedaan. Bovenal: ik heb er zin in!

kandidaatnummer 183

1. DOORNBOS, M G
2. MEINDERT
3. 13-12-51 te Assen
4. IEPENLAAN 23
5. 9401 LS ASSEN
6. 0592-312468
7. doslo@wxs.nl
8. advocaat en procureur
9. 90-nu lid gemeenteraad Assen
10. 81-89 voorzitter afdeling Assen
94-98 lid Adviesraad
11. 89-nu voorzitter Stichting Vrienden Provinciaal Museum van Drenthe
92-nu secretaris Stichting DM2000 (het Drents Museum op weg naar 2000)
94-nu lid bestuur Asser Studiefonds
98-nu lid bestuur Gemeenschappelijke Krediet Bank
12. justitie, algemene wetgeving
13. ja
14. lid Gemeenteraad Assen, lijst Eerste Kamer 1995
15. nee
16. nee
17. Ik ben lid van D66 vanaf 1976.
Na mijn inzet in het afdelingsbestuur en de ondersteuning van het regiobestuur kwam ik in de gemeenteraad. Als raadslid en als fractievoorzitter heb ik alle beleidsterreinen in portefeuille gehad.
In de AdviesRaad heb ik mij gebogen over diverse beleidsterreinen in de landelijke politiek.
Door mijn werk word ik vaak met goede en slechte wetgeving geconfronteerd. De Eerste Kamer heeft een duidelijke taak in de kwaliteitscontrole.
Als lid van de maatschap van mijn kantoor kan ik mijn tijd zo indelen dat ik mij volledig voor de Eerste Kamer kan inzetten. Als de Eerste Kamerfractie van D66 deels vernieuwd en verjongd wordt wil ik graag vanuit de combinatie van mijn juridische achtergrond en mijn politieke ervaring in goed teamverband samenwerkend in die nieuwe fractie worden verkozen, ook als een vertegenwoordiger van Drenthe en de overige noordelijke provincies.

kandidaatnummer 184

1. EISMA, D
2. DOEKE
3. 30-12-39 te Den Haag
4. RUYCHROCKLN 36
5. 2597 EN S-GRAVENHAGE
6. 070-3241543
7. eisma@icns.nl
8. lid Europees Parlement
9. 94-nu lid Europees Parlement
10. 81-84 lid Europees Parlement
86-94 lid Tweede Kamer
11. 97-nu voorzitter Haagse Lokale Agenda 21
12. milieu, Europese zaken, binnenlands bestuur
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee

17. Omdat m.i. verjonging en vernieuwing voor de D66-fractie in het Europees Parlement noodzakelijk is, besloot ik geen kandidaat te zijn voor een volgende periode. Met mijn nationale en Europese politieke ervaring hoop ik bij te dragen aan de vernieuwing van de toekomstige D66-Eerste Kamerfractie.

kandidaatnummer 185

1. ELBERS, J M M
2. JOS
3. 09-09-48 te Haarlem
4. TINGIETERSGILDE 9
5. 3994 XN HOUTEN
6. 030-6378528
7. jelbers@tref.nl
8. voorzitter College van Bestuur Hogeschool
9. 91-nu lid provinciale staten Utrecht
   95-nu fractievoorzitter provinciale staten Utrecht
10. 79-82 voorzitter afdeling Amerongen
    79-89 lid SWB-werkgroep informatiebeleid
    81-86 lid, resp. plaatsvervangend lid Hoofdbestuur
    89-91 voorzitter afdeling Houten
11. q.q. lid en voorzitter diverse stichtingen op grond van functie
12. generalist, in het bijzonder: bestuurlijke organisatie, bestuurlijke vernieuwing, economische zaken, financiën, informatie- en communicatietechnologie en onderwijs
13. ja
14. ja, gemeenteraad (niet verkiesbaar), Provinciale Staten
15. ja, Provinciale Staten
16. nee
17. Na twintig jaar in het bedrijfsleven werkzaam te zijn geweest op directieniveau in de informatie-en communicatie-technologie ben ik dat de laatste acht jaar in het Hoger Onderwijs. Deze combinatie van werk- en levenservaring heb ik altijd gekoppeld aan actieve inzet voor D66 als bestuurder en als volksvertegenwoordiger met grote maatschappelijke interesse. Op grond van deze brede en generalistische ervaring hoop ik de mogelijkheid te krijgen de partij in de Eerste Kamer te kunnen vertegenwoordigen.
    Op basis van mijn vaardigheid in politiek management, mijn bestuurservaring en kennis van relevante gebieden heb ik bewezen met overtuiging vanuit innovatieve ideeën en het D66-gedachtengoed op een beschouwende wijze te kunnen opereren.
    Ik ben altijd beschikbaar geweest voor partij-activiteiten en heb D66 op velerlei manieren vertegenwoordigd. Dit hoort er voor mij vanzelfsprekend bij en zal ik ook blijven doen. Het is voor D66 van belang, dat er wederom een goed team in de Eerste Kamer komt. Voor het politieke evenwicht is een voldoende omvang van de D66 fractie een vereiste. Om dat te bereiken is eerst een goede uitslag van de Provinciale Statenverkiezingen nodig. Met enthousiasme en veel inzet zal ik daar aan bijdragen.
    Mocht u mij nader vragen willen stellen, aarzelt u dan niet mij te bellen of te e-mailen.

kandidaatnummer 186

1. ENSCHEDE, M
2. MARC
3. 22-02-66 te Hengelo
4. WULPMESSCHEN 8
5. 9403 ZP ASSEN
6. 0592-375015
7. m.enschede@hetnet.nl
8. Internet specialist
9. 96-nu voorzitter regiobestuur Drenthe
10. 92 lid steunfractie Hoogeveen
    93-96 lid bestuur afdeling Hoogeveen
    95-nu lid SWB-werkgroep media & telecommunicatie
11. 94 oprichter Digitaal Politiek Café D66
12. technologiebeleid, economische zaken, infrastructuur, electronische snelweg
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. De Eerste Kamer heeft een grote afstand tot de dagelijkse politiek. Naast het controleren van het werk van de Tweede Kamer en het kabinet zit de Eerste Kamer-parlementarir op een prima plek om een ambassadeursfunktie te bekleden tussen burger en overheid. Dit hoeft niet alleen de landelijke overheid te zijn. Ik wil graag in de Eerste Kamer omdat ik de ambassadeursfunktie op het gebied van informatie- en communicatietechnologie (ICT) op me wil nemen. Waarom?
    De ICT-technologie krijgt een steeds grotere invloed op onze samenleving. Na de auto en de televisie zal het Internet een grote stempel op de samenleving drukken: bedrijven zullen steeds meer over hun klanten willen weten en de (semi-)overheid zal steeds meer informatie electronisch aanbieden. Informatie krijgt een steeds grotere economische waarde.
    Bij deze ontwikkelingen moet ervoor gewaakt worden dat de gewone man(m/v) toegang houdt tot essentiële informatie, in staat is te waken over de eigen privacy en in staat is informatie middels informatie een tegenwicht te bieden tegen de informatievoorsprong van het bedrijfsleven.
    Mijn ICT-aktielijstje bevat 5 punten:
    1. Het Nederlandse bedrijfsleven moet mee blijven doen in de wereldwijde kopgroep op het gebied van ICT. De overheid moet deze doelstelling ondersteunen.
    2. Het bedrijfsleven mag doorgaan met het ontwikkelen van marketingstrategien waarbij gebruik wordt gemaakt van ICT-technologie, maar moet de privacy blijven respecteren.
    3. De consument moet in staat worden gesteld om middels ICT-technologie informatie over het bedrijfsleven te vergaren op dezelfde wijze als dat het bedrijfsleven informatie over consumenten verzameld. Hiertoe moet de overheid (mede) initiatiefnemer zijn.
    4. Gezondheidsinstellingen, scholen, etc. moet beter gebruik maken van ICT-technologie om de burger toegang te geven tot openbare informatie.
    5. De kloof tussen de knows en de don't knows moet verkleind worden.

    En tot slot wil ik in de Eerste Kamer waken over de belangen van Noord-Nederland.

kandidaatnummer 187

1. GELDERBLOM-LANKHOUT, H M
2. HANNEKE
3. 11-02-36 te Den Haag
4. MECHELSESTRAAT 36
5. 2587 XZ S-GRAVENHAGE
6. 070-3545424
7. gelderblom_jl_hm@wxs.nl
8. zelfstandig adviseur
9. 86-nu lid Eerste Kamer
   90-nu secretaris EK-fractie
   94-nu lid Nederlandse delegatie Raad van Europa
10. 70-74 lid gemeenteraad Den Haag
    78-86 fractievoorzitter gemeenteraad Den Haag
11. 90-nu lid CVT (Commissie van Toezicht politiecellen en arrestantenhuis regio Haaglanden)
    94-nu kroonlid COTG (Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg)
    96-nu voorzitter LCVV (Landelijk Centrum Verpleging en Verzorging)
12. generalist, thans sociale zaken en werkgelegenheid en buitenlandse zaken, EU en ontwikkelingssamenwerking
13. ja
14. ja, lid Eerste Kamer en lijst EP (eerste opvolger)
15. ja, Europees Parlement
16. nee
17. Wetsvoorstellen op juridische merites beoordelen was lang het kenmerk bij uitstek van het werk in de Eerste Kamer. Aan een beter evenwicht tussen puur juridisch en functioneel toetsen heb ik van harte bijgedragen.
    Als woordvoerder voor Sociale Zaken o.a. door hardnekkig verzet tegen de, onlangs eindelijk afgeschafte, WAO-malus voor het bedrijfsleven. En door geslaagde pogingen tot bijstellen van de snoeiharde bezuinigingen op de Algemene Nabestaandenwet.
    Een subtiele balans tussen loyaal en kritisch optreden is het kenmerk van onze 7 leden tellende D66- fractie. Die aanpak blijft noodzakelijk nu D66 opnieuw regeringsverantwoordelijkheid draagt en de kiezer ons alleen ziet zitten wanneer we ons laten horen.
    Nieuw in deze periode was mijn inzet voor een democratischer Europa, als lid van de Nederlandse delegatie naar de Raad van Europa. Dit instituut moge in Nederland vrij onbekend zijn, in Oost Europa wordt het als een eer beschouwd lid te worden. De Oost Europese parlementariers zien de Raad als leerschool voor democratie, de Hogeschool voor mensenrechten en een kweekvijver voor ministerschap.
    Het alleen maar ondertekenen van verdragen en conventies is niet voldoende. Dat besef dringt in het vroeger communistische deel van Europa nog maar langzaam door.
    Democratie is een nooit eindigend ontwikkelingsproces. Mijn inzet dat idee over te brengen wordt merkbaar op prijs gesteld.
    Behoud van de in 4 jaar verworven positie en opgebouwde relaties betekent continuïteit van D66 op het Pan-Europese vlak. Daartoe vraag ik Uw steun en dus een goede plaats op het EK-stembiljet.

kandidaatnummer 188

1. GRAAF, A J W DE
2. WILMA
3. 08-12-57 te Brummen
4. BOVENMAATWEG 165
5. 1274 RG HUIZEN
6. 035-5242051
7.
8. administratief medewerkster, secretaresse
9. 96-nu lid SWB-werkgoep ruimtelijke ordening/volkshuisvesting
10. 95-97 lid SWB-werkgroepen Europese Integratie, Media en Informatietechnologie en Buitenland
11. 98-nu internationale forumstructuur
12. internationale verdragen, buitenland
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. nee

kandidaatnummer 189

1. HESSING, R C
2. RUUD
3. 17-06-59 te Voorburg
4. POSTSTRAAT 25
5. 4301 AA ZIERIKZEE
6. 0111-413065
7.
8. hoofd Openbare Orde en Veiligheid gemeente Rotterdam
9. 95-nu lid Eerste Kamer
10. 86-88 (plv)regio-hoofdbestuurslid Zuid-Holland
    88-90 2e penningmeester dagelijks bestuur
    90-91 vice-voorzitter organisatie dagelijks bestuur
    90-95 lid Provinciale Staten Zuid-Holland
11. 84-87 plv. griffier Raad van Beroep/Ambtenarengerecht
    93-97 lid redactie Praktijkgids Gemeenteraadsleden
    96-nu lid Algemeen Bestuur VPRO
12. binnenlandse zaken, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, landbouw, sociale zaken, justitie
13. ja
14. ja
15. nee
16. nee
17. "Bepaalde dingen weet je en je kunt ze voorspellen". Deze onnavolgbare uitspraak is van Johan Cruijff en past ook aardig op het functioneren van de Eerste Kamer. Want wie "groots en meeslepend" wil leven en in het brandpunt van de belangstelling wil staan, kan weten dat de Eerste Kamer daar niet direct het forum voor is. Immers, in het "vooronder van de politiek" wordt op ambachtelijke wijze politiek bedreven. Veelal in stilte, maar steeds met open vizier en, als het nodig is, op het scherp van de snede.
    Een zinvolle taakvervulling voor de Eerste Kamer is zeer wel mogelijk, wanneer de nadruk blijft liggen op het kritisch beoordelen van wetsontwerpen. Vanuit deze instelling ben ik met veel plezier actief als vicevoorzitter van de Eerste Kamerfractie van D66. Het

voordeel van een relatief kleine fractie is gelegen in het feit dat een brede inzetbaarheid mogelijk en noodzakelijk is, hetgeen uitstekend past bij mijn generalistische inslag.
Van kandidaten voor de Eerste Kamer mag verwacht worden dat zij binnen en buiten de partij een behoorlijke ervaring hebben opgedaan. In dat beeld herken ik mij royaal. Ik ben lid geweest van het Hoofdbestuur en Dagelijks Bestuur. Daarnaast ben ik ruim 5 jaar lid geweest van Provinciale Staten van Zuid-Holland, en vanaf 1995 ben ik dus Eerste Kamerlid.
Binnen D66 nemen de leden de belangrijkste plaats in. Terecht. Bij de samenstelling van de kandidatenlijsten telt iedere stem even zwaar. Dit democratische principe gaat er wel van uit dat leden kunnen beoordelen of kandidaten hun vertrouwen waard zijn. Politiek handelen is immers mensenwerk. Personen die een publiek ambt willen bekleden moeten controleerbaar zijn. Vandaar dat ik als kandidaat voor de Eerste Kamer graag bereid ben mij op afdelingsvergaderingen of op andere partijbijeenkomsten te presenteren.

kandidaatnummer 190

1. KOELEMAN, J
2. JOS
3. 28-10-59 te Lochem
4. CLEMENTPOLDERSTR 4
5. 2807 LE GOUDA
6. 0182-580107
7.
8. politicoloog/manager
9.
10. 78-94 lid SWB-werkgroep buitenland/Europa/mensenrechten
    80-82 lid SWB-werkgoep rechtspositie minderjarigen, SWB-publicatie "Jeugdrecht terecht"
    80-82 secretaris afdeling Vleuten-De Meern
    80-84 lid/internationaal secretaris HB-commissie "jongerenactivering"
    89-90 voorzitter afdeling Gouda
    90-97 lid gemeenteraad Gouda
    94-97 wethouder Gouda
11. 84-85 internationaal secretaris Jonge Democraten
    94-97 lid/voorzitter Raad van Toezicht Groene Hartziekenhuis Gouda
    94-97 voorzitter allochtonenraad Gouda
    98-nu voorzitter Stichting Gouda - Al Hoceima I.O.
12. welzijn, minderheden, asylbeleid, buitenlandse zaken, ontwikkelingssamenwerking
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. Ergert u zich er ook zo aan dat D66 voortdurend als **BINDMIDDEL** in Paars wordt afgeschilderd? Alsof onze partij een pak maïzena is. Alsof we geen unieke, heldere mens- en maatschappijvisie hebben van waaruit D66 politiek bedrijft en die bepalend is voor de politieke keuzes die in ons verkiezingsprogramma staan. Die beeldvorming doet geen recht aan onze inbreng in de Tweede en Eerste Kamer en in het kabinet. En het staat in geen verhouding tot wat onze raadsleden, wethouders, Provinciale Statenleden en gedeputeerden iedere dag weer presteren. Maar die beeldvorming bestaat wel en is funest geweest bij de raads- en Kamerverkiezingen. Het zal er dus op aankomen om in de komende jaren d.m.v. een goede profilering van onze inhoudelijke inbreng en van onze mensen te laten zien dat D66 onmisbaar is vanwege haar politieke inbreng en, in het verlengde daarvan, de manier waarop D66 bestuurt. Gekenmerkt door een volstrekt ondogmatische, maar wel principiële houding en steeds weer de mens centraal stellend. Daarom heeft D66 zo veel aandacht voor de kwaliteit van de samenleving en de omgeving waarin de mens moet leven. Daarom staan we ook zo tegenover een dogmatische partij als het CDA en kan D66 het iets beter vinden met PvdA en VVD. Maar er zijn duidelijke verschillen met die partijen. En omdat D66 vanwege haar politieke stellingname in staat is een brug te vormen tussen PvdA en VVD, wil dat niet zeggen dat die brugfunctie de identiteit van D66 is of dat de verschillen met die partijen niet duidelijk gemaakt mogen worden. Ik ben sinds 1977 lid van D66, ik heb in 1984 mede de Jonge Democraten opgericht en ik ben op vele plaatsen in en voor de partij actief geweest, de laatste jaren als gemeenteraadslid en wethouder in Gouda. Vanuit die ervaring denk ik in de Eerste Kamer de D66-boodschap geprofileerd te kunnen brengen en tegelijkertijd het kabinetsbeleid goed te kunnen toetsen op een belangrijk D66-criterium: wat betekent het nu in de praktijk voor de mensen die het aangaat en die het moeten uitvoeren?

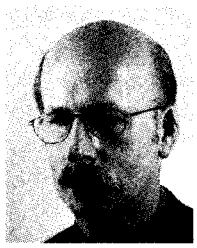
kandidaatnummer 191

1. KOHNSTAMM, J
2. JACOB
3. 14-11-49 te Wassenaar
4. KROMME WAAL 27
5. 1011 BV AMSTERDAM
6. 020-6221480
7. jacob@ISAM.DEMON.nl
8.
9.
10. 77-81 voorzitter adviesraad
    81-82 lid Tweede Kamer
    82-86 partijvoorzitter
    86-94 lid Tweede Kamer
    94-98 staatssecretaris
11.
12.
13. ja
14. nee
15. nee
16. nee
17. Een enkele gefronste wenkbrauw kan ik mij bij mijn sollicitatie naar het lidmaatschap van de Eerste Kamer wel voorstellen. Want met eerdere uitlatingen mijnerzijds over de Eerste Kamer heb ik mijn ambitie om daarvan ooit lid te willen worden tenminste meesterlijk gemaskeerd. Sterker nog: ik ben nog steeds van mening dat de Eerste Kamer moet worden afgeschaft en dat voor haar - ondertussen - slechts een marginale

politieke rol als chambre de revision is weggelegd. De leden zouden daarom een zeldzame combinatie van eigenschappen moeten bezitten: politiek of maatschappelijk door de wol geverfd zijn en niettemin met wijze afstandelijkheid kunnen oordelen over het regeringsbeleid.
Is mijn kandidatuur op grond van dat alles ongeloofwaardig? Gelukkig moet ik het antwoord op die vraag krachtens de partijreglementen tenslotte aan U overlaten. Ik weet in ieder geval zeker dat ik na meer dan 20 jaar als amateur (voorzitter van de Adviesraad), semiprof (partijvoorzitter) en prof (lid van de Tweede Kamer en staatssecretaris) in en rond Den Haag werkzaam te zijn geweest, als het ware verslaafd ben geraakt aan het politieke werk. Bovendien is in die serie het lidmaatschap van de Eerste Kamer een nog ontbrekende scalp. Vandaar !?

kandidaatnummer 192

1. MEUWESE, G J M
2. GERARD
3. 05-02-49 te Breda
4. MEZENHOF 68
5. 1744 GM SCHAGEN
6. 0224-298417
7.
8. interim-manager
9.
10.
11. voorzitter Wijkopbouw Orgaan Presikhaaf
    voorzitter werkgroep kamerbewoners Arnhem
    voorzitter Stichting Jeugd en Jongeren Centrum Breda
    voorzitter Stichting Katholiek Onderwijs Zaandam
    voorzitter Stichting Ondersteuning Katholiek onderwijs Zaanstreek
    secretaris Stichting Zwembad Schagen
12. binnenlands bestuur, justitie, sociale zaken
13. ja
14. gemeenteraad (plaats 2)
15. nee
16. ja
17. Moet ik me wel of niet kandidaat stellen voor de Eerste Kamer. Velen zullen zich die vraag wel hebben gesteld. Ook de Eerste Kamer is een volksvertegenwoordigend orgaan. De indruk bestaat dat je alleen na een landelijke politieke loopbaan voor die functie in aanmerking komt. Welnu ik kan niet bogen op een landelijke politieke loopbaan. Maar wel binnen het lokaal bestuur. Tot april jongstleden was ik wethouder in de gemeente Schagen. Hiervoor was ik ruim 27 jaar werkzaam als ambtenaar in verschillende functies en delen van het land (o.a. wijkraadsecretaris in Zaanstad, sectorhoofd Welzijn en Burgerij, gemeentesecretaris). Na het aanvaarden van de wethoudersfunctie heb ik ontslag genomen als ambtenaar en was daarnaast werkzaam als juridisch adviseur. Momenteel ben ik werkzaam als interim-jurist bij het stadsdeel Zuidoost in Amsterdam en geef als zodanig leiding aan de afdeling Vergunningen.
    Door de combinatie van ambtelijke en bestuurlijke ervaring meen ik geschikt te zijn voor de functie van Eerste Kamerlid. Ondanks het feit dat waarschijnlijk veel prominenten uit onze partij zich kandidaat zullen stellen doe ik dat ook. Immers nieuwe leden met een geheel eigen, zij het lokale achtergrond, kunnen de kwaliteit van de besluitvorming van fraktie en kamer ten goede komen.
    Wie nog vragen heeft of een nadere toelichting wenst kan mij altijd bellen.

Stemadvies voor de Eerste Kamer

D66 is door de laatste verkiezingsuitslag voor de Tweede Kamer en haar deelname in Paars II in een uiterst belangrijke fase van haar bestaan beland. De partij heeft de plicht om haar bestuurlijke bestaansrecht in de komende jaren zodanig inhoud te geven dat daarmee een nieuwe groeifase realiteit kan worden. Daarvoor is het noodzakelijk dat op alle niveaus van vertegenwoordiging door D66 uitermate goed wordt overwogen wie en met welke kracht D66 kan vertegenwoordigen.

Voor de StemAviesCommissie t.b.v. de Eerste-Kamerverkiezingen vormde bovenstaande notitie een belangrijke drijfveer voor het beoordelen van de aangemelde kandidaten voor de Eerste Kamer. De SAC heeft allereerst een aantal beoordelingscriteria opgesteld waarop de kandidaten geselecteerd zouden worden. Deze criteria zijn voortgekomen uit het profiel voor een Eerste-Kamerlid en de politieke werkelijkheid van dit moment. Naast een kernachtige positionering van het Eerste-Kamerwerk in het gehele traject van wetgeving zijn de belangrijkste beoordelingscriteria geweest:
- Profileerkracht van D66
- Politieke behendigheid
- Persoonlijk gezag
- Inzet en inzetbaarheid

Deze beoordelingscriteria zijn vervolgens middels vragen bij de kandidaten getoetst. Op grond van deze toetsing van de 22 kandidaten zijn allereerst vier groepen kandidaten met de volgende kwalificatie ontstaan:

een groep van 8 personen	zeer gekwalificeerd
een groep van 6 personen	goed gekwalificeerd
een groep van 5 personen	niet optimaal gekwalificeerd
een groep van 3 personen	niet gekwalificeerd om uiteenlopende redenen

Van de groep van 8 personen die als zeer gekwalificeerd door de SAC werden beoordeeld was het noodzakelijk om aan te geven waarom een tweetal personen bijzondere kwalificaties hadden om een aparte benoeming te krijgen binnen deze groep. Door dit aan te geven heeft de SAC uiteindelijk een vijftal groepen als volgt in volgorde van belangrijkheid geplaatst (binnen de groep is de alfabetische volgorde gebruikt).

GROEP 1
Zeer gekwalificeerd voor de Eerste Kamer en noodzakelijk voor continuïteit:

Ruud Hessing
Eddy Schuyer

GROEP 2
Zeer gekwalificeerd voor de Eerste Kamer en waardevol voor politieke profilering en vernieuwing:

Jan Willem Bertens
Jacob Kohnstamm
Bart Robbers
Winnie Sorgdrager
Jan Terlouw
Adrienne Vrisekoop

GROEP 3
Goed gekwalificeerd voor de Eerste Kamer:

Ewout Cassee
Doeke Eisma
Jos Elbers
Hanneke Gelderblom
Hans Sluzewski
Lyda Verstegen

GROEP 4
Niet optimaal gekwalificeerd voor de Eerste Kamer:

Maud Arkesteijn
Meindert Doornbos
Marc Enschede
Jos Koeleman
Gerard Meuwese

GROEP 5
Niet gekwalificeerd voor de Eerste Kamer:

Wilma de Graaf
Cor Resoort
Jan Resoort

Bovenstaande advisering legt de SAC graag aan de leden van D66 voor met een oproep om voor deze belangrijke kandidaatstelling toch vooral de moeite te nemen om van het recht tot stemmen gebruik te maken. Voor D66 doet het ertoe !!!

Wim Vrijhoef, voorzitter
Frank Dales
Tineke Knaap
Don van Lin
Henk Pijlman
Tineke Stegeman

Reacties op het stemadvies Eerste Kamer

A.J.W. de Graaf

Geachte partijgenodigde;
Mijn commentaar op niet gekwalificeerd is inderdaad ik ben niet publiciteitsgebonden en ik hoef ook géén koekjes; om me met de politieke vorm te meten.
Mijn inhoudelijke capaciteiten zijn reeds bewezen; hiervoor verwijs ik naar mijn verkiezingsoptie in 1994. De tijd heeft deze erkenning in waarheid onderschreven. Dit is geen politieke behendigheid; maar interesse voor mens; zoals pensioengerechtigden; onze zo door chemische middelen toegestopte jeugd met als buffer onderwijs. De middengroep heeft hier de voordelen van gezien. De poenbond als dilemma voor minimale arbeidsovereenkomsten die zich als een 'spiraal' wil kwalificeren.
Economie verdiend geen toegevoegde waarde; maar de bestaansmogelijkheid voor mensen; die ik transparant gedragen wil zien worden door onze democratische gelijkheid en vrijheid van niet alleen werkgevers.
Classificatie is een norm; met vriendelijke groet;

A.J.W. de Graaf

Jos Koeleman
Ik heb twee bezwaren tegen het stemadvies:

1. Er heeft geen gesprek met de ADVIESCOMMISSIE plaatsgevonden, maar met drie leden daarvan. De andere leden hebben dus hoogstens informatie uit de tweede hand. Op grond van de vragen die mij zijn gesteld kun je geen toetsing verrichten aan de criteria van de commissie of de profielschets. En dus is in mijn geval de conclusie dat ik, gepokt en gemazeld in de lokale politiek, niet optimaal geschikt ben, flinterdun.
2. De commissie schijnt te denken dat je de zittende fractieleden en wat ex-bewindslieden moet nemen en dat je dan klaar bent. Niet verder kijken dan je neus lang is. Natuurlijk zijn continuïteit en ervaring en de inbreng van ex-kabinetsleden van groot belang. Maar evenzo is het belangrijk dat je de invalshoek vanuit de lokale politiek betrekt. Bijna alle wet- en regelgeving moet geheel of gedeeltelijk lokaal worden uitgevoerd. Nou, ik heb als wethouder wat staaltjes meegemaakt. Ik heb de drie leden van de commissie die link tussen de Haagse regels en de maatschappelijke werkelijkheid in de steden, dorpen en buurten voorgehouden, kennelijk tevergeefs.

Ik hoop en verwacht dat de leden van D66 dat toch anders zien.

Inhoud

pag. 1 Congres 67
- Contributiewijziging
pag. 2 Congres 68
- vacatures besturen en commissies
pag. 3 Nieuws van het IDI
pag. 5 Stichting Wetenschappelijk Bureau
pag. 5 Opleidingscentrum
pag. 7 Bestelbon

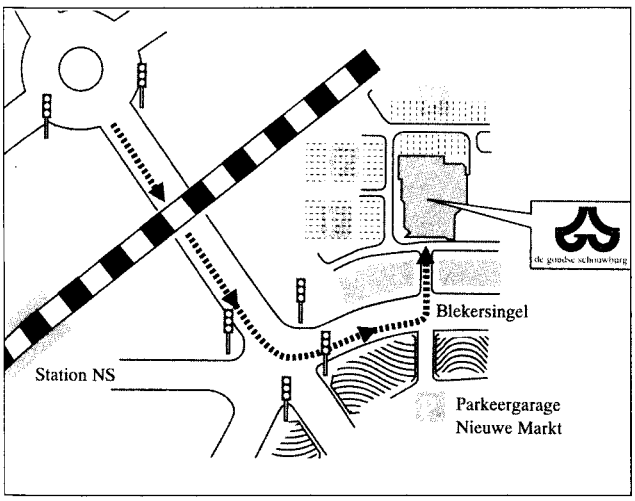
Congres 67

CONGRES 67
21 NOVEMBER 1998

DEMOCRATISCH CENTRUM
NEDERLANDEN

Locatie

de Goudse Schouwburg
Boelekade 67
2806 AE Gouda
tel. 01820-13750/13353
fax. 01820-80881

Bereikbaarheid met het openbaar vervoer
Het NS-station ligt op vijf minuten loopafstand. Er zijn directe treinverbindingen met Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Amsterdam.

Met de auto
- vanaf de A12 (Den Haag/Rotterdam-Utrecht) afslag Gouda
- borden richting centrum volgen via Burg. Jamessingel
- bij de rotonde rechtsaf, onder de spoortunnel door
- bij de stoplichten linksaf (Blekersingel)
- eerste straat links: u staat nu voor de Goudse Schouwburg

Rondom het gebouw is er ruimte voor 220 personenauto's (betaald parkeren). Aan de overzijde van de singel bevindt zich in de binnenstad een parkeergarage, op drie minuten loopafstand van de schouwburg.

Congresboeken
Congresboek A kunt u opvragen met de bon elders in dit katern. Congresboek B is op het congres beschikbaar bij de verschillende balies.

Stemrecht
Om stemgerechtigd te zijn op dit congres dient u de contributie over 1998 te hebben voldaan. De contributie kan eventueel ter plekke contant worden voldaan.

Kinderopvang
Gedurende het congres (9.45 - 16.30 uur) is er kinderopvang beschikbaar. De crèche is voorzien van speeltjes, de ouders dienen zelf voor eten en drinken voor de kinderen te zorgen.

Presentatie kandidaten Eerste Kamer en Europees Parlement
Op het congres in Gouda, 21 november a.s., krijgen de kandidaten voor de verkiezingen voor Eerste Kamer en Europees Parlement de gelegenheid zich te presenteren. De presentatie van de kandidaten voor de Eerste Kamer begint om 10.30 uur en de presentatie voor de kandidaten voor het Europees Parlement om 12.30 uur.
Onder leiding van een discussieleider zullen een aantal kandidaten een kwartier lang discussiëren over een stelling. Na een kwartier wisselen de kandidaten en komen er andere kandidaten aan bod. De zaal heeft de mogelijkheid zich in de discussie te mengen.
Naast de centrale presentatie krijgen de kandidaten de mogelijkheid om in de daarvoor bestemde kraam in de wandelgangen folders neer te leggen en posters op te hangen.
Maak kennis met de kandidaten voor zowel de Eerste-Kamerverkiezing als voor de verkiezing van het Europees Parlement en kom naar het congres!

CONTRIBUTIEWIJZIGING

Op het a.s. Najaarscongres wordt u een wijziging van de contributieregeling voorgelegd. Deze wijziging is vooral gericht op het verminderen van het aantal schijven in de regeling. Elke schijf representeert een bepaalde inkomenscategorie waaraan de jaarlijkse contributie is gekoppeld.

In tegenstelling tot wat hier en daar in de partij wordt beweerd, is de wijziging niet bedoeld om de minimumcontributie te verhogen. Deze verhoging is al door het afgelopen Voorjaarscongres met algemene stemmen aanvaard. De reden hiervoor is dat de minimumcontributie bedoeld is om de directe kosten van het lidmaatschap te dekken, bijvoorbeeld de afdelings- en regio-afdracht, die direct

gekoppeld is aan het aantal betalende leden, of de directe kosten van de ledenadministratie.

Uiteraard is bij de verhoging van de minimumcontributie gedacht aan de leden die door welke omstandigheid dan ook in een bepaald jaar deze contributie niet kunnen betalen. Deze leden kunnen dispensatie krijgen en betalen een lager bedrag. De voorgestelde wijziging verruimt overigens de dispensatie voor studenten. De aanvragen voor dispensatie van studenten worden marginaal getoetst. Er wordt niet voorgesteld voor speciale groepen aparte regelingen te maken: dit vergroot de werkdruk van de ledenadministratie zodanig, vooral om te controleren of een lid nog steeds tot een bepaalde groep behoort, dat daardoor de minimumcontributie weer aanzienlijk zou stijgen. Bedacht moet worden dat andere leden daar dan weer voor zouden opdraaien.

Het verminderen van het aantal schijven heeft een doel. Uit onderzoek is gebleken dat bijna de helft van de leden van D66 een jaarlijkse contributie betalen van *f* 90,- of minder. De contributieregeling geeft aan dat leden die dit bedrag betalen een belastbaar jaarinkomen zouden moeten hebben van *f* 25.000,- of minder. Uit onderzoek weten we ook dat dat niet zo is: het gemiddelde belastbare jaarinkomen van D66-leden is veel hoger.
De conclusie die hieruit getrokken kan worden, is dat veel leden zich in een te lage schaal indelen. De leden die wel naar eer en geweten de contributie betalen, en gelukkig is dat nog steeds een meerderheid, worden van deze ontwikkeling de dupe. Om allerlei activiteiten in de toekomst nog te kunnen blijven organiseren, zullen zonder wijziging van de regeling steeds hogere (kostendekkende) toegangsprijzen moeten worden gevraagd. Leden die gewoon voldoen aan hun contributie-verplichtingen kunnen zich dan terecht afvragen, waarom zij bijvoorbeeld een hoge toegangsprijs moeten betalen voor het bezoeken van een Congres: daar betaalt men immers contributie voor. Dat is helemaal juist, maar in de praktijk betaalt men contributie voor die leden die zich niet aan de contributieregeling houden.
Bovendien is het HB van plan de contributie-opbrengst tevens te benutten om de service-verlening aan de leden verder te verbeteren. U kunt dan bijvoorbeeld denken aan meer geld voor de Democraat, regionale politieke podia, meer subsidies voor de afdelingen, het verbeteren van de website, het instellen van een partijreferendum of het relatief laag houden van de toegangsprijs van een Congres.

Omdat leden meer betalen aan de partij dan alleen contributie (bedelacties, afdrachten politieke vertegenwoordigers enz) en ook is gebleken dat deze inkomensbronnen sterk aan elkaar zijn gerelateerd, is tevens besloten dat leden vanuit het landelijk niveau niet meer te pas en te onpas worden bestookt. Elke actie op landelijk niveau wordt gecoördineerd door de penningmeester van het HB.

Tot slot, uit een vergelijking met andere partijen is gebleken dat D66, ook met het nieuwe systeem, geen hoge contributie vraagt. Bij andere grote politieke partijen wordt, met uitzondering van de VVD, gemiddelde meer gevraagd.

Penningmeesters

Congres 68

CONGRES 68
6 & 7 FEBRUARI 1999
LOCATIE: CONGRESCENTRUM KONINGSHOF, VELDHOVEN

MEER INFORMATIE OVER CONGRES 68 VINDT U IN HET KATERN VAN DEMOCRAAT NUMMER 8, DIE HALF DECEMBER BIJ U IN DE BUS LIGT.

VACATURES BESTUREN EN COMMISSIES

Een tweede kennisgeving van de vacatures waarin het congres op 6 en 7 februari 1999 zal voorzien. De eventuele herkandidering van huidige bestuurs- of commissieleden die aan het einde van de eerste termijn zijn, is in onderstaand overzicht opgenomen. Alleen voor de vacature secretaris organisatie in het dagelijks bestuur is hierbij een eerste kennisgeving.

De kandidaatstelling sluit op dinsdag **8 december 1998 om 10.00 uur.** Ingevulde kandidaatstellingsformulieren moeten dan binnen zijn bij de LVC p/a Landelijk Secretariaat. Kandidaatstellingsformulieren zijn verkrijgbaar bij het Landelijk Secretariaat, Postbus 660 2501 CR Den Haag, bezoekadres: Noordwal 10, tel. 070-356 6066, fax 070-364 1917.

dagelijks bestuur
secretaris organisatie
De zittende secretaris organisatie heeft aangegeven haar functie te willen beëindigen. Voor meer informatie Matt Poelmans, vice-voorzitter organisatie tel. 071-519 0294 of Tom Kok, voorzitter tel. 0515-431 381.

Profiel:
Binnen de 'organisatiehoek' wordt de totale portefeuille verdeeld tussen vice-voorzitter organisatie en secretaris organisatie.

Op dit moment is de secretaris organisatie als eerste verantwoordelijk voor de organisatorische communicatie tussen het Hoofdbestuur en:
- regio- en afdelingsbesturen in de regio's Overijssel, Gelderland, Utrecht, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg;
- besluitvormingscommissie en de Jonge Democraten;

De secretaris organisatie is thans samen met de vice-voorzitter organisatie voorts verantwoordelijk voor:
- contacten/conflictbeheersing met afdelingen/regio's, enz.
- bezoekt 4 maal per jaar het regiobesturenoverleg.

Om de functie goed te kunnen vervullen dienen kandidaten ongeveer 20 uur per week beschikbaar te hebben. De werkzaamheden vinden veelal in de avonduren en soms in het weekend plaats.

hoofdbestuur / regio
regio's Overijssel, Noord-Brabant, Limburg en Flevoland
Het zittende hoofdbestuurslid uit Noord-Brabant is aan het einde van zijn maximale termijn. De huidige hoofdbestuursleden Overijssel en Flevoland hebben hun functie tussentijds beëindigd. De vacature hoofdbestuurslid Limburg zal op congres 67 niet vervuld worden.
Informatie bij de zittende HB-leden: Noord-Brabant: Roland de Bruijn, tel. 076-565 0712; Overijssel: Huub Isendoorn, tel. 0546-820 879 of bij Matt Poelmans, vicevoorzitter organisatie tel. 071 - 519 0294

besluitvormingscommissie
3 leden (1 lid einde eerste termijn, stelt zich herkiesbaar, 2 vacatures congres 67 niet vervuld)
Informatie: bel met Jim van Beusekom (voorzitter BSC): 070-3869221

financiële commissie
voorzitter (einde eerste termijn, stelt zich herkiesbaar)
Informatie: bel 's avonds of in het weekend met Mat Botman (voorzitter FC): 020 - 496 1702.

geschillencollege
1 lid (einde 1e termijn, stelt zich herkiesbaar)
Informatie: bel met Hans Veenhuys (voorzitter GC): 020-623 1779.

landelijke verkiezingscommissie
4 leden (2 einde maximumtermijn, 1 einde eerste termijn, stelt zich niet herkiesbaar, 1 legt vanwege drukke werkzaamheden zijn functie neer)
Informatie: Gerk Oberman (voorzitter LVC), 076-5602 294.

Stichting Wetenschappelijk Bureau D66
2 leden (1 einde eerste termijn, 1 einde tweede termijn, kan slechts 1 jaar herkozen worden)
Het SWB-bestuur kan op basis van het opgestelde profiel een voordracht doen uit de kandidaten die zich hebben aangemeld voor het SWB-bestuur.
Informatie: bel overdag met de directeur van het SWB: Christiaan de Vries, tel. 070-356 6038.

Stichting Opleidingscentrum D66
voorzitter (stelt zich herkiesbaar)
1 lid (1 einde eerste termijn, stelt zich herkiesbaar)
Het bestuur van het Opleidingscentrum kan op basis van het opgestelde profiel een voordracht doen uit de kandidaten die zich hebben aangemeld voor het bestuur van het Opleidingscentrum.
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Leo Pinxten (tel. 070 - 3566066).

Nieuws van het IDI

Macedonië en de sandwichpositie

Sinds een paar jaar bestaat er een uitwisselingsprogramma van D66 met de Liberale Democratische Partij in Macedonië. In 1996 organiseerde IDI (toen nog IVSOM) een seminar in Skopje over vrije media. In 1997 kwam er een delegatie naar Nederland voor het volgen van een intensief programma over midden- en klein bedrijf. Dit jaar bracht een D66 delegatie van 10 t/m 13 september namens IDI een bezoek aan de Liberale Democratische Partij te Macedonië. Naast gesprekken en interviews met partijbestuurders, hielden J.W. Bertens, J. Hoekema en M. de Kwaasteniet toespraken over: Uitbreiding van de EU; De positie van Macedonië en mogelijkheden tot werkgelegenheid; De onderhandelingsresultaten van D66 na de verkiezingen.

Er was in Skopje veel belangstelling voor het verhaal van Marjanne de Kwaasteniet over de verkiezingsuitslag van D66 en de onderhandelingsresultaten. Macedonië stond op dat moment immers zelf vlak voor de verkiezingen. Op 1 oktober zou de eerste ronde plaatsvinden, gevolgd door een tweede ronde op 1 november. De LDP - opgestapt uit de vorige regering - wil versterkt door de fusie met de democratische partij, in de regering terugkomen.
De D66-delegatie trof het bijzonder omdat zij in de gelegenheid werd gesteld de Conventie van de LDP bij te wonen en zo de LDP in actie te zien. Opvallend was dat de partij, zich zeer bewust van de vele complicaties en struikelblokken in de regio, kans zag met een positieve boodschap de verkiezingen in te gaan. Het sprak Europarlementariër J.W. Bertens zo aan dat hij tijdens deze conventie tot ieders verrassing de liberaal-democraten in Skopje een hart onder de riem stak en besloot met de tekst: POBEDA (Victory). Een warm applaus volgde.
Jan Hoekema had in zijn toespraak aandacht gevraagd voor het belang van stabiliteit en de positie van Macedonië. (Officieel: 'the Former Yugoslav Republic Of Macedonia', FYROM). Het land heeft 2 miljoen inwoners en ligt ingesloten tussen Servië en Albanië, Griekenland en Bulgarije. Griekenland maakt vanuit historisch oogpunt ook aanspraak op de naam Macedonië. Deze kwestie is nog steeds niet opgelost. Bulgarije heeft wel de staat Macedonië erkend, maar ontkent het Macedonisch als taal en het bestaan van een Macedonische natie. Dit blokkeert al jaren het ondertekenen van verdragen.

Navo-oefeningen
In het noorden grenst Macedonië aan Kosovo, dat deel is van Servië en voor 90% bestaat uit etnische Albanezen. Grote aantallen Albanezen zijn de bergen in gevlucht uit angst voor de Serviërs die de tactiek van de verschroeide aarde hebben toegepast. Een weg terug is ondanks de verwoede pogingen van de Amerikaanse bemiddelaar Richard Hollbrook nog niet gebaand en de winter is inmiddels aangebroken. De dreiging van een grote humanitaire ramp is nog niet afgewenteld.
Tijdens het bezoek van de D66 delegatie zat het Continental Hotel in Skopje vol Navo-militairen druk

Kernpunt hierbij is het stimuleren van nieuwe functies in landelijke gebieden, mede via de creatie van een vernieuwde diensten-infrastructuur. BOOGERD prees deze voorstellen, maar wees op het overmatige "top down-karakter" ervan. Zij pleitte daarom voor een benadering met meer aandacht voor initiatieven vanuit de bevolking zelf, waardoor betrokkenheid en eigen verantwoordelijkheid bevorderd worden.

Daarnaast wees BOOGERD op de noodzaak om "stedelijke behoeften" beter te benutten. Aangezien 80% van de Europese burgers in steden woont is het logisch dat het platteland zich bij de ontwikkeling van nieuwe functies op deze steden richt, bijvoorbeeld door het creëren van natuur en groene ruimte.

BOOGERD wees er met nadruk op dat plattelandsvernieuwing op Europees niveau niet meer is dan een tijdelijk hulpmiddel om te kunnen overstappen naar alternatieve, marktconforme inkomstenbronnen en om de pijn van het geleidelijk verdwijnen van inkomenssteun aan boeren te verzachten. Niettemin bekritiseerde BOOGERD de Nederlandse overheid, omdat zij nalaat mee te denken over criteria voor Europese plattelandsvernieuwing. Nederland laat daardoor kansen liggen om de noodzakelijke overschakeling naar een duurzaam en economisch veelzijdig platteland te vergemakkelijken.

Voor meer informatie: Johanna BOOGERD

BEGROTING '99: MEER DEMOCRATIE VOOR DE TOEKOMST

De eerste ronde van het jaarlijks begrotingsspel is voltooid: op 22 oktober stemde het Europees Parlement over de politieke prioriteiten voor de Europese begroting, die voor het eerst in euro's uitgedrukt is. Het EP heeft zich vooral geconcentreerd op programma's die voor burgers van belang zijn en die de Raad verwaarloosd had. Het EP-ontwerp staat echter nog steeds in het licht van een zuinig uitgavenbeleid. De totaalbegroting bedraagt minder, dan de Raad van Ministers aanvankelijk had vastgesteld.

Zo krijgen het Leonardo-programma (beroepsopleiding), Socrates (onderwijs) en Jeugd voor Europa (jongerenuitwisseling) ieder respectievelijk 99, 12.8 en 4.3 mln. euro extra. Verder mikt het EP op meer fondsen voor sociale maatregelen (48.3 mln.), innovatie en kennis (15 mln.), voor werkgelegenheid in het midden- en klein bedrijf (14 mln.) en milieu (42 mln.). Ook heeft het EP ruimte overgehouden voor het Europees Vluchtelingenfonds van 25 miljoen euro, dat door Laurens Jan BRINKHORST in het leven is geroepen.

De begroting van 1999 vormt de overgang tussen de huidige financiële perspectieven (meerjarenraming voor de periode 1993-1999) en de financiële perspectieven voor de periode vanaf 2000. Het toekomstig meerjarig financieel kader moet de eerste ronde van de uitbreiding van de Unie (Cyprus, Centraal- en Oost-Europa) mogelijk maken zonder de bestaande verhoudingen tussen de lidstaten fundamenteel aan te tasten.

De vaststelling van een nieuw meerjarig financieel kader is onvermijdelijk verbonden met een inter-institutioneel accoord (IIA) tussen Raad, Commissie en EP: zo'n accoord bepaalt de spelregels tussen de instellingen bij de vaststelling van de begroting. Het EP hecht groot belang aan zo'n IIA, omdat een meerjarig financieel kader de begrotingsrechten van het EP sterk inperkt. In ruil hiervoor wil het EP grotere flexibiliteit tussen de begrotingscategorieën om binnen een zuinig financieel kader toch nog politieke prioriteiten te kunnen steunen. Ook wil het EP met het oog op de landbouwuitgaven dat een zuinig financieel beleid gepaard gaat met meer democratie.

Gezien de hardnekkige opstelling van sommige lidstaten, vreest het EP dat er volgend jaar niet bijtijds een accoord zal zijn over de nieuwe

financiële perspectieven. In dat geval zou de begroting voor 2000 gebaseerd worden op die van 1999. Om voor het jaar 2000 toch over een grootst mogelijke speelruimte te kunnen beschikken heeft het EP besloten om alle bedragen in de reserve te plaatsen die het verschil vormen tussen de te verwachte werkelijke uitgaven en de maximaal toegestane begrotingsuitgaven. Als het EP deze marges niet in de reserve zou hebben geplaatst, dan tellen deze marges niet meer mee in de vaststelling van de begroting van 2000. Dat betekent een uitholling van de rol van het EP als één arm van de begrotingsautoriteit.

Minister Zalm geeft een verkeerd beeld, wanneer hij Europarlementariërs ervan beschuldigd de budgetdiscipline te verwoesten: de bedoeling is niet om eerdergenoemde marges werkelijk te besteden. De inzet is dus niet meer geld uitgeven, maar meer democratie in Europa.

Voor meer informatie: Laurens Jan BRINKHORST

BETERE SAMENWERKING TURKIJE EN EU OP MILIEUGEBIED

Half oktober bezocht Doeke EISMA Turkije in het kader van een grote boomplantactie als onderdeel van een nationale anti-erosie campagne. Hij was hier op uitnodiging van de milieuorganisatie TEMA. Tijdens deze ceremonie, waarbij symbolisch de eerste eik werd geplant in aanwezigheid van president Demirel, bracht EISMA in zijn speech naar voren dat de Europese Unie en Turkije meer moeten gaan samenwerken op het gebied van milieu en natuurbescherming.

Gezien de politieke situatie in Turkije is een groot gedeelte van de fondsen bestemd voor Turkije geblokkeerd. Samenwerking is daarom vooral beperkt tot acties m.b.t. mensenrechten, democratie en armoedebestrijding. Hoewel EISMA het belang van deze acties ondersteunt is hij van mening dat de milieuproblematiek in Turkije ook om financiële ondersteuning van de EU vraagt.

EISMA heeft daarom als rapporteur voor de begroting van 1999 namens de milieucommissie een amendement ingediend, dat stelt dat minimaal 10% van het MEDA-programma (EU-samenwerkingsprogramma met landen rond de Middelandse Zee) besteed moet worden aan milieu. Dit amendement is eind oktober in Straatsburg aangenomen.

Verder benadrukt EISMA, dat alleen het verhogen van het budget niet genoeg is. Juist kleinschalige projecten en non gouvernementele organisaties zouden meer aandacht moeten krijgen.

Voor meer informatie: Doeke EISMA

HANDELSLIBERALISATIE EU/VS EN WERKGELEGENHEID

De EU en de VS hebben de uitgebreidste economische betrekkingen ter wereld. Beide handelspartners hebben een aandeel van ongeveer 20% in elkaars handel van goederen, voor diensten bedraagt dit ongeveer 40%. Afgelopen mei werd het plan gelanceerd voor het Transatlantisch Economisch Partnerschap (TEP), dat tot doel heeft de handelsbelemmeringen op bilateraal niveau op te heffen. Uiteindelijk effect: handelsliberalisatie op multilateraal niveau. BOOGERD heeft vanuit de EP-Commissie Werkgelegenheid hierover een advies geschreven.

Volgens BOOGERD plaveit het TEP de weg voor verdere multilaterale handelsliberalisatie en investeringsmogelijkheden, die de economische groei in de gehele wereld zal bevorderen. Dit zal positieve gevolgen hebben voor de werkgelegenheid aan beide zijden van de Atlantische oceaan, maar ook voor derde landen. BOOGERD blijft er echter wel op aandringen, al het mogelijke te doen om eventuele negatieve gevolgen van bilaterale

handelsovereenkomsten voor derde landen te voorkomen.

Zij benadrukt in het advies het belang van arbeids-, onderwijs- en sociale vraagstukken op de transatlantische markt en verzoekt de dialoog over deze onderwerpen tussen de EU en de VS actief te bevorderen. Voorbeelden zijn de transatlantische zaken -en arbeidsdialoog. Verder dringt BOOGERD er bij de EU-regeringen en de VS op aan, de samenwerking op het gebied van onderwijs-, opleidings- en jeugdprogramma's uit te breiden, de bekendheid met de mogelijkheden voor uitwisselingen te vergroten en resterende belemmeringen m.b.t. de erkenning van diploma's, stages en (tijdelijk) werk op te heffen.

Voor meer informatie: Johanna BOOGERD

MACEDONIË VERDIENT STEUN

Deze dagen vinden in Macedonië, buurland van Kosovo, verkiezingen plaats. De perikelen in Kosovo stellen echter ook daar de democratie op de proef. De grote Albanese minderheid radicaliseert en wil gelijkwaardigheid met de Macedoniërs, terwijl de Macedoniërs dit weigeren uit vrees voor de komst van Groot-Albanië. Burgemeesters zitten vast omdat ze de Albanese vlag uithingen en studenten wordt onderwijs in het Albanees geweigerd. De komst van duizenden vluchtelingen uit Kosovo en de grote werkloosheid onder de bevolking zijn extra explosieve ingrediënten, die de toekomst van Macedonië onzeker maken.

De verkiezingen waren spannend. De socialisten kregen op hun donder, daarom kan de nationalistische rechtervleugel waarschijnlijk een regering vormen. Verkiezingscongressen kenden een zeer hoog "vlaggen- en volksliedgehalte". OVSE-waarnemers zagen goed georganiseerde verkiezingen, hoewel etnische treiteringen, verdwenen stemkaarten en stemmen-omkoperij hier niet van de lucht waren. Het is te hopen, dat ook de tweede verkiezingsronde internationale waarnemers zal trekken, want er staat veel op het spel. Politieke vernieuwing is goed voor de economie, maar de etnische verhoudingen vereisen waakzaamheid. Het is te hopen, dat ook na de verkiezingen de Albanese partijen mee zullen doen aan de regering, anders dreigt buiten-parlementair activisme.

De EU zal Macedonië meer aandacht moeten geven dan het nu krijgt, want het is één van de weinig stabiele en democratische landen in die regio.

De verhoudingen tussen de Macedoniërs, Albanezen, Turken, Roma en talloze andere minderheden zijn nu al gespannen. Escalatie dreigt, met name bij een voortduring van de economische malaise en hoge werkloosheid.

Voor meer informatie: Jan-Willem BERTENS

COLOFON

Het Europa Bulletin wordt samengesteld door de Eurofractie D66. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de leden van het Europees Parlement:

Jan-Willem BERTENS: 0032.2284.5602
Medewerker: Leon PEIJNENBURG

Johanna BOOGERD: 0032.2284.5795
Medewerker: Martin VAN 'T ZET

Laurens Jan BRINKHORST: 0032.2284.5796
Medewerker: Catharina DE LANGE

Doeke EISMA: 0032.2284.5797
Medewerkers: Gerben ROEST/ Babette GRAEBER

Contactpersoon van de Eurofractie in Nederland:
Cintha VAN HEESWIJCK: 070-3182634

Persvoorlichter: Tessa MAAS: 06-5398.3759

eens kunnen worden over de verplichtingen van ieder, kan dit tripartiete overleg ook bij ons goed uitpakken.'
Daarmee zet de Liberale Democratische Partij een moedige stap in de richting van overleg en samenwerking tussen partijen en bevolkingsgroepen. Overleg in plaats van confrontatie is in alle Balkanlanden de grote uitdaging.

In plaats van verdere uitbreiding van het conflict tot in Macedonië, zou het land zich moeten kunnen ontwikkelen tot een stabiele zone tussen Servië en Albanië, Griekenland en Bulgarije. Een streven dat D66 ten volle ondersteunt.

Marianne Douma

Wetenschappelijk bureau

Idee is het politiek-wetenschappelijk tijdschrift van het wetenschappelijk bureau van D66.

IDEE

Idee bevat interviews, analyses, commentaren en achtergrondartikelen over ontwikkelingen die relevant zijn voor de politiek. Idee verschijnt 6 x per jaar en een abonnement kost *f* 74,-; losse nummers van een lopende jaargang *f* 12,50.

IDEE NUMMER 5, 1998

Thema: Liberalisme in Europa

INHOUD

- Liberale gidspartij in Europa
Marco van Lierop in gesprek met Frits Bolkestein
Frits Bolkestein is niet alleen Kamerlid maar ook voorzitter van de Liberale Internationale. Een gesprek over het lot van de liberalen in een Verenigd Europa.

- Engelse liberale politiek: een geval apart
door Floor Kaspers
De Liberal Democrats worden vaak gezien als de Engelse zusterpartij van D66. Floor Kaspers schetst een beeld van de werkwijze en de organisatie van de partij, die binnen het Engelse districtenstelsel nooit een serieuze kans zou hebben gekregen.

- Het liberale gehalte van Europa
Statements over het programma van de liberale-democratische fractie in het Europees Parlement, over de bijdrage van D66 en de actualiteit van het Schotse liberalisme door Pat Cox, Doeke Eisma en Ingmar Westerman

En verder:
- Plattelandsontwikkeling: idee of fictie?
door Johanna Boogerd
Hervorming van de Europese landbouw is noodzakelijk. De Europese Commissie is met voorstellen gekomen. Europarlementariër Johanna Boogerd evalueert en geeft haar eigen visie.

- De nieuwe revolutie
door Theo Hooghiemstra en Helga de Valk
Kansen en bedreigingen op de elektronische snelweg in Europees perspectief.

- Behouden 'vaart' in de Europese integratie
door Bernard Bot
De discussie over de uitbreiding van de Europese Unie komt in moeilijk vaarwater. Bot probeert duidelijkheid te scheppen over de koers en de bestemming.

- Een hartveroverend liberalisme
door Allan Varkevisser
Na zeven jaar denkwerk voor het wetenschappelijk bureau van D66 neemt Allan Varkevisser afscheid met een, naar eigen zeggen, testamentair essay.

En natuurlijk de vaste rubrieken Directieven, Van Lierop, Commentaar, Signalementen, Mijn Idee.

MEDEDELINGEN

SWB-publicaties
Er zullen dit najaar twee SWB-publicaties verschijnen, een over mensenrechten en een over de sociaal-economische ordening. U zult hier meer over kunnen lezen in de volgende *Democraat* en in *Idee*.

Wetenschapsconferentie
Op zaterdag 19 december a.s. organiseert de SWB haar jaarlijkse wetenschapsconferentie, met dit keer als thema: *De kwaliteit van het Openbaar Bestuur.*
Voor meer informatie kunt u tijdens kantooruren bellen met de SWB, tel. 070 - 356 60 41.

Opleidingscentrum

THEMADAG BESTUUR EN ONDERWIJS

28 november
Tijdens deze themadag worden de thema's Bestuur en Onderwijs op een aantrekkelijke en gevarieerde manier behandeld. Tweede-Kamerlid Olga Scheltema zal in het ochtendgedeelte met name in gaan op de actuele ontwikkelingen rond de gekozen burgemeester en de invoering van het referendum. Tweede-Kamerlid Ursie Lambrechts schenkt aandacht aan de actuele discussie rond de invoering van het studiehuis en de groeiende kloof in leerprestaties tussen allochtonen en autochtonen. Iedereen is van harte welkom.
Prijs *f*25,00.

VOOR DE DRAAD
HET NOVEMBERNUMMER

Nummer 10 van het tijdschrift Voor de Draad is omstreeks 28 oktober verschenen.
In dit nummer is een interview opgenomen met Haijo Apotheker, minister van Landbouw Natuurbeheer en Visserij. Belangrijk speerpunt voor Apotheker is het vinden van een evenwicht tussen economie en ecologie in het landelijk gebied. Hij pleit voor een krachtig platteland met een duurzaam karakter.
Voor de Draad schenkt aandacht aan de verkiezingen voor Provinciale Staten die weer in aantocht zijn. Twee regionale campagnecoördinatoren geven een indruk van hun aanpak: Theo Bekkers voor Gelderland en Jos Heijmans voor Limburg.
Onder de titel 'Als water je niet koud laat' schenkt voormalig eindredacteur Anne-Marie Hartog aandacht aan de waterschappen en het democratisch gehalte van de verkiezingen hiervoor. Ze doet dit als kersverse senior communicatiemedewerker bij het waterschap De Dommel.
In deze Voor de Draad vindt u tevens een verslag van de algemene ledenvergadering van de Bestuurdersvereniging. Een spannende vergadering, zoals wel mag blijken uit het verhaal.
Op het aanstaand partijcongres van 21 november staat het thema vitale economie centraal.

Voor meer informatie: Opleidingscentrum D66, tel 070 - 356 60 66

TRAININGEN EN CURSUSSEN

LEIDEN VAN EEN VERGADERING
12 december en 6 februari
Binnen D66 heeft iedereen wel eens te maken met het leiding geven aan discussies en vergaderingen. Dat kan zijn tijdens bijvoorbeeld werkgroep- of commissievergaderingen, afdelings- of fractievergaderingen. De training is op 12 december in **Den Haag** en op 6 februari in **Utrecht**. Het doel is om de vergaderingen de moeite en tijd waard te laten zijn. De gespreksleider speelt daarbij een cruciale rol. Deze moet kunnen omgaan met vergadertechnische aspecten als: structuur aanbrengen en tijd beheersen, analyseren en samenvatten, de stemming goed houden en besluiten (laten) nemen. Tijdens enkele intensieve oefeningen krijgen de deelnemers hiermee te maken. Deelnamekosten *f* 45,00 (inclusief lunch).

LEREN DEBATTEREN
28 november en 16 januari
Politiek debat kan gevoerd worden in eigen politiek verband, de afdeling of fractie, of in politieke arena's zoals de raadszaal, een forum of de kroeg. Debatvaardigheden zijn essentieel om in discussies uw standpunten te kunnen onderbouwen en uzelf (en D66) te profileren. Te profileren op zo'n manier dat de toehoorders uw argumenten begrijpen en uw standpunt gaan steunen. Debatteren en presenteren hebben veel overeenkomsten met elkaar. Het verschil zit in de interactie tussen de sprekers. Dit maakt een debat tot een spannende gebeurtenis. Tijdens deze training op 28 november in **Dordrecht** en op 16 januari in **Nijmegen** is er aandacht voor de voorbereiding en de opbouw van het debat, voor debattechniek en presentatievaardigheden. Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (inclusief lunch en documentatie).

SPEECH EN PRESENTATIE
12 december, 9 januari en 27 februari
Communicatieve vaardigheden zijn onmisbaar voor het behalen van succes. Tijdens de training is intensief aandacht voor de belangrijkste onderdelen van een presentatie. Aan de hand van verschillende oefeningen komen zaken aan de orde zoals de voorbereiding van een speech, het gebruik van hulpmiddelen, de vorm en inhoud van de presentatie, de spelregels tijdens de speech, plankenkoorts en een evaluatie. In een kleine groep deelnemers is veel ruimte en aandacht voor het individu. Deze training wordt gegeven in de volgende plaatsen: op 12 december in **Groningen**, op 9 januari in **Roermond** en 27 februari in **Den Haag**. Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (inclusief lunch).

CONFLICTHANTERING
19 december en 20 februari
Wie actief is in de politiek zal van tijd tot tijd geconfronteerd worden met 'lastige' mensen,
bijvoorbeeld in vergaderingen, bijeenkomsten of tijdens een presentatie. Soms luistert men niet, probeert men u een hak te zetten of zelfs onderuit te halen.
Met deze training leert u enkele technieken om tijdens dergelijke confrontaties op de juiste wijze met de mensen om te gaan. Er wordt gewerkt met verschillende, op de praktijk gerichte oefeningen en er is een uitstekende instructievideo. De training op 19 december vindt plaats in **Utrecht**, die van 20 februari is in **Nijmegen**. Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (inclusief lunch).

MAAK KENNIS MET D66
23 januari
Een kennismakingsdag is gericht op nieuwe of ontwakende leden. Twee ervaren D66'ers schenken aandacht aan de belangrijkste ideeën en doelstellingen van D66.
Deelnemers krijgen alle gelegenheid tot het stellen van vragen en er wordt aangegeven hoe u actief kunt worden binnen de partij. De bijeenkomst is op 23 januari in **Den Haag**. Deelnamekosten: *f* 20,00.

BROCHURES

D66 EN DE PRAKTIJK VAN HET RAADSWERK
(GEHEEL HERZIENE VERSIE)
Prijs: *f* 17,50
"Al doende leert men" is de open deur waardoor tal van raadsleden het gemeentehuis binnenstappen. Het is zeker waar dat de praktijk de beste leerschool is; daar staat tegenover dat het beginnend raadslid zich goed kan voorbereiden. Deze publicatie biedt een globaal inzicht in wet- en regelgeving en geeft tegelijk aan hoe het raadslid daarmee kan omgaan. Verder informatie over interne en externe relaties, strategie, tactiek en financiën. Onmisbaar voor een ieder die zich kandideert.

VAARDIGHEDEN VOOR HET POLITIEKE VAK
Prijs: *f* 7,50
In deze brochure worden de belangrijkste vaardigheden beschreven voor het politieke vak. Over welke eigenschappen moet je als politicus beschikken, waar moet je goed in zijn en hoe kun je werken aan aspecten waarin je wat minder goed bent? Aandacht voor de volgende onderwerpen: spreken in het openbaar, debatteren, vergaderen, omgaan met conflicten of lastige mensen, en onderhandelen. In een bijbehorende profielschets van het raads- en statenlid wordt een en ander op een rij gezet. Het Opleidingscentrum sluit hierbij in zijn trainingsaanbod geheel aan.

GEMEENTE EN FINANCIËN
Prijs: *f* 10,-
Een praktische handleiding voor gemeenteraadsleden. Allereerst wordt ingegaan op geldstromen, inkomsten en uitgaven van de gemeente. Daarna volgt een beschrijving van de cyclus van financiële documenten en het 'financiële instrumentarium' (productbegroting, kengetallen). Naast de nodige feitenkennis vindt u in deze brochure vooral ideeën en concrete voorbeelden waarmee de lokale politicus instrumenten krijgt aangereikt.

LEIDRAAD VOOR DE AFDELING
Prijs: *f* 15,-
Brochure waarin voorschriften en regels uit Statuten en Huishoudelijk Reglement van D66 inzichtelijk worden gemaakt. Bevoegdheden, rollen en taken van voorzitter, penningmeester, secretaris, secretaris-politiek en van het 'gewone' bestuurslid worden beschreven. Daarnaast is aandacht voor de politieke taak van de afdeling en de verhouding tot de gemeenteraadsfractie.

(alle bovengenoemde prijzen zijn exclusief porto)

Bestelbon

LANDELIJK SECRETARIAAT

IK BESTEL:
- O een materialenbestellijst
- O flop met planningen EK EP PS
- O herziene pagina 21/22 (wijz. art. 039) Huishoudelijk Reglement
- O kandidaatstellingsformulier besturen en commissies congres 68
- O planning EK verkiezingen 99 op papier
- O planning EP verkiezingen 99 op papier
- O planning PS verkiezingen 99 op papier
- O voordracht leden PC voor verkiezing en bloc op congres 67 (verkrijgbaar op het LS vanaf 11 nov 98)

De papieren planningen en formulieren krijgt u (in enkelvoud) gratis, voor floppen met documenten moeten wij u *f* 5,- per stuk in rekening brengen.

DIC-boekje
De nieuwste versie van het DIC-functionarissenadresboekje is te bestellen door *f* 10,- over te maken op hetzelfde gironummer o.v.v. DIC 4313.

Verkiezingsprogramma 1998 - 2002
Het verkiezingsprogramma wordt u toegezonden met een acceptgiro ter betaling van de kostprijs incl. verzendkosten: *f* 7,50.

Statuten/Huishoudelijk Reglement
De per november 1997 geactualiseerde versie van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement van D66 kunt u bestellen door *f* 13,- (incl. porto) over te maken op giro 1477777 t.n.v. penningmeester D66, Den Haag, o.v.v. HHR 4311.

OPLEIDINGSCENTRUM

IK MELD ME AAN VOOR:

Speech en presentatie. Kosten *f* 45,00
- O 12 december in Groningen
- O 9 januari in Roermond
- O 27 februari in Den Haag

Conflicthantering. Kosten *f* 45,00
- O 19 december in Utrecht
- O 20 februari in Nijmegen

Kennismakingsdag D66. Kosten *f* 20,00
- O 23 januari in Utrecht

Leiden van een vergadering. Kosten *f* 45,00
- O 12 december in Den Haag
- O 6 februari in Utrecht

Leren debatteren. Kosten *f* 45,00
- O 28 november in Dordrecht
- O 16 januari in Nijmegen

Circa tien dagen voor aanvang van de cursus krijgt u het cursusmateriaal thuisgestuurd. Zodra u het materiaal ontvangen heeft, bent u definitief ingeschreven en bent u verplicht de cursuskosten met de bijgevoegde acceptgiro te voldoen.

IK BESTEL:
- O D66 en de praktijk van het raadswerk. Prijs: *f* 17,50
- O Vaardigheden voor het politieke vak. Prijs: *f* 7,50
- O Gemeente en financin. Prijs: *f* 10,-
- O Leidraad voor de afdeling. Prijs: *f* 15,-
- O Abonnement op het tijdschrift Voor de Draad. Prijs: *f* 52,50 per jaar

Bel voor meer informatie over de cursussen of over de brochures met het Opleidingscentrum van D66, tel. 070 - 3566066.

WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Uitgaven nieuwe stijl

SWB-boeken

O Technologie in politiek perspectief, 1996, *f* 25,-

Cahier nieuwe stijl

O De stad als culturele werkplaats, kunstenpublicatie, 1996, *f* 15,-
O Van ideologie tot politieke verantwoordelijkheid, 1997, *f* 15,-
O Naar een vitale economie, 1997, *f* 15,-

Uitgaven oude stijl

Brochures

O De veranderende rol van de politieke partijen, 1991, *f* 15,-
O Duurzame ontwikkeling, 1992, *f* 19,50
O Referenda en Politiek, 1993, *f* 19,50
O De ruimte waarin wij leven, Jan Glastra van Loon, 1994, *f* 19,50
O Bestuurlijke Dilemma's, 1994, *f* 19,50

Cahiers

O Relatie en Huwelijk, 1991, *f* 8,-
O Denken over democratie, van forum naar partnerschap, 1993, *f* 10,-
O In Goede Banen, een analyse van het verschijnsel migratie, 1993, *f* 10,-
O Ingrijpen in menselijk leven, 1994, *f* 12,50
O Denkend over een nieuw stelsel van gezondheidszorg, 1994, *f* 10,-
O De waarde van de democratie, 1994, *f* 2,50
O Nieuwe prioriteiten in het buitenlands beleid, 1995, *f* 12,50
O Op weg naar een pluriforme gezondheidszorg, 1995, *f* 10,-
O De mythe van de ruimte, Een politiek-culturele benadering van de ruimte, 1996, *f* 10,-

Nota's

O Op zoek naar publiek, medianota, 1993, *f* 5,-
O Inzet voor vrede, 1994, *f* 12,50
O De PBO, Bestuurlijke vernieuwing in de agrarische sector, 1995, *f* 5,-
O De waarde van de democratie, 1994, *f* 2,50
O In de basis voorzien, 1996, *f* 12,50
O Inburgering en integratie in Nederland, 1996, *f* 7,50

Speciale uitgaven

O De open samenleving en haar vrienden, 13 auteurs over politiek en bestuur, red. Kees Schuyt en Christiaan de Vries, Boom, Amsterdam 1995, *f* 29,50

O Mensenrechten in de politiek: fundament of bijzaak, uitgave Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie (BMP), 1998, *f* 25,-

O Investeren in D66, de partij na 6 mei, Gerard Schouw en Christiaan de Vries, 1998

Het tijdschrift *Idee*

Idee verschijnt 6 x per jaar en telt ca. 30 pagina's per nummer. Een jaarabonnement kost *f* 74,-. Studenten krijgen na het opsturen van een kopie van hun studentenkaart *f* 40,- gerestitueerd. Een los nummer kost *f* 12,50; oude jaargangen *f* 10,-.

O Ik neem een abonnement
O Ik wil een los nummer

Dhr./ mevr. .....

Straat .....

Postcode Plaats .....

Telefoon .....

Lidnummer .....

Functie in D66 .....

Deze bon opsturen naar: D66, Postbus 660, 2501 CR Den Haag.
U kunt ook telefonisch (070 - 356 60 66), per fax (070 - 364 19 17) of per e-mail (lsd66@d66.nl) bestellen.

ng 31, nummer 8, december 1998, Uitgave van de politieke partij Democraten 66

DEMOCRAAT

8

DOCUMENTATIECENTR
NEDERLANDSE POLITIE
PARTIJEN

Gele rozen van kuiken met vuisten

Opschudding slaat toe op congres

Europarlementariër Laurens Jan Brinkhors

"Nationaal milieubeleid kan niet meer"

Kiessysteem hard aan vernieuwing toe

Dick Tommel onderzoekt aanpassingen

Jaaroverzicht 1998

Het houdt niet over

Groen en geel van nijd

Het is nu zondag 22 november, de dag na het congres in Gouda. Toen ik een paar uur geleden wakker werd, wist ik het al. Dit wordt een waardeloze dag. Ik ben gewoon niet lekker opgestaan, mijn vel zit niet goed. Mijn vrouw zag het meteen al. "Hoofdpijn, Henk? Toch te veel gedronken gisteravond?" Inderdaad, een kater, maar niet van dat gezellige feestje, maar van ons eigen congres. Er is gisteren een fundamentele aanslag op mijzelf gepleegd. 's Avonds werd ik er al mee geconfronteerd. Nauwelijks had ik mijn buurman gefeliciteerd of ik kreeg het al voor de kiezen: "Hoi Henk, jij bent dus voortaan een sociaal-liberaal." "Ammehoela", zei ik: "Aanmenooitniet, maak het een beetje. Ik ben nog steeds de democraat die ik altijd ben geweest."
- "Maar dat hebben jullie toch vandaag besloten?"
Dat klopt, en het was een historische vergissing. Ik ben helemaal geen sociaal-liberaal en vele andere geboren D66'ers ook niet. Het kan toch niet zo zijn, dat ik via het opsteken van kieskaarten zomaar vanzelf veranderd ben in een beetje linksige VVD'er of een wat rechtsige PvdA'er? Na dik dertig jaar zijn we net als alle andere partijen in Gouda in een makkelijk herkenbaar doosje beland. Dat was dus het einde van het oorspronkelijke D66. Juist het feit dat we bij geen enkele stroming hoorden, dát was D66. Jazeker, onze standpunten zijn in het algemeen sociaal-liberaal. Maar dat wil niet zeggen dat we ook sociaal-liberalen zijn. Wij zijn pur sang democraten, en dat is precies perfect. Natuurlijk, als je een oprechte democraat bent, ben je automatisch sociaal én liberaal tegelijk. Maar dat is niet omkeerbaar. Of dacht je soms dat elke sociaal-liberaal ook een democraat is? Na een eeuw socialisme en liberalisme zijn er nog steeds kartels, groepsbelangen, regelzucht en betutteling, privileges en bureaucratie. Kijk maar eens om je heen, genoeg voorbeelden. De combinatie van die twee in sociaal-liberalisme geeft geen enkele garantie voor de verdere democratisering van de samenleving, integendeel.

Ik ben dus kwaad, want er is iets wezenlijks van me afgepakt op dat congres: een stukje van mijn eigen ziel. Ik ben geen sociaal-liberaal, maar democraat, en dat wordt vanaf nu via de ondertiteling van mijn eigen partij tegengesproken.

Daar komt nog die onzin van dat zo broodnodige basisdocument bij. D66 had en heeft geen beginselprogramma nodig. Onze ideologie staat in vijf woorden perfect beschreven in artikel drie van onze statuten: radicale democratisering van de samenleving. Als je dat als ijkpunt neemt, heb je genoeg bagage voor elke discussie. Wat een kul allemaal.

Moest de kleur groen ook nog weg. Voor wie het niet weet: geel is de kleur van de haat. Sla er Van Dale maar eens op na. Daar kun je nog meer fraais vinden met geel: gele koorts, yellow press, gele kaart. Het ons zo vertrouwde groen staat voor hoop en gezondheid, voor alles wat mooi is. Nee, we moesten zo nodig van dat groen af omdat het CDA en GroenLinks ook al groen van kleur zijn. Nou én? Wij waren ruim dertig jaar geleden toch de eerste? Schiet op, ik ben dus echt nijdig. De kritikasters die altijd zeggen dat wij het vooral over de vorm hebben en niet over de inhoud, hadden deze keer groot gelijk.
Nee, opschudders, geen gelukwensen van mijn kant. Het was anders geweest als jullie het lef hadden gehad om je opschudding niet op ondertitel, kleur of een betaalde voorzitter te richten, maar op wezenlijke problemen, zoals de onoplosbaarheid van het asielzoekersprobleem of de ondemocratische besluitvorming rondom Schiphol. Maar niks hoor. Scoren op vorm, proficiat hoor. Straks, op het voorjaarscongres willen jullie er nog een schepje bovenop doen. Dan gaan het regio-HB-lid en de Adviesraad er ook nog even aan. Hartelijk dank, het beetje draagvlak in de regio dat er nog over was, is dan ook weggesaneerd. Blijft er een select clubje Randstadters over. Hoezo Opschudding? Afschaffing had je beter gestaan.
Nu na dit congres de ziel uit D66 is weggehaald, wordt het echt hoog tijd D99 op te richten. Wie voelt zich aangesproken?

Henk van der Linden

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten 66 en verschijnt tien keer per jaar. Een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave.

Deze raad wordt gevormd door:
Atilla Arda, Moncef Beekhof, Sebastian Dingemans, Mario Fruianu (voorzitter), Cintha van Heeswijck, Fred Herrebout, Udo Kock, Eric van de Lisdonk, Mariëtte van Soesbergen, Barbara Schilperoort, Han Weber, Arjen de Wolff

Met dank aan: Doeke Eisma, Tom Kok, Henk van der Linden
Eindredactie: Marieke Keur
Vormgeving: Anker en Strijbos, Utrecht
Fotografie: Dennis Sies, tenzij anders vermeld
Druk: Brouwer Utrecht BV

Democraat nr. 1 verschijnt op 24 februari (kopijsluiting is op 20 januari).

Landelijk Secretariaat D66
Postadres:
Postbus 660
2501 CR Den Haag
Bezoekadres:
Noordwal 10, Den Haag
Tel.: 070 - 3566066
Fax: 070 - 3641917
E-mail: lsd66@d66.nl
Internet home-page: www.d66.nl
Bereikbaar vanaf Den Haag CS met tram 3, richting Loosduinen, halte Noordwal.

Visueel gehandicapten kunnen de Democraat ontvangen via de Nederlandse Luister en Braille Bibliotheek (070 - 3211211).

De Democraat wordt gedrukt op chloorvrij gebleekt papier. Hij wordt verstuurd in een uit polyethyleen vervaardigde verpakking die onschadelijk is in de vuilverbranding. Deze heeft verder geen schadelijke invloed op de kwaliteit van het grondwater en is uitstekend te recyclen.

De redactie
wenst u
een gelukkig
1999

Kerstvakantie

Tussen Kerst en oud en nieuw is het Landelijk Secretariaat gesloten.

Inhoud

In het katern vindt u informatie over Congres 67 en 68, over het Opleidingscentrum, de Stichting Wetenschappelijk Bureau en de Eurofractie.

4/6 Opschudding

Ook Hans Wijers ontsnapt niet aan het kuiken

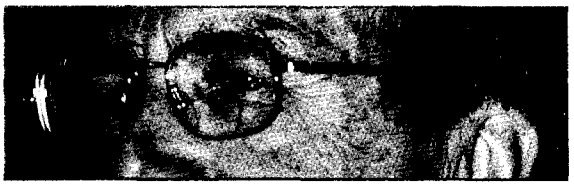
Het gonste al enige tijd. Vanaf het moment dat Opschudding de publiciteit zocht, werd gesproken over de stapel moties die ze op het najaarscongres zouden indienen en waarmee ze de partij nieuw elan wilden geven. De grote dag brak aan, het leeuwendeel van de moties werd aangenomen, Opschudding kraaide victorie. Maar wat was nu werkelijk de impact van dit alles? Luister naar de reacties in dit nummer, van de woede van onze commentator Henk van der Linden tot de instemming van Laurens Jan Brinkhorst.

10/11/12 Interview Laurens Jan Brinkhorst

"Als we de democratische gedachte niet kunnen behouden, loopt het slecht met ons af."

Volgend jaar zijn de Europese verkiezingen. Bent u er klaar voor? Laurens Jan Brinkhorst, scheidend Europarlementariër en Europeaan in hart en nieren, constateert dat het Europees Parlement weinig populair is: "We moeten dat Europees Parlement maar opheffen, is de tendens. Dat vind ik erg gevaarlijk."

13/14 In de kille greep van het water

En wat Europa daaraan gaat doen

Het water stijgt en stijgt maar. Het nieuws meldt dat er in Duitsland opnieuw veel regen is gevallen en dat er voorlopig weinig kans is op een weersverbetering. Dames en heren, we houden het niet droog.
Na zware regenval in september, waarbij het Westland onderliep, kreeg Noord-Nederland in oktober de volle laag. Bij abnormale waterstanden blijken de huidige maatregelen ter voorkoming van overstroming ontoereikend.
Doeke Eisma legt uit wat er in 'Europa' over deze problematiek wordt gedacht.

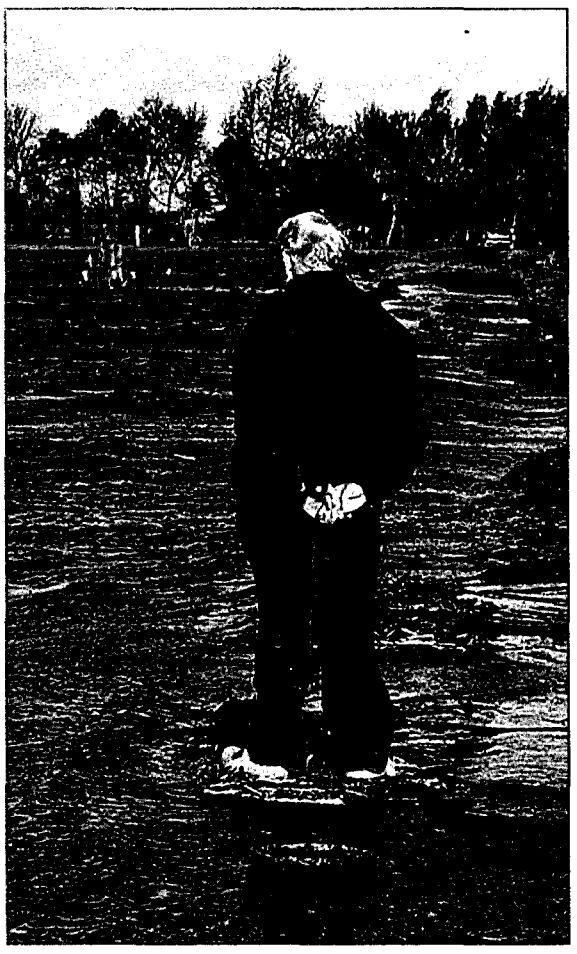

Foto: Wilbert Bijzitter en Gerrit Russchen, Meppeler Courant

En verder:

7 *Actueel: Boris Dittrich over het fractiestandpunt inzake het asielbeleid*

8/9 *Altijd weer gekrakeel over kandidaatstellingsprocedures en stemadviezen. Voormalig staatssecretaris Dick Tommel is voorzitter geworden van de commissie Kiessysteem en stemadvies, die de interne verkiezingen kritisch onderzoekt.*

15 *Is D66 een milieupartij? Nou nee, vonden een paar geïnterviewden uit de minispecial Milieu en Economie uit het vorige nummer. Jazeker, vinden Marijke Augusteijn uit de fractie en Patrick Poelmann uit de Provinciale Staten Noord-Holland. Een tweegesprek over Schiphol.*

16/17/18 *Jaaroverzicht in foto's*

19 *Partijagenda en aankondigingen*

20 *Column en Het Democratisch Perspectief*

Keurig opgeschud

Gejuich met stroopwafels

Opschudding, de vernieuwingsbeweging binnen D66, behaalde in Gouda een overwinning: het partijcongres gaf zijn goedkeuring aan bijna alle ingediende moties. Maar de ambitieuze vorm waarin Opschudding zich vooraf in de pers presenteerde, werd door de inhoud van de voorstellen niet waargemaakt: de meeste moties waren noch nieuw noch fundamenteel vernieuwend. Misschien heeft Opschudding de vernieuwingsdrang binnen D66 zelfs een slechte dienst bewezen.

door Arjen de Wolff

"Er zijn twee soorten verkiezingsnederlagen," zei eens een Democraat die het weten kan: "Nederlagen waarbij je alleen kiezers verliest, en nederlagen waarbij je ook nog je leden kwijtraakt." De nederlaag van 1998 moet tot de eerste categorie behoren. Althans, als het drukbezochte D66-congres van afgelopen 21 november een maatstaf biedt. Ondanks de vrieskou waren honderden Democraten naar Gouda afgereisd om in de plaatselijke Stadsschouwburg de eerste grote partijmanifestatie bij te wonen sinds de electorale halvering van D66 dit voorjaar.

Lief kuikentje

Veel meer dan met de reguliere agenda had de grote toestroom van bezoekers te maken met de 'coming-out' van Opschudding. Deze groep van zo'n zeventig veelal jonge D66'ers - de ledenlijst van Opschudding leest als een almanak van JD-reünisten - kwam enkele weken voor het congres in de publiciteit. Opschudding wilde de partij 'vernieuwen'. D66 had meer 'ambitie' nodig, moest zijn 'vaagheid' verliezen en meer 'daadkracht' uitstralen. Alles moest anders, kortom. En daartoe zou Opschudding op het partijcongres in Gouda maar liefst zevenentwintig organisatorische moties indienen. Gebundeld in een geel kaftje, met een kuikentje voorop. Want geel is de kleur van Opschudding en een kuikentje ... Nu ja. U begrijpt.
En daar stonden ze dan, in de foyer van het theater. Met een kraampje, broederlijk naast de tafel van de Adviesraad - die van Opschudding moet worden opgeheven. Tot incidenten kwam het echter niet, wellicht mede door de grote hoeveelheden snoepjes die Opschudding gretig ronddeelde. Gele snoepjes, dat spreekt. Een gele roos - nog zo'n 'gadget' waarmee de Opschudders aandacht probeerden te trekken - staken de dames van de Adviesraad echter niet in de revers. Dat ging ze toch iets te ver.

Kissinger

De presentatie van Opschudding had een speels en goedmoedig karakter. En dat was slim. D66'ers houden niet van ruzie. Wie de partij wil opschudden, moet vooral liefjes blijven glimlachen. Met revolutionaire retoriek kom je niet ver bij de doorsnee Democraat. Warner Hemmes, de voorzitter van de Amsterdamse D66-fractie, kan er wel om lachen: "Ik vind dat ze het wel handig aanpakken", grinnikt hij. "Ze gedragen zich als ideale schoonzoontjes. De heren een dasje om, de dames een keurig rokje aan. Ze steken een paar oude idealen in een nieuw jasje, om ook de conservatievere achterban aan te spreken. Maar er komen vast nog wel wat addertjes onder het gras vandaan."
Opschudding kent haar Henry Kissinger, zo lijkt het dus. "Speak softly, but carry a big stick." Maar wie het gele boekje ter hand neemt en de voorstellen bekijkt, komt al snel tot de ontdekking dat weliswaar met zachte stem wordt gesproken, maar dat van een stevige knuppel in de verste verte geen sprake is. Woordvoerder Ageeth Telleman doet bij aanvang van de behandeling nog een poging om enig verband te suggereren - de moties zijn gericht op "herkenbaarheid en een ambitieuze organisatieverandering". Maar zij kan niet verhelen dat de zevenentwintig moties van de Opschudding een grabbelton vormen met oude en nieuwe ideeën,

'Gouda' is natuurlijk primair stroopwafels. Met daarbij Opschudding en de kandidatenpresentaties voor het Europees Parlement en de Eerste Kamer.

Gezichten van Opschudding

die elk op zichzelf staan. Het enige verband is dat alle voorstellen de partij-organisatie betreffen.

De inhoud

Zo stelt Opschudding het houden van 'visiedagen' voor. Het Hoofdbestuur moet vaker 'in de regio' vergaderen, in plaats van in Den Haag. Anderzijds zou de functie van 'regio-HB-lid' moeten worden afgeschaft. Verder moet de partij meer gebruik maken van nieuwe media om met haar leden te communiceren. De Adviesraad is dan niet meer nodig.
D66 wordt herkenbaarder als het over een 'basisdocument' beschikt, denkt Opschudding. Ingenomen standpunten moeten terechtkomen in een 'standpuntenbundel'. De partijkleur zou moeten veranderen, van groen naar, eh, geel. Een congresbezoeker vond dat maar een raar voorstel: "Het CDA heeft de kleur groen van ons gejat. Moeten wij dan nu uitgerekend de kleur van de Paus terugjatten?"

De kwestie rond het briefpapier

De klap op de vuurpijl, zo vonden de Opschudders zelf, is het voorstel om D66 als ondertitel de formule 'sociaal-liberaal' mee te geven. En juist daar ging het fout. Namens het Hoofdbestuur vroeg voorzitter Tom Kok de indieners of zij nu werkelijk van plan waren om de term 'sociaal-liberaal' toe te voegen aan het logo van D66. Beseften zij wel wat dat zou gaan kosten, al dat nieuwe briefpapier? Kok gaf het congres een negatief advies:
Ondertitel sociaal-liberaal, dat ging toch wat te ver. De aanduiding sociaal-liberaal, daar kon Kok wel mee leven. Dat verplicht tot niets, hoorde je hem denken. Het bleek een meesterlijke zet. Na enige verwarring in het kamp van de Opschudders, die zich naast het podium hadden opgesteld, antwoordde Telleman dat sociaal-liberaal natuurlijk een aanduiding was. Het ging om het scheppen van helderheid. Het Hoofdbestuur moest zelf maar zien hoe ze die aanduiding tot uiting zouden brengen. Dat was wat Kok wilde horen. Tevreden zei hij dat het Hoofdbestuur de motie zou overnemen. Want sociaal-liberaal, dat is de D66 al tweeëndertig jaar. Enthousiast applaus uit de zaal. Zo. Die slag was binnen.

Vervolg nog onduidelijk

Zesentwintig moties later viert Opschudding de overwinning. "Zevenentwintig moties ingediend, vijfentwintig goedgekeurd. Dat is een score van negentig procent," glundert Stephan Pieters. "De betaalde voorzitter hebben we niet gehaald. Maar ja, dat heeft eigenlijk ook wel nadelen. Een betaalde voorzitter kun je veel moeilijker wegsturen. Dan heeft zo iemand geen baan meer." Opschudder Frans van Drimmelen, pas benoemd tot campagneleider, reageert geërgerd op de vraag of Opschudding niet wat al te braafjes bezig is: "Wees blij dat er mensen zijn die zich druk maken over de partij. Met radicale ideeën kom je er niet bij D66. Trouwens, verder dan dit willen we ook niet gaan wat de organisatie betreft." Die visie wordt niet gedeeld door een collega-Opschudder. Volgens hem is 'Gouda' nog maar het begin van de structuurverandering: "We moeten toe naar nuchtere, strakke organisatielijnen," zegt Rob van der Hilst. "Deze moties waren de eerste stapjes. Straks volgen er meer." Van der Hilst erkent dat Opschudding een heterogeen gezelschap is. "Sommigen van ons willen verder gaan dan anderen. De ideeën lopen nogal uiteen. Wat mij betreft is het doel: herstel van de ideeëncultuur. D66 is geest en geestig."

Doodknuffelen

En daar zit precies het probleem van Opschudding. De beweging, hoe goedbedoeld ook, mist twee elementen die essentieel zijn om een daadwerkelijke cultuuromslag te forceren: strategie en samenhang. Geen twee Opschudders geven hetzelfde antwoord op de vraag wat de volgende stap is. Verder sleutelen aan de organisatie van de partij, of concentreren op de inhoud? En wat gaat er schuil achter kreten als 'meer helderheid' of 'meer ambitie en daadkracht'?
Tom Kok omarmde Opschudding en haalde de angel uit de hem minder welgevallige voorstellen. Dat waren er overigens niet veel: meer dan de helft van de moties kreeg van het Hoofdbestuur een positief advies mee. Met een dergelijke zegen van het establishment kan een vernieuwingsbeweging toch onmogelijk blij zijn.
Thom de Graaf sloeg 's avonds in het NOS-Journaal de spijker op de kop. Was er na het optreden van Opschudding vandaag veel veranderd binnen D66, wilde de verslaggeefster weten. Nou nee, was het antwoord. En daar bleef het bij.

Het is te hopen dat Opschudding niet al te lang de illusie blijft koesteren dat in Gouda een daverend succes is geboekt. Het is ook te hopen dat volgende voorstellen ingrijpender en coherenter zullen zijn. Anders is de hoognodige vernieuwing van D66 in Gouda met één schijnbeweging tot stilstand gebracht. ◆

Thom de Graaf over de coming-out van Opschudding: "Ga door, laat je niet inkapselen of doodknuffelen door mensen zoals ik en stook een lekker vuurtje onder de partij, we hebben dat nodig. Zolang we maar niet verbranden."

Opschudding in jubelstemming nadat een recordaantal van hun moties is aangenomen.

REACTIES

Het gaat om het resultaat

door Tom Kok

Het Hoofdbestuur werkt aan de partij. Veel individuele leden hebben bijgedragen. Ook Opschudding. De zaak is dus van alle kanten bekeken. Het gaat om het resultaat, niet om verlies en winst.

- **Meer professionaliteit:** door de contributie-inkomsten te verhogen en daarmee het landelijk secretariaat te versterken voor een onmiddellijk antwoord op alle brieven, direct antwoord op uw telefoontjes, inspirerend voorlichtingsmateriaal en meer landelijke initiatieven. Wij streven naar één service-instituut van de partij, opleidingscentrum, wetenschappelijk bureau en bestuurdersorganisatie.

- **Minder formaliteiten, meer slagkracht:** termijnen bekorten en onverenigbaarheden opheffen. Er komt één hoofdbestuur van 7 tot 9 man.

- **Een centrale boodschap:** het Democratisch perspectief, D66 in een halve pagina, is uitgebracht *(zie blz.20)*. Er komt een werkgroep Identiteit die hieraan verder werkt, en een basisdocument voor de voortgang.

- **D66 is sociaal liberaal:** we gaan het uitdragen. Het logo blijft. Groen.

- **Meer politieke regie:** de programmacommissie rapporteert weer aan het hoofdbestuur, daar ligt weer de regie op de middellange-termijnpolitiek.

- **Meer politiek op de congressen:** de programmacommissie bereidt de congressen inhoudelijk voor. Meer tijd voor actuele politieke moties en debat, minder interviews. Een hoofdbestuurscommissie over de Toekomst van de politiek is ingesteld.

- **Meer informatie en communicatie:** uitbreiding van de website. In 1999 een partijreferendum.

- **Meer aandacht voor de regio's:** commissies krijgen een regionale standplaats. Het hoofdbestuur gaat vergaderen in de regio.

- **Grotere afdelingen:** we streven naar grotere afdelingen voor meer efficiëntie.

- **Herziening kiessysteem en stemadvies:** hiervoor is een commissie ingesteld *(zie blz. 8/9)*.

- **Lokaal lidmaatschap:** ook hiervoor is een commissie ingesteld.

De Adviesraad wordt opgeheven. Tijdens het congres zijn hierover verkeerde woorden gevallen. Excuses daarvoor. Dankzij deze raad heeft D66 vitale impulsen gekregen. Wij bedanken alle adviesraadsleden voor hun bijdrage aan D66.

Besloten is dat we voort willen met een voorzitter die niet fulltime betaald is.

Met het bovenstaande is de partij voldoende in beweging.
Nu de inhoud.

Revolutie of regelmaat?

door Udo Kock

Het aannemen van de ondertitel sociaal-liberaal was voor de media aanleiding het congres in Gouda een historische gebeurtenis te noemen. Hans van Mierlo hield het op een regelmatig terugkerende beweging, zo'n eens in de acht jaar dacht hij. Revolutie of regelmaat, het maakt weinig uit. Feit is dat 60 jonge leden de partij organisatorisch hebben opgeschud en dat het congres met overweldigende meerderheid de ondertitel sociaal-liberaal heeft aangenomen.

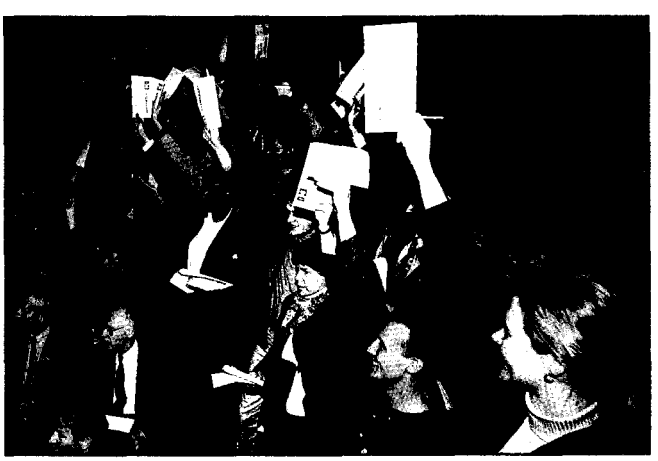
Het aannemen van die ondertitel kreeg terecht de meeste aandacht. De meeste democraten realiseerden zich dat de partij zich moet positioneren als politieke hoofdstroming om makkelijker herkenbaar te zijn. De ondertitel sociaal-liberaal biedt een kapstok waaraan de ideeën en standpunten van D66 kunnen worden opgehangen.

Het zou doodzonde zijn als we nu in een discussie zouden vervallen over de uitvoering van die motie. Wel of niet op het briefpapier, wat te doen met het logo? Het Hoofdbestuur zal vast zo verstandig zijn in gedachten te houden dat het congres zich in overgrote meerderheid, zo'n 90 procent stemde voor, heeft uitgesproken dat voortaan "als nadere aanduiding van D66" de "ondertitel sociaal-liberaal" zal worden gebruikt. Er komen twee verkiezingen aan en er is een kersverse publiciteitscoördinator gekozen, dus mogelijkheden genoeg.

Sommigen vinden Opschudding te braaf. Daags na het congres vroeg een radiojournalist mij of dit nu de revolutie was die D66 nodig had. Revolutie? A la Che Guevara of iets milder, de jaren 60? Alsjeblieft zeg, revoluties zijn niet van deze tijd. Opschudding heeft er heel bewust voor gekozen om in eerste instantie met een aantal organisatorische voorstellen te komen die ook nog een redelijke kans van slagen hadden. Al hadden maar weinigen verwacht dat nagenoeg alle voorstellen het zouden halen.

Hoe nu verder? Het slechtste wat nu kan gebeuren, is dat de partij passief blijft. Als iedereen nu met de armen over elkaar gaat zitten wachten totdat Opschudding de ideeënmachine D66 weer heeft opgestart, het verkiezingsprogramma voor de volgende eeuw op de rails heeft gezet of met een nieuwe invalshoek voor het probleem Schiphol komt, dan gebeurt er niets. Iedereen moet zich inzetten om de uitdaging waar te maken die we zijn aangegaan door de ondertitel sociaal-liberaal aan te nemen. Van SWB tot HB, van Europa tot de afdeling Emmeloord en al diegene die tot dusver actief waren als regio-HB-lid of in de Adviesraad.

Door het aannemen van de ondertitel sociaal-liberaal maakt D66 duidelijk dat ze een gewone politieke partij is, een hoofdstroming in de politiek. De uitdaging is nu om dat te gaan uitwerken. Geen revolutie, geen tijdelijke beweging en niets opblazen. Gewoon af en toe opschudden. ◆

Opschudders stemmen

Terugblik op emotioneel debat over Bosniërs

Zorgvuldigheid staat altijd voorop

Er is veel kritiek geweest op het standpunt van de D66-fractie over de situatie in Bosnië en het al dan niet terugsturen van Bosnische asielzoekers. Deze werd beschreven in sommige kranten beschreven als een 'aftocht'; in Elsevier werd het echter 'moedig' genoemd. Wat is er in het debat nu werkelijk gebeurd?

door Boris Dittrich

Kwetsbaarheid

Buiten de politiek heet wat de fractie heeft gedaan, discussiëren op basis van argumenten, naar de argumenten van een ander luisteren en vervolgens je eindoordeel geven. Politieke partijen zouden juist veel vaker met een open houding het debat moeten aangaan, dan zou veel slecht beleid voorkomen. Als je in de politiek een standpunt bijstelt, word je met hoon overladen. Maar waarom? Een debat, zoals dat over de terugkeer van Bosnische asielzoekers gevoerd is, bestaat uit twee rondes. Tussen de eerste en de tweede ronde heeft de regering de Kamer een brief gestuurd waarin een aantal nieuwe gegevens staat. Moet je dan zo'n brief in de prullenbak gooien, omdat je in de eerste ronde al stelling hebt genomen? D66 weigert daar in elk geval aan mee te doen. Je laten overtuigen door argumenten en daar rond voor uitkomen, maakt kwetsbaar, maar komt de duidelijkheid ten goede.

Rijtjeshuizen

Op 3 november jl. vond het debat over de Bosnische asielzoekers plaats. De Kamer heeft toen het groene licht aan de regering gegeven om veel Bosniërs naar veilige meerderheids-gebieden in Bosnië terug te sturen. Het gaat hier om de mensen met een voorwaardelijke vergunning tot verblijf. Dit is op zichzelf al pijnlijk. Deze Bosniërs wonen immers niet in de centrale opvang, maar in rijtjeshuizen, hebben kinderen op school en zijn in meer of mindere mate ingeburgerd.
En toch moeten zij terug, omdat uit het ambtsbericht over Bosnië volgt dat het in meerderheidsgebieden veilig genoeg is. Ook de internationale vluchtelingenorganisatie UNHCR vindt dat.

Intrekken A-status

De politieke commotie is ontstaan over de stelling van diverse fracties, dat ook A-statushouders terug zouden kunnen keren. D66 nam van die partijen het minst vergaande standpunt in en stelde voor A-statussen van Bosniërs die korter dan 3 jaar geleden waren verleend, opnieuw te beoordelen in een individuele procedure. Zou blijken uit die herbeoordeling dat men veilig terug kan keren naar het meerderheidsgebied en dat men geen gegronde redenen kan aanvoeren dat terugkeer onmogelijk is, dan zou wat D66 betreft die A-status kunnen worden ingetrokken.
Uitgangspunt van het Vluchtelingenverdrag en art. 15 Vreemdelingenwet is immers de noodzaak van tijdelijke bescherming tegen mogelijke daden van vervolging. Indien deze tijdelijke bescherming niet meer noodzakelijk is, dan kan de A-status worden ingetrokken. In zo'n geval zal in het kader van het reguliere toelatingsbeleid worden beoordeeld of de betrokken vreemdeling in aanmerking komt voor toelating op andere gronden. Hier kan bijvoorbeeld aanleiding toe zijn omdat de betrokken vreemdeling inmiddels zodanige banden met de Nederlandse samenleving heeft opgebouwd, dat terugzending onverantwoord zou zijn.

Wat D66 dus voorstelde, staat in art. 15 van de Vreemdelingenwet. Uit het ambtsbericht over Bosnië van 31 juli jl. blijkt dat de UNHCR de gebieden waarin Bosniërs in de meerderheid zijn, veilig genoeg vindt voor hen om naar terug te keren. Het argument dat dit standpunt alleen geldt voor Bosniërs met een voorwaardelijke vergunning, vindt D66 niet sterk. Het maakt immers voor de wederopbouw en de veiligheid in Bosnië niet uit welk papiertje de Bosnische asielzoeker in Nederland gekregen heeft. Criterium is of het in Bosnische meerderheidsgebieden veilig is.

Nieuwe informatie van staatssecretaris

De staatssecretaris heeft na het debat van 3 november laten weten verrast te zijn dat een meerderheid van de Kamer in meer of mindere mate voor herbeoordeling van A-statussen was. Daarom heeft hij op 9 november een brief geschreven, waarin hij veel uitgebreider dan tijdens het debat beargumenteert, waarom hij vindt dat Bosnische A-statussen niet ingetrokken mogen worden. Het blijkt om ca. 4000 A-statushouders te gaan in de afgelopen 3 jaar. Een groot deel van de 4000 had een voorwaardelijke vergunning, maar is gaan doorprocederen en heeft uiteindelijk, zo schrijft de staatssecretaris, de voorwaardelijke vergunning mogen inruilen voor een A-status. Dit is dus min of meer collectief gebeurd. Dat betekent dat onder deze 4000 A-statushouders zich Bosniërs bevinden die geen individuele grond voor vervolging kunnen aangeven. In beginsel is dat dus een reden om hun zaak te heroverwegen.

Capaciteitsprobleem bij de IND

De grote vraag is echter of de Immigratie- en Naturalisatiedienst (de IND) een dergelijke heroverwegingsoperatie kan trekken. Gelet op de werkdruk bij de IND denkt de D66-fractie van niet. Nu worden asielzoekers in tenten opgevangen, omdat de IND de toestroom van nieuwe asielverzoeken niet op tijd kan afhandelen. Daarnaast heeft de IND al moeite genoeg om uitgeprocedeerde asielzoekers te doen terugkeren. De fractie van D66 vindt dat deze groepen voorrang hebben. Daarom heeft D66 uiteindelijk voorgesteld niet tot heroverweging van aan Bosniërs verleende A-statussen over te gaan.

Hiaat in vreemdelingenwet

Daarmee is het verhaal nog niet af. Wij constateren dat er geen sprake is van een heldere beleidslijn op basis van art. 15 Vreemdelingenwet. De principiële discussie over hoe om te gaan met A-statussen wanneer het land van herkomst weer veilig is, moet nog steeds gevoerd worden.

De afgelopen periode heeft geleerd dat een dergelijke discussie heel emotioneel kan verlopen. Toch moeten we op basis van argumenten over dit soort pijnlijke onderdelen van het asielbeleid van gedachten wisselen.

De terugkeer van asielzoekers mag geen taboe-onderwerp worden.Wat D66 betreft moet de staatssecretaris snel met beleidsvoorstellen komen, in welke situaties een A-status in de toekomst al dan niet kan worden ingetrokken. Daarover moet de Kamer zich op korte termijn uitspreken. Het resultaat van die discussie kan meegenomen worden in de voorstellen tot wijziging van de Vreemdelingenwet. ◆

Commissie Tommel aan het werk:

"Sneuvelt heilig huisje kiessysteem?"

Dat ons interne verkiezingssysteem dringend verandering behoeft, bleek opnieuw tijdens het landelijk congres van 21 november in Gouda. Amendementen van Opschudding leidden (ook bij dit onderwerp) tot de nodige discussies. Een kortgeleden geïnstalleerde speciale commissie gaat adviseren over een nieuw kiessysteem. Het Hoofdbestuur nam het initiatief daartoe. Onder anderen Ageeth Telleman en Arthur Docters van Leeuwen hebben plaatsgenomen in de commissie. Voormalig bewindsman Dick Tommel is voorzitter. Een gesprek over het werk van de commissie èn over het leven na Paars I.

door Barbara Schilperoort

Slijtage

Het is november en guur. "Is het je opgevallen dat het sinds Paars II òf veel te nat is òf veel te koud?" grapt de voormalig staatssecretaris van volkshuisvesting aan het begin van dit interview. Daarmee bedoelt hij niets onaardigs. Aan Paars II had hij graag meegewerkt, maar het is er niet van gekomen en nu is het gewoon tijd voor iets anders. Terugkijken ligt niet in zijn aard, dat hoort meer bij mensen die geen toekomstverwachting hebben. Het inrichten van een nieuw leven vergt alle aandacht. Eén van zijn huidige activiteiten is het voorzitterschap van de D66-commissie Kiessysteem en stemadvies. "Eigenlijk is ons kiesstelsel het meest democratische en voor D66 meest ideale en logische systeem. Iedereen kan zich kandidaat stellen voor vertegenwoordigende functies en iedereen kan meestemmen over die kandidatuur. Op papier is er niets mis mee. Maar het systeem kraakt in z'n voegen."

Amsterdams Concertgebouw

"Neem nu de grote zaal in het Amsterdamse Concertgebouw. Onlangs vond een grote opknapbeurt plaats, een waagstuk bij zo'n tempel met hoge emotionele waarde. Maar zou je er daarom niets aan mogen veranderen? Moet je wachten tot de schade nadrukkelijk zichtbaar wordt?

Het kiessysteem van D66 is voor sommigen een heilig huisje. Is het wel zo heilig? Mensen zijn gehecht aan iets wat ze niet gebruiken ..."

Het eerste zwaktepunt is het recht van leden om 'hun' kandidaten te kiezen. Zelfs bij de keuze van kandidaten voor de Tweede Kamer gebruikt maar één van de drie leden zijn kiesrecht. Nog minder mensen doen mee bij de kandidaatstelling voor gemeenteraad, provinciale staten en Europees parlement. Om zo goed mogelijk je keuze te kunnen bepalen, moet je een idee hebben van de kwaliteiten van de kandidaten. Daartoe dienen kandidatenlijsten en presentatiebijeenkomsten. "Maar, wie leest dat hele kandidatenboek zorgvuldig door? En bezoekers van die bijeenkomsten zijn in de praktijk vooral de kandidaten zèlf." Politieke talenten kunnen hierdoor behoorlijk gefrustreerd èn gedemotiveerd raken en dreigen daardoor voor de partij verloren te gaan.

> *Op papier is er niets mis mee*

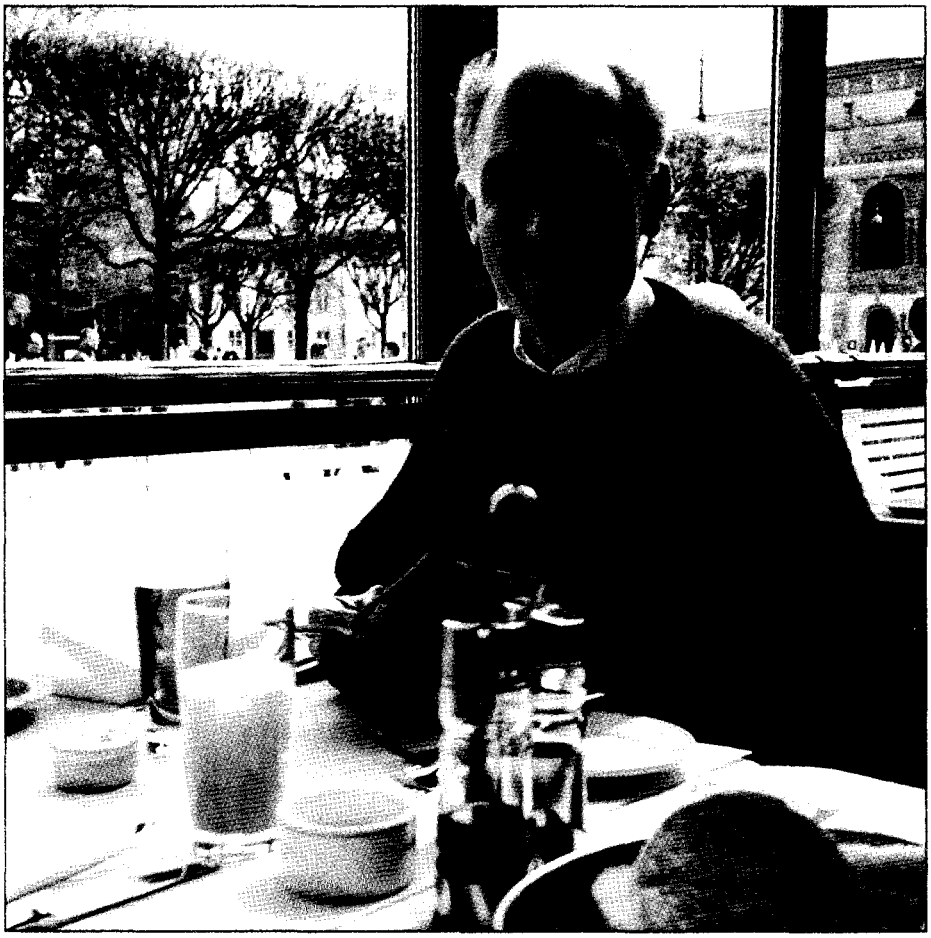
Altijd weer precair

Het advies van de Stem Advies Commissie (SAC) dient als steun aan de leden bij het vormen van een mening over de kandidaten, door hun waarde en mogelijke bijdrage aan het functioneren van de gewenste fractie te bekijken. "Iedere D66'er kent de discussies over het wel of niet instellen van Stem Advies Commissies. Het lijkt een soort open zenuw, vooral in kleinere afdelingen. Als iedereen elkaar kent, wordt het oordelen over anderen erg moeilijk. Overigens is dergelijk geharrewar ook slecht voor je imago en slecht voor de onderlinge sfeer!" Veel kandidaten zijn ontevreden over de onduidelijke criteria waarmee ze in een gesprek van 20 minuten 'even' worden beoordeeld. En veel leden lappen het oordeel vervolgens aan hun laars: "reuze inefficiënt en zonde van het werk." Partijbreed is behoefte aan meer helderheid over de criteria en het werk van de SAC; het blijkt uit de opdracht van het Hoofdbestuur aan Tommel en zijn collega's en uit de strekking van een amendement van Opschudding tijdens het laatste Congres.

Erg òn-D66

"Punt van discussie is verder het manipuleren van het interne kiessysteem van D66. Manipuleren suggereert iets tegende-regels en formeel is dat niet het geval.

(Foto afkomstig uit eigen collectie)

Dick Tommel: "Mensen zijn gehecht aan iets wat ze niet gebruiken ..."

Maar het kan gebeuren dat iemand zich kandidaat stelt voor de gemeenteraad en leden - die eigenlijk nooit hun stem uitbrengen - vraagt om hem of haar nummer 1 te zetten op de kandidatenlijst. Wie 20 steunbetuigingen weet te verzamelen in een afdeling van 75 leden waar normaal maximaal 40 mensen stemmen, is bijna zeker van een plaats aan de top. Het is niet illegaal, maar toch ook weer niet de bedoeling," legt Dick Tommel uit.
Er bestaan complexe telsystemen die dit bezwaar kunnen ondervangen. Daarom heeft de commissie als taak om ook hierover na te denken en suggesties voor verbetering mee te nemen in het advies. Een krappe meerderheid verwierp tijdens het najaarscongres het voorstel om een ander telsysteem te gaan gebruiken. Dick Tommel had het eerlijk gezegd ook wat prematuur gevonden om hierover nu al een besluit te nemen. "Elke verandering heeft namelijk vèrstrekkende gevolgen en die willen we zorgvuldig in kaart brengen. Bij andere partijen krijgen besturen vaak een zwaardere rol bij het bepalen van de volgorde van kandidaten op de lijst. Misschien is deze aanpak ook bij ons denkbaar. Maar een kiessysteem met afgevaardigden is vermoedelijk erg on-D66!"

Na Paars I

Dick Tommel onderneemt nog een scala aan andere activiteiten, die vaak verband houden met zijn vroegere werkterrein. Hij is bijvoorbeeld directeur van het Nationaal Woning Instituut (waarin de Vereniging Eigen Huis, de woningcorporaties en makelaars samenwerken bij het aanbieden van huur- en koophuizen), vice-voorzitter van de commissie voor de milieueffectrapportage, is voorgedragen als president commissaris van Achthoek Bouwen en Wonen (een woningcorporatie in zijn woonplaats Amersfoort) enzovoort. Verder besteedt hij zijn tijd aan het wegwerken van achterstallige klussen in huis, varirend van het opruimen van de zolder tot het afhandelen van administratie. Hoewel het plezierig is om hiervoor nu tijd te hebben, ambieert hij een nieuwe fulltime functie. "Ik ben nu 56, veel te jong om de rest van mijn leven met een soort bezigheidstherapie genoegen te nemen." De leeftijdsgrens van 65 jaar vindt hij sowieso geforceerd: "Je duwt mensen in een gat." Zelf hoopt hij een aantal werkzaamheden ook daarna te kunnen blijven doen. Hij heeft een voorkeur voor het werken in het gebied tussen overheid en bedrijfsleven. "Werken heeft voor mij namelijk te maken met maatschappelijke relevantie èn met bedrijfsmatig functioneren, met ander woorden, je bent nuttig bezig, maar wel gestructureerd!" Volkshuisvesting was zo'n terrein bij uitstek, heeft hij ervaren.

Je duwt mensen in een gat

Optommelen

Sinds zijn bewindsperiode is de Nederlandse taal met 'optommelen' een woord rijker geworden. Daarbij ging het om duurzaam bouwen, oftewel om meer aandacht voor milieu op het hele gebied van volkshuisvesting. Wie bij het opknappen van bestaande huizen aan het pakket milieu-eisen wilde voldoen, was bezig met 'optommelen'. Er is veel bereikt en daar is hij ronduit trots op: "De tijd was er rijp voor en het team was enthousiast. Uniek is ook de goede samenwerking met zowel de milieubeweging als de bouwsector zelf. Ieder kreeg en droeg zijn eigen inspanningsverplichting." Daarmee werd het onderwerp overigens ook 'van iedereen' en niet specifiek een D66-item, "hoewel dat door de combinatie van idealen en pragmatisme zeker wel het geval was." Is dat niet een gemiste kans voor D66 om zich te profileren? "Ach, dat een breed draagvlak voor duurzaam bouwen is ontstaan, is in feite belangrijker", antwoordt Dick Tommel. Over pragmatisch gesproken ... ◆

Denk mee!

De Hoofdbestuurscommissie Kiessysteem en stemadvies is (de naam zegt het al) ingesteld op initiatief van het Hoofdbestuur. Leden zijn (in alfabetische volgorde) Boy de Costa Gomez, Arthur Docters van Leeuwen, Michel Jager, Pex Langenberg, Linze Schaap en Ageeth Telleman, en staat onder voorzitterschap van Dick Tommel. Matt Poelmans is contactpersoon vanuit het Hoofdbestuur. De commissie kreeg als opdracht mee "het adviseren van het Hoofdbestuur over gewenste veranderingen in het interne kiessysteem en in het systeem van het stemadvies; daarbij wordt ook geadviseerd over suggesties uit de partij en over de aanbevelingen van de Adviesraad." In april 1999 is het advies klaar. Het najaarscongres zal zich over het voorstel uitspreken.
De commissie gaat met velen in gesprek om meningen, bezwaren en ideeën te inventariseren. Neem met ideeën en suggesties contact op met Tineke Veenstra (te bereiken op het Landelijk Secretariaat: 070 - 356 60 66).

Europarlementariër Laurens Jan Brinkhorst:

"Zonder Europa kan Nederland niet bestaan"

Op een vrijdagochtend in november is er tijd om in zijn pied-à-terre in Den Haag een kop koffie te drinken. Een studentikoos huis in een piepklein hofstraatje. De klassieke klok slaat hard om tienen. Achter de bank hangt een groot, Japans schilderij - herinnering aan zijn Japanse jaren. Laurens Jan Brinkhorst, Europeaan in hart en nieren en democraat van het eerste uur, trekt zich terug uit het Europees Parlement na een kleurrijke loopbaan binnen de partij en daarbuiten. Waarom?

door Mariëtte van Soesbergen

Opschudding

Afgezien van één collega die zich opnieuw heeft gekandideerd voor het Europees Parlement, hebben de andere twee Europarlementariërs zich gekandideerd voor de Eerste Kamer. Brinkhorst voor geen van beide, ondanks een 'diensttijd' van 32(!) jaar. Heeft het pluche zijn bekoring verloren? "Lidmaatschap van de Eerste Kamer is een parttime baan en ik ben nog niet toe aan deeltijdpensioen. Ik wil de ruimte hebben om mezelf te blijven vernieuwen en ander werk op te pakken."

Die vernieuwingsgedachte beperkt zich niet slechts tot zijn eigen persoon; vernieuwing van de partij, zoals uitgedragen door Opschudding, heeft zijn warme belangstelling. Dat bleek o.a. uit het feit dat hij tijdens het congres op 21 november jl. het woord nam om te pleiten voor een sociaal-liberale partij. Hij wil dat jongeren een kans krijgen binnen de partij.

D66 als een beweging, geen partij

Brinkhorsts politieke carrière begint 32 jaar geleden: "Tijdens de oprichtingsvergadering ben ik lid geworden. Niet als een van de vierendertig die het appel opgesteld hebben. Een van hen was professor Peter Baehr. Hij zei tegen mij dat D66 geen partij moest worden maar een beweging. En daar was ik het eigenlijk wel mee eens. We wilden een beweging in gang zetten en niet als partij in een hokje worden geduwd. Om elf uur kwam ik aan bij Krasnapolsky in Amsterdam en daar bleek het moment van oprichting te zijn vervroegd. De partij was een feit. Op dat moment stond ik voor de keuze, of om weg te gaan of toch mee te doen. Hoewel ik tijdens de oprichtingsvergadering had willen pleiten voor een beweging, was de keuze snel gemaakt. Ik bleef. Aan het einde van die vergadering werd ik benoemd tot voorzitter van de werkgroep staatsrecht, die zich bezig zou houden met de rechtstreeks gekozen premier en het districtenstelsel."

Geen lijsttrekker, maar ambassadeur voor Europa

Het lukte hem om een politieke en wetenschappelijke carrière met elkaar te combineren. In 1966 werd hij hoogleraar Europees recht in Groningen. Drie jaar later werd hij als eerste D66'er gekozen tot Statenlid voor Groningen. In 1973 werd hij staatssecretaris van Buitenlandse zaken in het kabinet-Den Uyl; daarop volgde een Tweede Kamerlidmaat-schap van 1977 tot 1982; eerst als vice-voorzitter van de fractie en daarna een jaar als fractievoorzitter. Toen kwam het grote verlies aan zetels en trad Jan Terlouw af. Hij had zich toen kunnen kandideren als lijsttrekker, maar het liep anders. "Een aantal mensen in de fractie vond dat er een vernieuwing in de partij moest plaatsvinden en is daarom toen ook opgestapt. Ik heb nooit de ambitie gehad om lijsttrekker te worden en vond het daarom juist plaats te maken voor anderen, ook terwille van een vernieuwing in de partij. Bovendien was ik toen al heel betrokken bij Europa." Daarom greep hij de kans aan om naar Japan te vertrekken als ambassadeur van de EEG.

De politiek bleef hem trekken. Na zijn verblijf in Japan keerde hij terug naar het Europese continent als directeur-generaal voor milieuzaken bij de Europese Commissie in Brussel.

Nederland is een stadsstaat

De laatste vijf jaar is hij lid van de D66-delegatie van het Europees Parlement geweest. Hij is daar woordvoerder voor de Europese begroting geworden. Maar met name het asiel- en vluchtelingenbeleid en de Europese politieke vraagstukken in het algemeen gaan hem aan het hart. "De vraag is of we kiezen we voor de xenofobie van Le Pen in Frankrijk of voor vernieuwing in de Nederlandse traditie van een tolerante samenleving. Een opstelling van alleen Lijmen-Jan (zo genoemd door Wim Kan) in Paars II is niet goed. D66 moet niet alleen bruggen bouwen, maar aanjager van de discussie en vernieuwer blijven. Als je kijkt naar het asiel- en vluchtelingenbeleid, lijkt het of D66 bijna dezelfde ideeën heeft als de VVD en het CDA. Het beeld dat in de media wordt geschetst, past niet in de traditie van D66. Ik zou willen dat het Europees asiel- en vluchtelingenbeleid niet zo restrictief was."

Nationale soevereiniteit barrière voor Europese ontwikkeling

Over de ruimtelijke-ordeningsvraagstukken waar de partij en de landelijke politiek mee worstelen, merkt Brinkhorst op: "Kunnen we onze ruimtelijke-ordeningsproblemen niet beter oplossen in een Europees kader? De Nederlandse soevereiniteit staat ons daarbij eigenlijk in de weg en vormt een barrière voor maatschappelijke ontwikkeling. Nederland is een

(Foto afkomstig uit eigen collectie)

" ... we leven in een buitengewoon bevoorrecht deel van de wereld en dat realiseren we ons te weinig."

stadsstaat. We moeten ophouden te zeuren over het Groene Hart van Nederland, dat nauwelijks meer bestaat. Vijf jaar praten en onderzoeken publiceren over de Betuwelijn, en wat heeft het opgeleverd? Op dit moment machtigen we Schiphol om de wet te overtreden en de geluidsnormen te overschrijden."

Een Zalmverhaal

'Europa' slaat nog niet aan in Nederland, terwijl de tijd dringt en Europa steeds dichterbij komt. Zelfs collega-parlementariërs doen er naar zijn smaak erg gemakkelijk over. Het Nederlandse debat is versmald tot het wel of niet geld geven voor de Europese zaak. "Wat kunnen we nu echt nationaal regelen? Als dat duidelijk is, moet de eindverantwoordelijkheid ook nationaal zijn. Maar vaak is dat niet het geval, dan prevaleert de Europese werkelijkheid. Daaraan moeten we conclusies verbinden. Nederland is te afhankelijk van Europa om een puur nationale lijn te kunnen blijven volgen. Onze belangen zijn ermee gediend wanneer het in Europa goed gaat. Maar minister Zalm wekt de indruk dat het Nederlands belang alleen bepaald wordt door de hoeveelheid geld die wij uit de Europese begroting terugkrijgen. Vergeten wordt bijvoorbeeld dat wij meer dan anderen aan de Europese interne markt verdienen. Daarmee gaat Zalm op een gevaarlijke populistische toer. Hij geeft een valse voorstelling van de werkelijkheid.
D66 kan wat dit betreft veel scherper zijn en het voortouw nemen bij de vraag waar de grenzen van de nationale soevereiniteit liggen en waar mogelijke oplossingen ten aanzien van grensoverschrijdende onderwerpen liggen. Daarmee kan D66 het relevante speelveld voor nationale en Europese politiek mede bepalen. Dit kabinet moet staan voor de democratisering van Europa."

Europese grondwet

Brinkhorst pleit uiteindelijk voor het maken van een Europese grondwet. Daarin zou de afgrenzing van de nationale en Europese verantwoordelijkheden moeten worden beschreven. "Europa is niet zoals velen denken alleen maar economie, maar is bovenal heel politiek. Denk bijvoorbeeld aan de veiligheidsdiscussies als een van de Europese topics. Daarnaast zijn energie- en milieubeleid politieke thema's die op Europees niveau horen te worden aangepakt. Nationaal milieubeleid kan gewoon niet meer. Het is tijd om de nationale soevereiniteit uit handen te geven daar waar het nodig is."

Volgens Brinkhorst beseffen de meeste medelanders niet dat Nederland al gedeeltelijk niet meer bestaat: de Nederlandse munt wordt afgeschaft en het Nederlandse leger is bijna opgeheven. "Voor het grote bedrijfsleven is Europa de markt en voor een aantal is de wereld de markt. De burger begrijpt dat heel goed."

Opdracht voor D66

Brinkhorst waarschuwt voor de kracht van nationale bureaucratieën: "In de Nederlandse politiek hebben we structuren gemaakt om de aan alle kanten wegsijpelende macht tegen te houden. We moeten dat Europese Parlement maar opheffen, is de tendens. Dat vind ik erg gevaarlijk. Niet omdat alles wat in het Europese Parlement gebeurt prachtig is - ook wat in het nationale parlement gebeurt is niet altijd prachtig - maar we moeten er constant aan werken om democratische oplossingen te bedenken. Terecht heeft de kwestie rond de reiskosten van Europarlementariërs veel ergernis gewekt. Maar het is natuurlijk wel een geweldig probleem dat in het Europees Parlement voor gelijk werk geen gelijke beloning bestaat, omdat de nationale regeringen al jaren weigeren een echt Europees statuut voor Europarlementariërs te maken. Belangrijk is ons te realiseren dat de helft van het Europese budget noch door Europese Parlement noch door het nationale parlement wordt gecontroleerd. Daar moet wat aan gedaan worden.
Daarom moet je het kind - d.w.z. het Europees Parlement - niet met het badwater weggooien. Wie lachen er dan in hun vuistje? De nationale bureaucratieën. Als het Europese en het nationale parlement te weinig macht hebben of niet de macht willen verdelen, dan kunnen degenen die niet verantwoordelijk zijn hun gang gaan. Dat hele proces, daaraan zou de partij vanuit een D66-optiek meer gestalte kunnen geven. Door de werkelijkheid waarin we leven, beter uit te leggen en te vertalen in nieuwe politieke structuren."

Opschudden en jojoën

Brinkhorst vindt De Opschudding een goed initiatief. Terecht stellen kritische jongeren de structuren van de partij ter discussie. Zelf zou hij meer geïnteresseerd zijn in een kritische blik op het ideeëngoed. D66 is volgens Brinkhorst een erfgenaam van de Franse Revolutie, waarbij het idee van het Broederschap in de eerste plaats wordt uitgedragen. De PvdA stuurt op Gelijkheid en de VVD op de Vrijheid. "De negatieve kant van onze partij is de vrijblijvendheid. D66 blijft een partij van de hoger opgeleiden, waarbij het continue wikken en wegen de partij kwetsbaar maakt. We moeten oppassen geen jojo-partij te worden. In de huidige periode is het nodig dat de partij toont een sterke ruggengraat te hebben. De meeste leden lijken werken aan partij(-organisatie) een tweederangs job te vinden. Snel doorstromen naar de fractie is de boodschap, want daar kun je het politieke spel beïnvloeden. De partijstructuur bevordert een actieve deelname aan de organisatie geenszins."

Laurens Jan Brinkhorst steunt motie Opschudding.

Oppassen geen jojo-partij te worden

Daarom is het tijd voor de partij om zich open te stellen voor de generatie vernieuwers. Het is aan hen het permanente gevoel van onbehagen over de huidige situatie te benoemen en er iets aan te doen.

Bergen verzetten

Brinkhorst heeft zich in zijn politieke carrière niet alleen laten kennen als een echte Europeaan, maar ook als een Europeaan met ambitieuze plannen. Wat is er van zijn ambities terechtgekomen? "Ik heb bijgedragen aan het groen maken van de Europese begroting en ik heb het onderwerp milieu financieel zichtbaar gemaakt. Verder hebben wij in het Europees Parlement D66 in Europa op de kaart geplaatst als een radicale en vernieuwende partij." Daarnaast heeft hij de oprichting van een Europees Vluchtelingenfonds bewerkstelligd."

Is daarmee het verhaal uit?

"Nee, ik blijf me met Europa bezighouden. Wat me fascineert, is dat er in de EG geen oorlogen meer zijn en dat we vorm geven aan deze regio van de wereld waarin we een oase van democratie zijn in een woestijn van ongerechtigheid. Dat is misschien wat ideëel geformuleerd, maar we leven in een buitengewoon bevoorrecht deel van de wereld en dat realiseren we ons te weinig. Als wij niet in staat zijn de democratische gedachte te behouden, loopt het slecht met ons af. We zullen voorlopig geen wereldregering krijgen, dat kan nog wel duizend jaar duren, maar ik denk wel dat steeds meer regionale blokken gaan samenwerken, bijvoorbeeld ten aanzien van de aantasting van het milieu en de veiligheid. Er zijn Europese structuren nodig om ervoor te zorgen dat dictators zoals Pinochet kunnen worden aangepakt. Nederland - en D66 dus ook - kan daar met zijn lange internationale en tolerante traditie meer vorm aan geven dan op dit moment gebeurt."

Duidelijk moge zijn dat hij beschikbaar blijft voor de partij en voor Europa. Maar eerst gaat hij volgend jaar de Chimborazo, een berg in Ecuador, beklimmen met een tiental vrienden. De berg is ongeveer zijn leeftijd x 100 meter hoog. Om gevoel van hoogte te krijgen heeft hij al eerder in Frankrijk de Mont Blanc en in Tanzania de Kilimanjaro beklommen. De behoefte aan zelfbevestiging is verdwenen, maar de behoefte aan uitdagingen nog niet. Genieten van de vrijheid staat op het programma. ◆

Geef de rivieren de ruimte

Europese oplossing voor wateroverlast

De zeespiegel stijgt gestaag, de bodem zakt verder onder het zeeniveau, het regent de laatste jaren overvloedig en de Maas en Rijn worden omgevormd tot kanalen waarlangs het water zich met steeds minder hindernissen in grote hoeveelheden vanuit Zwitserland, Duitsland en Frankrijk de delta van Nederland in stort. De afgelopen twee maanden zorgde hevige regenval in diezelfde landen voor grote problemen. Kan daar op Europees niveau iets aan worden gedaan?

door Doeke Eisma

fotografie: Wilbert Bijzitter en Gerrit Russchen, Meppeler Courant

HUMOR BIJ EEN PILSJE
Oudbinnenvaartschipper met 15 centimeter water in de huiskamer: "Kwam er iemand langs, dan zei ik bij binnenkomst dat de voeten moesten worden geveegd."

Hollands korset

Door de wateroverlast ontstond er aanvankelijk in Nederland een groot draagvlak voor rigoureuze korte-termijnmaatregelen ter verhoging van de veiligheid. Sinds begin jaren negentig werd meer dan driehonderd kilometer dijk versterkt en verhoogd. Omdat dit echter ten koste ging van het karakteristieke Nederlandse rivierenlandschap, pleitte de Tweede-Kamerfractie van D66 voor een meer integrale aanpak. Tezamen met verschillende natuur- en milieuorganisaties werd er herhaaldelijk op gewezen dat dijkverhoging geen duurzame oplossing is. Nederland zit in een "korset", zoals natuurorganisaties het zo mooi verwoorden: het grondgebruik in Nederland is totaal vastgelegd door het netwerk van auto- en vaarwegen. Door dijkverhogingen trek je het korset alleen maar strakker aan. Hierdoor kan het water geen kant meer op, behalve vooruit. Bij abnormale waterstanden levert dit grote problemen op.

Levende rivieren

De rivieren moeten juist weer de ruimte krijgen in Europa. Alleen door het verdiepen en verbreden van de rivieren in combinatie met natuurontwikkeling erlangs wordt het water onderweg vertraagd en op bepaalde plekken vastgehouden, waardoor het gelijkmatiger ons land binnenstroomt. Het Wereld Natuur Fonds verwoordde in 1992 dit idee in het plan "Levende Rivieren". De vijf grote natuurorganisaties onderstreepten in 1995 dit idee nog eens met een grote campagne: de "veters van het korset" moeten losser.

Grensoverschrijdende oplossing nodig

De oplossing alleen in Nederland zoeken heeft echter geen zin. Hoge waterstanden kunnen niet worden voorkomen in Nederland zonder dat België, Duitsland, Frankrijk en Zwitserland maatregelen nemen. Rivieren moeten in het geheel bekeken worden inclusief zijtakken - het zogenaamde stroomgebied. De Europese Unie is inmiddels bezig met een volledige herziening van het waterbeleid. Ook heeft de Europese commissie naar aanleiding van de overstromingen in 1995 geld beschikbaar gesteld voor het totale stroomgebied van de Rijn en de Maas. Van de 300 miljoen gulden voor het bestrijden van het hoge water in Nederland, België, Luxemburg, Frankrijk, Duitsland en Zwitserland krijgt Nederland het leeuwendeel, zo'n 240 miljoen gulden.
Liever had ik gezien dat de betrokken landen gezamenlijk het beschikbare geld hadden beheerd, om daarmee een grensoverschrijdend water-beheersplan op te zetten. Nu wordt er per land naar korte-termijnoplossingen gezocht.

Huidige oplossingen ontoereikend

De huidige projectvoorstellen zijn gericht op het oplossen van zogenaamde hydraulische knelpunten, punten waar het toestromende water zich ophoopt doordat zijtakken bij elkaar komen of er vernauwingen optreden; op zulk soort plaatsen wordt het achterliggende land bedreigd. Duitsland wil, in overleg met Nederland, het geld besteden aan spaarbekkens. Beide zijn nuttige maatregelen, maar te weinig structureel. Het oplossen van hydraulische knelpunten heeft namelijk als gevolg dat het water nog sneller ons land bereikt. Spaarbekkens zijn nuttig tot ze vol gelopen zijn, daarna stroomt het water alsnog ongehinderd binnen. Een meer structurele oplossing is dat er ruimte wordt geboden aan de rivieren door bijvoorbeeld het uitdiepen van de bedding en het planten van ooibossen.

Actie van D66

De D66-fractie in het Europees Parlement is zeer ontevreden met de Europese kaderrichtlijn Water, getuige haar bijdrage aan de meer dan tweehonderd amendementen die er tegen ingediend zijn. In deze richtlijn zou

o.a. de structuur voor het beheer van het gehele stroomgebied van de rivieren nader moeten worden geregeld. D66 streeft ernaar om de richtlijn in februari 1999 te behandelen: dan wordt het EP eindverantwoordelijk voor dit beleidsterrein, indien het Verdrag van Amsterdam geratificeerd is. Het voorstel is om op korte termijn maatregelen te nemen om internationale waterbeheersplannen te realiseren voor o.a. de stroomgebieden van Maas en Rijn. Dit zou uiteindelijk kunnen leiden tot "Europese waterschappen".

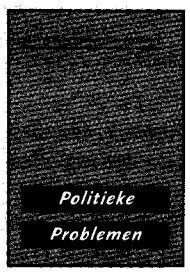
Hopelijk kan ons land binnenkort voor natuurontwikkeling en het behoud van het rivierenlandschap rekenen op financiering vanuit het Europese regionale beleid. Onze regering zal dan met goede plannen moeten komen, in plaats van zich alsmaar te beklagen over haar ongunstige financiële positie in Europa. We wachten met spanning op de uiteindelijke vierde Nota Waterhuishouding, waarin het Nederlands kabinet heeft aangekondigd het principe van "ruimte voor de rivieren" nader uit te werken.

Doeke Eisma is lid van het Europees Parlement voor D66

Europese samenwerking moet

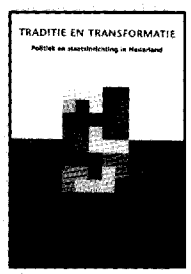
Ook in Nederland is het bieden van ruimte aan de rivieren een officiële beleidslijn. De huidige hoogwaterproblematiek heeft nog eens aangetoond dat het zaak is dat we ook daadwerkelijk spijkers met koppen gaan slaan.
Binnenkort zal er in de ministerraad gesproken worden over wateroverlast. Ik zal bij die gelegenheid aandringen op een structurele aanpak daarvan.
Overigens is deze aanpak geheel in lijn met het kabinetsstandpunt en met de Europese intenties. In de vierde Nota Waterhuishouding concludeert ook de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat dat we meer ruimte aan water moeten geven en dat waterbeheer en ruimtelijke ordening beter op elkaar moeten worden afgestemd. We kijken dus niet meer alleen naar de bescherming van de functies naast de rivier, maar naar het functioneren van de rivier zelf.
Met name voor Nederland, liggend in het stroomdal van de grote rivieren, is het van belang dat er Europees wordt samengewerkt. Momenteel is er al overleg in bijvoorbeeld de Internationale Rijn Commissie. Een goede Europese Kaderrichtlijn Water is dan ook van groot belang.
Maar ook op lokaal en provinciaal niveau heeft het planologisch beleid een belangrijke taak (hoog)water een aandachtspunt te maken in bestemmingsplannen en streekplannen. In het gebiedsgerichte beleid waar ik bij LNV de komende vier jaar veel aandacht aan besteed, krijgt ook water de ruimte.
Kortom: er zijn tal van actuele aangrijpingspunten om tot beleidsintensivering over te gaan, zoals Eisma bepleit. En zoals altijd is er natuurlijk ook geld nodig om de voeten droog te houden.
Dus praten over de betalingspositie in de EU en ruimte creëren voor de rivieren kan hand in hand gaan, immers de vinger van Hansje van den Brink zit allang niet meer in de dijk! ◆

Haijo Apotheker, minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Politieke Problemen

J.C.P.M. Vis en W.H. van Schuur (red.) ISBN 90-6473-347-3; 373 pag.; f 39,90
Een overzicht van de belangrijkste problemen in ons land. De gekozen problemen zijn regelmatig in het nieuws en staan hoog op de politieke agenda. Aan bod komen onder meer: werkgelegenheid, sociale zekerheid, gezondheidszorg, medische ethiek, milieu en energie, ruimtelijke ordening en vervoer, criminaliteit en veiligheid, migratie en minderheden, Europese integratie. Het geheel wordt gecompleteerd met een inleiding over wat politieke problemen zijn en een analyse van problemen rond het jaar 2000.

Traditie en Transformatie

Politiek en staatsinrichting in Nederland
Ron van Dooren. ISBN 90-6473-359-7; 174 pag.; f 27,50
Het politieke en staatkundige bestel in Nederland wordt doorgaans in afzonderlijke monografieën behandeld. Het bijzondere van dit boek is dat de auteur de raakvlakken van de politieke en bestuurlijke processen voortdurend in ogenschouw neemt en zowel de continuïteit als de vernieuwing op heldere wijze uiteenzet. Door deze benaderingswijze worden politiek en staatsinrichting levende fenomenen, waardoor het boek uitermate geschikt is voor een eerste kennismaking.

Onbehagen in de politiek

Een verkenning van de tijdgeest tegen het einde van de eeuw
Gabriël van den Brink. ISBN 90-6473-327-9; 116 pag.; f 27,50
Er zijn vele tekenen die als een blijk van onbehagen in de bestaande politiek kunnen worden opgevat. Dit boek brengt de discussie hierover in kaart. De auteur gebruikt concrete ervaringen van 20 mensen uit verschillende niveaus in het politieke bedrijf als bronnen voor een peiling van het onbehagen in de politiek. Van den Brink beoogt geen standpunten in te nemen (of af te wijzen), maar inventariseert wat in het debat over de publieke zaak zoal aan de orde is. Een uitgave in samenwerking met De Balie.

Verkrijgbaar in de boekhandel of via de bon bij de uitgever:

Instituut voor Publiek en Politiek
Tel. 020 521 76 00, Fax 020 638 31 18
www.publiek-politiek.nl/publicaties

BON

Hierbij bestel ik:
O Politieke Problemen. Prijs f 39,90
O Traditie en Transformatie. Prijs f 27,50
O Onbehagen in de Politiek. Prijs f 27,50
Stuur naar: IPP
Antwoordnummer 10455, 1000 RA Amsterdam

Naam: ..... m/v
Adres: .....
Postcode/Plaats: .....

Marijke Augusteijn en Patrick Poelmann:
Geen makkelijke oplossing voor Schiphol

In de minispecial Economie en milieu uit het vorige nummer werd door een aantal leden gesteld dat D66 geen milieupartij meer is.

Onzin, vinden Marijke Augusteijn, fractiewoordvoerder milieu, en Patrick Poelmann, voorzitter Provinciale Staten Noord-Holland.

door Cintha van Heeswijck

Waarom is D66 het predikaat milieupartij volgens jullie niet kwijt?

MA: D66 is een van de milieupartijen van Nederland, met een rationele benadering van het milieuprobleem. D66 probeert tot goede oplossingen te komen zonder in onhaalbare ideologieën te vervallen.

PP: Vanaf 1966 heeft onze partij zich enorm ingezet voor een beter milieu. Die resultaten liggen er nu. GroenLinks is pas veel later ontstaan. Andere partijen hebben onze ideeën tot hun thema's gemaakt.

MA: D66 heeft in de oppositieperiode thema's aan de orde gesteld die vervolgens staand beleid zijn geworden. Denk maar aan kernenergie, natuurbehoud, de ecologische hoofdstructuur en andere vormen van openbaar vervoer.

PP: Als je ziet wat er vandaag de dag in natuur wordt geïnvesteerd ... nou dat was vroeger niet zo.

Laten we het hebben over Schiphol. Zijn fractie en provincie daarover dezelfde, groene mening toegedaan?

PP: Ik denk dat D66 zich niet verliest in makkelijke standpunten over Schiphol. Makkelijk is: niet groeien, stoppen. De maatschappelijke werkelijkheid is anders. Mensen willen geen lawaai, maar willen tegelijkertijd wel af en toe vliegen.

MA: Ik ben samen met Jan van Walsum namens de fractie lid van de commissie-Terlouw. Deze commissie is door de Tweede-Kamerfractie gevraagd een advies over Schiphol aan de fractie uit te brengen. Op basis daarvan maakt de fractie een keuze. Het kabinet komt voor 18 december met een nota over wat er in de nabije en verre toekomst met de luchtvaart moet gebeuren. In de commissie kijken we wat de groeimogelijkheden zijn, maar ook daar zijn de milieurandvoorwaarden die we gesteld hebben, uitgangspunt en liggen keihard vast.

PP: Dat moet ook, want met het jaarlijks overschrijden en gedogen kom je nooit tot een goed milieubeleid.

Is het realistisch wat jullie zeggen: we houden vast aan de milieurandvoorwaarden, maar het aantal vliegbewegingen mag groeien?

MA: Ja, dat kan.

PP: Je moet bereid zijn te investeren in andere baanconfiguraties. Dat gaat om miljarden, maar niet om de tientallen miljarden die nodig zijn om een eiland in zee te maken.

MA: Er zijn in feite berekeningen gemaakt voor een herconfiguratie. Je moet beginnen met de vijfde parallelle baan aan te leggen, daar ben ik van overtuigd, maar je zult ook naar de rest van het banenstelsel moeten kijken.

PP: Het milieubeleid is voor mij zo belangrijk dat ik vind dat Schiphol samen met de andere grote luchthavens in de wereld, er alles aan moet doen om met nieuwere en schonere toestellen te gaan vliegen. Daar hoort een prijskaartje bij. Dat is een probleem van vliegen, van luchttransport in het algemeen of het nu vracht is of personen: het is te goedkoop.

Foto: Marcel Minnée

"Ik ga lekker op vakantie." Vliegen is veel te goedkoop: schoner vliegen maakt vliegen duurder.

Wat moet er gebeuren?

PP: Er moet geïnvesteerd worden en er moet iets gedaan worden aan de papierwinkel. En wat me opvalt de laatste jaren, en daar mag ik jou dus op aanspreken als Tweede-Kamerlid, Nederland is buitensporig traag; we hebben te maken met verstikkende wet- en regelgeving. En daar moeten we iets aan doen, als partij van de bestuurlijke vernieuwing en als de partij die participatie wil bevorderen.

MA: Het mag niet zo werken dat je daarmee de plannen frustreert. Als je procedures tegelijkertijd op laat lopen, ben je al een heel eind. Je kunt een geweldige tijdwinst behalen als je dat praktisch aanpakt, daar ben ik heilig van overtuigd. We mogen ook nog wel eens kijken naar de aard van de procedures die er gevoerd worden.

PP: De praktijk van alledag in Noord-Holland met bijvoorbeeld de vijfde baan leert, dat die discussie vier jaar geleden is afgerond en men is nu nog met procedures bezig.

Wat wij met ons referendum willen en dat hier en daar op lokaal niveau is verwezenlijkt, maakt dat het gerechtvaardigd is om te zeggen: doe maar wat minder procedures, omdat je de burger er iets nieuws voor teruggeeft. Een referendum mag natuurlijke niet leiden tot nog langere procedures. Je geeft de mensen het recht van correctie. Dan is het gewoon kiezen.

Hoe ga je om met een referendum dat milieuvriendelijke oplossingen wegstemt?

PP: Wij gaan strijden waar we voor staan, maar als de burger in een referendum zijn keuze gemaakt heeft, dan ben ik klaar.

MA: Absoluut! Als je vindt dat de bevolking zich zo nu en dan voor grote dingen kan uitspreken, moet je ook de consequenties daarvan aanvaarden. Maar aan de vraagstelling dient een goede informatie vooraf te gaan.

Zitten jullie wat Schiphol betreft op één lijn?

MA: Dat weten we nog niet, we moeten nog ons standpunt bepalen ...

PP: Ik begrijp dat Marijke in een commissie zit die ook nog interessante uitspraken gaat doen.

Is de Provinciale-Statenfractie betrokken bij deze commissie?

PP: Dat is curieus, nee! Dat heeft mij verbaasd, ik hoorde dat van Thom de Graaf toen wij daar met Provinciale- Statenfractievoorzitters waren. Ik ben ontzettend blij dat we in de aanloop naar het congres in ieder geval met de provincies Utrecht, Flevoland en Noord-Holland heel druk in de weer zijn geweest om het landelijk standpunt nader in te kleuren op basis van de beschikbare informatie. Ik kan me bijna niet anders voorstellen dan dat de commissie ongeveer tot dezelfde conclusie zal komen als de regio.

Weegt dat zwaar voor de Tweede-Kamerfractie?

MA: Het congres heeft al een uitspraak gedaan over Schiphol, en Thom de Graaf heeft al aangegeven dat de verplaatsing richting Flevoland niet aanvaardbaar is. Het heeft geen zin om de problemen te spreiden; daar schiet je absoluut niets mee op. Het wordt alleen maar erger. Bovendien zitten daar gigantische natuurgebieden, grote vogeltrekgebieden, dat is hartstikke gevaarlijk.

PP: Marijke, dit komt wel goed.

MA: Nee, maar ik leg maar even uit dat we hier natuurlijk al een eind in dit denken zijn. Wat ik nog zeggen wil, hoe is die commissie samengesteld, uitsluitend op basis van de deskundigheid van de mensen zonder aanzien des gebieds waar men uit afkomstig is. Maar de mensen hebben hun sporen in de partij verdiend en komen uit diverse hoeken, dat vonden we het belangrijkste argument.

PP: Ik hoop niet dat je daarmee wilt zeggen dat de opgedane kennis in onze toch behoorlijk ervaren fractie op dit onderwerp ...

MA: Nee, absoluut niet. Het zijn gewoon verstandige mensen, waar jij ook graag naar luistert, Patrick! ◆

Thom de Graaf over de formatie: "Ik zag grote risico's"

1998 was een turbulent jaar voor politiek Nederland, in het bijzonder voor D66. De uitslag van de Tweede-Kamerverkiezing leidde tot bezinning over de toekomst van de partij, waarbij de organisatie en profilering steeds terugkerende items waren. Afgezien van een aframmeling door de kiezer werd de partij ook nog eens van binnenuit opgeschud. Zo werd D66 sociaal-liberaal, hoewel we gelukkig nog steeds democraten zijn.

door Marieke Keur

Foto: Hollandse Hoogte - Martijn Beekman

Thom de Graaf:

"Ik zag grote risico's, we hadden tien zetels verloren [...] maar we kregen voldoende signalen dat we als een volwaardige coalitiepartner werden beschouwd."

Over zijn onderhandelingspartners:

"Jacques Wallage had in het begin een vaderlijk soort mildheid in mijn richting. Frits Bolkestein heeft zich vanaf het begin buitengewoon zuiver en zakelijk opgesteld." (Volkskrant 14/11/1998)

Foto: Marcel Minnee

Paars II op glad ijs?
Na de eerste honderd dagen Paars II maakt de Volkskrant de balans op: "Ministers kijken glazig bij de voorspelling dat hun tweede paarse kabinet de vier jaar niet zal uitzitten. Het heeft er al aardig gerommeld. De erfenis uit het vorige kabinet en de onzekere economische vooruitzichten maken het er niet gemakkelijk op." En het NRC: "Honderd dagen Kok-II: gedoe, gedoe, gedoe".

Morele winnaar
Aan de vooravond van de Tweede-Kamerverkiezingen, tijdens het slotdebat op de televisie, laat Els Borst zich van haar beste kant zien. Tussen alle schermutselingen van de lijsttrekkers onderling door vraagt ze op zeker moment, of "de heren misschien nog geïnteresseerd zijn in de inhoud?" Volgens sommige commentatoren achteraf is zij de morele winnaar van die avond. De dag erop haalt de partij 14 zetels binnen.

Foto: fotobureau Micke van Engelen

Half september:
minister Apotheker is koud begonnen op het ministerie van Landbouw, of hij mag zijn kaplaarzen uit de kast trekken om het ondergelopen Westland te bezoeken.

"Ik stond erbij en ik keek ernaar".

4 maart: de gemeenteraadsverkiezingen pakken desastreus uit voor de partij. D66 wordt gehalveerd, alle inspanningen ten spijt. Wat betekent deze uitslag voor 6 mei, vraagt menigeen zich af.

In juli verlaat Hans van Mierlo de politiek, tot verrassing van vriend en vijand. Hij zegt over de toekomst van de partij: "... ik vind dat D66 opnieuw het voortouw moet nemen in het herdefiniëren van het democratisch vraagstuk. Ik heb wat dat betreft alle vertrouwen in Thom de Graaf."

Foto: Marcel Minnée

Europa komt weer een stapje dichterbij, maar wat betekent dat nu in de praktijk? Volgend jaar Europese verkiezingen! Van de vierkoppige D66-Eurofractie stelt er slechts een zich opnieuw kandidaat.

Foto's: Marcel Minnée

Begin dit jaar woedt de discussie over het wel of niet ondertunnelen van het Groene Hart. Hoe dierbaar is het Groene Hart ons eigenlijk? En in het verlengde daarvan ligt de vraag: hoe belangrijk vinden wij het milieu nog in 1998? De Tweede-Kamerfractie stemt voor ondertunnelen.

Na het aantreden van Paars II komt de uitbreiding van Schiphol opnieuw op de agenda. Deze discussie brengt de gemoederen danig in beroering; voor het einde van dit jaar moet er een kabinetsbesluit over Schiphol genomen worden. Verder rijzen er opnieuw vragen over de ware toedracht van de Bijlmerramp. De Kamer stelt een onderzoek in.

Foto: Marcel Minnée

En ondertussen ging het nog steeds goed met de koopkracht en kwamen er nog steeds auto's bij. De verkeerswegen slibden verder dicht, evenals de infra-structuurdiscussies op regeringsniveau. Eind 1998 is het optimisme over economische groei enigszins getemperd.

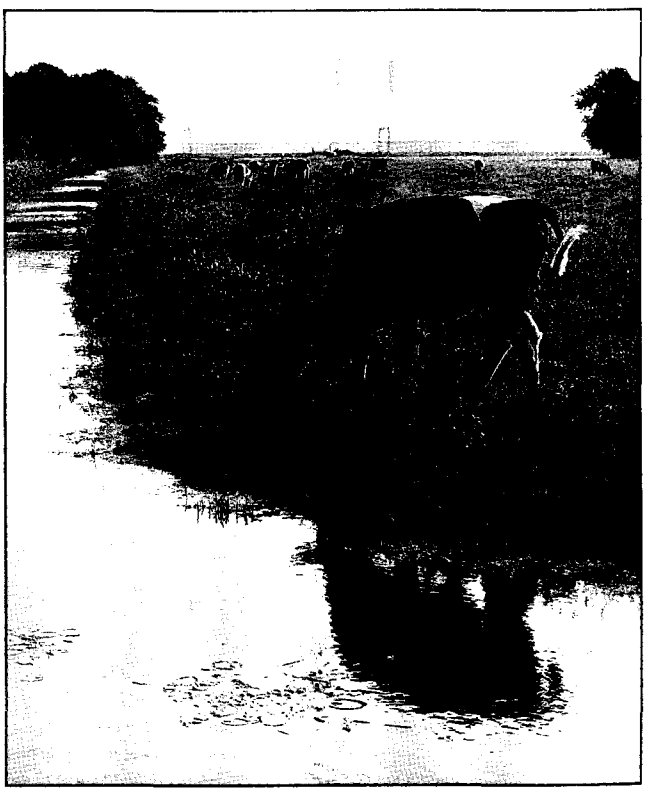

Foto: Marcel Minnée

Begin dit jaar wordt BSE geconstateerd in Nederland. Gelukkig blijft het bij enkele gevallen. In november wordt het exportverbod voor Brits rundvlees opgeheven.

Partijagenda

18 dec: sluiting poststemming Eerste Kamer- begin kerstreces Tweede Kamer; eindigt op zondag 17 januari

19 dec: training Leiden van een vergadering (OC) in Utrecht - wetenschapsconferentie (SWB) (zie aankondiging)

9 jan: training Speech en presentatie (OC) in Roermond

16 jan: training Leren debatteren (OC) in Nijmegen

23 jan: Maak kennis met D66 (OC) in Den Haag

25 jan: Thom de Graaf en Annelies Verstand bezoeken Groningen (zie aankondiging)

1 feb: Thom de Graaf En Els Borst bezoeken Utrecht. Bel voor meer informatie met de Tweede-Kamerfractie: 070 - 318 30 66

4 feb: sluiting APM's congres 68

6/7 feb: congres 68 in Veldhoven

6 feb: training Leiden van een vergadering (OC) in Utrecht

12 feb: ingang krokusreces t/m 1 mrt

20 feb: training Leiden van een vergadering (OC) in Nijmegen

27 feb: training Speech en presentatie (OC) in Den Haag

OC = Opleidingscentrum
SWB = Stichting Wetenschappelijk Bureau
JD = Jonge Democraten

Jaarlijkse SWB-Wetenschapsconferentie

Op zaterdagmiddag 19 december a.s. organiseert de Stichting Wetenschappelijk Bureau D66 de jaarlijkse wetenschapsconferentie. Dit keer zal *Inge van der Vlies*, hoogleraar bestuursrecht, zich buigen over de kwaliteit van het Openbaar Bestuur. Als commentator zal optreden *Gerard Schouw*, oud-wethouder en voorzitter van de SWB. De bijeenkomst zal worden geleid door *Lennart van der Meulen*, oud-campagneleider van D66.

Lokatie: Polman's Huis, Utrecht. Aanvang 13.30 uur.
Voor meer informatie of aanmelding kunt u contact opnemen met de SWB, tel. 070 - 356 60 41 of email swb@d66.nl.

Oproep Senioren

Het afgelopen jaar heeft het Hoofdbestuur een commissie opgericht die het beleid voorbereidt m.b.t. de senioren in de samenleving. Deze commissie adviseert het Hoofdbestuur en via het Hoofdbestuur onze politieke gremia. Door de dubbele vergrijzing - er komen steeds meer ouderen en de gemiddelde leeftijd neemt toe - zal de politiek de komende jaren in het algemeen veel aandacht aan dit terrein moeten besteden.
Versterking van de commissie is welkom. Per jaar vindt er een tiental coördinerende bijeenkomsten plaats; daarnaast wil de commissie een aantal kleinere werkgroepen instellen, die elk een aspect van onze activiteiten voor haar rekening neemt. Bel voor meer informatie met Gerhard Brunsveld op het Landelijk Secretariaat (070 - 356 60 66) of met Gerben van der Woude (secretaris, 036 - 535 34 60).

D66 Groningen organiseert Nacht van de Democratie, met Thom de Graaf en Annelies Verstand, 25 januari 1999 , News Café Groningen (Waagstraat 1, bij Grote Markt).

Op 25 januari 1999 organiseert de afdeling Groningen voor de achtste keer de Nacht van de Democratie. Dit keer zullen optreden Thom de Graaf en Annelies Verstand. Thom de Graaf spreekt over actuele politieke zaken. Na de pauze volgt een rondetafelgesprek met als hoofdgast onze staatssecretaris Annelies Verstand. Dit gesprek staat geheel in het teken van de kaderwet Arbeid en Zorg, die de staatssecretaris rond die tijd hoopt te presenteren. De avond wordt opgeluisterd met muziek en er is tot diep in de Nacht gelegenheid te toasten op de Democratie! Komt allen! Voor nadere inlichtingen:

Robbert Jan Bron
fractievoorzitter Groningen Stad
telefoon fractie 050 - 3130749
of email: bron@let.rug.nl.

column

Oneindige verdunning

Een grote misser in de moderne wetenschap stamt uit het einde van de jaren zeventig. Een Franse onderzoeker meende een experiment te hebben bedacht waarmee hij de werking van homeopathische geneesmiddelen kon aantonen. Het experiment is me ontschoten, maar de opzienbarende uitkomst ervan was dat het effect van het geneesmiddel steeds groter werd naarmate het sterker werd verdund met water. Hij bereidde zich in gedachten al voor op het moment dat hij, als eerste ontdekker van een nieuwe tak in de chemie, die van de oneindige verdunning, naar Stockholm zou mogen om een Nobelprijs in ontvangst te nemen. De werkelijkheid was anders: collega-onderzoekers probeerden zonder succes om het experiment met de onwaarschijnlijke uitkomst te herhalen. Al gauw rees het vermoeden dat de onderzoeker op z'n minst het experiment niet erg zorgvuldig had uitgevoerd. Die reis naar Stockholm zat er niet in.

Ik moest aan deze onfortuinlijke onderzoeker denken toen in de Kamer kort geleden het voorstel werd gedaan om het toegestane promillage alcohol te verlagen tot 0 promille. De reden was dat er nu jaarlijks, terwijl er 0,5 promille is toegestaan, nog circa 250 doden in het verkeer vallen in ongelukken waarbij alcohol in het spel is. Het aannemen van het wetsvoorstel zou dit aantal dus tot nul reduceren. Tegen zoiets goeds kan niemand zijn, en het voorstel werd dan ook bijna unaniem aangenomen.
De goede bedoelingen van de Kamerleden zijn te prijzen, maar erg waarschijnlijk lijkt een verdere daling natuurlijk niet. Het is tenslotte niet onredelijk om aan te nemen dat de ongelukken die nu gebeuren, veroorzaakt worden door mensen die veel meer dan de momenteel toegestane norm gedronken hebben. Die mensen zijn straks nog veel meer in overtreding dan ze nu al zijn, maar het is de vraag of dat feit veel indruk op ze zal maken. Meer controle of automobilisten zich aan de regels houden zou effectiever zijn, maar dat kost, anders dan het verlagen van een norm, inzet van agenten en dus geld. Anders gezegd, de hele wet is een nogal loos gebaar.

Naast loos is het voorstel ook een tikje lachwekkend. Het werd ingediend door minister Peper. Peper, jarenlang burgemeester van Rotterdam, zag er geen been in een grote stad te besturen met een behoorlijk drankprobleem. Een dronken bestuurder veroorzaakt geen doden, maar wel fouten en kost dus geld. En daar hadden die agenten van kunnen worden betaald.

Het lijkt soms wel of men ook in Den Haag gelooft in de oneindige verdunning: hoe futieler de zaak en hoe lozer het gebaar, hoe groter het effect op de bevolking als de politiek de zaak aanpakt. Wie weet gelden er andere regels dan in de chemie. ◆

Fred Herrebout

Van het Hoofdbestuur

Het democratisch perspectief

Iedereen is nodig voor de beste oplossing.

D66 staat als sociaal-liberale partij voor
- een toekomstgerichte samenleving waarin de burgers mondig zijn en zelf keuzes kunnen maken
- een samenleving die duurzaam is en waarin een balans tussen ecologie en economie voorop staat
- een samenleving waarin zorg en onderwijs voor iedereen toegankelijk zijn en armoede geen kans krijgt
- een samenleving die solidair in de wereldgemeenschap staat.

Omdat de burger voorop staat, streeft D66 als radicaal democratische partij naar een democratische rechtstaat gebaseerd op open, rationele en toetsbare besluitvorming, een samenleving waarin machtsuitoefening gecontroleerd wordt.
D66 is ongebonden, niet dogma's maar argumenten tellen. D66 daagt mensen uit om vanuit de eigen achtergrond actief vorm te geven aan de samenleving.
D66 investeert in mensen. D66 durft daarvoor onorthodoxe en creatieve keuzes voor de toekomst te maken.

Een van de besluiten die het Hoofdbestuur recent heeft genomen is het vaststellen van een *democratisch perspectief* als samenvatting van de centrale boodschap. Doel daarvan is de vergroting van de herkenbaarheid en de duidelijkheid van de partij. Standpunten die de partij inneemt moeten in beginsel herleidbaar zijn tot deze centrale boodschap en daardoor worden verklaard. Kiezers moeten bij een partijstandpunten kunnen zeggen: dit is typisch D66, want D66 staat voor ...
Dit betekent dat de centrale boodschap een kernachtige samenvatting van het ideeëngoed van de partij inhoudt en daarmee treedt in de traditie van hoofdstuk 0 van het aloude Beleidsprogramma.

D66 kenmerkt zich door haar inhoud en door haar houding. Hierdoor onderscheidt zij zich van andere partijen in Nederland. Het hierboven weergegeven *Democratisch perspectief* is een visie op de houding van de partij met een visie op de inhoud van de partij.

Deze centrale boodschap geeft in het kort weer waar D66 voor staat:

1 *liberaal*: een samenleving waarin de burgers mondig zijn en zelf keuzes kunnen maken
2 *duurzaam*: een samenleving die duurzaam is en waarin een balans tussen ecologie en economie voorop staat
3 *sociaal*: een samenleving waarin zorg en onderwijs voor iedereen toegankelijk zijn en armoede geen kans krijgt
4 *internationaal*: een samenleving die net een open oog en solidair in de wereldgemeenschap staat
5 *radicaal-democratisch*: een democratische rechtstaat gebaseerd op open, rationele en toetsbare besluitvorming, een samenleving waarin machtsuitoefening gecontroleerd wordt
6 *non-dogmatisch* (pragmatisch): D66 is ongebonden. Niet de dogma's maar argumenten tellen.
7 *participatief*: D66 daagt mensen uit om vanuit de eigen achtergrond actief vorm te geven aan de samenleving. D66 investeert in mensen.
8 *toekomstgericht*: D66 durft daarvoor onorthodoxe en creatieve keuzes voor de toekomst te maken.

HOOFDBESTUUR D66
oktober 1998

Inhoud

pag. 1 Congres 67: Besluitvorming
- Financiën en organisatie
- Verkiezingen besturen en commissies
- Actuele Politieke Moties
- Vitale, duurzame economie
- Contributieregeling 1999

pag. 6 Congres 68
- Agenda
- Nadere informatie
- Congresreglement

pag. 10 Concept-besluit Internationale sociaal-liberale coalitie
pag. 11 Mededelingen van het Hoofdbestuur
pag. 14 Stichting Wetenschappelijk Bureau
pag. 15 Opleidingscentrum
pag. 17 Bestelbon
pag. 19 Hotel-reserveringsbon

Congres 67

BESLUITVORMING

(melding door de Besluitvormingscommissie)

Financiën en organisatie

Congres 67 nam op 21 november 1998 in Gouda de volgende besluiten:

De door het Hoofdbestuur voorgestelde wijziging op de contributieregeling voor 1999 werd aangenomen op twee voorwaarden:

1) Op korte termijn (dus nog voor april 1999) zullen de penningmeesters in de Democraat de contributiesystematiek toelichten. In april 1999 wordt een evaluatie van de gewijzigde regeling in het Hoofdbestuur besproken en gepubliceerd. Er wordt in de maanden mei en juni een partijbrede discussie georganiseerd op basis waarvan eind juni de concept-contributieregeling 2000 zal worden vastgesteld door het Hoofdbestuur.
2) De contributieregeling voor 2000 wordt vastgesteld in het najaarscongres van 1999. In hetzelfde congres wordt de begroting 2000 vastgesteld.
   Na verwerking van enkele amendementen luidt de contributieregeling 1999 thans als elders in dit katern vermeld.

Voorts zijn conform voorstel vastgesteld:
- jaarrekening 1997 (zie katern Democraat 06, pag. 5)
- begroting 1999 (zie katern Democraat 06, pag. 11)
- ELDR-programma, voorstel inzake amendering (zie katern Democraat 5, pag. 4)
- instellingsbesluit landelijke Programmacommissie (zie katern Democraat 5, pag. 5)

De stellingen behorend bij het congresdocument "Duurzame, vitale economie" zijn gewijzigd aangenomen. De stellingen zijn elders in dit katern opgenomen.

Er werden een aantal organisatorische moties aangenomen met de volgende conclusies:

AOM 67.3020 over communicatie met afdelingen
spreekt uit dat bij werkbezoeken van bewindslieden, Kamerleden en Europarlementariërs als eerste de betreffende afdeling telefonisch op de hoogte wordt gebracht en altijd zeer serieus bekeken wordt of en op welke manier het mogelijk is de afdeling te laten profiteren van dat werkbezoek.

AOM 67.3019 over identiteit
draagt het Hoofdbestuur op een commissie een nadere verduidelijking te laten maken van de identiteit en kernwaarden van D66.

AOM 67.3018 over ondertitel sociaal-liberaal
spreekt uit dat voortaan de ondertitel "sociaal liberaal" als nadere aanduiding van Democraten 66 gebruikt zal worden.

AOM 67.3015 over het Hoofdbestuur en de regio's
draagt het Hoofdbestuur op aan het congres voorstellen voor te leggen om:
1. de functie van regiohoofdbestuurslid af te schaffen;
2. in plaats daarvan de HB-vergaderingen afwisselend in de regio's te laten plaatshebben, waarbij de ontvangende regio een vast punt op de agenda heeft;
3. een werkgroep op te zetten die er in samenwerking met de afdelings- en regiobesturen voor zorgt dat er regelmatig regionale politieke podia organiseert, waar HB-leden en volksvertegenwoordigers aanwezig zullen zijn ter consultatie.

AOM 67.3014 over het Hoofdbestuur en haar taken
draagt het Hoofdbestuur op een taakomschrijving per HB-lid vast te stellen en te verspreiden, zodanig dat elk HB-lid een duidelijk afgebakend werkterrein heeft, waarvoor hij/zij tevens als contactpersoon fungeert.

AOM 67.3013 over het congres
draagt het Hoofdbestuur op de volgende maatregelen te nemen met betrekking tot de partijcongressen:
1. meer ruimte te voorzien voor actuele politieke moties;
2. de mogelijkheid van algemene politieke moties te creëren;
3. het interviewen van partijprominenten te beperken ten gunste van meer politieke activiteiten;
4. een deel van de fringe-meetings te wijden aan de overdracht van kennis en politieke vaardigheden, in de vorm van trainingen en seminars.

AOM 67.3012 over congresverslaglegging en gekozen vertegenwoordigers
draagt het Hoofdbestuur op als vast punt op de agenda op te nemen de jaarlijkse verslaglegging van de gekozen vertegenwoordigers op landelijk en Europees niveau, op basis

van een jaarverslag dat ruim tevoren aan de leden beschikbaar is gesteld.

AOM 67.3011 over het HB-vragenuurtje
draagt het Hoofdbestuur op een HB-vragenuurtje als vast punt op de agenda van het congres op te nemen, teneinde vragen te beantwoorden en suggesties te behandelen, op basis van een jaarverslag dat ruim tevoren aan de leden beschikbaar is gesteld.

AOM 67.3010 over de politieke inhoud
draagt het Hoofdbestuur op de politieke debatten op het congres te verlevendigen door het uitnodigen van andersdenkenden uit diverse sectoren van de samenleving, om een (inhoudelijke) bijdrage te leveren aan het congres.

AOM 67.3009 over een basisdocument, het verkiezingsprogramma en een ingenomen standpuntenbundel
draagt het Hoofdbestuur op:
1. een basisdocument in te voeren, waarin de uitgangspunten van D66 weergegeven worden;
2. de opzet van het verkiezingsprogramma hierop af te stemmen;
3. een actuele standpuntenbundel met partijstandpunten in te voeren en deze steeds beschikbaar te stellen aan alle geïnteresseerden.

AOM 67.3008 over de publicatie van congresuitspraken
draagt het Hoofdbestuur op zorg te dragen voor de regelmatige publicatie van een beknopt en helder overzicht van de aangenomen moties en resoluties.

AOM 67.3007 over de Adviesraad
draagt het Hoofdbestuur op zo spoedig mogelijk een voorstel tot wijziging van het Huishoudelijk Reglement voor te leggen ter opheffing van de Adviesraad.

AOM 67.3006 over de ledenraadpleging
draagt het Hoofdbestuur op om de volgende instrumenten voor ledenraadpleging en discussie in te voeren:
1. postbus 66 aan alle leden beschikbaar te stellen via Internet en e-mail;
2. een nieuwsbrief in te voeren die met grote regelmaat verschijnt, en waarin de leden punten kunnen aandragen voor de politieke agenda van D66, en hun mening kunnen geven over gevoerd beleid.

AOM 67.3003 over het partijreferendum
draagt het Hoofdbestuur op voorstellen te doen voor een wijziging van de Statuten/Huishoudelijke Reglement die de regels van een schriftelijk partijreferendum vastlegt.

AOM 67.3002 over het Opleidingscentrum
draagt het Hoofdbestuur op zo spoedig mogelijk een voorstel voor te leggen betreffende een verplichting voor gekozen vertegenwoordigers tot het volgen van voor hun functie relevante cursussen en het Opleidingscentrum op te dragen een evaluatie van het huidige cursusaanbod uit te voeren, gevolgd door voorstellen tot verbetering.

AOM 67.3001 over de Stichting Wetenschappelijk Bureau
spreekt uit dat de SWB jaarlijks een door het congres goed te keuren jaarplan moet opstellen, waarover TK-fractie, de EK-fractie, de EP-fractie en het Hoofdbestuur geraadpleegd worden.

AOM 67.3000 over visiedagen
spreekt uit dat minstens twee maal per jaar visiedagen moeten worden georganiseerd rondom een actueel politiek-maatschappelijk thema, waar door geïnteresseerde leden en mensen met een bepaalde expertise vanuit verschillende invalshoeken een integrale visie ten aanzien van dat thema kan worden ontwikkeld.

Verkiezingen besturen en commissies

In congres 67 werden in de verschillende besturen en commissies verkozen:

- **Dagelijks Bestuur, Publiciteitscoördinator**
  Mario Fruianu (was: Pierre Wimmers)

- **Dagelijks Bestuur, Tweede Penningmeester**
  Suzanne van Melis (was: Anja van Herp)

- **Regiohoofdbestuurslid Drenthe**
  Frank van der Elst (tweede termijn)

- **Regiohoofdbestuurslid Noord-Holland**
  Els Berman (tweede termijn)

- **Regiohoofdbestuurslid Zeeland**
  Hans Broertjes (was: vacature)

- **Besluitvormingscommissie (4 leden)**
  Arjan Hindriks (tweede termijn)
  Guido Koppes (was: Joke van Diepen)
  Harry Ros (was: vacature)
  Raymond de Tempe (tweede termijn)
  (Er blijft 1 vacature.)

- **Financiële commissie, lid (2 vacatures)**
  Ben Mouw (was: Nico Tates)
  Marcel Wiebes (was: vacature)

- **Geschillencollege**
  Jos van der Wijst (tweede termijn)

- **Landelijke Verkiezingscommissie, voorzitter**
  Casper van Boltaringen (was: Gerk Oberman)

- **Landelijke Verkiezingscommissie, lid**
  Marc Ronteltap (was: vacature)

- **Programmacommissie, voorzitter**
  Michiel Scheffer (was: Michiel Scheffer waarnemend sinds september 1997)

- **Programmacommissie, lid (6 vacatures)**
  Michiel Ruis (was: Floor Kist)
  Rob de Wijk (was: Rob Mulder)
  Mark Giebels (was: Dick Pegtel)
  Gerard Bos (was: Jan Steinhauser)
  Ton Kolijn (was: vacature)
  Constantijn Dolmans (was: vacature)

- **Stichting Wetenschappelijk Bureau, penningmeester**
  Gerard Hoskens (was: Jos Janssen)

- **Stichting Wetenschappelijk Bureau, lid (3 vacatures)**
  Jan Maarten de Vet (was: Marcel Engeringh)
  Emmy Jacobs (was: Wouter Verschuur)
  Bram Heijkers (was: vacature)

- **Stichting Opleidingscentrum, lid (2 vacatures)**
  Hans Crebas (tweede termijn)
  Muriel Wensing-Veenstra (was: Liesbeth Mulder)

Actuele Politieke Moties

Er werden Actuele Politieke Moties aangenomen met de volgende conclusies:

APM 67.8000 over de aanleg van de noordtak van de Betuwelijn
verzoekt de Tweede-Kamerfractie over te brengen aan de betreffende bewindslieden, dat burgers verwachten mogen dat de overheid zich aan haar afspraken houdt en deze desgevraagd ook opnieuw bevestigt, dat er zekerheid dient te worden geboden over de daadwerkelijke en tijdige aanleg van de 'noordtak' van de Betuwelijn en indien deze zekerheid niet geboden kan worden de aanleg van de Betuwelijn vanaf Kijfhoek tot nader order dient te worden gestaakt.

APM 67.8001 over de laatste check rondom de aanleg van de Betuwelijn
verzoekt de Tweede-Kamerfractie over te brengen aan de betreffende bewindslieden, dat het gewenst is dat het Centraal Plan Bureau of een andere daartoe bevoegde instantie een laatste check uitvoert t.a.v. de nut en noodzaak van de aanleg van de Betuwelijn vanaf Kijfhoek tot de Duitse grens.

APM 67.8003 over de waterschapsverkiezingen in Zuid-Holland
verzoekt het Hoofdbestuur op korte termijn organisatorische en financiële maatregelen te nemen, waardoor een effectieve verkiezingscampagne in de waterschappen van Zuid-Holland in april 1999 kan worden gevoerd.

APM 67.8004 over beperking van het vliegverkeer
verzoekt het Hoofdbestuur bespreekbaar te maken dat er belasting geheven wordt op kerosine en vliegtickets.

APM 67.8005 over de toekomst van de Nederlandse luchtvaart
verzoekt het Hoofdbestuur bekendheid te geven aan de punten waarvan uitgegaan moet worden bij het komen tot besluiten over de toekomst van de Nederlandse luchtvaartinfrastructuur:

* de keuze voor ontwikkeling van Schiphol als mainport-luchthaven;
* de samenhang tussen de activiteiten op en rond de luchthaven leidt tot een voorkeur voor handhaven van die activiteiten op een lokatie;
* de ongewenstheid van uitbreiding van het gebied waar de burgers ernstige hinder ondervinden van luchtverkeer;
* de ongewenstheid van een tijdelijke overloopluchthaven in Flevoland of elders vanwege de sterke verstoring van de ruimtelijke ontwikkeling in het betreffende gebied;
* een beleid dat zich moet richten op concentratie van het geluid op en om het luchthaventerrein zelf en het voorkomen van uitbreiding van de hinder in een groter gebied rond de luchthaven;
* het beperken van de hinder door herindeling van het banenstelsel een middel is voor handhaving van Schiphol op de huidige lokatie en ook, onder voorwaarden, voor vergroting van capaciteit;
* het aan de bewoners van de meest gehinderde gebieden direct rond de luchthaven aanbieden van goede mogelijkheden om een andere woonplaats te kiezen, kan onderdeel zijn van een oplossing;
* het door regering en parlement in de juiste richting sturen van het proces met het stellen van duidelijke, bruikbare milieu-normen;
* de thans bekende mogelijkheden voor ontwikkeling van Schiphol zelf (aanleg van de 5e baan, aanleg van een parallelle Kaagbaan onder gelijktijdige sluiting van Aalsmeerbaan en Schiphol-Oostbaan en terugdringen van gebruik van de Buitenveldertbaan) voldoende ruimte bieden op middellange termijn voor het accommoderen van voor onze economie gewenste groei binnen aanvaardbare milieugrenzen;
* geen ongebreidelde groei ook indien voor de langere termijn zou worden gekozen voor nadere studie naar aanleg van een luchthaven op een eiland in zee. Bij nadere studies naar de mogelijkheden van zo'n eiland moeten heldere criteria voor groei en omvang worden gesteld;
* de effecten van investeren van middelen in luchthaveninfrastructuur moeten worden afgewogen tegen investeren van die middelen in hogesnelheidslijnen als vervanging van luchtverkeer over korte afstanden.

Ingetrokken werd APM 67.8002 over de waterschapsverkiezingen en een wetswijziging
na de toezegging van Marijke Augusteijn om zich in te spannen om te bewerkstelligen dat een lijstenstelsel voor de waterschapsverkiezingen binnen afzienbare tijd tot de mogelijkheden behoort.

De Actuele Politieke Moties 67.8006 t/m/ 67.8014 konden wegens tijdgebrek helaas niet behandeld worden. Op congres 68, op 6 en 7 februari 1999, zal de dag begonnen worden met de behandeling van deze resterende moties uit congres 67.

Vitale, duurzame economie

Na amendering zijn door het congres de volgende stellingen aangenomen:

AANVULLENDE POLITIEKE STELLINGEN VITALE, DUURZAME ECONOMIE

Algemeen politiek

1 In het kader van een integraal leefomgevingsbeleid dient al het overheidsbeleid te worden getoetst op de 4D relevantie (kijkend naar democratische verantwoording, duurzaamheid, draagvlak en dynamiek). Het 4D-model is erop gericht om het maatschappelijk welzijn zoveel mogelijk te bevorderen. Indien noodzakelijke ontwikkelingen leiden tot schade aan de leefomgeving dient een samenhangend stelsel van milieu-compenserende maatregelen te worden ontwikkeld.

Ruimtegebruik

2a. Bij grote (infrastructurele) projecten moet het leefomgevingsbeleid onlosmakelijk onderdeel uitmaken van de investeringsplannen en -kosten.

2b. Voor nieuwbouw zal een kwaliteits- en milieu-etiket ontwikkeld worden. Dit keurt de graad van duurzaamheid van nieuwbouw. Ook bij renovatie dient een kwaliteits- en milieu-etiket ontwikkeld te worden.

2c. Om duurzame ontwikkeling op bedrijventerreinen te stimuleren en bedrijven onderling beter op elkaar te laten aansluiten is het nodig dat de provincies en gemeenten hun bevoegdheden op grond van de Wet Ruimtelijke Ordening beter uitoefenen.

2d. De overheid moet specifiek beleid ten aanzien van startende bedrijven ontwikkelen in de lijn van het in deze notitie genoemde 'broedkasbeleid'.

2e. Een deel van de verantwoordelijkheid voor het beheer in een stadswijk of in een dorp moet aan de wijkbewoners of aan een dorpscomité worden gegeven met daarbij de financiële middelen.

2f. Er dient jaarlijks een bedrag van 400 miljoen gulden te worden geïnvesteerd in natuurontwikkeling op basis van de aanbevelingen van de grote natuurorganisaties in Nederland.

2g. Aan regio's, zoals het Groene Hart, waarvoor omwille van natuur- en landschappelijke waarden een restrictief beleid op het gebied van volkshuisvesting en ruimtelijke ordening geldt, moeten compenserende maatregelen geboden worden om de vitaliteit van de inliggende gemeenten te waarborgen. Dat wil zeggen: binnen overeen te komen contouren tussen Rijk, betreffende provincie en gemeenten moet aan gemeenten en provincie een beleidsmatige ruimte geboden worden om de economische en maatschappelijke vitaliteit van zo'n regio en van de betrokken gemeenten te kunnen behouden.

2h. Onderzocht moet worden of in het licht van de bovenlokale en -regionale verantwoordelijkheden m.b.t. het economisch, het ruimtelijke ordenings- en het milieubeleid gekomen moet worden tot een integraal toetsingskader.

Energie en energiegebruik

3a. De toepassing van biomassa-, zonne-, water- en windenergie moet op grote schaal worden bevorderd. Hiervoor dient een laag BTW-tarief op duurzaam opgewekte energie en een hoog BTW-tarief op milieu onvriendelijk opgewekte energie van toepassing te zijn. Regelgeving dient aangepast te worden, zodat kleinschalige energieproductie gestimuleerd wordt.

3b. De toepassing van producten en diensten die bijdragen aan de maatschappelijk noodzakelijke ontwikkelingen moet worden bevorderd. Bedrijven moeten gestimuleerd worden hun verantwoordelijkheid hierbij te nemen. Hierbij kan gedacht worden aan een laag BTW-tarief voor producten/diensten die bijdragen aan gezondheidszorgbevordering, beveiliging en milieuzorg.

3c. Er dient 500 miljoen gulden per jaar aangewend te worden voor fiscale stimulering van energiebesparing bij burgers en bedrijven. Hiermee moet o.a. de aanschaf van 'lichtcellen' bevorderd worden.

3d. Nauwkeurig zal moeten worden onderzocht hoe het meest effectief kan worden geïnvesteerd in nieuwe communicatiemiddelen en in de informatie-infrastructuur met als doel de (auto)mobiliteit te laten afnemen. Het moet zodoende weer mogelijk worden om op één plaats te wonen te werken en te recreëren.

3e. Ten gevolge van de toenemende mondialisering van de economie en steeds maar toenemende congestieproblemen dient met spoed voortgegaan te worden met de flexibilisering van de werktijden.

3f. Er dient werk gemaakt te worden van de 'vergroening' van het belastingstelsel van de 21e eeuw met als eerste stap de onmiddellijke uitbreiding van de energietaks voor alle energieverbruikers, volgens een progressief beloningsysteem.

3g. Gestreefd moet worden naar terugdringing van het gebruik van primaire grondstoffen en het stimuleren van het gebruik van secundaire stoffen (recycling).

3h. Onderzocht moet worden of agrariërs als landschapsbeheerder kunnen worden aangesteld indien zij een wezenlijke bijdrage leveren aan de verbetering van het landschapsbeheer; waarbij ook een financiële vergoeding tot de mogelijkheden moet kunnen behoren.

3j. Een restrictief ruimtelijk en milieubeleid als reactie op grootschalige, economische expansie moet geen belet-sel vormen voor alternatieve groei van economie en werkgelegenheid bij plattelandsvernieuwing. Een regiomarkt is een intentie, waar productie en consumptie op elkaar zijn afgestemd, een intentie om wonen, werken en ontspanning bijeen te krijgen.

Contributieregeling 1999

zoals vastgesteld op het 67ste Congres in Gouda onder de in het stuk 'besluitvorming congres 67' vermelde voorwaarden

1. Gewone en buitengewone leden **

Met onderstaande richtlijnen kunt u zelf de hoogte van uw contributie bepalen. Leden betalen hun contributie naar individuele draagkracht. Voor bepaling van uw bruto-jaarinkomen kunt u uitgaan van de schatting van uw bruto-jaarinkomen voor het betreffende contributiejaar.

	Bij een bruto jaarinkomen
f 55,- of *f* 13,75 per kwartaal*	tot het minimumloon
f 200,- of *f* 50,- per kwartaal*	van minimumloon tot *f* 100.000,-
f 400,- of *f* 100,- per kwartaal*	van *f* 100.000,- tot *f* 200.000,-
+ *f* 100,- voor elke *f* 50.000,- meer (of + *f* 25,- per kwartaal*)	van meer dan *f* 200.000,-

* uitsluitend bij betaling per automatische incasso (zie onder)

- *Nieuwe leden:*
  U betaalt het lopende en de nog komende kwartalen van het kalenderjaar waarin u lid bent geworden. Voor ieder kwartaal is een kwart van de jaarcontributie (zoals hierboven vermeld) verschuldigd. Daar de administratiekosten bij inschrijving *f* 25,- bedragen, is dit de minimumbijdrage voor het eerste jaar, ook als u na berekening van uw contributie op een lager bedrag uit zou komen. Voor de betaling dient u gebruik te maken van de acceptgirokaart die u krijgt toegestuurd. U wordt verzocht de contributie per omgaande te voldoen.
- *Samenwonende D66-leden:*
  U kunt ieder *f* 10,- van uw contributie aftrekken. U dient dit eenmalig schriftelijk te melden aan het Landelijk Secretariaat. U behoudt dan beiden uw volledige lidmaatschapsrechten, maar u krijgt per editie één partijblad Democraat, één regioblad en één afdelingsblad toegestuurd (uitgezonderd als een stembiljet is bijgesloten).
- Betaalt u in één jaar *f* 4.000,- of meer aan contributie, dan kunt u voortaan worden vrijgesteld van contributie-verplichtingen voor de duur van uw lidmaatschap.
- Indien de minimumcontributie van *f* 55,- per jaar nog als te hoog wordt ervaren, kunt u zich schriftelijk (en vertrouwelijk) tot de penningmeester van het Hoofdbestuur wenden. Er kan dan vermindering van de lidmaatschapsgelden worden verleend tot minimaal *f* 25,- per jaar. Studenten komen voor vermindering in aanmerking, indien een kopie van hun collegekaart naar het Landelijk Secretariaat wordt gezonden.
- Eenmaal per jaar wordt u in de gelegenheid gesteld middels een automatische incasso uw contributiebetaling in termijnen te regelen (per kwartaal). U dient hiertoe een machtigingsformulier in te vullen en ondertekend naar het Landelijk Secretariaat te zenden. Het machtigingsformulier staat afgedrukt op de achterzijde van de jaarlijks toegezonden contributieverzoek.
- De acceptgirokaart voor de betaling wordt u telkens vóór aanvang van het nieuwe kalenderjaar toegestuurd. U wordt verzocht de contributie per omgaande, en uiterlijk op 1 februari, te voldoen of het incassoformulier te hebben ingezonden. Wilt u a.u.b. geen wijzigingen aanbrengen op de acceptgirokaart? Deze worden automatisch verwerkt en wij krijgen de acceptgiro's niet meer te zien.
- Eenmaal betaalde contributie kan niet worden teruggevorderd.
- De contributie is mogelijk als gift aftrekbaar voor de inkomstenbelasting.

2. Donateurs

U ontvangt één keer per jaar een speciale donateurs-nieuwsbrief. De minimumdonatie is per jaar *f* 15,-, terwijl *f* 66,- het richtbedrag is. Meerdere donaties per jaar zijn mogelijk. De bedragen zijn als gift aftrekbaar van de inkomstenbelasting.

** Buitengewone leden zijn leden die niet de Nederlandse nationaliteit hebben, niet in Nederland wonen en bovendien minimaal 18 jaar oud zijn.

Congres 68

6 & 7 FEBRUARI 1999: ZESDE MEERDAAGS CONGRES

Eens in het jaar organiseert D66 een speciaal congres dat twee dagen duurt. Dit meerdaagse congres wordt in deze vorm nu alweer voor de zesde keer gehouden.

Hoofdthema van dit congres is het vaststellen van het Europees manifest en de verkiezing van lijsttrekker voor de verkiezingen voor het Europees Parlement op 10 juni 1999. De agenda laat verder een bonte mengeling van activiteiten zien: discussiebijeenkomsten, actuele politiek, fringe-meetings, toespraken van de partijvoorzitter en de lijsttrekker voor de Europese verkiezingen. 's Avonds organiseert het Opleidingscentrum een spectaculair Lagerhuisdebat.

Naast alle aandacht voor de 'serieuze' politiek is er - dat is het aardige van zo'n meerdaags congres - ruimschoots gelegenheid voor ontspanning. In de wandelgangen en tijdens het diner kunt u bijpraten met oude en kennis maken met nieuwe bekenden. Het cabaret zal ongetwijfeld uitnodigen tot een lach en het feest tot een dansje.

Verder kunt u gebruik maken van de faciliteiten van het congrescentrum, zoals het overdekte zwembad, squash- en kegelbanen, een fitnessruimte, zonnebanken en sauna's.

AGENDA

Helaas zijn er door tijdsdruk een aantal Actuele Politieke Moties van congres 67 niet behandeld. Daarom zal eerst congres 67 worden heropend om deze moties af te handelen. Direct daarna zal begonnen worden aan congres 68.

Zaterdag 6 februari 1999

CONGRES 67 (VERVOLG) & CONGRES 68
N.B. Alle tijden zijn bij benadering.

10.00 - 10.10	heropening van congres 67 door partijvoorzitter introductie congresleiding benoeming notulen- en stemcommissie op voordracht congresleiding toelichtingen verkiezingsprocedures door Landelijke Verkiezingscommissie
10.10 - 10.30	ACTUELE POLITIEKE MOTIES (vervolg congres 67)
10.30	sluiting congres 67 door de partijvoorzitter
10.35	opening congres 68 door de partijvoorzitter
10.35	opening stembussen
10.35 - 10.50	PRESENTATIE KANDIDATEN BESTUREN EN COMMISSIES toelichting stemprocedure verkiezing lijsttrekker Europese verkiezingen
11.00 - 11.45	DISCUSSIE-BIJEENKOMSTEN CONCEPT-EUROPEES MANIFEST
11.50 - 12.15	Provinciale Staten Verkiezingen / Gemeenteraadsverkiezingen Noord-Brabant e.a. 1999
12.15 - 12.45	ACTUELE POLITIEKE MOTIES (congres 68)

12.45 - 13.30	LUNCHPAUZE
13.30 - 14.45	FRINGE MEETINGS
14.50 - 15.15	TOESPRAAK PARTIJVOORZITTER
15.15 - 15.45	CONCEPT - EUROPEES MANIFEST I
15.55 - 17.10	FRINGE MEETINGS
17.50	sluiting indiening APM's voor behandeling op zondag schorsing
vanaf 18.00	diner
20.30 - 22.00	LAGERHUISDEBAT & CABARET
vanaf 22.00	feest

Zondag 7 februari 1999

10.15 - 10.25	heropening congres door congresvoorzitters voorstellen congresleiding en notulen- en stemcommissie
10.30 - 11.25	ORGANISATIE * wijzigingsvoorstellen Statuten en Huishoudelijk Reglement * voorstel lidmaatschap Liberale Internationale
11.25	sluiting stembussen lijsttrekker EP-verkiezingen
11.30 - 12.45	FRINGE MEETINGS
12.45 - 13.30	PAUZE
13.30 - 14.25	COMMUNICATIE-BIJEENKOMSTEN MET DE FRACTIES
14.25	sluiting stembussen kandidaten besturen en commissies
14.35 - 15.30	CONCEPT - EUROPEES MANIFEST II
15.30 - 16.00	ACTUELE POLITIEKE MOTIES (sluiting indiening zaterdag 6 februari 17.50 uur)
16.00 - 16.05	uitslagen verkiezingen besturen en commissies
16.05 - 16.30	LIJSTTREKKER EUROPESE VERKIEZINGEN - bekendmaking lijsttrekker TOESPRAAK LIJSTTREKKER
16.30	sluiting congres

LET OP: alle tijden zijn bij benadering. De congresagenda kan gewijzigd worden.

Het congres 67 besloot op 21 november 1998 de contributieregeling 2000 niet, zoals gebruikelijk, op het voorjaarscongres maar op het najaarscongres vast te stellen. Congres 67 nam een gewijzigde contributieregeling 1999 aan onder voorwaarde van evaluatie en partijdiscussie alvorens de contributieregeling 2000 vast te stellen. Aangezien de regio- en afdelingsbijdrageregeling nauw samenhangt met de contributieregeling, heeft het Hoofdbestuur besloten de behandeling van deze regeling eveneens te verplaatsen naar het najaarscongres.

Fringe meetings

Aan de fringe meetings kan iedere congresganger deelnemen: hoe meer, hoe beter! Ze zijn verschillend van karakter: discussiebijeenkomsten, workshops en presentaties. Ook de onderwerpen zijn zeer gevarieerd:

- Het Opleidingscentrum organiseert een bijeenkomst speciaal voor nieuwe leden: 'Maak kennis met D66';
- De SWB-kerngroep Duurzame Ontwikkeling organiseert de creatieve discussiebijeenkomst 'Hoe groen is D66 in paars?';
- De SWB-werkgroep Defensie organiseert een forumdiscussie 'Op weg naar een nieuwe defensienota';
- De SWB-werkgroep Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting organiseert een bijeenkomst over het grotestedenbeleid en in samenwerking met de werkgroep Verkeer een bijeenkomst over mobiliteit en ruimtelijke ordening;
- De SWB-werkgroep Mensenrechten organiseert een bijeenkomst over de universaliteit van mensenrechten;
- De OndernemersKring buigt zich in het politiek café over de vraag 'Hoezo interne markt?' en houdt een workshop over het onderwerp: 'Ondernemers en politiek, water en vuur?';
- De HB-commissie Vitale Economie beraadt zich over beleid en politieke stellingname n.a.v. het document 'Vitale, duurzame economie' dat tijdens het afgelopen congres werd aangenomen;
- Opschudding organiseert een workshop: 'Sociaal-liberalisme: identiteit en kernwaarden van D66';
- Een aantal deelnemers uit het talentenproject van het Opleidingscentrum organiseert een discussiebijeenkomst 'De veilige school';
- Het IDI (International Democratic Initiative) presenteert zich;
- De SWB-werkgroep Volksgezondheid houdt een bijeenkomst met als thema: 'Grotestedenbeleid en volksgezondheid';
- De SWB-werkgroep Algemene Economie houdt een discussiebijeenkomst: 'Het sociaal-liberalisme in de economie';
- De HB-commissie Vrouwenrechten/Mensenrechten organiseert een bijeenkomst over het thema: 'Arbeid, zorg en inkomen';
- De JD (Jonge Democraten) presenteert zich;
- De Adviesraad houdt een open vergadering;
- The International Dialogues Foundation organiseert een jongerenseminar.

Bovenstaande fringe meetings worden verdeeld over drie 'blokken' op zaterdag en zondag (zie de congresagenda). In congresboek A vindt u hierover een nadere toelichting.

Congresboeken

Congresboek A verschijnt twee weken voor het congres en bevat alle ingediende amendementen m.b.t. het Europees manifest en de wijzigingsvoorstellen Statuten en Huishoudelijk Reglement, het voorstel m.b.t. het lidmaatschap van de Liberale Internationale en een actuele agenda (inclusief fringe meetings). U kunt congresboek A aanvragen met de bestelbon elders in dit katern, maar als u (tijdig) een overnachting in de Koningshof reserveert, krijgt u congresboek A automatisch thuis gestuurd.
In congresboek B vindt u de Actuele Politieke Moties en indien relevant, een aanvulling op de congresagenda. Congresboek B is op het congres beschikbaar bij de verschillende balies.
In congresboek C worden de Actuele Politieke Moties opgenomen die tijdens het congres (zaterdag 6 februari, voor 17.50 uur) worden ingediend. Congresboek C is vanaf zondagmorgen 7 februari te verkrijgen bij de verschillende balies.

Stemrecht

Om stemgerechtigd te zijn op dit voorjaarscongres dient u de contributie over 1998 te hebben voldaan. Leden die in 1999 lid zijn geworden, dienen uiteraard de contributie over 1999 te hebben voldaan. De contributie kan eventueel ter plekke contant worden voldaan.

Nog nooit een congres meegemaakt?

Speciaal voor nieuwe leden en mensen die nog nooit een congres hebben meegemaakt, organiseert het Opleidingscentrum de bijeenkomst "Maak kennis met ..." Daarnaast ligt er een folder voor u klaar die u alles vertelt over het reilen en zeilen van het congres.

Kinderopvang

Gedurende het dagprogramma op zaterdag (9.45 - 18.00 uur) en zondag (10.00 - 16.45 uur) is er kinderopvang beschikbaar. De crèche is voorzien van speeltjes, de ouders dienen zelf voor eten en drinken voor de kinderen te zorgen.

Toegang, diner & overnachting

De toegang tot het congres kost *f* 30,-.
Het diner op zaterdagavond kunt u gebruiken in het restaurant van het congrescentrum. U kunt de kosten hiervoor (*f* 35,-) ter plaatse afrekenen. Met de bon elders in dit katern kunt u een kamer reserveren bij Koningshof. Desgewenst kunt u ook reserveren voor de nacht van vrijdag op zaterdag. Het aantal bedden is beperkt, dus reserveer snel!

Lokatie

Congreshotel en vergadercentrum Koningshof
Locht 117
5504 RM Veldhoven
Telefoon (040) 253 74 75
Telefax (040) 254 55 15

BEREIKBAARHEID
Met het openbaar vervoer:
U stapt uit bij NS-station Eindhoven Centraal. Vanaf de perrons rechtsaf vindt u het busstation. U neemt de BBA-busdienst (bus 149 of 150) en u stapt uit bij de halte Koningshof. Duur van de rit is circa 20 minuten. Ook is de Koningshof te bereiken met een treintaxi. Voor inlichtingen over het openbaar vervoer kunt u bellen met openbaar vervoer Nederland, telefoon 0900-9292

Met de auto:

- Vanuit het midden, noorden en oosten van het land rijdt u via 's-Hertogenbosch:
  Volg de A2/E25 richting Eindhoven en houd de richting Maastricht/Venlo A2/E25 aan tot u de afslag Veldhoven/De Hurk (afslag 31) tegenkomt. Bij deze afslag verlaat u de grote weg. Zie verder*
- Vanuit het westen, via Breda/Tilburg:
  Volg de A58/E312 richting Eindhoven en houd de richting Maastricht/Venlo A2/E25 aan tot u de afslag Veldhoven/De Hurk (afslag 31) tegenkomt. Bij deze afslag verlaat u de grote weg. Zie verder*
- Vanuit het zuiden:
  Vanuit richting Maastricht/Venlo: volg de A67/E34 richting Eindhoven en houd de richting Amsterdam/Tilburg A2/E25 aan tot u de afslag Veldhoven/De Hurk (afslag 31) tegenkomt. Bij deze afslag verlaat u de grote weg. Zie verder*

* In circa tien minuten bent u nu bij de Koningshof. Rij in de richting Veldhoven en volg de borden Koningshof, richting Steensel/Eersel. Direct nadat u Veldhoven uit bent vindt u links over het viaduct de Koningshof.

CONGRESREGLEMENT CONGRES 68 (HERZIEN)

art. 1
Het **68-ste** congres van D66 vindt plaats op **zaterdag 6 en zondag 7 februari 1999 te Veldhoven.**

art. 2
Organisatorische moties en moties en amendementen met betrekking tot het D66-manifest voor de verkiezing van het Europees Parlement in 1999 en m.b.t. de in het katern van Democraat 98/6 gepubliceerde voorstellen tot wijziging Statuten en het Huishoudelijk Reglement van de partij, dienen **uiterlijk,** doch liefst eerder, **op dinsdag 8 december 1998 om 12.00 uur in de juiste vorm** op het Landelijk Secretariaat van D66 te Den Haag te zijn ontvangen.
Moties en amendementen met betrekking tot de voorstellen tot wijziging van het HR inzake de Adviesraad en tot lidmaatschap van D66 van de Liberale Internationale dienen **uiterlijk,** doch liefst eerder, **op maandag 11 januari 1999 om 12.00 uur in de juiste vorm** op het Landelijk Secretariaat van D66 te Den Haag te zijn ontvangen.

art. 3
Met inachtneming van het bepaalde in artikel 90 en 93 van het Huishoudelijk Reglement dienen **Actuele Politieke Moties uiterlijk** te worden ingediend op **donderdag 4 februari 1999 om 10.00 uur 's ochtends** bij het Landelijk Secretariaat.
Daarnaast bestaat er de mogelijkheid om tijdens het congres Actuele Politieke Moties in te dienen bij de voorzitter van de Besluitvormingscommissie **tot zaterdag 6 februari 1999 17.20 uur.**

art. 4
Omtrent het **in behandeling nemen** van de voor donderdag 4 februari 1999 om 10.00 uur 's ochtends ingediende APM's beslist het congres aan het begin van het agendapunt in de vergadering **op zaterdag 6 februari 1999.**
Omtrent het **in behandeling nemen** van de tijdens het congres ingediende APM's beslist het congres aan het begin van het agendapunt in de vergadering op **zondag 7 februari 1999.**

art. 5
De congresleiding heeft de bevoegdheid ten congresse aanvullende regels te stellen.

art. 6
Bovendien zijn specifiek van toepassing op het congres de art. 89 t/m 99 van het Huishoudelijk Reglement.

Toelichting bij het congresreglement

Attentie: de inleiding van het D66-manifest voor de verkiezing van het Europese Parlement is niet amendeerbaar.

Het Hoofdbestuur heeft het recht naar aanleiding van de discussie in het congres ter plekke congresvoorstellen te formuleren en aan datzelfde congres ter besluitvorming voor te leggen.
Moties en amendementen dienen te worden ingediend in de vorm van het daartoe bij het Landelijk Secretariaat verkrijgbare standaardformulier. U kunt deze eveneens bestellen op flop, tegen betaling van de kostprijs van de flop.
Dient u meerdere moties en amendementen tegelijk in en zijn alle woordvoerders en contactpersonen gelijk, dan kunt u volstaan met 1 formeel ingevuld en ondertekend formulier, mits daarop zeer duidelijk is aangegeven voor welke moties en amendementen de handtekeningen gelden. Actuele Politieke Moties behoeven slechts 5 handtekeningen van stemgerechtigde leden.
Alle overige moties en amendementen behoeven hetzij 25 handtekeningen van stemgerechtigde leden, hetzij de handtekeningen van een bestuurslid van de afdeling of regio, waarin de ledenvergadering de moties en amendementen vaststelde. Denkt u eraan dat u alleen het recht heeft moties en amendementen in te dienen als u uw contributie heeft voldaan? Het lidmaatschapsnummer dient bij elke handtekening te worden vermeld. Alle handtekeningen dienen in een keer, gelijktijdig met de tekst te worden aangeboden.
Amendementen die beogen een heel punt van de resolutie te schrappen, worden niet geaccepteerd.
Elk punt komt apart in stemming, stemverklaringen kunnen bij de behandeling worden afgelegd.
Faxzendingen worden alleen geaccepteerd indien de originelen uiterlijk de volgende werkdag gepost worden.
De in het congresreglement vermelde indieningstermijn is een uiterste - het Landelijk Secretariaat stelt eerdere toezending bijzonder op prijs.
U kunt het congresboek met de verzamelde moties en amendementen bestellen bij het Landelijk Secretariaat via de bestelbon elders in dit katern.

CONGRES 68 - AANVULLENDE VOORSTELLEN

voorstellen reglementswijzigingen nodig voor opheffen Adviesraad
Het congres van D66 heeft op 21 november 1998 de actuele organisatorische motie 67.3007 aangenomen, waarin het Hoofdbestuur wordt opgedragen zo spoedig mogelijk een voorstel tot wijziging van het Huishoudelijk Reglement voor te leggen ter opheffing van de Adviesraad.
Ter uitvoering van deze opdracht stelt het Hoofdbestuur het congres voor het volgende besluit te nemen. In de Statuten en het Huishoudelijk Reglement wordt ook na deze verwijzing nog gesproken over adviesraden, waarbij het gaat om door de Ledenvergaderingen in te stellen adviesraden. Deze handhaving is noodzakelijk, omdat met de motie niet beoogd was de regionale adviesraden eveneens op te heffen. Dit leidt ertoe dat artikel 17, eerste lid en vijfde lid, van de Statuten ongewijzigd blijft en dat in artikel 076 de mogelijkheid van regionale adviesraden blijft gehandhaafd.

Besluit:
Het Huishoudelijk Reglement zodanig aan te passen dat elke verwijzing naar de (landelijke) Adviesraad wordt verwijderd, met welke verwijdering de Adviesraad is opgeheven. Onverenigbaarheden binnen D66 worden geregeld conform het bovenstaande.
De wijzigingen in het Huishoudelijk Reglement geschieden conform de bijlage bij dit besluit.

Bijlage:

Wijziging 1 (HR)
In artikel 074, eerste lid, wordt sub b geschrapt onder vernummering van de subs c en d.

Wijziging 2 (HR)
In artikel 076, derde lid, wordt geschrapt de zinsnede "met in achtneming van het gestelde in het hoofdstuk ADVIESRADEN van het Huishoudelijk Reglement".

Wijziging 3 (HR)
In artikel 088, tweede lid, wordt sub b geschrapt onder vernummering van de subs c en d

Wijziging 4 (HR)
Hoofdstuk 9 wordt in zijn geheel geschrapt.

CONCEPT-BESLUIT INTERNATIONALE SOCIAAL-LIBERALE COALITIE

Besluit
Het congres van D66 in vergadering bijeen op 7 en 8 februari 1999 te Veldhoven,

enerzijds overwegende dat
- D66 als internationaal georiënteerde partij waarde hecht aan een internationale netwerk van sociaal-liberale en verwante partijen
- dit netwerk versterking behoeft
- geen internationale vereniging van sociaal-liberale partijen bestaat

anderzijds overwegende dat
- D66 sedert 1986 waarnemer is in de Liberal International (LI)
- het waarnemerschap op grond van de statuten van de LI in 1999 eindigt
- D66 dientengevolge in 1999 een besluit zal dienen te nemen over toetreding tot de LI
- het merendeel van de verwante partijen waarmee D66 contacten onderhoudt aangesloten is bij de LI
- vanuit deze partijen oproepen zijn gedaan om toe te treden tot de LI
- bovengenoemd netwerk niet gebaat is bij een beëindiging van de relatie met de LI

voorts overwegende dat
- zowel het hoofdbestuur als de parlementaire fracties en de vertegenwoordigers van D66 in internationale parlementaire vergaderingen de contacten van D66 met sociaal-liberale en verwante partijen dienen te versterken

van mening dat
- vanuit het oogpunt van de versterking van het internationale netwerk van sociaal-liberale partijen toetreding tot de LI wenselijk is

draagt het Hoofdbestuur op
- om te komen tot een (versterking van het) netwerk van sociaal-liberale en verwante partijen
- het lidmaatschap van de Liberale Internationale aan te vragen en toetreding tot deze organisatie te bewerkstelligen
- om op een tijdstip gelegen drie jaar na toetreding tot de Liberale Internationale het lidmaatschap van deze organisatie alsmede van de ELDR te evalueren

spreekt uit dat
- de fracties in de Staten-Generaal en het Europees Parlement alsmede de vertegenwoordigers van D66 in internationale parlementaire assemblees dienen bij te dragen aan een (versterking van het) netwerk van sociaal-liberale en verwante partijen.

en gaat over tot de orde van de dag.

Toelichting
D66 is programmatisch een internationaal georiënteerde partij. Dit blijkt van oudsher uit het beleidsprogramma en recent is dit nog neergelegd in het *Democratisch Perspectief.* Uit dit karakter vloeit naar de mening van het Hoofdbestuur voort dat de partij haar programma ook internationaal dient uit te dragen. Daartoe dient zij samenwerking te zoeken met geestverwante partijen in de Europese Unie en daarbuiten. De idee van de versterking van de democratische controle op internationaal niveau is daarbij een belangrijk uitgangspunt.
De partij werkt daar al aan. Zo zijn haar vertegenwoordigers in internationale parlementaire vergaderingen aangesloten bij fracties, waarbij ook geestverwante partijen zijn aangesloten, is zij lid van de Partij van Europese Liberalen en Democraten (ELDR) en is zij waarnemer bij de Liberale Internationale (LI). De Jonge Democraten zijn daarnaast aangesloten bij zowel de Liberale en Radicale Jeugdbeweging van de Europese Unie (LYMEC) en de

EUROPEES PARLEMENT

D66

ELDR

EUROPA BULLETIN

Middels het Europa Bulletin houdt de Euro-fractie van D66 de leden op de hoogte van standpunten die namens D66 in het Europees Parlement worden ingenomen

WANORDE ROND EU-BEGROTINGSLIJNEN

Afgelopen week heeft het Europees Parlement zware kritiek geuit op de uitvoering van het mensenrechtenbeleid door de Europese Commissie. De Commissie besteedt jaarlijks 200 miljoen gulden aan mensenrechtenprojecten in alle delen van de wereld. Dit geld gaat naar projecten, die variëren van steun voor vrije media in Joegoslavië, de opleiding van rechters in Slowakije tot hulp aan slachtoffers van foltering. Op instructie van het Europees Parlement betreft het met name kleinschalige projecten om zoveel mogelijk mensen te kunnen bereiken.

Dit jaar blijkt er sprake te zijn van problemen binnen de Commissie door juridische problemen en interne reorganisaties. De samenwerking met de goed draaiende externe uitvoeringsdienst is opgeschort zonder dat de Commissie adequate maatregelen heeft genomen. Daardoor dreigen nu 200 projecten (één zesde van het totaal) niet uitgevoerd te kunnen worden. Bovendien is er te weinig staf om in een goed controleerbaar beheer te voorzien.

Commissaris van den Broek beloofde de problemen op te lossen. Jan-Willem BERTENS insisteerde echter op een snelle oplossing van de problemen. Personele bijstand voor de uitvoering van het mensenrechtenbeleid moet worden uitgebreid, een akkoord tussen de EU-instellingen over de externe assistentie moet worden getekend en meer overleg is nodig tussen de Commissie en het Europees Parlement over de uitvoering van het mensenrechtenbeleid.

Voor meer informatie: Jan-Willem BERTENS

VERBETERING TOEGANG RISICOKAPITAAL MKB

Het midden-en kleinbedrijf (MKB) in Europa moet gemakkelijker toegang krijgen tot start-, aanloop- en ontwikkelingskapitaal. Johanna BOOGERD schrijft dit in een advies van het EP aan de Europese Commissie. Risicokapitaal is een sleutelfactor voor de bevordering van ondernemerschap, en daarmee de groei van werkgelegenheid in Europa. Het MKB is de ruggengraat van het bedrijfsleven in de EU: meer dan 99% van de bedrijven heeft minder dan 250 werknemers, welke 66% van de totale werkgelegenheid uitmaakt.

BOOGERD roept de Commissie op om snel met een actieplan te komen, dat de financiële regelgeving in de EU beter stroomlijnt. Zo kan het rendement van veel pensioenfondsen en levensverzekeringsmaatschappijen aanzienlijk worden verbeterd in landen waar restricties zijn voor deze beleggers. BOOGERD is voorstander van een Europese richtlijn die is gebaseerd op het principe van vrije belegging voor pensioenfondsen en levensverzekeringen en waarin de consumentenbescherming uitdrukkelijk naar voren komt. Daarnaast is de verstrekking van risicodragend kapitaal tegen gunstige voorwaarden door de Europese Investeringsbank aan het MKB nog niet optimaal. De criteria voor verstrekking van risicodragend kapitaal zijn te algemeen en de controle van de Commissie schiet te kort, zoals onlangs ook door de Europese Rekenkamer is geconstateerd.

Het stimuleren van ondernemen, arbeidsmobiliteit en samenwerking tussen universiteiten en ondernemingen moet de Europese cultuur van risico-vermijding verminderen. Hierbij is niet alleen geld belangrijk. Zo bieden investeerders

in de VS naast financiering vaak ook expertise. Het feit dat de belegger ook praktische hulp verleent aan veelbelovende maar onervaren ondernemers vermindert het risico dat wordt genomen. Het zijn voornamelijk de lidstaten die verantwoordelijk zijn voor de bevordering van het ondernemerschap. Het EP moet er volgens BOOGERD bij hen op aandringen hun verantwoordelijkheid onder ogen te zien.

Voor meer informatie: Johanna Boogerd

NUCLEAIRE REACTOREN VOOR NOORD-KOREA?

In 1995 is in internationaal verband een organisatie opgericht om het gevaar van verdere verspreiding van onveilige kernreactoren in Noord-Korea tegen te gaan, KEDO (Korean Peninsula Energy Development Organisation). Deze organisatie moet op praktische wijze de veiligheid in Oost-Azië helpen bevorderen door de bouw van twee lichtwaterreactoren in Noord-Korea in ruil voor de ontmanteling van een versleten kernreactor én het bevriezen van nucleaire programma's. De VS, Japan en Zuid-Korea hebben de EU gevraagd om tot de organisatie toe te treden. De toetredingsovereenkomst voorziet in een financiële bijdrage van de Unie aan KEDO van 15 miljoen euro per jaar gedurende vijf jaar.

Na intens beraad heeft het Europees Parlement besloten dit geld beschikbaar te stellen omdat KEDO een concrete bijdrage kan leveren aan veiligheid in de regio. Er zijn maar weinig manieren om het gesloten, autoritaire regime van Noord-Korea van een dialoog over non-proliferatie van nucleaire kernwapens te overtuigen. Ook betuigt de EU hiermee haar solidariteit met Japan, die omvangrijke bedragen ter beschikking heeft gesteld ter aanvulling van de inspanningen van de EU en de VS in Bosnië. Deelname aan KEDO is ook wenselijk als tegenwicht voor de invloed van de VS in de regio, ook al wordt dit niet openlijk gezegd.

Het EP veroordeelt het totale gebrek aan raadpleging door Raad en Commissie over het toetredingsverdrag. Van het Parlement wordt slechts verwacht dat het geld beschikbaar stelt. Opnieuw is daarmee de vraag van Europese democratische controle aan de orde. Voor Laurens Jan BRINKHORST is het onbegrijpelijk dat een verdrag over nucleaire samenwerking zonder enige controle van het nationale of Europees Parlement afgesloten kan worden. Deze overweging en nieuwe twijfels over de internationale bedoelingen van Noord- Korea, na de lancering van een raket in het Japanse luchtruim, heeft het EP ertoe gebracht het geld voorlopig in reserve te plaatsen.

Samen met zijn collega's – oud-premier Tindemans (Commissie Buitenlandse Zaken) en Ford (Commissie Onderzoek en Technologische Ontwikkeling) zal BRINKHORST als begrotingsrapporteur over dit onderwerp op verzoek van het EP een fact-finding mission aan Noord-Korea brengen. Opdracht van de fact-finding mission is om vast te stellen in hoeverre het verantwoord is om een Europese financiële bijdrage te leveren. Aspecten, die hierbij aan de orde komen zijn: humanitaire hulp aan de bevolking, mogelijke invloed op de beheersing van de gespannen betrekkingen tussen Noord- en Zuid-Korea en het lidmaatschap van Noord-Korea aan het non-proliferatie verdrag. Het is een van de eerste keren dat de Unie als zodanig in Oost-Azië een politieke rol speelt op uitdrukkelijk verzoek van betrokken partijen.

Voor meer informatie: Laurens Jan BRINKHORST

VOLTOOIÏNG OEKRAÏNSE KERNCENTRALES NIET KOSTEN-EFFECTIEF

De voltooiïng van Khmelnitsky-2 en Rovno-4, twee kerncentrales in de Oekraïne, (totale kosten: 1490 miljoen gulden) wordt gefinancierd door de EU, de Oost-Europa Bank (EBRD) en de 7 grootste geïndustrialiseerde landen (G7). De Oekraïne eiste dit in ruil voor de ontmanteling van Tsjernobyl: men wil, uit politieke overwegingen, minder afhankelijk zijn van gas- en olieleveranties door Rusland.

De veiligheid van deze kerncentrales is echter niet gewaarborgd: ze zijn gebaseerd op verouderde Russische technologie. Doeke EISMA vindt het daarom onbegrijpelijk, dat de EU dit project financiert. Er bestaan ook andere manieren om de Oekraïne zelfstandig te maken in energiebehoefte. Bovendien laat een onafhankelijke studie zien dat dit niet de meest kosten-effectieve methode is om de energievoorziening te moderniseren.

De EBRD heeft deze studie uit laten voeren, omdat de bank volgens haar statuut alleen de meest kosten-effectieve projecten mag financieren. Omdat EBRD-deelname essentieel is, heeft het westen de EBRD onder druk gezet om het onderzoek te herzien. Toen bleek het project plotseling wel de beste optie! EISMA is sceptisch over dit tweede onderzoek.

In de resolutie van EISMA, die in december aan de orde komt, vraagt hij de EBRD en de Europese Commissie geen project te financieren dat niet op de meest kosten-effectieve manier energie-efficiëntie bereikt. Bovendien vraagt hij de EU om, conform het nog niet geratificeerde ESPOO-verdrag uit 1991, burgers uit naburige landen die mogelijk nadelen ondervinden van milieu-effecten van het project, te betrekken bij de beoordeling van milieugevolgen. De Tsjernobyl-ramp toont aan, waarom dit belangrijk is.

Voor meer informatie: Doeke EISMA

LEF NODIG VOOR EUROPESE DEFENSIE-OPBOUW

Jan-Willem BERTENS heeft tijdens een symposium in het kader van de vergadering van de Ministers van Defensie van de West-Europese Unie gepleit voor "geen woorden, maar daden" voor de Europese defensie. Hij toonde zich verheugd met de ommekeer van de Britse regering om nu toch een Europese verantwoordelijkheid op dit terrein te aanvaarden. De eerste bijeenkomst van de Ministers van Defensie van de EU verdient navolging. De NAVO blijft belangrijk, maar Europa moet ook zijn eigen verantwoordelijkheid kunnen dragen.

De Unie moet daaraan praktisch werken. Allereerst riep de voorzitter van de EP-subcommissie Defensie de regeringsleiders op, het Verdrag van Amsterdam voortvarend uit te voeren. Een vooraanstaande politicus moet tot Hoge Vertegenwoordiger voor het Europees buitenlands beleid worden benoemd. Ten tweede zal er intensief contact moeten zijn tussen Europarlementariërs en Tweede Kamerleden om een goede controle op het beleid mogelijk te maken. Vervolgens zullen de lidstaten moeten afzien van het gebruik van het vetorecht en een echt Europees buitenlands beleid vorm moeten geven. Een Europees defensiepolitiek kan niet bestaan zonder Europees buitenlands beleid! Tenslotte zullen we ook de benodigde financiële middelen vrij moeten maken om een onafhankelijke Europese defensie op termijn mogelijk te maken.

Voor meer informatie: Jan-Willem BERTENS

MILLENNIUMPROBLEMATIEK

Op 1 januari 2000 zullen veel computers denken dat de tijd terugspringt naar 1900, tenzij ze millennium-bestendig zijn. Deze op het oog technische kwestie kan tot grote economische, ecologische en humanitaire schade leiden, vreest Johanna BOOGERD. Zorgwekkend is vooral de situatie in Rusland. Door de economische crisis is daar de aanpak van het millenniumprobleem vrijwel tot stilstand gekomen. Gezien het grote aantal van computers voorziene kerncentrales en nucleaire installaties kan dit op 1 januari 2000 een ernstige bedreiging vormen voor de Europese en mondiale veiligheid.

Daarom heeft BOOGERD vragen gesteld aan de Commissie. Vanwege het grensoverschrijdende karakter van het millenniumprobleem ligt er een belangrijke taak voor de EU. BOOGERD vraagt of de EU, bijvoorbeeld binnen het bestaande kader van het hulpprogramma aan Rusland (TACIS) een substantiële bijdrage kan leveren om eventuele calamiteiten rond de eeuwwisseling te voorkomen. Steun vanuit de EU dient vooral naar die sectoren te gaan die essentieel zijn (ziekenhuizen, nutsbedrijven).

Op dit moment wordt het risico van de situatie in Rusland erkend, maar niet vertaald in steun. Een relatief kleine inspanning van 100 miljoen dollar zou voldoende zijn om het probleem in Rusland aan te pakken, een bedrag dat echter te hoog is voor het op het randje van faillissement balancerende Kremlin.

Voor meer informatie: Johanna Boogerd

5e KLIMAATCONFERENTIE GEEN SUCCES

Tijdens de aanloop naar de 5e klimaatconferentie in Buenos Aires werd al duidelijk dat men niet optimistisch hoefde te zijn over de aanpak van het broeikasprobleem. In Kyoto (de 4e conferentie) was afgesproken dat in Buenos Aires zou worden vastgesteld, hoe de reductiepercentages van 6 broeikasgassen bereikt zouden worden.

De grootste problemen werden verwacht rond de "flexibele mechanismen": deze geven geïndustrialiseerde landen de mogelijkheid om buiten de eigen grenzen reducties te bereiken tegen veel lagere kosten dan in eigen land. De VS kan zijn reducties bijv. gemakkelijk halen door "schone lucht" van Rusland te kopen. De EU vindt dit te ver gaan en vindt dat meer dan de helft van de reducties in eigen land moeten worden behaald.

Daarnaast vonden de westerse landen het tijd dat de 77 ontwikkelingslanden zich zouden aansluiten. India en China vertegenwoordigen bijna éénderde van de wereldbevolking en hun economie groeit gestaag: zonder hun betrokkenheid zouden de inspanningen van "het westen" te niet worden gedaan.

Het belangrijkste resultaat is dat de VS het Kyoto-akkoord zal tekenen: aanvankelijk weigerden zij dit totdat de ontwikkelingslanden zich hadden gecommitteerd. EISMA is hierover vrij sceptisch, omdat de ratificatie in de VS nog problemen zal opleveren. Verder is bereikt dat, bij voorkeur (!) binnen 2 jaar, afgesproken wordt hoe de doelstellingen moeten worden gehaald. EISMA: "Voor dit soort magere resultaten hoefden die duizenden mensen niet naar Argentinië te vliegen, dat had men ook telefonisch kunnen afhandelen!"

Voor meer informatie: Doeke EISMA

COLOFON

Het Europa Bulletin wordt samengesteld door de Eurofractie D66. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de leden van de Eurofractie:

Jan-Willem BERTENS: 0032.2.284.5602
Johanna BOOGERD: 0032.2.284.579
Laurens Jan BRINKHORST: 0032.2.284.5796
Doeke EISMA: 0032.2.284.5797

Contactpersoon van de Eurofractie in Nederland: Cintha van Heeswijck - 06.5581.1639
Voorlichter Eurofractie: Tessa Maas - 06.5398.3759

De lay-out van dit Europa Bulletin wijkt, door hardware problemen, af van de normale lay-out. Onze excuses.

Internationale Federatie van Liberale en Radicale Jeugd (IFLRY).
Kenmerkend voor al deze organisaties en fracties is dat zij niet alleen links-liberale (sociaal-liberale) partijen bundelen, maar ook behoudende partijen omvatten. Daar waar zowel sociaal-liberale als behoudend liberale partijen bestaan, zijn over het algemeen beide partijen aangesloten bij die organisaties.

Het Hoofdbestuur is voorstander van een versterking van wat het noemt een internationaal netwerk van sociaal-liberale partijen en is voornemens daartoe concrete acties te ondernemen. De banden met partijen als de Liberal Democrats, Det Radikale Venstre, Liberales Forum etc. moeten worden aangehaald. Het beseft echter ook dat de vorming van een sociaal-liberale 'koepel' niet voor de hand ligt.

In dat verband is de relatie met de LI van belang. D66 is sedert 1986 waarnemer bij de LI. Bij een wijziging van de statuten van de LI in 1996 is neergelegd dat het waarnemerschap na 3 jaar verloopt. Dit betekent dat het waarnemerschap in de LI in juni 1999 (3 jaar na aanname van de wijziging van de statuten) eindigt. D66 zal daarom daaraan voorafgaand in 1999 een besluit omtrent de toekomstige verhouding met de LI moeten nemen.
Hierbij bestaan drie opties:
- Aanvraag lidmaatschap
- Verzoek om verlenging waarnemerschap
- Beëindiging formele relatie met de Liberale Internationale

De tweede optie is naar de mening van het Hoofdbestuur de minst reële optie. De LI heeft er bewust voor gekozen het waarnemerschap tijdelijk te maken, zodat een waarnemer binnen drie jaar kan beoordelen of hij wil toetreden tot de LI. Het is moeilijk tot niet uit te leggen aan LI-leden dat D66 na dertien jaar nog niet in staat is te beoordelen of zij wenst toe te treden.
De keuze is dan ook wel of niet lid worden. Het Hoofdbestuur ziet zowel na- als voordelen bij aansluiting maar is van mening dat de voordelen van het lidmaatschap zwaarder wegen dan de nadelen. Duidelijk is dat sociaal-liberale partijen aangesloten zijn bij de LI. Vanuit die partijen wordt geregeld een beroep op D66 gedaan om tot de LI toe te treden. Toetreding van D66 moet dan ook in het licht gezien worden van versterking van het netwerk met andere sociaal-liberale partijen worden gezien. Toetreding uit dat oogpunt mag dan ook geen consequenties voor het partijprofiel te hebben.
Overigens komt het in meer landen voor dat partijen met een verschillende kleur aangesloten zijn bij de Liberale Internationale. Een voorbeeld is Radikale Venstre uit Denemarken, dat naast het behoudende Venstre (Links) lid is zonder enig probleem voor de partijprofilering.

De verhoging van de contributie is volgens mededelingen vanuit het secretariaat van de LI beperkt en kan uit het buitenland-budget gefinancierd worden.

Aan het voorstel tot toetreding dienen naar de mening van het hoofdbestuur de in het concept-besluit neergelegde voorwaarden te worden verbonden.

Mededelingen van het Hoofdbestuur

TAKEN HOOFDBESTUUR

Voorzitter
De partijvoorzitter geeft leiding aan het Dagelijks Bestuur en het Hoofdbestuur. Hij vertegenwoordigt het Hoofdbestuur binnen en buiten de partij. Hij onderhoudt contacten met de verschillende partijniveaus en -geledingen waaronder de D66-bewindslieden, D66-fracties in Tweede Kamer, Eerste Kamer en in het Europees Parlement. Hij is voorzitter van het regiovoorzittersoverleg en de Referentiecommissie. Voor de landelijke stemadviescommissies en de commissie Politiek in de volgende eeuw is hij het aanspreekpunt in het Hoofdbestuur.

Vice-voorzitter politiek
De vice-voorzitter politiek vervangt de partijvoorzitter zowel buiten als binnen de partij.
Hij/zij stimuleert de politieke discussie binnen de partij. Hij onderhoudt contact met de Adviesraad, de programmacommissie, het SWB-bestuur, de JD en de HB-commissies Vrouwenrechten/Mensenrechten en Ouderenbeleid en neemt deel aan het programmatisch overleg en de commissie politiek in de volgende eeuw. Voor politieke kwesties inzake Provinciale Staten en Gemeenteraden is hij het aanspreekpunt in het Hoofdbestuur.
Buiten de partij is de vice-voorzitter politiek verantwoordelijk voor contacten met diverse maatschappelijke groeperingen. Hij/zij bezoekt partijcongressen van andere partijen en overlegt met instanties over diverse politieke vraagstukken. Samen met de voorzitter, de secretaris politiek en de secretaris buitenland vormt de vice-voorzitter politiek de "politieke hoek" van het Hoofdbestuur. Die "politieke hoek" overlegt regelmatig, afstemming met de Kamerfracties is daarbij eveneens aan de orde.

Vice-voorzitter organisatie
De vice-voorzitter organisatie is de tweede vice-voorzitter. Binnen de "organisatiehoek" wordt de totale portefeuille verdeeld tussen vice-voorzitter organisatie en secretaris organisatie.
Op dit moment is de vice-voorzitter organisatie verantwoordelijk voor de organisatorische communicatie tussen het Hoofdbestuur en regio- en afdelingsbesturen, de besturen van Bestuurdersvereniging, SWB, Opleidingscentrum en Adviesraad en de Landelijke Verkiezingscommissie.
De vice-voorzitter organisatie is thans voorts verantwoordelijk voor alle verkiezingen (in samenwerking met LVC) en alle congressen. Hij is samen met de secretaris organisatie het aanspreekpunt voor afdelingen en regio's bij organisatorische kwesties die bestuurlijke aandacht behoeven, in het bijzonder bij conflictbeheersing. Voor de landelijke commissies kiessysteem en stemadvies, lokaal lidmaatschap en loopbaanbegeleiding is hij het eerste aanspreekpunt.

Eerste penningmeester

De eerste penningmeester heeft de eerste verantwoordelijkheid voor de financiën. Hij/zij draagt zorg voor de totstandkoming van de begroting en de jaarrekening en van andere algemene financiële voorstellen. Hij houdt zich bezig met de partijfinanciering, contributie-inning, het vermogensbeheer, externe financiering en de budgetcontrole. Ook behoren de inhoudelijke begeleiding van de financiële en de ledenadministratie tot de taak. Tot slot beheert de eerste penningmeester de financiële contacten met de landelijke deelorganisaties en het campagneteam. Hij is voorzitter van het penningmeestersoverleg van de partnerorganisaties.

Tweede penningmeester

De tweede penningmeester vormt met de eerste het team "financiën" binnen het Hoofdbestuur.
Hij/zij heeft daarin een eigen portefeuille. Daartoe behoren o.m. het betalingsverkeer en de regiofinanciën. De tweede penningmeester is het eerste aanspreekpunt voor regio's en afdelingen inzake financiële kwesties die bestuurlijke aandacht behoeven. De tweede penningmeester is aanspreekpunt inzake schenkingsdeclaraties en activiteiten aan de basis.

Secretaris buitenland

De secretaris buitenland heeft een tweeledige taak.
Enerzijds is hij/zij namens de partij belast met het opbouwen en onderhouden van een buitenlands contactennetwerk. Representatie van D66 in het buitenland vormt een integraal onderdeel van de functie. Anderzijds vormt de secretaris buitenland met de vice-voorzitter en secretaris politiek de politieke hoek van het Hoofdbestuur. De secretaris buitenland is primair verantwoordelijk voor de onderdelen "buitenland, defensie, ontwikkelingssamenwerking en mensenrechten" binnen het takenpakket van het Hoofdbestuur.
De secretaris buitenland treedt op als verbindende schakel tussen partij en Eurofractie en bereidt in samenwerking met de Eurofractie de ELDR-council-bijeenkomsten voor. Bij de functie van secretaris buitenland behoort bovendien het q.q. voorzitterschap van het IDI, de stichting Internationaal Democratisch Initiatief D66. Deze stichting heeft ten doel het verrichten of doen verrichten van politieke scholings- en vormingsactiviteiten in andere landen.

Secretaris politiek

De secretaris politiek vormt met de voorzitter en de vicevoorzitter politiek en de secretaris buitenland de politieke hoek van het Dagelijks Bestuur.
De secretaris politiek houdt zich specifiek bezit met de contacten met Tweede en Eerste Kamer. Hij woont de wekelijkse TK-fractievergadering bij. In het Hoofdbestuur is hij het aanspreekpunt voor de OndernemersKring. De secretaris politiek neemt thans de portefeuille personeelszaken Landelijk Secretariaat waar.

Secretaris organisatie

Tot aan het voorjaarscongres 1999 worden onderstaande taken waargenomen door de tussen haakjes geplaatste mede-bestuursleden.
Binnen de "organisatiehoek" wordt de totale portefeuille verdeeld tussen vice-voorzitter organisatie en secretaris organisatie. Op dit moment is de secretaris organisatie als eerste verantwoordelijk voor de organisatorische communicatie tussen het Hoofdbestuur en regio- en afdelingsbesturen in de regio's Overijssel, Gelderland, Utrecht, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg (thans waargenomen door de vice-voorzitter organisatie), de Besluitvormingscommissie (thans waargenomen door de secretaris politiek), de Reglementencommissie (thans secretaris buitenland) en de Jonge Democraten (thans vice-voorzitter politiek).
De secretaris organisatie is thans samen met de vice-voorzitter organisatie voorts verantwoordelijk voor contacten/conflictbeheersing met afdelingen en regio's. In principe bezoekt de secretaris organisatie 2 maal per jaar de Regio-Hoofdbestuursleden.

Publiciteitscoördinator

De publiciteitscoördinator is binnen het Hoofdbestuur primair verantwoordelijk voor de organisatie van de in- en externe communicatie en publiciteit. Hij onderhoudt de communicatie met de campagneleider, is betrokken bij het overleg van de regio-campagnecoördinatoren. Hij onderhoudt nauw contact met de partijvoorlichter en de afdeling voorlichting van de Tweede Kamer.
Hij is q.q. voorzitter van de redactieraad van de Democraat en eindverantwoordelijk voor Digitaal 66 en de D66-home page. Op dit moment is hij verantwoordelijk voor het project "Bladenplan" waarmee een herstructurering van de bestaande interne media beoogd wordt.

Regio-hoofdbestuurslid

Het regiohoofdbestuurslid verzorgt de communicatie tussen het Hoofdbestuur en de regio, met als speciaal aandachtspunt het overbrengen van politieke en organisatorische signalen van regio en afdelingen naar het HB.

Telefonische bereikbaarheid Hoofdbestuur, voorzitters landelijke besturen en commissies

en Landelijk Secretariaat

Landelijk Secretariaat
telefoon: 070 365 6066
fax: 070 364 1917
e-mail: lsd66@d66.nl

Hoofdbestuur

voorzitter	Tom Kok	051 543 1381
vice-voorzitter politiek	Tom Stroobach	032 024 9481
vice-voorzitter organisatie	Matt Poelmans	071 519 0294
eerste penningmeester	Robert van Lente	070 362 0354
secretaris politiek	Minne Dijkstra	020 625 0136
secretaris organisatie tijdelijk waargenomen tot congres 68		
secretaris buitenland	Wilfried Derksen	026 325 4005
tweede penningmeester	Suzanne van Melis	070 402 0201
publiciteitscoördinator	Mario Fruianu	070 365 4948

Besturen landelijke stichtingen en verenigingen

SWB, voorzitter	Gerard Schouw	078 614 8509
Opleidingscentrum D66, vz	Harry Vissers	071 517 1191
Bestuurdersvereniging	Hein van Oorschot	015 257 6055
International Democratic Initiative (IDI)	Wilfried Derksen	026 325 4005

voorzitters congrescommissies en adviesraden

landelijke adviesraad	Don van Lin	06 6535 8152
besluitvormingscommissie	Jim van Beusekom	070 386 9221
financiële commissie	Mat Botman	020 496 7180
geschillencollege	Hans Veenhuys	020 623 1779
landelijke verkiezingscie	Casper v. Boltaringen	023 529 4979
programmacommissie	Michiel Scheffer	020 638 8115

voorzitters Hoofdbestuurscommissies (telefoonnrs. thuis) en toegevoegd secretarissen (telefoonnrs. tijdens kantooruren)

Democraat-redactie	Mario Fruianu	070 365 4948
- op Land. Secr.	Marieke Keur	070 356 6033
kiessysteem en stemadvies	Dick Tommel	033 465 5351
- toegevoegd secretaris	Tineke Veenstra	070 356 6025
lokaal lidmaatschap	Henk Pijlman	050 318 1907
- toegevoegd secretaris	Gerhard Brunsveld	070 365 5032
loopbaanbegeleiding	Jan de Lange	020 699 6334
OndernemersKring	Ien Peijnenburg	0497 516 092
- toegevoegd secretaris	Gerhard Brunsveld	070 365 5032
ouderenbeleid	Pieter Ullersma	0343 512 524
- toegevoegd secretaris	Gerhard Brunsveld	070 365 5032
politiek in de volgende eeuw	Alexander Pechtold	071 514 6065
toegevoegd secretaris	Marijke Mous	070 356 6026
referentiecommissie	Tom Kok	0515 431 381
- toegevoegd secretarissen	Simone Vincken (dag)	070 316 3616
Leo Pinxten	(dag)	070 356 6043
reglementencommissie	Wilfried Derksen	026 325 4005
- toegevoegd secretaris	Tineke Veenstra	070 356 6025
vrouwenrechten/ mensenrechten	Mirande Smidt	035 693 9210

Wilt u meer adressen en telefoonnummers, bestel dan het DIC-boekje via de bestelbon elders in dit katern.

Adressering van post

Alle post, incl. fax en e-mail voor Hoofdbestuur, landelijke commissies en Landelijk Secretariaat graag richten aan een van de centrale adressen:
Postbus 660 2501 CR Den Haag - D66 fax nr. 070 364 1917 - D66-e-mail: lsd66@d66.nl.
Wanneer u ons een e-mail stuurt, denkt u eraan uw achternaam en de functie uit hoofde waarvan u ons schrijft te vermelden? Bijvoorbeeld: Jan Jansen, secretaris afdeling Amersfoort.

BESTUREN EN COMMISSIES OP LANDELIJK NIVEAU

Zeer beknopte weergave van de werkzaamheden

Hoofdbestuur
Het Hoofdbestuur is het hoogste bestuurlijke orgaan in de partij-organisatie. Het bestaat thans uit een Dagelijks Bestuur en per regio een regio-hoofdbestuurslid.

Bestuur Stichting Wetenschappelijk Bureau
Het Wetenschappelijk Bureau verricht wetenschappelijk voor D66. Het coördineert een aantal werk- en projectgroepen en publiceert rapporten, studies en het blad IDEE.

Bestuur Opleidingscentrum
Het Opleidingscentrum verzorgt het politieke scholingswerk voor D66, biedt cursussen aan, verzorgt de documentatie daarvoor, houdt kennismakingsdagen met nieuwe leden. Het laatste nummer van het blad Voor de Draad is net verschenen. In het volgende nummer van de Democraat leest u meer over de nieuwe structuur van de interne media.

Bestuur Bestuurdersvereniging
De Bestuurdersvereniging zorgt voor de contacten tussen politieke vertegenwoordigers en bestuurders onderling, voor de externe belangenbehartiging van haar leden bij o.a. het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Bestuur International Democratic Initiative (IDI)
De Stichting IDI houdt zich bezig met politieke scholings- en vormingsactiviteiten in andere landen.

Landelijke Adviesraad
De landelijke Adviesraad brengt gevraagd en ongevraagd adviezen uit aan Hoofdbestuur en landelijke fracties.

Besluitvormingscommissie
De besluitvormingscommissie bewaakt de procedures inzake besluitvorming door congressen.

Financiële commissie
De financiële commissie oefent toezicht uit op het financieel beheer van het Hoofdbestuur en adviseert de penningmeester inzake financiële aangelegenheden.

Geschillencollege
Het geschillencollege beslecht geschillen tussen leden van de partij enerzijds en besturen, commissies of raden anderzijds of organen of partijfunctionarissen onderling. Bij een gebleken meningsverschil tussen belanghebbende partijen geeft het GC ook uitleg aan Statuten en Huishoudelijk Reglement.

Landelijke verkiezingscommissie
De LVC heeft tot taak op onpartijdige wijze de goede voortgang van de kandidaatstellingsprocedure voor de interne verkiezingen te bewerkstellligen. De commissie is belast met de controle en verificatie van de informatie aan de kandidaten en de informatieverstrekking over de kandidaten aan de leden. De LVC dient de kandidatenlijsten in. De LVC is bevoegd richtlijnen voor verkiezingsprocedures op regionaal en lokaal niveau te geven.

Programmacommissie
De landelijke programmacommissie is thans belast met het opstellen van het landelijke en Europese verkiezingsprogramma dat door het congres wordt vastgesteld. Wanneer de organisatorische wijzigingsvoorstellen voor congres 68 worden aangenomen, zal de PC in het vervolg fungeren als Hoofdbestuurscommissie en tevens belast worden met de voorbereiding van politieke voorstellen voor congressen.

Democraat-redactie
De Democraat-redactie draagt de eindverantwoordelijkheid voor inhoud en opname van publicaties in de Democraat en staat onder voorzitterschap van de publiciteitscoördinator van het Hoofdbestuur.

Kiessysteem en stemadvies
Deze onlangs ingestelde Hoofdbestuurscommissie heeft tot taak het Hoofdbestuur te adviseren over gewenste veranderingen in het interne kiessysteem en in het systeem van het stemadvies. Meer hierover in deze Democraat.

Lokaal lidmaatschap
Deze onlangs ingestelde Hoofdbestuurscommissie heeft tot taak het Hoofdbestuur te adviseren over de invoering van lokaal lidmaatschap.

Loopbaanbegeleiding
De commissie Loopbaanbegeleiding is een gezamenlijke inspanning van Hoofdbestuur, Opleidingscentrum en Bestuurdersvereniging voor de opvang van afgetreden wethouders en andere bestuurders.

OndernemersKring
De D66-OndernemersKring is een groep ondernemers binnen D66 die zich actief bezighoudt met beleid, plannen en activiteiten die betrekking hebben op politiek en ondernemen in Nederland en Europa. Het werk van de OndernemersKring is gericht op het bevorderen van duurzaam ondernemerschap, het bevorderen van het deelnemen van meer ondernemers in de politiek en het bevorderen van de betekenis van D66 voor het bedrijfsleven.

Ouderenbeleid
De hoofdbestuurscommissie Ouderenbeleid bundelt kennis en deskundigheid op het gebied van het ouderenbeleid binnen de partij en adviseert Hoofdbestuur en fractie.

Politiek in de volgende eeuw
Deze onlangs ingestelde commissie onderzoekt de rol van politieke partijen in de volgende eeuw en geeft adviezen over de mogelijke rol van D66 daarin.

Referentiecommissie
De referentiecommissie is een Hoofdbestuurscommissie met als opdracht het ontwerpen en evalueren van het partijbeleid inzake talentscouting, talentontwikkeling, registratie kennis en kunde, inventarisatie van vacatures in de maatschappij en benoemingenbeleid.
De commissie bestaat uit fractievoorzitter Tweede Kamer, fractievoorzitter Eerste Kamer, het fractielid belast met de burgemeestersbenoemingen, de voorzitter van het Opleidingscentrum en twee voor 2 jaar benoemde partijleden en de partijvoorzitter (commissievoorzitter).
Er zijn drie werkterreinen: burgemeestersbenoemingen, vacatures van groot politiek gewicht en overige vacatures.

Reglementencommissie
De reglementencommissie stelt op verzoek van het Hoofdbestuur wijzigingsvoorstellen voor Statuten en Huishoudelijk Reglement op.

Vrouwenrechten/mensenrechten
Deze commissie houdt zich bezig met vrouwenrechten en mensenrechten in binnen- en buitenland.

Wilt u meer weten hoe een en ander precies is geregeld? Bestel dan de Statuten / het Huishoudelijk Reglement van D66 via de bestelbon elders in dit katern.

UITSLAG INTERNE VERKIEZINGEN EERSTE KAMER EN EUROPEES PARLEMENT

Op 15 december 1998 vindt u op onze Website en in Digitaal D66 de uitslag van de interne verkiezingen voor het Europees Parlement. De lijsttrekkerverkiezing vindt plaats op 6/7 februari 1999. Wie er kandidaat-lijsttrekker voor de Europese Verkiezingen zijn, wordt op 2 februari 1999 bekend gemaakt via Website, Digitaal en een persbericht. In congresboek B dat u op bij aanvang van het voorjaarscongres op de balie aantreft, vindt u de gegevens op papier.
Op 22 december wordt de uitslag van de interne verkiezingen voor de Eerste Kamer eveneens via Website en Digitaal bekendgemaakt.
Alle uitslagen worden uiteraard vermeld in de eerstvolgende Democraat.

Wetenschappelijk Bureau

Idee is het politiek-wetenschappelijke magazine van het wetenschappelijk bureau van D66.

IDEE

Idee bevat analyses, interviews, commentaren en achtergrondartikelen over ontwikkelingen die relevant zijn voor de politiek. Idee verschijnt 6 x per jaar. Een abonnement kost *f*74,-; losse nummers van een lopende jaargang *f*12,50.

IDEE NUMMER 6, 1998

Thema: D66 IN PAARS II

Tijdens het vorige kabinet, en zeker na het verlies bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer, is er vaak gezucht over het profiel van het D66-smaldeel in het eerste paarse kabinet. Dat was zo paars, dat het te weinig opviel. "D66-ministers waren vooral dienaren van de kroon", aldus *Gerrit Ybema* in Idee no 6. "Dat deden ze verder heel goed, maar de partij had daar minder aan. D66 heeft ook te maken met een markt: de kiezersmarkt. D66-bewindslieden moeten dus wel herkenbaar zijn als D66'ers."

Met deze uitspraak brengt Ybema de rode draad van het laatste nummer van **Idee** onder woorden. Het is een bijzonder, extra dik nummer dat geheel in het teken staat van de vraag: *wat moet de meerwaarde van D66 zijn in het tweede paarse kabinet?*

Deze vraag wordt beantwoord in de interviews met de vijf D66-bewindslieden. Zo zegt *Els Borst*: "Volksgezondheid is een typische D66-portefeuille. Democraten willen de

machtsverhoudingen democratiseren. In de gezondheidszorg betekent dat dat de patiënt het weer voor het zeggen krijgt." *Roger van Boxtel* vindt Grote-Steden- en Integratiebeleid ook een perfecte post om het D66-gedachtengoed uit te dragen. Hij ziet zichzelf als een luis in de pels van het politieke bestel. "Het gaat er om dat mensen zelf de ruimte krijgen om hun stad te ontwikkelen. Dat sluit aan bij het democratisch gedachtengoed van D66. Maak mensen zelf weerbaar. Geef mensen een springplank in plaats van een wipkip." Over de meerwaarde die D66 voor Landbouw heeft, zegt *Haijo Apotheker*: "De kracht en de kwaliteit van het platteland moet je zien als een perfecte afspiegeling van de uitgangspunten van D66." Apotheker wil in de vernieuwing van het landelijke gebied economie en duurzaamheid combineren en het democratische gat dichten. *Annelies Verstand* vertelt dat de geest uit de fles is ...

Maar niet alleen de ministers en staatssecretarissen van D66 komen in dit nummer van **Idee** aan het woord. Ook anderen is gevraagd wat volgens hen de inzet voor D66 in Paars II moet zijn: hoogleraren, ondernemers, boeren en de SWB-werkgroepen geven allemaal hun mening. De een doet dat in een wetenschappelijk goed onderbouwd betoog; de ander in een hartekreet. Zo schrijft een verpleegkundige in de thuiszorg een indringende brief aan Els Borst. En ondernemer *Wim Dik* verwoordt de uitdaging voor het staatssecretariaat Buitenlandse Handel als volgt: "We moeten geen wapens leveren aan een megalomane dictator, terwijl we met een zuiver geweten Max Havelaarkoffie drinken."

Verder staan in dit nummer van **Idee** natuurlijk weer de spotprenten van *Marco van Lierop*, die dit keer tekent hoe D66 het dal uit fietst ... De achterkant van Idee biedt een podium voor iedere D66'er die kort, maar krachtig, in ongezouten woorden een politiek idee wil lanceren. Dit keer is dat Boris van der Ham, die D66 oproept vanuit de sociaal-liberale beginselen te vechten voor een gemeenschappelijke vrije recreatiedag, bijvoorbeeld de zondag.

Opleidingscentrum

KONING DRAAD IS DOOD, LANG LEVE DE KONING!

Zojuist is het allerlaatste nummer uitgekomen van **Voor de Draad**, dat maar liefst zestien jaar lang verscheen. Vandaar uiteraard in dit nummer nog even een korte schets van dit blad door de jaren heen. Maar: er wordt ook alvast een 'tipje van de sluier opgelicht' wat betreft het geheel nieuwe periodiek!

Er is nog een keer aandacht voor de *Campagne Provinciale Staten*: in Drenthe en in Groningen draaien de campagneteams al op volle toeren. Een kijkje in de keuken bij de campagnevoorbereidingen.
Wat biedt deze laatste **Voor de Draad** nog meer?

- *Nederlandse overheden en Europese integratie:* Frank Hilterman geeft een impressie van het recent uitgebrachte advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur, over de positie van Nederlandse overheden versus de Europese integratie. Een blik op de democratische legitimatie van dit proces.
- *Installatie Staatscommissie Dualisme en lokale democratie:* over het belang van de uitkomsten van deze commissie voor de realisering van het gedachtegoed van D66. In aansluiting hierop een interview met Tweede-Kamerlid *Olga Scheltema*: "Wordt de lokale democratie weer spannend?"
- *D66 Opgeschud.* Udo Kock en Michael Mol schetsen een beeld van dit los verband van vooral jonge Democraten die de partij nieuw elan willen geven. Een impressie van creatieve ambitieuzen.
- *Het Apeldoorns Lagerhuis*: in Apeldoorn werd in het kader van de (permanente) campagne een attractief idee uitgewerkt en uitgevoerd. Succes lijkt verzekerd.
- Rik Jungmann geeft aanwijzingen en tips voor de opzet en het onderhoud van een *internetsite in de afdeling.*
- Een terugblik op een geslaagd experiment om vanuit de partij *ex-wethouders* een helpende hand te bieden in het vervolgen van hun loopbaan.
- *Bestandskoppeling:* Frank Dales doet verslag van het Alphense armoedebeleid, het gebruik van voorzieningen en het effect van bestandskoppeling.
- *Achteraf:* Nog even een blik op de presentatie van Voor de Draad gedurende de afgelopen zestien jaar.

Tijdens het aanstaande voorjaarscongres op 6 en 7 februari zal **het nieuwe periodiek** ten doop worden gehouden: actueler, onorthodox, prikkelend en met aandacht voor politiek en partij op alle niveaus!

Voor meer informatie: Opleidingscentrum D66,
tel 070 - 356 60 66

TRAININGEN EN CURSUSSEN

LEIDEN VAN EEN VERGADERING
6 februari
Binnen D66 heeft iedereen wel eens te maken met het leiding geven aan discussies en vergaderingen. Dat kan zijn tijdens bijvoorbeeld werkgroep- of commissievergaderingen, afdelings- of fractievergaderingen. De training is op 6 februari in **Utrecht**. Het doel is om de vergaderingen de moeite en tijd waard te laten zijn. De gespreksleider speelt daarbij een cruciale rol. Deze moet kunnen omgaan met vergadertechnische aspecten als: structuur aanbrengen en tijd beheersen, analyseren en samenvatten, de stemming goed houden en besluiten (laten) nemen. Tijdens enkele intensieve oefeningen krijgen de deelnemers hiermee te maken. Deelnamekosten *f* 45,00 (inclusief lunch).

LEREN DEBATTEREN
16 januari
Politiek debat kan gevoerd worden in eigen politiek verband, de afdeling of fractie, of in politieke arena's zoals de raadszaal, een forum of de kroeg. Debatvaardigheden zijn essentieel om in discussies uw standpunten te kunnen onderbouwen en uzelf (en D66) te profileren. Te profileren op zo'n manier dat de toehoorders uw argumenten begrijpen en uw standpunt gaan steunen. Debatteren en presenteren hebben veel overeenkomsten met elkaar. Het verschil zit in de interactie tussen de sprekers. Dit maakt een debat tot een spannende gebeurtenis. Tijdens deze training op 16 januari in **Nijmegen** is er aandacht voor de voorbereiding en de opbouw van het debat, voor debattechniek en presentatievaardigheden. Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (inclusief lunch en documentatie).

SPEECH EN PRESENTATIE
9 januari en 27 februari
Communicatieve vaardigheden zijn onmisbaar voor het behalen van succes. Tijdens de training is intensief aandacht voor de belangrijkste onderdelen van een presentatie. Aan de hand van verschillende oefeningen komen zaken aan de orde zoals de voorbereiding van een speech, het gebruik van hulpmiddelen, de vorm en inhoud van de presentatie, de spelregels tijdens de speech, plankenkoorts en een evaluatie. In een kleine groep deelnemers is veel ruimte en aandacht voor het individu. Deze training wordt gegeven in de volgende plaatsen: op 9 januari in **Roermond** en 27 februari in **Den Haag**. Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (inclusief lunch).

CONFLICTHANTERING
20 februari
Wie actief is in de politiek zal van tijd tot tijd geconfronteerd worden met 'lastige' mensen, bijvoorbeeld in vergaderingen, bijeenkomsten of tijdens een presentatie. Soms luistert men niet, probeert men u een hak te zetten of zelfs onderuit te halen.
Met deze training leert u enkele technieken om tijdens dergelijke confrontaties op de juiste wijze met de mensen om te gaan. Er wordt gewerkt met verschillende, op de praktijk gerichte oefeningen en er is een uitstekende instructievideo. De training op 20 februari is in **Nijmegen**.
Deelnamekosten zijn *f* 45,00 (inclusief lunch).

MAAK KENNIS MET D66
23 januari
Een kennismakingsdag is gericht op nieuwe of ontwakende leden. Twee ervaren D66'ers schenken aandacht aan de belangrijkste ideeën en doelstellingen van D66.
Deelnemers krijgen alle gelegenheid tot het stellen van vragen en er wordt aangegeven hoe u actief kunt worden binnen de partij. De bijeenkomst is op 23 januari in **Den Haag**. Deelnamekosten: *f* 20,00.

BROCHURES

D66 EN DE PRAKTIJK VAN HET RAADSWERK
Prijs: *f* 17,50
"Al doende leert men" is de open deur waardoor tal van raadsleden het gemeentehuis binnenstappen. Het is zeker waar dat de praktijk de beste leerschool is, daar staat tegenover dat het beginnend raadslid zich goed kan voorbereiden. Deze publicatie biedt een globaal inzicht in wet- en regelgeving en geeft tegelijk aan hoe het raadslid daarmee kan omgaan. Verder informatie over interne en externe relaties, strategie, tactiek en financiën. Onmisbaar voor een ieder die zich kandideert.

VAARDIGHEDEN VOOR HET POLITIEKE VAK
Prijs: *f* 7,50
In deze brochure worden de belangrijkste vaardigheden beschreven voor het politieke vak. Over welke eigenschappen moet je als politicus beschikken, waar moet je goed in zijn en hoe kun je werken aan aspecten waarin je wat minder goed bent? Aandacht voor de volgende onderwerpen: spreken in het openbaar, debatteren, vergaderen, omgaan met conflicten of lastige mensen, en onderhandelen. In een bijbehorende profielschets van het raads- en statenlid wordt een en ander op een rij gezet. Het Opleidingscentrum sluit hierbij in zijn trainingsaanbod geheel aan.

GEMEENTE EN FINANCIËN
Prijs: *f* 10,00
Een praktische handleiding voor gemeenteraadsleden. Allereerst wordt ingegaan op geldstromen, inkomsten en uitgaven van de gemeente. Daarna volgt een beschrijving van de cyclus van financiële documenten en het 'financiële instrumentarium' (productbegroting, kengetallen). Naast de nodige feitenkennis vindt u in deze brochure vooral ook ideeën en concrete voorbeelden waarmee de lokale politicus instrumenten krijgt aangereikt.

LEIDRAAD VOOR DE AFDELING
Prijs: *f* 15,00
Brochure waarin voorschriften en regels uit Statuten en Huishoudelijk Reglement van D66 inzichtelijk worden gemaakt. Bevoegdheden, rollen en taken van voorzitter, penningmeester, secretaris, secretaris politiek en van het 'gewone' bestuurslid worden beschreven. Daarnaast is aandacht voor de politieke taak van de afdeling en de verhouding tot de gemeenteraadsfractie.

(alle bovengenoemde prijzen zijn exclusief porto)

Bestelbon

LANDELIJK SECRETARIAAT

IK BESTEL:

O een materialenbestellijst
O flop met planningen EK EP PS
O herziene pagina 21/22 (wijz. art. 039) Huishoudelijk Reglement
O planning EK verkiezingen 99 op papier
O planning EP verkiezingen 99 op papier
O planning PS verkiezingen 99 op papier
O overzicht besluitvorming congres 67 incl. volledige motieteksten
O congresboek A congres 68
O rapportage uitvoering besluiten congres 66 (= pag. 11 congresboek B 67)

De papieren planningen en formulieren krijgt u (in enkelvoud) gratis, voor floppen met documenten moeten wij u *f* 5,- per stuk in rekening brengen.

DIC-boekje

Er is begin december een nieuwe versie van het DIC-functionarissenboekje uitgekomen. U kunt dit bestellen door *f* 10,- over te maken op hetzelfde gironummer o.v.v. DIC 4313.

Verkiezingsprogramma 1998 - 2002

Het verkiezingsprogramma wordt u toegezonden met een acceptgiro ter betaling van de kostprijs incl. verzendkosten: *f* 7,50.

Statuten/Huishoudelijk Reglement

De per november 1997 geactualiseerde versie van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement van D66 kunt u bestellen door *f* 13,- (incl. porto) over te maken op giro 1477777 t.n.v. penningmeester D66, Den Haag, o.v.v. HHR 4311.

OPLEIDINGSCENTRUM

IK MELD ME AAN VOOR:

Speech & presentatie. Kosten *f* 45,00
O 9 januari in Roermond
O 27 februari in Den Haag

Conflicthantering. Kosten *f* 45,00
O 20 februari in Nijmegen

Kennismakingsdag D66. Kosten *f* 20,00
O 23 januari in Utrecht

Leiden van een vergadering. Kosten *f* 45,00
O 6 februari in Utrecht

Leren debatteren. Kosten *f* 45,00
O 16 januari in Nijmegen

Circa tien dagen voor aanvang van de cursus krijgt u het cursusmateriaal thuisgestuurd. Zodra u het materiaal ontvangen heeft, bent u definitief ingeschreven en bent u verplicht de cursuskosten met de bijgevoegde acceptgiro te voldoen.

IK BESTEL:

O D66 en de praktijk van het raadswerk. Prijs: *f* 17,50

O Vaardigheden voor het politieke vak. Prijs: *f* 7,50

O Gemeente en financin. Prijs: *f* 10,00

O Leidraad voor de afdeling. Prijs: *f* 15,00

O De laatste Voor de Draad. Prijs: *f* 5,00

Bel voor meer informatie over de cursussen of over de brochures met het Opleidingscentrum van D66, tel. 070 - 3566066.

WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Uitgaven nieuwe stijl

SWB-boeken
O Technologie in politiek perspectief, 1996, *f* 25,-

Cahier nieuwe stijl
O De stad als culturele werkplaats, kunstenpublicatie, 1996, *f* 15,-
O Van ideologie tot politieke verantwoordelijkheid, 1997, *f* 15,-
O Naar een vitale economie, 1997, *f* 15,-

Uitgaven oude stijl

Brochures
O De veranderende rol van de politieke partijen, 1991, *f* 15,-
O Duurzame ontwikkeling, 1992, *f* 19,50
O Referenda en politiek, 1993, *f* 19,50
O De ruimte waarin wij leven, Jan Glastra van Loon, 1994, *f* 19,50
O Bestuurlijke dilemma's, 1994, *f* 19,50

Cahiers
O Relatie en huwelijk, 1991, *f* 8,-
O Denken over democratie, van forum naar partnerschap, 1993, *f* 10,-
O In goede banen, een analyse van het verschijnsel migratie, 1993, *f* 10,-
O Ingrijpen in menselijk leven, 1994, *f* 12,50
O Denkend over een nieuw stelsel van gezondheidszorg, 1994, *f* 10,-
O De waarde van de democratie, 1994, *f* 2,50
O Nieuwe prioriteiten in het buitenlands beleid, 1995, *f* 12,50
O Op weg naar een pluriforme gezondheidszorg, 1995, *f* 10,-

O De mythe van de ruimte, Een politiek-culturele benadering van de ruimte, 1996, *f* 10,-

Nota's

O Op zoek naar publiek, medianota, 1993, *f* 5,-
O Inzet voor vrede, 1994, *f* 12,50
O De PBO, Bestuurlijke vernieuwing in de agrarische sector, 1995, *f* 5,-
O De waarde van de democratie, 1994, *f* 2,50
O In de basis voorzien, 1996, *f* 12,50
O Inburgering en integratie in Nederland, 1996, *f* 7,50

Speciale uitgaven

O De open samenleving en haar vrienden, 13 auteurs over politiek en bestuur, red. Kees Schuyt en Christiaan de Vries, Boom, Amsterdam 1995, *f* 29,50
O Mensenrechten in de politiek: fundament of bijzaak, uitgave Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie (BMP), 1998, *f* 25,-

O Investeren in D66, de partij na 6 mei, Gerard Schouw en Christiaan de Vries, 1998

Het tijdschrift *Idee*

Idee verschijnt 6 x per jaar en telt ca. 30 pagina's per nummer. Een jaarabonnement kost *f* 74,-. Studenten krijgen na het opsturen van een kopie van hun studentenkaart *f* 40,- gerestitueerd. Een los nummer kost *f* 12,50; oude jaargangen *f* 10,-.

O Ik neem een abonnement
O Ik wil een los nummer

Dhr./ Mevr. _____ Straat _____
Postcode _____ Plaats _____
Telefoon _____
Lidnummer _____
Functie in D66 _____

Deze bon opsturen naar D66, Postbus 660, 2501 CR Den Haag.
U kunt ook telefonisch (070 - 356 60 66), per fax (070 - 364 19 17) of per e-mail (lsd66@d66.nl) bestellen.

FORMULIER VOOR HOTELREGISTRATIE C O N G R E S 6 8

D66-adm.nr. - m/v : . . . . . m / v

naam en voorletters : . . . . . .

adres : . . . . . .

postcode/woonplaats : . . . . . .

tel.nr/dag/avond/faxnr : . . . . . .

Prijzen per persoon per nacht/diner/reservering

- Mogelijkheden type hotelkamers:
  a eenpersoonskamer met bad/douche/toilet *f* 95,00 per nacht
  b tweepersoonskamer met bad/douche/toilet *f* 80,00 per nacht
- Indien u een tweepersoonskamer reserveert zonder opgave van een tweede naam, zorgen wij voor een kamergeno(o)t(e).
- De prijs van het diner bedraagt *f* 35,- p.p.
- De gemeente Veldhoven brengt *f* 1,- p.p.p.n. toeristenbelasting in rekening.

Bovengenoemde reserveert:

logies/ontbijt voor:	type		1e persoon	2e persoon
0 6 - 7 febr. 1999 (1 nacht),	. . . .		ad *f*. . .	ad *f*. . . .
0 5 - 7 febr. 1999 (2 nachten),	. . . .		ad *f*. . .	ad *f*. . . .
0 diner			ad *f*. . .	ad *f*. . . .
		+/+	---------	----------
0 toeristenbelasting			ad *f*. . .	ad *f*. . . .
Te betalen totaal			*f* . . . . . +	*f* . . . . . = *f* . . . . .

0 Bijzondere wensen m.b.t. het diner (bijvoorbeeld dieet) .....

Indien u met twee personen een kamer reserveert, vul dan hier de gegevens in van de 2e persoon:

D66-adm.nr. - m/v : . . . . . m / v

naam en voorletters : . . . . . .

adres : . . . . . .

postcode/woonplaats : . . . . . .

tel.nr/dag/avond/faxnr : . . . . . .

Kinderopvang

Wij verzoeken u aan te geven of u gebruik wilt maken van de kinderopvang.

0 geen kinderopvang 0 wel kinderopvang . . . . . kinderen

Overige mededelingen

Stuurt u dit volledig ingevulde formulier **voor 15 januari 1999** naar: Koningshof, t.a.v. Kongresservice Brabant, Postbus 141, 5500 AC VELDHOVEN. U kunt het formulier ook faxen, nummer 040-2546566.

Voor vragen kunt u bellen met Kongresservice Brabant, telefoonnummer 040-2547171, van maandag tot en met vrijdag van 09.00 - 17.00 uur.

Na ontvangst van dit registratieformulier sturen wij u de rekening. Na ontvangst van de betaling is uw reservering gegarandeerd. Vermeld bij betaling s.v.p uw D66-administratienummer!

Annuleringsvoorwaarden:
- tot en met 15 januari 1999 kunt u kostenloos annuleren
- vanaf 16 januari 1999 zijn de annuleringskosten 75%
- no-show (d.w.z. annulering op de dag van aankomst) = 100% annuleringskosten

handtekening: . . . . datum